NOVÝ
VELKÝ ILUSTROVANÝ
SLOVNÍK NAUČNÝ

SVAZEK XX.

DODATKY 3.

Středověk — Žveykal Jan.

Příloha:
Slovník pseudonymů a kryptonymů v československé literatuře.

V PRAZE 1934.

Nakladatelství Nebeský a Beznoska v Praze.

Středověk. V nové periodisaci českých dějin, jak ji hájí prof. J. Pekař, středověk český končí tam, kde končí středověk všech národů naší kulturně-dějinné oblasti — u významu toho periodisačního přelomu, nejpronikavějšího v našich dějinách, toho, co Kant nazval koncem lidské nedospělosti a jiní sekularisací světového názoru. O datu konce středověku a poč. novověku jsou růz. názory a každý autor udává datum jiné. (O. S.)

Středozemní moře, vnitrozemní moře mezi již. Evropou, Přední Asií a sev. Afrikou o rozloze kolem 2,900.000 km². S. m. představuje v podstatě rozsáhlou zlomovou oblast, táhnoucí se od Gibraltaru až k Perskému zál., Rudému a Kaspickému moři. Počátek vzniku S. m. dlužno hledati asi v mladším terciéru a miocénu v pohybu zemských hmot. Během věků se podoba a rozloha moře silně měnila, ba ani dosud ještě není zde úplné isostatické vyrovnání hmot (o tektonické činnosti Středomoří svědčí nám intensivní projevy seismické a vulkanické).

Dnešní S. m. sestává ze dvou částí, spojených navzájem prahem Sicilským, hlub. jen 20—250 m a úžinou Messinskou. Každá z částí člení se dále v řadu menších jednotek. Záp. část vybíhá směrem ke Gibraltaru v dlouhý chobot, mezi souostr. Balearským a španělskou pevninou rozkládá se moře Balearské, jež ukazuje mělkým prahem dřívější spojení ostrovů s pevninou v místech zálivu Valencijského a okolo mysu de la Nao. Do Francie vybíhá S. m. zál. Lvím na severu (Golfe du Lion). Nejsevernější částí záp. dílu S. m. je Ligurské moře se zál. Janovským, úžina Korsická spojuje je s rozsáhlým mořem Tyrrhenským, ohraničeným poloostr. Apenninským, Sardinií, Korsikou a Sicilií. Korsika je od Sardinie oddělena prûl. Bonifackým. Vých. část S. m. je členitější a rozsáhlejší. Hlavními jejími díly jsou moře Jonské a Levantské. Jonské moře rozkládá se mezi řeckou částí Balkánského poloostr. a nejjiž. Italií se Sicilií. Na záp. vybíhá v nesmírně mělký zál. Gabeský čili Malou Syrtu, jež je přes Hammametský záliv součástí Sicilského prahu, na jih ve Velkou Syrtu, jež se zařezává hluboko do Afriky a je nejjiž. částí S. m. Do Řecka Jonské moře vniká zál. Artským a Korintským, z jižní strany tvoří na Peloponnesu zálivy Lakonský a Mesenský. Severní jeho částí je pravidelný Tarentský zál. mezi Apulií a Kalabrií a Otrantským prûl. mezi Albanií a Italií je Jonské moře spojeno s Adriatickým čili Jaderským (Jadran). Jaderské moře vybíhá na záp. v záliv Manfredonský, na vých. Drinský, na sev. Benátský, jehož nejsev. částí je zál. Terstský. Mezi chorvatským pobřežím a Istrií rozkládá se ostrovy vyplněný záliv Kvarnerský. Okolo 25° vých. zeměp. délky Greenwichské přechází moře Jonské v moře Levantské, málo členité, se zálivem Iskenderunským a Adalijským. Řetězem ostrovů Kythera, Antikythera, Kréta, Scarpanto a Rodi je uzavřena nejčlenitější část S. m. se spoustou ostrovů, moře Egejské. Rozkládá se mezi Řeckem a Malou Asií. Na asijské straně jsou nejdůlež. zál. Smyrenský a Koský, na evropské zál. Nauplijský, Salaminský, Volský, Soluňský a Saroský (Xeroský). Průlivem Dardanelly, Marmarským mořem a Bosporem je Egejské moře spojeno s nejuzavřenější částí S. m., Černým mořem. Sev. část Černého moře mezi Constanzou a Krymem je velmi mělká a vykazuje souvislost přes poloostr. Krym s Azovským mořem, hlubokým pouze 13 m. Černé moře je spojeno s Azovským prûl. Kerčským. Toto u Taganrogu je nejsever. výběžkem S. m. vůbec. S. m. vykazuje dvě pásma tektonicky dosud velmi neklidná. Vulkanickou a seismickou zonu sicilsko-italskou, zabírající okolí Vesuvu, Kalabrii, Sicilii, Etnu a Liparské ostrovy, pak vulkanickou zonu kykladskou se středem v okolí ost. Santorinu (Thera) v Egejském moři. Velmi různé jsou hloubkové poměry. Prûl. Gibraltarský, spojující S. m. s Atlantickým oceánem, má hloubky kolem 500 až 700 m a přímo pod městem Gibraltar je hloubka až 1450 m. Až k ostrovu Alboranu nejsou velké hloubky, dále však klesá dno značně a na velké ploše mezi Alžírskem, Balearami, Sardinií a Francií vykazuje hloubky kolem 2750 m, největší 3151 m. Nejvolněji klesá dno moře na španělském břehu až k Pyrenejím a ve Lvím zál. Velkou hloubku vykazuje ve středu Tyrrhenské moře, 3596 m; nejhlubší místo Sicilského prahu mezi Pantallerií a Maltou je 1628 m. Nejhlubší je moře Jonské, jež má na 4 místech hloubky přes 4000 m, největší hloubka S. m. je zde, a to jižně od peloponneského mysu Tainaron 4404 m, naměřená r. 1891 rakouskou lodí Pola. Jaderské moře je velmi mělké, ve střední části jeho úzký příkop je hluboký kolem 200 m a jižně od Dubrovníka oblast s hloubkami nad 1000 m. Moře Levantské je mělčí než Jonské, jeho břehy mají dosti prudký spád. V okolí Rhodu velká hloubka 3590 m a severozáp. od Alexandrie v Egyptě 3219 m. Egejské moře pro spoustu ostrovů je velmi ploché, největší hloubka mezi severními Sporadami a poloostr. Chalkidike nepřesahuje příliš přes 1000 m. Marmarské moře dosahuje na 3 místech hloubek nad 1000 m (před vchodem do Izmitského zál. 1346 m). Černé moře je hlubší ve stř. a již. své části, na velké ploše přes 2000 m, největší hloubka 1144 m, za to však jsou na severní jeho části rozsáhlé mělčiny v zál.

Oděsském (31 m max.) a velmi mělké je Azovské moře, jež pro nedostatek obměny vody bylo nazváno také Shnilým m.

Na ostrovy je Stř. m. poměrně dosti bohato. Mezi marockým mysem Cabo de las Tres Forcas a španěl. Cabo de Gata je malý, ale strategicky významný španěl. ostr. Alboran; skupina Balear a Pityus sestává z větších str. Mallorca (3390 km²), Menorca, Ibiza a Formentera a měří kolem 5000 km². Dále jsou to dva velké ostrovy, uzavírající Tyrrhenské moře, Korsika 8722 km² a Sardinie 24.090 km². Největším ostr. středomořským je Sicilie o 25.738 km². Při záp. italských březích je menší skupina ostr. Toskánských s největší Elbou, dále k jihu ostr. Pontické a zn. ostr. Ischia a Capri při Neapolském zál. Naproti sev. břehům sicilským rozkládá se skupina ostr. Liparských s hl. ostr. Stromboli, opodál leží Ustica, při záp. březích Egadské souostroví. V sicilském prahu vyskytují se menší osamocené ostr. jako Pantelleria, Lampedusa, Linosa, Malta a blízké Gozo. V Malé Syrtě těsně při Africe leží ostrovy Kerkenské a Džerba (jediné dva ostr. při afr. březích středomořských od Gibraltaru až po Suez). Adriatické moře má spoustu ostr. při vých. roštovém pobřeží dalmatském, při záp. březích je jen malá skupina Tremitských ostr. a uprostřed Pelagosa. Z největších istrijských a dalmatských ostr. jsou Cherso, Lussin, Krk, Rab, Pag, Duga, Uljan, Pašman, Sulet, Brač, Hvar, Vis, Korčula, Lagosta a Mljet. Jonské moře má skupinu ostrovů Jonských při vých. březích, hlav. z těchto jsou Kerkyra (Korfu), Leukas, Kephallenia, Ithaka a Zakynthos. Nejbohatší na ostr. je Egejské moře, kde si ostr. můžeme rozděliti do 3 hlav. skupin, vedle nichž existuje ovšem řada ostr. osamocených. Blíže k řeckým břehům leží skupina Severní Sporady (Skiathos, Skopelos, Skyros), těsně při březích rozkládá se rozsáhlá Euboia, 3780 km², oddělená od pevniny průlivy Trikerským, Atalantským a Euripským. V zál. Salaminském čili Aiginském leží ostr. Aigina, Salamis a dále k jihu Hydra. V již. části Egejského moře rozkládá se mohutná skupina Kyklad s největšími ostr. Andros, Tenos, Mykonos, Kea, Kythnos, Syros, Antiparos, Paros, největší Naxos, Donusa, Amorgos, Stampalia, Seriphos, Siphnos, Ios, Kimolos, Melos, Thera a Anaphi, vedle spousty ostrůvků drobnějších. Na jihu uzavírá Egejské moře velký ostr. Kréta s 8247 km², Kythera a Antikythera. V Thráckém moři rozkládají se velké ostr. Thasos, Samothrake, Imros, Bozcaada, Hagiostrati a Lemnos. Sporady táhnou se podél maloasijských břehů a na jihu přecházejí v Dodekanesos (skupinu 12 hlav. ostr.). Náleží k nim ostr. Mytilene (Lesbos), Psara, Chios, Nikaria, Phurnoi, Samos, Calimno, Coo, Scarpanto, Rodi (Rhodos) a j. Levantské moře má jediný velký ostr. Kypros o 9282 km². Marmarské moře má skupinu ostr. Marmarských a Princových (Prinkipo). Od Egejského je odděl. Dardanellami (ant. Hellespontos), dlouhými 71 km při průměr. šířce 3.7 km (na nejužším místě jen 1.3 km), od Černého moře Bosporem čili průlivem Cařihradským, dlouhým 29 km a širokým 0.6 až 3.2 km. Černé i Azovské moře jsou bez významnějších větších ostrovů.

Složení dna S. m. vykazuje většinou hlinitou modrou masu z bahna a vápna lastur pelagických foraminifer. Místy vyskytuje se na rozsáhlých plochách písek, vých. část Středoz. m. je pokryta nánosy Nilu, dno moře Jonského je pokryto křemitým pískovcem. Organický život v moři je nepatrný. Barva vody se udává většinou ultramarinová. S. m. má velmi jasnou barvu, poněvadž má poměrně málo velkých přítoků. Tmavší vody má Černé moře, které je již více znečištěno vodami z velkých řek (Dunaj, Dněstr, Bug, Dněpr, Don a Kubaň). Specifická váha vody činí 1.0275—1.0293, je poměrně velká proti světovým oceánům. Proudění vody je málo vyvinuto, neboť S. m. sestává z řady menších vnitrozemských moří, jejichž plocha je pro rozvinutí větších proudů nepatrná. Jako pokračování proudu Gibraltarského existuje slabé proudění podél břehů alžírských, v důsledku větrů proudí také voda od ústí Nilu východně a podél palestinských a syrských břehů pak severně. Slabě a jen v létě je vyvinut proud Peloponneský, poměrně silné vířené proudy se vyskytují u břehů dalmatských. Rovněž příliv a odliv je nepatrný, místy skoro neznatelný. Největší vlny (zemětřesného původu) dosahují výšek 5 m a jsou pro svoji příkrost a táhlost nebezpečné pro plavbu. Zvláštním středomořským zjevem jsou vlny vznikající kolísáním a změnami barometrického tlaku (u sicilských břehů Marrobbio). S. m. vůbec nezamrzá, pouze ve výjimečných případech tvoří se něco ledu v zálivu Terstském a Soluňském při tuhých zimách. Nejlépe je proudění vody vyvinuto v moř. úžinách Gibraltarské, Dardanellách a Bosporu. Gibraltarem prochází proud o rychlosti 3.7—5.5 km v hod. a v hloubce 200 m protiproud opačným směrem (Dumont d' Urville), tím se vyměňuje povrchová voda S. m. s vodami oceánskými. V Bosporu a v Dardanellách proudí voda na povrchu směrem do Egejského moře rychlostí 4.6 až 8.3 km v hod., tato voda je sladká, poněvadž Černé moře pro velké přítoky má menší salinitu vody než ostatní části S. m. Pod tímto proudem v hloubkách 18—40 m postupuje opačným směrem proud do Černého moře. Salinita svrchního obnáší 1.8%, spodního 3.5%. S. m. má silné odpařování

(5200 km²), následkem čehož je jeho voda slanější a těžší než voda Atlantického oceánu. Množství vody dodané přítoky a deštěm obnáší naproti tomu jen 2000 km². Velmi složité jsou poměry teploty vody povrchové i hlubinné. Povšechně lze říci, že vých. pánev středomořská je teplejší než záp., a to jak na povrchu, tak i v hloubi. Zimní teploty vody pohybují se kolem 16°—20° C, letní dosahují až 29° C. V hloubkách 18 m přestává denní, v 300 m roční kolísání teploty. V podstatě měla by býti ve hloubce 400 m hranice teplotného minima a teplota až ke dnu neproměnná. Není všude tomu tak, na př. Balearské moře má tuto mez až v 800 m. V záp. Středomoří teploty ubývá rychle do 200 m, mezi 1000—2000 m dosahuje minima a konečně ke dnu opět velmi zvolna přibývá. Celkem je S. m. v hloubkách mnohem teplejší než Atlantický oceán, má v hlubinách 2000 m teploty ještě 13° C, kdežto oceán jen 2°—3° C. Nízký práh Gibraltarský způsobuje, že vody hlubší 300 m nejsou již s oceánem ve spojení a proudění do nich nezasahuje. Slanost vody (salinita) mění se také od místa k místu a i s hloubkou. Černé moře s množstvím mohutných sladkovodních přítoků má slanost nejmenší. Do hloubky slanosti přibývá rapidně do 200 m, povlovněji do 400 m, kde dosahuje maxima a zůstává nadále ve směru vertikálním již konstantní. Roční změny nejsou značné, na jaře se zmenšuje a v létě zvětšuje. Vých. pánev S. m. má slanější vodu než záp.

Přehled hlubinných teplot a salinity S. m. poskytuje tabulka:

	Moře Levantské		M. Krétské		M. Sicilské		M. Balearské		M. u Gibraltaru		Atlant. oceán	
	T.	S.	T.	S.	T.	S.	T.	S.	T.	S.	T.	S.
povrch	—	3.9%	—	3.9%	—	3.8%	—	3.8%	—	3.7%	—	—
300 m	14.5	3.886	—	—	13.4	3.87	13.2	3.84	13.0	3.83	—	—
1000 m	13.6	3.868	13.5	3.86	13.4	3.87	12.8	3.837	12.8	3.837	11.4	—
2000 m	13.6	3.864	13.5	3.86	13.1	3.834	13.0	3.831	12.9	3.837	3.3	—

T. značí teplotu v ° C, S. slanost v %. Povrchové teploty řídí se velkou měrou podle teploty vzduchu. V zimě bývá teplota v celé vrstvě vody táž, v létě je v hlubinách voda chladnější. Je-li na povrchu voda teplá 21°—27° C, pak ve 100 m je 14.5° C, v 550 m 12.7° C. Dostatek kyslíku je však i v hlubinných vodách, neboť voda se konvekčním prouděním dosti obnovuje. Průměrná průhlednost vody činí 40—50 m, ale s místem se silně mění. V maloasijských vodách činí 30—40 m, u Kréty 33—38 m, na Adrii 30—40 m, v okolí Zakynthu je veliká průhlednost, až 54 m, v Marmarském moři jen 20—25 m, v Bosporu a Dardanellách v důsledku proudění jen 19 m. Secci stanovil střední průhlednost záp. části S. m. na 42.5 m. Velká průhlednost je umožněna tím, že S. m. není znečišťováno velkými přítoky. Pobřeží Marokka a Alžírska je podélné s abrasivními útvary a dobrými přístavy, chráněnými mysy (Ceuta, Melilla, Oran, Mostagan, Alžír, La Bougie, Phippeville, Bône, Tabarca a Biserta), příčný zál. Tuniský má indesivní pobřeží s chráněným přístavem Tunisu, La Goulette. Jsou zde i menší přístavy jako Sousse, Sfax a Gabès. Mělké, dosti přímé, ale svojí nechráněností nevýhodné pro přístavy je pobřeží Libye (Tripolska a Cirenaiky), větší je jen Tripoli a Benghasi, malý význam má Zuara, Misurata, Sirte, Ghemines a Derna. Podobný ráz má i pobřeží Egypta až k ústí Nilu (Marsa Matruch). Ústí Nilu je delta, zanášená vlivem řeky a větru, a nevýhodná pro přístavy. Jediná Alexandria je od zanešení chráněna větry, které vanou opačným směrem k Palestině. Vznikly zde i rozsáhlé laguny (Mariút, Edkús, Burlos, Menzaleh), které jsou nyní proměňovány v úrodnou půdu a vysušovány. Jediné větší přístavy v ústí nilských ramen jsou Rosetta, Abukir a Damietta. Umělým upevněním sypkého materiálu byl vybudován přístav Port Said, důležitý vstupní přístav do Suezského kanálu. Pobřeží Palestiny a Syrie je nízké, zanesené pískem a proto má jen menší přístavy (Gazza, Jaffa s Tel Avívem, Haifa chráněná úskalím, rovněž tak Akka, Súr, Saida). Vyšší pobřeží v okolí Bejrútu je již výhodnější (spadá zde do moře Libanon) a zde byla vlast starých slavných přístavů foinických, z nichž svůj význam udržel jediný Bejrút, menší jsou Tarabulus, Tartus, a j. Na talassogenním pobřeží jižní Malé Asie není velkých přístavů (Mersina, Alaja, Adalia), větší význam mají na Kypru příst. Famagusta, Limassol a Larnaka. Na záp. březích Malé Asie pobřeží stává se tím, že postupuje napříč k horstvu, nesmírně členitým a vykazuje dobré přístavy Söke (Scalanova), Smyrnu a Ajvalik. Bospor a Dardanelly mají spíše význam strategický, menší význam má zde Gallipoli (Gelibolu), Rodosto (Tekirdagh), Panderma, Mudania, Izmit a velký přístav cařihradský s chráněnou zátokou Zlatý roh. Pobřeží sev. Anatolie v Černém moři je obdobné jihoanatolskému, jeho přístavy mají jen malý místní význam (Eregli, Inebolu, Sinop, Samsun, Üniye, Ordu, Kiresün, Tirebolu, Tirabzon čili Trapezunt, Rize). Větší zázemí mají již kavkazské přístavy Batum, Poti, dále Suchum, Gagry, Soči, Tuapse, chráněný Novorossijsk. Limanové zátoky pobřeží Ukrajiny a Předkavkazska nejsou pro přístavy

vhodné, přes to však zde nacházíme řadu pro Rusko významných přístavů. V Azovském moři jsou to Jejsk, zanesený Azov, v ústí Donu Rostov s Novočerkaskem, Taganrog, Mariupol, Berdjansk, Geničesk a v Kerčské úžině Kerč. Krym s výhodným podnebím má na jižních březích dobré přístavy Feodosija (sovětská Kefe), Jalta (Krasnoarmějsk), Sevastopol a Eupatoria (Guesleve). Limanové přístavy jsou i Perekop, Cherson, Nikolajev, Očakov a Oděssa. V limanu Dněstru je ukryt rumunský přístav Cetatea Albâ (Akkerman), delta Dunaje bažinami znemožňuje vybudování přístavů, které musí proto ustoupiti proti proudu hlouběji do vnitrozemí (Sulina, Chilia Nouâ, Tulcea, Izmail, Galati a Brâila). Při ústí Dunaje jsou rozsáhlé laguny Alibei, Sasicu, Razim a Sinoe. Útesem je chráněna Constanta, Balcic, Varna, Mesemvrija, Burgaz leží při lagunách, dále je Sozopol, Achtebol, turecká Midye. Břehy, většinou skalnaté, jsou místy abrasivní, místy naplavené. Celý řecký poloostr. má nesmírně členité pobřeží, zálivy i ostrovy, na nichž je též řada dobrých příst. (Mytilene, Chios, Vathy na Samu, Hermupolis na Syře, Kania, Rethymnon a Herakleion na Krétě, Zakynthos, Kerkyra a pod.). Na sev. je význ. příst. poblíže ústí Marice Alexandropolis (Dedeagač), při zátoce t. jm. Porto Lagò, Kavalla; záliv Orfanský, ani tři skalnaté výběžky poloostr. Chalkidiky neposkytují větších příst., následuje až Soluň v hlub. zátoce t. jm., Volos a Meleai v uzavřeném zálivu Volském, Stylis při Lamijské zátoce, Chalkis na Euboie, v Attice Skala Oropu, Ergasteria (Laureion), Peiraieus, přístav pro Athény, Megara na Korintské šíji. Na Peloponnesu jsou z významnějších přístav. Nauplion, Gytheion, Kalamai, Philiatra, Katakolon pro Pyrgos, Kato Achaia, Patrai (Patras), Aigion, Nea Korinthos. Severní břeh Korintského a Patraského zál. má jediný větší příst. Mesolongion. U vchodu do zál. Artského leží Preveza, dále k sev. Parga, poslední řecký přístav na pevnině. Všechny albánské přístavy jsou v zátokách; Vutrinto, Valona (Vlora), Drač (Durrës) i Lješ (Lesh). Od ústí Drinu nastupuje na Adrii dalmatský typ roštového pobřeží s četnými ostrovy. Přístavy jsou zde Ulčinj, Bar, Kotor a Ercegnovi v boce Kotorské, Dubrovnik-Gruž, Metković v ústí Neretvy, Makarska, Split, Trogir, Šibenik, Biograd, Zadar (Zara), Jablanac, Senj, Novi, Kraljevica, Bakar, Sušak-Fiume, Poloostr. Istria má dobré příst. Pola, Rovigno, Parenzo, Umago, Pirano, Capo d'Istria a Terst (Trieste). Záliv Benátský má na italské straně nevýhodné lagunové pobřeží s umělými příst. Benátky a Chioggia. Vých. strana Apenninského poloostr. má pobřeží nízké a málo členité s většími příst. Rimini, Pesaro, Fano, Senigallia, Ancona, Pescara, Ortona, Vasto, Termoli, Manfredonia, řadu těsně vedle sebe položených příst. Barletta, Trani, Bisceglie, Molfetta, veliký příst. v Bari delle Puglie, Monopoli, významné Brindisi a v úžině t. jm. Otranto. Významný Tarent leží při zál. t. jm. a dále k jihu následuje strmý břeh Kalabrie s příst. Cotrone, Reggio di Calabria, Palmi, Nicotera, Monteleone a Policastro. Záp. břeh italský není příliš vysoký a místy má nyní vysušované bažinaté Maremmy. Z příst. jsou větší Salerno, Amalfi, Sorrento, Castellammare di Stabie a řada obcí až k důlež. Neapoli, dále k sev. Pozzuoli, Gaeta, Nettuno, Ostia a Fiumicini, oba příst. pro Řím, Civitavecchia, Orbetello, Piombino, Cecina, Livorno, zanešený příst. v Pise v ústí Arna, Viareggio, v chráněné zátoce válečný příst. Spezia, Chiavari, Janov (Genova) s řadou přilehlých přímořských obcí, Savona, Albenga, Imperia, San Remo, Ventimiglia, kde nastupuje riasové pobřeží s příkrými svahy a útesy. Jsou zde za mysy chráněné příst. Menton, Monaco-Monte Carlo, Nice (Nizza), Antibes, Cannes, Fréjus, St. Tropez, Hyères, Toulon, La Ciotat, Marseille opodál ústí Rhôny, jež svými lagunami není příznivé pro příst., leží zde jen dva malé, St. Louis a Stes. Maries. Pobřeží francouzské ve Lvím zál. je nízké, lagunové a velmi zanášeno. Větší příst. jsou jen Sète, Collioure-Pt.Vendres, jinak všechna větší města leží až za lagunami v určité vzdálenosti od mořského břehu. Španělské příst. jsou poměrně dobré, ač od Barcelony k jihu, zvláště v ústí Ebra, je břeh zanášen. Jsou zde větší příst. San Feliú de Guixols, Blanes, Mataró, Barcelona se svými předměstími s významným zázemím, Villanueva y Geltrú, Tarragona, Vinaroz, Burriana, Sagunto, Valencia při ústí Guadalaviaru, Cullera, Gandia a Denia. Od mysu de la Nao je španěl. břeh strmější a členitější, tím, že se mu přibližují vysoká horstva. Výhodné příst. jsou zde Altea, Alicante, Torrevieja, La Unión a Cartagena v těsném sousedství, Águilas, Almería, Adra, Málaga, Estepona, La Línea de la Concepción, Gibraltar, Algeciras a v samém průlivu Gibraltarském Tarifa.

Podnebí středomořské je tak vyhraněné, že bývá považováno za samostatný typ klimatický. Středomořské klima, zv. někdy také subtropickým, což není zcela správné, neboť charakteristická není teplota, nýbrž rozdělení srážek během roku, bývá u nás pokládáno za ideální. Středomoří, kromě své jižní části, má deště téměř pravidelně rozdělené na celý rok, na jihu jsou jen zimní srážky. Velký vliv na tomto rozdělení mají i výškové poměry, hlavně na náhorních rovinách. Tak ve vých. části S. je v létě naprosté sucho a něco srážek připadá na

podzim, v Dalmacii prší v březnu, ve Francii v květnu a pod. Povšechně množství srážek přibývá od jihu k sev. (Francie na př. má suchý jediný měsíc červenec). Záp. břehy mají více vláhy než vých. Gibraltar 822 mm ročně, Sète 734, Nice 838, Neapol 870, Řím 760, Ancona a Terst 1040, Dubrovnik 1628, Patras 727, Athény 386, Alexandria 215 a Kahýra již jen 30 mm ročně. Podle Theobalda Fischera průměr pro celé S. činí 760 mm ročních srážek, ale je veliké kolísání rok od roku a časem se, zvl. na jihu, vyskytují dlouhé periody zhoubného sucha. Roční prům. teplota je značně vysoká, 15°—22° C. Lednové isothermy jsou na Rivieře nejdále na sev., na Balkáně zasahují hluboko k jihu. Černomoří má prům. roč. teplotu jen 11° C, 20° C dosahují jen africké kraje. Celé léto je velmi teplé a letními teplotami náleží S. mezi nejteplejší kraje světa. Prům. roč. maximum dosahuje na Sicilii 40° C, v již. Španělsku až 42° C, Athény mají absolutní maximum až 45° C. Veliká vedra počínají až v červenci a táhnou se až do října. Vlastní podzim je vlhký a nepříjemný, avšak silně teplejší než jaro, zvl. na vých. Největší zimy jsou v lednu, menší na pobřeží, větší chladna v nitru jednotlivých poloost. (střední roč. minimum v Sofii — 17.5° C, Milán — 12.3° C, Valladolid — 10.7° C, Nice — 0.9° C, Řím — 3.5° C, Bejrút 4.5° C, Alžír 3.6° C). Krátký mráz vyskytuje se téměř všude, velmi vzácně vyskytuje se však sníh, a to jen ve vysokých polohách jako v horní Italii, na Balkáně. V Athénách, v Římě a v Cařihradě sněžívá velmi málo, na Korfu připadá jeden sněžný den na 10—12 let, častá jsou však náhlá ochlazení. Teplota mění se velmi silně i průběhem jediného dne, celkově je však klima velmi mírné, neboť vyhřáté vnitrozemské moře působí jakési vyrovnávání teplot. Pro změny barometrického tlaku mají veliký význam větry, jež uplatňují na vých. i vliv kontinentálního podnebí ruského. Větry jsou během roku pravidelně rozdělené, nejlépe se uplatňují sev. větry, které na své cestě k jihu se oteplují a přijímají vodní páry a tím umožňují nad S. krásné vyjasněné počasí, jež je pro tuto oblast typické. V zimě je moře teplejší než okolní souše a proto převládají větry od pevniny k moři. Jednotlivé části S. m. tvoří samostatné deprese a tím vzniká kroužení větrů. Středomořské kraje jsou větrnější našich a názvosloví jednotl. větrů je velice rozmanité. Franc. údolími vane v zimě suchý a studený mistral, na Adrii je známá studená a prudká bora. Scirocco vane v zimě jihových. směrem, je vlhký a svou teplotou způsobuje veliké dusno. Pravý jižní scirocco přináší místo deště červený prach z pouští a má velmi nepříznivý vliv na lidstvo i vegetaci. Ve Španěl. vyskytuje se pod jménem evreche nebo solano. V pouštích ležících poblíže S. m. vyskytují se větry nejčastěji, ale jejich původ není dosud úplně objasněn. V Alžírsku je to samsún, v Egyptě chamzí. Oba větry jsou nesmírně prudké, vanou v noci a bývají až 50° C horké. Stinnou stránkou S. je malaria, vyskytující se v bažinatých krajích po dobách letního parna, ovšem že ne v té prudkosti jako v krajích tropických. Nyní vysušováním močálů byla na př. v Italii skoro úplně vyhubena. Místy jsou značné potíže s pitnou vodou (kde dříve stávala obrovská města, lze dnes opatřiti vodu ztěží pro jednu karavanu).

Bohatstvím ryb nalézá mnoho obyv. přilehlých zemí obživu mořem samým, rozšířená je i těžba soli ze salin mořské vody, umožněná poměrně dlouho trvajícími periodami sucha. Nejbujnější organický život vládne v moři do 300 m hloubky, dále zaniká stagnací vody a nedostatkem kyslíku v hlubších místech.

Rostlinstvo středomořské má, až na menší výjimky, jednotný ráz. Původní flora terciérní byla vytlačena florou orthoterciérní, jež se udržela až do ledové doby. Nynější květena je částí rostlinné oblasti azorsko-indické. Záp. květenová oblast má podoblast iberskou a ligursko-tyrrhenskou. Vykazuje také více místní flory. Černomoří a Balkán náleží však floristicky ke střed. Evropě, vých. část je chudší (přechodem je Dalmacie). Charakteristické rostliny vystupují pospolitě a určují tak fysiognomii vegetace. Bývá to zbytek lesa nebo původní alluviální formace, jež se za příznivých podmínek vyvíjejí v neproniknutelné houštiny, vysoké až 4 m. V Italii se jmenuje macchie, ve Španěl. monte bajo, v Řecku logos a pod. Podle podmínek vyskytuje se více méně bujná erika, oleandr, duby, lípy, buky, pinie, javory, platany. V horských lesích daří se dobře borovicím, bukům a cedrům. Z přistěhovalých rostlin třeba uvésti moruše, rýži, citrony, oranže, cukrovou třtinu, kukuřici, brambory, tabák, agave a fíky. Z typických užitkových rostlin je oliva, svatojánský chléb, vinná réva, palma datlová, jinak pěstují se ovšem i všechny druhy obilí i jiných rostlin u nás obvyklých.

Příjemné a zdravé podnebí, krajinné a kulturní krásy okolních zemí a pro koupání v moři vhodné rozsáhlé písčité lázně způsobily, že středomoří vykazuje řadu světových lázeňských míst, velmi vhodných pro letní pobyt a zotavení. Ve Španělsku jsou četné lázně na písčitém břehu v okolí Valencie a Barcelony (na pobřeží t. zv. katalonské Costa de Ponente a Levante), ve Francii vyniká na úpatí Pyrenejí Banyuls-sur-Mer, pak Agde, Cap Leucate, Hyères, St. Tropez, St. Raphael, Cannes, Antibes, Nice, Villeneuve-sur-Mer, samost. knížetství Monaco s Monte Carlem, Menton, což jsou mi-

sta, ležící na t. zv. franc. Rivieře. Italská Riviera při Ligurském moři dělí se na dvě části. Od Janova na záp. Riviera di Ponente (světoznámá lázeňská místa San Remo, Bordighera, Imperia, Alassio, Albenga, Noli a j.), na vých. Riviera di Levante (Nervi, Rapallo, Sestri Levante a j.). Dále na záp. březích italských Cecina, Ostia, Gaeta, v Neapolském zál. Pozzuoli, Portici, Resina, Torre Annunziata, Sorrento, Amalfi a j. (četná lázeňská místa jsou i na Sicilii, v Kalabrii a Apulii). Italské břehy Adrie vykazují řadu známých lázní, Termoli, Francavilla al Mare, S. Benedetto del Tronto, Grottammare, Porto Recanati, Falconara Marittima, Cattolica, Riccione, S. Arcangelo, Cesenatico, Rimini, Ravenna, řadu míst na benátském Lidu jako Pellestrina, Malamocco a j., v bývalém Přímoří Grado, Miramare, Mile, Brioni, Laurana, Abbazia a četná j. U nás jsou nejznámější jugoslávské adriatické (⚓) lázně, z nichž jsou hl. Crikvenice, Selce, Novi, Karlobag, Biograd, Primoščen, Trogir, Omiš, Makarska, Gruž, Kupari, Cavtat a Budva, na ostrovech Malinska, Krk, Baška, Rab, Vis, Korčula a Lopud. V Řecku jsou známé mořské lázně Kerkyra (Korfu), Aigion, Kyparissia, Nauplion a u Athén Nea Phaleron. Turecko má známé lázně S. Stefano a Princovy ostr. v Marmarském moři. V Bulharsku je hojně navštěvován Achtebol, Vasiliko, Sozopol, Sv. Nikola, Anchialo, Mesembrija, Běla Varna, v Rumunsku Balcic, Mangalia, Tuzla, Constanta a nejvíce Mamaia. V předválečném Rusku byly vyhledávány lázně Fontainé, Lanžeron a Lustdorf u Oděssy, na krymské rivieře světové lázně Jalta, menší Jevpatorija, Balaklava, Gursuf, Alušta, Alupka a Feodosija, na kavkazském pobřeží Černého moře vyniká Anapa, Gelendžik, Džuba, Tuapse, Soči, Gagry, Azy, Ilori, Anaklija.

Evropské Středomoří mělo od pradávna velký význam v kultuře lidstva. Vyvíjela se při něm stará kulturní centra a bylo po dlouhou dobu hospodářským těžištěm Evropy. Prochází jimi nyní obchod Suezským průplavem do Asie a Australie, ač těžiště velmocenské se posunulo dále na západ k břehům Atlantického oceánu. S. m. náleží mohutné pozadí tří kontinentů a mělo by pro světové hospodářství ještě větší význam, kdyby jeho pozadí netvořila pustá Sahara, čímž se zmenšuje účast Afriky jen na přilehlé kraje bez většího zázemí. Také Alpy odlučují od S. m. velkou část evropského zázemí, jež by jinak k němu přirozeně tíhlo. Za dnešních dob jsou rozhodujícími velmocemi ve Středomoří Francie a Italie. Během věků se velmi měnilo vládnoucí postavení různých národů nad S. m. Ve starověku byla to foinická a řecká města, později Karthago, Alexandria a Antiochia. Přes celé S. rozšířilo se pak nejúplnější a dokonalé panství římské, vedle něhož nebylo ve středomoří druhé námořní moci. Po rozpadu říše římské vznikly v roztříštěné Italii městské republiky jako Janovská a Benátská s velkým blahobytem, také Marseille, Dubrovník a Cařihrad velice se zmohly. Obrovskou část S. m. ovládla arabská expanse islámské kultury, v Evropě však neměla dlouhého trvání. Žádná z invasí na protilehlé břehy ve S. m. se dlouho neudržela; tak Vandalové v Africe, Maurové ve Španělsku, Karthagiňané na Sicilii, křižáci v Palestině, ba zmizela i silná kolonisace řecká a římská na africké půdě. Velké objevy v XV. stol. znamenají velký přesun ve významu S. m. Když Vasco de Gama objevil cestu kolem Afriky, poklesly městské republiky a mocenské těžiště se posunulo do jihozáp. Evropy, do Španělska a Portugalska a v této době se stal Iberský poloostr. dominující mocí nejen ve S., nýbrž i v celé Evropě. Expanse tato šířila se všemi směry, ale byla potlačena soupeřstvím Francie. Turci, ač zaplavili Uhry, již. Rusko, Balkán, Malou Asii, Syrii i v Africe Egypt s Tripolskem, přece se dlouho neudrželi, neboť ovládli pouze pobřežní kraje, ale nikoliv moře samo. Pirátství bylo po S. m. rozšířeno až do XIX. stol. V XVIII. stol. uplatňují svůj vliv ve S. i Angličané obsazením Gibraltaru a později Malty, chápajíce dobře budoucí význam těchto strategických bodů pro pozdější spojení s Indií. Zasáhli 1798 vítězným bojem u Abukiru i do Egypta a ze všech sil se vynasnažovali oslabiti francouzské posice. Islámské panství utrpělo novou ránu obsazením Alžírska Francií r. 1830, ač úplné zvládnutí těchto krajů trvalo více než dvě desítiletí. Tímto bylo po prvé v nové době obsazeno pevně africké pobřeží. Trhání moci turecké počalo vlastně již ústupem Turků od Vídně, později osamostatněním Řecka, zánikem panství v Rusku a pod. V Egyptě však se v XIX. stol. vyvíjely poměry v neprospěch evrop. mocností. Mohamed Ali vítězstvím nad tureckým vojskem u Nuseybinu ovládl celý Egypt a část Přední Asie a poměr Egypta k sultánovi byl velmi volný. Mohutná postava v dějinách nového Egypta, khediv Ismael Paša, rozšířil egyptské panství na Nubii a Sudan, byl však pro neutěšený finanční stav říše nucen prodati egyptské akcie na Suezském kanálu Angličanům a tím velice posílil jejich posice. Sjednocením Italie vznikla ve S. nová důležitá velmoc, jež byla velmi dotčena, když Francie v 70. letech min. věku vyhlásila svůj protektorát nad Tunisem a uznala vliv Anglie v Egyptě. XX. stol. situaci ve sférách zájmů ještě více přiostřuje přistoupením Německa, které mělo zde silný zájem s ohledem na své tichomořské kolonie. Francie a

Španělsko se rozdělily o protektorát nad Marokkem, Italie získala Lausanneským mírem od Turecka Tripolsko a Barku i se zázemím, došlo k balkánské válce a k dalšímu rozkladu turecké moci, rozšířil se vliv Řecka na Egejských ostr. a Krétě, osamostatňuje se Albanie. Světová válka způsobila nové velké změny ve vých. části S. m. Rozpadem Rakousko-Uherska vznikla na Adrii nová slovanská sjednocená Jugoslavie, poškozená však hned v době svého zrodu tím, že Italie, těžíc z příležitosti, obsadila na jugosl. straně Adrie významné body jako Rjeku, zabrala celou Istrii i s ostrovy Cherso a Lussin, obsadila Zadar a ostr. Lagostu, upevnila se i na albánských březích na ostr. Sasenu pobl. Valony a tím obsadila dokonale Jadran a Jugoslavii ponechala zde jen podružnější roli, v Egejském moři zmocnila se Italie dříve Turecku náležejících již. Sporád při maloasijských březích, ač je zde obyv. řecké, t. zv. Dodekanesu s hl. ostr. Rhodem. Takto stala se Italie velmi silnou v oblasti S. m. Řecko zabralo velkou část Makedonie a Thrákie až k řece Marici a tím zcela ovládlo Egejské moře. Turecko ztratilo po válce celou svou evropskou část až na nejbližší okolí Cařihradu a dokonce značná část Malé Asie kolem Smyrny byla obsazena Řeckem. Vítěznou válkou, vedenou Mustafem Kemalem Pašou r. 1923 proti Řecku dobylo však Turecko zpět část Thrákie až k Marici a také z Malé Asie Řeky vypudilo. Dřívější silná kolonisace řecká na maloasijských březích byla násilím ze země vystěhována, rovněž i z evropského Turecka. Rozkladem Osmanské říše stala se Syrie francouzským mandátem a Palestina židovským státem pod mandátem Vel. Britanie. V Černém moři zvětšilo své pobřeží Rumunsko o břehy připojené Besarabie, zatím co Bulharsko bylo odkázáno jen na Černé moře, své egejské pobřeží mezi Kavallou a Dedeagačem ztratilo ve prospěch Řecka. U Batumu přiblížila se turecká hranice až těsně k městu tím, že Sovětský svaz odstoupil Turecku část Armenie s městem Karsem. Politické poměry na březích záp. části S. m. zůstaly beze změny. Ja.

Střekov, okr. Ústí n. L., (1930) 9914 ob.

Střelice, okr. Brno venkov, (1930) 2268 obyv.

Střešovice, č. hl. m. Prahy XVIII., (1930) 8023 obyv.

Střevo (Q, S), doplň: N e m o c i s t ř e v n í. Nejlehčí formou jsou prudká podráždění střeva, také bez zjevného kataru; mohou vzniknouti účinkem dráždivých látek, jedů (tabák, káva), kvašení a těžce ztravitelných potravin a vyvolati příznaky prudk. kataru střevního. Častější jsou prosté katarální nebo specifické infekční záněty sliznice střevní (enteritis). 1. Prudký katar střevní (enteritis acuta) vzniká infekcí, zkaženou potravou nebo účinkem jedů (léky, otravy). Obyč. je spojen s katarem žaludku, objevuje se však také samostatně, více v tenkém než tlust. střevě. Hl. příznaky: trýznivé bolesti v břiše a hojné průjmy. Průběh většinou krátký a bez horečky; jde-li o infekci, je horečka. Zároveň nechutenství, celková malátnost a nevolnost. Léčení: nejprve projímadlo (i při průjmu), klid na lůžku, hlad. V rekonvalescenci veliká opatrnost v dietě. Z prudkého vzniká často 2. chronický (vleklý) katar střev (enteritis chronica) trvalým vlivem uvedených škodlivin nebo provází růz. choroby žaludku a střev. Klinicky rozeznáváme katar střeva tenkého a tlustého. Celkové příznaky jsou často neurčité, není velkých obtíží, pouze změny stolice. Rovněž často velmi silné bolesti v břiše, nechutenství, břicho je na pohmat citlivé, kručení v břiše a velmi obtížné časté nutkání na stolici (tenesmus), zvl. u hlouběji lokalisovaných katarů tlustého střeva. Stolice u katarů tenk. střeva je skoro vždy kašovitá až vodnatá, obsahuje mnoho žlučového barviva a neztrávené zbytky potravy. Při kataru tlust. střeva (colitis) je stolice nepravidelná, brzy průjmová, brzy tuhá, obsahuje vždy mnoho hlenu. Průběh je velmi vleklý a vyčerpávající. Léčení: klid na lůžku po několik týdnů, velmi šetrná dieta, léky svírající, příp. opiáty. Po odběhnutí choroby dlouho šetrnou dietu a varovati se škodlivin (kyselá, tučná jídla atd.) a chladu. — Zvl. formou střev. nemoci je colitis mucosa (membranacea(, jež se jeví stolicemi čistě hlenovými. Jde o velmi silné odměšování hlenu, vzniklé na podkladě chronické enteritidy nebo neurosy. Léčení jednak jako u katarů, jednak jako u celkové neurosy. Neurosy střevní přicházejí většinou jako částečné projevy celkových neuros a psychoneuros (hysterie, neurasthenie); často se objevují samostatně. Rozeznává se: motorický enterospasmus, kdy za silných bolestí dojde k vyprázdnění stolice podobné tužce, peristaltický neklid střeva, viditelná živá peristaltika tlust. střeva, současně bolesti v břiše; atonie střeva, pohyb střeva je omezen až zastaven, zároveň silná zácpa; sensitivní enteralgie způsobuje vrtavé, nesnesitelné bolesti kolikovitého rázu, místní citlivost na tlak chybí. Sekretorická neurosa, nervový průjem, kt. se objevuje po úzkosti, bolesti, radosti, očekávání a jin. emotionálních afektech a konečně colitis mucosa, již uvedená. Léčení všech stř. neuros řídí se základní chorobou. — N á d o r y střevní vycházejí ze stěny střevní. Lhostejné (benigní) n. jsou vzácné; poznati dají se jen za obzvl. příznivých okolností a mohou pak býti operativně odstraněny. Zhoubné (ma-

ligní) n. jsou sarkom a rakovina. 1. Sarkom je poměrně vzácný a může postihnouti kteroukoliv část střeva v každém věku. Nádor je pak hmatný a často nápadně pohyblivý. Sil nemocného rychle ubývá, někdy i za příznaků zúžení střeva; pozná-li se případ včas, je možné vyléčení cestou operativní. 2. Rakovina (karcinom) postihuje tlusté stř. daleko častěji než tenké, zvl. 40—60 let, většinou jako onemocnění prvotní (primární). Ráda se vředovitě rozpadá nebo v podobě prsténce postupuje ve stěně střev, což způsobuje krvácení, proniknutí do dutiny břiš. nebo okolních orgánů, zúžení i úplnou neprůchodnost střeva. Hl. známky jsou: hmatný nádor, zúžení střeva a krvácení. Včasně pozná se nejsnáze rak. konečníku (carcinoma recti), ježto je většinou hmatná, zavede-li se do střeva prst. Sídlí-li výše, dá se poznati rektoskopem. Příznaky ranějšího období nádoru, totiž krvácení a hlen ve stolici, častější bolestivé nucení na stolici (tenesmus), pokládají se často klamně za obtíže, působené hemoroidy a lékařské vysvědčení se pak promešká. Rak. střevní, nebyla-li operací odstraněna, končí smrtelně neprůchodností střeva, ztrátou sil, vniknutím do dut. břišní nebo soused. orgánů a konečně postižením ostatního těla mízními drahami. Provede-li se operace co nejdříve, může po důkladném odstranění nádoru dojíti k uzdravení. V pokročilých případech, kde radikální operace není již možná, možno operovati paliativně, t. j. střevo nad nádorem vyústí se na venek a založí se umělá řiť (colostomie), čímž se stávající obtíže odstraní a život může se prodloužiti často o léta. O účinku léčby paprsky na rak. střevní nelze dosud podati konečného úsudku. — Střevní k a m é n k y, tvrdé, kamenům podobné útvary rozličného tvaru a velikosti, které se někdy utvoří v rouře střevní vrstevnatým ukládáním se výmětů kolem cizích těles různého původu, na př. kolem jader z ovoce; u člověka jsou řídké, nejčastější ještě v červovitém přívěsku slepého střeva. — P o r a n ě n í střeva vzniká 1. působením tupého násilí bez zevního poranění stěny břišní, na př. úderem kopyta; 2. poranění břicha, které proniklo i zevní stěnou břišní; 3. chirurgic. zákrokem, při němž vyřízne se onemocnělá část střeva (resekce střeva) n. utvoří se ve střevě otvor (píštěl střev.) za úč. léčebným nebo zřídí se umělé spojení mezi dvěma částmi střeva (enteroanastomosa), na př., aby se obešla překážka, bránící odchodu výkalů (rakovina konečníku a pod.). P. stř., kt. vzniklo působením zevního násilí, má za následek provalení se obsahu střev do dutiny břišní, což rychle vyvolá prudký zánět pobřišnice. Aby se zachránil život, je třeba co nejrychleji otevříti dut. břišní řezem (laparotomie), střevo zašíti a dut. břišní vyčistiti. Laparotomie užívá se nyní všeobecně i ve válce při střelných ranách do břicha, pokud ranění přijdou ještě včas (do 12 hod.) k chirurg. zákroku a jejich stav to dovoluje. Při správně provedeném stehu zhojí se p. s. v krátké době tím, že se povlak pobřišnice slepí. Vniknutí obsahu stř. do dut. břiš. za operace brání se zvl. opatřením. Ke zjednodušení střevního stehu užívá se někdy t. zv. „střevních knoflíků" (podle Murphyho a j.), jichž části zavedou se do světlosti (lumen) obou přeříznutých konců střeva, upevní se a pak se vsunou do sebe, jsouce přidržovány pérovým zařízením. Po zhojení poraněného střeva se knoflík uvolní a odejde přirozenou cestou a z těla ven. — Střevní p l y n y, vznikají v rouře střevní působením bakterií. Patří sem kys. uhličitá, methan, vodík a uhlovodík, jejichž množství a složení kolísá podle potravy. — R o u r a střevní (trakt stř., tractus intestinalis), dutina v těle většiny mnohobuněčných živočichů, sloužící k zažívání potravy. V nejjednodušších příp. představuje pouze vak n. trubici pouze s jedním otvorem, kt. je současně ústy i řití (coelenterata, hlístové ploší). Obyč. jsou však otvory dva, ústní a řitní. Pokud se týče vývoje, vzniká nejprve hl. střeva (archenteron) z vnitř. zárodečného listu (hypoblast, entoderm); k tomu přistupuje, počínaje již od coelenterat, vchlípení v otvoru ústním (stomadaeum), tvořené zevním zárodeč. listem (epiblast, ektoderm) a od výše organisovaných červů rovněž takové vchlípení od otvoru řitního (proctodaeum). Vzhledem k tomu rozeznávají se u střeva tři části: epiblastické přední stř. (n. ústní), hypoblastické střední (mesodaeum) a epiblastický konečník. Mohou býti rozděleny v několik oddílů, tak přední stř. v dutinu ústní a užší jícen, střední v širší žaludek a vlastní střevo v různých místech mohou býti vychlípeniny: přívěsky u vrátníku (pyloru, appendices pyloricae) na poč. střed. střeva u někt. ryb, slepá střeva u ssavců a ptáků. Zažívání potravy obstarávají odměšky jistých žláz, kt. částeč. uloženy jsou ve stěně střevní. Větší žl. nacházejí se mimo střevo, ale jejich vývody pronikají jeho stěnou. Tak na př. do dutiny ústní ústí žláza slinná, žluč a mn. j. Střevo úplně chybí jen u malého počtu mnohobuněčných zvířat a to obyč. degenerací vlivem cizopasného způsobu života.

Stříbrný Václav, † v červnu 1933, ⚭ S.

Stříbro, (1930), 5348 obyv.

Střílení skal, roztrhávání velkých balvanů skalních trhacími látkami. K tomu se navrtá do skály díra nebo mina, do níž se vloží trhací patrony, které se zapalují dout-

nákem. Jako trhacích látek se užívá střelného prachu, dynamitu a jiných výbušných látek, v poslední době též tekutého vzduchu.

Stříteský Jan, Ing. (* 6. 2. 1858 v Podlažicích u Chrudimě, † 10. 4. 1930), čes. inženýr, agronom, prof. vys. hospodář. školy v Chrudimi. Sp.: Pěstování rostlin hospodářských (1928), Anatomie a fysiologie rostlin (1907) a j.

Střízlík, ♀, Troglodytes troglodytes (♀, S).

Střížkov, č. hl. m. Prahy VIII., (1930) 395 obyv.

Stuart Franz, von (1868—1928), něm. sochař, malíř a ilustrátor.

Stuart Henry (* 1892), angl. film. herec, syn angl. vyslance, opustil dráhu diplomatickou a věnoval se filmu v Německu.

Stuart James (1713—1788), angl. malíř a archeolog.

Stuart John Mac Donald (1819—1866), angl. cestovatel.

Stucco lustro (it. sádra), plošná štuka, napodobící mramorové obložení stěn.

Studénka, okr. Bílovec, (1930) 3383 obyv.

Studně, každý způsob zařízení k získání spodní vody pitné nebo užitkové. Často se nazývají studněmi také vyvěrací prameny. Studny jsou nejčastěji vyzděné jámy o průměru 1—2 m, nebo t. zv. rourové studny (pumpy). Jedná-li se o pramen, jenž je zachycen, obezděn a pokryt střechou, mluvíme o prameni krytém. Studny vyzděné dávají za příznivých okolností 0.5—5 l za vteřinu. Umělecká výprava studní počala již ve starověku. Tak byly objeveny v Pompejích krásně pracované studně. Středověk zanechal nám architektonicky a plasticky skvěle vybavené studně v gotickém slohu, na př. v Norimberku, trhové studny v Brunšviku z r. 1408, studně v Rottenburgu, dále t. zv. Quintin Massy studna v Antverpách. Hrálo-li zde umělecké kovářství velkou úlohu, za renaissance a baroka bylo tomu ještě více. Z nich vynikají studna od P. Labenwolfa v Norimberku, pak v dómě v Mohuči, studna v Neisse obklopená umělecky kovaným krytem. V Italii, obzvláště v Benátkách, jsou pozoruhodny předgotické a gotické obruby studní, a italská renaissance umělecky starala se o studny každého druhu, od jednoduchých studní s okovem, až k monumentálně vystavěným kašnám. V tom oboru se vyznamenali jmenovitě Giovanni da Bologna (studně Neptunova v Bologni) a Ammanati (st. Nept. ve Florencii). Barokní sloh vystupňoval stavbu studní do mohutnosti (na př. v Římě stud. na piazza Navona od Berniniho a Fontana Trevi od Salviho). — Proslavené monumentální studny renaissanční a barokní v Německu jsou: studně Ctnosti v Norimberku od Ben. Wurzelbauera (1589), Merkurovy a Herkulovy od Adr. de Kries v Augšpurku (1602), Augustova tamtéž od H. Gerharda, Wittelsbašská v Mnichově od P. Candida. Také Drážďany a Vídeň mají krásné stavby studní z pozdějších dob. — Nejznámější st. ve Francii jest Mojžíšova v Dijonu od Clause Slutera (kol 1400) a Fontaine des Innocents v Paříži (1550) od Jeana Goujona. — Od 19. stol. slouží st. ještě jako ozdoba. Po čistě architektonických stavbách, jež opakovaly všechny slohy, povstala potom čistě plastická studna, t. j. postava nebo skupina zvedající se uprostřed mísy (zámecké studny od R. Begase v Berlíně). Příkladem jest Fontaine de l'Observatoire v Jardin de Luxembourg (v Paříži) od Carpeauxe a Frémieta. Jako vynikající moderní studně jsou: Hubertova studna (v krytém domku) a Wittelsbašská v Mnichově, Rheinhardova ve Strassburgu, všechny tři od Ad. von Hildebrand, studny v Krefeldu od Gaula, od Lederera ve Frankfurtu n. M. a Vratislavi.

Studniarski Jan, Dr. Ing. (* 1876 v Szamotułach), pol. inženýr, asist. elektrotechn. laboratoře v Charlottenburgu, vicepresident m. Poznaně 1919, prof. elektrotechn. v Krakově od r. 1920. Sp.: Zur Frage der Prüfung von Eisenbahnachsen auf elektrischem Wege (1902), Über den Energieverbrauch von Wechselstrominstrumenten (1909), Elektrownia miasta Tarnowa, jej pierwszy okres rozwoju (1914), Elektryfikacja Polski a koncesja Harrimana (1929) a j.

Stuchlík Constantin (* 21. 7. 1877 v Praze), čes. malíř, žák pražské akademie u prof. Bukovce, u prof. Schwaigera; před tím studoval u V. Jansy, prof. Kaufmanna ve Vídni a v soukromé škole Ant. Slavíčka. Pracoval s počátku v krajinářství. Hlavní díla z této doby: Trh v Železném Brodě, Suché Skály, Jarmark v Potšteině, Z lesa proti slunci, Před kostelem v Novém Městě n. M., Domažlické nám. po mši, Nedělní návrat do Postřekova, Cestou z klenečského kostela (v gal. Russel v N. Y.), Na návsi ve Stráži (v gal. Russel v N. Y.), Zahrada v jarním slunci, Po žních v Potšteině, Za stodolou. Později věnuje se St. téměř výhradně portrétu. Hlavní díla v tomoto oboru: Zdenka Neffová, Vladimír Neff, hr. Alžběta Dobržanská, bar. Alžběta Parish-Oppersdorf, Pavla Stuchlíková, hr. Bohuslav z Kolowrat, hr. Leopold Sternberg, hr. Nadiwa z Kolowrat, bar. Jan Skrbenský, bar. Malvina Skrbenská, bar. Adelhaida Parish-Wiederspergová, hr. Eleonora Kinská, Clam-Gallas, hr. Antoinetta z Kolowrat-Khevenhülerová, kníže z Lobkowicz, kněžna z Lobkowicz, hr. Jan Lažanský, hr. Ida Lažanská - Schwarzenbergová, kníže

Rudolf Kinský, kněžna Marie Kinská, hr. Zdenko Radslav Kinský, čsl. vyslanec, min. dr. Mastný, hr. Leopold z Kolowrat. V Moderní Galerii: Interieur (tempera na plátně), Zlatá Praha, Topičův Sborník, uměl. revue Veraicon, roč. XVII., čís. 3 (číslo věnované tvorbě Stuchlíkově).

Stupava, okr. Bratislava, (1930) 3705 ob.

Stupka Vladimír, PhDr. (* 13. 2. 1906 v Brně), čes. filolog, romanista, prof. v Brně, překladatel z franc. Sp.: Baudelaire a Vrchlický (1929), Otakar Březina a Paul Valéry (1930).

Sturdee Sir Frederick Charles Doveton (9. 6. 1859—7. 5. 1925), Baronet of the Falkland Isles, britský admirál, zvítězil v listopadu 1924 nad něm. admirálem v. Spee u Falklandských ostrovů, velel v Skagerracké bitvě IV. eskadře, stal se 1918 admirálem.

Stuttgart, hl. m. Württemberska, 343.050 obyv. (1930), ↗ S.

Stüve Hans (* 1897), něm. film. herec, dříve oper. pěvec předních něm. divadel.

Stylisovati, tvoření podle urč. forem, v malířství přeměna přirozených forem v zákonitou formu s vypuštěním všeho náhodného.

Stylolithy, sloupovité, podélně pruhované, až 10 cm dlouhé a 3 cm široké útvary ve vápencích a dolomitech s tenkým povlakem hlíny, na vrchním konci s lasturami nebo úlomky kostí. Vznikly stlačením, ještě nezpevněných, tenkou vrstvou oddělených vrstev vápence.

Stypticin, chlorhydrát kotarninu, alkaloidu, který se tvoří štěpením a oxydací z narkotinu a je meziproduktem při výrobě hydrastininu. Jest to žlutý, krystalický prášek, ve vodě žlutou barvou rozpustný. Bod tání volné zásady (kotarninu) činí 130 až 132^{0} C. Přechovává se opatrně, neboť je jedovatý. Používá se podobně jako hydrastininu v lékařství zvláště při děložním, močovém a ledvinovém krvácení, buď vnitřně v podobě tablet po 0.05 g nebo v injekcích.

Suardo Bartolommeo, ital. stavitel a malíř, ↗ Bramantino (↗ S).

Subantarktické ostrovy, skupiny ostrovů patřících sice podle polohy do pásma mírného, ale s polárním nebo se subpolárním podnebím. Jsou to ostrovy sev. od Západní Antarktidy (Jižní Shetlandy, Jižní Orkneye, Již. Georgie, Již. Sandwich), osamělé ostrovy a archipely v již. Indickém oceánu (Bovet, Ostrovy prince Eduarda, Crozetovy a Heardovy ostrovy, Kergueleny) a souostroví již. od Nového Zeelandu (Ostrovy Macquariovy, Campbellovy, Aucklandovy).

Sub auspiciis promoce (↗ S), slavnostní promoce, povolená těm, kdož vykonali všechna rigorosa s nejlepším prospěchem a vykazují schopnosti k samostatné vědecké práci.

Subbotnici, rus. náboženská sekta, která zachovávala starozákonní předpisy, na př. svěcení soboty jako dne svátečního, a zavrhovala Nový zákon. Sekta s. vznikla v době Kateřiny II.

Subdominanta, spodní dominanta, durový nebo mollový akord 4. stupně.

Subleyras Pierre (1699—1749), franc. malíř náboženských a biblických výjevů, žil v Římě.

Subotica, m. v Jugoslavii, 100.058 obyv. (1931), ↗ S.

Subreta, ↗ soubretta (↗ S).

Sub rosa (lat. pod růží), pod pečetí mlčelivosti, jejímž symbolem byla růže.

Sub specie aeternitatis nebo **aeterni** (lat.), pod zorným úhlem věčnosti.

Substituce, zastoupení; v právu užívá se tohoto označení pro předání zastupování ve sporu v jiném místě. Má-li advokát stáni u jiného soudu nežli ve svém bydlišti, zašle věc jinému advokátovi, který bydlí v sídle onoho soudu a požádá ho, aby jej zastoupil (substituoval). V právu dědickém jest s. nástupnictví v dědictví a rozeznává se s. obecná a fideikomisární. V prvé s. může zůstavitel v závěti určiti, že, nedostane-li se dědictví určitému dědici, nastoupí do jeho práv další určitá osoba (institutus). Substitutů může zůstavitel určiti celou řadu a nastupují po sobě jen v tom případě, že se osoba předcházející nemohla dědictví ujmouti (na př. zemřela nebo nemohla splniti podmínky v závěti na ni kladené). S. může býti provedena také tak, že jednomu institutu může býti určeno několik substitutů, kteří by se pak po odpadnutí instituta ujali dědictví rukou společnou a nerozdílnou. S. fideikomisární znamenala (u nás byla v roce 1924 zrušena a další zřizování zakázáno), že určité nemovité jmění (obyčejně panství, velkostatek), bývalo zůstavitelem prohlašováno za nezcizitelný statek a dědic stával se toliko jeho dočasným držitelem a nemohl jej ani z části zciziti. Tak bylo alespoň zaručeno, že statek zůstal v rukou jedné rodiny. Po stránce hospodářské a sociální nebylo toto zařízení zdravé.

Subtropy, po obou stranách tropického pásma uložená pásma přechodní mezi tropickým a mírným pásmem.

Sub una specie (lat.), pod jednou podobou (totiž chleba), jak katolíci požívají večeři Páně, na rozdíl od evangelického sub utraque specie, pod obojí podobou.

Sucre, m. v Bolivii, 34.577 obyv. (1929), občasné sídlo bolivij. vlády; obklopeno An-

dami, 2700 m nad m.; do r. 1825 naz. se Chuquisaca, má universitu, nejv. soud, v okolí doly na stříbrnou rudu.

Sublamin, sloučenina síranu rtuťnatého s ethylendiaminem. Připravuje se přímo z obou složek. Tvoří bílé, ve vodě snadno rozpustné jehličky, obsahující 44% rtuti. Používá se ho v podobě tablet k desinfekci podobně jako sublimátu.

Succinit, nejčastější druh jantaru, vyskytující se ve velkém množství hlavně na pobřeží Baltického moře. Tvoří průhledné až průsvitné kousky velikosti pěsti, obyčejně žluté barvy. Pochází z předvěké borovice (Pinus succinifera). ↗ jantar.

Sučany, okr. Turč. Sv. Martin, (1930) 2937 obyv.

Suda Jan (↗ S), dopln: † 3. 1. 1910.

Sudanky, ↗ Dolium (↗ D).

Sudanští negři, černošské kmeny mezi územím Bantu a Saharou, promísené prvky berberskými a semitskými, tvoří větší státy; řeči jejich sestávají z jednoslabičných kořenů, nemají gramatického rodu a rozdělení ve třídy.

Sudičky, podle románských lidových pověstí nadpřirozené, ženské bytosti nadané kouzelnými silami, jejichž jméno (ital. fata, franc. fée) se vyvinulo ze jmen římských bohyň osudu (fatae), do jejichž pojetí se vmísily představy keltské, germánské a od doby 12. stol. též arabsko-perské. S. mají dar učiniti se neviditelnými, objevují se u novorozenců, jimž určují osud; lidé prosí je o kmotrovství. Pověsti mluví o třech říších vil. Boj mezi dobrými a zlými vílami tvoří často obsah pohádek o vílách a jest většinou původu orientálského. Oblíbenost jich a též příklad „Tisíce a jedné noci" uvádí v 17. a 18. století tyto pohádky do literatury, jmenovitě ve Francii.

Suebové (Svebové), germánská skupina národů, pův. ve v. Holštýnsku, Meklenbursku, Brandebursku, od 3. stol. i v Sasku a Durynsku. Vedoucími mezi nimi byli Semnoni, dále Markomani, Kvádové, Hermunduři a j.

Suess Eduard (1831—1914), rak. geolog, univ. prof. ve Vídni. Sp.: Das Antlitz der Erde (1885—93), Die Entstehung der Alpen (1875) a j.

Suess Franz Eduard (* 7. 10. 1867), syn předch., rak. geolog, univ. prof. ve Vídni, vydal práce o geologii vých. Afriky, českého massivu. Sp.: Beiträge zur geologischen Kenntnis des östlichen Afrika (1891), Bau und Bild der Böhmischen Masse (1903), Erdgeschichte (1885—87) a j.

Suffragium (lat. souhlas), hlasování římských občanů v komitiích; též samo hlasovací právo.

Sugambři, germán. rýnský kmen, jenž za Caesara vpadl do Gallie, v 8. stol. byli zatlačeni na levý břeh Rýna.

Suggilace (z lat.), výlev krve pod kůži, jeví se jako velké krevní podlitiny s naduřelou kůží.

Suchecki Henryk (1811—1872), pol. filolog, univ. prof. v Praze a v Krakově. Sp.: Zwięzła nauka języka polskiego (1856), Nástin dějin písemnictví Poláků (1858) a j.

Suchona, pramen Dviny, 562 km dl., vytéká z jezera Kubenského; splavná po celém toku. Je kanálem Dvinským spojena s Něvou a Volhou.

Suchopár, úhor, na kterém se pro nedostatek vlhka nebo pro velký sluneční úpal špatně daří rostlinstvu.

Suchá-Broňka, (1930) 2195 obyv.

Suchdol, okr. Nový Jičín, (1930) 2497 obyv.

Suchdol, okr. Praha-venkov, (1930) 2476 obyv.

Suchdol nad Lužnicí, (1930) 2382 obyv.

Suché Vrbné, (1930) 4354 obyv.

Suchokvět otevřený (Xeranthemum annuum), bylina jednoletá, trubkokvětá (Tubiflorae), až 60 cm vysoká, větevnatá s úzce kopinatými, celokrajnými listy. Úbory spočívají jednotlivě na konci lodyhy a větví, mají plevnaté lůžko a střechovitý zákryt, jehož vnitřní suchomázdřité, narůžovělé, lesklé listeny vytvářejí paprsky. Květy bílé až nachové. U nás velmi porůznu na jižní Moravě. Hojně se pěstuje hlavně ve Středomoří a svými nevadnoucími úbory poskytuje znamenitý materiál k výzdobě suchých kytic a věnců, tak jako s. vzpřímený (X. erectum).

Suchý Václav, JUDr. (* 1881), ruský legionář, člen odb. Nár. Rady pro Rusko, byl jmenován Štefánikem náčelníkem vrchní kontroly čsl. vojsk na Rusi a členem zvláštního sboru (Medek, Syrový, Pavlů a Suchý). Po návratu do vlasti přidělen MNO. jako předseda finanč. a kom. odd. Od r. 1929 generálem intendantstva.

Sujkowski Antoni (* 1876 v Zakroczymiu), pol. geograf, řed. obch. školy v Bedzinie 1907—1916, prof. hosp. zeměpisu na Vysoké obch. škole ve Varšavě od r. 1919. Sp.: Geografja ziem dawnej Polski (1921), Geografja ekonomiczna (1926), Polska niepodległa (1926) a j.

Sukcese, posloupnost; v p r á v u: právo nebo závazek přechází s jedné osoby na osobu druhou. S. může býti dvojího druhu: s i n g u l á r n í, jestliže právní nástupce (sukcessor) vstupuje pouze v jedno právo předchůdcovo nebo v jeden jeho závazek; nebo u n i v e r s á l n í, jestliže na nabyvatele přechází veškerá majetková práva a veš-

keré závazky předchůdcovy. Případem takovéto universální s. jest dědická posloupnost, při které vydáním odevzdací listiny přecházejí na dědice jak práva, tak povinnosti zůstavitelovy.

Sukramin, umělé sladidlo větší sladivosti než sacharin, jest amonnou solí tohoto. Vyrábí se rozpuštěním sacharinu v odpovídajícím množství čpavku. Po určité době vylučují se z roztoku krystaly sladivosti 700× větší než je sladivost řepného cukru. Jsou to bílé krystalky, tající při 150° C, rozpustné ve studené i v teplé vodě, alkoholu methylnatém a ethylnatém, avšak v ostatních organických rozpustidlech nerozpustné.

Sukulenty, sukulentní rostliny, souhrnné označení rostlin suchomilných, zpravidla tučnolistých, s bohatým vývojem parenchymatického pletiva vodního v listech nebo v osách, náležejících však mezi různé rostlinné čeledě. Jsou to rostliny zajímavé svým tvarem i způsobem života a proto s oblibou pěstovány podobně jako (☞) kaktusy. S. pocházejí z různých zemí; hlavními oblastmi jsou Mexiko a Kapsko, ač výraznou sukulencí se vyznačují přemnohé druhy, rostoucí téměř ve všech stepích a pouštích tropů a subtropů. Avšak veliké plochy nejdrsnějších pouští, jako Sahara, asijská Gobi, pustiny západoaustralské a j. nemají vlastní sukulentní květeny. Nejrozsáhlejší domovinou je mexická step mezi 17°—31° z. š.; odtud šíří se na sever až do Kanady, na jih do Brasilie a až do Patagonie. Druhou oblastí je jižní Afrika, kde zejména poušť Karroo oplývá bohatstvím druhů sukulentních rostlin. Některé druhy nacházíme též v Arabii, Persii, Indii a Turkestanu. — U nás jsou s. hojně pěstovány nejčastěji zároveň s kaktusy. Obliby pěstitelů získaly si hlavně malé druhy, kdežto velké druhy, jako aloe, agavy, yuccy a pod. jsou rostlinami jen dekoračními. Pěstování je podobné jako u kaktusů. Obojí vyžadují zemi sice výživnou, avšak propustnou s hojností písku. Přes léto umísťují se na slunci, na volném vzduchu. Jen malé, něžné druhy, stejně jako mladé rostliny, je lépe chovati pod sklem. Přes zimu není radno dávati s. mnoho tepla, jen asi 4°—6° C. Důležitější jest, aby přezimující rostliny byly chovány v místnostech světlých a vzdušných, aby byly jen málo a opatrně zalévány. Rozmnožování s. je mnohem snažší než u kaktusů. Řízky po odříznutí nechávají se nějaký čas zaschnouti, u tenkovětvých druhů píchají se již druhý či třetí den, u tlustších později. Aloe, agavy, haworthie a j. rozmnožují se odnožemi, které se odloupnou a hned sázejí do země. Některé druhy (Pachyphytum, Echeverie a j.) je možno rozmnožovati i z listů. Listy musí býti staré, tvrdé, odloupnuté přímo u kmene. Do vlhké, písčité země se zasazují teprve tehdy, když ulomené listy, volně položené, vyhnaly kořínky. Mnohé s. dají se rozmnožovati též semenem. — Sukulentů je veliké množství, mají mnohem více druhů než kaktusy. V mnohém ohledu jsou také zajímavější a bizarnější, než tyto. U našich pěstitelů setkáváme se s nejrozmanitějšími jejich formami a varietami. V dalším zmíníme se jen o několika druzích. Podrobná pojednání a popis najde čtenář v české knize O. Smrže: Kaktusy a jiné sukulenty (1929).

Agave Victoria Reginae.

Nejznámějším zástupcem jsou agavy, ozdobné rostliny, s velkými ozubenými, hrotitými listy, velmi tuhými a tlustými, tvaru mečovitého nebo lopatkovitého, uspořádanými v pravidelnou růžici. Jsou to namnoze velké dekorační rostliny, z nichž jen několik málo se hodí pro pěstování ve světnicích, jako A. Victoria Reginae, malá nízká, široká s tmavozelenými a stříbrobíle žíhanými listy, v tuhé, husté růžici. Jako dekorační rostliny

Agave Verschaffeltii.

Agave americana.

bývá u nás nejvíce užíváno A. americana, mohutné, modrozelené agavy, dnes úplně zdomácnělé v Italii. Tato dá se snadno přezimovati i v suchém a světlém sklepě. Jinými hojně pěstovanými druhy jsou A. scolymus, stříbrošedá, A. Verschaffeltii, šedomodrá, obě s lopatkovými listy, a mnoho j. — Stejně rozšířenou a velmi oblíbenou sukulentou jsou aloe, z nichž nejčastěji nacházíme druh A. variegata, snad nejkrásnější sukulentu vůbec. Je téměř bez kmene, s tuhými, tříhrannými, šikmo odstálými a ve třech řadách spirálně uspořádanými listy, barvy šedozelené, s bělavými pruhy. Kvete každoročně červenými, zeleně lemovanými květy. V zimě je choulostivá na zalivku, neboť nesmí se postříkati, aby voda nezůstala v žlábcích listů, jež pak velmi snadno uhnívají. Mimo tento druh bývá pěstována malá A. aristata, s listy kopinatými ve velmi husté růžici. Listy jsou

Oděvy I.

1. Oděv muže z doby bronzové. — 2. Bojovník ze IV. st. př. Kr. — 3. Egypťan. — 4. Řek. — 5. Frank z IX. stol. — 6. Rytíř, sluha (XIV. stol.). — 7. Kroj šlechtičen XIV.—XV. stol. — 8. Florencský šlechtic (XV. stol.). — 9. Šlechtic francouzský z r. 1410. — 10. Francouz-měšťan. — 11. Norimberská urozená paní z r. 1500. — 12. Rakouský šlechtic (r. 1578).

Aloe ferox.

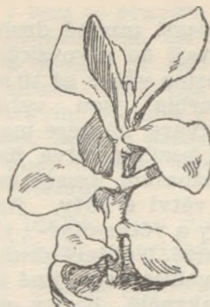

Aloe variegata.

ukončeny osinou a po stranách mají bělavé zoubkování. Je choulostivá na slunce, neboť brzy po sežehnutí rudne. Rovněž malým druhem, vhodným pro pěstování ve světnicích, je A. humilis, šedolistá, ostnatá. Nejobvyklejší a nejhezčí z velkých druhů je A. ferox, má silný kmen, růžici tvrdých, šedozelených listů, jež mají po stranách rohovité ostny. Obě jmenované skupiny sukulent — agavy i aloe — jsou velmi vhodné pro ozdobu zahrad parků. Původem jsou z Afriky. Květy vyskytují se jen u starších, vyspělých rostlin. Příbuzný

Haworthia margaritifera.

Haworthia tesselata.

aloím je rod Haworthia, původem z Kapska. Má krátký stonek nebo vůbec chybí, listy jsou v růžicích, květy hroznovité. Nejkrásnější je H. margaritifera, s listy tlustými, trojhrannými, jež vybíhají v ostrý trn. Jsou barvy tmavozelené, po obou stranách a z venčí pokryté bělavými bradavkami, tvoří pravidelnou růžici. Pěknými sukulent. rostlinami jsou africké cotyledony, s dužnatými stonky, velkými listy, ponejvíce ojíněnými. Nejznámějším zástupcem je Cotyledon orbiculata, s listy plochými, lopatkovitými, s klínovou basí, šedozelené, ojíněné s červenavou obrubou. Květy má červené, asi 3 cm dlouhé. Vyskytuje se několik variací různého vzrůstu. Nověji známým druhem cotyledonu je C. teretifolia, s listy podlouhlými, válcovitými, na konci zahrocenými; květy jsou na vysokém stvolu. Poměrně nejsnáze ze sukulent je možno pěstovati crassuly, jichž je známo přes 150 druhů, většinou z Kapska. Sázeji se do úrodné půdy, vyžadují hojně světla a vláhy. Cenným druhem pro kultury je Crassula coccinea, s dužnatým stonkem, 4 řadami krátkých a zašpičatělých listů, s květy barvy šarlatové nebo karmazínové; jiným hledaným druhem je C. Schmidtii, s malými červenými květy v okoličnatých hroznech.

Cotyledon orbiculata.

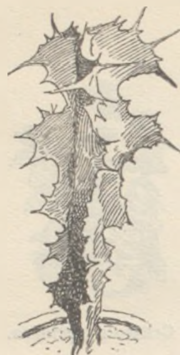

Crassula perfossa.

Kvete od podzimu do jara. Dříve velmi oblíbenou a pěstovanou crassulí byla C. lactea, která kvete v zimě o vánocích a má drobné, bílé, vanilkově vonící kvítky, jichž se užívalo do kytic. Zajímavá je C. perfossa, jejíž šedozelené, malé, široké a zahrocené lístky jsou spodkem srostlé, na rovných nebo svislých lodyžkách. Ze sukulent jedním z nejznámějších rodů je Echeveria, jichž je nesmírné množství druhů a bastardů. Původem pochází z jižní Ameriky, Perú, Ecuadoru, Kolumbie, rovněž z Mexika a Kalifornie. Některé druhy jsou bez kmene, jiné stromkovitě rostlé, listy jsou značně tučné, květy namnoze velmi úhledné a krásné v klasech nebo hroznech uspořádané. Pěstování je snadné, vyžaduje se jen opatrnosti, aby rostliny neměly přes zimu mnoho tepla (nejvýš 10° C). Země má býti úrodná, s ostrým pískem a dostatečnou

Echeveria clav.

Echeveria orbic.

drenáží. Z druhů pěstují se nejvíce: E. agavodes, nízká, s růžicemi z tlustých a kopinatých zelených listů s červeným hrotem; květy jsou oranžové. E. clavigolia má modře ojíněné listy. E. orbiculata s velkými šedozelenými a zarudlými listy v růžicích. Největší echeverií je E. gigantea, jež má na krátkém stonku růžici o průměru 40 až 50 cm, ba i větší, má listy světle zelené s červeným nádechem. Stvol s modravě rumělkovými květy dosahuje někdy přes 2 m výše. Mezi sukulenty počítá se i bohatá část řádu rostlin pryšcovitých. Vlastí sukulent. pryšců je Afrika, Kapsko, odkud se šíří až po Rudé moře, dále jsou v Maroku, na ostr. Kanárských a Azorech, na Madagaskaru, v Arabii i Indii. Jen něco málo druhů je známo z Ameriky. Ve

Euphorbia grandicornis.

své vlasti mnohé druhy narůstají do obrovských rozměrů a výšek až 10 m. Euphorbie jsou velmi různotvaré, některé mají tenké, bezlisté větve, jiné na dužnatém kmeni korunu větví s listy, jiné stonky a větve čtyř- i vícehranné. Některé druhy mají veliké listy, jiné listy zakrnělé. Květy euphorbií jsou zajímavé jen po stránce botanické. Rozmnožování děje se obyčejně řízky, které až do zakořenění nesmí míti příliš vlhka. Při říznutí rostlina vypouští šťávu, jež u některých druhů je jedovatá. Přes léto pěstují se na plném slunečnu při dostatečné vláze, v zimě se zalévají málo. Jako pokojové rostliny jsou oblíbeny E. splendens a Bojerii, štíhlé, rozvětvené keře, silně ostnaté. Ostnaté druhy, avšak bezlisté, jsou E. antiquorum, s tříhrannými větvemi. Nádherným druhem je E. grandicornis, rostoucí rovně, stromovitě a větve se staví v etážích. Sestává z článků 5—15 cm dlouhých a nestejně širokých s křídlatými hranami, po vrchu hran táhnou se hnědé, později šedé ostny, silné, 2—5 cm dlouhé. Snadno pěstitelný je druh E. grandidens, stromek o rovném a silném kmeni, s hustou korunou větví, tří-, někdy čtyřhranných. Na Kanárských ostr. roste bizarní E. canariensis, zelená, dorůstající až 6 m výšky. Starší stonky všech euphorbií ztrácejí zelenou barvu a šednou nebo hnědnou. Není to tedy příznak zvláštní choroby rostlin. — Z dalších skupin sukulent lze jmenovati Fourcroyu, dnes již málo pěstovanou rostlinu z čeledi amaryllidaceí, podobnou agave, dále Gasterie, mexické Hechtie; známou voskovku, pův. z Číny, Hoya carnosa, s tlustými, lesklými listy, s květy

Pachyphytum bracteosum.

Portulacaria afra.

voskově bílými, s karmínovou pakorunkou, krásně vonící.

Echeverii se značně podobající je Pachyphytum, odlišující se jen tím, že nemá listy uspořádané v růžici, nýbrž na stonku oddělené. Někteří ho pokládají za Echeverii. Jsou to úhledné rostliny, zvolna rostoucí, rozmnožující se hlavně listy. Nejznámějším druhem je P. bracteosum z Mexika. Listy, až 7 cm dl., jsou bělomodře ojíněné a často mají růžový nádech. Jinou pěstovanou sukulentou je Portulacaria, z kterých se pěstuje jen jediný druh P. afra z Kapska, kde dorůstá do výše až 5 m jako vys. stromek, zvaný domorodci špekový strom. Článkovité větve odstávají téměř vodorovně a jsou oděny vejčitými, hladkými listy. Rozmnožuje se řízky. Jinou znamenitou pokojovou rostlinou je Rochea, která dříve byla nejrozšířenější pěstovanou sukulentou. Roste zvolna a vydrží v pokoji mnoho let. Má podivné srpovité, tuhé a tlusté listy, až 10 cm dl. Kvete v létě po dlouhou dobu krásnými, hustými, ohnivě červeně zbarvenými květy. R. perfoliata nemá zakřivených listů, nýbrž kopinaté, spodem srostlé. Květy jsou šarlatové. Lze ji rozmnožovati postranními výhonky, jež po seříznutí hlavy hojně narůstají, částěmi dlouhé, květnaté lodyhy. Obyčejně nazývaná sukulenta Sanseviera je vlastně nesprávné označení rostliny Reineckea. Sanseviery jsou teplodomé sukulenty, dobře pěstitelné, vyžadující v zimě 10—15 C a mírnou zalivku, v létě pak polostín a stříkání, zemi dobrou, úrodnou. Nejvíce bývá pěstován druh S. zeylanica, s listy až 60 cm dl., tmavozelenými s šedobílými kresbami. Vyhledávána je též S. guineensis, která má listy žlábkovitě svinuté, tmavozelené, zelenobíle napříč pruhované a po kraji červenavé. Z bohaté skupiny rozchodníků, Sedum, jen několik málo je jich pěstováno jako okrasné rostliny, a to ponejvíce jako rostliny venkovské, pro obruby záhonů, pro alpina atd. Podobně má význam jako venkovní okrasné rostliny Sempervivum (netřesk), rovněž velmi rozšířená sukulenta, jakýsi plevel mezi okrasnými sukulentami. Pro sbírky hodí se jen některé druhy ze Středomoří a Kanárských ostrovů. Mezi sukulenty patří i několik zástupců rodu Senecio (starček), jež se však

Rochea perfoliata.

Sanseviera guineensis.

Stapelia variegata.

zřídka najdou u našich pěstitelů. Zajímavou skupinu mezi suk. rostlinami jsou Stapelie, patřící mezi Asclepiadaceae. Jejich pův. vlast je Kapsko. Jsou to trsnaté, většinou nevysoké druhy. Stonky jsou hranaté, s křídlatými hrbolky anebo s vyvstalými hrbolky a zoubky, s malými šupinkami, což jsou listy. Květy vynikají z lodyh u země, jednotlivě nebo po 2—3. Květy některých druhů nepříjemně zapáchají; proto také nenalezly takové obliby jak by si tyto krásné květy zasluhovaly. Květy jsou jako z kůže, tuhé a tlusté a skvostně zbarvené. První v Evropě známou Stapelií je S. variegata, pěstovaná již od 17. stol. Má květy 6—8 cm velké, ploché, zelenožluté a napříč purpurově skvrnité. Má mnoho odrůd. Je nutno ještě se zmíniti o dalších dvou sukulentech, hojně u nás pěstovaných. Je to Tradescantia a Yucca. Tradescancie (čes. podénky) jsou nejrozšířenější suk. rostlinou v našich domácnostech. Jsou svislé, s kolínkatými, dužnatými lodyhami a transparentními, zelenými nebo různobarevnými listy. Milují vlhko a polostín. Yuccy jsou nezmarné tvrdé rostliny z Mexika a sev. Ameriky, náležející mezi liliovité. Mají velká květenství, jež vynikají ze středu koruny, stvol je jehlancovitě rozvětvený a nese mnoho desítek bělavých, zvonovitých květů. Yuccy nejsou vůbec tučné rostliny, a tedy neodpovídají přesně pojmu sukulent. Zmiňujeme se o nich proto, že jsou vždy nerozlučnou částí sbírek sukulentní květeny, zvláště pak jsou s oblibou pěstovány jako velké okrasné květiny do parků a j. Nejčastěji bývá to druh Y. gloriosa s modrozelenými, mečovitými listy, květenstvím asi 1 m vysokým, s hojnými a hustými, bílými, tulipánovitými květy. Yuccy vyžadují zemi tučnější, hlinovitou, s pískem, přes léto slunce, v zimě chráněné místo. — Obliba sukulent stoupá rok od roku a brzy naleznou tyto krásné a bizarní rostliny ne-li větší, aspoň stejné obliby jako kaktusy. (Podle O. Smrže, Kaktusy a jiné sukulenty, 1929).

Sůl tvrdá, směs kamenné soli, sylvinu a kieseritu, obsahuje též 3—8% anhydritu a něco chloridu hořečnatého, zpracuje se na chlorid draselný.

Sula, levý přítok Dněpru v Ukr., dl. 405 km; nesplavný.

Sula bassana, terej bílý, pták-veslař, z čeledi terejů (Sulidae), velikosti a podoby dlouhozobé, dlouhokřídlé a krátkonohé husy. Bílé barvy až na černohnědé letky, v mládí kropenatý. Žije v nesmírných houfech ve všech mořích severní polokoule a jest nejhojnějším obyvatelem „ptačích bazárů" na Islandě, v Norsku, na Hebridách a hlavně na ostrově Bass ve Skotsku. Na zemi se pohybuje neobratně, plove dobře a v letu je pravým mistrem. Živí se rybami. Objevuje se na ostrovech koncem dubna a opouští je koncem října. Kopečkovitá hnízda, upravená beze skladu z mořských travin, zakládá v koloniích, těsně vedle sebe. Samice snáší jedno vejce. Svými mláďaty a vejci dává výživu pobřežním obyvatelům.

Sulak, ř. v rus. sov. státě Daghestanu, 331 km dl., vtéká do Kaspického moře.

Sulcus (lat.), brázda, zvláště na kostech, mozku a j., S. sphenoparietalis vzniká silným vytvořením spánkového laloku mozku; s. praenasalis se vyskytuje u ras se silnou prognathií (Negrů a j.).

Sulfoform, trifenylstibinsulfid, připravuje se uváděním sirovodíku do trifenylstibinu (trifenylantimonu). Tvoří bezbarvé krystaly, nerozpustné ve vodě a nejedovaté. Používá se ho k přípravě mastí a past, jež odštěpují při použití síru. Vedle pevného prodává se ještě 10%ní roztok v olivovém oleji a jako sulfoformový líh.

Sulfomočovina, sulfokarbamid, též thiomočovina nebo thiokarbamid, složení $CS(NH_2)_2$, vyrábí se podobně jako močovina tavením sulfokyanatanu amonného nebo působením sirovodíku na kyanamid. Tvoří hedvábně lesklé jehlice, rozpustné dobře ve vodě, hořké chuti a neutrální reakce. Taje při 180° C. Zahříváním na 160° až 170° mění se na sulfokyanatan amonný. Používá se jí při výrobě umělých pryskyřic a hmot, při barvení umělého hedvábí, na urychlovače vulkanisace a ve fotografii.

Sulfopon, minerální barva obdobná litoponu, jež se vyrábí srážením síranu zinečnatého sirníkem vápenatým. Obsahuje směs sirníku zinečnatého a síranu vápenatého. Vzhledem k litoponu má menší spec. váhu, je velmi voluminésní (lépe se suspenduje), je vydatná a dobře schne.

Sulfurylchlorid, SO_2Cl_2, vyrábí se působením chloru na kysličník siřičitý za přítomnosti kafru. Nejlépe se postupuje tak, že se v kafru rozpustí stejné množství kysličníku siřičitého, čímž vzniká kapalina, do níž pak se uvádí chlor. V poslední době používá se obou plynů zkapalněných, jež se nechají za přítomnosti kafru nebo ledové kyseliny octové na sebe působiti nebo se vyrábí zahříváním kyseliny chlorosulfonové s katalysátory. Jest to čirá pohyblivá kapalina na vzduchu silně dýmající, nepříjemně ostře zapáchající. Vře při 69° C, nad 160° C se rozkládá na chlor a kysličník siřičitý. Používá se ho v organickém průmyslu k chlorování (benzylchlorid, acetylchlorid, kyselina monochloroctová), k sulfonaci a jako prostředku vodu odnímajícího (k výrobě anhydridu kyseliny octové).

Sulimirski Tadeusz, PhDr., JUDr. (* 1898 v Kobylanach), pol. archeolog, prof. na univ. ve Lvově od r. 1931. Řídí archeol. vykopávky v Malopolsce od r. 1929. Sp.: Skarby bronzowe z Czubina i Raszewa (1927), Bronzy Małopolski Środkowej a j.

Sulina, 82 km dl. ústící rameno Dunaje.

Sułkowski Józef, JUDr. (* 1892 ve Wadowicach), pol. právník, docent práva civilního na univ. Jagiell. od r. 1919, tajemník vyslanectví R. P. ve Washingtoně 1920—21, prof. obch. práva na univ. v Poznani od r. 1922. Sp.: O stosunkách prawnych kopalin niezastrzeżonych oraz o istocie uprawnień do ich wydobywania (1919), Przewalutowanie przedsiębiorsttw handlowych (1925), O prawie zastawu na wekslu (1925) Problem waloryzacji na Górnym Śląsku (1930).

Sully Maximilien de Béthune, vévoda (1560—1641), franc. politik a rádce Jindřicha IV., správce stát. financí, odpůrce Rakouska. Sp.: Mémoires des sages et royales économies d'État, domestiques, politiques et militaires de Henri le Grand (1638).

Sultánábád, m. v. Persii, asi 20.000 obyv., spojeno silnicí s Teheranem; důležité středisko výroby perských koberců.

Suluské ostrovy (špan. Joló, vysl. cho-), k Filipinám náležející malá, hornatá, úrodná skupina 5 ostrovů (Basilan, Sulu, Tapul, Pangutaran, Taui-Taui). 2719 km², od 1898 náleží Spoj. stát. amer. Vyvážejí se perle a jedlá ptačí hnízda.

Sumbava, malý ostrov v Sundách, náleží k nizoz.-ind. residentství Timor, 14.739 km² s asi 150.000 obyv.; je terciálního původu, má sopky (Tambora 2760 m), úrodný.

Sumatra, druhý největší ostr. Malajského souostroví (po Grónsku, Nové Guinei a Borneu největší ostr. světa spolu s Madagaskarem), připíná se k již. cípu Malackého poloostr. v již. Asii. Leží mezi 6° sev. a 6° již. zeměpisné šířky, jeho středem prochází rovník. Má podobu obdélníka protáhlého od s.-z. k j.-vých. Povrch S. je vyplněn v záp. části horstvem pronikajícím sem z Burmy přes Andamany a Nikobary. Vých. část vykazuje rozsáhlou nížinu, vyplněnou z velké části tropickými džunglemi a pralesy, místy, hl. při pobřeží, proměněnou již v úrodnou půdu. Velké partie horské vykazují sopečný původ a zvedají se do velkých výšek, na sev. Luse 3700 m, ve stř. ostr. při rovníku sopka Merapi 2890 m, rovněž vulkán Gunong Korintji 3805 m je nejvyšší horou S., na jihu zvedá se na Javu přecházející pohoří Barisanské horou Dempo do výše 3170 m.

Vlastním jádrem ostr. jsou krystalické horniny, na něž jsou nakupeny paleozoické vrstvy, dělící pohoří ve dvě rovnoběžná pásma. Východní nížinatá část vykazuje staré sedimenty, promísené mesozoickými a třetihorními usazeninami. Zde se vyvinuly větší řeky, jež svými naplaveninami činí z této části S. hospodářsky nejcennější oblast. Velké řeky stékají s hor na vých. a ústí do Již. Čínského moře; jsou to Rokan, Kampar, Indragiri, Djambi, sestávající z toků Batang Hari a Tambesi a na jihu Musi s četnými přítoky a bažinatou deltou. V horách jsou četná krajinně krásná jezera, z nichž největší je Toba ve výši 906 m a rozlohou 1300 km² s velkým ostr. uprostřed. Západ. břehy náleží Indickému oceánu a jsou sledovány spojitou řadou ostrovů. Vých. břehy S. tvoří Malacký průliv s četnými pobřežními ostr. (největší Bengkulen), pak jižní Čínské moře a Javské moře. S. obklopují četné přilehlé ostr.; v Indickém oceánu jsou to Nassavské ostrovy (patří sem Simalur, Banjacké ostr., Nias, Batujské ostr.), dále k jihu Mentaweiské ostr. (Siberoet, Sikabaoe, Sev. a Již. Page) a na jihu osamocený Engano. K vých. břehům se připíná na jih od Singapuru ležící archipel Riouw a Lingga, pak ostrovy Bangka a Billiton, oddělené průl. Karimatským od Bornea. Úžina Sundská mezi S. a Javou je vyplněna drobnými vulkanickými ostrůvky, z nichž Krakatau se sopkou 820 m vysokou způsobila po 200leté nečinnosti 1883 jeden z nejstrašnějších sopečných výbuchů nové doby. Administrativně patří k S. i ostr. Natoena v Již. Čínském moři.

Podnebím patří S. k monsunovým oblastem Asie, klima je tropické (roč. střed 26° C, roč. kolísání 1° C), v horách zdravé, v nížinách dosud značně rozšířena malarie a tropická zimnice, bránící hustšímu osídlení. Doba dešťů je v zimě, roční množství srážek velmi vysoké (3—4000 mm). Rostlinstvo je ryze tropické, vykazuje velké množství palem, vnitrozemí je vyplněno tropickými pralesy, ve vyšších polohách hojnost dubů, fíků a myrt. Nejrozšířenější je obrovský strom liquidambar. Rovněž zvířena je velmi bohatá a vykazuje nesčetné druhy. Z velkých ssavců zde žijí opice, poloopice, sloni, hrochové, nosorožci, tapíři a tygři; neobvyklé rozšíření v bujné přírodě mají i obojživelníci (krokodilové), ptáci, hadi a hlavně hmyz. Obyvatelstvo jsou urostlí Malajci, dělící se v množství větví, z nichž zvláště horští jsou dosud polodivocí. Rozšířeno je ubrušování zubů a žvýkání betelového listí, po němž zuby úplně zčernají. Hlavní potravou je jim rýže. Malajci vynikají dovedností v tkaní látek, obrábění kovů a stavbě lodí (dř. rozšířeno bylo nesmírnou měrou pirátství). Některé kmeny věnují se rybářství, lovu anebo rolnictví.

Rozloha S. činí 434.000 km², s vedlejšími ostr. 528.070 km²; délka ostr. je 1725 km, střední šířka 300 km. Počet obyvatelstva r. 1930 činil 7,993.228, z toho Evropanů

(většinou Holanďanů) 28.312. Průměrná lidnatost na 1 km² je 15.1 obyv., ač v některých kulturnějších krajích dosahuje i 30. Vedlejší ostr. Bangka má rozlohu 11.600 km², souostroví Riouw a Lingga na 32.500 km². Pěstuje se tabák, káva, pepř, rýže, kafrový strom, kopra, kukuřice, kassav; vývoz kaučuku a užitkového dřeva, na pobřeží (zvláště východním u Singapuru) význačný rybolov. Nerostné bohatství je značné; těží se petrolej (v již. části ostr.), zlato, stříbro, cín, u Padangu něco uhlí. Hospodářsky není dosud ostrov zcela využit, přes to že je vedle Javy nejcennější nizozemskou državou.

Námořní dopravě slouží přístav Palembang (63.000 obyv.), při splavné Musi, na sev. Medan (47.000), při záp. pobřeží Padang (41.000). Železniční vykazuje dosud jen jednotlivé trati bez vzájemné spojitosti, vedle Javy je však přes to nejlepší v celé Indonesii, v celkové délce kolem 2300 km. Hlavní trať vede po vých. pobř. z opevněného příst. Kotaradja přes Edi a Medan do Bengkalis, pak je trať z Palembangu do příst. Telok Betong při Sundském průl. a konečně několik tratí na záp. pobř. v okolí Padangu. Skutečných silnic na ostr. dosud není.

Politicky rozpadá se S. s přilehlými ostr. na několik správních okresů Nizoz. Vých. Indie (hl. m., pokud nejsou shodná s názvy provincií): Atjeh (Kotaradja), Tapanoeli (Sibolga), Oost Sumatra (Medan), West Sumatra (Padang), Riouw (Tandjoeng Pinang), Bengkulen, Palembang, Bangka (Pangkal Pinang), Billiton (Tandjoeng Pandan) a Lampong (Telok Betong). Ja.

Sumec (Silurus glanis), největší sladkovodní ryba v Evropě, dosahuje délky až 400 cm a váhy 250 kg. Má širokou plochou hlavu, tlamu rovněž širokou s četnými štíhlými zoubky. Tělo má lysé, kůži měkkou. U horní čelisti dva dlouhé, u dolní čtyři krátké vousky. Ploutev ocasní přechází v ploutev řitní. Barvy černohnědé, často mramorové. Břicho světlejší s nejasnými tmavými pruhy. V Labi nachází se až k Pardubicům a ve Vltavě k pražským jezům. Nad Prahou nalezení s. pocházejí z jihočeské rybnikářské oblasti. Hojný je v Dunaji. Dravec, který chytá i vodní ptactvo mimo ryby všech druhů. Kořist láká červovitými pohyby vousků, při čemž klidně leží při dně. Tučné maso mladých se dosti cení, starší mají maso tuhé s bahnitou chutí. Někde se připravuje a pojídá jako slanina. Chov s. jest rozšířen na Jindřichohradecku, v novější době i na Třeboňsku.

Sumerský jazyk a literatura. Sumerským jazykem se mluvilo ve 4. a 3. tisíciletí v Babylonii, dodržel se ale do nejpozdějších dob babylonského písemnictví jako řeč svaté literatury. Je jazykem agglutinujícím, některá slova má převzata z akkadštiny, větší počet slov však akkadštině zapůjčil. Vedle nápisů, právních a obchodních zpráv jsou dochovány náboženské hymny, modlitby.

Sumi, okr. město na Ukrajině, (1926) 39.782 obyv., na trati Vorošba—Charkov, vyrábí stroje, cukr, textilní a kožené zboží.

Summanus, řím. bůh nočních blesků. Jeho chrám stál v Římě nedaleko Circu maximu. Božstvo převzato bylo do řím. mythologie od Etrusků.

Summum ius, summa iniuria (lat.), svrchované právo — svrchované bezpráví; výrok Ciceronův proti příliš striktnímu výkladu práva.

Sundberg Anton Niklas (1818—1900), švéd. protest. teolog, profesor v Upsale a Lundu, od 1870 arcibiskup v Upsale; organisátor švéd. národní církve a propagátor misií.

Sunderbands, krajina v Indii, při deltě Gangu, močálovitá, nezdravá, prostoupená čet. říčními průplavy a rameny, pokrytá bujnou džunglí, jen řídce obydlená.

Sunderland, m. v. Anglii, (1931) 185.870 obyv., ○↘ S.

Sundská úžina, úžina mezi ostr. Javou a Celebesem, široká asi 25—30 km, s hojnými ostrůvky a útesy, mezi nimiž Krakatoa (○↘ S), známá vel. zemětřesením r. 1883.

Sundské ostrovy tvoří jihozáp. ohraničení Malajského souostr. (Indonesie) při jihových. březích Asie. Táhnou se od mysu Koningspunt na sev. Sumatře dlouhým, k jihu vyklenutým obloukem až téměř k Nové Guinei (mezi 6° sev. a 11° již. šířky a mezi 95°—135° vých. zeměp. délky podle Greenw.) v celkové délce přes 3800 km. S. o. tvoří již. okraj pevninského podstavce, jenž zabírá celou Indonesii a mělkým mořem Jihočínským ukazuje i na dřívější souvislost ostrovů s asijskou pevninou. Příkře spadající dno Indického oceánu na druhé straně působí velkými výškovými rozdíly na ostrovech dosud isostaticky nevyrovnaných výskyt častých katastrofálních zemětřesení.

Od Malackého poloostr. je S. souostr. odděleno nálevkovitě se zúžujícím průl. Malackým a úžinou Singapurskou, spojující Indický oceán s Jihočínským mořem. Od Bornea odděluje S. o. Karimatský průl., tvořící přechod do moře Javského, toto přechází dále k vých. v moře Sundské a Floreské, vyplněné množstvím drobných ostrůvků. Sev. břehy nejvých. části Sund oblévá moře Bandské, jihových. Arafurské (sahá až k Australii), jižní moře Savské a Timorské (poslední 3 jsou částmi Indického oceánu). Nejvýznač. průl. mezi jednotl. ostr.

jsou Sundský průliv mezi Sumatrou a Javou, úžina Baliská, dělící Bali od Javy a Sumbský průl. mezi Sumbou a Floresem.

Celková rozloha S. o. činí nad 720.000 km² a tyto se dělí na Velké Sundy (Sumatra a Java, někdy se počítává sem i Borneo a Celebes) a východní Malé Sundy. K Javě přiléhá význ. ostr. Madoera, ostrovy Kangean, Lombean, Karimon, Bowean. Malé Sundy mají tyto větší ostr.: Bali, Lombok, Sumbawa, Soomba (Djedana), Flores, Lomblen, Alor, Rotti, Wetter, Letti a nejvých. Timor. Samostatná je až k N. Guinei postupující skupina ostr. Jihovýchodních (Zuidoost Eilanden), kde je nejdůlež. Timorlaut, menší Babber, Selarou, Larat, dále skupina ostr. Kei a Aroe.

Povrch všech ostr. je převážně hornatý, vznikly rozpadem jediného dlouhého massivu horského s množstvím sopek. Jedině Java a Sumatra vykazují rozsáhlejší nížiny. Hospodářsky má největší význam Java, nejhustěji osídlená a kulturně nejlépe vybavená. Celé Sundy jsou částí Nizozemské Východní Indie (Nederlandsch Oost Indie) s výjimkou ostr. Timoru, jehož severových. část patří od dávných dob Portugalsku.

Politicky dělí se S. o. na řadu správních okresů (☞ Sumatra); Java s Madoerou tvoří vlastní kolonii, podřízenou přímo nizozem. vládě, ostatní ostr. tvoří t. zv. vnější državu (Buitenbezittingen). Malé Sundy mají tyto správní okresy: Bali a Lombok (hl. m. Singaradja), Timor (Kupang), Timorlaut s okolními ostr. patří pod správu ostr. Moluckých a N. Guineie (Amboina).

Podnebí je výhradně tropické (roční kolísání teplot jen 1° C), roční průměr 25° C, srážek je hojnost (Malé Sundy méně, asi 1200 mm roč.). Jinde tropické rostlinstvo nabývá na M. Sundách rázu spíše australského. Obyvatelstvo je Malajské a dělí se v četné, navzájem velmi silně odlišné větve. Na vých. ostr. žijí i jiní kmenové jako Negritové, Alfurové a Tagalové, bližší již Polynesanům, avšak početně velmi slabí. Ja.

Sungari, přítok Amuru, 1800 km dl., část. splavný.

Sunion, řec. mys na jihových. cípu Attiky, s troskami chrámu Poseidónova. Dnes se nazývá Kap Kolonnaes.

Sunn, konopí sunnské, jsou lýková vlákna východoindické motýlokvěté rostliny chřestnatce sítinového (Crotalaria juncea), pěstovaného hlavně na Javě a Borneu. Vlákna získávají se z lodyh podobně jako u našeho konopí. Jsou 50—60 cm dlouhá, světle žlutá, slabě zdřevnatělá, menší pevnosti než je naše konopí. Vodu přijímají jen v nepatrném množství a proto téměř nepodléhají vlivu vlhkosti. Zpracuje se hlavně v Anglii na provazy, lana, balicí plátno a papír.

Sunna (arab. cesta), soubor životních zvyklostí, náboženského a právního pojetí Mohameda a jeho prvých nástupců. (☞ Sunnité).

Sunnité, velká většina Mohamedánů, kteří uznávají za pramen náboženství Koran a sunnu Mohammedovu, ale i sunnu prvých čtyř kalifů.

Sun-Yat-Sen (1868—11. 4. 1925), čín. politik, zakladatel a vůdce revoluč. strany Kuomintangu, 1911—12 president republiky. Sp.: The International Development of China (1922).

Superior City (vysl. sjuperjer sity), m. v sev. amer. státě Wisconsin, asi 40.000 obyv., na záp. cípu Hořejšího jezera (Lake Superior), silný obchod železnou rudou, uhlím, dřevem, pšenicí, moukou.

Supinatio (lat., supinace), otočení předloktí tak, aby dlaň byla obrácena dopředu, po případě nahoru. Opak: pronatio.

Suprarenin vyskytuje se jako l- a d- suprarenin (levo- a pravotočitý). Nazývá se též adrenalin, tvoří podstatnou složku nadledvinek. Chemicky jest to o-dioxyfenylethanol-methylamin $C_6 H_3 (O H)_2 C H (O H). C H_2, N H, C H_3$. Používá se ho k anesthesi při chirurgii a zubním lékařství, vnitřně proti krvácení ze žaludku a střev, podkožně při kopřivce a různých osutinách buď ve formě volné zásady nebo vinanu, po př. chlorhydrátu.

Supravodivost, klesnutí elektrického odporu kovů při teplotách blízkých absolutnímu bodu mrazu. Za normální teploty odpor se stoupající teplotou pomalu roste, tedy s klesající teplotou klesá. Při určité teplotě blízké abs. bodu mrazu (— 273.1° C) náhle odpor kovu klesne na velmi nepatrnou hodnotu, téměř nulovou. Na př. při teplotě 1.5° abs. (= 271.6° C) má platina pouze 1.2% odporu za normální teploty, zlato nemá odpor prakticky žádný. Zjevy, které tím nastávají, jsou velmi zajímavé, na př. byly-li indukovány v olověném prsténci v supravodivém stavu proudy, probíhaly tam po několik dní. S. objevil 1914 Kamerlingh-Onnes. Teoretické vysvětlení posud nebylo dáno, a je obtížným problémem kvantové statistiky.

Supremát (novolat.), nadvláda, zvláště papežova nad biskupy. Suprematní přísahou vyslovovali členové angl. parlamentu od doby Jindřicha VIII. až do r. 1791 nadvládu krále nad církví.

Sura, rus. řeka, pravý přítok Volhy, do níž ústí u Vasilsursku s. od Kazaně, 864 km dlouhá, značně rybnatá, splavná od Penzy.

Surat (Surate), distriktní m. v brit.-ind. residentství Bombay, asi 120.000 obyv., produkuje bavlněné a hedvábné látky.

Suriano Francesco (1549—1620), italský komponista, skládal mše, motetta, žalmy, madrigaly.

Surowiecki Wawrzyniec (1769—1827), pol. historik. Sp.: O upadku przemysłu i miast w Polsce (1810), O wadach wychowania młodzieży polskiej (1806), Śledzenie początków narodów slowiańskich (1820) a j.

Sursum (lat.), vzhůru; S. corda! Vzhůru srdce! V katol. mši responsorium k praefatio.

Surýni (Sirenidae), čeleď obojživelníků, mloků stáložaberních (Perennibranchiata) s tělem dlouhým, tvaru úhořovitého. Po stranách mají 3 keříčková žábra. Přední nohy krátké o 3—4 prstech, zadní scházejí. Žijí v jihovýchodní Severní Americe v bařinách a močálech. — Siren lacertina barvy černošedé. Dosahuje délky 70 cm. Pseudobranchus striatus má na tmavé půdě 4 podélné pásky žluté barvy a dorůstá 20 cm délky.

Surzycki Stefan, PhDr. (* 1864 v Różance), pol. ekonom, prof. střední hosp. školy v Czernichowie (1899—1909), prof. hospodářské ekonomie na univ. Jagiell. od roku 1909, I. děkan Vys. šk. hosp. Sp.: Die Landwirtschaftlichen Betriebsmittel in ihrem Einflusse auf den Zustand und Entwickelung des Grossgrundbesitzes, sowie der Bauernwirtschaften in Galizien (1896), Nauka organizacji gospodarstwa wiejskiego (2 svaz., 1911), Izby rolnicze a zrzeszenia rolnicze (1928), Rozwój wiedzy rolniczej w Polsce (1928) a j.

Susquehanna (vysl. saskvihena), hlavní řeka v sev.-amer. státě Pennsylvanii, vzniká z Vých. S. a Záp. S., ústí u Chesapeakeské zátoky do Atlantického oceánu. Pro rychlý tok málo splavná.

Sušice, (1930) 7156 obyv.

Sutherland, nejsev. hrabství ve Skotsku, 5252 km², asi 16.000 obyv., rybářů a pastevců ovcí. Krajina hornatá, fjordové pobřeží. Hl. m. Dornoch, přístav na stejnojmen. fjordu.

Suum cuique (lat.), každému, co mu náleží, což jeho jest.

Suwanee (sjuvaní), řeka v sev. Americe, 385 km dlouhá, ústí do Mexického zálivu.

Svadeši, heslo hospodářské samostatnosti v moderním indickém nacionálním hnutí.

Svalava, (1930) 5805 obyv.

Svalovec, ⟶ Trichina (⟶ S).

Svarádž (ind., samovláda), hnutí indic. nacionalistů za samostatnost. Přívrženci jsou svarádžisté (⟶ S, Gándhí).

Svatava, okr. Falknov n. O., (1930) 4417 obyv.

Svatební roucho, zjev u mnohých zvířat v době páření, hlavně na kůži, živé zbarvení nebo zvláštní výrůstky ponejvíce u obratlovců; u samečka po páření obyčejně ony zjevy mizí. U ryb nastává překrásné zbarvení (u hořavky v duhových barvách), též u ještěrek objevuje se krásné zbarvení (u ještěrky smaragdové). Velice krásné je s. r. u ptáků, najmě kurovitých; u jespáka bojovného nápadný límec; u samiček je zbarvení velmi řídké (sluka zlatá).

Svatební smlouvy, s. o majetku, které se uzavírají mezi snoubenci nebo mezi manželi se zřetelem k uzavřenému sňatku. Též jest možné uzavření smlouvy mezi jedním ze snoubenců nebo manželů a osobou třetí. Účelem jejím jest úprava majetkových poměrů mezi manželi tak, jak mají nastati po uzavření sňatku, případně též po jeho rozvázání.

Svátky (⟶ S), doplň: Antické svátky. Řekové měli jen málo společných slavností (na př. olympijské hry), slavnosti místní slaveny někde s velikou nádherou (na př. v Athénách Panathenaie). Hojné byly slavnosti u Římanů, o nichž nás poučují Ovidovy Fasti. Slovanské svátky byly buď výroční, obecné, nebo soukromé. Obecné, výroční byly oslavami Slunce, nejvyššího boha, byly čtyři, podle postavení slunce na obloze. K soukromým patřily postřižiny, veselé hody svatební, slavnosti nad hrobem, které se nazývaly tryzny. Germánské svátky. Stejného rázu jako slovanské. Hlavně oslavován slunovrat zimní a letní. Určitá božstva měla své vlastní svátky (Freyer, Nerthus, Tamfana). Křesťanské svátky. Nejstarší křesťanské obce neměly žádných zvláštních svátků, neboť svátky starozákonní pozbyly platnosti. Přece však brzy vystupuje do popředí neděle, jako den z mrtvých vstání Páně, svátky svatodušní, na místě židovských Letnic. Teprve až ve IV. stol. začíná se slavit svátek narození Kristova. Nový rok jako svátek ve staré církvi neznám. Dlouhým vývojem vznikl přesně rozdělený církevní rok. V katolické církvi na rozdělení svátků působil Urban VIII. (1642), Kliment XIV. (1773), Pius (1911). Rozeznávají se vůbec festa fori, svátky veřejné, festa chori, zavazující jen klerus. Židovské svátky. Jako svátek týdenní slavili Židé sobotu, t. j. den odpočinutí, každého měsíce slavnost nového měsíce. Mojžíš zavedl troje slavnosti výroční: velikonoční slavnost, na památku vyjití Židů z Egypta, Letnice, poděkování za skončenou žeň a slavnost stánků, na památku tažení pouští. Mohamedánské svátky: 1. svátek oběti, 10. dne měs. Sulhidoše, 2. lailat-ul-umbaraka, noc požehnaná, 15. dne měs. Šabanu etc. Naší neděli odpovídá pátek, den útěku Mohamedova z Mekky.

Svatobořice, (1930) 2400 obyv.

Svätý Jur, okr. Bratislava, (1930) 3701 obyv.

Svatý Mořic, ⚲ Sankt Moritz (⚲ S).

Svätý Peter, (1930) 3085 obyv.

Svaz socialistických sovětských republik, SSSR (⚲ S), doplň: Správa a politické rozdělení: Celá říše dělí se na 7 rovnoprávných republik, rad, z nichž některé se dělí dále na menší sovětské republiky nebo na autonomní oblasti jednotlivých národů. Správní jednotkou odpovídající asi našim okresům, je t. zv. okrug, v mohamedánských republikách kanton. Každý stát má svůj ústřední výkonný výbor (Centralnyj izpolnitělnyj komitet) o různém počtu členů a svoji radu výkonných komisařů (ministrů) s předsedou (president (státu). Ve věcech týkajících se vnitřních problémů je vláda každého státu samostatná, avšak ve věcech celosvazového rázu je podřízena ústřední sovětské vládě v Moskvě.

Statistický přehled jednotlivých dílčích států SSSR.:

Stát	Úř. zkr.	Plocha v km²	Počet obyv. 1931	Lidnatost na km²	Hlavní město (počet obyv. v tis.)
Ruská fed. rep.	RSFSR	19,787.577	111,158.600	5.5	Moskva 2026
Ukrajina	USSR	451.767	31,403.200	69	Charkov 417
Bílá Rus	BSSR	126.792	5,246.400	41	Minsk 132
Zakavkazsko	ZSFSR	185.776	6,426.700	34	Tiflis 294
Uzbekistan	UzSSR	164.873	4,685.400	28	Taškent 324
Turkmenistan	TurkmSSR	491.215	1,137.900	2	Aščhabad 52
Tadžikistan	TadžSSR	145.100	1,174.100	8	Stalinabad 6
Celý Svaz	SSSR	21,353.100	161,232.100	7.5	Moskva 2026

Největší rozdělení v republiky a oblasti vykazuje Ruská federativní socialistická sovětská republika, RSFSR. Pokud nepřipadá v jednotlivé tyto autonomní státy, dělí se na kraje a oblasti, a to: Kraj Dálného východu, Ivanovská průmyslová oblast, Leningradská oblast, Středovolžský stát, Moskevská oblast, Nižegorodský kraj, Severní kraj, Severokavkazský kraj, Východosibiřský kraj, Dolnovolžský kraj, Uralská oblast, Západní oblast, Západosibiřský kraj a Střední oblast Černomoří. Tyto zabírají celkov. rozlohu 12,133.800 km² s 94,566.500 obyv. (1931), t. j. 8 obyv. na km². Ostatní území RSFSR zabírají jednotlivé republiky a oblasti. Jsou to:

Republika	Úř. zkr.	Plocha v km²	Počet obyv. 1931	Lidnatost na km²	Hlavní město (počet obyv. v tis.)
Baškirská	ABSSR	158.700	2,969.500	19	Ufa 99
Tatarská	ATSSR	68.600	2,720.100	40	Kazaň 179
Kazakská	AKSSR	2,814.600	7,115.500	2	Alma Ata 45
Dagestanská	ADSSR	54.200	872.400	16	Machač Kala 32
Krymská	KrASSR	25.300	803.200	31	Simferopol 88
Jakutská	AJSSR	4,023.300	308.400	0.08	Jakutsk 11
Karelská	AKarSSR	143.300	285.300	2	Petrozavodsk 27
Burjato-Mongol.		389.100	575.000	1.5	Verchně Udinsk 29
Volžských Němců		27.152	631.300	23	Engels 34
Čuvašská	AČSSR	18.309	917.100	50	Čeboksary 9
Kirgizská	AKirSSR	198.000	1,138.700	6	Frunze 32
Autonomní oblasti:					
Kalmycká		74.513	164.500	2	Elista 5
Čeremisská (Mariinská)		22.413	500.800	22	Krasnokokšaisk 4
Votjatská		32.100	824.000	26	Iževsk 63
Zyrjanská (Komi)		399.000	235.000	0.6	Syvtyvkar 5
Ojratská		88.100	120.500	1.4	Ulala 6
Adige-Čerkesská		3.005	124.400	41	Krasnodar 154
Kabardino-Balkarská		12.200	224.100	18	Nalčik 21
Karačajevská		8.300	70.800	9	Mikojan Šachar 2
Čečenská		10.800	460.000	43	Groznyj 71
Severoosetinská		6.000	166.700	28	Vladikavkaz 78
Ingužská		3.200	82.200	26	Vladikavkaz 78
Karakalpacká		124.000	379.000	3.1	Turtkul 4
Čerkesská		1.600	40.500	25	Batalpašinsk 19
Mordvinská		26.400	1,421.600	54	Saransk 15
Chakasská		54.472	108.500	2	Usť Abakanskoje 3

K RSFSR patří vedle toho také všechny arktické ostr. v Sev. ledovém moři v sovětském sektoru mezi 32° 4' 30" vých. a 168° 49' 30" záp. zeměpisné délky podle Greenwiche. K Severnímu kraji patří Novaja Zemlja, 92.000 km², se 100 obyv., ostr. Vajgač 3700 km² a Kolgujev 3495 km², Země Františka Josefa 20.000 km², Severnaja Zemlja (dř. Země cara Mikuláše II.) o neznámé dosud přesné rozloze spolu s ostr. Malyj Tajmir 364 km² a Ujedinenije 236 km². K autonom. repub. Jakutské patří Novosibiřské čili Anjouovy ostr. 28.000 km² a De Longovy ostr., 788 km². Ke Kraji Dálného Východu náleží vedle Komandorských ostr., ostr. Karaginskij a Šantarských ostr. v Ochotském moři i severní půle Sachalinu a v Sever. led. moři ostr. Wrangelův (4680 km²) s Heraldovým ostr. (10 km²).

K Ukrajinské social. sovět. republice náleží Moldavská rumunská republika o rozloze 8288 km² se 618.900 obyv. (74 na km²) a hl. městem Tiraspol, 22.000 obyv. Úř. zkr. AMSSR. Bílá Rus nemá podřízených jednotek. Velice se však rozčleňuje Zakavkazská federace. Dělí se ve tři hl. republiky, jimž pak jsou podřízeny další, proto má ve své zkr. F podobně jako RSFSR.

Jméno státu	Úř. zkr.	Rozloha v km²	Počet obyv. 1931	Lidnatost na km²	Hlavní město (obyv. v tis. 1926)
Armenie	SSRA	30.900	1,032.700	33	Erivaň 65
Azerbejdžan	AzSSR	84.700	2,510.800	29	Baku 453
Gruzínsko	GSSR	69.900	2,883.200	41	Tiflis 294
Zakavkazsko	ZSFSR	185.500	6,425.700	34	Tiflis 294

Armenie má domácí název Hajastan a na podružné státy se nerozpadá. Gruzínsko čili Georgie se jmenuje Sakartvelos Respublika a hl. město Tiplisi. Rozpadá se v Abchazskou SSR o 8300 km² s 228.200 obyv., Adžaristan jako autonom. obl. o 2900 km² se 141.500 obyv. a auton. oblast Jihoosetinskou o 3900 km² s 94.400 obyv. Hl. m. Abchazie je Suchum (22), Adžaristanu Batum (48) a Jižní Osetie Cchinvali (6). Azerbejdžan zahrnuje v sebe auton. republ. rad Nachičevan o 5300 km² se 111.800 ob. a hl. městem Nachičevan (9), auton. obl. Nagornyj Karabach o 4200 km² se 132.7000 ob. a hl. městem Stepanakert (2).

Turkmenistanu nepatří žádný podřízený sovětský stát, Uzbekistanu rovněž ne (má jen exklavu v území turkmenském, okolí města Chivy) a Tadžikistanu náleží vrchní správa nad auton. obl. Nagornyj Badachšan o 56.884 km² s 32.300 obyv. a s hl. městem Chorog.

Ukrajina i všechny tři zakavkazské republiky se po bolševickém převratu v ruské říši na krátký čas osamostatnily a staly se demokratickými republikami, avšak v krátké době podlehly bolševickému Rusku.

Podle národnosti dělilo se obyvatelstvo Sovětského svazu podle sčítání z 1926 takto: Velkorusové 77.760, Ukrajinci 31.195, Bělorusové 4739 (celk. Rusové tedy 113.694, t. j. 87.3% všeho obyvatelstva SSSR.), Kirgizové 3960, Uzbekové 3905, Tataři 3015, Židé 2601, Gruzínci 1821, Azerbejdžanští Tataři 1707, Arménci 1568, Mordvini 1340, Němci 1238, Čuvaši 1117, Tadžikové 978, Poláci 782, Karakirgizové 769, Turkmeni 766, Baškirové 714, Votjaci 504, Čeremisi 428, Čečenci 319, Moldavští Rumuni 279, Osetinci 272, Karelové 248, Meščerjaci 243, Burjati 238, Zyrjané 221, Čerkesové 219, Jakuti 215, Řekové 214, jiní národové 152 (obyv. rozumí se v tisících). Ja.

Svazový president (též spolkový p.), ve Švýcarsku předseda svazové rady; stejně jako svazový vicepresident je volen svazovým shromážděním na rok. — V Rakousku od r. 1920 hlava státu, volen svazovým shromážděním na čtyři leta.

Svážná (v hor.), stoupající chodba, na které se spouštějí plné vozy pomocí brzdidla a současně prázdné vozíky nahoru vytahují.

Svealand (Svearike), střední ze 3 hlavních částí Švédska, 86.255 km² s (1928) 1,965.984 obyv.

Svedberg (vysl. -bärj) Theodor (* 30. 8. 1884), švéd. chemik, pracoval zvl. v oboru koloidní chemie, 1926 poctěn Nobelovou cenou.

Svendborg, m. v Dánsku, 14.392 obyv. (1930), na již. cípu ostr. Fünen, přístav na Svendborgfjordu; loděnice a čilý obchod.

Svendsen Johann S. (30. 9. 1840 v Oslo— 14. 6. 1911), nor. hudební skladatel, dvor. kapelník v Kodani. Hl. díla: symf. báseň Karneval v Paříži, předehry, symfonie, kvarteta, hlavně houslová, koncerty a písně.

Svedení (zmrhání) pod příslibem manželství — trestá se jako přestupek § 506 trest. zákona proti veřejné mravnosti. Trestem je tuhé vězení od 1—3 měsíců. K trestnosti se vyžaduje, aby svedená žena byla před tím zachovalá a aby svůdce slíbil jí manželský sňatek dříve nežli došlo k souloži a aby pak se bezdůvodně zdráhal slib splniti nebo aby nemohl svému závazku dostáti vlastní vinou, na př. že je sám ženat. Vedle trestu na svobodě jest svůdce povinen nahraditi svedené osobě škodu, kte-

rá jí tím vznikla (na př. nesnadnější vstup do manželství).

Sverdrup Otto, † 1930, ♌ S.

Sverdrupovy ostrovy, ostr. arkticko-amerického souostroví, devět větších a několik malých, výšky až 500 m, mají travnatý porost, nejsou vždy obydleny. Pojmenovány po nor. polár. cestovateli O. Sverdrupovi. (♌ S).

Svěřenec (poručenec, sirotek, lat. pupillus, pupilla), osoba nezletilá pod poručnictvím. Svěřenecké jmění, peníze, statky, které opatruje a spravuje poručník.

Sveřep, Bromus, jednoleté nebo vytrvalé traviny, s květy v hroznech nebo latách, semeník chlupatý, pochvy listů uzavřené. U nás roste přes 10 druhů. Nejobyčejnější s. střešní (B. tectorum), jednoletý, na lukách s. měkký (B. mollis), na úhorech a mezích s. vzpřímený (B. erectus), v obilí jako plevel stoklasa (B. secalinus), ve výše položených lesích s. drsný (B. asper), jako ozdobné rostliny se v zahradách pěstují Bromus brizaeformis z Orientu a B. Schraderi z Ameriky.

Sveslovenska knjižara (Všeslov. knihkupectví), zal. v Bělehradě 1910 a obnov. 1919. Vyd. srbochorv. a ruské knihy a učebnice středoškolské.

Světec, okr. Duchcov, (1930) 3384 obyv.

Sveti Andrija, strmý, vápencový ostrov na Jadranu, 4.6 km², daleko v moři, 24 km od Visu, s kostelem Sv. A.; naleziště mramoru.

Sveti Andrija, ostrůvek 13 km na západ od Dubrovníku, s majákem a zříceninami benediktinského kláštera, znič. zemětřesením 1667.

Sveti Archijerejski Sabor, nejvyšší konstitutivní a zákonodárná moc srbské církve; svoláván nejméně za rok patriarchou nebo jeho zástupcem k důvěrným schůzím, o nichž se vyrozumívá ministr a jejichž usnesení provádí Sveti Archijerejski Sinod.

Sveti Grgur, strmý, vápen. ostrov na Jadranu, sev. od Rábu, 7 km².

Světící biskup, zástupce sídel. biskupa při výkonu bisk. svěcení. Je to pravidelně biskup, vysvěcený pro diecése, které dočasně nejsou pod mocí řím. kurie, zejména jež jsou v moci nevěřících (partes infidelium). Světící biskupové jsou suffragány (♌ S, suffragáni).

Světlá nad Sázavou, (1930) 2244 obyv.

Světlík, zasklená část stropu, umožňující přístup světla do spodních prostor.

Světlocit, schopnost býti podrážděn světelnými vlnami, vázána je většinou na zvl. ústroje (oči, ocelly); U „bezokých" živočichů (na př. dešťovek a j.) slouží ke vnímání světla většinou jednoduché buňky smyslové, roztroušené často po celém těle.

Světlo života, planoucí světlo nebo pochodeň v evr. a záp. asijských pohádkách, přirovnáni s životem lidským. V lüneburské stepi dochován obyčej rozsvěcovati dvě svíce novomanželů. Ten, jehož svíce dříve dohoří, předejde druhého ve smrti.

Světová politika, zahraniční politika velmocí, pokud se dotýká zámoří, hl. kolonií a hospodářskou kontrolu států. Opak je politika kontinentální.

Světové hádanky, vyslovené Du Bois-Reymondem ve spise Die sieben Welträtsel (1880), o nichž praví, že jsou nerozluštitelny dnešní vědou. Jsou to otázky: 1. Podstata hmoty a energie. 2. Původ pohybu. 3. Původ života. 4. Úmyslná účelnost v přírodě. 5. Vznik dojmu. 6. Vznik myšlení a řeči. 7. Svoboda vůle. — Haeckel nazval své hl. dílo filosof. Die Welträtsel (Hádanka světa), ve kterém se pokusil vysvětliti těchto 7 záhad monistickým světovým názorem.

Světové kroniky, středověké rýmované nebo prosaické kroniky, jednající o dějinách od počátku světa do doby pisatelovy.

Světové říše (veleříše), státy, které rozšířily výboji svoji moc na veliké oblasti země. Mimo říše Assyrů a Peršanů byla s. ř. zejména říše Alexandra Velikého a Římská říše (od Augusta), dále říše Džingis-Chánova a Timura, v novověku bylo s. ř. Španělsko (od objevení Ameriky), dnes činí na titul s. ř. nároky V. Britanie.

Světový svaz reformovaných církví, zal. 1877 na základě presbyterianské ústavy, od 1888 dvě sekce: Evropská a Americká. Církve sdružené mají 40 mil. členů. Sídlo svazu je Edinburg (Skotsko).

Svibice, (1930) 2549 obyv.

Svídnice (Schweidnitz), m. v Prusku, 30.758 obyv. (1930), ♌ S.

Svijaga, pr. přítok Volhy, 395 km dl.

Sviluška (Tetranychus), červeně zbarvený roztoč, z čeledi Tetranychiae, žije na spodní straně rostlin, jež vyssává a opřádá bělavým předivem a způsobuje tím odumírání listů. S. chmelová, tak zvaný „červený pavouček" (T. telarius), činí někdy velké škody na chmelnicích. Napadené listy ztrácejí zeleň a nabývají barvy měděné. S. smrková (T. ununquis Jacobi) opřádá jehličí jehličnatých stromů, které červená, zasýchá a opadává. Příbuzné druhy způsobují žloutnutí a opadávání listů u jiných stromů, zhusta u lip a růží. Přezimují ve spadaném listí a ve starých rostlinách, v létě za příznivého počasí rozmnožují se velmi rychle. Hubí se postřikem mazlavého mýdla

a tabákového výtažku. Postřik musí býti dosti prudký, aby prorazil předivo na spodině listů, jinak je postřik bez účinku. V době vegetačního klidu doporučuje se použíti sirovápenné jíchy nebo dendrosanu, kterým se stříkají koruny a kmeny stromů a půdu kolem stromů důkladně přerýti.

Svitavský Otakar, PhDr. (* 1895 v Bystřici n. Perštýnem), čes. moderní filolog, hlavně z germanistiky, profesor obchodní akademie v Praze.

Svinov, okr. Bílovec, (1930) 5369 obyv.

Svitávka, (1930) 2265 obyv.

Svitavy, (1930) 10.441 obyv.

Svítkov, (1930) 2046 obyv.

Svítilky, ↷ fulgoridae (↷ D).

Svítiplyn, svítivým plamenem hořící směs plynů, vyrábí se zpravidla z kamenného uhlí, zřídka z dřeva, rašeliny, hnědého uhlí, bituminesních břidlic, oleje, odpadků tuků, nafty atd., zahříváním těchto látek za nepřístupu vzduchu. Svítiplynem v širším slova smyslu rozumí se též vodní plyn, vzdušný plyn, acetylen a zemní plyn. O výrobě svítiplynu ↷ S, plynárna. Kamenouhelný svítiplyn jest bezbarvý a v něm obsažený fenylenový olej uděluje mu charakteristický zápach. Spec. v. 0.44—0.62, což závisí na povaze použitého uhlovodíku (hlavně ethylen), které spolu s parami kapalných uhlovodíků podmiňují svítivost plamene svítiplynu, z lehkých uhlovodíků (methan), kysličníku uhelnatého a vodíku. Poslední tři součásti svítiplynu hoří plamenem nesvítivým. Jako znečišťující součásti obsahuje svítiplyn kysličník uhličitý, ammoniak, sirovodík, sirouhlík, dusík, kyslík, vodní páru a j. Kvantitativní složení svítiplynu dle použité suroviny a způsobu přípravy jest velmi rozmanité. Čištěný svítiplyn, vyrobený z kamenného uhlí, obsahuje asi: 49% vodíku, 34% methanu, 8% kysličníku uhelnatého, 4% těžkých uhlovodíků, 1% kysličníku uhličitého, 4% dusíku. Svítiplyn míchá se často s vodním plynem a obsahuje pak více kysličníku uhličitého, uhelnatého a vodíku. Svítiplyn vzněcuje se již při jasně červeném žáru, tedy při teplotě mnohem nižší než důlní plyn. Výbušnost svítiplynu počíná při složení, při kterém na 1 objem svítiplynu připadá 13—16 objemů vzduchu, končí, připadají-li na 1 objem svítiplynu pouze 4 objemy vzduchu. Nejvýbušnější jest směs svítiplynu se vzduchem v poměru 1:10 až 12. Směs 1 objemu svítiplynu se 4 objemy vzduchu hoří klidně, s 5 objemy vzduchu rychle, ale při zapálení neozve se ještě rána, se 6—10 objemy vzduchu za silného výbuchu. Svítiplyn je jedovatý pro organismus rostlinný i živočišný; účinkuje mnohem silněji než odpovídá v něm obsaženému kysličníku uhelnatému; které jsou to látky, jež zde spolupůsobí, není známo. 3% svítiplynu v povětří obytných místností mohou již přivoditi smrt. Čistý svítiplyn, zapálen, shoří na kysličník uhličitý a vodu. Ze surového svítiplynu nutno pečlivě odstraniti hlavně sirovodík a ammoniak, nemá-li míti jeho používání v obytných místnostech škodlivých následků. Dřevo při teplotě, při které nastává jeho zuhelňování, poskytuje hlavně vodu, dehet, kysličník uhličitý a uhelnatý a methan; aby se získal plyn, hořící plamenem svítivým, nutno vznikající dehtové páry zahřáti na teplotu vyšší, aby se rozložily v plyny, hořící plamenem svítivým. Proto destilace dřeva provádí se ve velmi širokých retortách, které se plní dřevem pouze částečně, a destiluje se při teplotě mezi 700—850°. Výtěžek dle použitého druhu dřeva bývá velmi kolísavý. 100 kg dřeva poskytuje asi 34 m³ svítiplynu, 4 kg dehtu, 35 kg dřevěného octu a 20 kg dřevěného uhlí. Získaný plyn neobsahuje ammoniaku a sirných sloučenin, avšak za to velmi mnoho kysličníku uhličitého, k jeho čištění spotřebuje se proto mnoho vápna; jest těžší než svítiplyn z kamenného uhlí (spec. v. 0.68—0.70). Dřevo k výrobě svítiplynu nehodí se tedy tak dobře jako kamenné uhlí a svítiplyn vyrábí se proto ze dřeva pouze tam, kde jest ho dostatek a nelze ho výhodněji upotřebiti. Obsahuje asi 30% vodíku, 20% methanu, 9% těžkých uhlovodíků, 40% kysličníku uhelnatého, 0—1% kysličníku uhličitého. Podobně vyrábí se svítiplyn z rašeliny, který obsahuje velmi mnoho kysličníku uhličitého vedle sirovodíku a ammoniaku. Výroba svítiplynu z rašeliny vyplácí se pouze za zvláštních podmínek. Hnědé uhlí poskytuje méněcenný plyn. Výborný svítiplyn lze vyrobiti z oleje a pevných tuků, který nepotřebuje čištění a hoří plamenem o větší svítivosti než svítiplyn kamenouhelný. Výroba svítiplynu z oleje hodí se pouze pro malé závody a jest dosti drahá. Odpadky tuku z jatek a mýdlo, obsahující splašky přádelen, mísí se s vápenným mlékem, usazenina upraví se v cihly, které se vysuší a podrobí se destilaci. 1 kg takových cihel poskytne 210 litrů plynu, který nevyžaduje čištění a hoří plamenem 3krát svítivějším než svítiplyn z kamenného uhlí. Olejový plyn vyrábí se z těžkých destilačních produktů nafty, jichž nelze dobře použíti ani k svícení ani jako mazadla, ze zbytků po destilaci nafty, z dehtových olejů hnědouhelných a z břidličných olejů. Retorty pro výrobu olejového plynu jsou tak upraveny, aby pomalu přitékající olej se nejdříve vypařil, vzniklé páry se rozložily za vyšší teploty v plyny, které by se pak dále již nerozkládaly. Složení olejových plynů z různých surovin jsou uvedena v tabulce:

	Kysl. uhl.	Kysl. uhel.	Vodík	Methan	Dusík	Těž. uhlovod.
Z petrolejových zbytků .	—	—	24.3	58.3	—	17.4
Z břidličných olejů . . .	0.2	6.6	3.0	64.8	—	25.3
Z parafinového oleje . .	—	15.5	7.7	50.3	4.0	22.5
Olejový plyn I.	1.6	4.0	9.9	47.0	—	37.7
Olejový plyn II.	0.8	4.2	12.8	48.3	0.8	33.1

Z těžkých uhlovodíků obsahuje olejový plyn hlavně mnoho benzolu (benzenu) a toluolu (toluenu) a jiných aromatických uhlovodíků a členy řady ethylenové a acetylenové. Olejového plynu používá se ke karburaci svítiplynu kamenouhelného a vodního plynu, komprimuje se do železných plynojemů železničních vozů, kdež slouží k osvětlování, a používá se ho vůbec k svícení. Silně svítivý oxyolejový plyn vyrábí se zplynováním zbytků petrolejových a břidličných olejů za nízké teploty a smísením tohoto snadno zkapalnitelného a čadivým plamenem hořícího plynu s 16—24%. Při spotřebě 40 l za hodinu hoří plamenem o svítivosti 40 svíček. Plynové hořáky zhotovují se ze železa, mosazi, porculánu a p. a jsou tak upraveny, aby plamen nabýval jimi vhodného tvaru, jelikož v hustém proudu z obyčejné trubice unikající svítiplyn následkem nedostatečného přístupu vzduchu hoří plamenem čadivým. U štěrbinových (netopýrových) hořáků vystupuje plyn z úzké štěrbiny a zapálen, hoří plochým, málo svítivým plamenem, ačkoliv spotřeba plynu jest značná. Kruhové hořáky mají na kruhové krycí desce 15 až 40 otvorů tak blízko k sobě, že z jednotlivých otvorů unikající plyn po zapálení splývá v jediný, válcovitý plamen, jehož svítivost se zvyšuje nasazeným skleněným válcem. Dalším pokrokem jest předhřívání vzduchu a plynu, jak jest tomu na př. u Siemensovy regenerativní lampy, která při svítivosti 100 svíček spotřebuje za hodinu přes to až 500 l plynu. Nečekaný obrat v plynové technice nastal zavedením žhoucího plynového světla.

Použití: Svítiplynu používá se k svícení, vaření a topení, ojediněle k pohonu motorů a k plnění vzducholodí. Velmi důležité jsou též vedlejší produkty při výrobě svítiplynu. Z ammoniakálních vod získává se ammoniak a vyrábí se ammonné soli, kok jest důležitým topivem o značné výhřevnosti, retortového uhlí používá se k výrobě galvanických přístrojů, z čisticí hmoty plynárenské vyrábí se kyanové sloučeniny atd. Výroba svítiplynu v malém jest poměrně drahá. Aby i menší, od velkých středisek vzdálenější obce a závody mohly býti zásobeny laciným svítiplynem, staví se pro ně plynové centrály, odkudž rozvádí se plyn dálkovým potrubím. Takové potrubí, nemá-li míti příliš velký průřez, vyžaduje většího tlaku, čehož lze docíliti použitím těžkého zvonu pro plynojem, anebo pomocí dmychadel, které vtlačují plyn do potrubí pod značným tlakem. — Ačkoliv vážným soupeřem svítiplynu stala se v poslední době elektřina, přes to roční spotřeba svítiplynu pravidelně vzrůstá, jelikož svítiplynu používá se v míře pořád rostoucí k topení a vaření.

Dějiny: J. J. Becher podrobil r. 1680 kamenné uhlí suché destilaci a zapálil unikající plyn (filosofické světlo). Podobně Clayton r. 1739 připravil hořlavý plyn z kamenného uhlí, avšak k jeho praktickému použití nedošlo ani když lord Dundonald r. 1783 z kokárenských pecí unikající plyn použil k osvětlování svého domu a prof. Pickel ve Würzburgu téhož roku osvětlil svou laboratoř plynem z kostního tuku vyrobeným. Lebon od r. 1786 zuhelňoval dřevo v uzavřených nádobách a používal svého přístroje k topení a svícení (thermolampa). Murdoch osvětloval r. 1792 svůj dům a své dílny v Redruthu v Cornwallu kamenouhelným plynem, zavedl tento plyn do továren Boultonových a Wattových v Soho a řídil r. 1804—05 konstrukci přístroje k výrobě plynu pro 3000 lamp bavlněných přádelen v Salfordě a Halifaxu. Jeho žák Samuel Clegg zavedl kondensaci dehtových par (hydraulika), chlazení vzduchem, čištění plynu vápnem, regulátor, plynoměr, plynojem, v podobě až na malé změny dosud používané. Henfrey osvětloval již r. 1801 velkou dvoranu v Baltimore plynem z lignitu a od té doby rozšiřovalo se osvětlování plynem v Americe mnohem rychleji než v Evropě, kdež o jeho rozšíření zasloužil se zejména Winzler ze Znojma na Moravě, jenž založil v Londýně akciovou společnost, r. 1807 osvětlil plynem jednu stranu Pall Mallu v Londýně, r. 1810 získal si od parlamentu zvláštní výsadu, získal později pro sebe Clegga a r. 1814 zavedl v Londýně, r. 1815 v Paříži pouliční osvětlování plynem. Až do padesátých let minulého století používalo se k výrobě svítiplynu převážně kamenného uhlí. Výrobu svítiplynu ze dřeva vynalezl r. 1848 Pettenkofer, r. 1835 navrhl Honzeau-Muiron čištění svítiplynu síranem železnatým, Philipps kysličník železitý, r. 1847 navrhl Laming používání t. zv. Lamingovy hmoty (síran železnatý, hydroxyd vápenatý a piliny). R. 1885 vynalezl Auer z Welsbachu žhoucí plynové světlo (Auerovy hořáky). Při spotřebě 100 l plynu za hodinu poskytoval z r. 1855 pocházející štěrbinový hořák plamen o svítivosti

10.5 svíček, Auerovým hořákem při téže spotřebě docílilo se svítivosti 81 svíček.

Svoboda Alois (1865—1927), majitel panství Troje u Prahy, odkázal část pozemků (82 ha) sociálně-zdravotní instituci (Rada Obrodných Organisací), jež postaví na nich pod vedením prof. národního zdraví MUDra Stan. Růžičky vzornou osadu pro méně majetné občany, vegetáře a abstinenty. Část pozemků má dočasně Zoologická zahrada. Sp.: Vzduch v Praze (agitační brožura).

Svoboda František (1804—1864), knihtiskař v Praze.

Svoboda Gustav (* 1890), ruský legionář, štáb. kap., byl adjutantem generála Diterichse na Dálném východě. Nyní řed. Centrokomise v Praze.

Svobodné Dvory, (1930) 2759 obyv.

Svobodný pán, od konce 14. stol. označení panovníka, později šlechtický titul.

Svojsík Alois (🔍 S), oprav: † 3. 11. 1917.

Svor vápencový, světle šedá až namodralá krystalinická břidlice z vápence, křemene a světlé slídy. Obsahuje-li málo křemene, přechází v zrnitý slídovitý vápenec; je-li slída zastoupena sericitem, talkem a chloritem, vzniká sericitová, talková, chloritová břidlice.

Svrčinovec, (1930) 2104 obyv.

Swansea, m. ve Walesu, hrab. Glamorgan, 164.825 obyv. (1931), přístav v Bristolském zálivu, při ústí ř. Tawe. V okolí doly na kam. uhlí a anthracit, hutnictví, největší světové továrny cínových plechů. Vývoz uhlí a antracitu.

Sweertia L., kropenáč, rod gentianacei, rostlin s nedílnými listy a vysokým vzrůstem květenství; má na 80 druhů ve Vých. Asii, Africe a v Evropě, kde se vyskytuje na bažinatých lukách horských, vyrůstá do výše 15—30 cm a má ocelově modré květy.

Sweet Blanche (* 1896), amer. film herečka, hrála též pod jm. Daphne Wayne.

Sweet (vysl. svít) Henry (1845—1912), angl. jazykozpytec, jenž dal pevné základy anglosaské gramatice.

Swert Jules de (1843-1891), belg. violončelista a komponista, napsal symfonie, opery a j.

Swinarski Artur Marja (pseud. Knock-Out, * 1900), pol. spisovatel, básník, malíř a grafik. Sp.: Harakiri (bás., 1924), Eja! Eja! Alala! (bás., 1926), Treny na śmierć przyjaciela (1929), Błękitna godzina (bás., 1930); obrazy, dřevoryty a j.

Swindon, m. v jihozáp. Anglii, 62.407 obyvatel (1931), průmysl, železniční dílny.

Swinemünde, m. v Prusku (Pomořany), 19.790 obyv. (1930), 🔍 S.

Syagrius, římský císař, za něhož byla ztracena Gallie, které se zmocnili Germáni. Byl poražen r. 486 po Kr. od Chlodovika, krále franckého, hledal útočiště u Visigótů, avšak byl visigót. králem Alarichem II. vydán Chlodovikovi a zabit.

Sybel Heinrich, von (2. 12. 1817 v Düsseldorfu—1. 8. 1895), něm. historik, profesor univ. v Bonnu, poslanec, ředitel prus. státních archivů. Sp.: Die Entstehung des deutschen Königstums (1844), Geschichte der Revolutionszeit von 1789—1795 (1853—58), Die Begründung des Deutschen Reiches durch Wilhelm I. (1889—94) a j.

Sydenham (sid'n-em), městská čtvrt v již. Londýně, (1921) 32.132 obyv., význač. křišťálovým palácem (jen sklo a železo); opera, koncertní síň, sbírky, parky a j.

Sydney, hl. m. austral. svazu, 1,238.660 obyv. (1930), 🔍 S.

Sychra Metod Lumír, PhDr. (1884 v Ml. Boleslavi—1922), čes. hudební skladatel a spisovatel, knihovník Nár. musea. Složil orchestr. fantasie, sonaty, symfonickou báseň Máj (podle Máchova Máje) a j.

Sychrovský Benignus (1675—1737), čes. teolog, augustinián. řád. provinciál, koadjutor řád. generála v Římě, kde se horlivě přičiňoval o prohlášení Jana z Nepomuka za svatého.

Sýkora Artuš, Ing. (* 28. 4. 1879 v Jistebnici u Táb.), obchod.-průmysl. odborník, organisátor a spisovatel. Sp.: O topení v domácnosti (1917), Hospodaření uhlím v ČSR. (1920), Průmyslový pokrok (1926), Čsl. sklářství (1928), Malý nebo velký průmysl (1931) a j.

Sýkora Hanuš (* 11. 7. 1883 v Litovanech), čes. spisovatel a žurnalista. Sp.: Čeho je nám ve Vídni třeba (1911), O parlamentu, poslancích a voličích (1925), Dobyvatelé (1927).

Sýkora J. L. (🔍 S), oprav: S. Jan Ladislav (16. 2. 1852 v Železnici u Jičína—26. 7. 1928).

Sylvestren, terpen $C_{10}H_{16}$, který se tvoří teprve při isolaci terpenů ze silic. Vzniká z carenu, obsaženého v některých silicích terpentýnových. Vře při 175—176° C, h = 0.848. Delším zahříváním na 250° se polymerisuje. Nemá značnějšího použití.

Sylvinit, přirozená směs solí obsahující značné množství drasla. Označují se takto stassfurtské soli, obsah. přes 13% drasla a používané k míšení s chudšími solemi, aby se získaly soli hnojivé určitého složení, jako na př. s 20—22%, 30—32% nebo 40 až 42% kysličníku draselného. Těží se hlavně u Stassfurtu nedaleko Magdeburku.

Sym Igo (* 1896), něm. filmový herec.

Symbolika nálady, druh estetického zážitku, kdy bytosti neživé a zvířecí stávají se nositeli lidských citů a nálad. Nastává buď použitím metafory („smělá“ skála), nebo kdy na př. krajiny je použito, aby byl vyjádřen smutek, stavby k vyjádření vzdoru a j.

Symonds (vysl. simends) John Addington (1840—1893), angl. básník a kult. historik, hl. dílo Renaissance in Italy, vydal též studie o Danteovi, Michelangelovi, angl. dramatě a j.

Symphoricarpus Juss., rod kaprifoliaceí, keřů s kruhovitými listy, malými květy a dvousemennými bobulemi, asi 8 mexických druhů, z nichž s. racemosus Mich. je oblíbená ozdobná rostlina, která dlouho do zimy podržuje bílé bobule.

Symplocaceae, čeleď rostlin řádu Ebenales, stromy a keře se střídavými listy, většinou s hroznovitým květenstvím a peckovitými plody. Jsou hojné zejména v Americe, kde poskytují růz. užitek.

Symploke (řec.), řečnická ozdoba, spojení anafory a epifory, na př. v otázkách, jež začínají týmž slovem a na něž je stejná odpověď.

Syndetocystis, rod diatomaceí (☞ řasy), s kruhovitým průřezem okrovky, v jejíž středu souvisí vždy další, pojíc jednotlivé buňky v souvislý řetěz. S. barbadensis, vyskytuje se v teplých mořích.

Syndikát (řec.), společenstvo, sdružení, svaz. Tohoto označení se užívá na př. o sdružení bank, které se seskupily k emisi akcií, u příležitostné společnosti několika firem za účelem obstarání společného nákupu nebo prodeje zboží a v poslední době též u odborových organisací.

Syndikátní řízení, ř. ve sporech a náhradu škody, která byla straně způsobena porušením práva soudcovskými úředníky (t. j. soudcem, neb jinou osobou úřední, na př. výkonným orgánem soudním). Aby mohla býti podána s. žaloba, jest nutno nejprve zjistiti, zdali soudce skutečně překročil svoji úřední pravomoc při výkonu svého úřadu, porušil tak právo a způsobil tím straně nějakou majetkovou újmu, proti které neměla postižená strana možnost odvolání k vyšší instanci. Syndikátní žalobu lze podati buď na provinivšího se úředníka nebo na stát, příp. na oba. Podává se u vrchního soudu, v jehož obvodu má své sídlo soud, jehož úředník se chyby dopustil. O odvolání rozhoduje nejvyšší soud v Brně.

Synergismus (řec.-lat.), v katol. dogmatice a též Melanchthonem zastávané učení, že člověk musí spolupůsobiti k svému obrácení.

Synchromie (řec.), pochod současného tisku několika barev spojených k jednomu obrazu na rychlotisku; s. vynašel hrabě Turati 1896 v Miláně.

Synoikie (řec.), společné bydlení živočichů, zvl. hmyzu, s jinými v bydlištích mravenců nebo termitů, kde jsou trpěni jako indiferentní.

Synopsis (řec.), souhrnný přehled celku; synoptikové, skladatelé prvých 3 evangelií.

Syracuse, m. ve Spoj. státech amer. (New York), 209.326 obyv. (1930), ☞ S.

Syrakusy, m. v Italii, 55.780 obyv. (1928), ☞ S.

Syr-Darja (ve starověku Jaxartes), řeka v (☞) Turkestanu; pramení jako Naryn na Tienšanu, protéká Uzbekistanem a ústí deltou v Aralském jezeře.

Syrgol, koloidálný kysličník stříbrný, obsahující bílkovinu jako ochranný koloid. Tvoří hnědočerné, lesklé šupinky, ve vodě rozpustné, obsahující 20% stříbra. Používá se ho v 0.1—0.4% roztoku proti kapavce (gonorhoe) a s mléčným cukrem vnitřně proti střevním nemocem.

Syrjani (Komové), vých. Finové v sev. Rusku, při Vyčegdě a Pečoře, asi 220.500 hlav, vyznání řecko-pravoslav., živí se chovem dobytka, obchodem, lovem, zemědělstvím. Jejich řeč náleží k finsko-ungrijské skupině Uraltajců.

Syrkus Szymon, Ing. arch. (* 1893 ve Varšavě), pol. delegát na Mezinárodním kongresu novodobé architektury od r. 1928.

Syrmie (Sirmie), území ve Slavonii, nazvané podle řím. města Sirmium, mezi Drávou, Sávou a Dunajem, po pádu římské říše podrobena Huny, Goty, Gepidy, Avary, pak náležela střídavě okolním říším, 1921 přiřčena Jugoslavii.

Syrový Frant. (* 1870). Po absolv. gymnasia a obch. školy vstoupil do služeb pojišťovny Slavie (1892). Působil dlouhá léta ve Lvově jako řed. poj. Slavie, který opustil při okupaci rus. vojskem a odjel do Ruska. Zde vstoupil do čsl. legií a byl pokladníkem u intendantstva ve Vladivostoku až do svého návratu do vlasti. Od r. 1920 je S. ředitelem pojišťovny Slavie v Praze.

Syrový Jaroslav (* 1902), syn předešl., jeden z nejmladších ruských legionářů, nyní úř. pošt. řed. v Praze.

Syrská řeč a literatura. Syrská řeč, nejdůležitější z aramejských jazyků, je původem dialekt., jenž se v Edesse před zavedením křesťanství vyvinul ve spisovnou řeč; její rozkvět spadá do 3.—7. stol., později byla zatlačována arabštinou, dnes je jen jazykem spisovným a církevním. Novosyrštinou se nazývá dialekt z Urmie a okolí, jenž byl misionáři povýšen na jazyk spisov-

ný. — Z předkřesťanské literatury je zachováno velmi málo, příchod křesťanství vtiskuje literatuře církevní ráz: překlad bible a její výklady (Ephrem, Philoxenos a j.), homilie (Aphraates). Bohatá je literatura, týkající se dogmatiky, symboliky, apologetiky, asketiky atd. Kroniky: Josua Stylites psal o perské válce 502—506, nestorianská kronika (vznikla kolem r. 680), světové kron. patriarchy Michaela († 1199). Historické romány psány o Achikarovi, Alexandru V. a j. I poesie syrská je převážně církevní: hymny (Bardesanes, Rabulas). Více než v matematice, astronomii, medicině atd. vykonali Syřané ve filologii (gramatiky, slovníky), v ostatních oborech bylo hojně překládáno, jmenovitě z řečtiny. Mnoho syrských autorů v pozdější době psalo arabsky.

Syřiště František (* 17. 11. 1881 Žlunice), čes. spisovatel, hlav. z legionář. života, profesor obch. akad. v Praze. Sp.: Tragedie pluk. Švece (1926), Památce Zborova (1927).

Syřiště Jaroslav, Ing. arch. (* 12. 5. 1878), čes. architekt, projektant a stavitel čet. veřejných budov v morav. městech, profesor čes. techniky v Brně.

Systemisace, stanovení počtu služebních míst, jež jsou potřebna při normálním pracovním zatížení u určitého úřadu. U nás jest s. provedena s platovým zákonem č. 103/1926, který určil též výši služebních požitků jednotlivých zaměstnanců na určitých místech.

Syzygium Gärtn., rod myrtovitých rostlin, stromy nebo keře, na 140 druhů zejm. ve východoind. malajském archipelu. Hl. druh s. jambolana (jávská švestka), roste téměř na všech tropech, plody jsou oblíbeným ovocem, extraktu ze semen užívá se proti cukrovce. Vonná a chutná kůra s. caryophyllatum Gärtn. z Ceylonu a Bornea, přicházela dříve jako skořice (cassia caryophyllata) do Evropy.

Szabó Dezsó (* 1879), maďar. spisov., středošk. prof., zprvu činný po převratu v hnutí probouz. se Maďarů a lize revise smluv, po r. 1930 proti nyněj. režimu. Sp.: Segítség (Pomoc); 1919 románem Az elsodort dobyl jména; píše též polit. úvahy. Román Pomoc přel. 1930 do češt.

Szabó Vavřinec (* 1902 v Miškovci), maď. spisovatel, studoval v cizině. Vedle básní (Země, les a bůh; Světlo) překládá: Omara Chajjama, Baudelaira, Verlaina, Shakespeara, Horu, Halase a j.

Szafer Władysław, PhDr. (* 1886 w Sosnowci), pol. botanik, prof. botaniky na vyš. lesn. škole ve Lvově (1910—1918), prof botaniky na univ. Jagiell. od 1918. Sp.: Geobotaniczne stosunki Miodoborów (1910), Ze studjów nad zasiągami geograficznemi roślin w Polsce (1919), Życie kwiatów (1926), Biała borówka w Polsce (1930) a j.

Szafran Tadeusz (* 1886 v Přemyšlu), pol. keramik, učitel na umělecko-průmyslovém ústavu prof. Van de Velde ve Výmaru (1913—1915), spolupracovník Rzeczy Pięknych od r. 1922; vystavoval práce doma i za hranicemi od r. 1914.

Szamos (vysl. sámoš, rumun. Somesu), levý přítok Tisy, 500 km dlouhý, vzniká z Velkého a Malého S., ústí u Vásárosnáměny v Maďar. Od Satu-Mare splavný.

Szantroch Tadeusz Mieczysław (* 1888 v Tarnopolu), pol. spisovatel a básník, prof. fil. na univ. ve Vídni a v Krakově, gymn. prof. v Trembowli, Bochni a Wadowicích od r. 1913. Sp.: Poezje (1906), Z lutni żołnierza (1916), W zorzach krwi (1918), Cyklady (1924) a j.

Szczara (vysl. ščara), levý přítok Memely v pol. vév. Novogródek, 331 km dl.; bitvou na S. byli Rusové 1915 zatlačeni k Berezině.

Szczepański Ludwik (* 1872 v Krakově), pol. žurnalista, spisovatel a básník, zakladatel a redaktor Życia (1897—1898), vydavatel a redaktor Ilustracji Polskiej (1901 až 1904), spoluredaktor Ilustrowanego Kurjera Codziennego od r. 1914. Sp.: Srebrne noce (bás., 1897), Król powietrza (pov. 1909), Pieśń polska w latach wielkej wojny (1916) a j.

Szeged (vysl. se-, uher. Szeged), m. v maďar. komitátu Csongrád, 135.131 obyv. (1930), při ústí Maroše. Má chrám sv. Matyáše z 15. stol., barokovou radnici, pily, mlýny, staví lodi, vyrábí nábytek, hedvábné zboží, pěstuje obilí, víno, zeleninu, tabák. Od 1921 má universitu. — S. vznikl na zbytcích římského kastelu.

Szenajch Władysław, MUDr. (* 1879 ve Varšavě), pol. lékař nemocnice Anny-Marie v Lodži od r. 1906, úředník min. zdrav. od r. 1918, prof. na univ. ve Varšavě od roku 1929, spolured. Pedjatrji Polskiej. Sp.: Statystyka urodzeń i śmiertelności dzieci wsród ubogiej ludności chrześćańskiej i żydowskiej v Łodzi (1914), Zasady organizacji opieki nad dziećmi (1917) a j.

Szentes, m. v Maďarsku, v komit. Csongrád, 32.885 obyv. (1930), nedaleko ústí ř. Kriše do Tisy; rovinné, bažinaté okolí se velmi dobře hodí pro chov vepřů; mlýny, červené víno, výroba lihovin.

Szeruda Jan X. (* 1889 w Wędryni), pol. teolog, prof. Starého zákona a jaz. hebrejského na univ. ve Varšavě od r. 1920. Sp.: Das Wort Jahwes (1921), Charakter narodowy i uniwersalny religji izraelskiej (1922), Bibljografja polsko-ewangelicka

XIX i XX w. (1925), Literatura starohebrajska (1929) a j.

Szilágyi (vysl. siládi) Sándor Alexander (1827—1899), sedmihrad. dějepisec, vydal četná vědecká díla z dějin Sedmihradska a Uher.

Szilágyi Deszö (Desiderius) (1840 až 1901), maď. státník, vypracoval reformu trestního práva a kodifikaci občanského práva.

Szolnok, m. v Maďarsku, 38.780 obyv. (1930), ○ S.

Szombathely, m. v Maďarsku, 35.756 ob. (1930), na hranicích rak.-maďar., hlav. m. komitátu Vas; průmysl.

Szopski Felicjan (* 1865 w Krzeszowicach), pol. hudební kritik, skladatel, prof. konservatoře hudby v Krakově (1893 až 1907), prof. harmonie, kontrapunktu a komposice ve Varšavě. Složil op. Lilje a j.

Szpakiewicz Mieczysław (* 1890 v Sandomierzu), pol. dramat. umělec, řed. Nár. div. v Toruni (1921—1924), režisér div. v Poznani (1924—1926), Městského v Lodži (1926—1928) a dramaturg polského div. v Katovicích od r. 1929. Sp.: Trzechlecie Teatru Toruńskiego (1924).

Szpanowski Franciszek (* 1892 ve Varšavě), pol. skladatel, koncertní mistr rozhlasu berlínského od r. 1925. Skladby: 2 houslové koncerty, sonaty, písně a j.

Oděvy II.

1. Karel Anglický 1624. — 2. Francouzská šlechtična 1650. — 3. Španělský rytíř. — 4. Holandský zeman 1640. — 5. Benátčanka. — 6. Anglická šlechtična. — 7. Šlechtic z roku 1630. — 8. Kroj paní z l. 1730—40. — 9. Francouzská šlechtična 1680. — 10. Ludvík XIV. Francouzský (1680). — 11. Šlechtic z l. 1730—40. — 12. Franc. šlechtična r. 1794. — 13. Kroj Velké revoluce 1795—1800. — 14. Francouzská dáma v antic. řeckém kroji (pol. r. 1800).

Š

Šabac, m. v Jugoslavii, 12.563 obyvatel (1931), ↘ S.

Šabata František (* 30. 11. 1858, Vrbice, okr. Rychnov n./K.), rolník, senátor N. S. Zemědělsky a politic. činný 30 let; dříve jako říš. poslanec, nyní jako senátor N. S. Přisp. do odb. hosp. čas.

Šabršula Jan (* 16. 5. 1892 Uher. Brod), čes. spisovatel, prof. obch. akademie v Třebíči. Sp.: Stavitelé mostů (1925), Modré nebe (1925), J. Máchal, sokol. vůdce (1929) a jiné.

Šádek Vlastimil, Dr. (* 17. 12. 1893 Vicoměřice), tajem. Ústř. svazu čsl. průmyslníků v Praze. Pracuje v průmyslové organisaci. Sekretář Sdružení dřevoobrábějíc. prům. v rep. Čsl. a Sdruž. čsl. továren na margarin.

Šafář Jan, Ing. (* 10. 3. 1889 Železnice), agr., gen. taj. Zeměděl. jednoty v Praze. Odborné práce zvláště v organisaci zemědělského podnikání a výstavnictví.

Šafář Karel (* 28. 1. 1899 Čes. Budějovice), čes. spisovatel a překladatel, prof. v Č. Budějovicích; překlady z ital., franc., turec., arabské literatury.

Šafařík Jan (* 5. 1. 1866 Prostějov), čes. malíř, figuralista, žák V. Bukovace.

Šafařík Josef Marie (* 20. 12. 1890 v Horní Bučici), redaktor a žurnalista. Novinář. a spisov. Sp.: V bouřném víru (1927), Legionář Lanc (1928).

Šafařovič Jaroslav, JUDr. (* 1866 Písek), býv. řed. Nár. divadla v Praze a odb. přednosta zem. výboru čes. v. v.

Šafhauser Josef (* 27. 8. 1871 Sušice). Organ. menšinový, sokolský a národohosp. spis. Sp.: Národohospodářské úkoly střední Šumavy (1930).

Šafránek Jaroslav, PhDr. (* 23. 5. 1890 Plzeň), čes. fysik, profesor pokusné fysiky Karlovy univ. Sp.: Elektřina ve službách lékařství (1922), Aimantation des alliages nickel-chrome (1924), Závislost refrakce plynů na tlaku (1922), Magnetismus (1931), Čes. liter. fysik. (1931) atd.

Šah Sevenové, v 17. stol. tělesná stráž perského šacha, nyní název turkmenského kmene, žijícího v Arabii.

Šahy, (1930) 5780 obyv., ↘ S.

Šach Josef, JUDr., vrch. komisař stát. drah. Doplň: (* 27. 8. 1886 Radošovice, okr. Votice). Sp.: Idylické obrázky z pole (1916), Pod tíhou osudu (1918), Ve vichřici (1919), Hoře lásky (1920), Ztemnělou alejí (1920), Za očistou (1923), Směj se, paňáco! (1925), V. B. Třebízský: Listy. Vzpomíná se (1926), J. Š. Baar v zrcadle vzpomínek (1927), Tři ženy (1927), Rek r. 1918 (1929), Dokud nepřebolí (1931). Ps. Jaroslav Smiřický.

Šachovskoj (↘ S), doplň: Ivan Leontjevič (1776—1860), rus. generál, od 1848 president vojenského oddělení říšské rady.

Šachovskoj Aleksej Ivanovič (1812—1894), rus. vojevůdce, velící generál v Žitomíru.

Šachovskoj Sergěj (1852—1894), rus. politik a státník, konsul v Rumunsku, od 1885 guvernér Estonska.

Šachtice (v hor.), menší jáma, hloubená v dole z některé chodby na nižší patro; užívá se k dopravě uhlí a k větrání.

Šain Petar Sinan (* 1885 v Mostaru), jugoslάv. malíř, stud. v cizině, hlav. v Mnichově, maluje hlavně komposice a krajiny, studoval i sochařství. Vystavoval v cizině, v Sarajevě a v Bělehradě.

Šajka, velký dřevěný člun s plachtou, ozbrojenými veslaři, obrácenými k veliteli u kormidla, na přídi s více děly, jenž sloužil jako pomoc hradům na uherských řekách a bránil Turkům v přechodu řek.

Šajkaš, voják, sloužící na šajce (↘ Šajka); též obyvatel Šajkašky, území mezi Tisou a Dunajem.

Šajkaška, krajina osídlená šajkaši (↘ Šajkaš), původu většinou srbského, kteří za tureckého postupu přesídlili na tato území, kdež také se jim dostávalo privilegií. V čele jim stáli kapitáni. Po bělehradském míru 1793 byli přesídleni na nové

území mezi Dunajem a Tisou. R. 1873 byla Š. spojena s báčskou hranicí.

Šajny, z něm. Einlösungsscheine. Papírové peníze, vydané r. 1811, které nahradily starší bankocetle v poměru 5 zl. v bankocetlích rovnalo se 1 zl. víd. měny v šajnech.

Šajtar Alois (* 2. 2. 1904 Butovice na Mor.), arch., prof. stát. prům. školy. Hl. pr.: Krematorium v Olomouci a j.

Šak Vladislav (* 29. 10. 1894 Sofia v Bulharsku), hudební skladatel a dirigent.

Šakalové, šelmy psovité, stojí ve formě těla a hlavy mezi liškami a vlky, ale těmto se více podobají. V duševních vlastnostech spojují v sobě dotěrnost a drzost lišky s neurvalými způsoby vlka. Ve východních zemích platí všeobecně za symbol lsti a úskočnosti. Vyskytují se v hojném počtu a nevyhýbají se ani osadám lidským. Ve dne zdržují se v úkrytech, v noci vycházejí na lup společně v houfech a stávají se velmi dotěrnými a vnikají až do středu osad. Žerou vše poživatelné, vrhají se na menší zvířata, drancují ovocné zahrady a sady, živí se i mršinami a hmyzem. Na mořském pobřeží vyhledávají mrtvé ryby, táhnou v tlupách za většími šelmami, aby se zmocnili zbytku kořisti a sledují karavany často po celé dny a kradou a loupí, co se jen dá. Š. obecný (Canis aureus) dosahuje délky 70 cm, výšky 45—50 cm. Barvy plavožluté, hlinité. Rozšířen po celé Indii, v západní teplé Asii, v sev. a východní Africe i na Balkáně. Š. čabrakový (C. mesomelas) jest trochu nižší a má temný pláštík na hřbetě s bělavými skvrnami. Ve střední Nubii a podél vých. pobřeží Afriky. Š. senegalský (C. anthus), hojný ve střední Africe. Š. vlkovitý (C. lupaster), vlku podobný, v severní a v sev.-západní Africe. Š. ušatý (C. variegatus), drobnější postavy a velkouchý. Š. žíhaný (C. adustus), pestře, rezavě, černě a bíle zbarvený, z vých. tropické Afriky.

Šaľa, (1930) 4573 obyv.

Šalanky, (1930) 2390 obyv.

Šalanda, místnost, v níž se schází čeleď, obyčejně tak nazýv. čelední místnost ve mlýnech.

Šálek Jan (* 4. 10. 1868 Soběslav), čes. malíř, figuralista, žák Pirnerův.

Šalda František (* 1. 10. 1890 Žel. Brod), cvič. uč. Rajsova uč. úst. v Jičíně. Didaktika šk. národ., plastic. mapy a příručky. Články v čas.: Komenský, Škola našeho venkova. Sp.: Mluvnice a pravopis ve 4. š. r., Testy, Výtah pravop. cvičení (1931), Vlastivěda ve 4. a 5. r., Testy I. a II. (1933).

Šalounová Joža (* 21. 2. 1902 Podsedice), spisovat. Píše drobné lyrické práce a pohádkové hry pro děti. Přispívá do čas.: List paní a dívek, Lada, Politika, Pražanka. — Sp.: Jak Kašpárek zahnal zlost a dal za ni veselost (1932, cena v Meissnerově soutěži).

Šámal Jan, MUDr. (*22. 9. 1891 v Praze), čes. lékař, primář a ředitel okres. nemocnice v Ml. Boleslavi, kde působí od r. 1896. Výborný internista.

Šamorín, (1930) 3589 obyv.

Šamyl (1797—1871 v Medině), kavkaz. národní hrdina, vůdce kavkaz. domorodců, náčelník odboje proti Rusům, po zdařil. vzpouře vládl 1838 v Daghestanu. R. 1859 však rus. vojsky poražen, podrobil se rus. moci a dovoleno mu vydati se na pout do posvátných míst. Byl představeným derviš. řádu Nakšbendíje. Postava a činy jeho byly podnětem k četným epickým básním, zpěvům a pověstem.

Šanac, díl Bělehradu od Varoš-Kapije za kavárnu „Kod Ruskog cara", na místě býv. hradeb.

Šanada Dragotin (*29. 10. 1881 v Rogatci), slovin. básník a essayista, středoškol. profesor; vyd. sbírku klassicisujících básní Poezije (1907) a tragedii romant.-klas. na motiv nár. písně Lepa Vida (1915), cennější liter. statě v „Domu in Svetu".

Šanda Jan (* 3. 11. 1889 Vůsí u Milevska), čes. básník a spisovatel, řím.-katol. kněz. Sp.: Syn člověka (1914), Boží bojovníci (1915), Statek (1928), Krátké promluvy duchovní na neděle a svátky (1928—29), Drama golgotské (1918) a j. Píše též pod pseud. Jan Vusák.

Šanda Vojtěch, ThDr. (O, S), doplň: V říjnu 1931 vystoupil kriticky proti postupu pap. nuncia Ciriaciho ve věci pensionování arcibisk. Fr. Kordače, byl řím. kurií zbaven učitelského círk. úřadu na Karl. universitě a exkomunikován. Sp.: Starosemitské nápisy (1912), Synopsis theologiae dogmaticae (1916), Die Bücher der Könige (1911), Moses und Pentateuch (1924), Severi Philalethes (1924), Joannis Philoponi opuscula monophysitica (1930), Severi Antijulianistica (1931) a j.

Šandera Ladislav (* 28. 2. 1906 Praha), čes. grafik, figuralista.

Šándor Elo (* 8. 3. 1896 ve Vrbovém), sloven. humorist. spisovatel, spolupracovník čet. časopisů v oboru nár. hospodářství, finančnictví a politiky, přednosta expositury Hypoteč. banky čes. v Košicích. Sp.: Pán otec Kašník, Sváko Ragan z Brezovej (3 diely), Od Laborca, Hornádu, od Váhu i od Dunaja, Pamäti náhradného učiteľa.

Šanové, siamsko-čínská skupina národů ve větší části Zadní Indie, přes 1 mil. hlav; jsou zemědělci, chovají koně a slony, obchodují koňmi, jsou budhisté a mluví řečí podobnou siamštině.

Šantarské ostrovy, zalesněná skalnatá skupina ostr. v již. Ochotském moři, sestává asi z 10 neobydlených ostr., asi 2500 km². Největší z nich je Bolšoj Šantar.

Šantel Saša (* 15. 3. 1883 v Gorici), slovin. malíř, figuralista a krajinář, grafik, ilustrátor, malíř fresek, od r. 1920 učitel střed. techn. školy v Lublani.

Šantić Aleksa (* 27. 5. 1868 Mostar—2. 2. 1924), ⚲ S, doplň: Pracoval v obchodě svého otce, pak se výhradně věnoval nacionální a literární činnosti. V mládí se uplatnil jako redaktor, zakladatel ochotnic. družiny, zakl. a sbormistr sboru Gusle. Počal uveřejňovati verše v časopisech. Vydal svazky básní Pjesme (1891, 1895, 1900, 1908), pak v „Srp. Knjiž. Zadruze" 1911 výbor z Pjesem (kn. 135), a Na starim ognjištima (1913). Básně byly pak znovu vyd. Napsal 4 veršov. dramoleta, překl. bás. díla z něm. a 1919 vyd. překlad Čechových Písní otroka (Pjesme roba).

Šapčanin Popović Milorad (* 7. 7. 1847 Šabac—14. 2. 1895 Bělehrad), srb. spisovatel, ⚲ S, doplň: Sp.: Pesme (1863, 1866), Žubori i Vihori, epické básně Nevesta Ljutice Bogdana (1886), Monah (1887), dram. práce Miloš u Latinima (1886), Bogumili (1889), Dušan Silni (1890), Zadužbina (1891), hrané v Nár. div., neuveř. pak Trnova kruna a Hipatija; zpracoval též cizí látky. Za Š. života vyšlo 6 svazků povídek, po smrti ještě Poslednje pripovetke (1902). Napsal též cestopis S Drine na Nišavu 1877 do 1878.

Šarapatka Emanuel Jan (* 22. 12. 1894 Vršovice), čes. spisovatel, učitel. Psal zprvu verše, milost. povídky a novely. Starou pohádku obnovil v moderním duchu. Sp.: Šla duší láska (1918), Království víl a skřítků (1930), Pohádkový sen (1920), Vyznání (1922), Pěšinky se rozcházejí (1922), Květy pohádek (1923), Nejtěžší oběť (1921).

Šárek Jindřich, Ing. Dr. (*5. 7. 1891 Frýdek), čes. inženýr a docent vys. školy báňské, odborník v železářství a slévárenství, přispívatel odborných časopisů.

Šari, největší přítok Čadského jezera v Africe, asi 1200 km dlouhý, je přes kolísající stav hladiny a četné peřeje splavný, v době dešťů i pro parníky.

Šaria, náboženský zákon, který dle mohamedánské víry upravuje lidský život.

Šarić Ivan, ThDr. (* 1871), jugosl. básník a překladatel, sarajevský arcibiskup (od 1918). Sp.: Rajski vijenac (1900), Pjesme (1911), Zdravo Tijelo Isusovo (1913), Sunce i oblaci (1914), Salve Regina (1920). Mimo j. přeložil do chorvat. Wallaceův román Ben Hur (1898).

Šašek Alois (* 9. 6. 1874 v Plzni), čes. spisovatel a publicista, býv. redaktor Času, spoluprac. Nár. listů a Venkova. Sp.: Finsko (1918), Chemická válka (1927), Ženeva (1928), Mezinár. úmluva proti válce (1929), La guerre chimique et droit internationale (1930), Chemical warfare and inter. Law (1930), Les Partis politiques à Genève (1929).

Šaštín, (1930) 2538 obyv.

Šat. Doplněk hesla kroj. Dějiny šatů, kroje, obleků. Šat, který jest vnějším obrazem člověka, souvisí úzce s vývojem kultury a vzdělání. Kroj dělíme na světový (kosmopolitický) a na národní kroje (⚲ D). Nejstarší zprávy máme u Egypťanů. Staří Egypťané, obývající poříčí Nilu, vyznačovali se již před 5000 lety vysokou kulturou. Jejich stavby, sochy, malby i písemnictví byly krásné a dokonale zpracovány; až do dneška umělecké památky staroegyptské udivují svým půvabem a krásou. Z různých těch památek a zápisů dovedeme si dnes představiti jejich život a kroj. Svému zevnějšku věnovali velikou péči, neboť jejich život, zvlášť vznešených Egypťanů, byl pln obřadů. Proto jejich zevnějšek musel býti řádně upraven a úprava šatu byla velmi pečlivá a nádherná. K výrobě šatu znali tkaní a tkalcovský stav. Jako materiálu užívali látky lněné, nebarvené, anebo látek z vláken byssu (řasy rostlinné), méně vlny. Nejvíce užívalo se šatu, zvaného kalasiris, dlouhého až pod kotníky, který byl na ramenou zavěšen páskem. Původně byl přiléhavý, později více řasnatý. K tomu bohatší vrstvy přes ramena připojovaly límcový plášť. Řada šperků a ozdob, zavěšovaných kolem krku nebo na pas, byly odznaky různých vrstev, kast.

Babyloňané a Assyrové. V končinách přední, jihozápadní Asie, mezi řekami Eufratem a Tigridem, jež tekou z vys. hor Arménských do zálivu perského, nalézá se území, jež Řekové nazývali Mezopotamie (meziříčí). Na tomto území, v mnohém podobném poříčí Nilu, se vyvíjela před několika tisíciletími podivuhodná kultura několika národů. Severní část tohoto území měla ráz stepní, jižní pak úrodná, dokonale obdělaná, četnými kanály účelně zavodněná, skýtala každoročně bohatou obilní žeň. V těžké té půdě se stromoví méně dařilo. Na severovýchodě, při Tigridu, žili Assyrové, na jihu Chaldejci (Babyloňané), národové původu semitského, na východě od nich Elamité a v nejjižnějších končinách Sumerové původu Uraločudského, národ plemene žlutého, příbuzného Tatarům, Maďarům atd. V západní Mezopotamii sídlili Hetité, původu indoevropského. Nejstarší tu byl národ Sumérský. Zbylo málo památek po něm. Vykopávkami v jižní Babylonii bylo zjištěno, že Sumérové znali písmo a byli velmi vzdělaní a stali se tak učiteli

národů sousedních, kteří pak dané základy vzdělanosti dále rozvíjeli. Žili v dosti uspořádaných poměrech pod náčelníky, kteří zároveň byli nejvyššími knězi a byli nazýváni „patisi" = kněz-král. Předními sídly a náboženskými středisky byla různá města na březích Eufratu v jižní Babylonii. Panování prvních králů se datuje hluboko za první dynastie egyptské, do první poloviny 5. tisíciletí př. Kr. Ponenáhlu byl tento mongolský živel vytlačován svěžejším živlem semitským, jazyk sumérský počal zanikati, stával se jazykem pouze bohoslužebným, církevním (jako na př. dnes latina), až mluva obecná byla nahražena jazykem chaldejským. Vlastní dějiny babylonské počínají asi na začátku 2. tisíciletí př. Kr. Město Babylon stávalo již za dob sumérských. Rozkládalo se po obou březích Tigridu, mělo slavný chrám se sídlem velekněze, jenž byl podřízen králům sumérským. Později jeden z těchto velekněží přemohl krále sumérského, osamostatnil se a založil vlastní dynastii a panoval nejen Babylonu, ale i celé Chaldei. Po několik století vyvíjeli Babyloňané v celkovém klidu svoji vlastní kulturu. Králové byli mocní a byli schopni dobře obhájiti hranice vlastní říše i podnikati výboje. Dobře obdělaná půda skýtala hojné žně, obchod kvetl a blahobyt rostl. Později rod královský upadá. Ze severu počínají stále mocněji dorážeti Assyrové. Babylon pozbývá své samostatnosti, králové panují pod vrchní mocí assyrskou, až posléze celá Babylonie je dobyta Assyry a její panovníci jsou pouze jakýmisi místodržiteli. Tento stav potrval asi po 5 století až do úplného rozvrácení říše Assyrské (r. 606 př. Kr.), kdy založena říše novobabylonská a zemi Chaldejské nastala nová doba — nejslavnější. Assyrové měli své středisko v městě Assuru, na pravém břehu Tigridu v severní Mezopotamii. Na pravém břehu se rozkládalo město Ninive s velikým chrámem bohyně Istar. Tento národ má ve svých dějinách mnoho bojovných a slavných králů, kteří rozšiřovali výboji hranice státu a jejich meč těžce doléhal na národy sousední. I ve Starém zákoně se připomínají těžké chvíle, které dolehly na Israelity mocí assyrskou. Sláva a moc Assyrů se šířila. I Egypt byl jednou mocí touto zasažen. Obchod, umění a nádhera vzrůstaly a kultura se rozvíjela v mocném rozmachu. Avšak ani zde netrvala tato sláva věčně. Jak svrchu podotčeno, r. 606 př. Kr. Ninive dobyto médským králem a vzbouřenými Babyloňany a říše Assyrů úplně rozvrácena, aby se už nikdy nevzpamatovala. Nově založená říše Babylonská rozkvetla na čas nejkrásnějšími květy. Bojovali a ohrozili i Egypt, přemohli a do zajetí odvedli Israelity atd. Nový a mohutný rozmach národních sil netrval však dlouho. Roku 539 př. Kr. byli Babyloňané přemoženi Peršany a slavná tato kultura zanikla. Byli to národové vzdělaní, znalí písma t. zv. klínového. Vědy i umění u nich byly v rozkvětu. Chaldejci zvlášť vynikali ve hvězdářství. Vládcové byli nádhery milovní a s nimi i vyšší stavy ostatní. Rádi se zdobili šperky. Rodinný život byl stanoven zákonnými předpisy. U vyšších tříd bylo rozšířeno mnohoženství. Král měl harém až tisícihlavý. Aby parádivost takové přečetné rodiny nevybočovala až příliš z mezí, obřadníci královští předpisovali módu, která se ovšem neměnila tak rychle, jako nyní.

Assyrové tkali látky vzorkované a znali již kol r. 600 př. Kr. hedvábí. Základem kroje byla přiléhavá košile s krátkými rukávy. Podle hodnosti byl pak zhotovován šat svrchní buď delší nebo kratší, většinou dole zaokrouhlený a opatřený hojnými třásněmi, takže připomíná církevní ornáty. I barva vzorků byla předepsána určitým vrstvám.

Hetité. Byl mocný národ, původu indoevropského, s velmi vyspělou kulturou. Jejich umění i písmo připomíná umění a hieroglyfy egyptské. Měli znamenitě sestavený zákoník, kterému se rovná jedině snad starší ještě zákoník babylonský. Správa státní byla mohutně organisována. Na obranu a ochranu své říše měli vybudovanou řadu opevněných měst a jejich hlavní město Chati, které stávalo asi r. 1800 př. Kr., bylo jedno z nejdůležitějších měst tehdejšího života maloasijského. Jejich dávné písmo rozluštil a mnohými vykopávkami jejich život i kulturu objasnil náš český učenec, slavný orientalista Dr. Bedřich Hrozný. Život králů a vyšších vrstev u všech těchto národů byl přísně obřadný. K tomu byl předepsaný bohatý ústroj a rovněž úprava hlavy byla velmi pečlivá, účesy umělé, šperky zdobené a slavnostním obřadním účesům bylo napomáháno vlásenkami, jako ve starém Egyptě. Všude se připomíná hojné užívání vonných mastí a olejů. O to se staraly celé štáby vlásenkářů a obřadníků. Na všech památkách, jež zbyly po těchto národech, vidíme, že vlásenkáři již tehdy byli hotovými umělci, kteří se snažili dodat hlavám mužským i ženským vhodnými úpravami účesů vznešeného a mocně působícího vzezření.

Foiničané. Sídlili ve starověku v Asii na úzkém pobřeží mezi Libánem a Středozemním mořem, dlouhém asi 220 km, širokém 7—20 km. Původní, předfoinické pojmenování této země bylo asi Hena neb Chena a obyvatelstvo patrně původu amorského, jako asi v Palestině a sousedních krajinách za dob patriarchů. Touto zemí vedla důležitá cesta z Egypta k Eufratu. Úbočí libanonská, častými dešti ovlažovaná, byla

úrodná, bujným rostlinstvem zarostlá. Ve starověku zelenaly se tam mohutné lesy cedrové a palmy. Země skýtala i množství rud, pobřeží křemen na sklo a plže nachového k barvířství. Asi 2000 let př. Kr. vpadli do tohoto území Foiničané, semitského původu, z pobřežních končin zálivu Perského a usadili se v pevných městech pobřežních. Splynuli s domácím obyvatelstvem, které provozovalo obchod s okolními zeměmi, podnikalo plavby a zakládalo osady. Foiničané přejali mnohé zvyky, kulturu i jazyk podrobeného národa; sami zvali se však Sidonští, dle mocného, opevněného města, které bylo jejich hlavním střediskem. Původní amorské obyvatelstvo jedině v horách zachovalo svůj čistý, národní svéráz, pod dědičnými náčelníky. Foiničané obývali několik menších států, v něž bylo území rozděleno, s městy Tyros, Sidon, Bérytos a Arados, jejichž králové podléhali svrchované politické moci krále sidonského. Živé obchodní styky podnítily a rozvinuly rozmanitou průmyslovou činnost, jako sklářství, klenotnictví, výrobu nachu babylonského atd. Stavba lodí byla přivedena k dokonalosti tehdy dosud nevídané. To umožnilo jim podnikati plavby velmi daleké. Asi v polovině druhého tisíciletí př. Kr. upadli na pár století pod vládu egyptskou. Později v drobných vzpourách a bojích byla mnohá jejich města zpustošena. Ale Foiničané se rychle vzpamatovali z různých pohrom, zakládali nové pobřežní osady a jejich ziskuchtivá obchodní lačnost a nenasytnost zase přivodila blahobyt do země. Za krále Hirama, současníka to krále Davida, doznala Foinikie mocného rozkvětu. Obchodní styky dalekými plavbami zmohutněly. Budovali velké přístavy s důkladnými opevněními. Trosky mnohých budí až podnes úžas, z jak velkých kvádrů byly zdi stavěny. Koncem 11. století př. Kr. zmocnili se Foinikie Peršané. Foiničané získali si vládní přízeň svojí znalostí plaveb, konajíce výborné služby Peršanům proti Egypťanům a Řecku. Obchodně mnohé získali, ale bývalé moci již nenabyli. O tři století později Alexandr Veliký dobývá Sidonu, význam Foiničanů upadá, až r. 64 př. Kr. byli přivtěleni říši římské a zanikají úplně. Byl to národ velké kultury, ne plně svérázné, neboť časté a daleké cesty obchodní je seznamovaly s různými kulturami cizími, kteréžto poznatky pak uplatňovali doma. Výsledky různých plaveb přísně tajili z obchodní řevnivosti, a cizí lodi, které vnikly do jejich přístavů, potápěli. Své přístavy uzavírali a opevňovali proti cizím nájezdům, sami však podnikali loupežné výpravy do států a měst sousedních, města bořili a obyvatelstvo zajímali a prodávali je pak do otroctví na asijských trzích. Jejich blahobyt jim umožňoval přepych a nádheru. Užívali rádi přepychových předmětů v cizině získaných.

Kroje Foiničané šili hlavně z látek proužkovaných a vlněných. Střih šatů odpovídal více egyptskému, to jest rouchu od krku splývajícího se všitými rukávy. V době dešťů k tomu přistupoval řasnatý plášť.

Řecko. Přirozená poloha starého Řecka na ostrově Peloponeském, kde bohatá členitost mnohých zálivů a řady ostrůvků dělila jednotlivé kmeny řecké na samostatná území, měla též vliv na vyspělost a kulturní rozvoj států řeckých. Četné ostrovy umožňovaly též spojitost kultury východní asijské se řeckou národní vyspělostí. Dnes co souborným jménem zoveme antická kultura, jest vlastně kultura řecká a římská, která přechází od roku 323 v dobu helenistickou. Než i doba řecká není dobou jednotnou. Dělíme Řeky na Achajce, Dory, Jony a Aioly. Celá řada jednotlivých znaků, od sebe se různících, jest těmto kmenům přidávána. Připočítáme-li k tomu Řeky, žijící v osadách v jižní Italii, dostaneme Velké Řecko, jak od století 6. před Kristem byla nadvláda řecká nad ostatními barbarskými národy nazývána. Mluvíme-li však o řecké kultuře v užším smyslu, jest vždy míněn kmen Jonský, zejména bydlící v Athénách. Národ řecký vyznamenával se velkým společenským smyslem a ačkoliv byl roztříštěn v mnoho malých států a samostatných měst, měl vždy ideálem krásu, spojenou s dobrem, tak zv. kalokagathii. Tento ideál vedle literárních památek nejlépe se nám zachoval v sochách bohů a bohyň. Náboženství řecké totiž bylo anthropomorfické, neboť Řekové ctili zidealisované lidi. Odtud bereme též naše pojmy a vědomosti o kroji, účesu, nářadí řeckém. Společenský a veřejný život prospíval řeckému stálému závodění způsobem ušlechtilým. Byla-li na straně dorské (ve Spartě) touha po kráse těla, přistoupila k tomu v Athénách i snaha po duševní vyspělosti. Řekové vynikali svojí vzdělaností vys. nad ostatní okolní národy. Jejich umění stavitelské překvapovalo krásou slohu. V sochařství docílili dokonalosti dodnes takřka nepřekonané. Jejich písemnictví: básně, dramata jsou i nyní oblíbenou četbou, pro svoji hlubokou náplň myšlenkovou. Rovněž tak vynikali ve filosofii. Dějiny Řecka nejsou pouhými dějinami králů, kteří by se proslavili svými výboji a mecenášstvím kultury. Zde vystupují v historii pouzí občané, kteří vynikli svými kulturními činy: básníci, umělci, filosofové a učenci. Jest to také tím, že vládní systém většinou byl rázu demokratického. Většina života svobodných občanů prožita na náměstích a shromaždištích veřejných a tím dána i úprava a výzdoba těla. Obydlí byla malá a sloužící jen k nutnému přespání a výchově nej-

menších dětí. Svobodní občané nebyli zatíženi výdělečnou prací, ani těžkou prací zemědělskou, obchodní. To konali otroci, heiloti. Otázky náboženské, filosofické a politické byly hlavním zaměstnáním občanů. Touha po harmonii rozumu s citem, krásy s pravdou, která tvořila základní rys filosofického i životního názoru řeckého, jevila se i v umění, i v životě praktickém. Jednoduchost kroje plně uplatňovala formy krásného těla, teprve pozdějším vlivem orientalismu změkčilého. Krátký, bez rukávů chiton, kryl ve spodu tělo. Navrch nosil se bohatě řasnatý himation, který v čas nepohody nebo na válečných výpravách přikrýval plášť, zvaný chlamys. Mírné podnebí přímořské a slunné pobřeží dovolovalo tuto jednoduchost. Hlava zůstávala většinou nekrytá, pouze v bojích obranná přílba chránila témě a část obličeje. Pěstění vlasu věnovali Řekové velikou péči. Barva vlasů byla nejvíce světlá nebo kaštanová. Různými přípravky světlost i skvělost barvy ještě zvyšovali. Později, když počali se též mísit s asijskými kmeny a národy, přišel do módy i černý vlas a vous. Muži nosili vlas přiměřeně přistřižený, spartanští hoši jen krátký, až když se stali schopnými vojenské služby, nechali si vlas růsti. Athenští hoši nosili zase vlas dlouhý a v dospělosti ho ostříhali, až opět jako muži nechali si vlas růsti delší. Vousy nosili přistřižené; delší vous byl nošen jen ve starších dobách. Ženy česaly svůj pěstěný vlas v různé ladné účesy. Zde bylo zřejmě viděti snahu, aby účes krásně a lahodně rámoval obličej i šíji a uplatnil tak krásnou hlavu na dokonalé postavě, co nejdokonaleji. Účes byl zdoben čelenkami, drahokamy a květinami.

Římané a Etruskové. Poloostrov italský v dávných dobách byl osídlen kmeny indoevropskými. Na jihu to byli Latinové, Umbrové a Sabelliové, na severu kmenové illyrští, Venetové a Japygové. V dnešním Toskánsku byli Etruskové, národ mocný na moři i ve styku obchodním. Sám byl to národ kulturní a stykem s národy východními získal největšího významu svou vzdělaností na celém poloostrově. Etruské památky v nové době vykopané dokazují jejich vyspělost ve stavitelství a v plastice. V letech 600 až 475 př. Kr. byla Etrurie politicky nejsilnější a teprve roku 283 byli Římany podmaněni. Etrurie se dělila na 12 městských okresů, v jejich čele stál král. O vnitřním jejich způsobu života jsou zprávy skromné, neboť zachovaly se ponejvíce nápisy a památky rukopisné téměř žádné. Největším konkurentem Etrusků byli Latinové, kteří svou expansí podrobili veškeré kmeny na poloostrově a vytvořili mohutnou říši římskou. Etruské hlavní město Alba Longa ustoupilo světovládnému Římu. Nejprve byl Řím královským, založen asi r. 753 př. Kr. Původ státu byl zahalen v mythickou roušku, spojenou s mythy řeckými. Řada panovníků upevňovala vládu Říma nad okolními kmeny, ale zároveň vojenský řád, což bylo příčinou krutovlády. Až roku 520 př. Kr., asi v stejný čas jako v Athénách, byl učiněn konec krutovládě a zároveň moci královské. Řím stal se republikou patricijskou. Nejvyšší úřady státní byly v moci patricijských rodů, jejichž pýcha tím rostla. Řím vzkvétal, stavěny nádherné stavby, Římané byli první, kdož budovali klenbové stavby a dali tak základ všemu potomnímu umění stavebnímu. R. 366 př. Kr. prorazili plebejci do státního útvaru patricijského a nejvyšším úředníkem stal se plebej a poznenáhlu nastala rovnoprávnost mezi patriciji a plebeji. Řím opanoval Italii a svými výboji daleko za hranice stal se velmocí světovou, neboť mu bylo poddáno: nynější Španělsko, Francie, Anglie až ke Skotsku, Porýní, země alpské až k Dunaji, Uhry, poloostrov Balkánský, Malá Asie, dolní Egypt a severní pobřeží Afriky. Prvky kultury řecké splynuly s vývojem domácích směrů a průběhem doby vytvořily římskou vzdělanost a tak základ pro veškeré národy románské, které přijaly dědictví římské v západní Evropě. Proti ideálnímu pěstování věd, sportu a krásy těla u Řeků, u Římanů uplatňuje se praktický smysl názorů životních. Vážnější, gramaticky těžká latina literárně vytvořila veškeré složky slovesné a zůstavila mnohá díla. V literatuře zachovány mnohé zprávy o životě římském, které doplněny výkopy v Pompejích, podávají celkový obraz života římského. Přísná římská výchova mládeže hleděla vytvořiti řádné občany, kteří by dovedli říditi stát i vojsko ve výbojích v provinciích. S tím souvisí i šat. Původní jednoduchost kroje římského byla převzata podle vzorů řeckých. Spodní šat, zvaný „tunika“, byl základní součástkou oděvu, nošenou doma a mimo dům přikrytou pláštěm „togou“ u mužů, u žen šatem „palla“. Různými variacemi v řásnění, v podkasávání a barvách docilováno mód v šatě římském. Římanky též nosívaly vrchní šat „stolu“. Úprava vlasů mužských bývala jednoduchá, krátké ostříhání bývalo pravidelné. Za to u žen brzy převládala móda řecká, vlasů zvlněných s umělým uzlem vzadu. Doba císařská zavedla umělé účesy různých druhů, jak můžeme na sochách portraitních pozorovati. Vlivem národů severních časem převládala móda vlasů odbarvených, neboť dámy římské hlavu zakrývaly pouze lehkou rouškou a nikoliv kloboukem. Rozmařilá doba císařství zavedla mnohé odchylky a výstřelky podle vzorů orientálních, avšak ty již nejsou věrným obrazem starého Říma.

Gallové. Nynější Francie, Belgie, část Holandska, Porýní a sev. Švýcarska byla obý-

vána národem Keltským čili Gally, kteří utvořili od V. do III. století př. Kr. mocnou říši. Gallové, původu indoevropského (Arijji), se skládali z různých nezávislých kmenů. Jeden z nich, Parisii zvaný, žil v údolí Sekvany (Seiny) a ústí Oisy a Marny. V I. století př. Kr. vznikla na jednom ostrově, na řece Seině, opevněná osada, která v římských dějinách je nazývána Lutetia Parisiorum. (Je to ostrov, na kterém se nalézá známý chrám Notre-Dame). Byl to Julius Caesar, který seznámil blíže svět s Gally. Tento velký válečník hodlal rozšířiti svrchovanost římskou na Gallii, což se mu po několikaletých bojích podařilo R. 53 př. Kr. pronikla vojska římská až k řece Seině a podrobila si i Pařížany. Udatný náčelník gallský Vercingetorix sjednotil Gally, podnítil je k hrdinnému odporu; zprvu porazil Julia Caesara, ale byl jím pak v Alesii obležen a po pádu Alesie zajat a později v Římě popraven. Celá Gallie byla podrobena Římu a obratný Caesar dovedl vnutiti Gallům řeč i víru vítězů. Římané nastavěli na různých významných místech mohutné palácové stavby, jejichž zbytky jsou dodnes obdivovány. Živý temperament Gallů byl příčinou, že velmi snadno se mísili s jinými národy a lehce přijímali cizí kultury. Bydleli združeně ve vsích a budovali pro obranu ohrazená místa, z nichž vyvinula se pak města. Rádi hodovali a veselili se. Milovali vtipnou a pěknou řeč. S oblibou se strojili pestře a okázale. Zdobili se šperky zlatými i bronzovými. Oděv robili zprvu z koží, později z tkaných látek. Čistoty těla velmi dbali, jsouce vynálezci mýdla. Nosili dlouhé vlasy, volně splývající. Ženy je splétaly v copy, nebo nechávaly volně splývat na záda a zdobily své účesy květinami a šperky. V oblibě bylo, vlas barvit na plavo nebo na ryšavo. Muži byli také dlouhovlasí, s vousem po různu. Měli rádi dlouhé kníry. Na hlavě nosívali čapky, plátěné nebo kožešinové; do války nosili kovové přílbice, které znali umně zdobiti.

Antická kultura byla vnitřně zlomena křesťanstvím. Ani několikero pronásledování a krvavé hubení přivrženců nové víry, přišlé z východu, nepomohlo, aby nebyly otřeseny základy vnější moci římské říše. Jednoduchost a prostota založená na nábožné pokoře prvních křesťanů opovrhovala římským přepychem a krojem, který pod vlivy orientálními a byzantskými dávno již překročil původní svůj umělecký účin antické úpravy. I porucha mravů, občanské války, spory o vládu a císařství oslabily všemocnou římskou říši, římské imperium. Marné byly reformní snahy Septimia Severa, Diokleciána a zvláště Konstantina Velikého, aby upevnili bývalou moc a slávu vlády římské, aby obnovili mravy a pořádek v říši. Konstantin prvý postihl význam křesťanství a ediktem milánským r. 313 přiznal mu svobodu veřejného vyznávání. Než marné byly tyto pokusy, křesťanství již zvítězilo a nepotřebovalo vládní podpory a jiné reformy zanikly pod tlakem poměrů, které vznikly stěhováním národů ze zemí severských. Již koncem století druhého před Kristem na severu a východě počali se rozpínati noví národové, kteří během několika století zaplavili střední Evropu a později též útočili přímo na Řím. Mateřským jejich sídlem byla severoněmecká nížina a jižní Skandinavie. Byl to kmen Severoevropanů, který historik Poseidon nazývá Germány (srov. Nový slovník naučný sv. VIII.). Byl to souborný název pro kmeny, které pak dělíme na Západogermány a Východogermány a z nichž odvozujeme dnešní německé, švédské, dánské, holandské, vlámské, norské, anglické skupiny národů. Germáné byli otevření, pohostinní, poctiví a svobody milovní. Národ bojovný nosil kalhoty, krátké sukně, kožený nebo vlněný plášť s rukávy, sandály s vysokým šněrováním. Stejně i šat sám byl teplejší a jednoduchý, vedle pláště byla to sukně, která užívána. V popředí vystupuje hojné užívání kože a kožešin. V úpravě hlavy nenásledován zjemnělý účes antický, nýbrž vlasům i vousům ponechána volnost růstu. Na svůj dlouhý vlas byli velmi ješitní a muži ještě víc než ženy. Při účesech jednotlivých byla vlasům věnována velká péče a různými prostředky si je přibarvovali do různých odstínů ryšavosti, což bylo pak u Římanek s oblibou napodobeno. Setkáváme se s různou individuelní úpravou účesu, kde převládá vždy hojnost kadeří a mohutný vous, znak to hrdinského válečníka. Vyžadovala to též podlouhlá lebka a nordický vlasový vzhled. Germáné byli vysokého vzrůstu, měli světlé (narezlé) vlasy a vousy, modré oči a velmi světlou pleť.

Slované. Mohutný kmen slovanský, který dnes je důležitou součástkou obyvatelstva evropského, původně v dávné minulosti obýval ve střední a západní Asii. Než dohady archeologů jsou nejisté a spíše jsou theoreticky možné. V novém svém díle prof. L. Niederle (Rukověť slovanské archeologie, 1931), z něhož čerpáme další údaje, soudí, že Slované sídlili od nepamětných dob až do svého rozchodu po Kristově narození v Zakarpatí na místě mezi řekou Odrou, mořem Baltickým, Donem a horami Karpatskými. Pro nedostatek dokladů těžko přesně toto prostranství ohraničiti, tím méně, že kmenové měnili sídla. Prof. Niederle praví: „Praslované podle vší pravděpodobnosti seděli na území menším, ve východním Povislí, v Polesí a kolem Rokytenských močálů až asi po Dněpr. Ale i to je pouhá domněnka. Jistoty není.“ Slované početně rozrůstají a původní jejich vlast ne-

dostačuje. Na straně východní z Asie tlačí se na ně Avarové, Maďaři, Hunové a Bulhaři. Pouze cesta na západ je volnější. Slované stěhují se k Baltickému moři na Labe, do Alp a na Peloponesos, dnešní Balkánský poloostrov. Hlavně řeky byly jim ukazovatelem cest: Dněpr, Dunaj, Visla a j. Kolem století VII. po Kr. jsou již rozloženi po východní Evropě. Při tom zatlačovali Germány anebo mísili se s kmeny původními, které pak v živlu slovanském brzo mizejí. Rozloženi byli následovně u moře Baltického Obodrité, Lutici, Drevané, Pomořané, mezi Vislou a Bugem Polané, Mazovjané, jižně ke Karpatům Vislané, Volyňané, kol Dněpru Dregoviči, Drevjané, Séverjané, Radimiči, nad Dvinou Kriviči a Slověné, kol Dněstru Chorvaté, Uliči, Tiverci, u Labe Srbové (Srbolužičané) a Čechové, na sever od Dunaje Moravané, jižně Slovinci, Chorvaté, Srbové, Neretvané a Slované Bulharští. Dělíme pak Slovany na západní, východní a jižní a kulturu slovanskou dělíme podle těchto lokálních okruhů. Těžko však podle jednotlivých nálezů v hrobech určovati přesně slovanský charakter památek. Jednak dovoz ze zemí sousedních, jednak pozůstatky původních kmenů neslovanských ukrývají nám podrobný obraz dávnověkého života slovanského, beztak na tak veliké ploše dosti různorodého. Kromě toho žárové hroby vyjma popelnic mají jen nepatrné zbytky kovových předmětů. Teprve když vlivem křesťanství v VIII. a IX. stol. nařizuje se pochovávati, tu památek více a inventář hrobů je bohatší. Podle jednotlivých památek, šperků v hrobech nalezených, jest jakákoliv kombinace obtížná a velmi odvážná. Avšak přece podle zachovaných náušnic, čelenek a jehlic pokouší se archeologie o různé kombinace krojů, úpravy šatové. Podle názvosloví a kmenů slovních můžeme usuzovati, že naši předkové znali konopí, len a vlnu. Jako lovci měli též kožešiny. Zachované přesleny zase dokazují, že dovedli tkáti a z látek hotoviti oděv. Zachované ozdoby, šperky v podobě čelenek, závěsných kruhů, náušnic, náhrdelníků svědčí o tom, že účesu byla věnována veliká péče a že u bohatých Slovanek mohutný a krásný vlas byl upravován různým způsobem. Vliv zajistě měla byzantská kultura a šperky odtud přivážené. Vzory cizí též měly vliv na domácí výrobu, jak máme doklady z Kyjeva. U Slovanů vytvořen zvláštní, odlišný typ čelenek, lehčích proti čelenkám sousedů germánských a severských. K čelenkám připojovány závěsné kruhy, zvané též záušnicemi, které splývaly z účesu nebo z čelenky po skráních a vzadu. Bývaly to záušnice formy esovité, které jsou typické pro Slovanstvo a to hlavně pro X. a XI. století. K tomu přistupovaly ozdoby ušní tvaru dnešních náušnic, ale rozměrů větších a ozdoby, sponky vplétané do volně visících copů. Formy těchto šperků byly velmi bohaté a různě vypravené ať již hroznovité nebo lunicové. O vlastním užití a umístění může dnes jen hovořiti fantasie umělcova.

Základem šatu slovanského byla dlouhá košile (asi nynější slovenský rubáš), uvázaná na ramenech. Též krátká košile (nynější oplecko) s rukávy. Muži nosili úzké nohavice až pod kotníky a košili na způsob slovenských. V zimě nosili kořisty, krzna, bez rukávů z ovčích koží a proti dešti pláště, haleny. Znali tkaní a předení. Látky byly buď nabarvené, šeré anebo bílé. Materiál byl len a konopí.

Nové útvary státní na troskách císařství římského. Říše západořímská byla v V. stol. po Kr. skorem celá opanována různými kmeny germánskými. Bohaté provincie severní Afriky zabrali Vandalové, poloostrov Pyrenejský Visigotové, kteří vládli i v jihozápadní Gallii. V jihovýchodní Gallii vzniklo království burgundské, kdežto od dolního Rýnu do země se tlačili Frankové. Britanii opanovali loupeživí Anglové a Sasové. V krajinách horního Rýna a Dunaje byli usazeni Alamanové, v Pannonii Ostrogoti. Germánské posádky v Italii, vedené Odovakerem, sesadily r. 476 mladičkého císaře Romula a jiného neprovolali. Tak zaniklo císařství západní. S rozkladem říše kráčel úpadek veškeré vzdělanosti; města hynula, obchod a průmysl válkami zanikaly. Na sklonku stol. V. vynikli svým významem mezi germánskými kmeny Ostrogoti. Roku 489 vytáhl jejich král Theodorich Veliký do Italie, aby jménem císařovým vystoupil proti Odovakeru. Po několikaletém zápase ho přemohl a dal úkladně zavraždit. Spravoval pak moudře Italii pod suverenitou císaře vých. do své smrti r. 526. Šlechta a duchovenstvo římské upíraly zrak svůj na východ k císařům, kteří žárlili na rozkvět gótské moci. Stát Theodorichův brzy po smrti svého tvůrce zanikl výbojnými snahami východořímského císaře Justiniana. Byzantie, říše východořímská šťastně přečkala nebezpečné doby stěhování národů. Hospodářsky byla na tom líp, než říše západní. Veliká průmyslová a obchodní města Alexandrie, Antiochie, Soluň, pomáhala udržet hospodářský rozkvět, který se opíral o zlatou měnu stálé ceny, t. zv. byzantiny. Hlavní město Konstantinopol (Cařihrad), téměř nedobytné, tvořilo mohutné ústředí vládní moci. Po staletí byla říše východořímská záštitou antické kultury. Od celistvosti říše římské se lišila pořečtěním na konci stol. V. Jazyk nejpokročilejšího obyvatelstva, řečtina, stal se jazykem státním a dorozumívacím. Říše byla obývána ještě jinými národy, jako Kopty, Araby, Syry, Arménу, Slovany, Albánci, Rumuny a j.,

ale všichni tito národové se považovali za Římany a po řecku se zvali Rhomaiové. Křesťanství proniklo stát byzantský, císař byl pokládán za nejvyšší hlavu církevní. Sloučení nejvyšší moci duchovní a nejvyšší moci světské v osobě císařové slove „caesaropapismus". V tehdejších dobách četné spory náboženské otřásaly často základy říše a měnily se i v povahu politickou. Jmenovitě Syrové a Egypťané projevovali snahy o nabytí samostatnosti. Vláda byzantská se stále snažila obnoviti jednotu celistvosti říše, podrobením germánských států na západě. Nejvýznačnějším představitelem této myšlenky byl císař Justinian I. Jeho veliký vojevůdce Belisar, vítězný válečník, přemohl Vandaly v Africe (r. 533), vystoupil r. 555 proti Ostrogotům v Italii a po dlouhých bojích zničil r. 555 veškerou gotskou moc na úpatí Vesuvu. Loďstvo Justinianovo podniklo výboj i do Španěl a opanovalo některá pobřežní místa. Císař se zároveň snažil upraviti poměry vnitřní, hlavně uklidniti spory věroučné, což se mu nedařilo. Přizpůsobil právo římské křesťanství, vydáním proslulých sbírek zákonů, na nichž v podstatě dosud spočívá státní a společenské zřízení civilisovaného lidstva. Obohatil říši mnohými velkolepými stavbami. Chrám Boží moudrosti v Cařihradě (z r. 537) je nedostižným vzorem slohu byzantského. Rozvinul obchod a umění. Po smrti Justinianově umění ustrnulo. Jen přepychové umění ozdobnické se znamenitě rozvíjelo, což mělo nemalý vliv na umění kadeřnické. Císař pečoval o blahobyt všech vrstev národa, potlačil přílišnou moc velkostatkářů a ujímal se malorolníků. Staral se o rozvoj průmyslu, založil a rozšířil hedvábnictví. Ale přes všecky snahy, dlouhými válkami veliká říše upadala. Úplatností a vyděračstvím úřadů hynul obchod a průmysl. Časté vpády loupeživých Bulharů a Slovanů podlamovaly rozkvět říše. Kmen Longobardů opanoval starou Pannonii a po pol. VI. stol. vpadli do Italie. Sever Italie se dostal do jejich moci a výsledek dlouhých bojů byl, že Italie se rozpadla na dvě vzájemně se pronikající oblasti, byzantskou a longobardskou. Kroj byzantský ve svém vrcholném vývoji stal se základem krojů evropských. Jest to spojení západu s východem. Jako říše východořímská svým vlivem zapůsobila v Ravenně, v Benátkách svou centrální architekturou, tak i život, kroj plný živých barev zaútočil na římské zvyky a jejich jednoduchost. Zkoumáme-li prvky dnešních obřadních rouch římsko-katolických, nacházíme tam nejvíce zbytků z doby byzantské. Dnešní dalmatica kněžská jest vlastně římská štola vlivem východu prodloužená a opatřená dlouhými rukávy. Casule římská, vrchní roucho, původně dlouhý pruh látky přehozený přes ramena, dal podklad středověkým mešním šatům až posléze upraven v dnešní ornát. Na těchto ukázkách vidíme vliv a mísení kultur. Hlavním však příznakem byzantské kultury byla barvitost a bohatost látek užívaných k výrobě kroje. Jednoduché plátno římských krojů zatlačeno měkkým hedvábím a jinými lehkými tkanicemi, atlasem, „látkami" protkávanými bohatým vzorem motivů orientálních nebo ornamentem vyšívaným, často drahokamy a perlami zdobeným. Nejbližší tomu zůstává posud kroj církve pravoslavné, která nejvíce zachovala prvků původní nádhery slavných obřadů církevních. Nejen do Italie a na jiné dvory panovnické pronikala cizí tato nádhera, ale i k nám do Čech. Máme o tom doklady u kronikáře Vincencia (Fontes rerum bohemicarum II. 457) k r. 1164, že uherský král Štěpán III. a řecký císař Emanuel poslal královně Jitce, choti krále Vladislava, různé pláště, oděvy obdivuhodně zlatem a kameny vzácnými zdobené. Hlavně výpravy křižácké podporovaly hojný dovoz drahocenných látek, rouch a ozdob šatních, takže i známý kronikář Kosmas může horliti proti nádheře mistem u nás bující. Že život dvorský působil na celkový vývoj kultury, netřeba pochybovati. Kromě toho i křesťanství bylo přinešeno k nám původně slovanskými apoštoly Cyrillem a Metodějem a s ním celý obřad i s rouchy způsobu východního a řádů byzantských. Původní jednoduchost v šatstvu i v jeho barvě, bílé a šeré, ustupuje u bohatších našich předků pestrým barvám, východu a znalost hedvábí, kmentů a jiných nádherných ozdob šatních a bohatá úprava hlavy proniká na dvory české šlechty. Tak jako křesťanství pronikalo mezi lid, tak i znalost jeho obřadů působila na prostotu venkova a některé složky nalézáme podnes v krojové úpravě u nás. Prostý lid odlehlých a nepřístupných krajin jest více konservativní ve svém životě a úpravě krojové než lid městský. Tím se stalo, že původní prostota v mnohém se zachovala a působila na svérázný vývoj kroje národního.

Na rozvalinách říše římské vznikala řada nových národních států, od Římanův nazývaných barbarskými. Největší energii a houževnatost projevili kmenové germánští podél Rýna, kteří vybudovali mocnou říši franckou. V století pátém po Kristu rod Meroveovců založil dynastii královskou, z níž povstali mocní vládcové jako byl Chlodvig (481—511), Dagobert (628—38), Karel Martel († 741) a hlavně Karel Veliký (768—814). Vlastní moc bývalého imperia římského byla uchvácena a Frankové stali se nástupci imperátorů římských, císaři svaté říše římské. Přijavše křesťanství pod rouškou misionářství podmaňovali okolní kmeny a tím i svou vyspělou kulturu vnucovali kmenům slovanským. Císařský dvůr

Karla Velikého dlouho byl vzorem i okolním panovníkům. Jeho písařská kancelář dodávala krásné rukopisy a vytvořila typ písma, jehož značky ještě podnes jsou vzorem typů tiskacích. I bohatost krojová přijata ze starého Říma byla přizpůsobena potřebám severnějších krajů a byla modou uznávanou v celé tehdejší střední Evropě. Přirozeně byla napodobena i u nás. A tak při historických počátcích našeho kroje poznáváme dva proudy: západní a východní.

Období románské. Středověký oděv žen až do čtrnáctého století byl složen z roucha spodního, podobného nynější košili a ze šatu svrchního, zvaného karnáč, karnáček (francouzský garnache), opatřeného pasem. Navrch nosíval se široký plášť, který se upevňoval vpředu na prsou sponou, agrafou, často zdobenou, vykládanou emailem. Měly též svrchní oděv s rukávy širokými, na způsob mnišského oděvu. Mužové měli lněnou košili a úzké nohavice z plátna, bohatší ze sukna, které v pase utahovali řemenem. Přes tento šat nosili tuniku, dlouhou až k lýtkům. Měšťané lišili se hlavně bohatostí a jemností užívaných látek a připojováním vyšívaných bort zv. fryše (z latinského aufrigie) na šaty. Vše pak v této době nese rysy slohu románského.

Gotické období. Ve století třináctém ve Francii vznikl nový sloh stavební, oposiční proti tradici klasických forem v umění románském. První jeho tvary pozorujeme na kaplích chrámu St. Denis r. 1251 u Paříže. Obvyklé románské formy kulaté jsou zahroceny a vzniká lomený gotický oblouk. I klenba se protahuje a spočívá na ostře profilovaném žebroví, při čemž tíha se přenáší na vnější podpůrný systém. Kulatá okna jsou nahrazena vysokými okny nahoře zakončenými lomeným obloukem a opatřena prolamovanou kružbou. Vnější podpůrné pilíře končí fialami, po stranách mají kraby a chrliče. Vše jest zlomeno, špičaté tvary nabývají převahy. Štíhlost a vznosnost všech prostor chrámových, domovních připomínají severské lesy jehličnaté. U Italů tento nový sloh byl nazýván barbarským (sloh Gotů, tolik co barbarů), ačkoliv původní jeho francouzské jméno bylo ogival. Při tom tento nový sloh je charakteristikou celého středověkého smýšlení lidstva, temné chrámy s vysokým prostorem mají pomáhati odpoutání duše od země a sloužiti k mystickému povznesení k bohu. Než tehdejší doba vedle náboženské extase stvořila též rytířstvo, které je stejně symbolem současného téhož smýšlení. Počátek rytířstva hledáme ve výpravách křížových (1096 až 1270), kdež původní zanícení pro službu vojenskou ve věci svaté bylo zaměněno oddaností v lásce a v dvornosti ženám. Madonna zaměněna dámou, jejíž barvy rytíř nosil a pro niž zápasil na turnajích. Původní drsné chování vojenské bylo zaměněno jemnou dvorností a uhlazeným chováním, plným zdvořilosti k ženám. Hrubý šat a zbroj doma zaměněna za hladkou, výstřední výstroj. Tak jako na tvary písma psacího zapůsobil sloh gotický, tak i na kroj a šat. Vše bylo zahroceno, štíhlé a pestře zbarveno. Úzké těsné nohavice zakončeny obuví špičatou, těsný kabátec vybíhal v cípaté rukávy. Živé barvy, často různé na jednotlivých nohavicích a rukávech podporují bláznivé výstřelky gotické doby. Střih šatů, čím byl výstřednější, tím byl modnější. Kroj mužů tvořily úzké nohavice, tunika zkrácena na přiléhavý kabátec a pláště zkráceny. Připojena kapuce (franc. capuchon). Čepice často nahražována kloboukem, který různým tvarem býval odznakem různých hodností. K výrobě užíváno drahých suken, dovážených z Francie a z Belgie (flamská sukna), též bráno hedvábí, aksamit (samit zvaný), cendat (polohedvábí), krajky. Z barev nejvíce oblíbena šafránová. Ženy přes domácí šat přiléhavý nosily mimo dům šat druhý, též úzký, u krku vystřižený a s dlouhou vlečkou, nazývaný „la robe", který při šití odděloval část dolení od horní. Dolní část byla řasnatá a široká. Boky byly sevřeny pásem draze zdobeným, často prací zlatnickou. Pro úpravu hlavy máme u Zíbrta (Dějiny kroje) mnoho literárních dokladů z kárání mravokárců, kteří horlivě brojili proti všem těmto výstřednostem. Mladé dívky mívaly vlasy volně upravené, nakadeřené. Přes čelo a skráně vkládaly loubek, vínek, zhotovený z perel, polodrahokamů. Výrobou vínků zabývali se věnečníci, kranečníci (od slova Kranz). Vdané ženy užívaly rozličných roušek, čepců a šlojířů, neb různých pokrývek, které mravokárci zovou chomouty. Jiné zas nosily dlouhé kužele, které podle svého tvaru zvány „hénin". Ze špičky splýval závoj přehozený přes rameno až k zemi. Ačkoliv od mravokárců jim posmíváno a nazvány „rohem", přece se zachovaly u nás ještě stopy tohoto účesu na Slovensku v účesu rožkovitém, zvaném „kyka" (srov. Vydra, Nauka o kroji). Důležitou součástkou účesu žen bývala rouška čili šlojieř (peplum lat.), hotovený z hedvábí nebo z bavlny. Zhotovovali je „šlojířníci" a „šlojířnice". Kromě toho nošeny „feflíky" (lat. redimiculum), původně součást šlojíře, „patlíky" a různé čepce. Nejlépe bláznivost tehdejší mody charakterisuje kronikář císaře Karla IV., Beneš Krabice z Veitmile: „Na ten čas Čechové vzali na se jiných cizích národuov škodlivý obyčej v oděvu i v mravích a daleko odešli od cesty svých předkův, neb kázali sobě dělati sukničky krátké a velmi ohyzdné, neb se v ní nižádný nikterak nemohl poctivě sehnúti. Byly tak úzké a tak velmi těsné, že jedva mohl, když se do ní

utáhl, dýchati. Někteří pak měli ty otáhlé sukničky vzadu svázané stuhami velmi hustě a zpředu zapnuté hustými knoflíčky, též i rukávy velmi utáhlé a upnuté knoflíky — kdož chtěl býti znamenitější, měl na sobě 5 nebo 6 kop knoflíků. — Okolo hrdla dali sobě dělati texty z liter a tak měli hrdla obklíčena jako pastýřovi psi okovy, aby jich vlci nezdávili. Střevíce kázali sobě dělati z kuože červené s dlúhými špici, jako čapí nosy, takže jedva mohl pro ně choditi. A tak jest na ten čas země česká těmi cizími kroji a obyčeji se porušila, a paycha, o kteréž prve slaychati nebylo, více a více se rozmáhala."

Prostý kroj gotický.

Gotický kroj.

Ženský kroj v Čechách ve stol. XII. až XIII. Ženy si upravovaly kštice za doby rytířského mravu velmi pečlivě. Kadeřily si vlasy, ozdobnými síťkami je zastíraly a různými vínky a drahými závoji ovazovaly. Spodní šat se nazýval rubáš. Ženy vznešené nosily kroj modní, z látek drahocenných. Vzorem byla moda francouzská. Sukně k tělu přilehavé, aby tvořily štíhlou linii. Rukávy úzké, někdy s dlouhými cípy. Za svrchní oděv nosily „plášč", „pláščeк", málo lišící se od plášťů mužských. Na hlavách drahé šlojíře. Ženská obuv bývala dlouhá, špičatá.

Mužský kroj ve XIII. stol. nedoznal velkých změn. Prostý lid nosil stále sukně ke kolenům, na hlavě čepice (točenice) nebo kukle. Nohavice byly více méně přilehavé. Staročeské řády o kroji židovském v stol. XIII. Ve středověku byly některé stavy a řemesla vyloučeny ze společnosti lidí počestných, a aby byli příslušníci oněch stavů rozeznáni od ostatních lidí počestných, byli nuceni nositi zřejmý, potupný odznak na svém šatě. Mezi těmito vyvrženými byli hlavně Židé.. Směli bydleti jen ve zvláštních čtvrtích městských (ghetto) ohraničených hradbami a brány byly na noc zavřeny a hlídány městskou stráží. Ve veřejném životě, mimo hranice ghetta, byli povinni nositi klobouky různých potupných tvarů s tupými či ostrými hroty na temeni, barvy bílé nebo po výtce žluté.

Židovské klobouky.

Staří Čechové znali dobře „klobúk židovský". Na sukni musili míti širokou, žlutou obrubu a na plášti „žluté kolečko". Přísné řády obnovovala hlavně církev a na nedodržení byly velmi přísné tresty.

Kroj husitský více zachovával starší formy krojové, nedav se zlákati pestrou výstředností západní. Byl to kroj lidu prostého, upravený podle potřeb venkovského života. Nehodilyť se tenké, úzké nohavice do práce polní, tím méně úzké, špičaté botky a cípaté rukávce. Již podle názvu zachovalých poznáváme typy prastaré a často podnes na Slovensku a Podkarpatské Rusi užívané. Tak tehdejší rubáš, nazývaný též čechel, spodní oděv ženský, jest posud ještě krojem slovenských žen. Též oplecko (rukávce), loktušky, kasanice (zástěry) nošeny. Nás zajímá, že hlava byla zakrývána šatkou, zvanou též podvikou a z toho usuzujeme, že účesu nevěnována žádná péče, neboť na současných vyobrazeních je zavití hlavy ženské zároveň typ žen prostých. Měšťky již nosily čepce, bohatě lemované kožešinou. Děvčata neprovdaná mají vlasy volně nakadeřené, ve vrkoče spletené aneb zakroužené v lilíky (lokny). Než i tato jednoduchost nebyla vhod a dostatečná mravokárcům. Již Štítný kárá umělé kroucení kadeří: „Skoroť jim mine ta útěcha, kterúž mají snad v hrdosti aneb v lehkosti myslce světské, zveličujíc sě v svých přípravách svú ozdobú, svú krású, svú bujnosti, svá těla s velikú pilností připravujíc a své tváři

Rytířský kroj gotický. (Pán ze Strakonic).

Husitské vojsko v rukopisu jenském.

k hrdosti, k freji, vlasy krútiec a rozličně je připravujíc, ubírajíc sě, ano snad smiech na mysli nenie, jedné že v zrcadle opatřiti, že jim to k líbeznosti dobře slušie, hlavy

Renaissance italská kolem roku 1500. Slavnostní kroje.

vzvedše, chřbet skřepčivše, s velikú paměti klanějíc sě neb kráčejíc." Často v této době můžeme jen děkovati současným mravokárcům, že nám zachovali názvy a popisy krojové. Tak jméno lilíky zná i Hus, káraje umělé kadeření vlasů, které Štítný připisuje „světským helmbrechticím" (nevěstkám). Více se již dovídáme v dobách husitských o úpravě hlavy mnišské. Oblíbené

Renaissanční kroj italský kol. r. 1500.

vousy, brady v době předchozí, jak je vidíme na sochách Karla IV. a jeho syna Václava IV. na Staroměstské věži mostecké nedošly souhlasu u přísného učení husitského, zvláště u Táborů, jimž hlavně knír mohl sloužiti k zneuctění krve Kristovy při přijímání. Proto též roku 1420 podle kroniky Bílejevského „Fousy, kdo s nimi chodili, srpy neb řezáky zlými řezati kázali". Kníry pak podle Vavřince z Březové nazývali „podsebití", což vhodně připomínalo dřevěné ochozy na věžích, jak máme ještě na některých kostelích po venkově. I z jiných příkladů soudíme, že i vous Žižkův je okrasa dob pozdějších, které tvořily ideální postavy našich dějin, aneb v případu Žižkově, chtěli vytvořiti podobu zarostlou nepěstěným vousem, která by spíše mohla býti postrachem dětí. Máme staré vyobrazení v rukopisech v Gottinkách a Jeně, kde Žižka je bezvousý.

Období renaissanční. Středověké vypětí mysli k nebi a otázkám náboženským za

Španělské kroje slavnostní. (Vlevo Johanna II. Kastilská, † 1454, vpravo Isabella Portugalská, † 1496.)

doby gotické podnítilo celkovou reakci. Různé výstřelky v modě u národů románských a jejich obdivovatelů byly k tomu jakýmsi stupněm. Avšak většina Evropy byla zmítána spory o věci náboženské. To koncem století patnáctého se v Italii lomí a hlava církve počíná podrobovati nové myšlenkové směry. Duch vrací se k přirozenému životu, příroda a ušlechtilé i špatné pudy lidské stávají se vůdčí myšlenkou ve vývoji názorů životních. Snad ani souvislost s dobou antickou nebyla v době gotické přerušena, avšak plným akordem starověká kultura Řeků a Římanů počne se opět ozývati a vytvoří nové období myšlenkové, nazývané všeobecně renaissance. Slovo toto utvořené teprve v učebnicích dějin doby pozdější odvozeno z italské terminologie a slova rinascimento, což česky znamená znovuzrození. Ano, bylo to znovuzrození staré

lásky k životu přirozenému, životu, nedbajícímu všech neživotních zvráceností doby gotické. Mnohotvárnost a krása přírody byla hlavní učitelkou starověkých, antických národů. Starověké stavby, zachované po-

Kolem r. 1537. Renaissance.

Střelec s kuší v první pol. XVI. věku.

mníky a sochy, ať z mramoru nebo kovu, musely probuditi smysly a upoutati svou krásou občany století XIV. Krása pochopena a pátráno po nových památkách v zasutých pohanských chrámech, palácích. Četné vykopávky na Kapitoliu, Foru římském podporovaly nové hnutí a návrat k starověké kultuře byl za krátko v Italii úplný. Vždyť ani nikdy zcela gotický sloh

Česká renaissance koncem XVI. století.

Český kroj z roku 1598.

neovládl všeobecně stavby římské. Po stránce sociální, vedle posud vládnoucího stavu duchovního a rytířského, počaly v popředí vystupovati a vlády se ujímati kruhy občanské. Duchovenstvo, které svou nesvorností a rozmařilostí odcizilo se původním zásadám chudoby starokřesťanské, brzy ztratilo vlivu a teprve tehdy, když chopilo se meče a počalo své statky spravovati po způsobu světských pánů, teprve vyrovnávají se ostatním stavům, avšak v Italii přestává rozdíl mezi vládou světskou a duchovní. Papež stává se suverenem stejně vojensky vyzbrojeným, jako každé město severoitalské anebo bohaté rody Medici a Visconti. Současně z nových názorů vyplývá zápas o individuum. Individualismus, boj o moc a bytí jedincovo stává se důležitým momentem v životě italském. Vláda v Italii rozdrobí se v řadu drobných panství měst, rodů. Ba v každém městě různé rody mezi sebou zápasí o nadvládu. Rodinné paláce stávají se současně pevností opatřenou vysokou věží. Bohaté kupectvo a řemeslnictvo uchvacuje vládu. Tvoří se republiky městské, vlády oligarchické. Města mezi sebou zápasí a četné bitvy podporují vývoj námezdných condotierů. Nebyl to jen zápas o moc a nadvládu světskou, byl též ušlechtilejší boj na poli umění a literatury. Vedle ozbrojených condotierů města najímala a podporovala malíře, sochaře, stavitele, básníky, učence. Každé město chtělo se honositi skvostnými chrámy, stavbami a nádherou sbírek antických památek. Umění, literatura starolatinská a řecká šíří se do vrstev nejširších a tvoří nové duchovní hodnoty. Uvolněný lidský duch mění vkus a s ním související módu krojovou. Jestliže v literatuře a ve

Krejzlík na portrétu Petra Voka z Rožmberka.

Šlechtický kroj český z roku 1598.

Český kroj z roku 1598.

výtvarných umčních národové vrací se ke starověku, není tomu tak v odívání. Nedělenost oděvu z jednoho kusu v době předchozí úplně ustupuje šatu, který se zásadně dělí na kabát a v nohavice u mužů a u žen oddělí se živůtek od sukně. Rytířské brnění nejprve vynutilo si přiléhavý kabátec pod krunýř. Byl to často kabátec silně vatovaný na prsou i na ramenou. Původně jednoduchý kabátec přibírá na sebe ozdo-

by, střih volnější, bohatě lemované rukávy, často rozstřihované, takže jimi viděti spodní košili, která se hlavně za renaissance vyvinula. Podle francouzských zvyků u nás tento kabát, jmenovaný župice, byl střižen podle francouzského jacquetu. Těsné nohavice byly jeho doplňkem. I tyto brzy ozdobovány prolamováním, řasnatostí, vložkami jiné látky v původní šarlatovou látku. Důležitým prvkem kroje ženského bylo spodní prádlo. Košile uplatňuje se též jako část

Český renaissanční kroj. Český renaissanční kroj.

šatu i v částech zevně ve výstřihu viditelná. Hojné ozdoby, vyšívání u krku, v zápěstí připojování okrasných límců měnilo úzkou silhouettu postavy ženské. I živůtek a sukně, skládaný z různých bohatých záhybů, mění vzhled a úzká svislá linie v kroji úplně opuštěna. K tomu jak v kroji mužském, tak i ženském, vrchní oděv řasnatý plášť, lemovaný často kožešinou (zvaný tappert). I uvnitř býval podšitý kožkami.

Vlivy španělské. Objevením nových cest do Ameriky a zakládáním bohatých kolonií získává Španělsko největší politickou moc v Evropě. Kromě toho panující rod Habsburků působí svými členy i v zemích rakouských. Tak Maximilian II., král český a uherský, má za manželku dceru Karla V. Španělsko za Karla I. (V.) ovládá (v letech 1516—1556) vedle poloostrova Pyrenejského (vyjma Portugalsko) země burgundské (Franche-Comté a Nizozemí) a v Americe Peru, Chile, Mexiko a Novou Granadu, v Italii Neapolsko, Sardinii, Sicilii a Milánsko. Ještě více získal jeho syn Filip II. (1566—1598), když Portugalsko bylo spojeno se Španělskem. Rod Habsburský, vždy věčný obránce a podporovatel katolického náboženství, byl vlastní příčinou všech bojů v Evropě, ať to již bylo v Nizozemsku s krutou nadvládou španělskou anebo celá válka třicetiletá. Ve válce třicetileté v prvé řadě jedná se o potlačení národa českého a když 23. května 1618 defenestrací Čechové ukáží svou nespokojenost s krutovládou

Česká rodina r. 1618.

Habsburskou, vzplane boj i v ostatních zemích. Vedle české války vzniká válka dánská a falcká, vystupuje condotiere Albrecht z Valdštejna, který získává nejvíce vídeňskému dvoru. Propadá však pomluvám a obavám dvora a jest vraždou odstraněn. Než i strana protestantská pod švédským Gustavem Adolfem (1611—1632) získává úspěchu. Po smrti těchto velkých vojevůdců boj ztrácí původní základnu náboženskou a jest jen zápas o moc, o získání území. Francouzský kardinál Richelieu vstoupí v řady uchvatitelů a bojuje jak ve Španělsku (o Katalanii), tak v Portugalsku a v Italii (o Neapolsko) proti moci Španělské. Všecky tyto boje byly zakončeny mírem v Münsteru a Osnabrücku (r. 1648 t. zv. vestfalským), kdež sice moc katolických Habsburků byla oslabena v Německu a v Nizozemsku, avšak utvrzena v zemích španělských a rakouských. Tak bohatý dvůr habsburský musel se též odlišiti od svých soupeřů a vedle složitého ceremonielu dvorního, podnes působícího na některé zvyklosti, vytvořil odlišnou módu. Tato móda vzala sice svůj původ v italské renaissanci,

Španělský kroj počátkem XVII. stol.

avšak slavnostní obřadnost přísného ceremonielu dodala k přirozeným formám kroje italské škrobenosti a nepřirozených tvarů. Volnost krojová jest vycpávkami znetvořena a vychází se spíše ze zásady, že kroji musí se přizpůsobiti tělo a nikoliv kroj tělu. U dámského kroje pomocí žíněných vložek (nazývaných klobásy), sestává ze širokých boků, tvary břicha se střihem šatů protahují na tak zvané husí břicho. Šat jest šitý z těžkých hedvábných a brokátových látek a byl opatřen mnohými záhyby, vložkami, zlatými šperky a tím stává se těžkým, nepohodlným. Rovněž hlava jest kryta bohatě zdobenými čepci, barety, takže vlastní úprava vlasů ustupuje a vlas jest vlastně vedlejší složkou, zakrytou krajzlíky, límci a pokrývkou hlavy. Lepší jest již vývoj kroje mužského, který zachovává úzké šité nohavice kroje gotického a připojuje k nim krátké balonovité kalhoty. Nohavice brzy nahraženy pletenými punčochami, když r. 1590 Lee v Cambridgi (Lí v Kembridži) vynalezl stávkové pletení punčoch. Délka kalhot v různých zemích byla různá, buď do půl stehna anebo až do kolena. Různé stuhy, podvazky zdobily punčochy a byly též podkladem na př. řádu podvazkového v Anglii. Hlavu odděloval nabíraný límec, krejzlík a bohatý, pásy zdobený baret, nebo i kapuce zakrývala účes. Vlasům následkem toho ve španělském kroji nebyla věnována zvláštní péče, byly krátce stříhány. Zato více péče věnováno střihu vousů a úpravě brady. Španělský kroj pronikl v ostatních zemích, hlavně na sever od ostrova pyrenejského. Na př. u nás hlavně vlivem dvora Rudolfa II., který byl vychován ve Španělích. Ve své podstatě španělská móda trvala asi do konce války třicetileté.

Móda španělská byla vystřídána módou holandskou, hlavně v zemích severních. Na konci XVII. stol. flámské a nizozemské malířství a rytectví dospívá své výše. Četné rytiny jsou pak propagátory tamějších mód. Vzpomeňme pouze našeho rodáka Václava Hollara, který dlouhá leta žil v Antverpách. Ten vydával celé sešity leptů krojových, nazvaných Theatrum Mulierum sive varietas atquae differentia habituum foeminei sexus (Londýn 1643), Aula Veneris (1644), Ornatus muliebris Anglicanus or the Severall Habits of English Women (Londýn 1640). Hlavní podstatou holandského kroje bylo, že šat se uvolnil a byla opuštěna násilná šněrování těla a zbytečná vycpávání, u mužů pak přesně odlišena část šatu na hořejší a kalhoty.

Vpády švédskými přinesena móda švédská, která nejvíce dbala pohodlí válečníků. A tak užíváno přiléhavých kabátců se šosy a kalhoty zapouštěny ve vysoké boty. Ozdobou byl límec golier, hojně zdobený krajkou. Krajka, která byla již známa v XVI. století, došla plného rozšíření a velmi podpořila domácí průmysl. Její výroba byla nejdříve uplatněna v Německu a odtud přišla k nám. Byla to Barbora Uttmannová (1514 až 1575), která nejprve v saském Annaberku zavedla výrobu krajek mezi chudými hornickými ženami a odtud znalost šitých krajek přešla do všech hornických míst jak saského, tak i českého Rudohoří. Svou cenou šitá krajka ve svých jednoduchých vzorech stala se všeobecně přístupnou a jest typickou pro kroj španělský, holandský i švédský.

Období barokní. Barok úpadek vkusu, nazvaný dle mnemotechnického říkadla středověké logiky barbara, celarent, darii, ferio . . . Pro jeden modus syllogistický stvořen název baroco, snad aliterace slova barbara. Nechuť, kterou se později potkala scholastická filosofie, měl za následek, že vše spletené, pokroucené, násilně k sobě slepené, nazývalo se barokním. Stavitelství, sochařství, malířství a umělecké řemeslo opustilo antické předlohy, jichž užívala renaissance, a zavedlo neklid, neustálý vzruch a zmatek. Žádná barokní stavba, socha nemá přirozené posice, správného gesta. Čím více pokroucenější façada, čím více přeplácaná plastikou a volutami, tím více dochází tehdejší módní obliby. Pohanská renaissance měla býti vyplněná náplní náboženskou, katolickou. Nebyla to však ona vnitřní touha po bohu, jako za gotiky, nýbrž honba za formou, údivem, úžasem, který měl oslniti, ohlušiti vnějšími obřady. Církev, bojující svým vojskem, řádem jesuitským, chtěla vyhladiti pravý charakter náboženský a protireformací ovládnouti celý svět.

Doba Ludvíka XV. kol r. 1740.

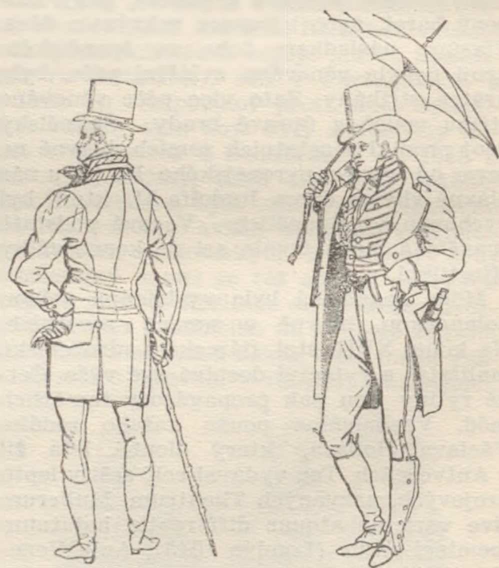
V době barokní ovládá módu Francie a tak období po válce třicetileté až do 18. století dělíme podle francouzských králů Ludvíka XIV. (1643—1715) a Ludvíka XV. (1723—1774). Móda stává se opět vládkyní nad tělem, které je sešněrováno a jeho taille

prodloužena. Dvorská etiketa spoutala vše, i zahradní architektura neznala přirozených forem stromových. Krajka došla nejvyšší obliby. V té době k širokým mužským kalhotám připojena vesta, která se zakrývala do prsou úzkým přiléhavým kabátem, od pasu zvonovitým a opatřeným po prvé kapsami. Místo límce užíváno vázané kravaty. Na stuhu kolem pasu (zv. bandalier) upevňuje se lehký kord. Doplňkem tohoto kroje je paruka. Šat ženský užíval hlavně pevné šněrovačky s ocelovým planšetem. Bohatě řasnatá sukně s vlečkou, doplněná živůtkem s rukávy jen k loktům. K tomu byl sestrojen účes vysoký s krajkovým čepečkem. Vlasy počátkem století 18. byly pudrovány a užíváno hojně líčidla. Po smrti Ludvíka XIV. (1715) bohatost kroje ochabuje a vyskytuje se frak, místo paruky malý cop u mužů, čímž dán základ módě copové, rokokové, plné lehkomyslnosti a galantnosti. U nás to byla vláda Marie Terezie (vládla 1740—1780). Šat ženský spojen s krinolinou (sukně ztužené kovovými obroučkami). Účesy rostou do nemožných vysokých forem. Kroj mužů sestřihnut na frak se jabotem pod krkem (náhrada kravaty), nohavice zúženy a zapínány přes punčochu. Paruka zmizela úplně a zachována jen jako úřední odznak (posud v Anglii).

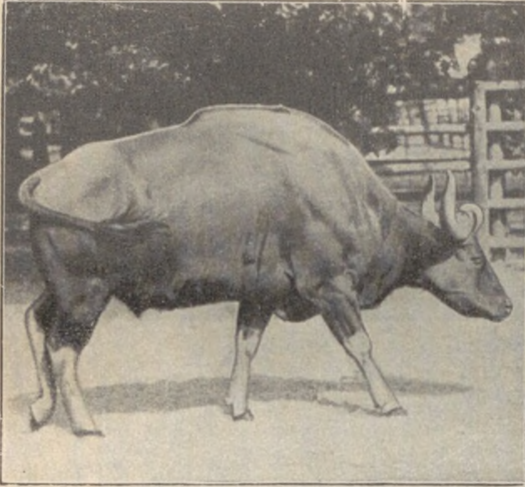
Osvícenství za Josefa II. a francouzská revoluce úplně mění názory životní a kroj vůbec. Doba empirová na počátku 19. století odstranila přepych minulých dob. Revoluční móda zná modré plátěné nohavice a krátkou kazajku dělnickou. Avšak úsilím tehdejších malířů (zvláště David) v módě ženské uplatní se návrat k antice. A po období konsulů nastoupí střízlivý klasicismus, který zná frak, úzké kalhoty a polovysoké boty. Ženy nosily dlouhá, volná roucha, vysoko pod prsy stažená a s hlubokým výstřihem. Následuje ve století 19. doba Biedermeier, doba měšťanství z let předbřeznových (1825—1840). Ke fraku přistupuje svrchní oděv, šosový kabát „carrick“ s několika límci na ramenou a vysoký klobouk cylindrovitého tvaru. Šat ženský opouští formy antické, pas dostává se do správné polohy, živůtek je přiléhavý s vydutými rukávy. Obrovský čepec zakrývá účes. Pozdější kroje jsou často již mnohdy obdobou dob starších, tak vrací se opět krinolina, šněrovačka a j. V novější době uplatňuje se zápas o šat hygienický a jednoduchost sportovní. Paříž zůstává vzorem svými modely. Šat mužský v podstatě zůstává týž a pouze v detailech se mění a přizpůsobuje se potřebám práce a sportu.

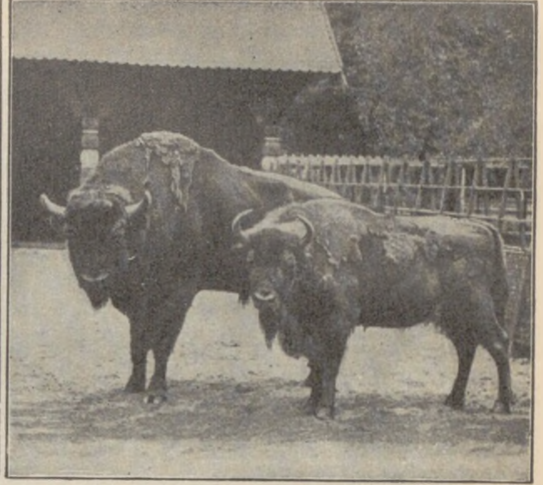

Empirový oděv a kabát carrick.

Kroje kolem roku 1811.

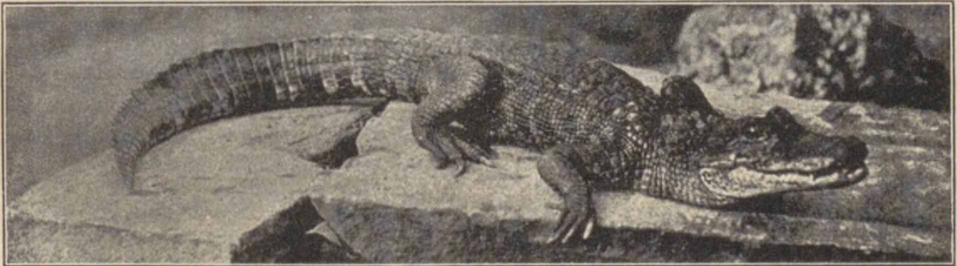

Kroj z let 1812—15.

Lit.: Arndt E. M., Über Sitte, Mode und Kleidertracht. Frankfurt a. M. 1814. — Blätter für Kostümkunde nach authenti-

Obr. 1.

Obr. 2.

Obr. 3.

Obr. 4.

Václav Hollar, Anglický krej.

schen Quellen in Stahl gestochen von verschiedenen Künstlern. Berlin 1874, 1875, Neu Folge 1876—1881. — Bock Fr., Geschichte der liturgischen Gewänder des

Dvorní ruský kroj ze XVII. století.

Mittelalters. Bonn 1859—1871. — Bonnard C. a Mezcuri P., Costumes des XIIIe, XIVe et XVe siècles, extraits des monuments les plus authentiques de peinture et de sculpture avec un texte historique et descriptif. Paris, 1829—30. Vyd. druhé 1860. — Bürmann F., Hundertfünfzehn Jahre Kostümgeschichte in Modebildern, v knize 25. Bestehen der Modenwert. Berlin 1890. — Challamel A., Histoire de la mode en France, La toilette des femmes depuis l'époque Galloromaine jusqu'à nos jours. Paris 1875. — Demay G., Le costume au moyen âge d'après les sceaux. Paris 1880. — Duplesis G., Costumes historiques des XVIe, XVIIe et XVIIIe siècles. Paris 1867—8. — Eljacz Walery, Ubiorg w Polsce i u sąsiadów. Kraków 1879—89. — Fairholt F. W., Costume in England, A history of dress from the earliest period to the close of the eighteenth century. London 1846, 2. vyd. 1860; nové vyd.: Dillon H. A., Costume in England, by the late F. W. Fairholt (3. vyd.). London 1886. — Falke J., Zur Kostümgeschichte dse Mittelalters, Wien 1851. — Falke J., Die deutsche Trachten- und Modenwelt. Leipzig 1858. — Falke J., Costümgeschichte der Culturvölker. Stuttgart 1880. — Fontenay E., Les bijoux anciens et modernes, Paris 1887. — Fritz Rumpf, Der Mensch und seine Tracht. Berlin. — Hauff K., Moden und Trachten. Stuttgart und Tübingen 1840. — Hefner-Alteneck J. H. v., Trachten des christl. Mittelalters nach gleichzeitigen Kunstdenkmalen. Frankfurt a. M. 1840—54. Nové vydání pod tit. Trachten, Kunstwerke und Geräthschaften vom frühen Mittelalter bis Ende des XVIII. Jahrhunderts nach gleichzeitigen Originalen, I.—IX. sv. Frankfurt a. M. 1879—1888. — V. Heyden A., Die Tracht der Kulturvölker Europas vom Zeitalter Homer bis zum Beginne des XIX. Jahrhunderts. Leipzig 1889. — Hottenroth Friedrich, Trachten, Haus-, Feld- und Kriegsgeraethschaften der Völker alter und neuer Zeit. Stuttgart 1884. — Lacroix Paul, Moeurs, usages et costumes au moyen âge et à l'époque de la renaissance. Paris 1872, nové vyd. 1877. — Lacroix Paul, XVIIIe siècle. Institutions, usages et costumes de France, 1700—1789. Paris 1875, nové vyd. 1878. — Pauquet H. a P., Modes et costumes historiques. Paris 1857. — Planche J. R., Cyclopaedia of costume or Dictionary of dress . . . and a general chronological history of the costumes . . . London 1876—9. — Quinche W., Katechismus der Kostümkunde, Leipzig 1889. — Racinet M. A., Le costume historique. Paris 1876—87. Něm. vyd. od Ad. Rosenberga, Berlín 1887. — Weiss H., Geschichte des Kostüms. Berlin 1853. — Weiss H., Kostümkunde. Stuttgart 1860, nové vyd. 1881. — V. Boehm Max, Die Mode in XVII. u. XVIII. Jahrhundert. München 1914. — Mádrová Blažena, Nauka o krojích. Plzeň 1929. — Tyršová Renata, Nauka o kroji. Praha 1923. — Vydra Josef, Nauka o kroji. Praha 1931.

Šat-el-Arab, spojený Eufrat a Tigris, 110 km dlouhý; je splavný a vlévá se do Perského zálivu u Fao.

Šatov, (1930) 2065 obyv.

Šauer Karel, JUDr. (* 28. 1. 1881 v Trpíně u Poličky), význačný sokolský pracovník. Byl jednatelem župy Rostislavovy (nyní Máchalovy) v Brně, spolupracovník na sletu v Brně (1914). Od r. 1912 zúčastnil se všech prací sletových. Ve válce byl voj. auditorem při div. soudu v Terezíně a ve Vídni, a prokázal čsl. revol. hnutí velmi cenné služby. Po převratu byl jmenován pobočníkem podmarš. Diviše. Od r. 1918 působí v Praze a byl společníkem advok. kanc. dra Jindry Vaničky. O VII. a VIII. sletu členem jednatel. odboru a předsedou výstav. odb. slet. veletrhu. O IX. sletu (1933) předsedal odboru pro uspořádání slet. výstavy a byl místopř. jednatel. odb. Známý menšinový pracovník v Brně a v Jihlavě.

Dr. Karel Šauer.

Šauer Viktor, RNDr. (* 22. 12. 1899 v Jimramově), čes. geomorfolog, stř.-škol. profesor. Sp.: Předvěká činnost karpatoruských řek (1929), Skalní terasy jako vý-

tvor nerušené říční erose (Sbor čsl. spol. zeměpis., 1930), Nánosové terasy jako výtvor kolísání průtoku (tamtéž, 1922).

Šauhing (Shao-hing), m. v čínské prov. Čekiang, asi 200.000 obyv., vyrábí proslulé pivo, má živý průmysl bavlnářský a hedvábnický.

Ščerbačev Dmitrij Grigorjevič (1857—1932), rus. generál, ve svět. válce dobyl 1916 Bukoviny, účastník mírových jednání v Brest-Litevsku.

Šebánek Jindřich, PhDr. (* 12. 10. 1900), čes. historik, zem. archivář v Brně.

Šebek Jan (* 7. 3. 1890 Praha), čes. malíř, žák Švabinského, ilustrátor, figuralista i krajinář.

Šebek Jan, MUDr. (* 11. 7. 1895 Jičín), čes. lékař, specialista chorob nervových, prof. neuropathologie na Karl. universitě, šéflékař kliniky nerv. chorov v Masaryk. domech v Praze-Krči, odb. spisovatel.

Šebesta Eduard, PhDr., † 14. 1. 1933, ↷ S.

Šebesta Pavel, PhDr. (* 20. 3. 1887 Vel. Petrovice), čes. cestovatel a etnograf, katol. kněz; zabývá se hlavně studiem trpasličích kmenů afrických, z nichž mnohé objevil. Sp.: Z přítmí pralesa (1927), Svítání nad pralesem (1929) a j.

Šebesta Václav, PhDr. (* 19. 2. 1881), čes. fysik, prof. vys. školy báňské; zabývá se technickou fysikou zvl. se zřetelem na potřeby báňské a balneologické. Odborný spisovatel.

Šedá hmota nervová vyznačuje se proti bílé hmotě, složené z nervových vláken, obsahem nervových buněk, ač i v ní se vyskytují přirozeně nervová vlákna s dřeňovým obalem i bez něho. V míše je uložena kolem středního kanálku ve sloupcích, jevících se na průřezu v podobě H. Na straně hřbetní jsou to zadní sloupce (columnae posteriores), na břišní straně míchy přední sloupce (columnae anteriores), mezi oběma pak sloupce postranní (columnae laterales). Obě poloviny šedé hmoty míšní jsou spojeny za ústředním kanálkem můstkem (commissura posterior či grisea). Rozsah šedé hmoty není po celém průběhu míchy stejný. Na mozku tvoří šedá hmota kůru velkého mozku a mozečku (stratum cinereum, gangliosum a granulosum), je v gangliích velkého mozku a v šedi třetí a čtvrté komory mozkové, odkud vybíhají mozkové nervy.

Šedivění vlasů je normálním fysiologickým úkazem stáří (asi po 50. roce). Ale někdy začíná dříve, snad na podkladě dědičnosti nebo z dlouhotrvajících starostí neb i z chorob ústředního a periferního nervstva. Na šedivění vlasů účastní se dvě složky: 1. ztráta barviva vlasového (pigmentu), 2. množství vzduchu ve dřeni a kůře vlasové. Veliké množství vzduchu může samo o sobě dodati šedavého vzhledu vlasu, který má ještě ve svých buňkách barvivo, kdežto vlasy bez barviva, obsahují-li mnoho vzduchu, nejsou šedé, nýbrž stříbřitě bílé. Množství vzduchu ve vlasu se řídí složením a životností jeho buněk, mění se někdy velikými duševními starostmi.

Šedivý Vladimír, PhDr. (* 17. 1. 1888), čes. filolog, spisovatel učebnic pravopisu, profesor reál. gymnasia v Bratislavě. Sp.: Základy slovenského pravopisu (1922), Píšme správne po slovensky! (1930).

Šedý zákal (řec. katarhakta), onemocnění oční čočky, jevící se jako její zkalení, buď vrozené nebo získané. Vrozené bývá obyčejně částečné a nešíří se dále, je uloženo buď v předním nebo zadním pólu čočky, či v pouzdru čočky nebo v kůře jejího jádra. Je-li zkalení úplné, bývá obyčejně oboustranné. Šedý zákal získaný bývá buď výsledkem poruchy výměny látkové, nebo přichází jako komplikace jiných onemocnění, nebo ve stáří, kdy zachvacuje nejdříve jedno oko a pak druhé. Jako porucha výměny látkové přichází při cukrovce, kdy se vyvíjí rychle v několika měsících, zvláště u malých dětí, jindy se objevuje při tetanii (onemocnění na podkladě poruchy vyměšovací příštítných tělísek). Jako komplikace jiných očních onemocnění přichází na příklad při vleklém zánětu řasnatého tělesa, při odchlípení sítnice, při zánětu duhovky, při úplném zeleném zákalu (glaukomu). Léčení šedého zákalu se děje operativně buď odstraněním celé čočky (při úplném zákalu) nebo jen zkalené části.

Šeherezâda, manželka indického vládce Šehrijára, jenž chtěl dáti usmrtiti všechny své ženy. Aby odvrátila osud svůj i svých družek, Š. počala vypráveti panovníkovi příběh, který ráno přerušila. Panovník, zvědav na dokončení, odložil popravu. Večer Š. vypravování skončila a začala hned vypráveti druhý. To se opakovalo po mnoho dní a panovník stále odkládal uskutečniti svůj krutý úmysl, jehož se po čase úplně vzdal. Lest Š. zachránila život vládcových žen. Z vypravování Š. vznikla prý známá sbírka Tisíc a jedna noc (↷ S).

Šejbalová Jiřina (* 17. 9. 1905 v Praze), čes. dramatická umělkyně, člen činohry Nár. divadla v Praze.

Šejnoha Josef, JUDr. (* 7. 7. 1901 Praha), čes. právník, odborník v kriminalistice. Sp.: Kriminální psychologie (1930), Učení poznávací (1931), Kriminální taktika (1932).

Šeksna, splavná řeka v evropském Rusku, 425 km dl., ústí u Rybinsku do Volhy.

Šelbický Adolf, ThDr., gener. vikář a kapit. děkan v Litoměřicích. Působil v duchovní správě zněmčeného území, věnuje zvláštní pozornost katol. spolkům. Organisoval ústředí pro stavbu kostelů v sev. Čechách (Rybniště, Dol. Hanychov a j.). Zbudoval kostel sv. Václava ve V. Hamru. Jako polní duchovní zasloužil se zvláště o katol. Albánce. Od r. 1911 jest kanov. kath. kapituly v Litoměřicích, byl kapitul. vikářem a jest po druhé gener. vikářem litom. diecese a profesorem bohosloví. Pro organis. hnutí upravoval něm. Brynychův Štít víry (1895), Horského Liberalismus, socialismus, anarchismus (1897). Napsal: Die Inquisition (1899), Křesť. názor světový (1913).

Šelda (franc. Escaut, vlám. Schelde), ř. ve Francii a Belgii, dl. 430 km, splavná. Pramení ve Francii u St. Quentinu, protéká Belgií a ústí v Holandsku u Vlissingen dvěma rameny, které obtékají holand. ostr. Beveland. Š. je hospodářsky velmi důležitou vodní cestou v záp. Evropě, s množstvím přístavů, z nichž nejvýznačnější jsou Antverpy (⚲ S).

Šelif, nejdelší, 700 km dlouhá řeka Alžírska, nesplavná; vzniká v provincii Oran, zavlažuje uměle okolní krajiny (daří se víno, olivy, bavlna) a ústí u Mostaganemu do Středozemního moře.

Šelting Aleksej Jeleazarovič (1717—1772), rus. admirál; prozkoumal východní břehy Asie, moře Ochotské a Beringovo.

Šenoa August (1838—1881), chorv. básník a spisovatel, novinář, čes. původu, notář v Záhřebu, později ředitel a dramaturg chorv. nár. divadla, senátor. Sp.: drama Ljubica (1864), Vijenac izabranih pjesama hrvatskih i srpskih (1873), Antologia pjesnistva hrvatskoga i srpskoga (1876), Izabrane pjesme (1882), Sabrane pripovijesti (1883—97) a j. Překládal z angl., franc., ital. a češtiny. Zakladatel chorv. časopiseckého feuilletonu.

Šenov, okr. Nový Jičín, (1930) 3186 obyv.

Šenov, okr. Frýdek, (1930) 4266 obyv.

Šenšel Ľudevít (* 1888), sloven. filolog, spisovatel, profesor v Lipt. Sv. Mikuláši. Sp.: Slovenská štylistika (1921).

Šeracký František, PhDr. (⚲ S), doplň sp.: Noetika a teorie vědy (1920), Kvantitativní určení barev nebo kontrastu na rotujících kotoučích (1923), Exper. psychologie a psychologie dítěte (1926), Správná volba povolání (1925).

Šerm, umění v zacházení zbraní bodnou nebo sečnou. Hist.: Již Řekové a Římané měli učitele šermu. V šermířských školách římských byli vychováváni gladiatoři. Ve středověku šerm se vyvíjel jednak rytířstvím, jednak též oblíben byl ve městech. Ve městech byla tvořena šermířská bratrstva. Zbraně šermířské byly hlavně končíř, meč, též obouruč držený, dýka, kord, dřevce, partyzána a j. Lehký španělský kord byl uplatněn od 16. stol. Po zavedení střelné zbraně udržel se šerm hlavně jako součást výchovy na vojenských školách a na něm. universitách. Šerm bodákem vznikl ve Francii v 17. stol. a byl užíván v 19. stol. v Sasku a konečně všeobecně zaveden v armádách. Pro sportovní šerm užívá se: 1. lehká šavle (italská) pro šerm sečný i bodný, ohybatelná. Užívá se též jako zbraň v souboji. 2. Fleuret. Italskému modelu s ohybatelnou čepelí dává se přednost před francouzským. Jest jen sportovní zbraní pro šerm bodný. Dále jest kord, jenž jest soubojovou zbraní s trojhrannou neohebnou čepelí. Užívá se ho zvláště ve Francii. Zápas je vázán na zvláštní pravidla. Jednotlivé rány musí býti přesně vedeny a mají zvláštní označení. Totéž jest při obraně. Šerm vyžaduje k úspěchu vedle dokonalého ovládání těla a vedení ran hlavně rozvážnou duševní práci, pozorování a dobré tempo, t. j. útok v okamžiku, kdy protivník nemá možnost se krýti. Šermířské umění má v Čechách prastaré kořeny. Od rytířských dob býval u nás pěstován šerm jako umění bojovné, jehož znalost byla nevyhnutelnou pro válku, osobní obranu i souboje. Středověký zápas mečem byl však hrubý a neumělý. Vlastní počátky vývoje šermu jsou však zřejmy teprve od vynálezu střelných zbraní, které učinily těžká odění zbytečnými a odstranily používání těžkých rytířských mečů, kterými dříve bojovník rozbíjel železné brnění soupeřovo. V XVI. stol. byl oblíbenou zbraní kord, dlouhý meč a tesák, zbraň českého původu. Kulturní historie nám vypravuje o pražských „školách šermířských", jakýchsi akademiích, které bývaly konány veřejně, zpravidla času nedělního. Patronem těchto „škol" byl cech nožířů a ten si vymohl na městské radě pražské r. 1597, pro tyto nedělní školy zvláštní řád. Později však úsilí cechu nožířského o školy ochablo a tak šermíři utvořili sdružení vlastní, pro něž dosáhli vládního potvrzení majestáty Rudolfa II. Od r. 1608 sluli: „Vladycký pořádek svobodných šermířů od péra" a směli užívati rytířského erbu. Společnost zanikla za Karla VI., který jí privilegia nepotvrdil. V druhé polovině XVII. stol. založena byla Královská česká zemská stavovská šermírna; ta potrvala přes 250 let a poslední její mistr zemřel za naší paměti. Po třicetileté válce vyšel těžký, bodný i sečný kord — píro — z používání a nahražen byl lehčím kordem barokovým, který v druhé pol. stol. XVIII. vystřídal drobný kordík rokokový, počátkem

stol. XIX. kord empirový, oba převahou zbraně bodné. Fleuret, cvičná zbraň italského původu, hojně se rozšířil, zejména ve Francii a získával šermu, stále se vyvíjejícímu, nových přátel. Při cvičení školním bývalo k ochraně hlavy používáno, a to ještě zřídka, kožené masky s otvory pro oči. Mnohem později byla vynalezena kukle s drátěnou sítí. Po letech 60. minulého století původní cvičební zbraně ustupovaly stále lehčím, ovládatelnějším fleuretům a šavlím, které zaváděl na zemské šermírně poslední její mistr, G. Hergsell. Čeští žáci Zemské šermírny uspořádali r. 1886 první českou šermířskou akademii v pražském Konviktě a ještě téhož roku založili Šermířský klub, jehož mistrem byl G. Hergselle. R. 1910 vznikl ve škole poručíka D. Riegla Šermířský klub Riegel. Mistři Hergsell a Riegel vyučovali šermu fleuretem školou francouzskou, šermu šavlí směsí škol, zvanou rakouskou, která byla zavedena ve všech rak. vojenských učilištích. Když však roku 1890 otevřel ve Vídni školu italský mistr Luigi Barbasetti, nastal ve vyučování šermu v celém Rakousku úplný převrat. Ten projevil se nejzřetelněji na prvním pražském mezinárodním turnaji šermířském, který uspořádal r. 1895 Šermířský klub Riegel. Tohoto turnaje zúčastnilo se mnoho Italů, kteří ve fleuretu a šavli dosáhli vesměs předních míst. Italská škola šermu prorazila tehdy na celé čáře. Proto ani mistr Hergsell ani Riegel italské škole již neodporovali. R. 1897 rozešel se Šermířský klub s mistrem Hergsellem; změnil jméno na Český šermířský klub a přijal za učitele R. Vanderlinda. Později, r. 1902, rozešel se Šermířský klub Riegel a jeho čeští členové zřídili „Český šermířský klub Riegel". Kromě těchto dvou vedoucích sdružení šermířských bylo v Praze té doby mnoho menších šermířských klubů a kroužků, jež ve válce zanikly. Ožil z nich snad jedině šermířský odbor SK. Slavie. Z předválečných mistrů šermířských buďtež jmenováni Italové: C. Minelli, B. Alesiano, G. Giandomenici, A. Pierroni, O. Santelli, F. Paoli, Francouz: Fériaud, Polák: A. Sokolowski. K zahraničnímu popudu založili r. 1913 ČŠK. Riegel a ČŠK. „Český šermířský svaz", který ještě téhož roku, přes odpor zástupců vídeňských a maďarských, stal se členem právě zřízené Mezinárodní federace šermířské (Fédération Internationale d' Escrime). Československý svaz šermířský, jenž vznikl roku 1921 přeměnou Českého svazu šermířského, sdružuje 21 klubů s 8000 členy, většinou civilistů, z nichž 260 registrovaných závodníků. V popředí činnosti je Český šermířský klub Riegel, který velikým nákladem zřídil moderně vzorné šermírny s veškerým příslušenstvím v novém paláci České báňské a hutní společnosti, kdež s nevšední pílí pěstuje se tento rytířský sport ve všech třech zbraních (fleuret, šavle, kord) pod vedením jednak francouz. mistra Jeana Bouniera, jednak ital. mistra Quida Gianese, kromě domácího mistra Adama Sokolowskiho. Vhodnou propagací Svaz probudil zájem o šerm ve veřejnosti, takže získává si, sice pomalu, ale přece jen, zájem mládeže. Ve vojsku je ovšem šermu vyhraženo místo nejpřednější. Předsedou Svazu je MUDr. Jaroslav Říha, mezinárodním tajemníkem MUDr. J. Jehlička.

Dr. P. Bureš.

Šeršnik (Scherschnik) Leopold J. (1747 až 1814), čes. spisovatel, člen jesuit. řádu, prof. a prefekt gymnasia v Těšíně, zaklad. těšín. školství. Sp.: De doctis Reginaehradecensibus commentarius (1773), Nachrichten von Schriftstellern u. Künstlern aus dem Teschener Fürstentume (1812).

Šesták Antonín, PhDr. (⟶ S), doplň sp.: Učebnice franc. jazyka pro střed. školy (3díl. a 2díl. vyd.), Výbor z franc. literatury pro nejv. tř. škol střed. (s dr. Tenorou).

Šetelíková Lola (* 7. 10. 1895 Přerov), čes. spisovatelka. Sp.: E morto. Paměti lásky Štefánikovy (1920), O našich ľudoch (1925).

Ševčík Jaroslav (* 20. 6. 1887 Knínice), č. odborník v pojišťovnictví, odbor. spisovatel, odb. ředitel Hasič. vzáj. pojišťovny.

Ševčík Otakar (⟶ S), † 18. 1. 1934, doplň: Byl koncert. mistr v Mozarteu v Solnohradě, Nár. divadla, Komic. opery, prof. carské konserv. v Kijevě, šéfem mistr. housl. šk. na cís. akademii ve Vídni a po převratě v Praze. Koncertoval v Praze, ve Vídni, v Moskvě. Podnikl pedag. zájezdy do USA (1920—22), do Londýna (1933). Sp.: Škola techniky, Škola smyčcové techniky, České tance a písně, Škola přednesu (1931) a mn. j.

Šević Milan, Dr. (* 1866), srb. pedagog a spisovatel, univ. prof. v Bělehradě. Sp.: Srednje škole u Srbiji (1906—07), Pedagogisko posmatranje (1906), Obrazovanje i prosvečivanje (1908—26), Harold Hefding (1911), Upustva za srednje škole u Kraljevini Srbije (1913), Stara i nova pedagogija (1920), Sto može pedagogija (1923), Prosvetna politika i politička prosveta (1928) a j.

Šibenice, nástroj ku provedení trestu smrti provazem, sestávající ze dvou dřevěných trámů nahoře přepažených, nebo z jednoho trámu s příčným dřevem v pravém úhlu. Poprava oběšením provádí se dosud v některých evrop. státech.

Šibenik, m. v Jugoslavii, 37.284 obyv. (1931), ⟶ S.

Šibík, ⟶ šachtice (D).

Šidlík Václav Alexandr (* 23. 11. 1884 Únonice u Prahy), ruský starodružiník (1914), po bitvě u Zborova odejel na franc. frontu. Již před válkou (1908) působil jako akad. sochař v Oděse, v Tiflisu, na Krymu a ve Varšavě. Ve Francii účastnil se bojů u Terronu a u Viziers. Po návratu do vlasti bojoval (1919) na Těšínsku a na Slovensku. Byl velit. v Košicích (1920), vel. brigády v Mor. Ostravě (1924), vel. 4. brig. v Chebu (1926) a vel. 1. pěší brig. v Praze. V Praze absolv. kurs pro vyšší velitele a váleč. školu.

Václav Alexandr Šidlík.

Šidlo František Ant. (O, S), doplň sp.: Nepřítel lidstva (1901), Aforismy a citáty (1902), Vzorce a tabulky (1909), Příklady s výsledky (1909), Krásno vychovatelem (1911), Hlasy o pití (1913), Karel Havlíček (1921), Slova Geniů (1923), Jak vyučovat měřictví (1928). Od 1924—29 redigoval Kočího Malý slovník naučný.

Šidlo, Aeschna, skupina vážek; š. modré (A. cyanea), až 7 cm velká vážka, s průhlednými křídly, na hlavě s tmav. skvrnou.

Šiessler Hynek Jan (1782—1826), čes. spisovatel a překladatel, dramatik. Sp.: Dr. Bohuslav (1805), Praktická čes.-něm. gramatika pro Čechy (1812).

Šifter František, JUDr. (4. 1. 1888 v Bohuslavicích na Mor.—23. 7. 1928), čes. legionářský spisovatel, účastník zahr. odboje na Rusi, úředník min. soc. péče. Sp.: Slovácké obrázky (1921), Všelijaké dny (1922), Ruské obrázky (1920), Červené zvíře a jiné sibiřské povídky (1922).

Šíchová Anna (* 25. 5. 1879 Klatovy), prof. stát. konservatoře hudby. Věnuje se hud. pedagogii. Vychovala mnoho učitelů klavíru.

Šikarpúr, hlav. město v indobrit. prov. Sind, (1921) 55.503 obyv., 15 km od Indu, s horkým a suchým podnebím; výroba koberců a bavlněných tkanin.

Šikoku, Shikoku, japon. ostrov, nejmenší ze čtyř hlavních ostrovů, přes 18.000 km², s vedlejšími ostrůvky; hornatý, trpící častým zemětřesením, poměrně úrodný, rýžová pole, lesy. Hl. města Tokušima a Takamatsu.

Šíl Josef, MUDr., † 28. 2. 1933, O, S.

Šilha Antonín, ThDr. (* 31. 5. 1885 v St. Podlesí u Příbramě), čes. spisovatel, autor učebnic esperanta a jazyka německého, gymn. profesor v Příbrami. Sp.: Profesor Bural, demagog (1928), Profesoři a žáci (1929), čet. učebnice.

Šilhavý Josef (* 11. 12. 1892 Litoměřice), čes. malíř, portrétista.

Šilka, ř. na rus. Dálném východě, 1200 km dl., vzniká z řek Ingoda a Onon, je od Nerčinsku splavná a tvoří s Argunem Amur.

Šíma Antonín (*12. 6. 1873 v Modřovicích), čes. dramatik, autor čet. lidových her, sám herec.

Šíma Zdeněk, Ing. (* 20. 10. 1883 ve Vys. Mýtě), čes. inženýr, odborník v chem. rozboru vod, odborný spisovatel. Sp.: Voda pro hospodářství (1920), Výroba sodové vody (1920), Voda pitná (1922), Voda pro účely průmyslové (1923), Stroje zimo- a ledotvorné (1923), Vápenatá hnojiva (1924, 2. vyd. 1929).

Šimabara, záliv při západ. pobřeží japon. ostrova Kiušiu.

Šimáček Miloš (* 3. 10. 1896 v Bělé pod Bezd.), čes. dramatický spisovatel (hry Primas Jan Tuta, Cestami šeků, Stíny z hlubin, Poslední poklad, Slečna prodavačka).

Šimák Jan, JUDr. (*17. 12. 1891 v Mělníce), čes. právník, diplomat, legační tajemník vyslanectví v Budapešti. Sp.: Čsl. státní území (1924).

Šimák Lev (* 3. 3. 1896 ve Všestudech), čes. malíř, hlavně krajin, zátiší a genrů; žák Pirnerův.

Šimek František, PhDr. (* 13. 9. 1882), čes. spisovatel, literár. historik a lexikograf, prof. na Kr. Vinohradech. Sp.: Přehled dějin české literatury, Josef Jungmann (1922), Mluvnice jazyka českého a slovenského (1924) a j. Vydal Rokycanovu Postillu (1928), Jakoubka ze Stříbra Výklad na Apokalypsu (1932).

Šimánek Jaroslav (* 17. 3. 1890 Praha), prof. v Berouně, čes. básník, romanopisec a dramatik. Vyznačuje se výraznou kresbou, přesnou psychol. motivací a břitkou analysou. Sp.: Kniha královská (1912), Ruce osudu (1915), Přeludné lásky (1920), Stojaté vody (1921), Vábnička života (1930). Ps. Jaroslav Pasovský.

Šimek Emanuel, PhDr., (O, S), doplň sp.: Děvín (1920), Čechy a Morava za doby římské (1923), Praha a Vyšehrad (Čas. pro děj. neuh. XII., 1925), Velká Germanie Klaudia Ptolemaia I. (1930) a j.

Šimek Josef, (O, S), doplň sp.: Kutná Hora v XV. a XVI. st. (1907), Dějiny města Kutné Hory (1925), Moje paměti a vzpomínky (1927).

Šimek Karel, Ing., (O, S), doplň sp.: Stanovení nadvýšení hlav. nosníku silnič. mostu přes Labe u Obříství (1915), Sborcené plochy ložné u spojovac. zdí zakřivených (1925), Graf. řešení reakcí a osových sil u zvláštních rovin. soustav prutových (1930).

Šimek Quido (1857—1933), zasloužilý rodák a měšťan litomyšlský, obchodník. Od mládí přítel starožitností a historických zvláštností, jichž v Litomyšli a na Litomyšlsku našel hojně. Byl spoluzakladatelem krásného litomyšlského musea. Ve svém bytě na kraji náměstí proti poště nastřádal za svůj život množství pozoruhodných památek jak litomyšlských, tak všeobecných, jež budily pozornost všech návštěvníků Litomyšle. Zejména hodnotná byla sbírka českých mincí. Š. měl znamenité nadání pozorovatelské, vrozený litomyšlský smysl pro humor a vtip. Tyto vlastnosti uplatnil v četných kresbách, jež doprovázel jadrnými poznámkami. Vedle vzácné Kroniky svého kupectví a Obrázků z Litomyšle z 2. pol. XIX. stol., napsal poutavou Kroniku válečné Litomyšle v 8 svazcích, jež tvoří pozoruhodný přínos k místním kulturním dějinám. Když v 80. letech min. stol. se šířily po českém venkově měšťanské zábavné společnosti se jménem Kosí hnízda, byl litomyšlský Šimek jeho Obrkosem. Činnost Kosího hnízda doprovázel vtipnými projevy slovnými a obrázkovými, jež tiskl řadu let v sylvestrovském Kosím zobáku v tiskárně Kosa Vojtěcha Bujárka. Před smrtí sepsal Š. všechny své sbírky a daroval je městu. Jsou umístěny v městském museu ve zvláštní síni Šimkově. Lit.: Jos. Páta, Jak naši besedovávali. Trstenická stezka, Litomyšl 1933—34.

Šimek Rudolf, PhDr., (O S), doplň sp.: Vlastivěda ve škole národní (1922), Česká prvouka (1926), Osnování učiva (1927), Metodika vlastivědy (1928), Metodika dějepisu (1928).

Šimek Rudolf František (* 5. 12. 1906 v Mor. Ostravě), čes. básník a spisovatel, red. Literár. kruhu. Sp.: Cestou domů (1927), Ve veliký den (1928), Sen o jaru (1929), Daleká touha (1930), Osmdesát let (1930), Básně a říkánky (1931), Elegie (1930), Chudá sklizeň (1931), Píseň života (1933), Životní kouzla (1933), Jar. Vrchlický (1931), Železárny (1930), Lesy a továrny (1932), Obraz literár. Ostravska (1930) a j.

Šimer František, MUDr. (* 20. 4. 1899 v Praze), čes. lékař, docent vnitř. chorob na univ. Komenského. Sp.: Klinická fysiologie (1929, s prof. Netouškem a doc. Dérerem).

Šimerka Čeněk, MUDr. (* 1. 9. 1871 Velenice), odb. lékař nemocí vnitř. a nervových, člen redakce Haškovcovy Revue (1906 až 23), obec. zastupitel. v Plzni (1909—19), předs. Spol. přátel vědy a literat. čes. a Čsl. Červ. kříže (1923—26). Přispíval do čas.: Revue neurologique, Čas. lék. čes., Wiener klin. Rundschau, Haškovcova Revue, Maixner. sborník, Klinic. sbor., Česká mysl, Lid. rozpr. lékařské. Sp.: O stavech obsedantních (s prof. Haškovcem, 1925).

Šimon Jaroslav, Ing., RTDr. (*2. 6. 1895 v Moravčicích), čes. agronom, odbor. badatel o pěstování cukrovky a brambor, inspektor výzkum. ústavu zeměděl. v Brně, odb. spisovatel. Sp.: Popis a určování bramborových odrůd podle nových soustav (1927), Rychlení sklizně ranných bramborů v cizině (1927), Zkoušení cukrovkových odrůd v roce 1927 (1930) a j.

Šimon Josef (* 16. 3. 1889 v Moravčicích), učitel, lidových., kulturní a tělových. pracovník. Sp.: Cvičební řád Selské jízdy (1925), 28. říjen 1918 (1928), Nár. střelectvo a obrana naší vlasti (1928), Setba a žeň (s M. Metelkou, 1929), Na památku zrušení roboty (1933) a j.

Šimon Liboslav (* 26. 7. 1891 Vlkov u Jaroměře), říd. učitel, stavovský školský a lidovýchovný pracovník, menšinář. Malíř a spisovatel. Přispívá do stavov. a j. časopisů. Sp.: Oběť představy (1915), Království duše (1920), Melancholia (1919), Biela smrť (1923), Pamiatky Šariša, Album dřevorytů, Sny oblaků (1921), Činy geniů jsou nesmrtelné (1930), Ve spárech dvouhlavého orla (1931). Vydal umělec. pohlednice a ilustroval učebnice atd.

Šimon z Tišnova († kolem 1432), čes. teolog, mistr praž. university, politik. Byl sice Husovým přívržencem, ale stavěl se odmítavě k uznání kalicha.

Šimonek Josef (* 26. 3. 1862 ve Stránce u Mělníka), čes. průmyslník, president správní rady Akc. spol. dř. Škodovy závody, 1925 senátor za rep. stranu malozem. lidu.

Šimsa Jaroslav (* 12. 4. 1900 v Praze), čes. spisovatel, skaut. pracovník a redaktor skaut. časopisů, překladatel z angl. Sp.: Masarykovo poselství mládeži (1931), Odzbrojení, předpoklad a organisace míru (1932).

Šimůnek Josef, Ing. (* 21. 1. 1881 Nové Dvory u Kutné Hory), techn. řed. a člen správní rady fy Wikov, technic. řed. fy Wichterle a Kovářík v Prostějově. Věnuje se převážně výrobním a z části obchod. otázkám. Pracuje v samosprávě. Přednáší jako docent o stavbě hospod. strojů na čes. techn. v Brně. Přisp. do růz. čas.

Šimunović Dinko (* 1873, O S), doplň sp.: Mrkodol (1909), Tudjinac (rom., 1911), Djerdan (nov., 1914), Mladi dani (1919), Mladost (1920), Parodica Vinčić (rom., 1923), Sa Krke i Cetine (pov., 1931).

Šinaljeva-Mondičova Jelena Stepanovna (* 26. 9. 1902), karpatoruská sochařka, žačka Štursova, autorka hlav. bust vynikajících osob.

Šinasi Efendi Ibrahim (1826—1871), zakladatel mladotureckého hnutí, prosadil ostrými kritickými spisy proniknutí čisté otomanské literární řeči do úřadů.

Šindelář Jan, divis. generál v. v., (○ S), doplň sp.: Činnost 28. pěš. pluku v osvobozené vlasti (1920), Co musí věděti každý o organisaci čs. branné moci (1922), Branná příprava naší mládeže (1930), Tyrš a brannost národa (1932), Proti vlastní vůli (1932).

Šindler Jaroslav (1856—1905), čes. hudeb. skladatel, složil mnoho písní, z nichž některé znational zdomácněly —

Šindler Vladimír (* 1. 7. 1891 v Morkovicích na M.), čes. malíř a grafik.

Šintava, (1930) 2814 obyv.

Šípek František (1850 ve Vídni—1906 v Praze), čes. herec, od r. 1868 u venk. společ., 1882 jeden rok u Nár. div. v Praze, pak opět u venk. společ. 1892—3 v Americe u Ludvíkovy společ. 1898 ve výstavní „Uranii", jíž po jejím přestěh. do Prahy VII. krátký čas řídil. Výborný komik, ale souč. všestranný herec.

Širé, levý přítok Zambezi, 600 km dl., vytéká z jezera Njassa, tvoří vodopády Murchisonovy.

Širola Božidar, PhDr. (* 1889), chorv. hudeb. skladatel, hud. spisovatel a kritik.

Širting, bělený kartoun značněji škrobený, tkaný ze silné příze čís. 15—30 vazbou plátnovou. Používá se ho na pánské i dámské obyčejné prádlo, prostěradla, povlaky na pokrývky, podobně jako šifonu. Tká se v různých šířích od 80 do 200 cm.

Šístek Vendelín (* 13. 4. 1902 Kříše u Plzně), čes. fysiolog, zabývá se působností rostlinných živin a studiem hospodář., hlav. v oboru včelařství; profesor hospodář. školy. Četné odborné spisy.

Šiva, náhorní plošina v Afganistanu, na hor. ř. Amu-darja, asi 8000 kočovníků. Rozlehlé pastviny.

Škába Karel (* 5. 8. 1888 v Klatovech), čes. dramaturg, divadel. referent a režisér, překladatel; prof. obch. akademie v Plzni.

Škamrala Josef (1871 Holešov—1910), čes. malíř, figuralista, malíř sloven. folkloru.

Škarek Leopold S. J. (* 10. 11. 1874 v Mysleticích na M.), čes. církev. spisovatel, provinciál Tov. Ježíšova, prof. arcibisk. gymnasia v Praze. Sp.: Mariánské družiny (1920), V šiku mariánském (1923), Život sv. Aloise z Gonzagy (1927), Pod praporem královny nebes (8. vyd. 1930).

Škarvan Albert (○ S), oprav: Š. A., MUDr.

Škatula Emanuel (* 24. 12. 1878 Lochovice), redaktor, působí na poli družstevním, a to: V odborovém sdružení Čsl., od roku 1908 jako redaktor Práva Lidu atd. Vede odborné časopisy Svazu čsl. družstev Družstevník a Náš Rozvoj a půs. v Dělnické akademii. Sp.: Válka na Balkáně (1913), Jaurèsovo dílo (1914), Překlady Totomiancovy, Družstevní Anthologie, Stručné učebnice družstevnictví (1923—24).

Škerjanc Lucijan Maria (* 1900), slovin. hudeb. skladatel písní a orchestr. prací.

Škoda. Š. nazývá se každá újma, která byla někomu učiněna na jmění, právech anebo jeho osobě (§ 1293 a d. obč. zákona). Škoda vzchází buď z protiprávního činu nebo opomenutím jiné osoby, nebo z náhody. Protiprávní poškození však zakládá se z části na zlém úmyslu, byla-li škoda způsobena vědomě a s vůlí; z části nedopatřením, byla-li způsobena ze zaviněné nevědomosti, nebo z nedostatku náležité pozornosti nebo náležité píle. Obojí se nazývá zaviněním. Každý jest oprávněn žádati na škůdci náhradu škody, kterou mu způsobil zaviněním, nechť škoda byla způsobena přestoupením povinnosti smluvní či bez vztahu k nějaké smlouvě. Aby byla nahrazena způsobená škoda, musí býti vše uvedeno v předešlý stav, nebo není-li to možno, nahrazena odhadní cena.

Školský zákon malý, z. ze dne 13. 7. 1922, č. 226 Sb. z. a n., jímž se mění a doplňují zákony o školách obecných a měšťanských. Upravuje počet učebných předmětů, při čemž ustanovuje, že min. školství může nařiditi pro tu kterou školu povinné vyučování jazyku čsl. (češtině, slovenštině). Pokud jde o náboženství, svěřuje se jeho vyučování učitelům náboženství, při čemž církevním úřadům (představenstvům židovských obcí nábož.) se ukládá opatřování vyučování a dozor a souč. i rozvrh učební látky. Vyučování náboženství jest povinné. Žáci bez vyznání nebo vyznání státem neuznaného jsou všeobecně zproštěni povinnosti, aby se zúčastnili vyučování náboženství. Žáci ostatních vyznání mohou býti povinné docházky do hodin náboženství zproštěni, požádají-li o to jejich rodiče písemně n. protokolárně. Náboženství se vyučuje vždy dvě hod. týdně v každé třídě. U ostatních předmětů určuje rozsah učiva a učebnou osnovu ministr školství, vyslechnuv znalce školství. Počet tříd při obecné škole se řídí počtem dětí. Pro leta 1927/28—1931/1932 byl určen na jednotřídních obec. školách na 65, na ostatních na 70. Pro školní rok 1932/1933 a další leta sníží se největší počet dětí v jednotřídce na 50 žáků, ve třídách ostatních škol na 60 žáků. Přestoupí-li počet dětí ve třídě, zřídí se další třída prozatímní. Trvá-li tato potřeba za-

tímní třídy po 3 roky, změní se na definitivní třídu. Počet žáků pro školy občanské byl určen takto: školní rok 1927/1928—1931/1932 70 žáků, další školní leta 60 žáků. Jak školy obecné, tak i občanské mohou býti podle pohlaví žactva buď smíšené nebo oddělené. Povinnost choditi do školy počíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dovršilo šestý rok věku a trvá plných osm školních let. Dítky školou nepovinné, které dovrší šestý rok mezi 1./9. až 31./12., mohou býti do školy přijaty, není-li pochybnosti o jejich tělesné i duševní dospělosti a je-li ve třídě místo. Poskytování úlevy ve školní docházce jest zakázáno. Délku školního roku a hlavních prázdnin i prázdnin ve školním roce určí ministr školství a nár. osvěty (pravidelně od 1. 9. do 27. 6.). Nepřihlášení dítěte k zápisu a nedbalá školní docházka se trestá peněžitými pokutami od 25 do 200 Kč, při nedobytnosti pokuty uloží se trest vězení od 1—14 dnů. M. š. z. upravuje též povšechně počet učitelských míst na škole, určuje, kdo vypisuje konkursy na učitel. místa a kdo o nich rozhoduje a uznává v zásadě rovnoprávnost ženy s mužem. Význam tohoto zákona tkví v tom, že upravil jednotně roztroušené předpisy o školství a sjednotil úpravu vyučování pro historické země i pro Slovensko. Na území Podk. Rusi se však nevztahuje.

Škorpil František Bohumil (O S), doplň: Společně s Ant. Kamarytem napsal Cvičební mluvnická a pravopisná pro měšť. školy (1900 až 1902), Atlas pro školy obecné, Atlas pro školy měšťanské, Mapa Ruska a Turecka, Mapa Kladenského okresu, Škorpilovy silniční automapy (1930), Historický nástin okresu kladenského, Paměti chrámu kladenského (1897), Dějiny škol. okresu kladenského (1898), a řadu článků do různých časopisů.

Škrábich Andrej, ThDr. (* 13. 5. 1882 v Rájci n. Rajčankou), sloven. lidový a církev. spisovatel, katol. kanovník a prof. bohosloví v Nitře. Sp.: Úvod do reči slovenskej (1919), Ján Hus vo svetle pravdy (1923), Červené Slovensko (1923), Rímska otázka (1930) a j. Píše pod pseud. Rajecký.

Škrach Vasil (O S), doplň sp.: Psychologie a sociologie střed. školy (1912), Glossen z. tschechischen Soziologie (1926), Poměr ethiky a sociologie u Fr. Krejčího (1929), T. G. Masaryk (1930), Masaryk et le positivisme français (1930), Masarykova myšlenka humanity (1932), Sociolog. objektivism (1932).

Škrovina Otto (* 18. 11. 1877 Brezno n. Hronom), slov. ev. kněz a národní pracovník. Sp.: Almanach ev. církve na Slovensku (1921), Historia sborov a seniorátu turčianského (1928), Zprávy o ev. církvi martinskej od r. 1908, atd. Přispívá do růz. odbor. časopisů.

Škrob lesklý, směs pšeničného škrobu s 6 až 7% kyseliny stearové, propůjčuje prádlu pěkný lesk.

Škroupová Božena, † 1928.

Škumbi, řeka v Albanii, 150 km dlouhá. Vzniká záp. od Ochridského jezera, ústí do Jaderského moře.

Škurla-Ilijičova Vera (* 1893), jugosláv. spisovatelka povídek.

Škvára Alfred (* 1866 v Nov. Městě n. Met.), čsl. gen. Přihlásil se jako rak.-uh. plukovník v list. 1918 do naší arm., od 1921 gen. Byl 1923 posádkovým velit. V. Prahy. Do výslužby 1928.

Škvor František (* 11. 12. 1898 v Praze), čes. hudební skladatel a dirigent Nár. divadla v Praze. Hlav. skladby: Pastorální suita pro malý orchestr, symf. báseň Na starém hradě, Serenada pro malý orch., balet Doktor Faust, opera Jarní pohádka a j.

Škvor Vilém (* 24. 3. 1886 v Praze), ředitel tiskárny Tempo, čes. odborník typografický, odb. spisovatel. Sp.: Historie vývoje sázecího stroje (1925), Nejnovější vymoženosti v oboru sázecích a licích strojů (1926), Knihtiskařovy pohledy na typografii, bibliofilii a sázecí stroje (1932), Naše nynější doba (Československý vlastenecký deník, 1932).

Šlacha (lat. tendo), provazcovitý nebo blanitý útvar, spojující sval s kostí. Je složena z podélných klihovitých (kollagenich) vláken, spojených tmelovou hmotou ve svazečky. Na hranicích svazečků leží buňky, navzájem spojené výběžky. Na povrchu je šlacha obalena vazivem (peritenonium externum). Tam, kde šlacha probíhá těsnějším prostorem, je chráněna před poškozením šlachovou pochvou, jejíž dutina je vyplněna mokem, obdobným kloubní tekutině. Spojení šlach se svalem je velmi pevné, vlákna šlachy přecházejí do vaziva (perimysium internum), spojujícího svalové snopce. Podle jiného názoru jsou šlachová vlákna přímo pokračováním vláken svalových. Ve šlachách se někdy usazují vápenité soli, nebo se tvoří vsunuté chrupavky či kůstky sesamské. — Zvláštním druhem šlach jsou aponeurosy, ploše rozšířené a tvořené několika vrstvami svalových šlachových snopců.

Šlajs Václav (* 6. 12. 1900 Chlum u Blovic), odb. učitel, redaktor mnoha časop. pro katol. mládež a hudeb. referent. Sp.: Uspořádal vydání těchto knih: Vilém Bitnar: Katolicita Julia Zeyera (1926), Dr. Felix: Jan Fr. Hruška, životopisná studie (1927), Jan Hruška: Moje první škola (1931), Vilém Bitnar: O českém baroku (1932).

Šlapanice, (1930) 4422 obyv.

Šlechta Emanuel (* 19. 12. 1895 Kutná Hora), s. doc., org. prům. závodů, úř. aut. civ. ing. strojni na čes. technice v Praze, vědecký organisátor. Sp.: Americký industrialism (1928), Organisace průmyslových závodů (1930) atd.

Šlechta Josef (☞ S), doplň sp.: Harfa Davidova (1914), V jeho duchu (1915), velké množství nedělních kázání, sbírky básní nábož. rázu: Hebreové, Stopy věků, Síť na hlubinách, Můj Ježíš, Besedy s nebem a zemí. Přisp. do časop.

Šlesvicko-holštýnské války, dvě vál., vedené o suverenitu vév. šlesvického a holštýnského. I.) 1848—51, vznikla tím, že kr. Kristián VIII. dánský si osoboval panství nad oběma vévodstvími, která po jeho smrti však tvrdila, že posloupnost po přeslici v nich neplatí. Z toho povstání, za něhož stavové, podporováni Něm. spolkem, poraženi u Idstedtu 1850 a Rak. zakročilo, čímž země odevzdány Dánům (mír londýnský) a princ Kristián uznán dědicem trůnu. Samostatnost Šlesviku však ponechána. II.) 1864 vznikla, když Kristián IX., stav se kr., připojil Šlesvik k Dán. ☞ Dánská vál. 1864.

Šlemrová-Machová Růžena (* 10. 2. 1889 v Plzni), čes. dramatická umělkyně, člen Měst. divadla v Plzni.

Šlichta, vhodně upravený roztok ztužovadla, používaný k apretuře (ztužení, škrobení) přízí před tkaním, jakož i hotových tkanin. Obsahuje různé látky, jako škrob, dextrin, arabskou klovatinu, tragant, klih a pod., jako změkčující přísady olej nebo lůj, pak látky antiseptické, jako kyselinu salicylovou nebo boritou a někdy i přísady zatěžkávací, jako kaolin, síran hořečnatý a j.

Šlosar-Doubravský Václav (* 12. 10. 1873 v Újezdě u Hořovic), čes. spisovatel a překladatel, ředitel učit. ústavu v Chrudimi. Sp.: Z dob slávy a štěstí (1901), Z lásky k svým (1904), Stíny duší (1906), Z víru života (1911), Ze svatohorského údolí (1915), O cizí čest (1921), Pošumavským rájem (1922). Poslovenčil Kádnerovy Stručné dějiny pedagogiky.

Znak města Šluknova.

Šluknov, (1930) 5569 obyv.

Šmalkaldy (Schmalkalden), m. v Prusku, (1930) 11.000 obyv.

Šmarda Jan (* 27. 12. 1904 v Třebiči), čes. botanik, odbor. učitel. Sp.: Květnice u Tišnova (1930 až 31), První příspěvek k poznání morav. květeny (1928), Příspěvky k poznání květeny Tišnovska (1930), Studie o zeměpis. rozšíření rostlin v úvale tišnovském (1930).

Šmejkal Jaromír Václav (☞ S), doplň sp.: Smečka jižního pólu (1931), Milenec Niponu (1931), Pirátské melodie (1932). Překládá z turečtiny a bulharštiny.

Šmíd Jakub Jiří (* 24. 4. 1891 Kdyně), měst. taj. ve Kdyni, lidových. a sokol. pracovník, žurnalisticky činný. Přispívá do literárních, socialistických a národohospod. deníků a časop. Pisatel epigramů a satyrických veršů.

Šmideberk, (1930) 4301 obyv.

Šmilauer Vladimír, PhDr. (* 5. 12. 1895 v Plzni), čes. filolog, zabývá se hlavně vztahy k němčině a maďarštině a studiem jmen místních. Sp.: Poloha přívlastku v Kronice pražské Bartoše Písaře (1930), Vodopis starého Slovenska (1932), Československá literatura v přehledech (1932).

Šmolka, smalt, draselné sklo, zbarvené kysličníkem kobaltnatým modře. Vyrábí se ve sklárnách tavením křemenného písku s potaší a surovým kysličníkem kobaltitým (minerální saflor). Tavenina vlévá se pak do vody, rozemílá a plaví. Podle jemnosti prášku a intensity zbarvení se pak třídí na 3 druhy. Největší množství kobaltu obsahuje modř královská, nejtmavšího odstínu jest modř azurová. Používá se jí jako modré vpalovací barvy při výrobě porculánu, kameniny a zboží hrnčířského a jako vápenné barvy při malbě pokojů. Vyznačuje se velkou stálostí na světle i vůči chemickým vlivům.

Šmrhová Marie (* 8. 11. 1907 v Sušici), čes. básnířka, spisovatelka a překladatelka z franc., prof. reál. gymnasia ve Strakonicích.

Šnajdauf Antonín (☞ S), doplň sp.: Intimní listy (sbír. bás. 1882), O peněžní ceně děl uměleckých, Črty z dějin výtvarného umění (1894), Helénistní plastika a řecké malířství (1902), Sochař-mudřec Mark Matvějovič Antokolskij (1904), Základy malířské školy polské (1910), Význam Alšova umění (1902), Slovanský uménozpyt (1906), dále překlady z Danteova Inferna, Purgatoria a Paradista.

Šnobr Jan (☞ S), doplň další sp.: Modlitba (1932), Druhá baterie (1933), Žalm (1933), Růže a smrt (1933), Liter. studie: Das mähr.-schlesische Schrifttum (1931), Profil literárního Klatovska (1933).

Šo (šing, masu), japon. míra $^1/_{10}$ to = 10 gô (ngoo) n. 1,8039 l.

Šógun (jap.), titul děd. úředníka, kt. jménem císaře vykonává státní vládu. Titul Taikun, kt. míst. Š. se užívalo ve styku Japonska s Koreou, byl dlouho užíván Evropany, kt. považovali mylně Š. za svět. děd. císaře, v protivě ke skutečnému, kt. pro ně byl jen duchovní nejvyšší hlavou.

Šokorov Vladimír (* 15. 7. 1868 v Moskvě), čsl. gen.; původně v rus. službách, pověřen Masarykem 1917 formací legii (Q_a), kterým velel do srp. 1918, kdy velit. převzal gen. Syrový a Š. jmen. gen. inspektorem. V list. 1918 pak formoval legii pol., srb. a rum. a slovenský pěší pluk č. 12. Od 1920 v MNO., od 1925 ve výslužbě.

Šolapúr (Sholapore), m. v Přední Indii, na plošině dekkánské, asi 120.000 obyv.; bavlník, pšenice.

Šolta, dalmatský ostrov (od 1921 jihosl.), okres Spalatoj, 54 km² s (1921) 3793 obyv., kteří se zaměstnávají rybolovem, pěstováním vína, chovem včel. Hl. město je Grohote, přístav Maslinica.

Šoporňa, (1930) 3927 obyv.

Šopperle Čeněk, JUDr. (* 18. 7. 1889), vrch. odb. rada M. Š. a N. O., český právník a publicista, spoluprac. Masarykova sborníku v oboru práva zaměstnaneckého, divadel. kritik. Propagátor čsl.-rumunské vzájemnosti (Nár. Politika, Universul, Prager Presse), autor prvé studie v češtině o dramat. tvorbě rumunské a informač. úvodů k Stacovým překladům J. L. Caragialeho a G. Cipriana. Sp.: Ze vzpomínek na V. Beneše-Třebízského, Ze života dvou přátel, Rumunské divadlo a jeho klasik, I. L. Caragiale: Ztracený dopis (1930), G. Ciprián: Muž s kobylou (1930) a j.

Šorm Antonín (* 15. 2. 1890 ve Studenci u Jilemnice), čes. spisovatel, národopisec a historik, spolupracovník bisk. dra Podlahy při jubilej. svatováclavské výstavě 1929. Sp.: Ve jménu demokracie (1922), Sborník sv. Antonína (1924), Tři sborníky františkánské (1926), Sborník Vánoč. stromku (1927), Kult sv. Starosty v naší vlasti (1930) a j.

Šotty, solná bahniska a pánve v Africe, hlavně v Tunisku a Alžírsku. Pobřežní š. bude možno jednou kanály spojiti s mořem, čímž by vznikla zavodňovaná a tedy úrodná krajina.

Šourek (lat. scrotum), vakovitá vychlípenina břišní dutiny, v němž jsou uloženy mužské pohlavní žlázy, varlata (testes). Povrch je tvořen kůží s hojnými tukovými a potními žlázami, vnitřek je vazivové pokračování peritonea.

Špalda či samopše, zvláštní druh pšenice (Triticum Spelta), u které zůstávají zrna po vymlácení ještě uzavřena v pluchách. Pěstuje se jako ozim nebo jař hlavně v jižním Německu. Před mletím musí býti loupána podobně jako ječmen. Klasy její jsou dvou- až tříkvěté, nejčastěji se 2 zrny.

Špálová-Benešová Milada (* 30. 5. 1884 v Berouně), čes. malířka, hlavně zátiší a květin.

Španělská vína, nejznámější jsou: Jerez, Malaga, Manzanilla, Mantilla, Rancio, tmavě granátové Garnacho z Cariňeny v Aragonii a j. Jemná červená vína po způsobu vín franc. jsou Valdepeňas (v Kastilii), Manzanares a j.

Španělsko (úřed. název República Española). Ústava a správa: 14. 4. 1931 byla svržena monarchie a Š. se stalo republikou. Ústava od 9. 12. 1931. V čele státu stojí president, volený ústavodárným shromážděním na 6 let, nejméně 40letý a opět volitelný až po 6 letech. Lid je v demokratické republice zastoupen ústavodárným shromážděním (Cortes Constituyentes), je tedy parlament jen o jedné komoře. Cortesy mají 480 členů, volených na 5 let přímo lidem všeobecnou, přímou, rovnou a tajnou volbou. Vládne ministerská rada, složená z předsedy a 9—10 ministrů (Consejo de Ministros). Ministři jsou jmenováni presidentem a odpovědni kortesům. Administrativně dělí se Š. v 50 provincií (dvě z toho zabírají Kanárské ostrovy, jež jsou počítány k mateřské zemi jako vedlejší země). V čele provincií stojí civilní guvernéři. Základní správní jednotkou je obec, řízená městskou (obecní) radou a starostou. Každý z ostr. Balearských a Kanárských má vlastní správu. Podle ústavy dostanou provincie Baskické (Álava, Vizcaya a Guipúzcoa) a Katalonie (Cataluňa) jistou autonomii, jejíž statut je od r. 1932 zpracováván. Podle dřívějšího rozdělení užívá se dosud někdy historických názvů krajů, shrnutých z několika provincií. Jsou to: Galicia, Asturia, León, Baskické provincie (Provincias Vascongadas, baskicky Euskalduna), Navarra, Aragón, Cataluňa, Castilla la Vieja, Castilla la Nueva, Valencia, Murcia, Granada, Andalucía a Estremadura, zvláštní postavení mají Baleary s Pityusami (Islas Baleares) a Kanárské ostr. (Islas Canarias). Dřívější obrovská koloniální říše rozpadla se téměř úplně během XIX. století. Celá střední a jižní Amerika se osamostatnila, Kuba, Portoriko a Filipiny získaly Spojené státy americké vítěznou válkou 1898, Karoliny a Mariany byly prodány Německu 1899. Jedinou výhodu územní získalo Š. v Marokku. Staré původní presidios (osady s pevnostmi) na středomořském pobřeží Marokka dostaly 1904—1911 zázemí na základě smlouvy s Francií. 1912 však bylo odděleno strategicky význ. město Tanger při Gibraltarském průlivu a zmezinárodněno, spolu s blízkým okolím. Presidios (Ceuta, Melilla, Alhucemas, Islas Chafarinas, Peňon de Velez de la Gomera) byly připojeny 1927 pod správu Španěl. Marokka. Nyní má stát protektorát (uznává částečně marockého sultána) nad 28.000 km² se 774.000 obyv. (26 na 1 km²), špa-

nělsky se území nazývá Marruecos Español nebo Africa del Norte.

1884 obsadilo Š. pobřeží záp. Afriky a vytvořilo zde postupem času jednotlivé kolonie, spojené 1923 v t. zv. Španěl. záp. Saharu (Sahara Occidental, Cabo Juby). Jsou to území Rio de Oro o 169.700 km², ochranné území Adrar 89.700 km², území Vadi Draa 23.300 km², exklava při pobř. franc. Marokka Ifni (Sta Cruz de Mar Pequeañ) 2500 km². Všechna tato území jsou však téměř liduprázdná a holá poušť a jejich hospodářský význam je pranepatrný. Š-ské državy v zál. Guinejském ve stř. Africe byly spojeny v jedinou Š-skou Guineu (Guinea Española). Jsou to: území na pevnině zv. Rio Muni 24.559 km² (špan. od 1843), při pobřeží ostrůvky Vel. a Malý Elobey a Corisco (Blesková zátoka) 16.2 km², dále od pobř. již. Fernando Pó o 2100 km², nazvaný podle svého objevitele 1469, špan. od 1788, konečně Annobón 17 km². Všechny tyto državy omezují se na záp. břehy africké a mají proti dřívější š-ské koloniální říši mizivý význam. Přehled plochy a obyv. celé španělské říše:

část říše	stát. útvar	rozloha v km²	počet obyv. (1930)	lidnatost na 1 km²	hlavní město
Španělsko	republika	503.075	23,817.179	47	Madrid
Špan. Marokko	ochranné úz.	28.000	744.000	26	Tetuán
Západní Sahara	kolonie	285.200	32.000	0.1	Villa Cisneros
Špan. Guinea	kolonie	26.659	120.743	4	Santa Isabel
	celá říše	842.734	24,713.922		

Španiel Otakar (↗ S), doplň: Hlav. jeho práce jsou pomníky A. Denise v Nîmes, presidenta T. G. Masaryka v Pardubicích, Štefánikův pomník v Komárně. Bronzové dveře ch. sv. Víta (s V. H. Brunnerem), kovové mince čsl., busty atd.

Špera Karel, Ing. (↗ S), doplň: Hlavní práce jsou stavby: Přírodovědecký ústav Karlovy univ. v Praze na Albertově, obec. škola v Košířích, obec. a obč. škola v Duchcově, Komořanech, Záluží, v Ohníči, v Ervěnicích, hornická kolonie v Komořanech, škola ve Strašnicích a j.

Špičáky, nejdelší kuželovité zuby chrupu masožravců, uchopují potravu, na rozdíl od stoliček, které potravu rozmělňují. (↗ též: Zuby.)

Špidra Bohumil (↗ S), doplň skladby: Symfonic. báseň Bukolika a Pamfylii (poct. podp. Č. Akad.), koncert. klavír. etuda Lindberg (poct. podp. Akad.), Melodram Matka, Cyklus písní pro bas Bílý okamžik, pět předeher pro komor. orch. ke Szpykově básni Cesta kolem světa, mužské sbory, písně atd.

Špillar Jaroslav (16. 10. 1869 v Plzni — 30. 11. 1917), čes. malíř, žák Ženíškův a Schikanedrův, krajinář a genrista; sujety ke svým obrazům bral hlavně z Chodska a z chodské historie.

Špirk Ludvík, Ing. (* 25. 5. 1897 v Sezemicích), čes. inženýr, docent čes. techniky v Praze, technický referent Patent. úřadu ČSR, redaktor úřed. listu Patent. Věstník. Sp.: Patentní právo v ČSR (1926), Patentování vynálezů (1926), O licencích na zužitkování vynálezů a patentů (1931), Patentová ochrana a prakt. zužitkování vynálezů (1931) a j. Mnoho článků v růz. encyklopediích.

Šplíchal Jan (* 30. 11. 1894), čes. malíř krajin a genrů, nejvíce z východ. Čech.

Špolc Hanuš (↗ S), doplň sp.: Pasažéři i konduktéři (1914), Pod vrchem Vítkovem (1914), Slečna Táňa 1916), Jirenská zastávka (1918), Šumavská idyla, Doktor hrbáček, Slečna úřednice (1919), Bobeček (1920), Ze stanic i staniček (1920), Život u kolejí (1921), Pán od dráhy, Rudé růže (1924), Kariéristé a patrioti (1925); dále 6 knih povídek a humoresek, veselohra Stanička (1922), Samotářův Zápisníček, Historky okřídleného kola, Rozhovory s milenkami, Něžné povídky a j.

Šproty, též sproty, drobné rybky sleďům podobné a jim příbuzné (Clupea sprattus), jež se loví v ohromném množství na pobřeží Baltského a Severního moře. Dříve byly pokládány za mladé sledě. Konservují se většinou uděním a prodávají pak v dřevěných bedničkách. Nejlepší jsou kielské šproty. V Norsku se nakládají do octa a koření a prodávají jako ančovičky. Obchodní zboží ovšem obsahuje i jiné rybky stejné velikosti jako šprota.

Špýr (Speyer), m. v Bavorsku, 25.610 obyv. (1930).

Šrámek Antonín (*3. 1. 1894 v Mor. Knínici), čes. básník a spisovatel; architekt. Sp.: bás. Hořící ruce (1924), Křehká kořist (1925), pov. Věznění (1927), rom. Bukovští (1931), Dům v pohoří (1933), Stavitel Ort (1929); Hospodářská stavitelství dle zásad moderních (1933).

Šrámek Josef (* 6. 1. 1893), čes. malíř, krajinář, žák prof. Nejedlého.

Štajgr František, JUDr. (* 14. 11. 1895), čes. právník, soud. rada a soukr. docent práv. fakulty univ. Komenského. Sp.: Důkazní břemeno v civil. soud. sporu (1931).

Šťastný Oldřich (* 16. 11. 1883 v Litomyšli), ředitel Učitelského ústavu v Litomyšli, horlivý kulturní činovník v místním Sokole a pěv. spolku Vlastimil, organisátor vzorného sokol. loutkového divadla, zároveň nejlepší jeho výkonná síla.

Šťavník, okr. Veľ. Bytča, (1930) 3.728 obyv.

Štědrý František (5. 9. 1847 v Hostomicích p. Brdy—26. 1. 1932), čes. genealog, farář ve Slavětíně n. Ohří. Napsal a vydal 57 různých monografií dějepisných, archiválních obcí okr. lounského, uveřejněných jednak v čas. Methodu a v Historic. sborníku, jednak samostatně. Z větších prací: Dějiny městyse Citolib (o pravěku stať dra Fr. Kučery), Dějiny města Loun.

Štefánek Antonín, PhDr. (○ S), doplň sp.: Slovensko ako sociolog. predmet (1919), Dánsky rolník (1920), Masaryk a Slovensko (1920 a 1931), Príspevok ku sociologii stredoveku (1932); Malohontskí osvietenci (1928). Serie článků o čs. problému v č. Průdy, mnoho revuál. prací v č. Hlas, Slovenský Obzor, Česká Revue, Sociologická Revue a j.

Štech Václav (○ S), doplň sp.: Dram.: Žena (1887), Zlatý déšť (1890), Pod vlajkou válečného lazaretu (1914); veselohry: Maloměstské tradice (1888), Ohnivá země (1898), Třetí zvonění (1900), Deskový statek (1908), Habada a Jordán (1911), David a Goliáš (1915), Zmatená pohádka (1920), Co s knihou (1931). Romány: Koleje (1896), Staří blázni (1899), Kovové ruce (1902), Štěstí zlatého hroznu (1911), Hřích paní Kýrové (1911), Vinohradský případ (1923), Řetěz (1924), Les krásných žen (1925), Pražský chorál (1927), Pobřeží lásky (1929), Sladké vody (1931). Dále humoresky, poučné knihy a populár. spisy.

Štech Václav Vladimír (○ S), doplň sp.: Dřevěné řezby v Museu hlav. města Prahy (1913), O projevu výtv. formou (1915), Umělecké památky (3 sv.), Včera (1921), J. V. Myslbek (1922), Michelangelo. Poznámky o renesanční prostorové komposici (1928), Praha v několika pohledech (1928), Vltava v městě (1932). Ve sbírce Československo: Staré Město (1929), Písek (1929). V Dějepise výtv. umění v Čechách: Umění v pravěku (1931). V Pekařově sborníku: K otázce praslovanského umění (1930). V Mádlově Sborníku: Z dílny Matyáše Brauna (1929).

Štěpán Václav, PhDr. (○ S), doplň skladby: Klav. trio, kvintet: První jara, smyč. sekstet: Pohoda života, pro cello a klav., Tesklivé sny a Con umore pro klav., mnoho úprav čes. a slov. lid. písní. Liter. práce: Symbolika v progr. hudbě, Symf. tvorba Vít. Nováka.

Štěpánkovice, (1930) 2.054 obyv.

Štěpánov, okr. Šternberk, (1930) 3.210 ob.

Šternberk, (1930) 12.767 obyv.

Štětová stěna, uzávěr stavební jámy při budování základů ve vodě. Zřizuje se ze dřevěných nebo železných sloupů, jež se zaberaní těsně jeden vedle druhého, nebo v určité vzdálenosti jeden od druhého a mezi ně se zaberaní silné fošny.

Štip (tur. Istib), hl. m. jug. okresu Bregolinca, 32.256 obyv. (1930); četné mešity, pěstění opia a obilí, železárny. Poblíž minerální prameny.

Štípenka, kůže poltěná, vyčiněná tenká kůže, která má uměle získaný líc. Silnější kůže se totiž poltí na zvláštních strojích na kůže dvě, spodní nemá vlastního líce a jest méněcenná. Vyčiňuje se buď tříslem nebo chromem. Používá se jí na levné zboží brašnářské a galanterní.

Štola, důlní chodba zpravidla většího průřezu hnaná do svahu hory. Štol užíváno zvláště v minulosti hojně na dolech rudných.

Štorch-Marien Otakar, PhDr. (○ S), doplň sp.: Červené milování (1919), Vzkázání mojí milé (1919), Nemorální komedie (1919), Hlomozné ticho (1920), Lilie v korsetu (1922), Vrah (1923), Modrý kolibřík (1923), Venuše s červenou parukou (1925), Kilima-Ndžáro lásky (1928).

Štramberk, (1930) 3591 obyv.

Šumadija, jihosl. okres, 3864 km² s (1921) 242.184 obyv. Hlavní město je Kragujevac. — Š. Velmi úrodná lesnatá krajina v sev. Srbsku kolem Kragujevace, mezi dolní a záp. Moravou; východiště srbských bojů o svobodu.

Šumburk nad Desnou, (1930) 3567 obyv.

Šumiac, (1930) 2748 obyv.

Šumperk, (1930) 15.707 obyv.

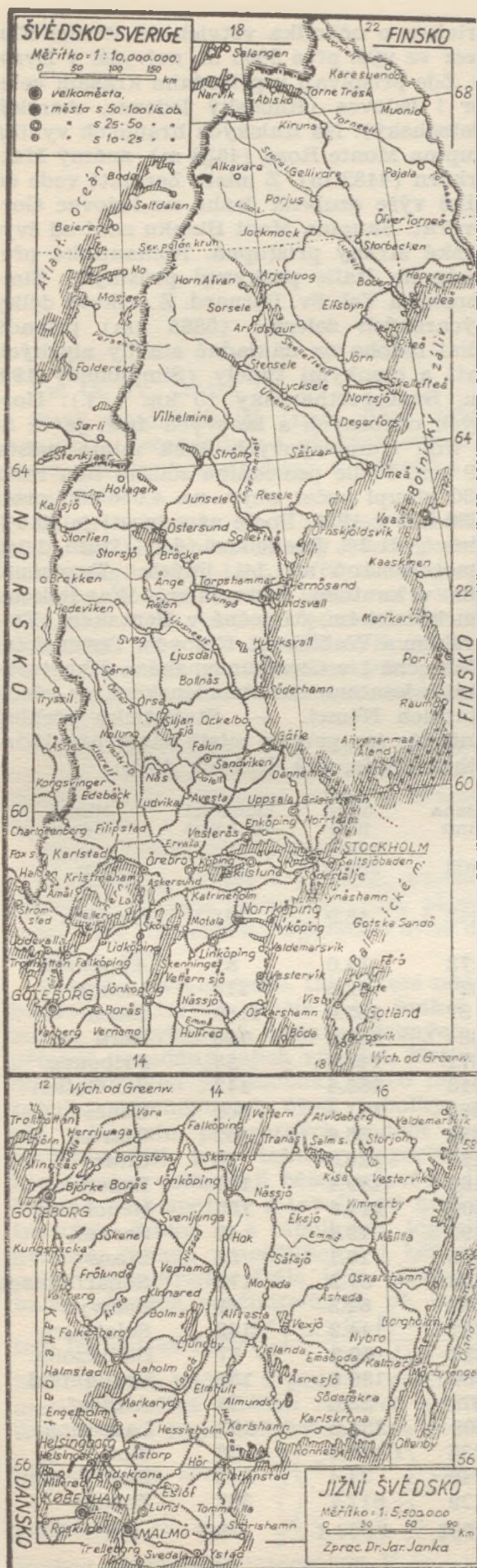
Šurany, (1930) 6200 obyv.

Šušak, m. v Jugoslavii, 16.104 obyv. (1931), ○ S.

Švábský spolek měst, spol. 22 měst šv., mezi nimi Augšburk, Ulma a j., zal. 1331 pro vzájemnou pomoc. Vstupem většiny členů k zem. míru chebskému 1389 šváb. spol. zanikl.

Švec Jaroslav (* 1898), čes. spisov. v Terezíně. Pod pseud. Jan Pejr, vyd. 1929. Truchlivé radosti, povídky. (Dobrá četba, sv. 56). Kritika oceňuje jeho jemný postřeh rytmu života, zdánlivě chaotického, ale podléhajícího skrytým zákonům. Do časopisů píše též pod pseud. Jan Vejr.

Švec Otakar, ThDr. (* 1888 v Plzni), čes. katol. kněz, spisovatel; studoval bohosloví na Propagandě v Římě, jako chovanec

české koleje. V r. 1912 byl vysvěcen na kněze tamtéž. Do roku 1929 působil jako kaplan v Počepicích, Divišově, v Praze, kde byl jmenován metropolitním kanovníkem u Sv. Víta v Praze.

Švýcarsko. (Horopis a vodopis Q Alpy, zeměpisný a hospodářský popis Q Švýcarsko, S). Zcela výjim. místo zaujímá Š. mezi evrop. státy s hlediska ruchu lázeňského a turistického. Je nejvýznačnější turist. zemí pro svoji polohu v horách, krásná jezera, lesy, romantická údolí a historicky slavná města. Švýcarské hory jsou cílem alpinistů, údolí s vlídným a zdravým podnebím poskytují zotavení v krásné přírodě na svérázném venkově, jezera jsou využita k vodním sportům a leží při nich řada lázeňských míst, města jsou cílem turistů pro histor. památky. Veřejný život se přizpůsobil turistickému ruchu a řada podniků (horské dráhy a pod.) čerpá svoji rentabilitu jedině z cizineckého ruchu. Hotelnictví a pensiony stojí ve Š. na vysoké výši. Turistika vynáší státu veliké sumy a je důležitou složkou hospodářského života země. Řada míst vykazuje několik desítek tisíc ročních hostí. Hlavním cílem jsou ovšem Alpy a města, ač i Švýcarský Jura vykazuje krásné partie (na př. Vallée de Joux s jezerem, okolí La Chaux de Fonds s horou Tête de Rang, 1422 m, krásně položené jez. Neuchâtelské s lázněmi Neuchâtel, St. Blaise, Boudry, Grandson a Yverdon, jez. Bielské a j.). Z jezer jsou nejvýznačnější Bodamské (Bodensee, 539 km², hluboké až 252 m) s místy Kostnice (Konstanz), Romanshorn, Arbon a Rorschach, Wallenské jez., protáhlé jez. Curyšské s Curychem, největším městem země; leží zde známá místa Küsnacht, Thalwil, Horgen, Rapperswil a Stäfa, jez. Zužské a krásné jez. Čtyřkantonské s místy Luzern, Vitznau, Brunnen a Flüelen. Hluboká horská jezera Brienzské a Thunské mají na březích letoviska a lázně Brienz, Interlaken (roč. až 100.000 návštěvníků), Unterseen, Thun, Spiez a Beatenberg s horskou drahou. Na jihu zasahuje do Š. Lago di Lugano a Lago Maggiore s místy světového významu jako Lugano, Molide, Locarno Gerra a Brissago. Největší jez. Ženevské (Lac Léman či Lac de Genève, 581 km², švýcarská část 347 km², hluboké až 309 m) s Ženevou (Genève), Bellerive, Genthod, Nyon, Morges, Ouchy a Lausanne, Lutry, Vevey a Montreux. Z měst vyniká Ženeva, Lausanne, Fribourg, Bern, Luzern, Curych (Zürich), Basilej (Basel, Bâle), Biel, Solothurn, Baden, při Rýně, Schaffhausen se zn. rýnskými vodopády, St. Gallen, průmyslový Winterthur a j. Švýcarská města vynikají čistotou a úpravností a poskytují řadu památek stavitelských i kulturních v bohatých museích. Z lázní vyniká při Rýně

Ragaz a Pfäfers, v kantonu Graubündenském známá místa lázeňská i střediska zimních sportů nejvznešenějšího světa, jako Davos Platz, St. Moritz, Samaden, Pontresina, Silvaplana, Alxvaneu, Tarasp, Schuls a Zuos v Engadinu, Klosters, Serneus a Fideris v údolí Prätigau, u Churu Arosa, v okolí Curychu a Čtyřkantonského jezera místa Weggis, Engelberg, Einsiedeln, Staehelberg, Schächental, Schimberg, Schwendi-Kaltbad, Sursee a Küssnacht. Alpy Bernské (Berner Oberland) vykazují světové lázně Meiringen, Wengen, Grindelwald, Gurnigl a Schwarzseebad. V kantonu tessinském je zn. San Bernardino, v údolí Rhôny Leukerbad, Saxon a Bex. Jura má lázně Bubendorf u Liestalu a Schinznach u Habsburgu nad Aarou. Z nejznámějších horských partií je skupina Bernina s vrcholem Piz Palü (4052 m) poblíže Pontresiny, Silvretta a Scesaplana v Rhätikonu, Säntis ve Svatohavelských Alpách, Pilatus (2132 m) a Rigi (1662 m) nad Vierwaldstädtským jez. s ozubenými drahami až na vrcholy, okolí Sv. Gotthardu s průsmykem Furka (2430 m) s prameništi řeky Rýn, Rhône, Aare a Ticino. Krásné, ale nebezpečné partie horské skýtají Bernské Alpy svými nejvyššími vrcholy 4275 m, Mnich (Mönch 4105 m) a Panna (Jungfrau 4166 m). Přes Mnicha vede na Pannu ozubená dráha z Interlaken o několika větvích se stanicí Eismeer ve výši přes 3600 m, nejvyšší v Evropě. Zde přispívají k přírodním krásám velehor i ledovce (Rhonský ledovec, Aarský, Aletschský). Na italských hranicích vyniká skupina Monte Rosa (4638 m), známý Matterhorn (4482 m). Z místa Zermatt vede do velké výše ozubená dráha na ledovec Gornergrat. Skupina Mont Blanku není od švýcarské strany přístupná. Romantické přechody do Italie poskytují průsmyky Simplonský a Vel. Sv. Bernard. Z celkové délky švýcarských železnic (5868 km) připadá velmi mnoho na nákladné stavby alpských tratí s dlouhými tunely (Simplonský 19.8 km, Svatogotthardský 15 km a j.). Horských ozubených a lanových drah je ve Š. 51 km, tramwayových linek mimo města 489 km. Podle posledního sčítání lidu roku 1930 stoupl počet obyv. na 4,066.400 proti 3,880.000 r. 1920. Podle národností je 70.5% Němců, 21.2% Francouzů, 6.1% Italů, 1.1% Rhaetorománů a 1.1% jiných. Francouzi sídlí v kantonu Ženevském, Waadtském, Neuchâtelském, částečně v Bernském, Friburském a Walliském, Italové v Tessinském a částečně i v Graubündenském, Rhaetorománi v kantonu Graubündenském, ve všech ostatních Němci. — Statistický přehled kantonů: (na prvním místě název převládajícího národa, pak druhých dvou).

Kanton	Rozloha v km²	Počet obyv. 1930 (v tisíc.)	Lidnatost na 1 km²	Hlavní město
Aargau (Argovie)	1.403	259.6	185	Aarau
Appenzell-Ausserrhoden (A.-Rhodes Extérieures)	243	48.9	201	Herisau
Appenzell-Innerrhoden (A.-Rhodes Intérieures)	173	14.0	81	Appenzell
Basel-Land (Bâle-Pays, Basilea)	427	92.5	217	Liestal
Basel-Stadt (Bâle-Ville, Basilea)	37	155.0	4189	Basel
Bern (Berne, Berna)	6.884	688.8	100	Bern
Fribourg (Freiburg, Friburgo)	1.671	143.2	86	Fribourg
St. Gallen (St. Galles, S. Gallo)	2.013	286.4	142	St. Gallen
Genève (Genf, Ginevra)	282	171.4	609	Genève
Glarus (Glaris)	685	35.6	52	Glarus
Graubünden (Grischuns, Grigioni, Grisons)	7.114	126.3	18	Chur
Luzern (Lucerne, Lucerna)	1.492	189.4	127	Luzern
Neuchâtel (Neuenburg)	800	124.6	155	Neuchâtel
Unterwalden-Obwalden	493	19.4	40	Sarnen
Unterwalden-Nidwalden	275	15.1	55	Stans
Schaffhausen (Schaffhouse, Sciaffusa)	298	51.2	172	Schaffhausen
Schwyz	908	62.3	69	Schwyz
Solothurn (Soleure)	791	144.2	183	Solothurn
Ticino (Tessin)	2.813	159.2	57	Bellinzona
Thurgau (Turgovie, Turgovia)	1.006	136.0	135	Frauenfeld
Uri	1.074	23.0	21	Altdorf
Vaud (Waadt)	3.209	331.8	103	Lausanne
Valais (Wallis, Vallese)	5.235	136.4	26	Sion
Zug	240	34.4	143	Zug
Zürich (Zurich, Zurigo)	1.729	617.7	357	Zürich
Celkem Švýcarsko	41.295	4.066.4	98	Bern

T

Ta, ta, Tr., tratta (⌕ S).

Taal, nejdůležitější jazyk jižní Afriky, vzniklý z holandštiny a různých evrop. jazyků, čínštiny, malajštiny a několika jaz. domácích.

Tabarí Abú Dža'far Mohamed ibn Džerír (838—923), mohamedánský učenec, slavný učitel bagdadský. Jeho Teffír obsahuje podstatný materiál starších komentářů koránu (30 dílů). Důl. jsou též jeho annály do r. 914. Třetí jeho dílo Ichtiláf al-Fuqahá jedná o rozdílech mohamedánských právnických škol. T. založil právnicko-teologickou školu Džeríríju.

Tablinum (lat.), v řím. domě hlavní síň, oponou oddělená od atria. Sloužila buď za jídelnu nebo přijímací pokoj a pracovnu pána domu.

Tábor, (1930) 14.251 obyv.

Tabulatura, notace v 15. stol., kterou se vícehlasá skladba zaznamenávala písmeny nebo čísly nad sebou stojícími. Původ sahá až do 9. stol.

Tabulky matematické, tab., které udávají hodnoty některých veličin nebo funkcí, často se vyskytujících nebo potřebných, po případě usnadňují jejich výpočet. Nejjednodušší tabulkou je násobilka, nebo násobící tabulky vícemístných čísel, tabulky mocnin, odmocnin, převratných hodnot a pod. Nejužívanější jsou tabulky logaritmické, které velmi usnadňují běžné výpočty. Obyčejně bývají spojeny s tabulkami goniometrických funkcí a s tabulkami logaritmů goniom. funkcí, umožňujícími i běžné výpočty geometrické. Dále jsou užívány tabulky různých součinitelů, na př. součinitelů binomické řady $\binom{x}{n} = \frac{x(x-1)\cdots(x-n+1)}{n(n-1)\cdots 2\cdot 1}$, faktoriálních hodnot a pod. Ve vyšší matematice se užívá tabulek různých složitých funkcí, jako hyperbolických (jsou to sinus hyperbolický $\mathrm{sh}\,x = \frac{1}{2}\left(e^{x} + e^{-x}\right)$, cos hyperbolický $\mathrm{ch}\,x = \frac{1}{2}\left(e^{x} - e^{-x}\right)$, gamma funkce, definované integrálem $\Gamma(p+1) = \int e^{-x} x^{p} dx$, a mnohých jiných. Pro praktickou potřebu mají spolu s logaritmickými tabulkami největší význam různé tabulky úrokovací, pojišťovací, pravděpodobnostní a statistické, na př. úmrtnostní a j.

Tacoma, m. a přístav ve Spoj. státech amerických (Washington), (1930) 106.817 ob. Letiště, indiánské museum, knihovna, universita (1903), stadion; značný průmysl a obchod.

Tačovo, (1930) 7460 obyv.

Tadolini Adamo (1789—1868), ital. sochař. Čet. mythol. sousoší, náhrobky, sochy.

Tadolini Giovanni (1793—1872), ital. hudební skladatel, dirigent ital. opery v Paříži a v Bologni. Složil mnoho oper, kantát atd.

Tadžikové (Parsevan), praobyvatelstvo Tadžikistanu (⌕ S) a Uzbekistanu, dnes smíšené s Arijci, čítá asi 1 mil. hlav. Živí se rolnictvím, lovem a obchodem, jsou mohamedáni. Řeč jejich (Tádžíkí) je perské nářečí.

Taenia, čestná stuha na hlavách antických kněží, vítězů, vládců a j. — T., ⌕ tasemnice (S.)

Taffanel Claude (1844—1908), franc. virtuos na flétnu, prof. konservatoře, dirigent Velké opery, hudeb. skladatel.

Ťahanovce, (1930) 2100 obyv.

Tachira, stát ve Venezuele, 11.000 km², 18.000 obyv., zemědělství; hl. m. San Christobal.

Tachov, (1930) 7051 obyv.

Taihangšan (čín., velké řadové pohoří), pásmo hor v Číně, sev. od Huangho, až 900 m vysoké; doly na kam. uhlí a železnou rudu.

Taimyr, nejsev. poloostrov Asie, pol. patřící k rus.-sibiř. oblasti krasnojarské s mysem Čeljuskinovým (77° 36' 48" s. š.). Protéká jím řeka Taimyr (500 km dlouhá). Před pobřežím rozkládá se T. archipel se Severní zemí (dříve zemí cara Mikuláše II.)

Taittinger Pierre (* 4. 10. 1887 v Paříži), franc. politik, vůdce nacionalistické Jeunesses patriotes.

Takšoň, (1930) 2436 obyv.

Talaing (Mon), austroasijský národ o 320.000 hlavách, žijící u zálivu Martabanského, podmaněný Birmany 1750, vykázán do Siamu, částečně birmanisován.

Talbin, lék domácí výroby, obsahující tannát vizmutitý a albuminát taninu. Používá se ho jako adstringens (stahovadla) a antiseptika při žaludečních katarech a při průjmech.

Talbot John, Sir (1390—1458), angl. válečník, vojevůdce angl. armády v bojích proti Francii.

Talca, m. v Chile, (1930) 73.033 obyv., ↘ S.

Talfourd Thomas Noon, Sir (1795—1854), angl. spisovatel a politik. Prosadil zákon o poručnictví nad dětmi. Psal též dramata a cestopisy.

Talgit (talgol), tvrzené oleje, vyráběné z méněcenných surovin, hlavně tekutých tuků rybích (tránů) hydrogenisací, t. j. působením vodíku za přítomnosti niklu, jakožto katalysátoru. Používá se jich hlavně při výrobě mýdel. U nás vyrábí je fa Schichtova v Ústí n. L.

Talko Hryncewicz Juljan, MUDr. (* 1850 v Ruksanach, Litva), pol. lékař, prof. antropologie na univ. Jagell. od 1920. Od 1923 člen Mezinárodního ústavu antropolog. v Paříži. Sp.: Prace z zakresu antropologji prehistorycznej, Prace z zakresu charakterystyki fizycznej ludów Polski (1890—1930), Zarys lecznictwa ludowego na Rusi południowej (1893), Prace z zakresu antropologji rasowej ludów Azji środkowej (1894—1930) a j.

Tallard Camille, vévoda (1652—1728), maršál Francie; bojoval v Nizozemsku, s Turennem v Alsasku (1674—75), 1726 stát. ministr.

Talleyrand, stará franc. rodina, pochází od hraběte de la Marche; linie Périgord vymřela 1400. Daniel († 1745) měl 3 syny, z nichž každý založil rod: A. Gabriel (1756 až 1795), generál, jehož rod vymřel 1883. — B. Charles Daniel (1734—88), otec slavného diplomata T. Charl. Maur. (↘ S), jehož rod žije dodnes. — C. Louis († 1809), generál a politik. Rod vymřel 1896. Bratr Louisův Alexander sdílel vyhnanství Ludvíka XVIII., 1817 stal se pařížským arcibiskupem.

Tallinn, hl. m. Estonska, (1931) 131.430 obyv. ↘ S.

Tallós, (1931) 2068 obyv.

Talmberk, zříceniny hradu ve stejnojmenné vsi blíže Rataj n. Sázavou. Podle hradu zván staročes. rod pánů z Talmberka, připomínaný ve 13.—18. stol. Jeden z členů, Jiří z T., zúčastnil se stavovského povstání 1618 jako defensor, po bitvě bělohorské byl vězněn a jeho jmění konfiskováno. Zemřel r. 1623.

Talyš, asijské pohoří na jihozáp. Kaspického jezera, dosahující výšky 2400 m. Obýváno je Talyši (↘ Talyšové, S).

Tamaň, poloostrov mezi Černým a Azovským mořem, má ložiska nafty a želez. rudy. Hl. m. Tamaňskaja, as 7500 obyv.

Tamara, ↘ Tumleo (↘ D).

Tamarugal, Pampas de, chilské území, suché a pusté, bohaté na ledek, borax a různé rudy. Je částí provincie Tarapacá.

Tamasol, složením octan isobutylnatý, $CH_3 . CO_2 . CH_2 . CH(CH_3)_2$, používaný jako rozpustidlo rychle schnoucích nitrocelulosových laků. Obsahuje asi 25% vody. Pro svoji příjemnou vůni používá se isobutylacetátu také na ovocné étery.

Tamatave, hl. přístav ostr. Madagaskaru, 16.000 obyv., opevněný.

Tambelan, korálové souostroví v Jižním čín. moři, asi 75 km², náleží Holandsku. Obyvatelstvo je malajské.

Tampa, m. ve Spoj. státech amer. (Florida), 100.161 obyv. (1930), ↘ S.

Tampere (Tammerfors), m. ve Finsku, 54.825 obyv. (1929), ↘ S.

Tana, ř. v Norsku, 310 km dlouhá, ústí u Tanafjordu; lov lososů.

Tana (Dana, Manja), ř. v Kenii (Vých. Afrika), ústí do Indického oceánu, 576 km splavná.

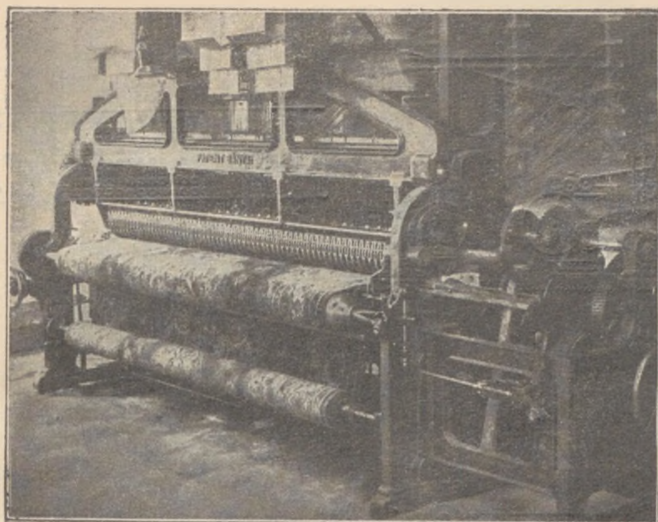
Tanacetylen, octový éter kyseliny tříslové, acetyltanin, používaný proti žaludečním a střevním katarům, úplavici, průjmům a j. Rozkládá se teprve ve střevech na octan draselný a tanin. Používá se ho v tabletách po 0.25 g.

Tanaro, řeka v sev. Italii, pramenící v Ligurských Alpách, vtékající zprava do Pádu; 250 km dlouhá.

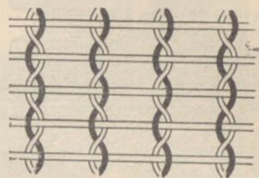
Tanegašima, jap. ostrov u Kiušiu, 489 km², s 31.000 obyv., rybolov a pěst. cukr. třtiny. Hl. m. Nišinoomote (4500 obyv.) — 1542 přistál tam první Evropan v Japonsku (Mendes Pinto).

Tanger, m. v aMrokku, (1930) 46.270 ob., ↘ S.

Tangutové (Sifan), kočovníci v Tibetu, Kansu, náb. buddhisté; jejich řeč patří k tibet. skup. jednoslabičných jazyků. — Jimi zal. říše Tangut aneb Si Hia (1004—1226), jež obsahovala dnešní prov. Kansu a byla 1226 zničena Mongoly.

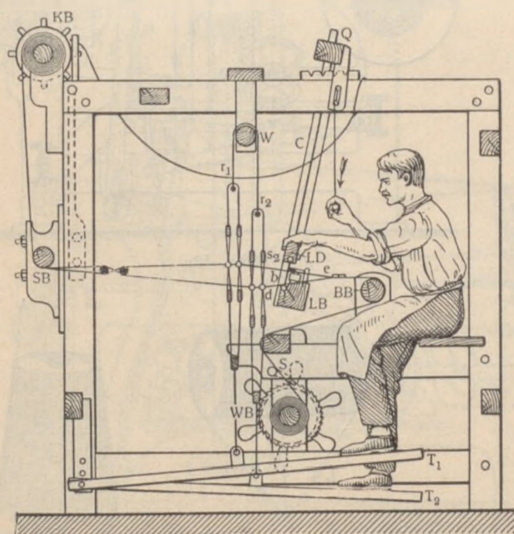
Obr. 22.

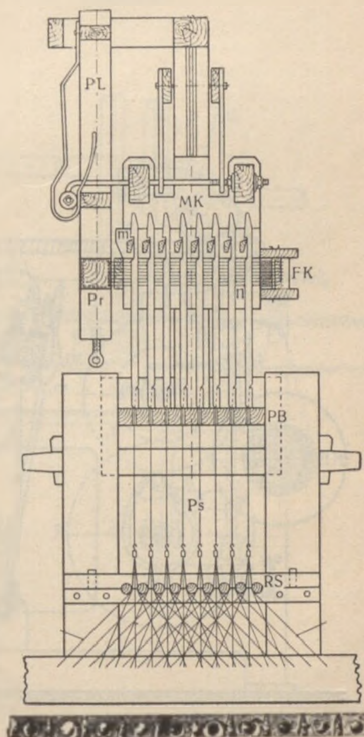
Obr. 20c.

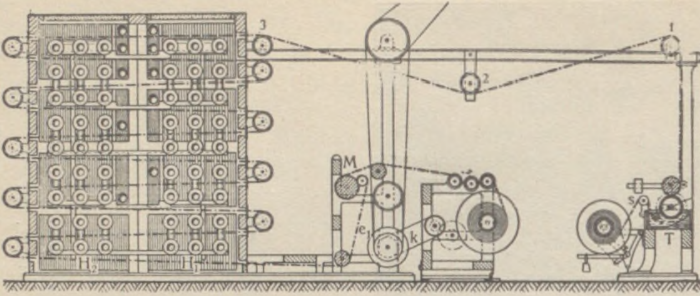
Obr. 1.

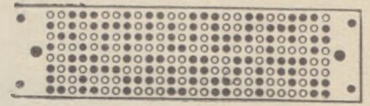
Obr. 2.

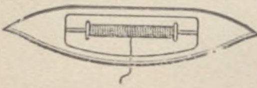
Tkalcovství II.

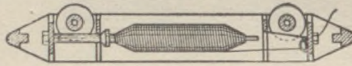
Obr. 11.

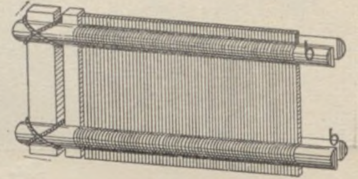
Obr. 4.

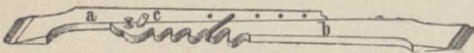
Obr. 5.

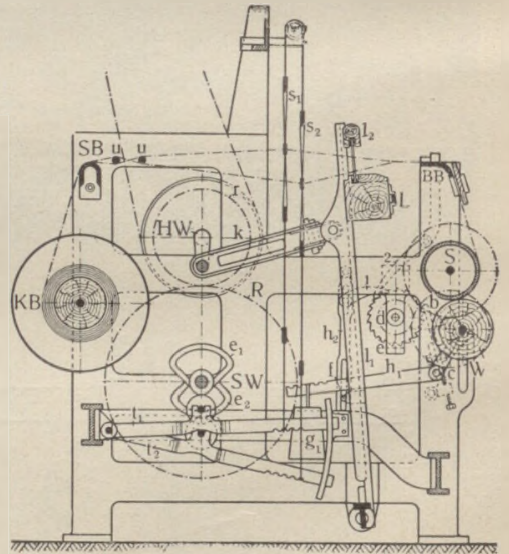
Obr. 6.

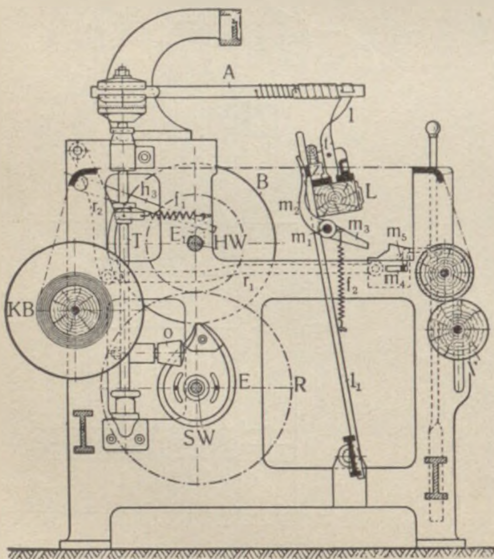
Obr. 7.

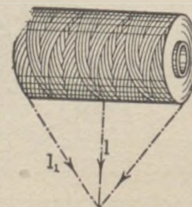
Obr. 8.

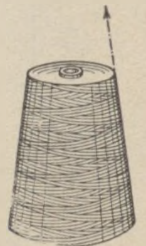
Obr. 12.

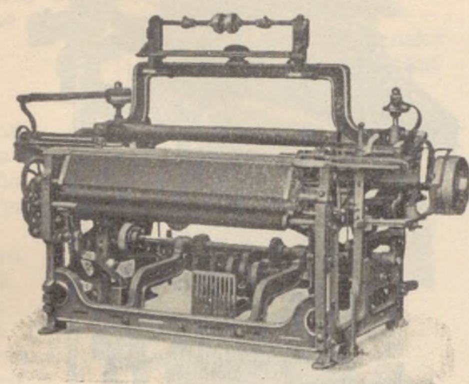
Obr. 13.

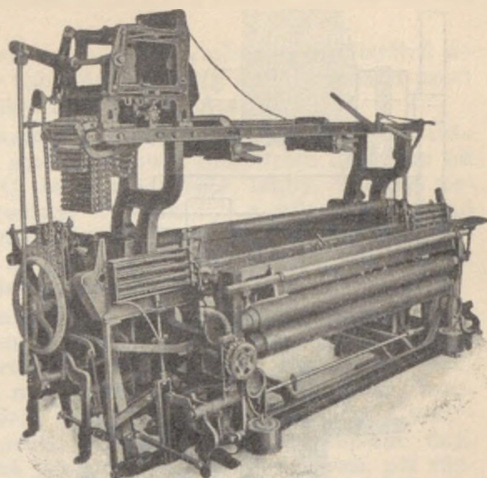

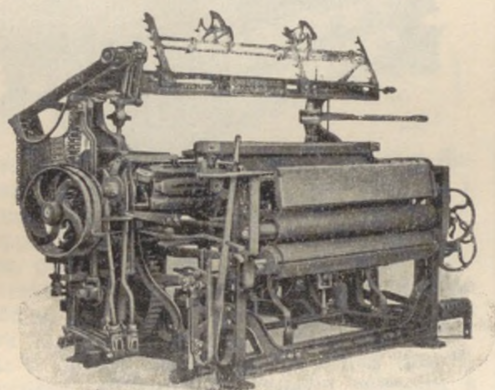
Obr. 9.

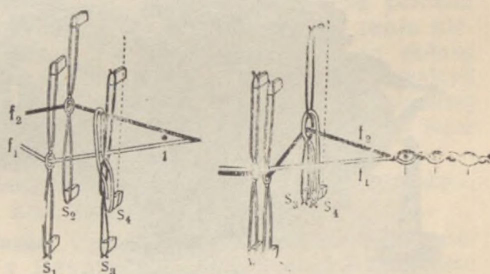

Obr. 10.

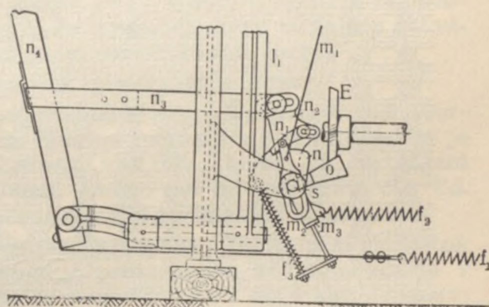

Obr. 17.

Obr. 18.

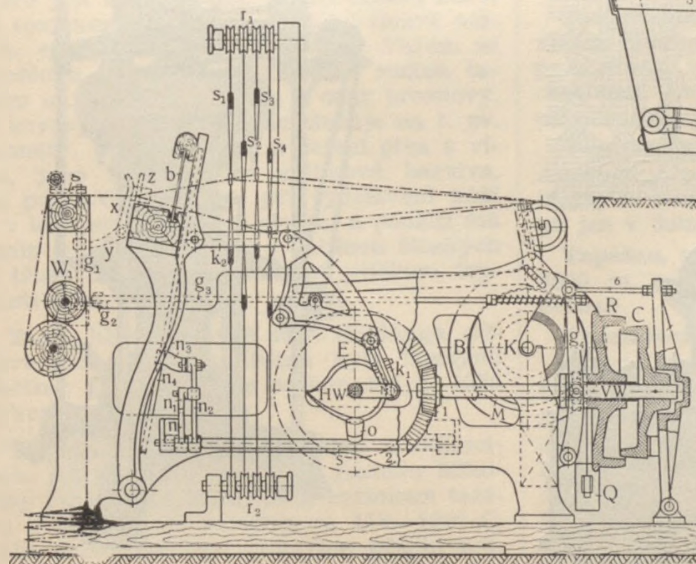

Obr. 19.

Obr. 20.

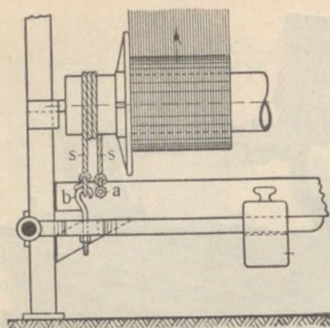

Obr. 15.

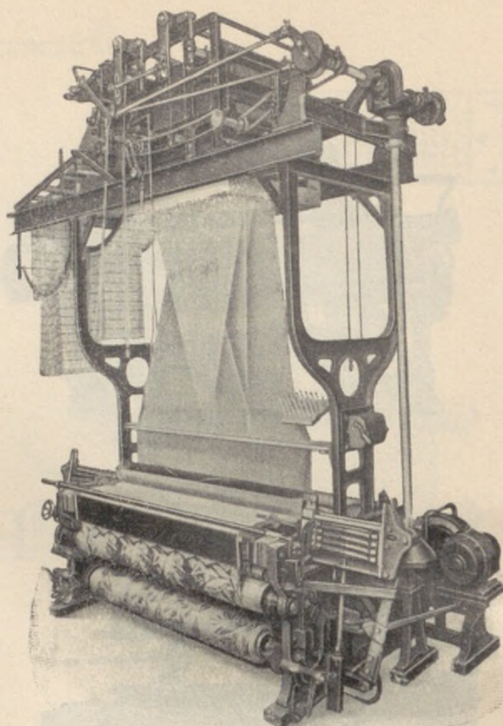

Obr. 14.

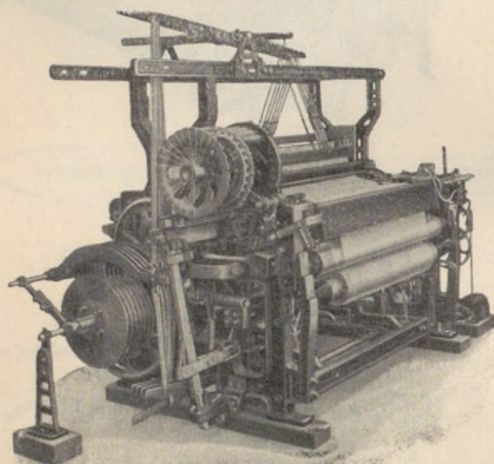
Tkalcovství IV.

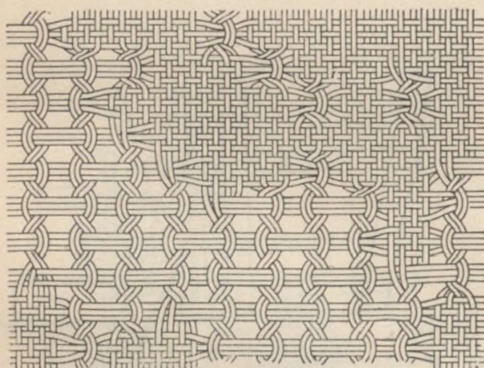
Obr. 16.

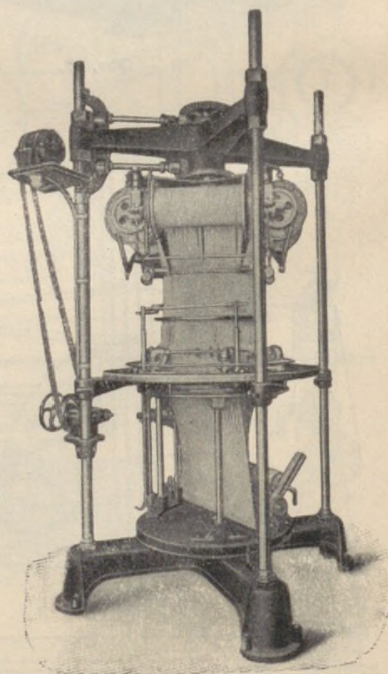
Obr. 23.

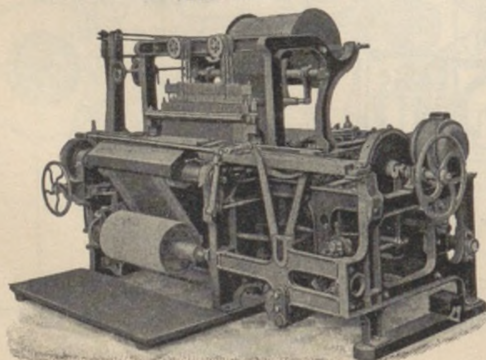
Obr. 24.

Obr. 20d.

Obr. 25.

Obr. 21.

Tání (Q, S), doplň: Na přiložené tabulce jest bod tání některých látek a jich skupenské teplo tání:

	Bod tání °C	Skupenské teplo tání v kal.
Platina	1755	27
Železo	1535	30
Struska z vys. peci	1300—1430	50
Měď	1083	42
Stříbro	960.5	21
Hliník	660	77
Zinek	419.4	28
Olovo	327.5	6
Kadmium	320.9	14
Vizmut	271	13
Cín	231.9	13
Síra	112.8	9
Naftalin	80.1	36
Parafin	54	35
Fosfor	44.1	5
Benzen	5.5	30
Voda (led)	0	80
Rtuť	— 38.9	2.8

Tanin, tříslovina, obsažená hlavně v duběnkách, listech škumpových, v čaji a j. Průmyslově vyrábí se extrakcí tureckých (aleppských) duběnek směsí alkoholu a éteru, při čemž tanin přejde do spodní vodné vrstvy a lze jej získat odpařením. Je to obyčejně směs různých látek, považovaná dříve za kyselinu digallovou $C_{14}H_{10}O_9 + 2H_2O$. Tvoří nažloutle bílý, lehký amorfní prášek, význačného slabého zápachu a stahující chuti. Taje při 200° C za rozkladu. Ve vodě i alkoholu se snadno rozpouští, v éteru jest nerozpustný. Vodný roztok barví se roztokem chloridu železitého tmavě modře, surovou kůži mění v useň. Varem se zředěnou kyselinou rozkládá se roztok taninu na kyselinu galovou a cukr hroznový. S kovovými kysličníky se slučuje na t. zv. tannáty. Používá se ho k čeření piva a vína, jako mořidla pro anilinová barviva, na přípravu inkoustů, při vydělávání kůží a v lékařství. Podobné složení a použití má tanin čínský, vyráběný z duběnek čínských a tříslovina čajová, jež jest příčinou trpkosti odvaru čajového.

Tanit, hlavní bohyně star. Karthaga, odpovídající Istaře; uctívána byla lidskými oběťmi; její chrám se sochou byl r. 1928 vykopán.

Tannalbin, sloučenina taninu s bílkovinou, jež se vyrábí srážením roztoku bílkoviny (vaječného bílku) 10% roztokem taninu a zahříváním ssedliny na 110—120° C, nebo se na mléčnou bílkovinu působí nejprve louhem sodným a pak se sráží roztokem taninu. Je to hnědý prášek bez chuti a zápachu, ve vodě nerozpustný, snadno rozpustný v 1% roztoku sody. Používá se ho v tabletách po 0.5 g nebo v prášku proti prudkým střevním katarům.

Tannigen, diacetyltanin, vzniká zahříváním směsi taninu a anhydridu octového na 90° C. Je to světlešedý, lehký, ve vodě nerozpustný, v alkaliích a alkoholu snadno rozpustný prášek bez chuti a zápachu, jehož se používá v tabletách po 0.5 g proti průjmům všeho druhu.

Tannoform, methylenditanin, vzniká působením formalinu a kyseliny solné na horký roztok taninu. Je to lehký, hnědý prášek, nerozpustný ve vodě a rozpustný v alkáliích, jehož se používá v lékařství vnitřně proti průjmům v heřmánkovém čaji, zevně jako zásypu hnisajících ran, při různých vředech a proti pocení nohou.

Tańska-Hoffmanowa Klementyna (1798 až 1845), pol. spisovatelka, která položila základy k pol. literatuře dětské; psala historic. romány. Sp.: Pamiatka po dobrej matce (1819), Listy Elżbiety Rzeczyckiej (1824), Dziennik Franciszki Krasińskiej (1825), Jan Kochanowski w Czarnym lesie (1845).

Tansmann Aleksander (* 1897 v Łodzi), pol. hud. skladatel, pianista.

Tantá, význačné kulturní a obchodní město v Egyptě, asi 100.000 obyv., hl. město provincie Garbije.

Tantrismus, směr hinduismu, který chce učiniti přístupné vykoupení všech národních vrstev Indie, i žen, v určitém napodobení védsko-brahmanského rituálu s přimíšením magicko-okultních forem.

Tanvald, (1930) 4424 obyv.

Tao, měsíčník německy psaný, red. Wernerem Zimmermannem v Bernu; účelem je prohloubení vnitřního života a vytváření osobnosti. Jméno má od Tao-ismu, čín. lid. náboženství, jež pochází od Lao-tse.

Tapajóz, brasilská řeka, pravý přítok Amazonky, pramenící z několika zdrojů v Matto Grosso, dlouhá na 2000 km; je splavná jen v dolním toku.

Tapašan, pohoří v záp. Číně, výšky přes 3500 m, prostírající se v prov. Šensi a Sečuan.

Tapeinocefalie (řec.), nízký vývin hlavy.

Tapety kožené, slouží k pokrytí stěn, potažení nábytku a pod. Kůže rozkrájí se na stejně veliké a silné kusy; dřevěným válcem se pak vtiskne vzorek. Tento n. podklad se pak vymaluje. Vzorky starých k. t. opírají se o tkaný vzorek. U jednotlivých kusů hotovily se vzorky většinou pro urč. případ. Tak antependia před oltářem, kostelní roucha, šp. stěny, pokrývky, potah nábytku a j. — K. t. vznikly nejspíše ve Španělsku (zde se jmenují guadamacil); stře-

diskem jejich výrobců byla v 16. stol. Córdoba. V Italii vyráběly se již před 1520; v Holandsku byly v 17. stol. velmi rozšířeny a odtud přišly do Francie a Německa. Angl. k. t. 18. stol. byly proslaveny výbornými vzorky. V poslední třetině 18. stol. byly však k. t. zatlačeny papírovými. Dnes obchoduje se většinou napodobeninami z umělé kůže. (↗ S).

Tapioka, výrobek ze škrobu maniokového, podobný pravému ságu. Vlhká mouka z maniokových hlíz se protlačuje sítem, předsušuje na pánvích a na vyhřívaných cínových plotnách se dosušuje. Obsahuje škrob částečně zmazovatělý. Tvoří obyčejně nepravidelné vločky (chuchvalce) nebo ságu podobné kuličky. Vyrábí se hlavně v Brasilii (brasilské ságo), Guayaně a na poloostrově Malajském. Používá se jí stejně jako sága na zavářky do polévek.

Tapoliaské jezero, ↗ Kopajské jezero.

Tapti, řeka záp. Přední Indie, ústící do Kambayského zál. u města Suratu, dlouhá přes 700 km, částečně splavná.

Taraba Bohuslav (* 22. 11. 1894), čes. hudební skladatel symfonií, melodramat, klavír. skladeb, písní atd. Sp.: Genius (1920), Lvem i holubicí (1925).

Taraba Josef (* 4. 3. 1878 v Kostelci n. Lab.), generál. tajemník Společenstva stavitelů v Praze, odb. spisovatel. Sp.: Zákon o koncesované živnosti stavební (1910), Monografie o 25leté činnosti společ. stavitelů v Praze (1928), Monografie o 25leté činnosti Ústředny společ. stav. v RČS. (1922).

Tarahumara, indián. kmen Uto-Azteků, v mexickém státě Chihuahua v údolích Sierra Madre, asi 30.000 hlav, zaměstnávají se zemědělstvím, lovem zvěře i ryb, jsou tkalci a hrnčíři.

Taranči, asijský národ turkotatarský, příbuzný Uzbekům, žijící v údolí ř. Ili a na jihových. Kazacké autonom. rep.; asi 90.000 obyv., sunnitských mohamedánů; zemědělci. Nyní se nazývají též Ujguři.

Tarantas (rus.), cestovní krytý vůz bez per na dlouhých nosnících.

Tarapacá, chilská provincie na severu státu, 42.500 km², (1931) 113.215 obyv.; pusté území, bohaté na ledek a rudy. Hlav. m. a přístav (↗) Iquique.

Tarasco (Taraskové), národ ve starém Mexiku ve státě Michoacán, asi 300.000 hlav. Zaměstnávají se lovem zvěře i ryb.

Tarbophis fallax, užovka kočičí, had ze skup. Opisthoglyphae, něco přes 1 m dl., šedý s černými skvrnami. Jeho domovem jsou země a ostrovy od Balkánu až k Malé Asii.

Tarde Gabriel (1843—1904), franc. filosof, sociolog a kriminal. statistik. prof. moderní filosofie na Collège de France. Sp.: La criminalité comparée (1886), La philosophie pénale (1890), La logique sociale (1895), Essais et mélanges sociologiques (1895), Les lois sociales (1898), Etudes de psychologie sociale (1898), L'opinion et la foule (1901) a j.

Tardošked, (1930) 6174 obyv.

Tarent, m. v Italii, (1931) 105.810 obyv., ↗ S.

Tarim, ř. ve stř. Asii, ústící do Lobnoru, vzniká soutokem Jarkand-darje a Kašgardarje. (↗ též S, Tarimská pánev).

Tarn, řeka v již. Francii, protékající krasovou krajinou Causses; dlouhá 375 km, vtéká u Montaubanu do Garonny.

Tarnawski Stanisław (* 1874 v Potoku, Malopolsko), pol. dramat. umělec, operní pěvec, režisér opery v Poznani a ve Lvově.

Tarnawski Władysław, PhDr. (* 1885 v Přemyšlu), pol. filolog, prof. angl. literatury na univ. ve Lvově. Od r. 1924 člen, později tajemník filolog. sdružení Společnosti nauk ve Lvově. Sp.: O polskich przekładach dramatów Szekspira (1914), Historja literatury angielskiej od czasów najdawnyejszych do Miltona i Drydena (1926), Z Anglji Współszesnej (1927), Zarys literatury angielskiej (1931) a j.

Tarpeia, dcera velitele kapitolské posádky v době Romulově, která vyzradila Sabinům přístupnou cestu na Kapitol. Místo odměny byla však od nich zavražděna. Podle ní nazývá se Tarpejská skála (↗).

Tarpejská skála, na již. svahu Kapitolu v Římě, s níž byli svrhováni zločinci.

Tarragona, m. ve Španělsku, (1930) 28.023 obyv., ↗ S.

Tartakower Savelij (* 1887), pol. šachista, účastník mezinárod. šachových turnajů. Sp.: Das neuromantische Schach (1928), Schachmethodik (1929).

Tartrazin, organické barvivo skupiny pyrazolonové, vyráběné z kyseliny fenylhydrazinsulfonové a dihydroxyvinné. Tvoří oranžově žlutý prášek, ve vodě snadno rozpustný zlatožlutou barvou. Používá se ho k barvení vlny a hedvábí z kyselé lázně a při výrobě fotografických filtrů.

Tashman Lilyan (* 1899 v Brooklynu), amer. film. herečka, před tím tanečnice v Ziegfeld Follies.

Tasman Abel Janszoon (1609—1659), holandský mořeplavec a cestovatel. Při plavbě 1642—3 objevil Tasmanii (↗ S), Nový Zeeland, souostr. Tonga a Bismarckovo. 1644 prozkoumal pobřeží zálivu Carpentarského.

Tasmanův ostrov (Nukumanu), atol v Bismarckově archipelu, 300 obyv. Bohatství kokosových palem.

Tassaert Antoine (1729—1788), hol. sochař, prac. v Paříži a Berlíně, učitel Schadowův. Hl. díla: Venuše a Amor (Berlín) a č. busty.

Tassili (tuareg., náhorní rovina), kamenitou ssutí pokryté tabulovité vrstvy nebo okrajové roviny pohoří v záp. Sahaře.

Tassilův kalich, kalich z pozlacené mědi, zhotovený 780—790, darovaný Tassilem III. klášteru Kremsmünsternskému, důležitá památka germán. umělec. řemesla.

Tassoni Alessandro (1565—1635), italský básník, jeho sláva spočívá na básni La secchia rapita, kt. líčí válku mezi Modeňany a Bolognany pro uloupený okov. Je to první komické epos novější doby a patří ke klasickým dílům Italů.

Taszycki Witold, PhDr. (* 1898 v Zagórzanach), pol. filolog, od r. 1929 prof. slovanské filologie na univ. ve Lvově. Sp.: Polskie nazwy osobowe (1924), Najdawniejsze polskie imiona osobowe (1926), Najdawnejsze zabytki języka polskiego (1927), O tak zwanym kalendarzu imion słowianskich (1927), Stanowisko języka łuzyckiego (1928), Wybór tekstów staropolskich XVI—XVIII wieku (1928) a j.

Tatagatha, nejvyšší božská bytost u tibetských budhistů.

Tatarka, kožešinou lemovaná, nízká čepice s čtyřrohou pokrývkou. 1860—76 v Rakousku u hulánů.

Tatarkiewicz Władysław, PhDr. (* 1886 ve Varšavě), pol. prof. estetiky a dějin umění na univ. v Poznani 1921—1923, od r. 1923 opět na univ. ve Varšavě. Sp.: Rozwój w sztuce (1913), Rzady artystyczne Stanisława Augusta (1919), Dwa klasycyzmy, wilenski i warszawski (1921), O pevnej grupie kosciołów polskich z początku XVII. w. (1926), Historja filozofji (1930) a j.

Tatungho, řeka v severozáp. Číně, dl. 450 km, nesplavná, pramení v Naušanu, ústí po jihových. toku, nad Laučouem do Huangha.

Taubenschlag Rafał, JUDr. (* 1881 v Přemyšlu), pol. právník, prof. řím. práva na univ. Jagiel. Sp.: Die ptolomäischen Schiedsrichten (1906), Das Strafrecht im rechte der Papyri (1916), Die Patria potestas im rechte der Papyri (1916), Das römische Privatrecht zur Zeit Diokletians (1923), Le Droit romain dans les constitutions prediocletiennes (1926), Formularze czynności prawno-prywatnych (1930), Die Novation im Rechte der Papyri (1930) a j.

Tauber Richard (* 1892), něm. operní pěvec, od 1913 u král. opery v Drážďanech, od 1922 stálý člen opery v Berlíně.

Tauberová Slávka (* 1903), čes. operetní zpěvačka a herečka, 1918 v Č. Budějovicích, později ve smíchovské Aréně, od 1929 ve Velké operetě v Praze.

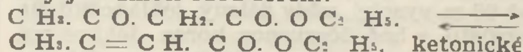
Taubmann Friderich, novolat. básník v 16. stol., uveřejnil sbírky básní: Melodaesia, Schedismata poetica. Jeho vtipné nápady a pořekadla byla uveřejněna teprve 1618.

Taubmann Otto (1859—1929), něm. hudeb. skladatel, dirigent, hudební spisov., od 1920 učitel na vys. škole hudební, Hl. skl.: 13. žalm, opera Porzia, muž. i smíš. sbory, hudba komorní, symfonie a j.

Tauho, řeka v severozáp. Číně, dl. 550 km, pramení v pohoří Ngambo, protéká hluboké strže a ústí do Huangha. Je nesplavná.

Tautochrony (isochrony), čáry stejné teploty v různých hloubkách země v určitou dobu.

Tautomerie, též desmotropie, zjev obdobný isomerii a vyskytující se u některých sloučenin organických, jež reagují podle dvou různých strukturních vzorců. Vyskytuje se hlavně u sloučenin, obsahujících ve vzorci seskupení — CO.OH.CO — (β-diketony, β-ketokyseliny a jich soli a pod.), jež reagují někdy podle strukturného vzorce — C = CH.CO — Prvou formu zoveme
|
OH
ketoformou, druhou formou enolovou. Tuhé látky skládají se jen z jedné formy, sloučeniny rozpuštěné nebo roztopené pokládáme za směs obou forem (allelotropická směs). Tak na př. kapalný acetoctan ethylnatý jest směsí obou forem:

$CH_3.CO.CH_2.CO.OC_2H_5.$
$CH_3.C = CH.CO.OC_2H_5,$ ketonické
|
OH
a enolové, jež mohou navzájem přecházet jedna ve druhou.

Tautozonální (řec.-lat.), krystalografické označení pro roviny, které náležejí stejnému pásmu, to zn. protínají se v rovnoběž. hranách.

Tavda, rybnatý přítok Tobolu v rus. Urálu, 640 km dl., ústí jihozáp. od Tobolska.

Tavení, přeměna látek ze skupenství tuhého v tekuté (☞ tání). V hutnictví používá se tavení k získávání a čištění kovů na suché cestě. Dle toho, jaké chemické změny při tom nastávají, mluví se o tavení oxydačním, redukčním a sirném. Při tavení reakčním získává se kov vzájemným účinkem dvou svých sloučenin (na př. sirník taví se s kysličníkem), při tavení srážecím nastává na př. vázání síry na jiný kov, při tavení struskotvorném přecházejí znečišťující přimíšeniny do strusky. Často používá se několika druhů tavení současně.

Tavilah, ☞ Kišm (D).

Tavira, příst. m. v Portugalsku, 11.000 obyv., maurský kostel, obchod jižním ovocem, vínem a sardinkami.

Taxodiaceae, tisovcovité, čeleď jehličnatých stromů, dosahujících obrovského stáří a výšky až 50 m. Vyznačují se kmenem dole nápadně stlustlým v průměru 2—4 m. Korunu mají v mládí válcovitě kuželovitou, velmi hustou, později široce rozložitou. Většina dnes žijících druhů objevuje se v třetihorních vrstvách severní polokoule. Taxodium distichum, tisovec dvouřadý nebo cypriš bahenní, jest domovem v hlubokých bažinách sev. Ameriky od pramenů Mississipi až do Floridy. Kořeny kmenů, stojících ve vodě, tvoří dýchací kořeny v podobě kuželovitých útvarů až metr vysokých. Jehličí má ploché, světle zelené, šišky skoro přisedlé, kulovité, složené z 10—12 spirálovitě sestavených šupin. Do Evropy byl přivezen r. 1640 a daří se mu dobře v sadech s vlhčí půdou. V mládí potřebuje ochrany proti zimě. U pěstovaných stromů sadových zůstává koruna stromu trvale jehlancovitá. Taxodium mucronatum roste v Mexiku podél řek. Světoznámý jest svými rozměry obrovský tisovec na hřbitově osady Santa Maria del Tule (u města Oaxaca), v jehož stínu odpočíval Cortez. Koruna jeho má v průměru 132 m, kmen v objemu 31 m. U nás se nedá pěstovati, jest příliš citlivý. Taxodium heterophyllum pochází z Číny. U nás se pěstuje ve sklenících, v Anglii pod šírým nebem. Cryptomeria japonica, kryptomerie japonská, pochází z Japonska a od r. 1842 pěstuje se v sadech střední Evropy. Strom až 60 m vysoký, vždy zelený, jehlancovitého vzrůstu, s hnědočervenou korou. Jehlice má modrozelené 1—2 cm dlouhé, srpovitě zahnuté, dřevo měkké, lehké, s červeným jádrem. Vyžaduje dobrou, vlhkou, chráněnou polohu. U nás na jižním Slovensku a v parku žehušickém u Čáslavě.

Tay (té), největší ř. ve Skotsku, 193 km dl., 6200 km² povodí, pramení jako Fillan v Grampianách a vlévá se do Severního moře.

Taylor Edward, JUDr. (* 1884 v Kielcach), pol. ekonom, docent univ. Jagiel., později prof. ekonomie na univ. v Poznani. Sp.: Statyka i dynamika w teorji ekonomji (1919), Reforma podatku gruntowego w Polsce (1919), Prawo skarbowe Rzeczypospolitej Polskiej (1920), Inflacja polska (1926), Druga inflacja polska (1926), Finanzpolitik und Steuersystem der Republik Polen (1928) a j.

Taylor Estelle (* 20. 5. 1899), amer. filmová herečka, před tím krátce u divadla.

Taylor Isidore Justin Séverin, baron (1789 až 1879), franc. mědirytec a litograf; vytvořil v díle: Voyages pittoresques et romantiques dans l'ancienne France (1820—78, 19. sv.) vzor pro podobná díla a oživil zájem pro malíř. krásu své vlasti.

Taylor Zachary (1784—1850), president Spoj. států amerických, bojoval s úspěchem proti Indiánům a 1847 zvítězil jako vrchní velitel s vojskem Unie nad Mexikem. Dobytím Texasu proslavil se a 1849 byl zvolen presidentem.

Taylorismus, ☞ Taylorova soustava, S.

Taytao, poloostrov chilské provincie Chiloe, na fjordy bohatý, 140 km dl., až 130 km šir., v Encinasu 1200 m vysoký.

Teakové dřevo (týkové dř.), dřevo indického dubu, je světle hnědé, načervenalé, po vysušení hnědé až skoro černé dřevo východoindického stromu teky obrovské či stromu teakového (Tectonia grandis). Pro značný obsah oleje dobře vzdoruje mořské vodě a sášni a proto se ho používá hlavně na stavbu lodí. Největší množství poskytuje Birma, Siam a Java.

Teemant Jaan (* 1872), estonský státník, poslanec a ministr, 1925—27 president republiky. Zasloužil se o samostatnost estonské republiky.

Tegin, podklad pro různé kosmetické výrobky, vyrábí se esterifikací alkoholů, tuku z ovčí vlny (lanolinu) kyselinou stearovou. Je to vosku podobná látka, tající při 56—57° C. Používá se ho také jako podkladu pro masti, do přetučněných mýdel a různých šlichtovacích a impregnačních prostředků.

Technokracie, vláda techniků, nový hospodářský směr, propagovaný zejména v Americe od r. 1933. Vychází z těchto základních thesí: Vpádem strojů a racionalisace změnila se v poslední době značně struktura lidské společnosti. Lidská práce byla nahražena prací stroje. Tato společnost lidí a strojů tvoří mechanismus, který nutně musí býti řízen technickými metodami. Dosavadní plutokracie, t. j. vláda finančníků, je přivedena nyní ad absurdum, neboť vyrábí nikoliv pro spotřebu, nýbrž pro prodej a zisk. Používá strojů špatně, neboť zvyšuje výrobu a zároveň snižuje mzdy, zaměstnanost a tím spotřebu. T. pak požaduje odstranění peněžní měny jako odměny za práci a zavedení technické, resp. fysikální jednotky pro měření práce (erg), která je nepřenosná, nedá se hromadit ani úročit. T. slibuje odstranění a znemožnění hospodářské krise, ovšem její metody nejsou dosud vypracovány.

Teifi (Taiwi), řeka v Již. Walesu, 85 km dl., vyvěrá v jezeře Llyn T., ústí v Cardiganském zálivu.

Teisseyre Wawrzyniec, PhDr. (* 1860 v Krakově), pol. prof. paleontologie na universitě ve Lvově od 1891, spolupracovník geolog. ústavu v Bukurešti 1894—1910,

místoředitele geol. ústavu ve Varšavě. Sp.: Cephalopodenhauna der Ornathenzone im Gouvernement Rjasan (1883), Całokstałt płyty paleozoicznej Podola galicyjskiego (1893), Geologie der Bakauer Karpaten (1898), Beiträge zur neogenen Molluskenfauna Rumäniens mit besonderen Berücksichtigung der Erdölgebiete zur Subkarpaten (1907), Zarys tektoniki porównawczej Podkarpacia (1922) a j.

Teixeira Pedro († 1640), portugal. objevitel, guvernér v Pará. Objevil Napo a Rio Negro.

Teje, choť Amenhotepa III. a matka Amenhotepa IV., byla z nejvýznačnějších královen egyptských, jejíž jméno objevuje se ve vládních výnosech stále vedle jejího chotě.

Tekovské Šarluhy, (1930) 2779 obyv.

Tektologie (řec.), nauka o složení organické tkáně nebo organismu.

Telamon (řec.), v stavebním umění silná mužská postava, která slouží za nosiče přečnívajících částí stavebních, na př. balkonů.

Telč, (1930) 4271 obyv.

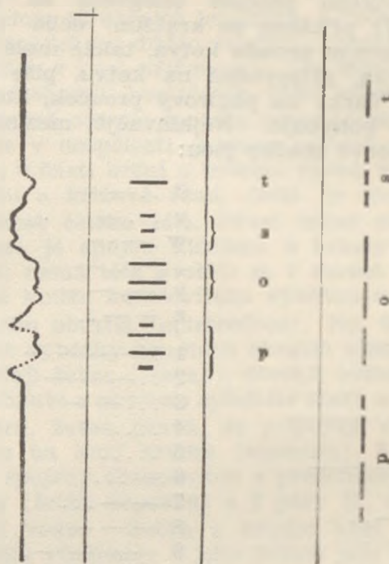
Telefos, v řec. bájesloví syn Heraklův a Augin, jako dítě v Tegei (Arkadie) odložen, kojen laňkou; později král v Mysii, v bitvě u Kaiku Achillem poraněn, rzí z jeho kopí uzdraven, ukázal Řekům cestu do Troje, byl uctíván jako hrdina v Pergamu.

Telefunken, spol. pro bezdrát. telegrafii, zal. 1903 v Berlíně, je nyní vedoucí světov. firmou, v majetku asi 1000 patentů a v patentní výměně s Radio Corporation of America, Marconi's Wireless Telegraph (Londýn), Société Française Radio Electrique, Compagnie Générale de Télégraphie sans fil a Dubilier-Co. (N. York.)

Telegonie (řec., saturace), nespr. náhled četných pěstitelů zvířat, že jedno křížení samce cizího druhu, má vliv na všechny pozd. vrhy čistokrevné samičky. (Teorie infekční.)

Telegonos, v řec. bájesloví syn Odysseův a Kirkin, zabil v Ithace nevědomky otce a oženil se s Penelopou.

Telegraf, zařízení k dopravě zpráv a signálů. Slyšitelná znamení sestávají ze smluvených značek. Přechodně viditelné značky sestávají z obrazů nebo těles nebo ze světelných znamení. Pozůstávající stále viditelné značky jsou smluvená písemná znamení (Morseův přístroj) nebo obecně známé značky (klávesový telegraf). Za účelem vyvozování značek se vytvoří na místě vysílání určitý stav pohybu, buď již světelný nebo zvukový nebo stav elektrického chvění, a tento se rozšiřuje vzduchem, vodou nebo podél drátu. Optické telegramy byly již za starověku známy. Dále vyvinut byl optický telegraf 1789—92 bratřími Chappe, kteří upevnili na dalece viditelném místě na nějakém podstavci tři trámy tak, že

Morseovy značky.

mohly lehce kombinací docíliti velkého počtu značek; taková značka dostala se v roce 1794 z Paříže do Lille prostřednictvím 20 stanic za 2 minuty. Jako první elektrický telegraf je nutno uvésti telegraf chemický od Sömmeringa, který ovšem nebyl nikdy prakticky proveden. Elektromagnetická telegrafie začala r. 1820 objevem Oersteda, že magnetická jehla, postavená v blízkosti spojovacího drátu voltasloupu, je odchýlena podle směru proudu. Poněvadž k tomu účelu stačí velmi malá intensita, byla zde možnost telegrafovati na velké vzdálenosti. Po marném namáhání telegrafovati pomocí většího počtu drátu a magnetů (Ampére, Ritchie, Fechner), zkusil 1832 Schilling-Canstadt použiti jen jediného magnetu se dvěma vedoucími dráty a vyvozovati různá písmena pomocí kombinací několika vychýlení vlevo a vpravo. Ale již r. 1833 upravili Gauss a Weber v Göttingen mezi hvězdárnou a fysikálním ústavem telegraf na základě vlastní myšlenky. 1837 založil Steinheil mezi Mnichovem a Bogenhausenem 3/4 míle dlouhý telegraf; použil jako Gauss a Weber magnetem indukovaných proudů a vyvozoval značky pomocí dvou magnetických jehel, které kreslily na papírovém proužku tečky, při čemž papírový proužek byl poháněn hodinovým strojem. V Anglii byl jehlový telegraf zaveden Cookem a Wheatstonem; Cook poznal v Heidelbergu 1836 Schillingův telegraf a zlepšil jej s Wheatstonem 1837. Wheatstone použil na-

před u svého telegrafu přitažlivé síly elektromagnetu, kde bylo možno ručičku zadržeti nad každou značkou. U elektromagnetického psacího telegrafu od Morse (1837) přitáhne se kratším nebo delším působením proudu kotva, takže malá psací tyčinka, připevněná na kotvu, píše tečky nebo čárky na papírový proužek, který se stále pohybuje. Nejhlavnější mezinárodní morseové značky jsou:

a .—	ü ..——
ä .——.—	v ...—
b —...	w .——
c —.—.	x —..—
d —..	y —.——
e .	z ——..
f ..—.	1 .————
g ——.	2 ..———
h	3 ...——
ch ————	4 ....—
i ..	5 .....
j .———	6 —....
k —.—	7 ——...
l .—..	8 ———..
m ——	9 ————.
n —.	0 —————
o ———	. ...
ö ———.	, .—.—.—
p .——.	; —.—.—.
q ——.—	: ———...
r .—.	? ..——..
s ...	! ——..——
t —	' .————.
u ..—	

Z tiskových telegrafů je tak zvaný Hughes-telegraf velice rozšířen. K pomocným přístrojům telegrafie náležejí: Galvanoskop, bleskosvod, přepinač, odpory, kondensátory, hrubé a jemné pojistky za účelem ochrany před vysokým napětím indukční cívky, které obsahují železná jádra za tím účelem, aby vysílaly protiproud v případě přerušení telegrafujícího proudu. Kde intensita tohoto proudu nestačí, aby uvedla přístroje do provozu, tam se používá relátek. To jsou malé přístroje, sestávající z malého elektromagnetu a lehké kotvy, které uzavřou okruh místní baterie nebo linkovou baterii. Z chemického telegrafu vyvinuly se přístroje, které kreslí na dálku. Přenášejí rukopisy a výkresy ve věrném tvaru na dálku. To jsou chemicky kopírovací telegraf od Bakewella (1847), pantelegraf od Caselliho (první patent 1855), elektromagnetický kopírovací telegraf od Lenoira (1866) (elektrograf), tomu podobný americký telediagraf a kopírovací telegraf od Carbonelle (1907). Některé přístroje přenášejí značky již v okamžiku vytvoření, a to teleautograf od Graye (1888), Fostera, Ritchia a Cerebataniho, (tele)pantograf od Greville-Williamse, teleautograf nebo telechirograf od Gruhna (1902) atd. Ostatní ◯ S, Telegrafické přístroje.

Telegrafní mezinárodní hotelový klíč, seznam slov pro telegrafické objednávky pokojů, sestavený mezinárodním svazem majitelů hotelů. Slova jsou volena tak, že začáteční písmeno značí počet pokojů, poslední písmeno počet postelí. Také pro druh pokojů, dobu příjezdu, jsou zkratky.

Telemeteorograf (řec.), přístroj, jenž zapisuje stav meteorolog. přístrojů elektrickým dálkovým přenosem.

Teleplasma (řec., též metaplasma), spiritisty a badateli v okultních zjevech používané označení látek, jež jsou vyvolávány medii v transu a jež berou na sebe tvar lidských údů, hlavy a celého těla.

Tel est notre bon plaisir (franc.), to je naše vůle, konečná slova král. nařízení ve Francii do r. 1789.

Teleuti, mongolský, poturčený kmen v rus.-sibiř. okresu kuzněckém, asi 7000 hlav; jsou mohamedáni, šamanisti, též křesťané; zemědělci. Jim příbuzní jsou Telengetové.

Telford Thomas (1757—1834), angl. inženýr, zkonstruoval při stavbě Ellemerského průplavu r. 1793 ponejprv litinová jezová vrata, 1823 dokončil Kaledonský průplav, vystavěl přístavy v Aberdeenu a Dundee. Hlavní dílo: 1819—26 výstavba řetěz. mostu přes Menaiskou silnici u Bangoru.

Telchinové, v řec. bájesloví z moře povstalí pův. obyvatelé Rhodu, první kovodělníci, zlomyslní kouzelníci. Považováni byli za nejstarší národ.

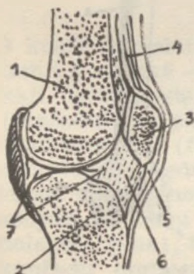
Telingové, k Dravidům náležející národ. kmen ve Vých. Indii, na pobřeží mezi Orissou (Bengálsko) a Madrasem, podobný Tamilům. Jeho řeč je telugu (◯ S), cestovateli nazývaná též gentoo. ◯ Dravidové. Písmo jest odvozeno ze staré sanskrtské abecedy.

Tellus (Tellus Mater), starořím. božstvo oseté půdy, bohyně úrody. Její slavnosti se začínaly 15. dubnem obětováním březích krav.

Tělo lidské se shoduje ve své ústrojnosti s tělem ssavčím, a to nejvíce s tělem antropoidních opic. Je složitým organismem, jenž úkony, důležité k zachování života, vykonává jednotlivými orgány, které jsou tak dokonale spořádány, že se nejen neruší ve své činnosti, nýbrž navzájem doplňují. Podle úkolu, které mají tyto orgány v těle, můžeme je rozděliti na deset soustav: kosterní, svalovou, zažívací, dýchací, cevní, močovou, pohlavní, kožní, nervovou a smyslovou.

Kostra, složená z 245 kostí, tvoří pevnou oporu pro celé tělo, jehož tvar i velikost určuje, dále pak chrání před poškozením

uvnitř uložené, pro život důležité ústroje (ústřední nervstvo, srdce, zažívací a dýchací ústrojí a j.). Kosti jsou tvořeny tkání, složenou z buněk a základní hmoty. Ta se skládá ze součástí ústrojných, hlavně osseinu, a neústrojných, většinou fosforečnanu hořečnatého. Těchto neústrojných látek ve stáří přibývá, čímž se kosti stávají křehčí; při některých onemocněních (křivice) je naopak nedostatek solí, kosti se ohýbají a křiví. Tkáň kostní je v kostech různě uspořádána. Rourovité kosti jsou prostoupeny podélnými chodbičkami (Haversovy kanálky), vyplněnými cevami. Tyto kanálky jsou obaleny soustřednými vrstvami kostních buněk a mezibuněčné hmoty (Haversovy lamely), zbývající prostory vyplňují vsunuté lamely. Na povrchu i uvnitř jsou kosti opatřeny zevními a vnitřními obalujícími lamelami. Jednotlivé lamely jsou tvořeny kollageunními (klihovými) vlákénky, uloženými v tmelové hmotě. Tohoto typu jsou dlouhé kosti končetin. Kosti houbovité nemají pravidelného uspořádání, dutiny, tvořené vrstvami kostní tkáně, jsou nepravidelné. Na povrchu jsou kosti kryty vazivovou blanou, okosticí (periost); všechny dutiny jsou vyplněny kostní dření, v níž jsou obsaženy buňky tukové, buňky, z nichž vznikají krvinky, dále pak cevy a nervy. Mezi sebou jsou kosti spojeny buď vrstvou vaziva nebo klouby, jejichž styčné plochy, vypouklá hlavice a vyhloubená jamka kloubní, jsou pokryty chrupavkou. Podle tvaru těchto ploch se rozeznávají různé druhy kloubů (kulovitý, válcovitý, sedlovitý, tuhý), uzpůsobené k různému rozsahu a směru pohybu. Kosti tvořící kloub jsou spojeny vazivovým kloubním pouzdrem, vyloženým synoviální blankou, vylučující kloubní maz (synovium). Kloubovité spojení umožňuje pohyblivost jednotlivých částí kostry.

Kloub kolenní. 1—4 Femur. 2 Tibia. 3 Patella. 5 Apex patellae. 6 Vazivo. 7 Chrupavka.

Páteř (columna vertebralis) je složena z obratlů. Obratle jsou nízké, prstencovité kosti, jejichž přední (ventrální) část, značně objemná, se nazývá tělo obratle; zadní (dorsální) je tvořena obloukem, který nahoře a dole nese kloubní výběžky, spojující jednotlivé obratle mezi sebou. Po stranách jsou příčné výběžky (processi transversi), dozadu výběžek trnový (processus spinosus). Mezi těly obratlů jsou vazivové meziobratlové destičky. Otvory obratlové, tvořené obloukem a tělem obratlů, dávají dohromady kanál, související s dutinou lebeční, v němž je uložena mícha. Velikosti obratlů od shora dolů přibývá; horní část páteře je tvořena 7 obratly krčními, pak následuje 12 obratlů hrudních, 5 bederních, 5 křížových (u dítěte volných, později srůstajících v kost křížovou — (os sacrum) a 4 až 5 obratlů kostrčních. Mezi sebou jsou jednotlivé obratle spojeny vazy. Lidská páteř je v dospělosti dvakrát esovitě zakřivena, v části krční a bederní vpřed, v části hrudní a křížové vzad, čímž je zvýšena pružnost celého těla. První krční obratel (atlas) je spojen kloubem s hrboly týlní kosti; nemá těla a otáčí se v rovině vodorovné kolem kuželovitého výběžku na těle druhého obratle (epistrofeus). Na tělo a příčné výběžky hrudních obratlů kloubnatě nasedají žebra (costae), dlouhé, obloukovitě zahnuté a se stran sploštělé kosti, z nichž 7 párů, žebra pravá, se připojují vpředu přímo na kost hrudní (sternum), 3 páry jsou spojeny chrupavkou s předcházejícími žebry (žebra nepravá) a 2 páry (ž. volná) končí volně. Žebra a hrudní kost tvoří hrudník (thorax); v jeho dutině jsou umístěny plíce, jejichž dýchací pohyby jsou umožněny pohyblivostí a pružností žeber.

Kostra hlavy se skládá z části lebeční (neurocranium) a obličejové (splanchnocranium). Část lebeční je tvořena vpředu čelní kostí (os frontale), nahoře a po stranách temenními kostmi (ossa parietalia), vzadu vespod týlní kostí (os occipitale) s otvorem, kterým vystupuje mícha. Po stranách tohoto otvoru jsou 2 týlní hrboly (condyli occipitales), spojující kloubnatě lebku s páteří. Spodinu lebky tvoří čichová kost (os ethmoidale). Jemnými otvory v ní procházejí vlákna čichového nervu. Svislá destička čichové kosti je částí nosní přehrádky; po stranách je čichová kost tvořena tenkými destičkami, mezi nimiž jsou dutinky různého tvaru (labyrint čichový); z něho proti svislé destičce vybíhají kornoutovité čichové skořepy (conchae). Mezi kost čichovou a týlní se vkládá kost klínová (os sphenoidale) s četnými výběžky. Po stranách je lebka uzavřena spánkovitou kostí (os temporale), v jejíž spodní části, kosti skalní (os petrosum), je uložen sluchový orgán. Na venek se otvírá chodba do dutiny bubínkové, zevní zvukovod (meatus acusticus externus). Pod ním se nalézá bodcovitý výběžek (processus styloides), k němuž je vazy a svaly připevněna jazylka (os hyoideum); za tímto vzadu vyčnívá výběžek bradavkový (processus mastoideus). Jednotlivé lebeční kosti jsou spojeny švy, z části zubovitými, a malým množstvím vaziva. U novorozených nedosahují však kosti k sobě, nýbrž jsou mezi nimi vazivové blan-

ky, hlavně u konců, šípového švu, spojujícího temenní kosti. Blanky mizí před třetím rokem, švy lebeční pak srůstají po ukončení tělesného růstu. — Kostra obličejová je tvořena z největší části horní čelisti (maxilla), vybíhající vzhůru ke kosti čelní, v části dásňové nesoucí zuby. Patrové výběžky horní čelisti spolu s patrovými kostmi (ossa palatina) tvoří tvrdé patro, vodorovnou přepážku mezi dutinou ústní a nosní. V nosní dutině je svisle položena radličná kost (vomer), která spolu s výběžkem kosti čelní skládá nosní přepážku, doplněnou vpředu chrupavčitou ploténkou. Po stranách nosních výběžků horní čelisti, které spolu s nosními kůstkami (ossa nasalia) tvoří nosní hřbet, leží kosti slzné (ossa lacrimalia), uzavírající dutiny očnicové. S horní čelistí je spojena kost lícní (os zygomaticum), jejíž výběžek s lícním výběžkem kosti spánkové tvoří jařmový oblouk. Mezi oběma polovinami horní čelisti leží mezičelist (os incissivum). Do jamky spánkové kosti je kloubovým výběžkem připojena dolní čelist (mandibula). Ke spodní čelisti vývojově náleží sluchové kůstky, kladívko (maleus), kovadlinka (os incae) a třmínek (stapes), uložené v bubínkové dutině. — V horní i dolní čelisti jsou uloženy zuby (dentes) v lůžkách zubních. Trvalý chrup má 32 zubů, vpředu 4 řezáky (dentes incissivi), s každé strany 1 špičák (dens caninus), 2 třenovní zuby (dentes praemolares) a 3 stoličky (d. molares) v každé polovině čelisti. Složení jeho lze vyjádřiti tedy vzorcem:

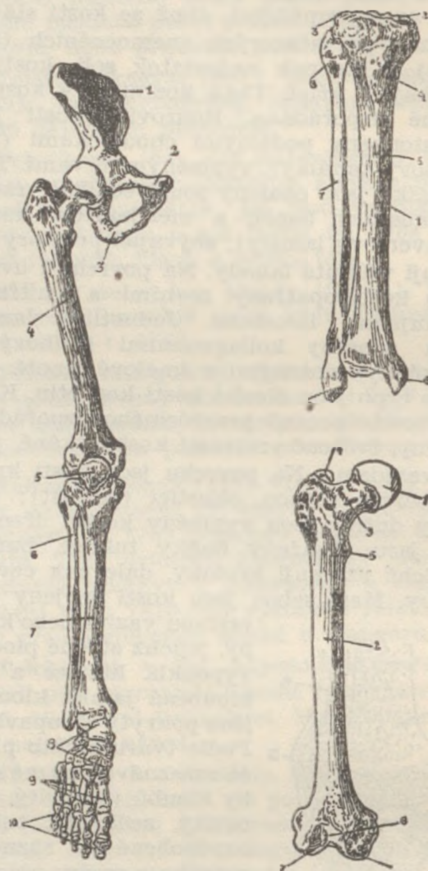
$$\frac{2}{2} \quad \frac{1}{1} \quad \frac{2}{2} \quad \frac{3}{3}$$

Mléčný chrup, který vyrůstá dětem po 7. měsíci, má 20 zubů následovně uspořádaných:

$$\frac{2}{2} \quad \frac{1}{1} \quad \frac{0}{0} \quad \frac{2}{2}$$

Je nahražen mezi 7.—14. rokem trvalým chrupem; poslední stoličky (zuby moudrosti), v horní čelisti zakrnělé, vyrůstají až mezi 18.—25. rokem.

Ke kostře trupu jsou připojeny kosti končetin pásmy lopatkovým a pánevním. Lopatkové pásmo tvoří dvě kosti. Lopatka (scapula) je plochá, trojhranná kost, přiléhající na hřbetní část hrudního koše. Na zadní ploše lopatky vystupuje hřeben, který nad ramenním kloubem končí nadpažkem (acromion); druhý výběžek zobcovitý (processus coracoideus) se nachází na horním okraji lopatky a je zamířen dopředu. Klíční kost (clavicula) je tenká, zakřivená kost, související vazy s nadpažkem, která spojuje vpředu kloubnatě kostru končetiny s hrudní kostí. V jamce ramenní se připojuje k pásmu dlouhá a silná ramenní kost (humerus); s ní v kloubu loketním se spojují dvě kosti předloktí, kost vřetenní (radius) a loketní (ulna), která tvoří loketní

Kostra nohy.

1—3 Kost kyčelní. 1 Linea glutea anterior. 2 Pecten ossis pubis. 3 Tuber ischiadicum. 4 Femur. 5 Patella. 6 Fibula. 7 Tibia. 8 Kosti tarsální. 9 Kosti metatarsální. 10 Phalanges.

Kosti předkolení či holeně.

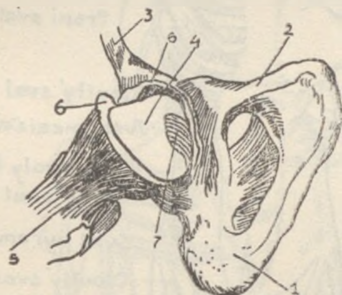
1 Tibia. 2 Eminentia intercondyloidea. 3 Condylus lateralis. 4 Tuberositas tibiae. 5 Crista anterior. 6 Malleolus medialis. 7 Fibula. 8 Capitulum fibulae. 9 Malleolus lateralis.

Kost stehenní pravá.

1 Fovea capitis. 2 Corpus. 3 Collum. 4 Trochanter major. 5 Trochanter minor. 6 Condylus medialis. 7 Condylus lateralis. 8 Facies articularis.

výběžek (olecranon). Kostra ruky, nasazená na těchto kostech, je tvořena kůstkami zápěstními (ossa carpalia), po 4 ve 2 řadách (os naviculare či radiale, lunatum nebo intermedium, triquetrum či ulnare, s os pisiforme; multangulum maius a minus, capitatum a hamatum), 5 záprstními kůstkami (ossa metacarpalia), na které se připojují články (phalanges) prstů, 3 pro každý prst s výjimkou palce, který má 2 články.

Dolní končetiny jsou skoro nepohyblivě připojeny pásmem pánevním ke kosti křížové. Obě kosti pánevní, vzniklé srůstem

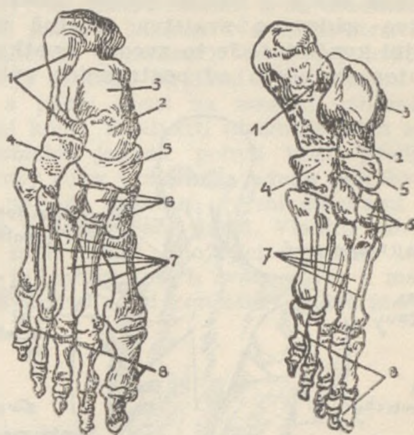

Kosti pánevní.

(Text a popis ☞ heslo Tělo lidské, kostra.)

3 kostí (kyčelní — os ileum, sedací — os ischii a stydké — os pubis) se vpředu stýkají (symphysis ossium pubis). Do jamky (acetabulum) pánevní kosti zapadá hlavice kosti stehenní (femur); v kloubu kolenním, přikrytém zpředu češkou (patella) a rozděleném vodorovnou destičkou (meniscus), se spojuje stehenní kost s kostmi bérce, kostí holenní (tibia), trojhrannou, ostrou hranou kupředu obrácenou, a lýtkovou (fibula). Kostra nohy se skládá ze 7 kostí zánártních (tarsalních), z nichž kost hleznová (talus) se připojuje ke kostem bérce, kost patní (calcaneus) tvoří patu. Pak následuje 5 kostí nártních (metatarsálních), dále po 3 článcích (phalanges) 4 prstů a 2 článcích palce. Kosti nohy tvoří klenbu, vyšší na vnitřní straně, s opěrnými body v kosti patní a koncích nártních, kostí palce a malíku; tato klenba zvyšuje pružnost nohy.

S o u s t a v a s v a l o v á je tvořena svaly, jejichž tkáň je složena z buněk, schopných smrštiti se ve směru podélném na podráždění nebo nervový popud. Tuto schopnost podmiňují smrštitelná vlákénka (fibrily), podélně uložená ve svalových buňkách, která jsou buď po celé délce stejného vzezření, nebo jsou složena z opakujících se částí opticky dvojlomných a jednolomných. Podle druhu fibril dělí se svalstvo na hladké svaly s vlákénky stejnými a příčně pruhované s fibrilami pruhovanými. Toto tvoří svalstvo kosterní, ovládané mozkomí-

Kostra nohy.

Obr. 1.: 1 Tuber calcanei. 2 Collum tali. 3 Trochea tali. 4 Os cuboideum. 5 Os naviculare. 6 Tarsales. 7 Kosti metatarsální. 8 Phalanges.

Obr. 2.: 1 Calcaneus. 2—3 Talus. 4 Os cuboideum. 5 Os naviculare. 6 Tarsales. 7 Kosti metatarsální. 8 Phalanges.

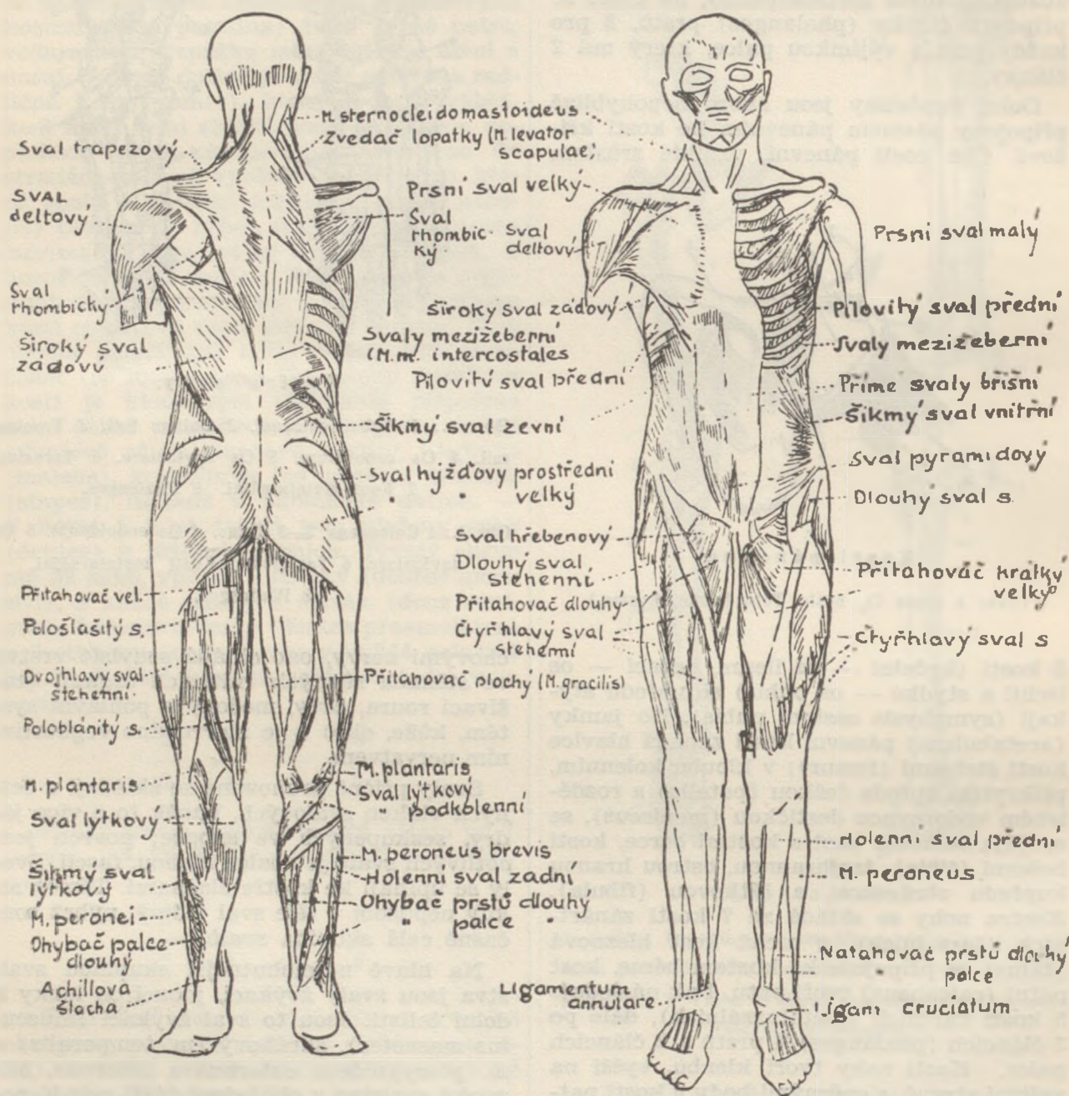
chovými nervy, ono skládá souvislé vrstvy ve stěnách různých vnitřních orgánů (zažívací roura, cevy, močový a pohlavní systém, kůže, oko) a je inervováno vegetativním nervstvem.

Svaly příčně pruhované se skládají z četných vláken svalových, buněk to s více jádry, seskupených ve snopce; povrch jednotlivých svalů je obalen blanou, fascií. Svaly se upínají ke kostře šlachami. Téměř nikdy nepůsobí v těle sval jediný, nýbrž současně celá skupina svalů. —

Na hlavě nejmohutnější skupinou svalstva jsou svaly žvýkací, jdoucí od lebky k dolní čelisti. Jsou to sval žvýkací (musculus masseter), skráňový (m. temporalis) a m. pterygoideus externus a internus. Mimické svalstvo v obličejové části ovládá pohyby víček, úst a kůže a mění tak výraz obličeje. Lebka je spojena s prvními obratly krčními řadou krátkých i delších svalů, které působí vzpřimování a při jednostranné činnosti naklánění hlavy. Na hřbetní straně trupu se táhnou svaly, spojující jednak trnové výběžky obratlů mezi sebou, jednak s příčnými výběžky, jednak příčné výběžky mezi sebou. Žebra jsou spojena vzájemně mezižeberními svaly (musculi intercostales), s příčnými výběžky hrudních obratlů zvedači žeber (m. m. levatores costarum)

a krčních obratlů (m. m. scaleni), s trny obratlů (m. m. spinocostales, t. j. m. serratus anterior a posterior). Dolní žebra jsou spojena svaly s kostmi pánve. Povrchová vrstva zádového svalstva vlastně náleží přední končetině. Je to zvedač lopatky (m. levator scapulae) od postranních výběžků

(m. trapezius či cucularis) od kosti týlní, trnů krčních a hrudních obratlů se táhnoucí ke klíční kosti, nadpažku a hřebeni lopatky. Hlavní oporou břišní stěny jsou přímé břišní svaly (m. m. recti abdomini), jdoucí od chrupavek 5. až 7. žebra ke srůstu stydkých kostí. Před tímto svalem se

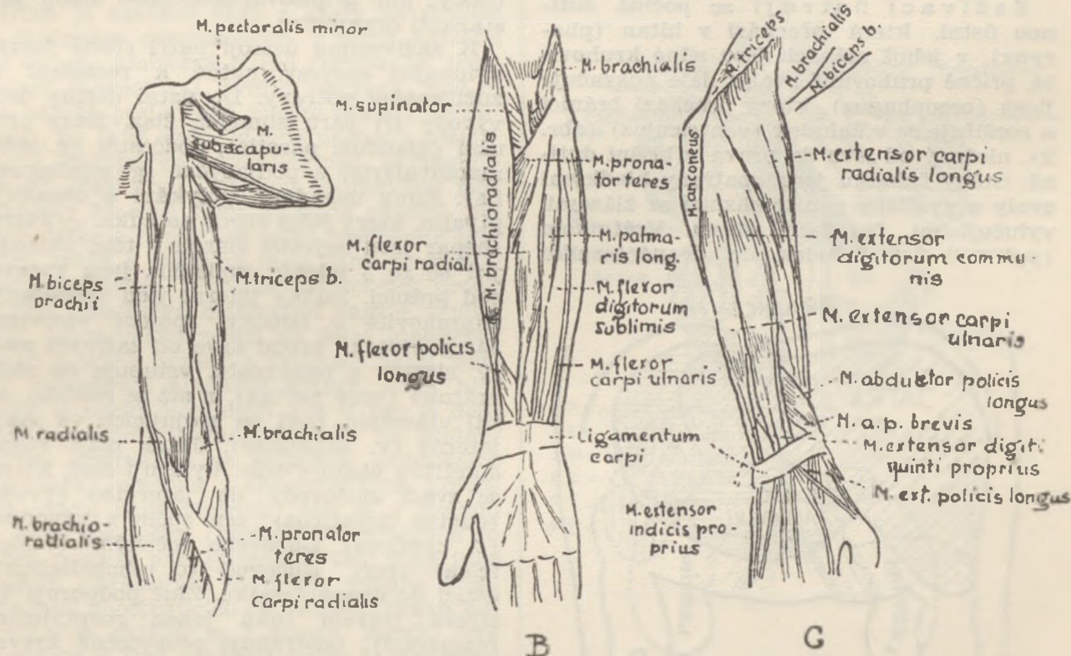
Svalstvo na straně zádové.
Povrchová vrstva. Hluboká vrstva.

Svalstvo na straně břišní.
Povrchová vrstva. Hluboká vrstva.

krčních obratlů k hornímu vnitřnímu kraji lopatky, od trnů krčních a hrudních obratlů k vnitřní hraně lopatky sval rhombický (m. rhomboideus). Široký sval zádový (m. latissimus dorsi) se začíná od trnů hrudních obratlů a jako šlachovitá blána od trnů bederních obratlů, křížové a kyčelní kosti, upíná se na kosti pažní, kterou přitahuje. Nejpovrchněji leží sval trapezový

táhne od kosti stydké sval pyramidový (m. pyramidalis), důležitý hlavně s hlediska srovnávací anatomie, jinak bezvýznamný a někdy i chybící. Po stranách je uložen šikmý sval vnitřní (m. obliquus abdominis internus) od kosti kyčelní k chrupavkám poslední 3 nebo 4 párů žeber; jeho šlacha se štěpí a tvoří pochvu přímého svalu. Přes něj na povrchu probíhá šikmý sval zevní

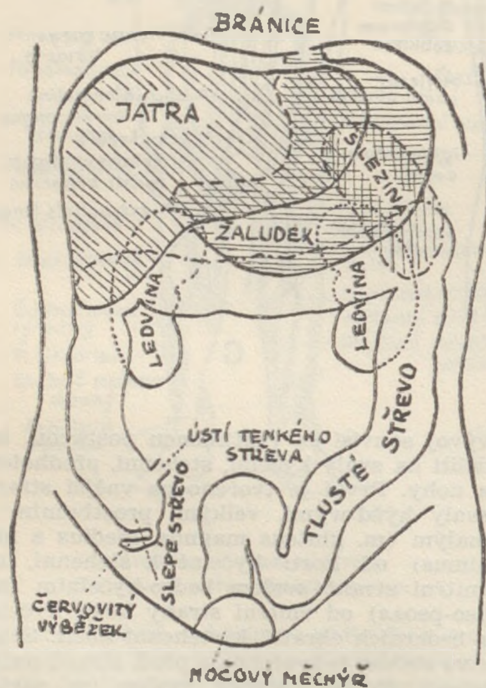
(m. o. a. externus) od 8 párů žeber k hřebenu kyčelní kosti; snopce jeho šlachy přecházejí v inguinální oblouk. V hloubi pásovitě objímá břišní dutinu příčný břišní sval (m. transversus abd.), vzadu je pak tato dutina uzavřena čtyřhranným svalem (m. quadratus lumborum) mezi kyčelní kostí a posledním žebrem. K břišním svalům se počítá i bránice (diaphragma), blánovitý sval na rozhraní dutiny hrudní a břišní, sloužící hlavně potřebám dýchání. — Svaly přední strany krku spojují jazylku se spodní čelistí a spodní částí lebky, dále s kostí hrudní a klíční. Povrchovou vrstvu tvoří kožní svalstvo (platysma či m. subentaneus coli). Prsní svaly povrchové vrstvy patří jako Jsou to hlavně sval dvojhlavý (m. biceps brachii) od horního okraje kloubní jamky a zobcovitého výběžku (odtud název dvojhlavý) ke kosti vřetenní a m. brachialis od kosti pažní k loketní. Na zadní straně leží natahovač (extensor), trojhlavý sval (m. triceps brachii) od dolní části kloubní jamky a pažní kosti na loketní výběžek loketní kosti. Předloktí obsahuje řadu svalů, působících jednak pohyb kostí předloktí, pohyby ruky v zápěstí, jednak pohyby prstů, na něž zasahují svými šlachami ohybače a natahovače prstů. Vlastní ruka má jen malé svaly, spojující záprstní kůstky (m. m. interossei) a svaly palce a malíku. — Svalstvo dolní končetiny, jehož mohutný

zádové rovněž k horní končetině. Nejhlubší je přední pilovitý sval (m. serratus anterior), od prvních 8 žeber k vnitřní hraně lopatky. Malý prsní sval (m. pectoralis minor) jde od 3.—6. žebra na výběžek zobcovitý, přes něj je položen největší prsní sval, velký sval prsní (m. p. maior), od klíční a prsní kosti a pochvy přímých břišních svalů dozadu na kost pažní; slouží k přitahování (addukci) přední končetiny. Vlastní svalstvo končetiny (obr. 1) počíná se svaly, umístěnými na lopatce (m. supraspinatus, infraspinatus a subscapularis). Kloub ramenní je kryt deltovitým svalem (m. deltoideus) od klíční kosti, nadpažku a hřebenu lopatky na kost pažní. Ohybači (flexores) paže leží na její přední straně. vývoj souvisí se vzpřímenou postavou, lze děliti na svaly kyčelní, stehenní, předholení a nohy. První je tvořeno na vnější straně svaly hýžďovými, velkým, prostředním a malým (m. gluteus magnus, medius a minimus) od kosti kyčelní k stehenní, na vnitřní straně svalem bedro-kyčelním (m. ilso-psoas) od vnitřní strany kosti kyčelní a bederních obratlů k stehenní kosti. Svalstvo stehna je tvořeno na před. straně natahovači, dlouhým stehen. svalem (m. sartorius) a s. čtyřhlavým (m. quadriceps femoris), skládajícího se ze 4 bříšek a upínající se na češce, na zad. straně ohybači, dvojhlavým svalem (m. biceps femoris), pološlašitým a poloblánitým svalem (m. semitendinosus a semimembranosus), na vnitř. straně

přitahovači mezi kostí stehen. a kostmi pánve, sedací a stydkou. Svalstvo holeně ovládá pohyby nohy v kotníku. Ze svalů nejmobutnější je s. lýtkový (m. gastrocunaemius), tvořící lýtko, jdoucí od kloubních hrbolů stehenní kosti a upínající se spolu s šikmým svalem (m. soleus — od kosti lýtkové) silnou Achillovou šlachou na kost patní. Svalstvo nohy tvoří krátké ohybače a natahovače prstů, zvláštní svaly palce a malíku, a svaly mezi kůstkami nártními (m. m. interossei). — Pohyby svalové jsou z části ovládány vůlí (svalstvo příčně pruhované), z části jsou automatické (hladké svaly). Energie k stažení svalu potřebná je původu chemického, vybavující se podle nejnovějších názorů rozkladem fosfokreatinu, obsaženého ve svalech.

Zažívací ústrojí se počíná dutinou ústní, která přechází v hltan (pharynx), v jehož stěnách jsou silné kruhovité, příčně pruhované svaly; dále pokračuje jícen (oesophagus), který prochází bránicí a rozšiřuje se v žaludek (ventriculus) (obr. 2), uložený od leva do prava v břišní dutině. Stěny žaludku jsou opatřeny hladkými svaly a vystlány uvnitř sliznicí se žlázami, vylučujícími žaludeční šťávu. Vrátníkem (pylorus) ústí žaludek do dvanácterníku

Poloha útrob v břišní dutině.

(duodenum), kam vedou vývody jater a pankreatu, a který přechází v tenké střevo (intestinum tenue), 6—8½ m dlouhé a složené v kličky. V jeho stěnách jsou podélné i kruhovité svaly, vnitřek je vystlán sliznicí s klky, která zprostředkuje vstřebávání výživných látek. Tenké střevo ústí se strany do tlustého střeva (i. crassum); slepě zakončená část tlustého střeva před tímto vyústěním nazývá se slepým střevem (coecum); na ně nasedá červovitý výběžek (processus vermiformis, appendix). Onemocněním výběžku vzniká zápal „slepého střeva". Tlusté střevo má délku asi 1½ m, stoupá nejprve vzadu v břišní dutině vzhůru (colon ascendens), zahýbá se vlevo pod žaludkem (c. transversum), sestupuje dolů (c. descendens); ohybem (c. sigmoideum) přechází v konečník (rectum), který ústí řití (anus) na venek. V obsahu tlustého střeva žijí bakterie, působící hnilobné pochody; jim připisoval Mečnikov úlohu při stárnutí organismu.

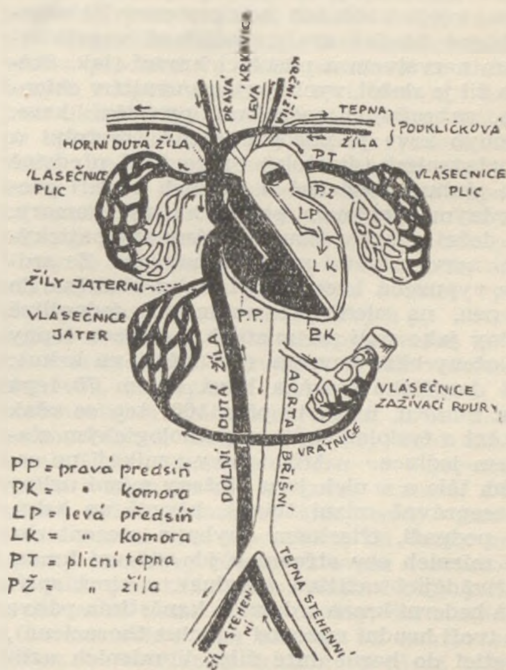
K zažívacímu ústrojí patří různé žlázy, vylučující enzymy, nutné k rozložení a zužitkování potravy. Do ústní dutiny ústí vývody tří párů slinných žlaz, žlázy příušní (glandula parotis), podčestní (g. submandibularis) a podjazyčné (g. sublingualis). Sliny usnadňují polykání a obsahují ptyalin, který štěpí škrob na cukr. — Játra (hepar jsou největší žlázou v těle, skládající se ze 3 laloků; umístěna jsou vpravo pod bránicí. Buňky jaterní jsou seskupeny paprskovitě v lalůčky, spojené vazivem. Játry protéká proud krve od zažívací roury, sleziny a pankreatu, vstupuje do nich vrátnicí (vena portae), z níž se rozbíhá do sítí vlásečnic, opět se spojujících ve veny jaterní (v. hepaticae). Játra mají velmi důležitou úlohu v těle. Vylučují žluč, která se svádí žlučovody do jaterního vývodu (ductus hepaticus); ten spolu s vývodem (d. cysticus) žlučového měchýře (vesica felea) tvoří žlučovod (d. choledochus), ústící do dvanácterníku. Žluč podporuje ve střevě trávení tuků jejich rozptýlením (emulgací); odstraňuje přebytečné krevní barvivo z rozrušených červených krvinek, vylučujíc je změněné v žlučová barviva. Další důležitou činností jater je regulace množství krevního cukru, který podle potřeby buď vydávají nebo hromadí v podobě živočišného škrobu (glykogen). Ten vzniká buď z cukrů, pocházejících z trávení uhlohydrátů bílkovin i tuků, jednak z kyseliny mléčné, vznikající ve svalech při jejich činnosti rozkladem svalového glykogenu. Dále jsou játra sídlem tvorby močoviny a okysličení jedovatých sloučenin, vznikajících činností bakterií v tlustém střevě. — Mikter či pankreas, protáhlá žláza, ústící rovněž do dvanácterníku, táhne se odtud dozadu až ke slezině. Vylučuje dvěma vývody (ductus pancreaticus — Wirsungi a d. p. accessorius — Santorini) zásaditou pankreatickou šťávu, obsahující enzymy, ště-

pící bílkoviny (trypsin), uhlohydráty a tuky. (O vnitřním vyměšování viz při krevní soustavě).

Břišní dutina vystlána blanou, pobřišnicí (peritoneum), která obaluje i vnitřní orgány, spojené mezi sebou žlazami.

Ústrojí dýchací slouží k odstraňování plynných zplodin výměny látkové, kysličníku uhličitého a vodní páry a přivádění kyslíku k okysličení krve. Krev obstarává pak výměnu mezi tkáněmi a plícemi. Proud vzduchu vstupuje do dýchacího ústrojí dutinou nosní nebo ústní, dostává se nosohltanem a hrtanovým oddílem hltanu do hrtanu (larynx), který se může uzavříti čípkem (epiglotis) proti hltanové dutině. Hrtan je zavěšen vazy a svaly na jazylce a je tvořen chrupavkami, z nichž největší je vpředu umístěná štítná chrupavka (cartilago thyreoidea), tvořící ohryzek. Pod ní se nalézá prstencová chrupavka (c. cricoidea), na jejíž zadní straně nasedají hlasivkové chrupavky (cartilagines arytaenoideae). Mezi nimi a štítnou chrupavkou jsou napjaty hlasové vazy, pokryté sliznicí. Jejich délka a napjetí se mění působením malých svalů a štěrbina mezi nimi se zúžuje nebo rozšiřuje. Silnější vzduchový proud z plic rozechvívá hlasivkové vazy a vzniká tón, jehož výška záleží na délce hlasových vazů a jejich napjetí a velikosti ústní, nosní, hltanové i hrtanové dutiny. Vazy hlasové u mužů jsou delší než u žen a dětí, proto je mužský hlas hlubší. — Na prstencovou chrupavku se připojuje průdušnice (trachea), složená z chrupavčitých kroužků vzadu neuzavřených; dělí se v pravou a levou průdušku (bronchus), vedoucích do obou polovin plic (pulmo). Plíce mají tvar kuželů, obrácených vrcholem vzhůru a základnou spočívajících na bránici. Pravá polovina se skládá ze 3 laloků, menší, levá (protože v levé polovině hrudi je umístěno srdce), ze dvou. Na povrchu jsou plíce obaleny poplicnicí a jsou uloženy v hrudní dutině, vystlané pohrudnicí (pleura). V plicích se průdušky stále větví a ústí konečně do plicních nálevek (infundibula), jejichž stěny jsou vyhloubeny ve váčky (alveoli), obalené sítí krevních vlásečnic tenkou vrstvou (asi 0.004 mm), nastává výměna plynů mezi krví vlásečnic a vzduchem ve váčcích. Povrch váčků, na němž se může díti výměna, nelze přesně stanoviti; udává se asi na 90—140 m². Obsah vzduchu, který může být pojat do plic, je asi 3.5 l; jedním vdechnutím se vymění asi ½ l vzduchu. Dýchací pohyby jsou působeny pohyby žeber a bránice, při čemž roztažení plic po povolení tlaku je podmíněno pružností vaziva mezi lalůčky.

Ústrojí oběhu. K tomuto náleží srdce, cevy krevní a mízní, tekutiny v nich obíhající (krev a míza), orgány, v nichž vznikají buněčné elementy obou těchto tekutin a konečně žlázy s vnitřním vyměšováním. Srdce (cor), uložené v levé polovině hrudi, je tvořeno kuželovitým dutým svalem, šikmo kupředu hrotem obráceným. Příčně pruhovaná srdeční tkáň je však odchylná od tkáně kosterních svalů. Uvnitř je srdce vystláno endothelem, pak následuje vazivová vrstva (endokard), dále vlastní svalovina (myokard), na povrchu přikrytá opět vazivem (epikard), v němž za stáří a u dobře živených osob se usazuje

hojně tuku. Srdce je podélnou přihrádkou rozděleno v pravou a levou polovici; ty se opět dělí na horní předsíň (atrium) a dolní komoru (ventriculus), oddělené chlopněmi, vpravo trojcípou, v levo dvojcípou, otevírajícími se z předsíně do komory. Odkysličená krev přichází (obr. 3) horní a dolní dutou žilou (vena cava superior a inferior) do pravé předsíně, která svým stahem ji vypudí trojcípou chlopní do komory. Ta se v následujícím okamžiku stáhne a žene krev plicní tepnou (arteria pulmonalis) do plic; odtud jde okysličená krev venou (v. pulmonalis) zpět do levé předsíně (malý oběh krevní), z níž se stahem dostává do levé komory a odtud srdečnicí (aorta) do celého těla (velký oběh). Ze srdečnice odstupují obě tepny podklíčkové (art. subclavia dextra a sinistra) a hlavové krkavice (art. carotis d. a s.); v dutině břišní se odštěpují tepny k zažívacímu ústrojí,

slezině, ledvinám, játrům a do dolních končetin (arteriae illiacae). Tepny se štěpí ve stále jemnější větve, přecházející konečně ve vlásečnice, v nichž se děje výměna látek a plynů mezi krví a tkáněmi. Z vlásečnic se sbírá krev příslušnými žilami (veny) do duté žíly dolní (z dolní části těla) a horní (z části horní). Výjimku tvoří vrátnicový oběh, kterým se vede krev z vlásečnic zažívací roury vrátnicí (vena portae) do jater, kde znovu prochází sítí jaterních vlásečnic a sbíhá se opět do veny jaterní (v. hepatica), ústící do dolní duté žíly. Tepny jsou silnostěnné, uvnitř vystlané endothelem; v jejich stěnách jsou prstencovitě uspořádané hladké svaly, ovládané vegetativním nervstvem a působící krevní tlak. Stěna žil je slabší, vychlipuje se uvnitř v chlopně, zabraňující zpětnému proudění krve. Pohyb krve je působen stahy (systoly) a roztaženími (diastoly) srdce. Obě předsíně se stahují současně a od nich se šíří převodným systémem popud na obě komory. Srdeční pohyby jsou ovládány sympatickými nervy a větví nervu bloudivého. Ze srdce vypuzená krev je rytmicky vháněna do tepen, na nichž lze nahmatati jednotlivé vlny jako puls na místech, kde jsou tepny uloženy blíže povrchu (v zápěstí, na krku). U dospělého člověka bývá kolem 70 tepů za minutu, u dítěte přes 100; tep se však mění s fysiologickým a pathologickým stavem jedince. — Mízní cevy vznikají po celém těle a v nich jsou vloženy mízní uzliny (nesprávně mízní žlázy), hlavně na krku, v podpaží, tříselném ohybu a mesenteriu. Z mízních cev střevních jde střevní kmen, přivádějící zažitinu (chylus), s nímž splývá bederní kmen z dolních končetin a pánve a tvoří hrudní mízovod (ductus thoracicus), ústící do horní duté žíly. V mízních uzlinach dochází k rozmnožení mízních buněk; zadržují se zde i vniklé cizí hmoty i bakterie, které mohou sice způsobiti zánět uzlin, ale tělo je před jejich zhoubnou činností chráněno. — Krev (sanguis), tekutina červené barvy, se skládá z buněčných elementů a tekuté krevní plasmy. Z buněk v krvi obsažených je největší množství červených krvinek (erythrocyty), kolem 5 milionů v mm³; počet ten se však za různých okolností mění. Jednotlivé krvinky jsou terčovité, bezjaderné útvary 0.0075 mm v průměru, v nichž je uloženo krevní barvivo (haemoglobin). Mimo nich jsou v krvi bílé krvinky (leukocyty), opatřené jádrem; podle tvaru jádra a barvitelnosti zrnek (granula) v buňkách obsažených se rozeznává více druhů. Bílých krvinek je mnohem méně, 5—10 tisíc na 1 mm³. Třetím druhem krevních elementů jsou malé (0.001—0.005 mm) krevní destičky (trombocyty), jejichž význam a původ není dosud zcela jasný. Plasma krevní obsahuje ústrojné látky (bílkoviny, cukr, tuk, močovina) a neústrojné (hlavně uhličitany a chloridy). Z bílkovin je nejdůležitější fibrinogen, který na vzduchu působením enzymu (thrombin) a vápenných solí tvoří sraženinu (fibrin). Úkol krve v těle je velmi významný. Krev přenáší od plic do tkání kyslík, volně vázaný na krevní barvivo (ve formě oxyhaemoglobinu), z tkání do plic odstraňují kysličník uhličitý (jako dvojuhličitany zásad). Děje při přenosu plynů v krvi se odehrávající tvoří řetěz vzájemně závislých chemických a fysikálních pochodů. Dále krev rozvádí výživné látky ze zažité potravy a odnaší z tkání rozkladné produkty výměny látkové do orgánů, v nichž se vylučují. Bílé krvinky chrání tělo před bakterielní nákazou; zárodky jsou jednak těmito buňkami pohlcovány (fagocytosa), jednak jedovaté jejich výměšky jsou zneškodňovány protijedy (antitoxiny), vyráběnými bílými krvinkami. Krev, v níž po překonané nákaze (po nemoci nebo očkování) jsou obsaženy ochranné látky, činí tělo vzdorným (immunním) proti nové nákaze. Krevní buňky vznikají v kostní dřeni a zanikají v játrech a ve slezině. Slezina je protáhlý ústroj, uložený vlevo za žaludkem. Vnitřek je vyplněn dření (pulpa), v níž vznikají bílé krvinky.

Žlázy s vnitřním vyměšováním (endokrinní) mají různou skladbu a činnost; vylučují látky (hormony, inkrety), které nejsou vydávány vývody, nýbrž se šíří krevními cevami. Brzlík (thymus), ležící před průdušnicí, má význam pro růst, zejména dlouhých kostí; uplatňuje se hlavně v dětství a později jeho velikosti ubývá. Má opačné působení než pohlavní žláza, která mimo své normální funkce je i žlazou s vnitřním vyměšováním, působícím na vývoj druhotných pohlavních znaků. Štítná žláza (glandula thyreoidea) je dvojlaločná žláza, jejíž laloky leží po obou stranách hrtanu a jsou spojeny středním oddílem. Vnitřek obsahuje dutinky, vyplněné jodovým kolloidem. Činnost této žlázy je velmi důležitá a její zbujení i zakrnění vedou k těžkým poruchám organismu. Působí na výměnu látkovou a na růst. Při štítné žláze se nacházejí t. zv. příštítná či epitheliální tělíska, která mají význam pro hospodářství vápnem v těle. Nadledviny (glandulae suprarenales), složené z vrstvy korové (původu epitheliálního) a dřeňové (původu nervového), nasedají na horní pól ledvin; látka jimi vyměšovaná (adrenalin) působí na napjetí svalstva, cev a spalování uhlohydrátů. Podvěsek mozkový (hypofysa) se nalézá na spodní straně mezimozku a skládá se ze 2 částí, z nichž přední, vzniklá ze sliznice ústní dutiny, vylučuje látku, která má účinek na růst. K žlazám vnitřně vyměšujícím náleží i mikter (pankreas), o jehož úloze při trá-

vení bylo již promluveno. Ve skupinách buněk t. zv. Langerhausových ostrůvků, vzniká insulin, umožňující zužitkování cukru. Porucha činnosti pankreatu v tomto směru vede ke vzniku cukrovky.

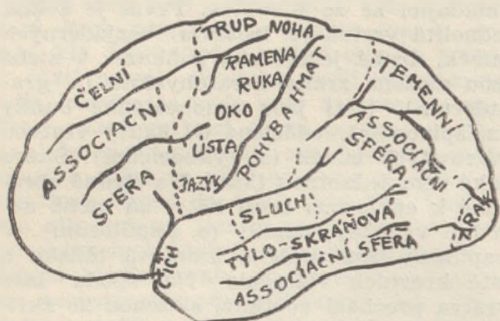
Ústrojí močové odvádí z těla rozkladné produkty výměny látkové, a to hlavně dusíkaté (jako močovinu nebo ammoniak), vodu, různé soli a j. Látky ty se vylučují z krve v ledvinách (renes). Ledviny jsou fazolovitého tvaru, umístěny vzadu v břišní dutině po obou stranách páteře. Na povrchu jsou tvořeny korovou vrstvou (substantia corticalis), uvnitř dřeňovou vrstvou (s. medullaris), světlejší, rozdělenou v 7 až 12 trojbokých jehlanců (Malpighiho pyramidy), obrácených hrotem do ledvinné pánve (pelvis). Krev vstupuje do ledvin arterií ledvinovou (a. renalis), je vedena rozvětvenými cevami do klubíček (glomeruli), nacházejících se v kůře a obalených pohárkovitými váčky Bowmannovými, s dvojitými, velmi tenkými stěnami. Z dutiny váčku vede stočený kanálek I. řádu (tubulus contortus I. ordinis), pokračující v Henleovu kličku, stočený kanálek II. řádu (t. c. II. ord.) a sběrací kanálek, který spolu s jinými sběracími kanálky ústí na vrcholu jehlanu. Z pánve ledvinné vede močovod (ureter) do močového měchýře (vesica urinaria), uloženého v malé pánvi. Stahem močového měchýře se moč vypuzuje z těla močovou rourou (urethra).

Ústrojí pohlavní souvisí úzce s ústrojím močovým. Ženské pohlavní orgány jsou tvořeny vlastními pohlavními žlázami, vaječníky (ovaria), umístěnými v malé pánvi. Z nich vedou vejcovody (ovidukty) do dělohy (uterus), svalnatého ústroje, položeného mezi močovým měchýřem a konečníkem. Děloha ústí na povrchu pochvou (vagina) mezi močovou rourou a řití. Hlavní částí mužského pohlavního ústrojí jsou varlata (testes), uložená v šourku (scrotum). Z varlete vystupují kanálky (ducti efferentes) do nadvarlete (epididymis), z něhož vychází chámovod (ductus defferens). Ten se na spodu močového měchýře rozšiřuje a pokračuje jako ductus ejaculatorius, do něhož ústí semenné váčky (vesiculae seminales), do močové roury, probíhající na spodní straně pyje (penis). Jako žlázy přídatné patří k mužskému pohlavnímu ústrojí prostata na spodní straně močového měchýře a ústící do močové roury, dále pak žlázy Cowperovy. — Vajíčko, vznikající ve vaječníku, se při dozrání uvolňuje, sestupuje do dělohy a je-li oplodněno chámovou buňkou (sperma), vyvíjí se zde v plod (foetus), který po prodělání embryonálního vývoje je vypuzen porodem.

Soustava kožní. Kůže pokrývá celý povrch těla a skládá se ze 2 vrstev, zevní pokožky (epidermis) a vnitřní škáry (cutis). Nejpovrchněji leží zrohovatělé buňky (stratum corneum), které se stále odlučují a jsou nahražovány dělením buněk spodnější vrstvy (s. germinativum či Malpighii), skládající se ze 4 vrstev. První je světlá jednolitá vrstva (s. lucidum) bezjaderných buněk, druhá je tvořena buňkami, v nichž jsou uložena zrnka keratohyalinu (s. granulorum), třetí jsou mnohostěnné buňky (s. spinosum), oddělené od škáry vrstvou válcovitých buněk (s. cylindricum). Škára také není jednotnou tkání. Na straně obrácené k epidermis tvoří lišty, na nichž nasedají výběžky, papilly (s. papillosum). V papillách jsou uložena hmatová tělíska a sítě krevních vlásečnic. Na spodu tato vrstva přechází ve tkáň, složenou ze zkřížených snopců vaziva (s. reticulare), v níž jsou uloženy klubkovité potní žlázy, ústící po spirálovém průběhu potním porem na venek. Tato tkáň přechází znenáhla v podkožní vazivo (tela subcutanea), prostoupené téměř všude tukovým vazivem. Ke kůži náležejí i zrohovatělé útvary, vlasy a nehty. Vlasy se vyskytují skoro po celém těle, na některých místech jsou však zvláště vyvinuty (vlasy, vousy, obočí, brvy a j.). Skládají se ze 2 částí. Volný chlup je tvořen třemi soustřednými vrstvami: uvnitř vrstvou dřeňovou, obklopenou korovou vrstvou z vřetenovitých buněk s barvivem, zevně pak zrohovatělými, taškovitě se kryjícími buňkami. Kořen vlasu je uložen ve vlasovém váčku a nasazen na bradavce vlasové. Do váčků vylučují masové žlázy svůj výměšek, chránící vlas i pokožku; na váčky se upínají snopečky hladkých svalů (arrectores pili), působící zježení vlasu. Nehty jsou zrohovatělé destičkovité útvary, dorůstající z kořene nehtového, uložené na nehtovém lůžku. — K žlazám kožním, z nichž byla řeč o žlazách potních a mazových, patří i mléčná žláza (mamma), jejíž činnost nastává u žen na konci těhotenství a trvá 7—9 měsíců. Skládá se z více žlaz, ústících vedle sebe na páru prsních bradavek.

Soustava nervová se skládá z ústředního nervového ústrojí a ústrojí obvodového; zvláštní skupinou tohoto je nervstvo útrobní (sympaticus). Základem nervové tkáně jsou gangliové buňky s nervovými vlákny, k nimž se druží podpůrné buňky. Z těla gangliové buňky vybíhá 1 nebo více výběžků, různě dlouhých a větvených. Některé z výběžků vedou podráždění k buňce (dendrity), jeden (neurit) nervový popud od buňky. Podle množství výběžků a jejich rozvětvení se rozeznává více druhů gangliových buněk. Nervové vlákno, osový či Purkyňův válec, axon, tvořené neuritem nebo dendritem, může býti nahé nebo obaleno buď dřeňovou (myelinovou) pochvou, nebo jemným protoplasmatickým obalem (pochva Schwannova) nebo obojí pochvou

současně. Více nervových vláken tvoří silné obvodové nervy. Zakončení vláken je různé, ve svalech končí terčky, v kůži hmato-

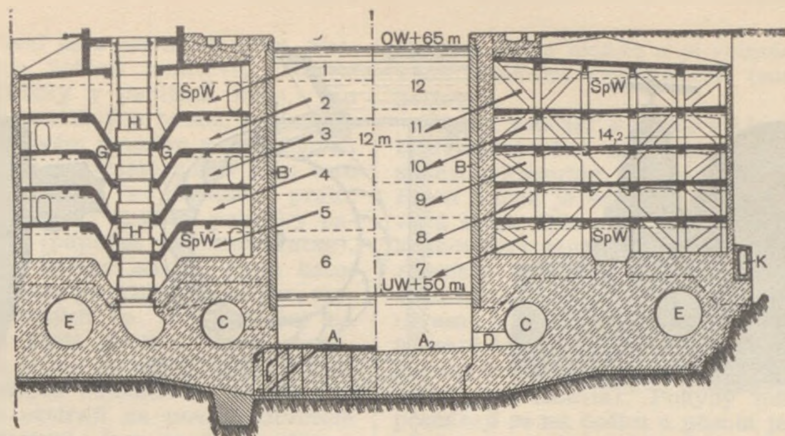

Rozložení ústředí pro smyslové vjemy a duševní činnost v kůře velkého mozku.

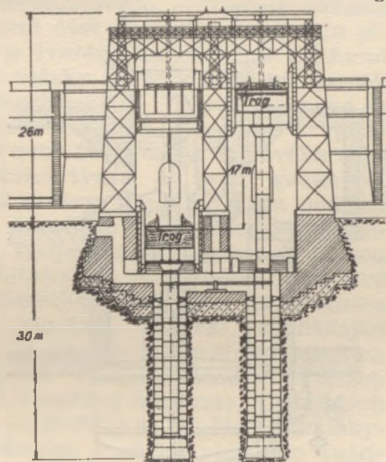
vými tělísky a p. Ústřední nervstvo, tvořené mozkem a míchou, je uloženo v ochranném pouzdře lebeční dutiny a páteřního kanálu. Skládá se z šedé hmoty, v níž se vyskytují hlavně gangliové buňky a z hmoty bílé, spleti nervových vláken. Mozek je složitým ústrojím, tvořeným více částmi různého složení i funkce. Přední a největší části mozku je velký mozek (telencephalon), rozdělený podélnou brázdou ve 2 poloviny (hemisfery). Povrch mozku, kůra mozková, tvořený šedou hmotou, je zprohýbána rozčleněn rýhami (sulci) v závity (gyri). Šedá hmota kory je ve svých jednotlivých okrscích nositelem duševních dějů (obr. 6). Uvnitř hemisfer jsou dutiny prvních dvou mozkových komor. Obě poloviny velkého mozku jsou spojeny svalkem (corpus calorum). Mezimozek (diencephalon) obsahuje třetí komoru, jeho částmi jsou na spodu zrakové hrboly (thalami optici) a podvěsek (hypofysa), na svrchní straně šišinka (corpus pineale). Svrchní stranu středního mozku (mesencephalon) tvoří čtverhrbolí (corpora quadrigemina) uložené pod velkým mozkem. Na spodní straně jsou mozkové stonky (pedunculi cerebri), obsahující nervové dráhy z předního do malého mozku a míchy. Středním mozkem probíhá úzký kanálek (aquaeductus Sylvii) mezi třetí a čtvrtou komorou. Malý mozek, mozeček (cerebellum) je tvořen dvěma postranními hemisferami, rozdělenými opět v jednotlivé části a spojenými mezi sebou t. zv. červem (vermis); na průřezu jeho se jeví bílá hmota, rozvětvená mezi šedou hmotou v podobě stromu života (arbor vitae). Povrch postranních hemisfer tvoří kůra šedé hmoty (stratum cinereum, gangliosum a granulosum), uvnitř je bílá hmota. Malý mozek ovládá hlavně pohyby a napjetí svalů. Nervové dráhy, spojující obě poloviny mozečku, dráhy z mozku do mozečku a míchy, i dráhy opačného směru, tvoří větší část mostu Varolova (pons Varoli), ležícího na spodině mozku před prodlouženou míchou (medulla oblongata). V té je uložena čtvrtá komora dýchací, cevní a trávicí. Přechází týlním otvorem ve hřbetní míchu (m. spinalis), uloženou v páteřním kanálu. Středem míchy se táhne míšní kanálek, kolem něhož je seskupena šedá hmota tak, že na příčném průřezu se jeví v podobě H. Z gangliových buněk v předních rozích šedé hmoty vycházejí vlákna, tvořící přední kořeny míšní; zadní kořeny pocházejí od gangliových buněk hřbetních uzlin (spinální ganglia), uložených po straně míchy mezi oblouky obratlů. Bílá hmota míchy obaluje šedou a je rozdělena přední a zadní brázdou. Je tvořena vlákny různých nervových drah. Mícha končí ve výši posledního hrudního obratle (conus medullae spinalis); jejím pokračováním je nitkovitý výběžek (filum terminale), obalený bederními a křížovými nervy (cauda equina). Mícha ovládá všechny pohyby zvratné (reflexivní) a mechanické. Podráždění se šíří od povrchu k míše, zadními kořeny (sensitivní) přechází na buňky předních rohů (motorické), které dávají popud k pohybu. Ústřední nervstvo je chráněno obaly, na povrchu tvrdou plenou (dura mater), pod níž je pavučnice (arachnoidea) a omozečnice (pia mater). Z mozku a míchy odstupují obvodové nervy. Především je to 12 párů nervů mozkových: 1. N. čichový (nervus olfactorius), 2. n. zrakový (n. opticus), jehož vlákna jsou ještě v lebce částečně zkřížena (chiasma nervorum opticorum); opatřuje sítnici. 3. N. okohybný (n. oculomotorius) a 4. n. trochlearis ovládají oční svaly. 5. N. trojklanný (n. trigeminus) se dělí na 3 větve, innervující značnou část obličeje. 6. N. obličejový (n. facialis) ovládá pohyby mimického svalstva, 8. n. sluchový (n. acusticus) přivádí podráždění sluchová a statická. 9. N. jazykohltanový (n. glossopharyngeus) je nervem chuťovým. 10. N. bloudivý (n. vagus) působí na srdce, jícen, žaludek a dýchací ústrojí. 11. N. přídatný (n. accessorius) ovládá některé svaly krku a 12. n. podjazyčný (n. hypoglossus) svaly jazyka. Z míšních nervů jsou nejdůležitější nervy končetin. Nervstvo útrobní (sympaticus) je složeno z pruhů vláken po obou stranách páteře, spojujících jednotlivé uzliny gangliových buněk. Tyto uzliny jsou nervy spojeny s míchou. Útrobní nervstvo tvoří dále na některých místech v těle pleteně (plexi) a ovládá bez vlivu vůle činnost ústrojí dýchacího, zažívacího a cevního; působí na všechny svaly hladké.

Ústrojí smyslové přijímá různá podráždění zvenčí, mění je v nervovou energii, která se šíří do mozku na místo, které je schopno reagovati na podráždění a při-

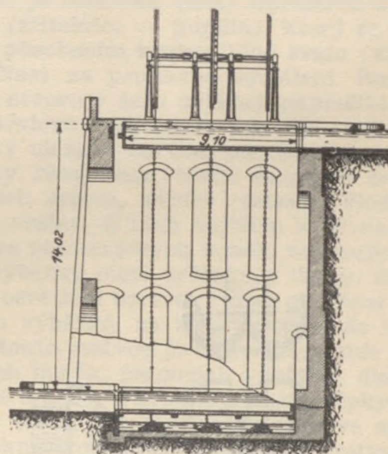
Zdýmadla

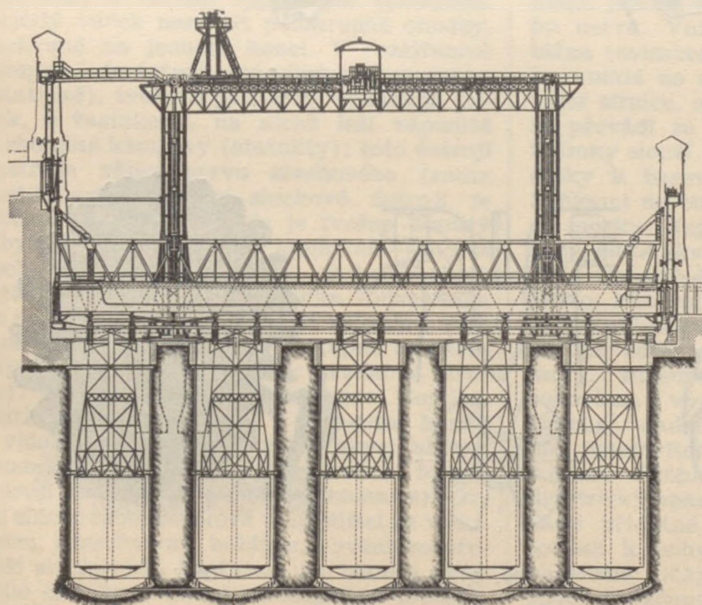
Obr. 1.

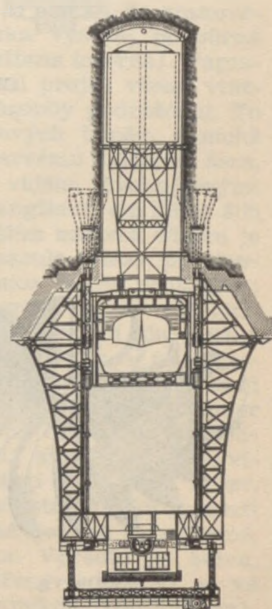
Obr. 2.

Obr. 3.

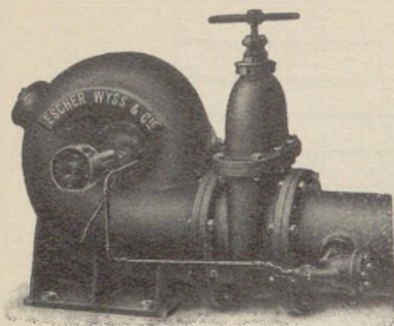

Obr. 4.

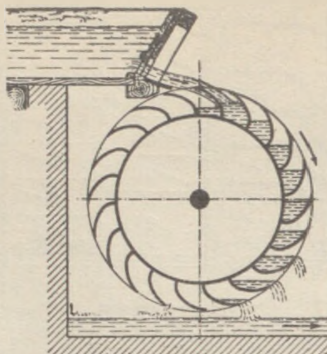

Obr. 5.

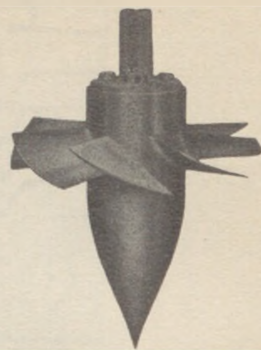
Vodní kola a turbiny.

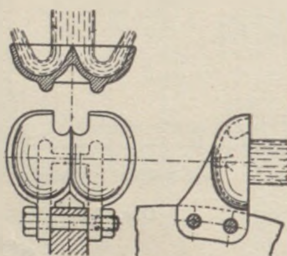
Obr. 1.

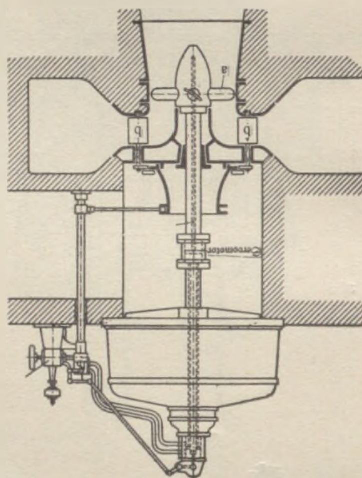
Obr. 2.

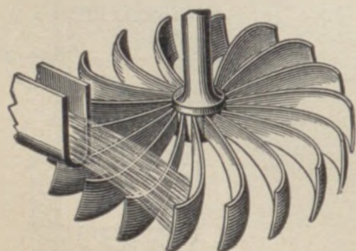
Obr. 3.

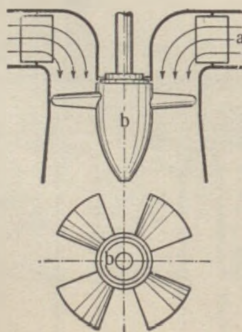
Obr. 4.

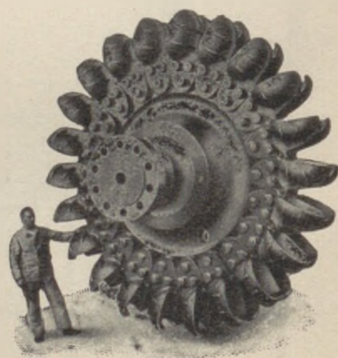
Obr. 5.

Obr. 6.

Obr. 7.

Obr. 8.

Příloha Nového vel. ilustr. slovníku naučného.

vésti je k vědomí jako smyslový vjem. Nejjednodušším je ústrojí hmatové, tvořené hmatovými tělísky v papilách kůže. Ta jsou složena z protáhlých buněk, uložených napříč ve vazivovém pouzdru a opředených nervovými vlákny. Zvláště hojná jsou tato tělíska (Meisnerova) v bříškách prstů. Ústrojí chuťové tvoří chuťové pohárky papil hrazených (papillae circumvallatae), umístěných při kořeni jazyka, papil listovitých (p. foliatae) po stranách jazyka, méně v p. houbovitých (p. fungiformes) na hřbetu přední části jazyka. Méně chuťových pohárků je na měkkém patře. Tyto pohárky, vyplněné buňkami s chuťovými tyčinkami, se otvírají na povrch otvorem (porus gustatorius); jsou opatřeny vlákny nervu jazykohltanového. — Ústrojí čichové zaujímá horní část dutiny nosní (regio olfactoria); je tvořeno smyslovými buňkami s jemnými vlásky. Z vláken těchto buněk vzniká čichový nerv. — Ústrojí sluchové se skládá z ucha vnějšího, středního a vnitřního. Zevní ucho tvoří boltec u člověka charakteristického tvaru a zevní zvukovod, který je od dutiny středního ucha oddělen vazivovým blanitým bubínkem. Ve středním uchu, spojeném Eustachovou rourou s dutinou hltanovou, jsou uloženy sluchové kůstky, kladívko (maleus), kovadlinka (incus) a třmínek (stapes), přenášející zvukové vlny na blanku oválného okénka vnitřního ucha. To je uloženo v dutinách skalní kosti (kostěný labyrint), vyplněných kapalinou. Je tvořeno t. zv. blanitým labyrintem, složeným z váčku vejčitého (utriculus), kulatého (sacculus) a hlemýždě (cochlea) a rovněž vyplněným tekutinou. Vejčitý váček nese tři polokružné chodby, rozšířené na jednom konci. V rozšířenině (ampula) je ústrojí pro udržení rovnováhy (statické), tvořené polštářky vysokých buněk, s řasinkami, na nichž leží vápenité drobounké kamínky (statolity); toto ústrojí opatřuje větev nervu sluchového (radix vestibularis). Vlastní sluchové ústrojí je uloženo v hlemýždi. Zde je tvořen blanitý labyrint hlemýžďovým kanálkem (ductus cochlearis), který odděluje od horní chodbičky (scala vestibuli) blanka Reisnerova, od dolní (s. tympani) blanka základní, tvořená napříč napjatými a postupně se zkracujícími vazivovými vlákny (zvukové struny). Na ní spočívají 2 sloupce Cortiho, vnitřní s jednou, vnější s 2 řadami buněk s vlásky, kterých se dotýká krycí blanka (membrana tectoria). Innervaci tohoto ústrojí obstarává větev (n. cochlearis) nervu sluchového. Zvukové vlny, šířící se vzduchem, rozechvívají bubínek, chvění se přenáší sluchovými kůstkami na blanku oválného okénka a odtud na kapalinu hlemýždě. Vlny v kapalině působí chvění sluchových strun, které se přenáší na Cortiho sloupce, krycí blanku a je vnímáno smyslovými buňkami (resonanční teorie Helmholzova).

Hlavní součást zrakového ústrojí tvoří bulva oční, dutá koule s přední částí silněji vyklenutou, skládající se ze 3 vrstev. První z nich je bělima (sclera), tuhá vazivová blána bělavé barvy. Vpředu přechází kruhovitým zářezem v průhlednou rohovku (cornea). Druhou vrstvu tvoří cevnatka (chorioidea), vazivová a hojně protkaná cévami. V přední části vybíhá od ní dovnitř řasnaté těleso (corpus ciliare), jehož hlavní část tvoří hladká vlákna svalu řásnatého (musculus ciliaris). Pohyby tohoto svalu přenášejí se na čočku a působí její splošťování (accomodace oka). Před řasnatým tělesem je duhovka (iris) uprostřed s otvorem (zřítelnice — pupilla), který se zmenšuje působením kruhovitého svalu (sfincter pupillae) za prudkého osvětlení. Roztahovaní otvoru v šeru ovládají paprsčitá vlákna svalová (dillatator p.). Ve vazivu duhovky uložené barvivo působí zbarvení duhovky. Nositelem vlastní smyslové činnosti je třetí vrstva, sítnice (retina). Skládá se z 11 vrstev. Z nich nejblíže k cévnatce je vrstva pigmentových buněk, zasahující svými výběžky mezi tyčinky a čípky. Při silném osvětlení barvivo v nich obsažené proudí do výběžků, za tmy se vrací do buněk. Pod touto vrstvou je vrstva vlastních smyslových buněk, nesoucích výběžky, dlouhé a tenké tyčinky a krátké a tlustší čípky. Nervová vlákna těchto buněk jsou ve spojení s vlákny buněk vnitřní jádrové vrstvy, které zprostředkují spojení s gangliovými buňkami, jejichž vlákna se sbíhají do zrakového nervu. Vnitřek oka vystýlá podpůrná blána (membrana limitans interna). Paprsky vniklé do oka musí projíti všemi vrstvami sítnice, aby způsobily podráždění. To se převádí ze smyslových buněk, z nichž tyčinky slouží k bezbarvému vidění za šera, čípky k barevnému vidění, dvoupólovými buňkami na buňky gangliové, odkud se šíří do mozku. Nejcitlivějším místem sítnice je t. zv. žlutá skvrna (macula lutea), prohloubená uprostřed v jamku (forea centralis); místo, kde vstupuje zrakový nerv do oka, je pro vnímání necitlivé. Vnitřní oční dutina se dělí čočkou (lens cristalina) ve 2 komory. Střední komoru, vpředu uzavřenou rohovkou, vyplňuje oční mok (humor aqueus), zadní komora obsahuje průhlednou rosolovitou hmotu, sklivec (corpus vitreum). Průhledné části oka tvoří t. zv. dioptrický aparát. K vlastnímu oku se druží části přídatné, určené jednak k ochraně, jednak k pohybu oka. Vpředu je bulva, chráněná víčky, opatřenými řasami a ve spodu potaženými spojivkou (conjunctiva), přecházející i na oko. Nad vnějším očním koutkem jsou uloženy slzné žlázy, jejichž

výměšek (slzy), zavlažuje spojivkou vystlaný oční prostor a odtéká slznými kanálky. Kanálky jsou umístěny ve vnitřním koutku a ústí do slzného vaku (sacculus lacrimalis), který souvisí slzovodem (ductus l.), s dutinou nosní. Svaly, které ovládají pohyb oční koule, jsou párovité. Přímý sval vnější a vnitřní (musculus rectus externus a internus) pohybuje okem v rovině vodorovné, p. s. horní a dolní (m. r. superior a inferior) v rovině svislé, šikmý sval horní a dolní (m. obliquus superior a inferior) působí stáčení oka. Dr. Wenig.

Temary Elsa (* 12. 2. 1894 Szegedin), něm. filmová herečka.

Temenice, (1930) 3022 obyv.

Temmoku, v Japonsku označení pro čín. hrnčířství doby Sungů s téměř černými střepinami a černomodrou glazurou a jejich mladšími napodobeninami.

Temple William, Sir (1628—1699), angl. státník a spisovatel; 2. 5. 1668 zprostředkoval mír v Cáchách mezi Francií a Španělskem.

Tempo, japon. mince před r. 1871, = 100 kéšů, asi 20 g těžká, ovální s čtvercovitým otvorem; měděná, s přimíšením cínu a olova.

Tempora mutantur et nos mutamur in illis (lat.), časové se mění a my se měníme v nich; podle Borbonia výrok Lothara I. (795—855).

Temporální variace (cyklomorfosa), periodicky pod vlivem změny roční doby se pravidelně opakující změna určitých tělesných znaků u zvířat a rostlin.

Temuco, m. v Chile, (1930) 44.000 obyv. ↗ S.

Tender (angl., tendr), v námořnictví vlečná loď nebo starší torpédovka pro pomocnou službu lodí. (↗ též S).

Tenora Jan (↗ S), doplň: (* 7. 2. 1863 Kunštát). Činnost: Dějepisná, zvláště církevní historie na Moravě, rodopisná a hospodářská. V časopisech (Zora, Vlast, Zlatá Praha, Jitřenka, Almanach Růže Sušilovy, Historický Slovník, Časopis Českého Musea, Obzor, Časopis Matice Moravské, Hlídka, Časopis pro dějiny venkova, Sborník Historického Kroužku, Časopis Společnosti Přátel Starožitností čsl., Od Horácka k Podunají atd.), zvláště články z moravských dějin z doby kardinála Dietrichštejna. Sp.: Dějiny městečka Kunštátu (1885), Život sluhy Bož. P. Martina Středy z T. J. (1898), Kunštátský okr. (Vlastivěda Mor.), (1903), Bystřický n. P. okres (tamtéž, 1907), Z pamětí města Bystřice nad Pernštýnem (1909), Bl. Jan Sarkander. Jeho doba (1920), Kathedrální kostel sv. Petra a Pavla v Brně (1930).

Tense, napětí; v mechanice: Na napnutém vlákně, které se nalézá v rovnováze, působí v každém bodu dvě stejné síly opačných směrů. Společná velikost těchto sil udává tensi, napětí vlákna. Obecněji, v každém bodě hmotného tělesa, jež je v rovnováze, vznikají v důsledku působení vnějších sil určité síly vnitřní, které se často označují jako napětí. Napětí je positivní, jestliže se snaží odděliti od sebe elementy celku, je negativní v případě opačném, stává se kompresí. V tomto smyslu je slovo tense, napětí, synonymem síly elastické. (↗ elascita). — Tense par. Dáme-li látku kapalnou do vakua, intensivně se vypařuje a tense, napětí jejich par, dosáhne v krátké době určité limitní (mezní) hodnoty, která je závislá pouze na teplotě a na povaze kapaliny. Toto napětí je napětí nasycených par. Tensi nasycených par nelze zvětšiti zmenšováním objemu, který za dané teploty vyplňují; v tomto případě pouze část par se kondensuje na tekutinu. Je-li tekutina v prostoru vyplněném plynem nebo směsí plynů (na př. ve vzduchu), a je-li napětí plynu resp. směsí plynů menší, než napětí nasycených par oné tekutiny za dané teploty, nastává zase vypařování, ovšem pomaleji, neboť vzniklé páry musí difundovati do směsi a tudíž přemáhat značný odpor, dokud napětí směsi nedosáhne napětí nasycených par. Napětí nasycených par roste s teplotou. Je-li při určité teplotě nad hladinou tekutiny tlak roven napětí jejich nasycených par při oné teplotě a kapalinu zahříváme, nastává var. Na př. tense nasycených vodních par při 100° C je 760 mm Hg. Dodáváme-li 100° vodě při tomto normálním tlaku teplo, voda nezvětšuje svoji teplotu, nýbrž se začne vařit. — Vaříme-li vodu při vyšším tlaku, nastává var při vyšší teplotě.

Tensor, veličina, vyskytující se ve vyšší vektorové algebře (↗ vektorový počet). Má 9 složek, které píšeme ve tvaru matice

$$K = \begin{matrix} k_{xx} & k_{xy} & k_{xz} \\ k_{yx} & k_{yy} & k_{yz} \\ k_{zx} & k_{zy} & k_{zz} \end{matrix}$$

Takových 9 veličin tvoří tensor tehdy, jestliže při přechodu z jednoho souřadného systému do druhého transformují se tak, jako jim odpovídající součiny složek dvou vektorů. To znamená, nazveme-li oba vektory *A* a *B*, jejich složky As, Ay, Az, Bx, By, Bz, že při přechodu ze souřadného systému x, y, z do systému x', y', z' dostaneme na př. kx', x' ze složek kxx, kxy, . . . stejným vztahem, jako součin Ax, Bx, ze součinů Ax, Bx, Ax, By, . . . atd. Složky kxx, kyy, kzz nazýváme složkami 1. druhu, a jejich součet je veličina skalární, podobně jako skalární

součin dvou vektorů (AB) = Ax Bx + Ay By + Az Bz. Ze zbývajících složek, zvaných složkami 2. druhu, dá se utvořiti vektor o složkách kyz—kzy (t. j. x-ová složka), kzx—kxz, kxy—kyz. Jestliže kxy = kyx, a pod., nazývá se tensor symetrický. — Příkladem tensoru ve fysice (v mechanice tuhého tělesa) je tensor setrvačnosti, jehož složky jsou definovány

$$T_{xx} = \Sigma\, dm\, (y^2 + z^2) \qquad T_{xy} = -\Sigma\, dm\, xy$$
$$T_{yy} = \Sigma\, dm\, (x^2 + z^2) \qquad T_{xz} = -\Sigma\, dm\, xz$$
$$T_{zz} = \Sigma\, dm\, (x^2 + y^2) \qquad T_{yz} = -\Sigma\, dm\, yz$$

Výrazy značí součty všech hmotných elementů tělesa, násobených příslušnými souřadnicemi. Složky 1. druhu jsou složky momentu setrvačnosti do os, složky 2. druhu jsou t. zv. odstředivé momenty. Moment setrvačnosti do libovol. směru, který svírá s osami x, y, z úhly a, b, g je dán

$$T = T_{xx} \cos^2\alpha + T_{yy} \cos^2\beta + T_{zz} \cos^2\gamma + 2T_{xy} \cos\alpha \cos\beta + 2T_{xz} \cos\alpha \cos\gamma + 2T_{yz} \cos\beta \cos\gamma$$

Mění-li se úhly, opisuje T plochu tensorového elipsoidu, jímž je tensor graficky znázorněn. V našem případě je to Poinsotův elipsoid setrvačnosti.

Tenos, ostrov v Kykladách, 204 km², hornatý, úrodný; pěstuje se réva, chov bourců; lomy mramoru.

Tepelné záření, šíření tepla zářením; každé záření energie, je-li absorbováno nějakým tělesem, působí podle množství obsahu energie tepelně. Jako světelné, šíří se i tepelné paprsky přímočaře, od zrcadel se podle týchž zákonů odrážejí. Vhodnými hranoly se lámou a jako světelné rozkládají ve spektrum. Jako pro světlo, jsou i pro tmavé tepelné paprsky některé látky velmi dobře propustné (kamenná sůl), jiné dokonce průhledné, nepropustné, jiné látky absorbují některé součásti z ultračerveného spektra.

Tepelný koeficient, zlomek, kterým se změní hodnota fysikální veličiny, když teplota se zvýší nebo sníží o 1°. Na př.: relativní zvětšení (přírůstek) specifického elektrického odporu vedení nějakého kovu při zvýšení teploty o 1°.

Teplice-Šanov, (1930) 30.911 obyv. (○↘ S).

Teplý František (* 5. 2. 1867 v Marcovicích u Volyně), farář a j.-hradecký archivář v. v.; mimo duchovní správu jako kaplan zakládal na Táborsku Kampeličky (přes 30), byl literárně činný a přeložil Dr. A. Cigojše Život Ježíše Krista (1911 ed. u Kotrby); psal do různých novin a pěstoval českou historii, ponejvíce monografie, jako dějiny Předslavické osady, města Volyně, Miličína, Švihova, Jindřichova Hradce (pět dílů), spolu s J. Š. Baarem Dějiny Klenčí. Vydal nákladem ministerstva zemědělství: Příspěvky k dějinám českého zemědělství (1926), Korrespondence hospodářského úředníka Mart. Škvoreckého (1928), (1632—1642), Selské bouře (1932). Vydá tamže Vodní knihu panství Jindř. Hradce, I. (všeobecná část), II. (speciální). Píše přes 30 let do Hist. Sborníku Kroužku Vlasti, do Česk. čas. Historického, do Čsl. Rybáře ve Vodňanech, do Čsl. Zemědělce a Čas. Kodyma, přes 30 let do Čas. přát. starožitností českých. — Do amerických českých listů: Národ a Katolík v Chicagu, Hlasu v St. Louis, kdež r. 1932 uveřejnil pojednání O budoucnosti Čechů v Americe. Hodlá vydati biografii svého přítele J. Š. Baara. S ním a s prof. J. Fr. Hruškou uspořádal Chodskou čítanku (1927).

Tepna konečná, konečná větev tepny, jejíž kapilárová (vlásečnicová) oblast není spojcna s hl. kmenem tepny pomocí postranních větví, na př. u konečných větví tepen sleziny, cevnatky, ledvin a ústředních ganglií mozku. Ucpání k. t. vmetkem (embolus) vyvolá klínovitá místa bez krve (infarkt), jež se opět znenáhla plní zpětným přítokem krve ze žíly.

Terauchi Seiki, hrabě (1849—1919), japon. státník, 1902—08 ministr války, 1910 až 1916 místodržitel Korey, pak minister. předseda (do září 1918).

Terazzo, druh umělé podlahy, získaný tím způsobem, že do vlhké cementové malty zaválcuje se směs drobných kamenů různé barvy, pokud možno stejné tvrdosti. Jako podkladu používá se nejlépe betonu v síle 8—10 cm. Povrch podlahy se po úplném zatvrdnutí obrousí a natře surovým lněným olejem.

Terceira, azorský ostrov, 421 km², asi 50.000 obyv., sopečný, 1047 m vysoký; vývoz obilí, vína a dobytka. Hl. m. Angra. T. byl 1828—34 útočištěm všech liberál. portugalských uprchlíků.

Tereba Ludvík, Dr. (* 13. 4. 1882 ve Val. Meziříčí), čes. botanik, biolog, profesor gymnasia v Kroměříži; pracuje hlavně v anatomii rostlinné i živočišné, pro učitelstvo pořádá kursy mikroskopické techniky. Sp.: Rukověť biologie (1925), Botanické praktikum (1931), Eudarvinismus (1926), Neolamarkismus ši neodarvinismus (1910), Mineralogický a geologický atlas (Limberská—Dr. Tereba, 1932—33), Mikroskopické praktikum (1928).

Terebla, (1930) 2704 obyv.

Teredo, šášeň lodní, mořský mlž, dl. červovitého těla, jež je ukryto ve vápnité rouře. T. zavrtává se do dřeva, čímž zhoubně působí na lodi a dřevěné hráze.

Teresva, (1930) 2712 obyv.

Terezín, (1930) 7184 obyv.

Terchová, (1930) 3979 obyv.

Terlingualt, minerál, Hg_2OCl_2, světle žluté, monoklinní krystalky, u Terlingua v Texasu.

Terlo, slitina z 85% mědi, 13% manganu. 2% hliníku, používá se pro elektrické odpory.

Terpazid (fenchon), oxydací fenchylalkoholu získaná tekutina, voní a chutná po kafru, vše při 193—196°, užívá se na místě kafru, na koupele nebo rozpuštěný v oleji k zevnímu natírání při neuralgii, revma a pod.

Terpsichora, jedna z 9 mus, musa tance a sborového zpěvu; v alegoriích je zobrazována s lyrou a plektrem.

Terrae missionis (lat.), země, ve kterých dosud není zřízena kanonická hiearchie katol. církve.

Terramare Georg Eisler von (* 2. 12. 1889 ve Vídni), něm. spisovatel novokatol. směru. Napsal dramata: Godiva (1913), Maria (1916), Ein Spiel vom Tode (1922), Erfüllung (1923), romány Das Mädchen von Domremy (1918, přeprac. 1925), Stimmen am Wege (1924) a j.

Terramarna (ital.), sídliště z bronz. doby v Pádské nížině, obyč. skupina kolových staveb, pocházejí z 3 tisíciletí př. Kr. T. u Castellappo di Fontanellato, má 11 ha (20 km od Parmy).

Terrar, surový kysličník zirkoničitý s obsahem asi 20% ZrO_2, asi 4% kuchyňské soli a zbytkem křemičitanů. Používá se ho hlavně ke smaltování a k výrobě čistého kysličníku.

Terrarium (lat.), skřínky, sloužící pro chov menších zvířat, na př. plazů, obojživelníků a pod.

Terry Allen Alice (1848—1928), anglická tragédka, vynikla ve hrách Shakespearových.

Terst (Trieste), m. v Italii, (1931) 209.495 obyv., ☉ S.

Tertium non datur (lat., třetí není možno), logická formule: A jest buď B, nebo nikoliv; třetí možnosti není.

Tesaříci, ☉ cerambycidae (D).

Tesnière Lucien (* 13. 5. 1893), franc. filolog, prof. franc. na univ. v Lublani, od 1924 prof. slovanských jazyků a literatury na univ. ve Strasburce. Sp.: Les formes du duel en slovène 1925), Atlas linguistique pour servir à l'étude en slovène (1925), Statistique des langues de l'Europe (1928), Oton Joupantchitch, poète slovène (1931) a j.

Těstoviny, těstové zboží, výrobky, získané z nekvašeného těsta z pšeničné mouky nebo krupice za přísady lepku a vajec. S vodou dobře prohnětené těsto formuje se v různé tvary a konservuje se pouze sušením. Podle toho kolik vajec bylo k rozdělání těsta na 1 kg mouky použito, dělí se na: 1. těstové zboží vaječné, připadala-li nejméně 2 vejce, 2. zboží těstové s přídavkem vajec, připadalo-li alespoň 1 vejce a 3. obyčejné zboží těstové s méně než 1 vejcem na 1 kg mouky nebo úplně bez vajec. Aby mělo vzhled zboží vaječného, přibarvuje se umělým neškodným žlutým barvivem. Nejdůležitější výrobky sem náležející jsou makarony, nudle, flíčky a různé jiné druhy zavářek do polévek. Průměrně obsahuje toto zboží 75% uhlohydrátů, asi 12% bílkovin, 10—12% vody, 1% popela a menší množství tuku a celulosy.

Test. Testem podle Claparéda rozumíme zkoušku, směřující k tomu, aby byly stanoveny fysické a duševní vlastnosti individua, tedy na příklad jeho postava, jemnost zrakového vnímání, stupeň představitelnosti, schopnosti kreslířské, duševní únava a pod. Aby se mohla vědecky stanoviti hodnota jevů, je třeba nalézti určitou jednotku, kterou by se jevy měřily. Počtem takovýchto jednotek vyjadřuje věda číselně jejich mocnost, velikost. Hmotné (kvantitativní) jevy měřila věda dávno. Duševní (kvalitativní) jevy pokusili se prvně měřiti Fechner a Weber. Od té doby snaží se různé obory psychologie hodnotiti, tedy měřiti téměř všechny projevy lidského ducha. Vědecké metody přírodních věd uplatňují se i v psychologii, když se poznala vzájemná závislost dění fysického i duševního. Způsobů, jak měřiti a hodnotiti duševní jevy, jest velmi mnoho. Jedním z nich jest test. Rozumíme jím v užším slova smyslu vhodně upravené úkoly, jež má zkoušenec písemně vypracovati. Výsledek se hodnotí nejen po stránce správnosti, ale i podle času, jehož bylo k rozřešení třeba. Nejznámější jsou testy Binet Simonovy, jimiž se měří intelektuální úroveň dítěte. V Německu se podrobně těmito otázkami zabýval William Stern. Metody psychologické zkoušky přeneseny byly v posledním dvacítiletí na pole školského měření, kde se nyní uplatňují větší měrou. Američané dr. J. M. Rice a E. L. Thorndike prvně usilovali o vytvoření stupnice, kterou by se dalo měřiti vědění žáků. Thorndikova stupnice pro měření psaní byla uveřejněna r. 1910. Od té doby byly statistickými metodami sestaveny stupnice pro ostatní školní předměty i pro jiné dovednosti a znalosti praktického života. I na našich pokusných školách se nyní hojně testuje. Upravují se testy americké a tvoří se i testy původní, jež vydával zvláště Ba-

kulův ústav. „Theorii školského měření" vydal tamtéž dr. Václav Příhoda. Testům nelze upříti mnohých výhod. Jest však vždy potřebí, aby byly mnohými zkouškami náležitě ověřeny. Nelze však také schvalovati, aby se jedině tímto způsobem žáci zkoušeli. I testovací metoda má své vady a zneužívá-li se, způsobuje škody.

Těšínský mír, 1779 mezi Marií Terezií a Bedřichem Pruským uzavřený mír, kterým skončena t. zv. bramborová válka. M. Terezie získala jím Innskou oblast.

Tethys, v řec. mythol. dcera Urana a Země, manželka Okeana.

Tetradymit, nerost Bi_2Te_3S, v romboedrických krystalech, cínově bílý až ocelově šedý, tvrdosti 1—2.

Tetraethylolovo, látka používaná ve směsi s ethylenbromidem jako antidetonační prostředek do benzinu, aby se zamezilo klepání motoru. Jeho spalné produkty jsou jedovaté a proto může býti někdy příčinou otravy výfukovými plyny.

Tetrachlorethan, acetylentetrachlorid, „Tetra", $Cl^2HC.CHCl^2$, vzniká přímým slučováním acetylenu s chlorem za přítomnosti různých katalysátorů (na př. chloridu antimoničného, chloridu siřičitého a železa). Jest to bezbarvá, těžká kapalina, vroucí při 146.3° C, hutnoty 1.600, indexu lomu 1.4942, páchnoucí poněkud po chloroformu, nehořlavá, na různé kovy nepůsobící nebo jen nepatrně působící (za vlhka a tepla nepůsobí na olovo, měď, nikl, za sucha nepůsobí na železo, cín, mosaz). Je látkou jedovatou. Jest to dobré rozpustidlo tuků, olejů, pryskyřic, dehtu, octanů, celulosy (t. zv. acetosol), a proto se ho používá na přípravu laků, k extrakci tuků, k odstraňování starých nátěrů. Rozpouští také síru (za tepla), fosfor, jod, brom, a proto se ho používá často i v chemickém průmyslu.

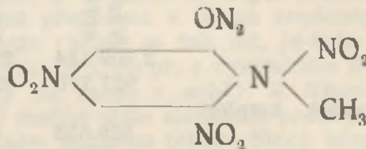
Tetraktys (řec.), číslo 4, jež bylo v pythagorejské nauce posvátné; též číslo 10, vzniklé součtem prvních čtyř čísel: 1+2+3+4.

Tetrapol, též mýdlo tetrapolové, směs mýdla monopolového a chloridu uhličitého, nažloutlá kapalina s vodou se dobře mísící. Používá se ho ve velkém měřítku jako nehořlavého, ve vodě snadno rozpustného, tuk rozpouštějícího prostředku v textilním průmyslu a v chem. čistírnách. Jest úplně neutrální a nepůsobí ani na tkaninu, ani na její vybarvení.

Tetrofan, složitá organická sloučenina (kyselina dihydronaftakridinmesokarbonová), vyrábí se z isatinu a tetrahydronaftalinketonu. Tvoří téměř bezbarvý, slabě nahořklý prášek, nerozpustný ve vodě a organických rozputidlech. Upotřebuje se v tabletách po 0.5 g nebo v podobě injekcí při kornatění tepen, dětské obrně a pod.

Tetronal, diethylsulfondiethylmethan $(C_2H_5)_2.C.(SO_2.C_2.C_2H_5)_2$, tvoří lesklé tabulky, chuti kafrovitě hořké, je jako sulfonal uspávacím prostředkem.

Tetryl, tetranitromethylanilin, složení:

vyrábí se působením kyseliny dusičné na methylanilin v roztoku kyseliny sírové. Pro svoji velkou výbušnost používá se ho k plnění roznětek a rozbušek podobně jako třaskavé rtuti.

Teuber Oskar (1852—1901), č.-něm. novinář, spisovatel, historik divadla a dramatik. Hl. sp.: Geschichte des Prager Theaters (1883—88).

Téver Felix, † 16. 6. 1932, ↷ S.

Teweles Heinrich (1856—1927), čes.-něm. novinář, ved. redaktor Prager Tagblattu, spisovatel povídek, dramaturg, od 1911 řed. Německého divadla v Praze. Sp.: Prager Dichterbuch (1893), Beitrag zur Goethefeier in Prag (1899), Der Roman Goethes (1918), Goethe und die Juden (1925), Presse und Staat (1928) a j.

Texaská horečka, dobytčí nemoc, způsobená haemosporidem Babesia (Piroplasma) bigemina.

Texcoco, území Mexika o 60.000 obyv. a m. v Mexiku, 6000 obyv.; na stejnojmenném slaném jezeře, kdysi (jako Acolhuacán) hl. sídlo kultury aztecké.

Texel, hol. ostrov v Sev. moři, 184 km², 8000 obyv. Má přístav Oude Schild, chov ovcí, zeměděl., rybolov, sýrařství. Hl. m. Den Burg. 21. 8. 1673 porazil zde de Ruyter anglo-franc. loďstvo, vedené Ruprechtem Falckým.

Těžká atletika, ↷ sport (D).

Thabet ben Harum (835—900), arabský astronom a matematik.

Thales (640—543 př. Kr.), řec. filosof, mnoho cestoval. Domníval se, že podstatou věcí je voda, ze které vše vzniklo a do které se vše navrátí. Přičítá se mu sentence: Poznej sama sebe. T. bývá počítán k 7 mudrcům. Určil 365 dní roku, předpověděl 585 zatmění měsíce. Jeho žáci byli Anaximandros, Anaximenes a Perkydes.

Thalloczy Ludvik (8. 12. 1854—1. 12. 1916), maď. historik, 1915 guvernér obsazeného Srbska.

Textilní průmysl:

Počet důležitých textilních strojů podle jednotlivých odvětví v roce 1926:

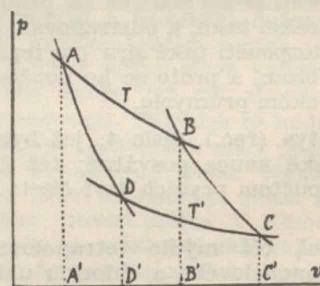
Odvětví textilního průmyslu	Vřetena spřádací	Vřetena skací	Mechanické stavy	Stroje pletací a stávkové	Tiskací rouleaux	Jiné stroje, zvláště zušlechťovací	Závody, které tyto stroje vykázaly	Zaměstnanci těchto závodů, koudel,
Bavlna	3,809.134	79.728	106.786	102	10	2.906	515	112.004
Vlna	927.770	32.120	26.442	267	11	803	199	57.782
Len, konopí, koudel juta	328.533	4.181	12.883	—	1	837	141	31.389
Hedvábí	5.366	1.812	11.458	101	3	3.814	59	15.630
Apretury, bělidla, barvírny, tiskárny . .	200	2.000	1.226	—	112	2.424	107	13.658
Výroba stávkového a pleteného zboží . .	39.970	250	101	11.177	1	8.069	170	17.699
Ostatní textilní výroba (mimo konfekci)	—	250	413	12	—	11.439	76	5.109
Úhrnem . .	5,110.793	120.543	159.309	11.659	138	30.292	1.267	253.271

(Podle Zpráv St. úřadu statist.) — Jiná hesla z oboru textilnictví ☞ tkalcovství, stávkové zboží a j.

Theofylin, theocin, složením 1,3-dimethylxanthin, obsažen je v malém množství v čaji, vyrábí se však syntheticky z močoviny. Z vodného roztoku vylučuje se v podobě bezbarvých šupinek, tajících při 272° C. Používá se ho jako příbuzných alkaloidů theobrominu a kofeinu v lékařství.

Theominal, kombinace 0.3 g theobrominu a 0.03 g luminalu, jíž se používá v lékařství proti různým křečím a při kornatění tepen.

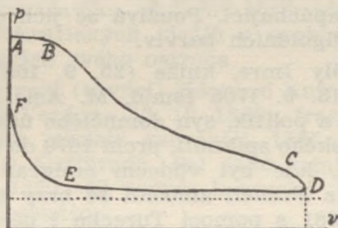
Thermodynamika (☞ S). Označíme-li si Q množství tepla (dodaného nebo spotřebovaného), U vnitřní energii látky nebo tělesa, W práci, má první věta thermodynamická tento matematický tvar: $Q = U_2 - U_1 + W$, což se čte: teplo tělesu dodané spotřebuje se na zvýšení vnitřní energie a na vykonání práce. Vnitřní energie vzrostla z U_1 na U_2. Rozložíme-li si ty veličiny na infinitesimálně malé části, píšeme větu v diferenciálním tvaru $dQ = dU + dW$. Je-li celý děj takový, že na konec je těleso v počátečním stavu, nazývá se děj „kruhový", a $Q = W$, dodané teplo se rovná vykonané práci. Pro matematické vyjádření jsou výhodné t. zv. děje „zvratné", t. j. takové, které se mohou odehrát oběma směry; v praxi se jim blíží děje velmi pomalé, při nichž je látka stále ve stavu rovnovážném. Jako látek užíváme zpravidla plynů. Thermodynamické děje rozdělíme na čtyři zjednodušené případy: 1. Děj isothermický, objem a tlak plynu se mění, avšak teplota zůstává konstantní. 2. Děj isopiestický, nemění se tlak. 3. Děj isochórický (isovolumický), objem zůstává stálý. 4. Děj adiabatický, kdy se mění objem, teplota i tlak, ale tak, že plyn teplo ani nepřijímá ani nevydává; představujeme si, že je dokonale isolován. Každý děj můžeme si znázorniti diagramem, udávajícím závislost tlaku na objemu; na osu úseček nanášíme objem v, na osu pořadnic tlak p. Čára, znázorňující děj isothermický, nazývá se isotherma, a podle stavojevné rovnice pro plyny $p\,v = R\,T$ bude to rovnoramenná hyperbola ($x\,y = \text{const.}$). Podobně máme isochóru a adiabatu. — Složité therm. děje převádíme si na tyto jednoduché případy. Zvláště důležitý je ideální kruhový děj č. cykl Carnotův

Obr. 1.

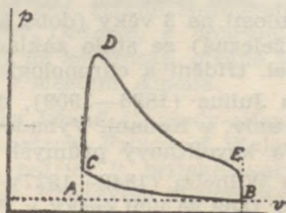
(obr. 1). Dané množství plynu má v počátečním stavu objem v_1, tlak p_1. Nejprve isothermicky (při teplotě T) zvětšujeme objem, při tom ovšem klesá tlak a musíme plynu dodávat teplo, aby se neochladil. Tomu odpovídá na obraze čára A B. Potom z bodu B necháme plyn expandovat adiabaticky do bodu C, při tom jeho teplota klesne na T'. Pak ho isothermicky stlačíme do bodu D, a musíme mu teplo odebírat. Z bodu D jej zase adiabaticky stlačíme do A

(bod D musí být tak volen, aby ležel na adiabatě, procházející bodem A); tím stoupne jeho teplota zase na T. Představujeme si to tak, že při ději A B je plyn, uzavřený ve válci s pístem, ponořen do nějaké lázně s teplotou T, která mu teplo dodá, při C D je v lázni teploty T', které teplo odevzdá. Při expansích plyn koná práci, při kompresích ji spotřebuje, ovšem méně, než ji vykonal. Teorie ukazuje, že celkem odevzdaná práce za celý cykl je úměrna ploše, omezené diagramem, a je vykonána na útraty dodaného tepla v lázni T (to je větší, než množství tepla, odevzdaného v lázni T'). Takovým způsobem můžeme teplo proměňovat v práci. Koeficient účinnosti, který měří, jaká část dodaného tepla se promění v práci, je $\eta = \frac{Q - Q'}{Q} = \frac{T - T'}{T}$ (Q a Q' je teplo dodané a odevzdané). — Tyto diagramy jsou důležité pro posouzení tepelných strojů, t. j. parních strojů a parních turbin a spalovacích a výbušných motorů. Nazývají se indikátorovými diagramy, poněvadž stroj je samočinně kreslí pomocnými přístroji, zvanými indikátory. Ty registrují tlak ve stroji a současně pohyb pí-

Obr. 2.

stu, a tudíž i objem. Na obr. 2 je příklad indikátorového diagramu parního stroje. Tečkovaná čára značí atmosférický tlak. V bodě A vpouští se do válce pára pod vysokým tlakem. Vpouštění trvá až do bodu B, odtud nastává expanse páry. Od bodu C do D se pára vypouští, od D do E je vytlačována pístem, pohybujícím se zpět. V bodě E se válec uzavře a zbytek páry se stlačí do F. Pak se znovu pára vpouští. — Obr. 3 představuje indikátorový diagram

Obr. 3.

čtyřtaktního výbušného motoru. Ssací takt je znázorněn částí vodorovné čáry, tečkované od A do B. Od B do C je takt kompresní, v C se plyn zapálí a tlak vzroste výbuchem velmi rychle k D, D E je takt expansní, u E se otevře ventil a výfuk potrvá přes B až do původního bodu A. — Druhá věta thermodynamická má dvojí formulaci: 1. Clausiova: Teplo nemůže samo o sobě přecházet z tělesa studenějšího na teplejší. (Může se tak dít, je-li to spojeno s jinými ději, na př. s vykonáním práce, ale nikdy ne samo o sobě). 2. Thomsonova: Není možno stále získávati práci jen ochlazováním jediného tělesa. Stroj, který by to prováděl, nazývá se perpetuum mobile druhého druhu; 2. věta thermodynamická tedy vyslovuje nemožnost jeho sestrojení. Matematický její výraz je $\int \frac{dQ}{T} > 0$, d Q je infinitesimální množství dodaného tepla, T je abs. teplota. Veličinu $\frac{dQ}{T} = dS$ nazval Clausius přírůstkem „entropie". Kdežto 1. věta určuje nám kvantitativní vztahy mezi teplem a prací při thermodynamických dějích, druhá věta ukazuje, kterým směrem se děj odehraje: vždycky tak, aby entropie soustavy vzrostla. Příkladem systému, jehož entropie stále roste, je vesmír. Až entropie dosáhne maxima, nastane tepelná smrt vesmíru (hypotésa). — Znaménko rovnosti ve 2. větě platí pouze pro děje zvratné. Při těchto entropie neroste. — Nová fysika, založená na statistických metodách, dala druhé větě novou náplň. Podle Boltzmannova zákona je entropie úměrna logaritmu statistické pravděpodobnosti. Je přirozené, že při každém ději snaží se soustava (látek) přejíti do stavu, který má větší statistickou pravděpodobnost. Statist. pravděpodobnost roste a tedy i entropie musí růst. Tím dostal i pojem nezvratnosti dějů interpretaci, založenou na pravděpodobnostech. Na př. není zákonem absolutně platným, že by teplo muselo přecházet z tělesa teplejšího na studenější. Pouze pravděpodobnost opačného děje je tak nepatrná, že se nám nepodaří tento zjev pozorovat. — Třetí věta thermod. má za důsledek, že při nízkých teplotách specifická tepla látek klesají k nule. To znamená, že přidáním nebo ubráním libovolného množství tepla se jejich teplota velmi málo mění, resp. nezmění (což souhlasí s formulací věty, že není možno těleso ochladit až na abs. nulovou teplotu). Též elektrický odpor látek klesá a objevuje se t. zv. supravodivost (⤷). Statistická fysika ukázala, že třetí věta je důsledkem Pauliho vylučovacího principu (srovnej atomová teorie, kvantová teorie), podle něhož v určitém systému se může v nějakém li-

bovolném kvantovém stavu nacházet pouze jediná částice. Tedy ve stavu „nulové energie“ se může nacházet jen jedna částice, ostatní se musí nacházet ve stavech vyšších, a celková energie systému tedy nemůže klesnouti pod určitou minimální hodnotu. Poněvadž teplota je určena pohybovou energií molekul, která je samozřejmě kvantována, musí mít určitou minimální hodnotu.

Thersites, v řec. báji ošklivec v řec. vojsku před Trojou, zlomyslný křikloun, byl zabit Achillem, poněvadž vyloupal mrtvole královny Penthesileie oči.

Theunis Georges (* 1873), belg. státník, 1920 ministr financí, 1921—25 ministerský předseda, 1927 předseda konference světového hospodářství, 1929 president mezinár. obchodní komory.

Thiargol, koloidní, ve vodě snadno rozpustné šupinky obsahující 20% stříbra. Používá se ho ve zředěném roztoku ve vodě a glycerinu při kapavce a některých ženských nemocech buď ke vstřikování nebo k tamponáži.

Thibaudeau (vysl. tibodó) Antoine Claire, hrabě, (1765—1854), franc. státník, právník, 1792 v Konventu, 1796 president rady pěti set, 1803 prefekt, žil 1815—30 jako emigrant ve Švýcarsku a v Praze, 1852 senátor. Sp.: Histoire générale de Napoleon Bonaparte (1827—28), Correspondance inédite, 1789—91 (1898), Mémoires, 1789—1815 (vyšly 1913).

Thidreksaga (též Vilkinasaga), sbírka norských povídek rytířských, vzniklá asi 1260, o Dětřichu Berunském.

Thienen (franc. Tirlemont), město v belg. prov. Brabantské, (1928) 20.644 obyv., pivovar, cukrovar, strojírny, obchod obilím, dobytkem. Bojiště z r. 1793.

Thiers (tier), hlav. město ve franc. dep. Puy de-Dôme, (1926) 15.859 obyv., stavit. památky, průmysl nožířský, továrna na papír.

Thimig Heřman (* 22. 1. 1894), něm. divadelní a filmový herec.

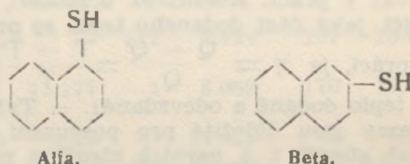
Thinolith, pseudomorfosa kalcitu dle pyramidálních krystalů natrokalcitu, vyskytuje se v mocných usazeninách v jezerech v Nevadě.

Thioindigo, thionaftenindigo, umělé organické barvivo, vyráběné ve velkém měřítku syntheticky z kyseliny anthranilové. Krystaluje v hnědočervených jehličkách ve vodě nerozpustných, v organických rozpustidlech se rozpouštějících červeně se žlutou fluorescencí. Používá se ho k barvení bavlny a živočišných vláken z kypy hydrosulfitové na červeno s modravým nádechem, k barvení bavlny z roztoku sirníku sodného a v tiskařství. Vybarvení vyniká velkou stálostí na světle a vůči oxydačním činidlům a patří proto toto barvivo mezi nejdůležitější červená kypová barviva.

Thiokol, draselná sůl kyseliny guajakolsulfonové, obsahující 52% guajakolu. Tvoří bezbarvý, krystalický prášek, ve vodě snadno rozpustný. Je náhražkou jedovatého guajakolu a používá se ho v lékařství při tuberkulose plic, katarech dýchadel a chronických průjmech.

Thiomočovina, ⚲ sulfomočovina.

Thionaftol, naftylmerkaptan, vyskytuje se ve dvou formách jako alfa nebo beta. Alfa-

Alfa. Beta.

thionaftol vyrábí se z chloridu kyseliny alfanaftalinsulfonové. Je to kapalina vroucí při 152° C (při 15 mm), nepříjemného zápachu, s vodními parami těkající. Beta-thionaftol tvoří krystalky, tající při 81° C, slabě odporně zapáchající. Používá se jich při výrobě indigoidních barviv.

Thököly Imre, kníže (25. 9. 1657 Kežmark—13. 9. 1705 Ismid, M. Asie), uher. magnát a politik, syn domnělého účastníka magnátského spiknutí, prchl 1670 do Sedmihradska, kde byl vůdcem emigrantů. Ve spojení s Francií zmocnil se brzy horních Uher, 1681 s pomocí Turecka i některých krajin dolních U. R. 1683 zúčastnil se turec. tažení proti Vídni, byl však u Bratislavy poražen. R. 1689 byl sultánem jmenován knížetem Sedmihradska. Byl nevlastním otcem Františka Rákócziho II., neboť pojal za choť Helenu Zrinskou, vdovu po Frant. Rák. I.

Thomas Albert, † 8. 5. 1932, ⚲ S.

Thomsen Einar, MUDr., souč. dánský fysiolog ve Swendborgu. Spis o životním díle J. Ev. Purkyni byl 1915 poctěn kodaň. universitou. 1928 přednášel na Masar. univ. v Brně.

Thomsen Christian J. (1788—1865), dán. starožitník; jeho rozdělení (1824) nejdáv. lidské minulosti na 3 věky (doba kamenná, bronzová, železná) se stalo základem dalšího archeol. třídění a chronologie.

Thomsen Julius (1826—1909), dán. chemik, prof. univ. v Kodani. Vybudoval thermochemii a kryolithový průmysl.

Thomsen Wilhelm (1842—1927), dán. jazykozpytec, 1869 se učil česky v Praze; od 1875 prof. v Kodani. 1877 objevil palatální zákon v jazycích árských. Rozluštil někt.

záhadné nápisy a objevil někt. dosud neznámé jazyky (1917 rozluštil nápis při „zlatém pokladu Attilově“; T. objevil, že je psán jaz. protobulharským.) Měl vliv na jazykovědu i jiných národů.

Thomson (tomsn), řeka v austral. státě Queensland, pramení v Great Dividing Range.

Thon Jan, PhDr (↘ S), doplň: Sp.: Vybrané spisy Karla Sabiny (3 svazky 1911—1916), Cesta K. H. Máchy do Italie (1910), Opuštěné stopy (Básně z r. 1926).

Thorianit, silně radioaktivní minerál, v podstatě kysličník thoria, uranu s přimíseninami, regulérní krychlové krystaly, tvrdost 5.5—6, vyskytá se spolu se zirkonem na Ceylonu. Dobývá se z něho thorium.

Thoroddsen Thorwald (6. 6. 1855—28. 9. 1921), island. geograf a geolog, věnoval se geolog., vulkanolog. a geografickým badání a místní historie Islandu. Sp.: Landfrae dissaga Íslands (1892—1904), Ferdabók (1913—15), Lysing Íslands (1908—22), Arferdi á Íslandi (1916—17) a j.

Thorsteinsson Steingrímur (19. 5. 1831—21. 8. 1913), island. básník, rektor gymnasia v Reykjaviku, nadšený lyrik romanticko-demokratických ideálů o svobodě, opěvoval krásu svého ostrova.

Thouvenel (tuvnel) Edouard Antoine (11. 11. 1818 Verdun—19. 10. 1866), franc. státník, 1851 ministr zahraničí, 1855—59 vyslanec v Cařihradě, dal jako ministr zahraničí 1860—62 podnět k syrské expedici, od 1859 senátor.

Thread (dzred, nit), angl. míra pro bavlněnou nit = 137.159 cm, pro lněné a konopné nitě = 228.598 cm.

Thrombopenie (řec.), nedostatek krevních destiček v krvi.

Thugové, tajná sekta v Indii, od r. 1200; přepadali a zabíjeli pocestné na počest bohyně Purvâti (Kali). 1830—57 byli vyhubeni.

Thuille Ludwig (30. 11. 1861—5. 2. 1907), něm. skladatel, skládal komorní hudbu, písně, opery Theuerdank (1897), Lobetanz (1898) a j., mužské sbory.

Thunder Bay (tandrbé, hromový záliv), 1. záliv na sev. straně Hořejšího jezera v kanad. prov. Ontario, s dobrými kotvišti. — 2. Záliv na severozáp. straně jezera Huronského s městem Alpena.

Thursday Island (tharsdy-ailend), ostrůvek v souostroví Prince of Wales, v úžině Torreské, patřící k britsko-austral. státu Queensland. Přístavem je Port Kennedy.

Thutmosis, jméno čtyř králů egyptských 18. dynastie.

Tiamat, starobabylonská mythologická bytost, pramatka, manželka boha podsvětí Kingu. Pronásleduje bohy, své děti, a je zabita v boji s Mardukem, který z její mrtvoly vytvořil nebeskou klenbu.

Tiberinus (T. Pater), starořímský bůh řeky Tiberu. Rea Silvia, matka Romula a Rema, uvržena svým strýcem do Tiberu, stala se prý jeho chotí.

Tibesti, hornatá krajina ve vých. Sahaře; podnebí je horké a suché; v údolích bydlí Tibuové (↘ D). Hlavní město Tao a Bardai. 1912—17 dobyta Francouzi.

Tibuové (Tedové), kmen sudanských černochů v Tibesti, sahající až k Borgu na jihu, roztroušeni až k Fézanu; jsou pleti tmavohnědé až rudé, chovají dobytek a jsou zahradníci (zelenina, datlová palma), jako zbraní užívají kopí, nožů a kožených štítů. Sociálně jsou rozvrstveni na šlechtice, z nichž vycházejí sultánové, lid a opovrhované kováře. Jsou mohamedáni. Mluví řečí (teda, daza), zpřízněnou s kanuri.

Tibur, starodávné místo v Latiu, až do 4. stol. př. Kr. soupeř Říma, později oblíbené letovisko Římanů. Nyní Tivoli (↘ S).

Tidor, ostrov v sev. Molukkách, 108 km², má sopky až 1720 m, vyváží kukuřici a cukrovou třtinu. Okres T. zahrnuje také části Džilolo a j. ostrovů, 10.270 km², asi 30.000 obyv. Hlavní město je T. na vých. pobřeží.

Tiemmannit (selenová rtuť), olověně-šedý minerál, selenid rtuti HgSe, beztvarý, též v krystalech, v Utahu, Harzu a j.

Tienšan (rusky (Tianšan, čín. „nebeské hory“), mocné pohoří ve vnitřní Asii, mezi 68° a 97° vých. d. a 40°—46° sev. š. Nejdůležitější řetězy jsou od vých. k západu: 1. v severní části: Borochoro Iremhabirga, Bogdo-Ola (6500 m), Karliktagli, 2. ve střední části: Alexandrův řetěz, Transilijský Ala-tau, Kungi-Ala-tau, Temurliktau, Chan-Tengri (Tengri-Chan, nejvyšší hora 6991 m); 3. v jižní části Čotkae-tau, pohoří Ferghánské, Atbači, Bugur, Kuruktagh. — T. je bohatý na měď a uhlí. — Podnebí je kontinentální se skrovnými letními dešti. Vyšší polohy jsou pokryty ledovci. Severní zavlažované svahy mají bohatý vzrůst rostlinstva, vnitřní planiny jsou stepnaté, jižní svahy pouště. Obyvatelé jsou kočovní Kirgizové a Kalmuci, mimo ruských kolonistů v okolí Issyk-kulu na severu. Západní díl T. patří sovět. Rusku, východní a jižní Číně.

Tière (tier) Nestor de (6. 8. 1856—10. 5. 1922), nizozem. dramatik, psal operní texty a lidová dramata.

Tiers-état (franc. třetí stav), zástupci občanského stavu, hlavně ve Francii, jako třetího vedle šlechty a duchovenstva, též

všeobecně obecný lid na rozdíl od privilegovaných stavů.

Tiétar, přítok řeky Tajo, ve Španělsku, 165 km dlouhý, pramení v Sierra de Gredos, ústí u Villareal.

Tiëté, přítok brazil. ř. Paraná, v São Paulo, 1000 km dlouhý, vzniká v Serra do Mar, pro četné vodopády a peřeje jen část. splavný, ústí u Itapura.

Tietz Ferdinand (1707—1777), něm. sochař, rodem z Čech, hlavní mistr plastiky rokoka, vytvořil četné skulptury a maloplastiky.

Tiglatpilesar, jména assyrských králů, z nichž T. III. (745—727) zajistil okolní kraje assyrskému panství, podmaniv si Menahema Israelského a řadu fénických a severosyrských knížat. Podmanil si kmeny Chaldejské, odstranil krále babylonského a vstoupil 729 sám na trůn.

Tigré, krajina v sev. Habeši, 2000 m vysoká planina, obývaná koptickými křesťany; hlav. město Adua.

Tigurinové, keltický kmen v helvetském Pagus (župa) Tigurinus; porazili 107 na Ženevském jezeře L. Cassia, byli odraženi Caesarem na Saôně.

Tihamma (též Tehama), plochý, pustý pobřežní pruh Arabie mezi Rudým mořem a vysočinou, patří k Hedžasu.

Tihany, poloostrov na sev. břehu jezera Blatenského (Maďarsko), nese na příkré skále opatství benediktinské T. V blízké vsi T. byl 26. 10. 1921 uvězněn býv. císař Karel po svém druhém pokusu o znovuzískání trůnu.

Tikopia (Tucopia), ostrov v Jižním moři pod 12° 21' již. š. a 168° 43' vých. d., asi 11 km obvodu, obydlený Polynesany, od 1898 pod britským protektorátem.

Tikunové, indiánský kmen v úvodí horní Amazonky; jsou lovci, mají luky s otrávenými šípy, provádějí maskové tance.

Tilaka (sanskrt; též Citraka), sektářské znamení, které je vytvořené dle sekty z čar a bodů a pobožní Hindové si je denně po koupeli natírají na čelo.

Tilburg, m. v Holandsku, (1930) 78.459 obyv., ♂ S.

Tilbury (tibery), město v hrabství Essex (Anglie), asi 10.000 obyv., na Temži, velké doky a značný provoz zboží.

Tilos (řec. Episcopi, ital. Piscopi, ve starověku Telos), skalnatý ostrov v Egejském moři, patřící k Dodekanesu, 63 km² s (1922) 1158 řec. ob., má antické zříceniny, rybolov, vinice, chov ovcí. Hlavním místem a přístavem je Piscopi nebo Megalo Corio (500 obyv.).

Tilsit, m. v Prusku, (1930) 50.834 obyv., ♂ S.

Timarchos, řecký sochař, syn Praxitelův, vytvořil se svým bratrem Kefisodotem mezi jiným sochu řečníka Lykurga a Menandra.

Timis (rum., maď. Temes, čes. Temeš, ve starověku Tibiscus), levý přítok Dunaje v Rumunsku a Jugoslavii, 341 km dl., vlévá se u Pančeva.

Timisoara (Temešvár), m. v Rumunsku, (1930) 91.866 obyv., ♂ S.

Timok, pr. přítok Dunaje v Srbsku, přijímá u Zaječaru Černý T. a tvoří v posledních 15 km hranici proti Bulharsku, ústí u Radujevacu.

Timur Kutluk, mongol z rodu Orda, zakladatel Bílé hordy z vých. Kipčaku, následoval svého otce Ura (1361—95) a porazil 1399 jako spojenec Samarkandu Poláky u Kijeva.

Ting-jau (Ting-yao), čínský, bílý porculán s modelovanými nebo vyrytými okrasami, od 11. stol. v Čingtau vyráběný.

Tinian, ostrov v již. Marianách, v záp. Tichém oceáně, 130 km², asi 50 obyv., pokrytý travou a křovinami, mnoho zdivočelých vepřů, slepic, skotu.

Tinkal, nerost stejného chemického složení jako borax. Vyskytuje se hlavně v západním Tibetu, kde se usazuje vypařováním vody z boraxových jezírek. Uměle se vyrábí ze sassolinu z Toskánska. Krystaluje v sloupcovitých krystalech jednoklonné soustavy, lasturového lomu, mastného lesku, ve vodě snadno rozpustných.

Tinos (Tenos), řecký ostrov v Kykladech, 204 km², (1925) 12.500 obyv., vinice, hedvábnictví, zpracování mramoru. — Hlavní město T., (1925) 2700 obyv., přístav.

Tinseau (tensó) Léon, hrabě (1844—1921), franc. spisovatel, psal romány s náměty z vyšších a diplomatických kruhů pařížské společnosti. Sp.: La meilleure part (1885), Ma cousine Pot-au-Feu (1888), Le chemin de Damas(1894), Un nid dans les ruines (1898), La princesse errante (1902), La finale de la symphonie (1911), Le secret de Lady Marie (1918) a j.

Tippecanoe (-kenú), řeka v severoamer. státě Indiana, vzniká v jezeře T., 320 km dlouhá, ústí u Lafayettu do Walashu.

Tipton, město v angl. hrabství Staffordshire, (1921) 34.130 obyv.; uhelné doly, ložiska železné rudy, slévárny, strojírny, chemický průmysl.

Tiraboschi (-oski) Girolamo (28. 12. 1731 Bergamo—3. 6. 1794), ital. literární historik, proslulý svojí přesnou, úplnou „Storia della letteratura italiana", dějiny literatury

od začátku až do 18. stol., „Biblioteca Modenese" a j.

Tiračmir, nejvyšší (7750 m) vrchol Hindukuše, na severozáp. okraji Britské Indie, mnoho ledovců.

Tirana (Valona), hl. m. Albanie, (1930) 12.454 obyv., O, S.

Tire (ve starov. Tyrrha), město v turec. vilajetu Aidin, (1927) 18.675 obyv., daří se vínu, tabáku, bavlně, má tkalcovství koberců.

Tirnovo (Trnova), hlav. město bulh. kraje T. [7799 km² s (1926) 505.692 obyv.], (1926) 12.067 obyv., sídlo ortodoxního arcibiskupa, tkalcovny, koželužny, pivovar. V okolí vinice a chov včel.

Tisá, okr. Děčín, (1930) 2145 obyv.

Tisovec, okr. Rimavská Sobota, (1930) 4050 obyv.

Tissandier (tisandié) Gaston (1843—1899), franc. chemik a vzduchoplavec, podnikl vědecké vzduchoplavby a činil se svým bratrem Albertem pokusy se vzducholodí vlastní konstrukce.

Tišnov, (1930) 4116 obyv.

Titulus mensae, v katol. církvi závazek skutečné nebo právní osoby, starati se o přiměřené vydržování někoho, kdo byl připuštěn k vyššímu vysvěcení buď doživotně nebo tak dlouho, dokud není zajištěn jiným titulem.

Titův oblouk, v Římě, na počest pozdějšího císaře Tita, římským senátem po zboření Jerusaléma postavený vítězný oblouk z r. 81, ještě dnes dobře zachovaný.

Tkalcovství. Ruční tkalcovství. Tkaní provádělo se v dřívějších dobách v zásadě týmž způsobem, jako dnes, při čemž byly osnovní nitě rozděleny ve dvě skupiny a vytvořeny z nich dvě roviny, v jejichž úhlu (prošlupu) prohazován byl útek, navinutý na dřevěné tyčce. Osnovní nitě byly vedeny oky na nitích, upevněných na obou stranách na tyčích a tvořící tak tkalcovské trdo.

Tkaní předchází příprava, již dělíme na přípravu osnovy a přípravu útku. Osnovní nitě přicházejí buď v cívkách nebo v přadenech a jsou nejprve jednotlivě stkány, aby se obdržela vyčištěná, zlepšená a spojená nit stejné délky. Pak následuje střihání, abychom dostali rovnoběžně vedle sebe uspořádané osnovní nitě, určité délky, pro příslušnou šířku a hustotu osnovy, podle určitého požadovaného čísla. Aby drsné osnovní nitě byly hladší a pevnější, spojuje se více nití kroucením a lepením. Tomu říkáme šlichtování. Pro rostlinné vlákniny (bavlnu, len, jutu, umělé hedvábí) užívá se škrobového lepidla, pro živočišné vlákniny (vlna) klihu n. směsi škrobu a klidu; hedvábné nitě bývají zřídka lepeny a jsou-li, užívá se gumy. Po šlichtování jsou osnovné nitě navíjeny na válec s okraji zv. osnovní vratidlo. To se děje na snovacím stroji. — Osnovní vratidlo K B obr. 2 jest uloženo v ložiskách na rámu tkalcovské stolice; osnovní nitě jdou přes nitěný kříž, t. j. přes dvě válcové tyče, zv. křížové činky k_1 k_2, udržující pořádek, takže liché nitě jdou pod první a přes druhou činku, sudé přes první a pod druhou činku. Nitě jsou zavedeny podle požadované vazby do oček c, d nitěnek vedle sebe v listu s_1 nebo s_2 upevněných, čímž vytvořen jest prošlup. Odtud jest osnova vedena paprskem b, jímž probíhá dle jemnosti příze jednotlivě nebo ve skupinách po 2 až 8 vláknech. Probíhající útek utvoří za paprskem tkaninu, jež vedena přes prsník B B, přichází na vratidlo zbožové W B. Mají-li odvinuté nitě býti obnoveny nebo opraveny, musí se navázati nová nit mezi prošlup a niťový kříž. — Příprava útkové nitě jest jednodušší; nit jest navinuta na cívku, která býtá zasílána obyčejně z přádelny už upravená. Někdy bývá útek vlhčen nebo pařen. — Nejjednodušší plátěná vazba má vystřídánu jednu nit osnovní s jednou útkovou. Pro tuto vazbu užívá se stroj dvoulistový, kde prošlup vytvořen jest útkem rovin osnovních c, e, d. Pro vícevazné tkaniny užíváme nejméně tří- až čtyřicetilistových strojů. Souhrn všech listů ve stroji tvoří tkalcovské brdo. Obr. 2 ukazuje dvoulistový ruční stav; listy jsou zavěšeny řemeny r_1 r_2 přes hřídel W a dole spojeny s podnožkami I_1 I_2, kterými jsou zdvihány a spouštěny. Týmž způsobem možno pohybovati třemi i čtyřmi listy současně. Pro více listů užíváme listový stroj. Rozsáhlejší vzory jsou hotoveny tak, že listy stejně vázající jsou zdvihány prostřednictvím šňůr. Pro každou osnovní niť vzoru potřebuje se jedna šňůra, která jest vedena otvorem v prkně a končí dřevěnou paličkou. Táhnutím šňůry zdvihá se nit a vytvoří se prošlup. Toto složité uspořádání bylo vytlačeno geniálním vynálezem Jacquardovým.

Jacquardský stroj zobrazen v obr. 3. Nitěnky stejně vázajících osnovních nití jsou upevněny na zdvižných šňůrách H, které visí na platinové šňůře P S. Každá platinová šňůra prochází otvorem v podložce P B a jest zavěšena na platině P a tím přitlačuje platinu na příslušný nůž m (dřevěné ostrohranné pravítko). V této poloze může nůž při pohybu nožové skříňky M K vzhůru unášeti s sebou platinu, platinovou šňůru a příslušné zdvižné šňůry s nitěnkami a osnovními nitěmi. Mají-li osnovní nitě zůstati nezdviženy, musí se platiny vysunouti ze záběru s noži. K tomu slouží jehly u, které zpružinami ve skříňce F K uloženými přitlačují platiny na nože, když jsou

v kartě na hranolu Pr otvory. Vstoupí-li místo otvorů v kartě plná místa, posune se jehla a s nimi i platina vpravo, nastane přerušení záběru a při pohybu nožové skřínky vzhůru platina zůstává v původní poloze na podložce P B a tím i osnovní nitě zůstávají v dolní poloze. Zdvižné šňůry procházejí roštem R S k řadnici a nesou nitěnky zatížené závažím.

Je-li podložka platin P B pevná, nazývá se stroj jacquardský stroj na zdvih; nožová skříň musí konati celý zdvih, odpovídající plnému prošlupu. Pohybuje-li se podložka platin P B, máme jacquardský stroj na zdvih a stah, kde nožová skříň se pohybuje je no polovic zdvihu a rovněž podložka se pohybuje polovinu zdvihu (nahoru nebo dolů). Pohyby nožové skřínky a podložky jsou pak navzájem vázány. Hranol jest uložen otočně na kývacím bidle P L; zdvihem nožové skřínky M K odkláni se bidlo P L, a to vedením kladky P R v kulise C vlevo, čímž se získá čas k otočení hranolu a nastavení nové karty. Karty (obr. 4) mají otvory upraveny dle požadovaného vzoru. Otvor dovoluje zapadnutí jehly, záběr platiny s nožem, zdvihnutí příslušné osnovní nitě a tím probíhá tato osnovní nit nad útkem a tvoří obrazec látky. Plné místo zatlačí jehlu, vysune platinu ze záběru s nožem, osnovní nit jde pod útkou a tvoří podklad. Děrování karet děje se na děrovacím stroji průbojníky, jichž počet je shodný s počtem otvorů v řadě u karty. Provedení děje se dle nakresleného vzoru (patrony). Každá karta odpovídá jednomu prošlupu. Počet podélných a příčných řad jehel příp. platin udává velikost Jacquardského stroje. Nejmenší jsou 100. stroje, největší 1200. stroje; jen pro tkaní obrazů byly použity ještě větší, na příkl. 4000. stroje. Někdy ani tyto nestačí a pak musí býti dva nebo tři stroje vedle sebe uspořádány. — Podle principu Jacquardského stroje jsou zařízeny také listové stroje, pro něž stačí jedna řada platin a jeden nůž; pak jest na každé platině zavěšen jeden list. — Nesení útku děje se člunkem, v němž jest útek uložen, navinut na útkové cívce. V obr. 5 vidíme ruční člunek, v obr. 6 jest odrážkový člunek, který jest ručně prohazován prošlupem. K zmenšení tření jest dole opatřen kladkami, obr. 6, a běhá v prošlupu po osnovních nitích, podporován člunkovou drahou. Člunková dráha L B, obr. 2, spolu s paprskem b a slupkou L D tvoří bidlo, jež neseno mečíky c, spojeno s břevnem Q, které jest kývavě uloženo v čepech na horní části stavu. Paprsek (obr. 7) sestává z rámu c b, v němž sevřeny jsou jednotlivé paprsky a, rourové nebo ploché elastické ocelové tyče, mezi nimiž jsou vedeny osnovní nitě jednotlivě nebo po dvou až osmi. Hustota paprsku udává se počtem rourek (paprsků) na 10 cm. Všechno toto tvoří bidlo, sloužící k vedení prohazovaného člunku. Při otevřeném prošlupu prohozen jest člunek s jedné strany na druhou, nyní listy změní svoji polohu a při novém prošlupu proletí člunek zpět a tím vytvoří vazbu nití osnovních s útkem. — Hotová tkanina musí býti odvedena přes prsník B B na vratidlo zbožové W B. Toto se otáčí v časových intervalech nebo po každém prohozu útku a navíjí tkaninu, při čemž zároveň jest jištěno západkou s, proti otáčení v opačném smyslu. Pro docílení rovnoměrně husté tkaniny musí být osnova řádně napjata. Aby pak rovina osnovní během tkaní zůstala nezměněna, vedeme nitě osnovní od osnovního vratidla přes svůrku S B. Hotová tkanina po zanesení útku jest ve své šířce udržována rozpínkami obr. 2, které dle obr. 8 jsou v rozpětí přestavitelné. Rozpínka skládá se ze dvou částí a, b, opatřených na konci hroty. Takto otevřená rozpínka vloží se do vedení tkaniny a přitlačuje ji. Délka rozpínky jest řiditelná podle šířky tkaniny vzájemným přestavením části b proti a.

M e c h a n i c k é t k a l c o v s t v í. S některými výjimkami (barchentů a ozdobných látek) mohou se všechny druhy látek zhotoviti na mechanických tkalcovských stavech. Také úpravné práce k mechanickému tkalcovství prováděny jsou na samočinných strojích. Lidská síla pak slouží jako dohližitel na jakost zboží a nepřetržitost chodu stroje. Užitečný provoz jest ovšem jen na 75% z počtu strojů, neboť 25% stavů připadá na přípravu stroje na tkaninu, opravy a nutnou reservu. V mechanickém tkalcovství užité stroje dělíme na stroje přípravné a na mechanické stavy tkalcovské.

Přípravné stroje: Soukací stroje na osnovní nitě jsou ponejvíce stroje na křížové soukání. Cívka s křížovým vinutím se při vinutí rychle otáčí a vodič nití pohybuje rychle navíjenou nití sem a tam, takže dostaneme křížové vinutí na cívce. Dle tvaru jsou válcové a kuželové cívky s křížovým vinutím. Válcové (obr. 9) odvíjeny jsou nití l, která jest kolmá k ose cívky a běhá sem a tam mezi krajními polohami l_1 a l_2. Kuželové (obr. 10) mohou míti při odvíjení osu vřetene svislou. Cívka otáčí se obyčejně třením od bubnu se šroubovou drážkou, v níž vedena jest navíjená nit. Tím docílí se velké rychlosti při navíjení a nit se pohybuje podle drážky sem a tam. Cívka jest uložena výkyvně, takže i při změně průměru cívky tato stále doléhá na buben. Při skončeném navíjení zastaví se drážkový buben, cívka jest sejmuta a nasadí se nová. Rovněž při přetržení nitě zastaví se drážkový buben. Jiné typy strojů na křížové soukání mají místo bubnu šroubové

křídlo (excentrický kotouč), vykonávající podobnou práci jako drážka na bubnu. Cívka jest pak hnána zvláštním hnacím bubnem. — Cívky pro člunek mívají formu potáče; v mnohých případech jsou vkládány potáče samy do dutiny člunkové nebo jsou člunkové cívky nastrkovány na vřeteno v dutině člunku (pro bavlnu). Pro len, hedvábí, česanou přízi a barvenou přízi musí býti sítkové nitě přesoukány. Tvar potáče vytvoří se, vine-li se na otáčející se cívku vodičem sem a tam pohybovaná nit ve vrstvách na sebe. Tyto vrstvy jsou kuželové; nitě jsou buď paralelně nebo křížově vinuty. Otáčivý pohyb obdrží cívka od vřetene; vratný pohyb odvozen jest od excentru a navíjení děje se bez mechanismu pouhým stiknutím nitě mezi kuželový konec cívky a kuželovou vodící kladku. — K snování užívají se dva druhy strojů: 1. Stroj na snování v plné šíři, při čemž jest snována příslušná část osnovy v plné šíři vratidla osnového. Na př. je-li snována $^1/_{10}$ počtu nití, musí se použíti 10 ti válců na jedno osnové vratidlo. Toto provedení užívá se pro jednobarevné a drsné osnovní nitě. Rozličnou hustotu nití obdržíme přestavitelným hřebenem (expansním). 2. Stroj na snování v plné tlouštce, při čemž jest příslušná část osnovy vinuta v požadované tloušťce a tedy v menší šířce na válce. Na př. jest snována $^1/_{20}$ nití, pak použije se 20 válců vedle sebe, abychom dostali potřebnou šíři osnovy. Ukládání nití na válce děje se kuželovitě, aby mohly být válce bez okrajů. Užívá se pro hedvábí, jemnou bavlnu a česanou přízi, jedno- nebo vícebarevnou. —

Šlichtování děje se buď jako přádelnické šlichtování, kde přást prochází šlichtou a přebytek šlichty jest vymačkáván, nebo jako šlichtování v celé šíři, kde snovaná nit osnovní vedena jest šlichtovací nádrží, přebytek vylučován jest válečky ždímacími, načež jsou nitě sušeny a navíjeny. Sušení jest bubnové nebo horkým vzduchem. Bubnového sušení užívá se pro bavlnu, len a jutu, horkovzdušného pro česanou přízi. Horkovzdušný šlichtovací stroj obr. 11 sestává ze šlichtovacího, sušícího a navíjejícího zařízení. Dělník stojí při C mezi vratidlem VB a vratidlem osnovním KB. Osnova jde s brzděného vratidla VB přes brzdící válec S do šlichtovací nádrže T, pak mezi ponořovacími měděnými válci W a elastickými bombírovanými ždímacími válci D, přidržovanými závažím h, přes vodící válce 1, 2, 3 do sušící skříně, kde jest sušena horkým vzduchem procházejícím v topných rourách H_1 H_2. Vysušená osnova přichází přes vodící válce M a napínací válce Q na osnovní vratidlo KB, hnané transmisí a řemenovými kotouči e, e_1 a řetězem k. — Navinování na vratidlo děje se v závěru snování na snovacím stroji nebo na stroji šlichtovacím. Osnovy snované v celé šíři bývají současně šlichtovány a navíjeny (anglický způsob). — Pro přípravné práce ku tkaní na mechanických stavech užívají se různé stroje: skací stroje k stáčení nití starých a nových, vázací stroje k svazování nití, čistící stroje s noží proti sobě, odstraňující uzlíky a nečistoty.

Mechanické tkalcovské stavy jsou v principu podobné ručním stavům, t. j. obsahují tytéž podstatné části, hnané ovšem jedním hnacím hřídelem. Obr. 12 a obr. 13 ukazují pracovní části úzkého stavu. Dvě kliky hlavního hřídele HW pohánějí ojnicemi k, mečíky l_1 (L = bidlo, l_2 = slupka). Párem čelních ozubených kol r R poháněna jest hřídel prohozního excentru, jež otáčí se jedenkrát za dva prohozy člunku (převod 1:2). Excentr e_1, e_2 působí na podnožky t_1 t_2, na nichž jsou upevněny listy s_1 s_2. Užije-li se tu dvou excentrů a dvou listů, jest stav zařízen na plátěnou vazbu. Osnova jde s osnovního vratidla KB přes svůrku SB a nitěný kříž s činkami u, oky nitěnek a paprskem; hotové zboží vedeno jest přes prsník BB k drsnému válci s, na který jest přitlačováno vratidlo zbožové WB pákou h_1, a závažím g_1. Drsným povrchem opatřený válec s dostává vázaný pohyb (od čepuf, pákou h_2, západkou 1, rohatkou e, výměnným ozubeným kolem d, ozubenými koly c, b na kolo a), jehož rychlost určená počtem zubů výměnného kola, určuje i hustotu útku. Zpětná západka z zamezuje otáčení vratidla zbožového v opačném smyslu. Tento pohon ozubenými koly tvoří regulátor, který jest positivním regulátorem zbožového vratidla, t. j., při každém prohozu navine stejný kus zboží. Na člunkové dráze nalézají se na obou stranách člunečníky s prolomenou zadní stěnou, do které zasahá jazýček r, přitlačovaný k člunku pérem f_2 a pákou m_2 na hřídeli m_1. Babka t, pohánějící člunek jest hnána bicím řemenem l na prohozním rameni A, které vykývne při rychlém otočení hřídele H_4 a tím jest puzen člunek prošlupem. Hřídel H_4 nese dole čep s hruškou o, na níž působí prohozní excentr E, naklínovaný na prohozní hřídel SW. Toto ústrojí pro pohyb útku jest upraveno po obou stranách stavu; oba prohozní excentry jsou natočeny o 180°, takže člunek jest střídavě prohazován z prava na levo a z leva na pravo. Je-li stav opatřen jen jedním člunečníkem nazývá se stav jednoskřínkový.. Svůrka SB jest tu pohyblivá a jest pohybována od hlavního hřídele HW excentrem E_1 a pákou h_3 tak, aby při zavřeném prošlupu byly nitě napiaty a při otevírání prošlupu povolily. Na hřídeli m_1 jest nos m_3, který v případě, že člunek nedolétne do skřínky, otočí se a narazí na narážku m_4 (žabku), jež působením čepu m_5 vysune

spouštěcí páku H a tím se stav samočinně zastaví (člunková zarážka). Současně s narážkou m_4 spojená tyč r_1 působí na rameno brzdy r_2, brzdící kotouč B, takže stav se okamžitě zastaví. Na obr. 14. a 15. jsou části širokého stavu tkalcovského systém Crompton. Zde jest jen jedna hřídel HW, od níž odvozen jest jak pohyb bidla (klikou, ojnicí k_1, timenem w a táhlem k_2), tak i pohyb útku (excentr E, hruška o, prohozní hřídel s a prohozní rameno u_4). Jelikož oba prohozní excentry sedí na hlavní hřídeli, otáčejí se souhlasně, musí býti prohoz člunku řízen s obou stran. Na obr. 15. jest znázorněno zařízení na spodní prohoz. Hruška o pohybuje ramenem s, jejž přitlačuje ke styku zpruha f_2; západka u_1 jest unášena nosem ramena s jen tehdy, když šňůra u_2 spojovací tyč u_3 a prohozní rameno u_4 a babka. Zpětný pohyb děje se silou zpruhy f_1. Ústrojí pro pohyb útku jest záměnné, t. j. člunek vstupující do levé skřínky člunkové zdvihá vpravo šňůru m_1 se západkou u_1, která v důsledku toho nemůže působit na prohozní rameno u_4, takže vynechá prohoz. Schází-li však vlevo člunek, pravá šňůra povolí a nastane prohoz člunku. Tím jest vyloučeno, aby do skřínky, v níž se nachází jeden člunek, byl s opačné strany druhý člunek vypuštěn. K zajištění proti zlomení jest vložena zpruha f_3, která působí, když prohozní rameno uvázlo. Zpruha f_3 jest tak silná, že hřídel s nemůže otočit ramenem m_3 a působí jako pevné spojení na segment u přes u_1, u_3 a u_2 na u_4. Dle obr. 13 jest babka t poháněna shora (horní prohoz), dle obr. 14 a 15 zdola (dolní prohoz). Zatím co úzký stav jest poháněn pevným a volným řemenovým kotoučem, děje se pohon při širokém stavu třecí spojkou R C (obr. 14) na předlohové hřídeli V W, pohánějící hlavní hřídel kuželovými koly 1, 2. Zasouvání a vysouvání děje se tyčí a prostřednictvím páky g, hřídele g_1, táhel g_2, g_3, g_6, g_4 a brzdové páky g_5. Svůrka S B jest uložena na pohyblivé páce h; samočinné vysouvání děje se zarážkou z, pákami x, y, působícími na hřídel g_1. Napínání nití u širokého stavu děje se brzdovým bubnem M, čelistí B a závažím Q, při úzkém stavu brzdou provazovou s (obr. 16), kde jeden konec provazu a jest upevněn na rámu stavu, druhý konec b jest zatížen pákou h se závažím Q. Osnova jde s osnovního vratidla K přes svůrku S B, listy s_1, s_2, s_3, s_4 a paprskem b na prsník B B, odkud jest hotové zboží protahováno válci t a w_1. Tyto oba druhy stolic jsou základními typy, z nichž postaveny jsou ostatní systémy se změnami, odpovídajícími zpracovávanému materiálu. Úzké stavy užívají se pro lehkou a středně těžkou bavlněnou a lněnou přízi, jutu a hedvábí; široké stavy užívají se pro česanou přízi, plachtoviny, koberce a nábytkové látky. — U mechanických stavů rozeznáváme, podle způsobu tvoření prošlupu, stavy podnožkové (až do 8 podnožek), stavy listové (až do 44 listů) a stavy jacquardské. Podnožkové (excentrové) stavy mají listy poháněny excentry, které jsou buď vnější se zpruhou nebo vnitřní, drážkované excentry bez zpruhy. Excentry jsou poháněny dle vazby, a to při plátěné vazbě 1:2, při trojvazném képru 1:3, při satinu 1:5, při atlasu 1:8 atd. Vnitřní excentry užíváme až do 4 listů, vnější excentry až do 8 listů. — Listové stavy dělíme na jedno- až dvojzdvižné. Jednozdvižné mají pro každý list jednu platinu; je-li jen jeden nůž, který zdvihá příslušnou platinu, musí zpětný pohyb listů díti se zpruhou; jsou-li použity dva nože, zdvihá jeden nůž listy vzhůru, druhý naopak vede ostatní dolů. V obou případech jdou nože při jednom projití útku tam a sem; to jest možné jen u pomalu běžících stavů (120 útků za minutu). Dvojzdvižné stroje mají dva nože, které konají jeden pohyb sem a tam pro dva prohozy útku a potom změní působení, totiž horní nůž u všech lichých, dolní u všech sudých útků. Zvláštní stroje listové jsou: výměnné listové stroje pro větší počet vazeb a dvojité listové stroje pro dva stavy nad sebou. Jacquardské stavy jsou opět jednozdvižné (do 120 útků za min., jednou nožovou skřínkou) a dvojzdvižné (pro rychloběžné stavy s 2 nožovými skřínkami). Pro mechanický stav užívá se jen železného jacquardského stroje, a to až do 600 platin s lepenkovými kartami hrubé rozteče, od 800 platin počínaje s papírovými kartami a Verdolovým strojem (o drobné rozteči), do 1200 platin s lepenkovými kartami jemné rozteče (Lacassův stroj). Pro jemnou rozteč jest jacquardský stroj zařízen jako na obr. 3. Pohyb platin neděje se tím, že hranol působí přímo na jehly, nýbrž tyto jsou ovládány jehlovým tlačítkem a jsou vedeny v pomocných jehlách, jež jsou zvedány a spouštěny zvedací deskou a spočívají na děrované papírové kartě. Je-li v kartě otvor, vstupuje pomocná jehla do otvoru, jacquardská jehla klesne a není uchopena jehlovým tlačítkem, tudíž platina zůstane na místě, jest uchopena nožem a zdvihnuta (tkaní obrazu). Je-li karta plná, pomocná jehla s jacquardskou jehlou zůstane stát, jest uchopena tlačítkem a odtažena; platina jest rovněž vykývnuta, nůž ji neuchopí a zůstává tedy na místě (tkaní podkladu). Při jacquardských strojích s pevnou podložkou jsou všechny nitě zvedány (stroje jacquardské na zdvih), při pohyblivé podložce zvedání a spouštění děje se ze středu prošlupu (stroje jacquardské na zdvih a stah). — Zvláštní jacquardské stroje: stroj se dvěma hranoly pro tapety, koberce atd.;

damaškový stroj vzniklý spojením jacquardského a listového stroje; stroj na smyčkové tkaniny. — Způsoby tkaní odpovídají zpracovávanému materiálu (bavlna, len, juta, hedvábí, vlněné příze) nebo druhu příze. Rozeznáváme hladké nebo jednoskříňové stavy (obr. 17) pro hrubé zboží, jednobarevné tkaniny a stavy se záměnou člunečníkovou nebo víceskříňkové pro vícebarevný útek. Stavy se záměnou člunečníkovou mají na obou stranách dvě nebo více spojených člunkových skříní, buď nad sebou (stoupací záměna) obr. 18, nebo na obvodu otočného bubnu upravené (revolverová záměna) obr. 19. Při jednostranné záměně (až do 6 člunečníků a 6 barev) vrací se útek vždy zpět a proto před změnou musí býti vždy zanesen stejný počet útků. Aby mohly býti zaneseny i jednotlivé útky, užívá se oboustranné záměny (obr. 18). Když obě strany společně se pohybují, může se tkáti jen při na př. 6 skřínkách na každé straně jen 6 barvami, které jsou zanášeny jednotlivě jako při lancovacích stavech. Při neodvislé dvojité záměně musí býti alespoň jedna skříňka prázdná; pak může se při 6 skříňkách na každé straně tkáti 11 barvami v útku. Revolverová záměna jest omezená záměna (drážková), když se šestiskřínkový válec může otočiti jen o jednu skřínku kupředu nebo zpět, libovolná záměna, když se může použíti libovolná skřínka. — Podle druhu tkaniny rozeznáváme stavy bavlnářské pro tkaní bavlněných, lněných, jutových látek, soukenické stavy pro tkaní suken, koberců, dekoračních látek a stavy hedvábnické.

S p e c i á l n í   s t a v y   t k a l c o v s k é. Stavy na perlinkové tkaniny nebo gázy (obr. 20) mají dvě základní brda s nitěnkami s_1 s_2 a jedno perlinkové brdo, které má dvě nitěnky, stojitou nitěnku s_3 a půlnitěnku s_4, jež prochází okem stojité nitěnky s_3. Dvě sousední osnovní nitě f_1 (základní) a f_2 (smyčkovací) tvoří smyčku; f_1 jest vedena okem nitěnky s_1, f_2 jde nitěnkou s_2 a s_4 a jest obyčejně vlevo od f_1. V poloze a při polovičním vzdvihu jest útek 1 zanesen (s_2 a s_4 jdou vzhůru); v poloze b jsou s_3 a s_4, s_4 zdvihá nit f_2 vpravo od f_1 a v tomto úplném zdvihu zanesen jest túek 2. f_2 leží tedy vždy nad útkem, f_1 vždy pod útkem, vazba děje se jen obtáčením osnovních nití kol útků. Obraz tkaniny jest na obr. 20c. Tato nejjednodušší smyčkovaná tkanina nazývá se perlinka. V obr. 20d jest vzorkovaná perlinka. — Stavy na frotírovací tkaniny mají dvojí systém nití osnovních, jeden základní napjatý a jeden volnější; útky se zanášejí dva až tři pravidelně, pak nastane mezera, nedoraz a opět se pravidelnost opakuje. Tím vzniknou smyčky volné osnovní nitě a tkanina jest drsnější a pojme více vody. — Vyšívací stav má jednu nebo dvě jehly, jimiž prochází vyšívací nitě k ozdobnému prošívání. Stavy na tkaní sametů a plyšů (obr. 21) mají kromě základního člunku ještě zařízení k vetkávání a vytahování jehel, kolem nichž osnovní nitě tvoří kličky, které zůstávají celé nebo jsou rozříznuty. — Stavy na dvojité samety tvoří dvě tkaniny nad sebou, které jsou spojeny vlasovou osnovou. Mezi oběma hotovými tkaninami probíhá na poprsníku stavu nůž sem a tam, který obě tkaniny od sebe rozřízne. — Stavy na tkaní koberců jsou buď úzké (pro běhouny, předlohové koberce, obr. 21) nebo široké (pro nástěnné nebo podlahové koberce, obr. 22). Jsou ponejvíce vybaveny jacquardským strojem; současně, na přikl. u bruselských koberců, jsou vzorové nitě navinuty jednotlivě na cívkách a nikoli na vratidle. — Stavy na tkaní gobelinů mají svisle vedené osnovní nitě. — Stavy na tkaní nábytkových látek (obr. 23) jsou rovněž těžké stroje jako pro damaškové látky. — Zvýšení výkonnosti v tkalcovnách hledí se docíliti automatickými stavy. Automatika spočívá v samočinném obnovování útku. Při automatu cívkovém (obr. 24) jest v každém z obou člunečníků plnič člunku, který jest zatlačován tak dlouho, až zbude jen malý kousek útku v cívce. Pak působí dotykač na kladívko, jež vyrazí prázdnou cívku a doplní novou ze zásobníků. Při automatu člunkovém se zastaví stav a vymění se celý člunek, načež stroj pracuje dále. Při systému Toyoda děje se výměna člunku za chodu stroje při nezmenšené rychlost útku (200 útků za min.). — Gablerův stav pracuje bez člunků jen s dvěma účinnými čelistmi. Jedna čelist chápe útek, přicházející z pevné, velké křížové cívky, a vede ho do středu stavu, kde se jej chápe druhá čelist a protahuje na druhou stranu; konec útku jest veden zpět a zatkán na okraji. — Nicoletův stav tkalcovský pracuje se dvěma tkaninami nad sebou, do nichž jest současně zanášen útek, čímž se výkonnost stavu bez zvýšení rychlosti zdvojnásobí. Při úzké tkanině odvíjejí dvě čelisti útek s pevné křížové cívky, při široké tkanině pracuje jedna čelist současně s obyčejným člunkem. — Okrouhlé stavy tkalcovské umožňují nepřetržité tkaní, při čemž osnovní niti jsou vedeny s cívek v kruhu uspořádaných. Tento systém postaven jest v Lyoně od Jabouleta (obr. 25). (Lipské jarní veletrhy, 1929).

Tlaxcala, mex. stát, 4027 km², (1921) 178.570 obyv., část vysočiny anahuacké, daří se zde kukuřici a pšenici; z průmyslu vyniká tkalcovství. Hl. m. T., (1921) 2069 obyv.; nedaleko staromexické stavit. památky.

Tlemsen (franc. Tlemcen), m. v alžír. dep. Oran, (1926) 43.747 obyv., na úrodné vysočině (přes 800 m), průmysl. středisko.

Tlinkitové, severoamer. indiánský kmen s vlastní řečí, v jihových. Alasce, asi 5000 hlav. Jsou světlé pleti, živí se rybolovem, obchodem. Jejich náboženství (šamanismus) vykazuje bohatou mythologii.

Tlučhoř Alois, PhDr. (* 25. 4. 1869, Dačice), čes. spisov., kult. historik; přičinil se o reformu vyuč. ve smyslu biologickém; učil na měšťanských školách ve Vídni. Sp.: Die Höhlenkinder I.-III. (1918-20), Die Grille (1906), Die Universalerbe (1908), Zur Jugendhortfrage (1897), Hegerkinder I.-III. Rübezahl u. der Klöppelhannes, Von Schönheits Gnaden, Samariter (1930). Přispíval do různých časopisů pod několika pseudonymy. Přednášel na mezinár. pedagogických kongresech v Německu, Anglii a Francii.

Dr. Al. Tlučhoř.

Tlučná, okr. Plzeň, (1930) 2175 obyv.

Tlumačov, (1930) 2416 obyv.

Toba, největší jezero Sumatry, 2050 km², rozdělené poloostrovem Samosir ve dva díly.

Toba, 1. indiánský kmen Guaykurú v Pilcomayo, čítá asi 4000 hlav; 2. kmen Battaků, u jez. Toba (Sumatra), čítá asi 400.000 hlav.

Tobago, brit. ostrov v Malých Antillách, 35 km severov. od Trinidadu, 295 km² s 23.000 obyv.; kaučuk, kakao, cukr. třtina a dobytek. Hl. střediskem je Scarborough.

Tocantins, řeka v Brasilii, 2600 km dl.; vzniká na Serra dos Pyreneos ve státě Goyaz, přijímá řeku Araguaya, nazývá se na dolním toku Rio Pará a vlévá se do Atlantického oceánu. Plavba je ztížena četnými peřejemi, splavná jen v dolním toku.

Toce (vysl. toče), řeka v ital. prov. Novarra, 76 km dl., ústí do Lago Maggiore.

Tocqué (vysl. toké) Louis (1696—1777), franc. malíř, jeden z nejvýznačnějších portrétistů doby Ludvíka XI.

Tocqueville (vysl. tokvil) Alexis de (1805 až 1859), franc. státník a dějepisec, 1839 poslanec, r. 1848 bojoval proti socialistům, 1849 byl ministrem zahraničí, odstoupil 1851. T. byl jedním z nejhlubších a myšlenkami nejbohatších spisovatelů francouzských. Napsal Du système pénitentiaire aux Etats-Unis, De la démocratie en Amérique a j.

Toddy, nápoj z rumu, cukru, ledu a vody, podobný grogu, oblíbený zvl. ve Skotsku, Anglii a j.; též tolik, co palmový olej.

Todi, město v ital. prov. Perugia, (1921) 5776, jako obec 18.245 obyv., sídlo biskupa, má stavit. památky, vyšší školy; — vyváží olivy.

Todi Luiza Rosa (roz. de Aguiar), (1753 až 1833), portugal. operní pěvkyně, manželka italského houslisty Franc. Saverio Todiho; zpívala ve všech velkoměstech evropských.

Togal, tablety, obsahující 64.3% kyseliny acetylosalicylové, 4% tannátu chininu, 12.6 proc. salicylanu lithnatého, 6.6% škrobu a zbytek pálenou magnesii a bolus (hlínu). Používá se jich proti rheumatismu, chřipce a nervovým bolestem.

Togian, souostroví u vých. pobřeží Celebesu, 844 km² s asi 7000 obyv., kteří se živí obchodem s koprou, želvami a trepangem.

Tokarski Juljan, PhDr. (* 1883 v Stanisławowě), pol. mineralog a petrograf na univ. ve Lvově. Sp.: Próba syntezy dotychczasowych wyników badań granitu tatrzańskiego (1926), Petrografja (1928), Beiträge zur Petrographie des Słucz- und Horyngebietes in Polen (1929), Zagadnienie fosforytów niezwiskich (1931) a j.

Tokarz Wacław, PhDr. (* 1873 v Czenstochowé), pol. historik, prof. dějin na univ. Jagiel. 1909—1928, prof. novodobých dějin polských na univ. varšav. Sp.: Galicja v poczatkach ery Józefińskiej (1908), Kraków w poczatkach powstania styczniowego i wyprawa na Miechów (1914), Armja Królestwa Polskiego (1917), Deputacja Indagacijna (1928), Wojna Polsko-rosyjska 1830 i 1831 (1930) a j.

Tokio, hl. m. Japonska, (1930) 2,453.569 obyv., ⚓ S.

Toland (vysl. tolend) John (1669—1722), angl. filosof, zastánce deismu, získal přízeň královny Charlotty Pruské. Sp.: Christianity not Mysterious (1696), Letters to Serena (1704) a j.

Toldy (pův. Schedel) František (1805—1875), maď. literární historik, profesor.

Toledo, m. ve Spoj. státech amer. (Ohio), (1930) 290.718 obyv., ⚓ S.

Tolerari potest (lat., může se trpěti), katolická formule, podle které některé církevním požadavkům neodpovídající jednání nebo stavy mohou papežem nebo biskupem býti trpěny.

Tolidin, diaminodimethyldifenyl, vyskytuje se ve dvou formách orto a meta. Prvý vzniká z o-hydrazotoluolu působením kyseliny solné, druhý redukcí m-nitrotoluenu. Jsou to pevné látky, tající při 129° a 109°

Brambor (Solanum tuberosum).

Kvetoucí rostlina a různé druhy. (Viz text.)

C, jichž se užívá při výrobě různých dehtových barviv.

Tołłoczko Stanisław Karol, PhDr. (* 1868 v Czelejowě), pol. chemik, prof. anorgan. chemie na univ. ve Lvově od 1915. Sp.: Über Lösslichkeitserniedrigung (1896), Studja doświadczalne nad kryoskopowemi własnościami nieorganicznych rozczynników (1901), O chlorowaniu naturalnych gazów naftowych (1912), Chemja w zakresie wiadomości poczatkowych (1928), Chemja nieorganiczna w zwiazku z zasadami chemji ogólnej (1928).

Toluca, hlav. město mexického státu Mexiko, (1921) 34.265 obyv., 2680 m n. m., stan. dráhy, má chov vepřů. Blízká Nevado de T. je vyhaslá sopka.

Tołwiński Konstanty, RNDr. (* 1877 ve Witebsku), pol. geolog, spolupracovník švýcarské komise geolog. 1910—1914, pracovník karpatské stanice geolog. v Boryslavi, později správce naftového oddělení geol. ústavu od r. 1919. Sp.: Złoża ropy i wody podziemne Borysława na tle budowy geologicznej (1922), Zawodnienie Borysława (1923), Nowe produktiwne otwory Borysławia, Tustanowic i Braźnicy (1923), Geologja Polskich Karpat Wschodnich od Borysławia do Prutu (1927) a j.

Tom, pr. přítok sibiř. ř. Obu, 725 km dl., ústí u Tomska.

Tomanović Lazar, JUDr., † v listopadu 1932, ꝍ S.

Tomaschek Wilhelm (1841—1901), rak. orientalista a zeměpisec, profesor v Štyrském Hradci a Vídni, psal o historické topografii Přední Asie a j.

Tomaszów (vysl. tomašuv), 1. krajské město v pol. vojv. Lubelském, (1921) 7125 obyv., stan. dráhy, má pily. — 2. Kraj v polském vojv. Łódz, okr. Brzeziny, (1921) 28.285 obyv., na Pilice, má textilní průmysl.

Tomáš z Celana (čelana), duchovní básník, žák Františka z Assisi, autor dvou životopisů tohoto a snad skladatel sequence: Dies irae, dies illa. Zemřel po r. 1255.

Tomášek Jaroslav, PhDr. (* 1896), knihovník Stát. zdrav. úst. v Praze. Též hud. činný. Vydal 2 sonaty pro klav., písně, 2 smyčc. kvarteta. Stud. kompos. u V. Nováka a Křičky.

Tomášková-Nováková Jaromíra (* 1893), stud. zpěv u Branbergerové, lit. činná, vyd. pedag. listy, zpěvní literaturu. Od r. 1919 prof. na stát. konserv. v Praze.

Tomeš Karel (* 1877 v Hedvikovicích), starosta m. Brna. Před válkou vstoupil do účetní služby u Mor. zem. výboru a přidělen byl odd. pro obec. záležitosti; jako soudní znalec prováděl revise silničních výborů a obcí na Mor., z rozkazu zem. výboru vykonal po Mor. sta přednášek při samospráv. kursech starostenských sborů. V l. 1907 až 1911 tlumočník v presidiu morav. sněmu. Při tom byl horlivě činným novinářsky a organisačně. V r. 1914 odešel do války, zúčastnil se bojů u Lvova, Gródku a prodělal obléhání Přemyšlu. Při druhém obléhání Přemyšlu vzdal se jako velitel přední stráže s celou setninou Rusům dne 17. 12. 1914. V zajetí počátkem r. 1916 nabídl svoje služby k organisování zajateckých věcí, při čemž budoval také naši zahraniční organisaci. V r. 1917 přihlásil se do čsl. vojska, stal se Nár. radou ustanoveným generálním důvěrníkem pro Tarský Újezd, později pracoval v kanceláři evidenč. důstojníka rus. legií v Omsku, v mobilisačním odboru v Jekatěrinburku a u Tylového intendantstva. Po svém návratu do Brna (v prosinci 1919) věnoval se organisování legionářů, sjednotil legionáře moravské a připravil založení Čsl. Obce Legionářské, v níž jest členem ústředního zastupitelstva a předsedou brněnské župy. Na podporu vdov a sirotků a rodičů legionářů založil r. 1921 Pomocný fond legionářů a válečných poškozenců, jehož jest předsedou. Dále jest soc. referentem Č. O. L. župy brněnské, místopředsedou odboru rodinné péče při zemské péči o dítě na Moravě a členem výboru zemského spolku pro Léčbu a výchovu mrzáčků na Moravě. R. 1924 byl přidělen ústřed. sboru mor. zemědělské rady. Při volbách do městského zastupitelstva brněnského 1924 zvolen byl za čs. stranu nár. soc. členem zastupitelstva a po resignaci star. dra Macků od 1. 3. 1925 starostou.

Tomicka-Petrażycka Jadwiga (* 1865), pol. spisovatelka. Sp.: Z dzijów kobiety polskiej (1914), Mistycyzm Konopnickiej (1924), Szkice skandinawskie (1927) a j.

Tommaso, ital. malíř z Modeny (proto T. da Modena), maloval kolem r. 1352 v kapitule dominikánského kláštera San Niccolo v Trevisu; obraz Madonna a Ecce homo se nalézá v hradě Karlštejnu u Prahy. Dlabač se domnívá, že pocházel z Mutěnína u Horš. Týna (nazýván proto v Č. Tomáš Mutina). R. 1357 povolán Karlem IV. do Prahy, a pracoval na výzdobě kaple sv. Kříže na Karlštejně.

Tomori Paul (1475—1526), maď. arcibiskup a vojevůdce, potlačil r. 1519 selské povstání, stal se r. 1523 arcibiskupem z Kalocsy a vrchním velitelem vojska na ochranu hranic proti Turkům. U Moháče (1526) vedl maďarskou armádu.

Tonegana, japonská řeka ve střed. Hondo, 320 km dlouhá, ústí u rybářského města Choshi do Tichého oceánu.

Tonga (Ama-Tonga), kmen Bantuů v Mozambiku, jsou zemědělci, podmanění kmenem Sulu.

Tonkové boby, semena silovoně amerického (Dipteryx odorata), stromu z čeledi motýlokvětých, který je domovem v tropické Americe. Podlouhlá, 4—5 cm dlouhá semena s hrubě síťkovanou černohnědou slupkou obsahují až 1.5% příjemně vonného kumarinu, 25% oleje a 3.5% nerostných látek. Někdy jsou semena na povrchu pokryta jehličkovitými krystalky kumarinu, což se podporuje tím, že se semena před balením zvlhčují alkoholem. Přechovávají se v dobře uzavřených nádobách. Používá se jich ve voňavkářství a k výrobě kumarinu. Svoji vůní připomínají naši komonici.

Tonneau (franc. vysl. tonó, bečka, sud), stará míra pro tekutiny: v Paříži = 2 muids o obsahu 548.44 l, pro bordeauxské víno 6 tierçons = nyní 912 l. T. de mer (T. de fret) od r. 1800 jako lodní zatížení, tolik co millier (T. metrique = 1000 kg), při námořních nákladech různá podle zboží (15 hl obilí, 900 l oleje a p.).

Toorop Jan (1858—1928), nizozem. malíř-symbolista.

Topola (Bačka T.), m. v Bačce (od roku 1921 jihosl.), (1921) 13.828 obyv.; vinařství, zemědělství a chov bource morušového.

Topolčany, (1930), 8728 obyv.

Topusko, lázně v Chorvatsku (Jugosl.), okr. Primorska Krajina, (1921) 280, jako obec 10.417 obyv., pro svoje indiferentní thermy (56—61°) zv. chorvatský „Gastýn".

Toque (franc., vysl. tog), hedvábný nebo sametový baret, jaký nosila v 2. pol. 16. stol. šlechta obou pohlaví.

Torelli Achille (1844—1922), ital. dramatik, autor zdařilých veseloher, z nichž nejlepší je komedie I mariti.

Torelli Giuseppe (1660-1708), ital. housl. virtuos, význačný zástupce instrumentální hudby 17. stol.

Tornaľa, (1930) 3473 obyv.

Török Aurel (1842—1912), maď. antropolog, ředitel antropologické státní sbírky v Pešti, napsal četné kraniometrické práce.

Toronto, m. v Kanadě, 627.582 obyv. (1931), ⚲ S.

Torquay (vysl. torky), přístav a mořské lázně v Devonshire v Anglii, (1921) 39.431 obyv., má průmysl keramický a kamenický, obchod uhlím, dřívím, mramorem.

Torre Annunziata, přístavní město v ital. prov. Neapol, (1921) 32.159, jako obec 352.270 obyv., na zál. Neapolském, má minerální prameny, hutnictví, zbrojovku, rybolov.

Torrence Ernest (* 26. 6. 1876), amer. filmový herec, předtím herec angl. a amer. divadel.

Torrington, jm. dvou angl. admirálů: 1. Arthur Herbert, hr. (1647—1716), známý nerozhodnou bitvou s Fr. v Bantry-Bay 10. 5. 1689 a výrokem o „fleet in being" (⚲); poražen pak od Tourvillea u Beachy Head 10. 7., začež postaven před vál. soud. — 2. George Byng, viscount (1663—1733), porazil Španěly u Cape Passaro (1718) a dobyl Messiny 1719, čímž zničil úplně španěl. námořní moc.

Torsten(s)son Lennart, hrabě z Ortay (1603—1651), švéd. vojevůdce, přišel 1630 s Gustavem Adolfem do Německa a po smrti Bannerově převzal vrchní velení švédské armády, které po mnoha vítězstvích předal r. 1645 R. G. Wrangelovi.

Tortuga (franc. Tortue, vysl. torty), 1. západoindický ostrov republiky Haiti, 303 km², hornatý, neobydlený. — 2. Ostrov patřící k Venezuele, 220 km², není trvale obydlen.

Tortugas Cays (vysl. kes), malé korálové souostroví v zálivu Mexickém, patřící k Floridě, má karantenní stanici a majáky.

Torulan, výrobek domácí, získaný z biologicky čistých kultur kvasnic, zbavených hořkosti. Působí desinfekčně ve střevech a proto se ho používá při kožních nemocech a vyrážkách vnitřního původu, pak při zácpě a zánětech žaludku a střev, zevně jako prostředku desodorisačního a antiseptického při katarech pochvy.

Toscanelli da Pozzo Paolo (1397—1482), lékař, ital. astronom a geograf, zlepšil Alfonsinské tabulky, sdělil r. 1474 králi Emanueli portugalskému svůj názor o dosažení Indie plavbou na západ a tím snad i Kolumbovi dal podnět k výzkumné plavbě.

Totonakové, kulturní národ starého Mexika ve státě Vera Cruz, s hlav. městem Cempoallán; živili se zemědělstvím a byli tkalci, prováděli deformace lebek, tetování a obřízku, uctívali slunce.

Tottori, hlav. město japon. kenu T. na jihozáp. Hondu, (1925) 35.120 obyv., vyváží hovězí maso a bavlněné zboží.

Toul (vysl. tul), město a pevnost ve fr. dep. Meurthe-et-Moselle, (1926) 11.951 obyv., má býv. gotickou katedrálu, chemický a keramický průmysl, obchod chmelem a vínem.

Tourville (vysl. turvil) Anne Hilarion, hrabě (1642—1701), franc. admirál, porazil r. 1690 anglicko-holandské loďstvo u Beachy Head, napadl r. 1692 silnější angl. loďstvo u Barfleur a byl u La Hongue poražen; jako velitel středomořského loďstva zničil r. 1693 anglicko-holandské loďstvo u mysu Lao Vicente. R. 1693 maršálem francouzským; největší franc. námořní hrdina.

Toussaint l'Ouverture (tusent-luvertyr) (1743—1803), černošský generál, syn otroka, stal se r. 1794 francouzským brigádním generálem, r. 1797 vrchním generálem vojska na Haiti, učinil se r. 1800 neodvislým presidentem na Haiti, byl poražen a zajat.

Tovačov, (1930) 2840 obyv.

Townsville (vysl. taunsvil), příst. město v Queenslandu, (1930) 31.300 obyv., má vysílací stanici, obchod.

Trajanův sloup (Columna Trajana), čestný sloup císaře Trajana (↘ S) v Římě, vystavěný Apollodorem z Damašku v r. 113 p. Kr., stojí ještě dnes na Foru Trajani. Od r. 1587 nese T. s. sochu apoštola Petra.

Trani, m. v ital. provincii Bari, 33.000 obyv., leží u Jader. moře; kastel Bedřicha II., dóm ve sl. román., něk. kostelů a palác Cacceta, vyšší školy, přístav a rybářství.

Transpadanská republika, po bitvě u Lodi r. 1796 svobodný stát, zřízený Bonapartem, byl r. 1797 sloučen s cispadanskou republikou na republiku cisalpinskou.

Transpiral vyrábí se tavením kyseliny acetylosalicylové s chlorhydrátem trimethylglykokolu. Používá se ho v lékařství proti rheumatismu a neuralgii.

Transportní zařízení. A. Horizontální transportéry slouží ve velkých závodech k dopravě surovin, polotovarů, hotových výrobků a pod. od dělníka k dělníku, od stroje ke stroji, od místa výroby k místu expedice a pod. Dříve se náklady dopravovaly v pytlích a pod. lidmi nebo zvířaty, později se k tomu účelu užívalo vozíků na kolejích a nebo bez nich, tažených koňmi a v novější době jsou v provozu vozíky elektrické, ke kterým možno připojiti několik závěsných, vlečných vozíků (vlečky).

Transportér šnekový neboli šroubový je pravým nebo levým závitem opatřený hřídel, jehož otáčením se dopravovaná sypká látka (obilí, mouka) ve žlabu posunuje kupředu. Transportéry šnekové se pro velkou spotřebu síly a pro nešetrné zacházení s dopravovanou látkou staví jen pro krátké dráhy.

Transportéry shrabovací, se skládají ze žlabu, ve kterém se dopravovaná látka, na běžícím pásu upevněnými lopatkami posunuje. Dopravují se jimi uhlí, rašelina a pod.

Transportéry pásové slouží k dopravě pro větší vzdálenosti (až 600 m). Jsou často seřazeny za sebou, při čemž je možno měniti směr. Dopravní pás, který je podpírán nosnými válečky, vede se přes dva kotouče. Zboží se přivádí na pás přívodnou trubicí a spadává s pásu, když přechází přes kotouče nebo se shrabuje na libovolném místě. Transportér pásový, článkový, kde pás se skládá ze samých šupinovitě se kryjících plechových můstků, užíván je pro dopravu těžkého a tvrdého sypkého zboží. T. pásových užívá se též jako vybíracích pásů; pás se pomalu pohybuje, při čemž se nevhodné součásti z látky vybírají.

B. Vertikální transportéry. Důležité jsou elevátory kalíškové, jichž hlavní výhodou je, že si sami nakládají zboží. Tutéž přednost mají transportéry pneumatické pro lehké zboží (obilí, mouka, piliny atd.).

2. Spouštěče. K nim patří sklápěče, zařízení pro překocení vozů, jimiž se vykládají nákladní vozy tím, že se po překocení na plošině, která se vytočí na stranu, obsah vysypává do níže položených jam. Dalšími zařízeními pro dopravu do hloubky jsou skluzavky a válečkové transportéry.

3. Transportéry zdvihací i spouštěcí. Takové zařízení je výtah paternosterový pro obilí, ale staví se v podob. provedení i pro dopravu osob, stavebnin a p. Na dvou rovnoběžných řetězech jsou klece, které jsou na řetězech tak upevněny, že zůstávají stále v téže (svislé) poloze, když jde řetěz vzhůru a vrací se přes kladku zas dolů.

C. Doprava ve vodorovném a svislém směru. Nejznámější zařízení toho druhu jsou jeřáby (↘). Všemi směry lze též dopravovat pneumatickými transportéry; nebo se k tomu účelu kombinují transportéry kalíškové se šnekovými a pásovými. U visutých drah jsou vozíky zavěšeny na laně (lanové dráhy).

D. Přemístné transportéry. Užívají se na skladkách, aby se nakládání a vykládání mohlo díti na libovolném místě. K tomu účelu se užívá na dvoukolových vozech přidělaných, šnekových transportérů, nebo pásových, koryt nebo pneumatických transportérů.

Trapani, m. v Italii, 83.766 obyv. (1928), ↘ S.

Tras náleží podobně jako (↘) puzzolano k přiroz. cementům. Těží se v Porýní u Andernachu, kde tvoří ložiska až 50 m mocná. Obsahuje průměrně 54.6% kyseliny křemičité, 17.7% kysličníku hlinitého, 11.8% kysličníku železitého, 3.1 % kysličníku vápenatého, 2.2% kysličníku hořečnatého, 2.7% alkalií a 7.7% vody. Smísí-li se jemně rozemletý tras s vápnem a pískem, dává dobrou, rychle tuhnoucí maltu. Používá se ho hlavně při stavbách vodních.

Traumaticin, 10%ní roztok gutaperči v chloroformu, který po vypaření zanechává tenkou blanku. Používá se ho v lékařství jako náplasti při malých rankách a k povlékání rukou lékaře při operacích.

Travertin, silně porovitý až dutinovitý nerost, který jest usazeninou z horkých pramenů. Celistvý vyrovná se mramoru, s nímž se shoduje také svým chemickým složením a jejž ještě předčí trvanlivostí. Většinou je leštitelný. Těží se ve velkém

množství u nás na Slovensku u Spišských Vlachů, Vyšních Ružbachů, Běšeňové u Lipt. Teplé, Ružomberka a j. Používá se ho k vnějším obkladům budov (na př. Min. soc. péče a Zemský úřad v Praze II.), k obkladům obchodních portálů i vnitřnímu obkládání stěn.

Trávník, rostlinami a travou porostlá, uzavřená plocha země, na př. v parku udržovaná; udržování děje se odstraňováním býlí, čistotou, při trvajícím suchu častým zavlažováním a na zimu pokrytím slabou vrstvou kompostu.

Trebbia, pravý přítok Pádu, 115 km dl., pramení v Ligurských Apenninách a vlévá se u Piacenzy. — Na T. zvítězil Hannibal r. 218 př. Kr. R. 1799 byli zde poraženi Francouzové od Rakušanů a Rusů pod Suvorovem.

Trebišov, (1930) 7160 obyv.

Trebušany, (1930) 2327 obyv.

Tregler Eduard, † 6. 8. 1932, ♁ S.

Tremiti (ve starov. Diomedeae Insulae), ital. skup. ostrovů v Jadran. moři; patří k nim ostrovy San Domino (s trestaneckou kolonií), San Nicola (s kostelem Santa Maria, 14. stol.) a Caprara (s majákem). Obývá je asi 400 obyv.

Trenčianska Teplá, (1930) 3446 obyv.

Trenčianske Teplice, (1930) 2113 obyv.

Trenčín, (1930) 11.796 obyv.

Trenker Luis (* 6. 12. 1894), něm. film. herec, uplatňuje ve filmu své znalosti horolezecké. Hl. filmy: Boj o Matterhorn, Velký skok, Hra osudu, Posvátné tři prameny, Volání severu a j.

Trenton, m. ve Spoj. státech amer. (New Jersey), 123.356 obyv. (1930), ♁ S.

Tréparsol, organická sloučenina arsenu obdobná spirocidu, používaná v lékařství proti příjici. Je prudce jedovatá.

Tres Arroyos, m. v Argentině, 50.000 ob. (1928).

Tres faciunt collegium (lat.), tři tvoří spolek, právní zásada, podle kt. k spolku musí náležeti nejméně 3 lidi.

Tres Marias, mexic. ostrovní skup. v Tichém oceánu, před zálivem San Blas, 250 km²; největší ostrov je Maria Madri, 232 km² s asi 100 obyv., vysoký až 615 m.

Treter Mieczyslaw, PhDr. (* 1883 ve Lvově), pol. umělecký kritik a historik, musej. pracovník, kustos musea ve Lvově, docent univ. varšavské. Sp.: Muzea wspolczesne (1917), Zadania i przedmiot estetyki (1921), Grafika Jeana Wyczólskowskiego (1925), Sztuka polska i polskie zycie (1930) a jiné.

Tretiak Andrzej, PhDr. (* 1886 ve Lvově), pol. filolog, prof. angl. jazyka na univ. varšavské. Sp.: Sir John Harington (1910), Literatura angielska w okresie romantyzmu (1928), Lord Byron (1930); překlady Shakespeara, Scotta, Byrona a j.

Trevír, ♁ Trier (D.).

Trevirové, keltský kmen v belg. Gallii, germ. původu, podrobili se dobrovolně Caesarovi; hl. městem byla Augusta Treverorum.

Trhové Sviny, (1930) 3063 obyv.

Triacetin, glycerintriacetát, nejdůležitější z acetinů. Vyrábí se působením ledové kyseliny octové na glycerin. Bezbarvá hustá kapalina vroucí při 258—259° C, hustoty 1.156, ve vodě málo, v alkoholu, éteru, benzenu a chloroformu dobře rozpustná. Používá se ho k želatinisaci acetylcelulosy, při výrobě umělých hmot a laků z acetylcelulosy, k přípravě léčiv a ve voňavkářství.

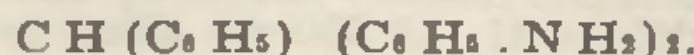
Tribus (lat.), 1. 3 staré kmeny římské; 2. okresy, zřízené Serviem Tulliem, které obepínaly celý národ. R. 241 př. Kr. byly 4 měšť. triby a 31 venkov. V tributních komiciích pod předsednictvím lid. tribunů usnášeli se plebejové.

Triduum (lat.), období tří dnů pro určité nábož. úkony, také liturgické označení posl. 3 dnů velikonočního týdne.

Trient (vysl. trian), levý přítok Rhôny ve Švýc., 17 km dlouhý, vyvěrá v Glacier du T., velkolepou soutěskou (Gorge du T.) u vesnice Vernayaz (1016 obyv.) dostává se do údolí Rhôny.

Trier, vládní okres v rýnské prov., 5697 km² s (1925) 486.244 obyv. Hl. město je T., (1930) 68.500 obyv., na řece Mozele; má staré stavitelské památky (dóm ze 4. stol., římskou basiliku z téže asi doby a j.), umělecko-průmyslovou a stavitelskou školu, vyrábí stroje, umělou bavlnu, barvy.

Trifenylmethanová barviva, různé deriváty trifenylmethanu $CH(C_6H_5)_3$. Podle toho přistupují-li ještě další skupiny aminové nebo kyslíkaté, dělí se dále na animo- a hydroxytrifenylmethanová (nebo fuchsoniminová a fuchsonová). Podle počtu aminových skupin rozeznáváme diamino- a triaminotrifenylmethanová barviva. K prvým náleží malachitová a ethylová zeleň, kyselá zeleň a patentní modř. Odvozují se od diaminotrifenylmethanu

$$CH(C_6H_5)(C_6H_4 . NH_2)_2.$$

Mezi barviva triaminotrifenylmethanová patří rosalinin, fuchsin, methylová a ethylová violeť. K barvivům hydroxytrifenylmethanovým náleží aurin, kyselina rosolová, chromová violeť a j. Všechna tato barviva vyznačují se živými a křiklavými odstíny, poměrně malou stálostí na světle a lze jimi barviti pouze vlnu a hedvábí.

Patří k nejstarším známým organickým barvivům. Prvé bylo objeveno náhodně oxydací allyltoluidinu Perkinem v roce 1856. Místo zamýšleného chininu vzniklo fialové barvivo, dnes zvané mauvein.

Triferrin, železitá sloučenina kyseliny para-nukleinové, obsahující 16% železa. Vyrábí se z roztoku kaseinu s přídavkem pepsinu srážením železitými solemi. Červenohnědý, ve vodě nerozpustný prášek obsahující také 9% dusíku a 2.5% fosforu. Rozpouští se v roztoku potaše a kyseliny solné. S arsenem dává arsentriferrin. Používá se ho v lékařství při všech chorobách, kdy je zapotřebí železa (bledníčka, chudokrevnost a pod.).

Trichiasis, zmnožení řas víčka očního a podhrnutí jejich směrem k oku. T. působí drážděním zánět spojivky i rohovky.

Trichinosa (trichinosis), onemocnění vyvolané trichinou, t. j. svalovcem neboli vlasovcem svalovým.

Trichinoskop, projekční přístroj, sloužící k spatření trichin bez zdlouhavého jich hledání v mikroskopu.

Trichlorbenzen. Ze tří různých trichlorbenzenů (vicinální, asymetrický a symetrický) má význam asymetrický 1, 2, 4-trichlorbenzen, který vzniká při chlorování benzenu. Je to pevná látka, tající při 17° C, vroucí při 213° C. Používá se jí k překrystalování látek o vysokém bodu tání a jako rozpustidla při procesech chlorovacích.

Trichlorbutylalkohol, terciární, též chloreton, ☞ acetonchloroform (D).

Trichlorethylen, C_2HCl_3, vyrábí se varem acetylentetrachloridu s vápenným kalem. Je to kapalina, vroucí při 87° C, hustoty 1.471, podobající se chloroformu. Označuje se zkráceně jako „tri“. Je nehořlavý, rozpouští tuky a proto se ho používá jako náhražky za benzin při výrobě tuků extrakcí a v chemických čistírnách. Pod názvem chlorylen používá se také v lékařství při neuralgii a zánětech rohovky a sliznice nosní.

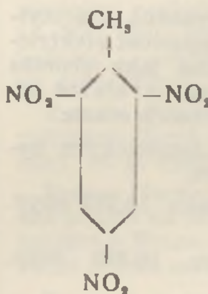
Trichloroctová kyselina, $CCl_3 . CO_2H$, získává se vedle kyseliny mono- a dichloroctové při chlorování kyseliny octové za přítomnosti katalysátorů a oxydací chloralu kyselinou dusičnou. Tvoří rozplývavé, ve vodě snadno rozpustné krystalky, tající při 57° C, vroucí při 196—197° C. Varem se rozkládá na chloroform a kysličník uhličitý. Používá se jí k výrobě chloroformu, jako leptadla v lékařství a k dokazování bílkovin.

Trilysin, alkoholický roztok cholesterinu, jehož se používá jako léku hlavně proti vypadávání vlasů a při zánětlivých stavech pokožky.

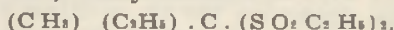
Trimethylamin, $N(CH_3)_3$, vyrábí se zahříváni salmiaku s formalinem, ve velkém suchou destilací výpalků melasových (rozkladem betainu). Vzniká také hnitím ryb, kvasnic a jest obsažen v láku slanečkovém. Za obyčejných podmínek je to plyn, snadno se při 3.5° C zkapalňující, odporného slanečkového zápachu. Ve vodě se snadno rozpouští. Je důležitým meziproduktem při výrobě barviv a léčiv.

Trimethylglykokol, ☞ betain (D).

Trinitrotoluen, symetrický derivát, označovaný též jen TNT, nebo trotyl, náleží k nejdůležitějším třaskavinám. Vyrábí se nitrací toluenu, čistý překrystalováním techn. výrobku. Tvoří bezbarvé jednoklon. krystalky, tající při 80.8° C, při 312° C se úplně rozkládá. Používá se ho k plnění granátů, min a torped se střel. bavlnou na bezdýmný prach a při výrobě doutnáků.

Trional, methylsulfonal

$(CH_3)(C_2H_5).C.(SO_2C_2H_5)_2$,

vyrábí se zahříváním merkaptanu s methylethylketonem a oxydací vzniklého merkaptolu roztokem manganistanu draselného. Tvoří bezbarvé, ve vodě snadno rozpustné šupinky, tající při 76° C. Používá se ho obyčejně rozpuštěného v teplém nápoji v lékařství jako uspavadla a proti předráždění.

Triphal, složitá organická sloučenina, obsahující vázané zlato. Používá se ho v lékařství při tuberkulose a kožních nemocech (lupénka, lupus) v injekcích.

Triptolemos, v řec. mythologii démon, který rozšířil po zemi pěstování obilí; byl též soudcem zemřelých.

Trisalin, lék domácí výroby, obsahující glycerofosforečnan kakodylu a strychninu. Při chorobách nervových, tuberkulose a vysilujících nemocech k celkovému zlepšení tělesných sil.

Trisazová barviva, organická barviva, obsahující 3 skupiny diazové — N = N —. Vyrábějí se podobně jako barviva monoazová a disazová diazotací a kopulací z různ. aminů a diaminohydroxysloučenin. Náleží sem na př. diaminová zeleň (z diaminu a monaminu), alizarinová žluť (z triaminu), benzošeď (z diaminu) a j.

Trmice, (1930) 7606 obyv.

Trnava, (1930) 23.971 obyv.

Trnovany, okr. Teplice-Šanov, (1930) 16.637 obyv.

Trnovec nad Váhom, (1930) 3221 obyv.

Trnovo nad Teresvou, (1930) 4114 obyv.

Trogir, m. v Jugoslavii, 23.468 obyv. (1931), ↗ S.

Troja, č. hl. m. Prahy VIII., (1930) 2573 obyv.

Trojanovice, (1930) 2178 obyv.

Trojanský Balkán, bulh. pohoří, součást Střední Staré planiny, s vrchy Kupen (2168) a Ambarica (2166). V podnoží na ř. Osm leží m. Trojan (3668 obyv.), oblíbené letovisko, a nad městem Trojanský monastýr, největší klášter v sev. Bulharsku.

Trolit, umělá hmota, vyráběná z acetylcelulosy lisováním. Pro nevodivost elektrickou používá se ho podobně jako ebonitu na výrobky elektrotechnické a hlavně na různé součástky radiotelefonních stanic.

Troll, hromadný název demonických bytostí v nordickém bájesloví.

Trollhättan, m. ve Švédsku, 15.292 obyv. (1931).

Tromsö, m. v Norsku, 10.360 obyv. (1930), ↗ S.

Trondhjems-fjord (vysl. trontjems fjór), jeden z nejdelších fjordů na záp. pobřeží Norska, dlouhý asi 150 km, u T. asi 8 km široký, jest spojen úzkým Skarnsundem s Beitstadfjordem. Proti ostatním fjordům záp. a sev. Norska táhnou se podél něho roviny pokryté lesíky a zemědělskou půdou.

Tropon, výživný preparát, vyráběný ze živočišných a rostlinných bílkovin. Zbytky po výrobě masového extraktu vyluhují se zředěným louhem, bílkovina se z roztoku sráží kyselinou a přečistí peroxydem vodíku. Obyčejně obsahuje vedle třetiny živočišných dvě třetiny rostlinných bílkovin. Tvoří prášek, kterého se používá jako přísady do nápojů, polévek, chleba a j. pokrmů. 1 kg troponu vyrovná se výživností 200 vejcím. V obchodě vyskytuje se také s přídavkem solí železitých, živných solí, mouky a pod.

Troy, m. ve Spoj. státech amer. (New York), 72.763 obyv. (1930).

Trstená, (1930) 2327 obyv.

Trubice Kundtova, skleněná trubice, sloužící k měření rychlosti zvuku. Je uzavřena pístem a uvnitř je nasypáno něco plavuně, s druhé strany je uzavřena destičkou, upevněnou na konci skleněné nebo kovové tyče. Tyč sama je upevněna. Podélným třením tyče se tato rozechvívá, a při určité délce uzavřeného prostoru v něm vzniká stojaté vlnění vzduchu. Při tom se lehká plavuň usazuje v uzlech vlnění. Podle vzdálenosti uzlů, resp. vlnové délky (a) vlnění a podle kmitočtu vydaného zvuku (N) se spočte rychlost zvuku $c = a.N$.

Znak města Trutnova.

Trudovina růžová, ↗ acne rosacea (↗ D).

Trutnov, (1930) obyv. 15.923.

Tryon Gleen (* 1900), amer. film. herec, dříve divadelní herec veseloherní.

Trypaflavin, složením diaminomethylakridiniumchlorid, červ. barvivo, používané pro svoje antiseptické a mokroorganismy ničící účinky v lékařství pod názvem tablet panflavinových (↗ panflavin).

Tryparsamid, složitá organická sloučenina složení:
$H_2O_3As - \langle\quad\rangle - NH.CH_2.CO.NH_2$,
fenylglycinamidarsinová kyselina, vyrábí se z arsanilátu a chloracetamidu. Používá se jí proti spavé nemoci.

Třapec (porte-épée), odznak na poboční zbrani; v naší arm. u rotmistrů stříbrný, u důstojníků zlatý; u jezdectva kožený; navléká se na zápěstí jako ochrana před ztrátou šavle.

Třaskavky, na železnici malé, ploché patrony se střelným prachem, které se kladou na kolejnice a připevní se stran dvěma plechovými péry. Tlakem kola lokomotivy se způsobuje výbuch. Používá se jich, je-li rozhled po trati pro strojvůdce znemožněn a je nezbytno vlak zastavit (hustá mlha, vánice a pod.).

Třebechovice pod Orebem, (1930) 4250 ob.

Třebenice, (1930) 2166 obyv.

Třebíč, (1930) 13.295 obyv.

Třeboň, (1930) 4838 obyv.

Třemošná, okr. Plzeň, (1930) 3640 obyv.

Třešť, (1930) 5012 obyv.

Třezalkovité, ↗ guttiferae (↗ D.).

Třinec, (1930) 6128 obyv.

Tuat, skupina oas v alžírské Sahaře: Gurara, Tuat a Tidikelt. Pěstují se datle, ječmen, pšenice, bavlna; domácí zvířata jsou velbloud, osel, ovce. Mohamedánští obyvatelé dělí se v mnoho skupin.

Tub (ang., vysl. tab), angl. váha pro čaj (60 poundů = 27'215 kg) a máslo (= 84 poundů = 38'102 kg).

Tuberaceae, ↗ lanýžovité (↗ D).

Tuberkulinová reakce, u souchotinářů způsobí vstříknutí tuberkulinu horečku a stoupnutí symptomů bolesti.

Tubincové, tubinský kmen sibiřský, asi 50.000 hlav, příbuzný Samojedům, patří mezi praobyv. sibiřské.

Tubuai, souostroví ve vých. Tichém oceáně, j. od Tahiti, fr. majetek od r. 1889.

Tucopia, (čti —ko—), tři společné ostr. v Tichém oceáně vých. od souostr. Santa-Cruz, 66 km² s asi 700 obyv.

Tucumán, prov. v Argentině, 22.836 km², 441 tis. obyv. (1930), m. T., 150.000 ob. (1923), ↘ S.

Tuček (či steatit), celistvá odrůda nerostu mastku, vodnatého křemičitanu hořečnatého. Velmi měkký, průsvitný až neprůhledný nerost perleťového lesku, bílý, šedý až nažloutlý. Je téměř netavitelný. Nachází se v sev. Moravě, v Alpách, v Pyrenejích a sev. Americe. Používá se ho jako lešticího prostředku na velmi měkké látky.

Tuček Vladislav (* 1884), čes. komunální a sociální pracovník, ved. ředitel Úrazové pojišťovny dělnické pro Moravu a Slezsko v Brně.

Tučňák, ↘ pinguin (↘ S.)

Tu Fu (712—770), čín. básník, jako učenec a básník velice čten císařem Hüantsungem; pro otevřenost později byv vypovězen ode dvora, vedl do smrti potulný život.

Tuchlovice, (1930) 2141 obyv.

Tuchořski Serbomił, lit. pseudonym luž. prof. A. Muky.

Tuková embolie, vniknutí tekutého tuku do oběhu krevního, vznikající při zlomeninách kostí n. rozdrcením tukem bohatých měkkých částí ze dřeně kostní n. z podkožní tukové tkáně. Někdy způsobuje těžké příznaky (dušnost, poruchy vědomí, křeče, obrny) až i smrt.

Tukový nádor (lipoma), lhostejný, pomalu rostoucí nádor skladby tukové tkáně; může dosáhnouti velikosti hlavy a váhy až 10, 20 ba i až 30 kg. Většinou je ostře ohraničen, jen v řídk. případech nikoliv, jako na krku (tučný krk). Vyskytuje se většinou pod koží a mezi svaly, dále v dutině břišní a na střevu, nejčastěji v místech, kde již normálně nachází se hojně tuku. Léčení: operativní odstranění.

Tuků tvrzení, převedení olejů, tuků v produkty hustší a výše tající. Provádí se působením vodíku (hydrogenisací) za přítomnosti katalysátorů. Nejčastěji provádí se tvrzení rybího tuku a lněného, kokosového, palmového, sezamového, ořechového a bavlníkového oleje. Jako katalysátoru používá se kovového niklu, jeho kysličníků a solí. Chemickou podstatou tohoto procesu je přeměna sloučenin nenasycených v nasycené. Hydrogenisací zmizí často nepříjemný zápach původních látek, jehož příčinou byly nenasycené sloučeniny. Tvrzených tuků používá se jako tuků pokrmových a k výrobě mýdel.

Tularské jezero, bezodtoké jezero na j. kalifornského údolí, asi 1800 km², 121 m n. m., v deštivých letech bývá spojeno se San Joaquinem. Sbírá vodu j. Sierry Nevady.

Tulsa, m. ve Spoj. státech amer. (Oklahoma), 141.258 obyv. (1930).

Tumaco, přístavní město v kolumbijském depart. Nariño, asi 30.000 obyv., při zálivu téhož jména, vyváží hornické produkty.

Tumba, velké bažinaté jezero v belg. Kongu, objevené 1883 Stanleyem.

Tumenol, tumenolammonium, dehtový produkt z bituminesních břidlic, podobných vlastností jako ichthyol. Tmavohnědá kapalina, snadno rozpustná ve vodě na roztok neutrální reakce. V obchodě obyčejně ve 2 až 20% ním roztoku. Lék proti různým kožním nemocem, oznobeninám, svrabu a na tržné rány.

Tumleo (Tamara), korálový ostrov před pobřežím Země císaře Viléma (Nová Guinea), 80 m vysoký; kokosové palmy.

Tumuc-Humac (vysl. tymyk-ymak), horské pásmo na hranicích Brasilie proti Nizozemské a Franc. Guayaně, až 800 m vysoké, vodní předěl mezi Amazonkou a Maroni.

Tungani, mohamedánští Číňané v sz. Číně a Džungarsku, 3—4 mil. hlav.

Tunguragua, ecuadorská prov., 4367 km² s (1926) 127.000 obyv., zabírá vysočinu Ambato a v. svah Kordillier (činná sopka T., 5087 m); na záp. hranicích leží Čimboraso. Hl. město Ambato.

Tunica saxifraga, ↘ hvozděnka lomikámen (↘ D).

Tupiové, indiánská jazyková skupina v J. Americe, mezi Amazonkou a La Plata, Atlantickým oceánem a Andami. Živí se orbou, jsou hrnčíři, tkalci.

Tur Jan, PhDr. (* 1875 v Grażunach), pol. prof. srovnávací anatomie na univ. varšavské od 1919. Sp.: Nauka i uczany (1916), Potwory i ich rozwój (1927), práce z oboru embryologie a j.

Tura Cosimo (1432—1495), ital. malíř z ferrarské školy, vytvořil vel. obraz madony s dítětem a svatými (v Berlíně) a j.

Turá Lúka, (1930) 2403 obyv.

Turan, území sovětských států: Turkmenistanu, Uzbekistanu, Kirgizského a Kozáckého státu.

Turany, (1930) 2254 obyv.

Turati Filipo, † 29. 3. 1932, ↘ S.

Turczyński Józef (* 1884 v Żytomierzu), pol. prof. konservatoře hudby v Kijevě 1915—19, a Hudební akademie ve Varšavě od 1930.

Turčianský Svätý Martin, (1930) 8283 ob.

Turecká červeň, barevný lak, vznikající na tkanině mořené solemi hlinitými po vybarvení alizarinem. Docílené vybarvení je velmi stálé, živě červené a proto se ho dosud často používá (na př. sokolské košile). Při barvení postupuje se tak, že se příze vyvařená za tlaku v roztoku sody a dobře vypraná a vysušená namáčí do roztoku oleje na tureckou červeň (ve vodě rozpustný sulfonovaný ricinový olej), pak přichází do roztoku zásaditého síranu nebo octanu hlinitého, čímž vytvořuje se na vlákně nerozpustná sloučenina sulforicinolejanu hlinitého, jež se fixuje v lázni fosforečňanu sodného. Po důkladném promytí se protahuje roztokem alizarinu, čímž vzniká červené barvivo přímo na vlákně (lak barevný). Stejným způsobem lze barviti i hotovou tkaninu.

Turek Franciszek (* 1882 v Krakově), pol. malíř a spisovatel. Sp.: Uwagi o kulturze polskiej i jej niszczycielach (1912, 1913), literární skizzy v časopisech a jiné. Obrazy: Studie z Krakova, z okolí Krakova a jiné.

Turgot (vysl. tyrgo) Anne Rob. Jacques baron de l'Aulne (1727—1784), franc. státník a národohospodář, jeho reformní plány obsahovaly: samosprávu země, volný obchod a zdanění privilegovaných. R. 1176 se musel vzdát ministerského křesla.

Turistika (Q S), znamená účelné cestování v přírodě a po světě. Cílem je poznání přírodních krás nebo cizích krajů, jejich zvláštností a památek. Turistika je stará jako lidstvo samo. Lidský duch byl nadán jak zvědavostí, tak zvídavostí, která ho nutila k cestám po cizích končinách. Cestami se člověk nejen poučoval, nýbrž také osvěžoval. Cestami se otvíraly daleké obzory, šířilo se vzdělání a podněcovala umělecká tvůrčí fantasie. Cestováním do pokročilejších zemí se získávaly vědomosti, potřebné k pokroku. Tím se brzy dospělo k hospodářskému a kulturnímu významu turistiky. Dnešní heslo Poznej svou vlast! má hluboký význam hospodářský, poněvadž turisté nesou peníze do neznámých měst a míst domácích a odnášejí je do ciziny. Světová hospodářská krise razila toto heslo, které na čas omezuje důležité cestování do cizích zemí, za hranice. Cestování mělo vždy svůj půvab a cestovatelé rádi o svých cestách psali, věříce, že najdou hojnost čtenářů, kteří alespoň doma z knih se rádi pouči o cizích končinách. Klasickým dokladem takového cestopisu poutavého byl Benátčana Marka Pola Milion. Polovy zprávy z východních krajů byly tak neuvěřitelné, že je musil na smrtelném loži odvolat a prohlásit za výmysl. A teprve pozdější cestovatelé potvrdili pravdivost jeho zpráv. Všechny světové literatury i literatury nejmenších národů se honosí dobrými cestopisy. Hedinovy cesty jsou známy po celém vzdělaném světě. V české literatuře obecně známé jsou cesty Martina Kabátníka z Litomyšle do Svaté země, cestopisy Vrázovy, Holubovy, Kořenského a jiné. Zápisy zemana Šaška z Mezihoře poutavě vylíčil Jirásek v knížce Z Čech až na konec světa. Spisovatelé a umělci rádi cestují pro získání nových dojmů a podnětů. Oblíbené bylo cestování do klasické Hellady a Italie. Známy jsou Goethovy Italské dojmy, u nás Máchovy cestovní deníky, Štúrova Cesta po Lužici, básnické ohlasy našich poetů, cestovní výtěžky našich umělců. Přátelé turistiky se sdružovali ve spolky a pečovali o vydávání dobrých cestovních průvodců, z nichž primát má Baedekr, u nás Kafka.

Centrální organisace turismu v RČS. Klub československých turistů měl v roce 1924 celkem 28 žup s 246 odbory a s 45.150 členy. Založen byl r. 1888. Již od začátku svého působení zřizoval hlavně v čes. krajích své odbory. Působnost jeho za vlády rakouské byla ztěžována, neboť tehdy favorisována byla jenom turistika německá, hlavně v pohraničních krajích českých, jež dotována byla bohatými subvencemi, takže mohla dospěti k vysokému stupni, v němž je dnes, vykazujíc značné jmění v četných hotelích, chatách, rozhlednách atd. Přesto KČT při svých velmi skromných prostředcích činil se seč byl, prováděl značení cest v okolí svých odborů, stavěl rozhledny, útulny, chaty, pavilony na př. na Čerchově, Tannaberku, Hrádku, Krkavci, Dědu, Kopanině, Zvičíně, u Macochy v Mor. Krasu, kdež získal též značnou část pozemků a přispěl tak k zachování českého rázu Mor. Krasu. Vedle toho zakoupil Trúbu Štramberskou, z níž zřídil malou útulnu, a zříceninu hradu Frýdštejna v Českém Ráji. Rozmach KČT počíná teprve samostatností naší republiky a působnost jeho rozšířila se i na Slovensko a Podkarpatskou Rus. Vzrůst počtu členstva a odborů vykazuje pozoruhodné číslice. Některé odbory vykázaly značný vzestup členstva, zejména odbor pražský, brněnský, plzeňský, moravskoostravský, táborský, takže jest již 5 odborů, které mají přes 1000 členů: Brno, Pardubice, Plzeň, Praha. Organisace dorostu, založená v roce 1923 doznala též v odborech řádného pochopení, takže počet odborů s organisovaným dorostem vzrostl na 57 s 3115 dorostenci. Odbory pořádaly s dorostem vycházky a výlety, zasvěcovaly ho do zásad turistických a používaly ke značkovacím pracím. V roce 1924 na př. vydal Klub na doplnění a rozmnožení nocleháren pro mládež 126.778 Kč, v čemž zahrnuta jsou data jen 3/4 počtu odborů. Udržoval pak 522 nocleháren, a to 474 pro mládež

mužskou a 48 pro mládež dívčí. Za ten rok přibylo celkem 52 nocleháren a počet nocleháren umístěných ve školách vzrostl o 70.

Úkoly zanedbané čsl. turistiky byly veliké. V prvních dobách bylo třeba provésti plánovité značení oblasti turisticky významných, a to především Šumavy, Brd, širokého okolí Prahy, Vysokých Tater, Povážá, Mor. Slovácka, doplnění značkování dřívějších, hlavně Krkonoš a pod. Tento úkol již Klub z největší části provedl. Podle plánu schváleného ministerstvem obchodu opatřil je orientačními tabulkami všude, kde přímo nehrozilo nebezpečí, že budou zničeny. Svůj majetek, resp. svou správu turistických objektů, rozšířil zejména o rozhlednu Svobody na Hylačce u Tábora, hotel Kamzik a hotel u Popradského Plesa ve Vysokých Tatrách, útulnu u Štrbského Plesa ve Vysokých Tatrách, chatu na Kopském sedle, chatu na Ondřejníku a Kelešově v Beskydách, chatu na Řípu, vrch Kotouč u Štramberka, rozhlednu na Svatoboru a Doubravě, u Sušice a Klatov, hrad Trenčín, hrad Točník, hrad Zvířetice, chatu na Prašivé ve Slezských Beskydách, chatu Klostermannovu v Modravě, Matušovu s rozhlednou na Pancíři, Jiráskovu s rozhlednou na Dobrošově, na Turoně, v Prachovských skalách, na Bunči v Mor. Chřibech, na Vel. Polomu v Beskydách, Holubyho na Javořině v Bílých Karpatech, na Poloníně Boršavě v Podkarpatské Rusi, na Mužském vrchu u Netolic, v Lenoře u Netolic, Masarykovu na Beskydu a Bezručovu na Ropičce v Beskydech a řadu jiných. Úpravě cest věnuje KČT největší pozornost, i v tom směru upravil četné cesty v Tatrách za pomoci vojenské technické roty. Tak zbudoval zejména cestu mezi Pürstlinkem a prameny Vltavy na Šumavě přes močály v délce 4 km, Posázavskou z Pikovic na Žampach (nákladem 250.000 Kč), cestu ku propasti Macoše (nákladem 100.000 Kč). Nejdůležitější jsou velké cesty trojím směrem na Slovensku: Z Děčína přes Malé Karpaty a Střední Slovensko na Ďumbier a do Tater, z Radhoště přes Žilinu do Tater, z Javoriny přes Trenčín, Zvoleň do Lučence, Rožňavy, Košic přes Prešov na Maguru. Ve Vysokých Tatrách zorganisoval KČT službu vůdcovskou a záchrannou, zřídil informační kanceláře pro Vysoké Tatry na Štrbském Plese a na Starém Smokovci.

Turistické reklamě a orientaci na nádražích věnovaly odbory zvýšenou pozornost a pokračovaly v umísťování map se zákresy značených cest, tabulí s přehledem zajímavých tur i skupinových, krajinných fotografií, ukazujících pozoruhodnosti a krásy okolí.

Ochrana památek přírodních a historických jest tak úzce sloučena s ideami turistickými, oceňujícími přírodu neporušenou a okrášlenou dokumenty minulých dob, že mnohé naše odbory, v jejichž krajích jsou památné hrady, usilují o jejich záchranu a zabezpečení proti zkáze. Československo honosí se však tolika zříceninami hradů, že jejich uchování jest problémem, k jehož rozřešení by se mohl odhodlati jedině stát, kdyby hospodářské poměry dovolovaly vynaložení milionových nákladů, potřebných alespoň k zachování nynějšího stavu těchto památek. Majitelé hradů však buď nemají zájmu na jejich uchování nebo nemohou vynaložiti velmi značné částky, které vyžaduje každá restaurace zříceniny. Klub pak patří při své mnohostranné působnosti a četných úkolech nemůže se též, zvláště při nedostatečných státních úvěrech pro tento obor, věnovati zabezpečování zřícenin, v té míře, jak by si přál a jak by mu jeho zájem kázal. Již tím, že se ujal v držení 10 hradů a ve správu 7 zřícenin, přijal odpovědné povinnosti, jimž může plně dostáti teprve v letech budoucích. Přesto však Klub provádí v mezích svých možností zabezpečování několika zřícenin.

Moravský Kras, o jehož znárodnění se Klub přičiňoval již v r. 1920, je spravován akciovou společností, jejímž spoluakcionářem jest Klub s podíly v nominální hodnotě 101.000 Kč. Zakoupeny nové pozemky na Macoše (za Kč 80.000) a četné parcely pro stavby chat. Roku 1925 bylo v majetku Klubu 28 chat (z toho 4 ochranné), 10 rozhleden, 10 zřícenin hradů a ve správě Klubu 11 chat (z toho 3 ochranné) a 6 hradů. Mimo to má Klub v majetku četné pozemky ve výměře 794.943 m^2, t. j. 79 ha, 49 a 43 m^2, vyhlídková místa a jiné podniky a objekty (jeskyně v Mor. Krasu, pavilony, přívozy, pomníky atd.), několik set nocleháren pro mládež, takže jeho nemovité jmění representuje cenu několika milionů Kč.

Klub vydal četné průvodce a mapky, zorganisoval svůj dorost, jenž při společných výletech na drahách má slevu 50%, pěstuje i zimní turistiku, jen lyžařské a sáňkařské kroužky mají přes 8000 členů, jimž poskytnuta relační sleva na železnicích při jízdnách jednotlivců do středisek zimních sportů.

Lyžařství rozkvetlo v klubu netušenou měrou a počet lyžařských kroužků a odborů vzrostl na 120. Celkem lyžovalo nejméně 9000 členů. Pěstování jízdy na lyžích děje se systematicky, členstvo v kursech suchých a praktických poučuje se o všem, co pro jízdu na lyžích je potřebné. Lyžařský ruch v Klubu zesílil tak, že některé odbory vykazují značný počet členů ve svých kroužcích, jimž v čele stojí odbor pražský s 2973 lyžaři a odbor táborský, který též zřídil cvičný můstek za Chlumem a vysoký můstek na Ctiborově stráni. Několik odborů pořádalo lyžařské závody, kur-

sů suchých celkem 59, praktických 66, četné přednášky o zimní turistice a lyžařství. Chudším odborům poskytnuty pomůcky pro propagaci lyžařství mezi členstvem. Klub vydal prvního lyžařského průvodce po Krušných Horách, docílil u ministerstva železnic, že z nejdůležitějších stanic v oblastech horských podávány jsou počátkem r. 1925 telegrafické zprávy o stavu sněhu a že ministerstvo pošt a telegrafů svolilo, aby z 11 centrál byly ústředně v Praze počátkem 1925 každý pátek v 8 hodin ráno podávány telefonické zprávy o sněhu za poplatek Klubem uhrazovaný. Zprávy tlumočeny jsou pražskou telefonní ústřednou pražskému odboru, který zprostředkuje uveřejnění v denním tisku i rozhlasem. V r. 1933 měl přes 100.000 členů, na 400 odborů po ČSR., na 80 chat vlastních a na 30 chat ve správě. Je majetníkem 22 hradů, 11 rozhleden, 10 koupališť, spolumajetníkem jeskyň v Mor. Krasu a jeskyň demänovských atd. K rozvoji čs. turistiky přispěl Klub vybudováním četných stezek se značkovanými cestami, zařízením nocleháren, vydáváním ústředního Časopisu turistů, mimo to Krásy Slovenska, Beskyd—Jeseníky; některé odbory vydávají Věstníky vlastní. Za spolupráce Klubu čs. turistů vychází obrázkový týdenik Letem světem. Klub čs. turistů je členem Associace slovanských turistů společně s kluby a svazy polským, slovinským, chorvatským, srbským a bulharským. Jednotlivé tyto slov. svazy mají vlastní turistické revue, časopisy a věstníky. Sídlem slov. asociace je střídavě sídlo předsedovo (v l. 1933 Polsko). Sekretariát je trvale v Praze při kanceláři Klubu čs. turistů v Praze II., Mikulandská 7. Klub je zároveň členem mezinárodních turist. organisací v Paříži (Conseil central du Tourisme) a v Bruselu (Alliance Internationale de Tourisme). Členové Klubu čs. turistů mohou si opatřiti legitimace všech těchto organisací a požívají všude značných výhod cestovních. Mimořádný význam má slovanská turistika pro sblížení slovanských národů, pro vzájemné poznání, v případě lužickém pro posílení Lužice.

Dr. P. Bureš. — Dr. Jos. Páta.

Turkestan, část střední Asie, zabírá rozlohu kolem 3 mil. km² a dělí se na dvě odlišné části: západní Sovětský T. a Čínský čili Východní T. Obě části jsou zeměpisně od sebe naprosto odlišné a oddělené vysokou přehradou hor Vysoké Asie, Ruský (Sovětský) T. je částí býv. Ruské střední Asie a zabírá rozsáhlé plochy mezi vých. břehy Kaspického moře a pohořím Ťan-šan, na jihu sahá k Pamiru a hranicím perským a afganským, na sev. je ohraničen čarou, jdoucí po sev. březích jezer Balkaš, Aralského a Kaspického moře. Čínský T., ač jako polit. jednotka má rozlohu větší, rozumí se vlastní pánev řeky Tarim, ohraničená pohořími Pamir, Ťan-šan, Kuen-lun až k jez. Lob-nor. Celý T. rozkládá se ve velké šíři mezi 50°—90° vých. zeměp. délky Greenw.

Sovět. T. ve své záp. části, zabírající bezodtoké oblasti jez. Aralského, má ráz rozsáhlých stepních nížin, přecházejících místy v naprostou poušť. Vých. a jihových. jeho část patří již k okrajovým horám Vysoké Asie. Plošina Usť-Urt mezi Kaspickým mořem a Aralským jez. přechází ze stepi místy v poušť o naprostém nedostatku vody. Břehy Kaspického moře jsou zde dosti členité, avšak úplně pusté. Na sev. tvoří poloostrovy Mangyšlak a Buzačij záliv Mertvyj kultuk, na jihu záliv Kinderlijský a kosou přehrazenou mělkou zátoku Kara bogaz. Členité pobřeží je jižně od jediného přístavu (Batyr a j.). Na vých. přechází Usť-Urt v pouště, a to na sev. břehu řeky Amudarja Kyzyl-kum (Červený písek), na již. Krasnovodska s největším ostr. Čekelen. Plošina Usť-Urt má četná solná jezírka menší Kara-kum (Černý písek). Obě pouště jsou typické tvořením obrovských písčitých přesypů, zv. barchany. Kyzyl-kum nemá téměř oas, Kara-kum již více, hl. v již. části, již prochází zakaspická dráha (Kizil Arvat, Gook Tepe, Aschabad, Ljuftabad, Tedžen) a podél řeky Murgab řadu oas od oasy Merv na jih. Na sev. od řeky Syr-darja přechází poušť v poněkud vlídnější již Hladovou step (Bed-pak-dala) a ta pak v Barabinskou step v Kirgisistanu, která má již poměrně dosti vody a její povrch vykazuje větší zvlnění. Barabinská step tvoří přechod Ruské střední Asie v záp. Sibiř. Při čínských hranicích zabíhají do sovětského území rozsáhlé horské skupiny Vysoké Asie, kde jsou nejvyšší hory celé Ruské říše vůbec. Poušť Sundukli v okolí města Buchary přechází na vých. v Ťanšan s celou řadou menších pohoří (Pohoří Hissarské, Chrebet Aleksandrovskij se Semenovou horou 4680 m, Chrebet Alajskij a j.). Pamir (střecha světa), kde se stýkají území ruská s britskými v Indii, vykazuje veliké výšky (Pic Kaufmann 7130 m, nejvyšší Garmo 7495 m, Sandal 7200 m atd.). K jihu je Pamir nepřechodný, na východ vede do čín. Jarkandu průsmyk Akberdy. Na jihu klesá Ťan-šan k údolí řeky Amu-darja (zde zvaná Abai-pandž), na jejímž druhém břehu se zvedají opět pohoří afgánská. Na úbočí Pic Kaufmannu rozkládá se obrovský ledovec Fedčenkův. Hranice sovětsko-čínská probíhá po vysokých hřebenech a vykazuje vysoké vrcholy a průsmyky. Na jihu tvoří ji vých. část Pamiru s horou Mus-tag-ata 7860 m, průsmyk Terek-davan mezi Ošem a Kašgarem leží ve výši 3990 m, průsm. Bedel v pohoří Kok-šal-tau 4170 m, na záp. konci pohoří

Sovětský Turkestan.

Chalyk-tau vypíná se Chan-tengri do výše 6950, následuje nízký přechod údolím řeky Ili do Číny, jen 640 m, dále se zvedá pohoří Ala-tau a Tarbagataj. Dále na sever již T. do Vysoké Asie nezasahuje.

Vých. Turkestan je na sev. uzavírán pohořím Ťan-šan (nejvyšší Bogdo-ola 6918 m), k němuž od sev. přistupuje poh. Borochoro a k jihu odbočuje Kuruk-tag. Na západě uzavírá území Pamir a na jihu Karakorum (Uluk-tag 7280 m) a Altyn-tag (Muzlyk-tag 5680 m), obě tvoří vlastně součást ohromného pohoří Kuen-lun, Karakorum spadá však spíše na území britské Indie. Všechna uvedená horstva obkličují pánev řeky Tarim, vyplněnou z největší části strašnou pouští Takla-makan, jednou z nejhorších na světě.

T. je území čistě vnitrozemské (pouze na záp. dotýká se Kaspického moře, jež je však také vlastně vel. jezerem). Kaspické moře má rozlohu 439.000 km², leží 26 m pod úrovní Černého moře a v jižní své části dosahuje hloubek až 945 m. Rozpadá se ve dvě samostatné pánve prahem mezi poloostr. Apšeronským a Krasnovodskem, z nichž severní vykazuje na velké ploše hloubky jen kolem 10 m i méně. V T. je řada velkých jezer, největší Aralské (rus. Aralskoje more) má rozlohu 64.490 km², leží jen 48 m nad mořem, jezero Balkaš 18.400 km², Issyk-kul 5900 km², menší rozlohu vykazují Ala-kul, spousta drobných, většinou solných, jezírek rozkládá se v Hladové a zvláště v Barabinské stepi a každé z nich tvoří vlastní bezodtokou pánev. V čínském T. je největší stěhovavé jez. Lop-nor 2500 km² a Bagrač-kul 2000 km², nejvýše položeno je jez. Kara-kul, 2780 m. Všechny řeky náleží svým úvodím velkým jezerům, ani jediná nevlévá se do světového oceánu, některé zanikají v solných jezírkách nebo prostě v písku. Stav vody je velmi proměnný během roku. Největší řeky jsou přítoky Aralského jez., pramenící v horách Vys. Asie, Amu a Syr-darja, podle nichž táhnou se řady zavodňovaných oas. Syr-darja pramení pod jménem Naryn, přijímá četné přítoky ve Ferganské oblasti a od Namanganu se jmenuje Syr, je dlouhá 2860 km a má povodí 649.000 km². Amu pramení v Pamiru, tvoří pod jménem Abai-pandž dlouhou hranici afganskou, na území bývalé Chivy se velmi rozlévá do četných ramen a ústí deltou po délce toku 2500 km s povodím 450.000 km². Obě měly již ve starověku svůj velký kulturní význam a byly známy pod jménem Jaxartes a Oxus. V poušti Kara-kum zanikají řeky Heri-rud a Murgab, tekoucí z Afganistanu, v jezírku

Kara-kul poblíže Buchary zaniká dlouhá řeka Zaravšan, z Issyk-kulu vytékající Ču se ztrácí v Ašče-kulu, z Číny přitéká Ili z pohoří Avral a ústí mnoha rameny, většinou však suchými, v býv. Semrěčenské oblasti, do Balkaše. Celý Vých. T. náleží vlastně povodí řeky Tarim (Jarkent-darja), dl. 2000 km, stékající s Pamiru a ústící do Lop-noru. Největším přítokem je Chotandarja, řada toků, stékajících s okrajových pohoří pánve zaniká však v poušti. — Podnebí T. je vnitrozemské, zimy však pro velmi jižní polohu nejsou příliš kruté, za to velmi teplá léta. Srážek je velmi málo v čín. T. Kašgar (1230 m n. m.) má lednový prům. — 5.8° C, červencový 27.5° C, a roční 12.4° C, srážek ročně 46 mm. Samarkand (720 m n. m.) 0.1° C, 25.5° C, 13.3° C, 338 mm. Taškent a Merv mají červencové teploty až nad 30° C. Srážek je nejvíce v zimě a na jaře, řeky sice zamrzají, ale ne silně. Sněhu je velmi málo a jen některé roky. Celkem je však podnebí T. zdravé a hodí se dobře pro kolonisaci. Spolu s vláhou umožnilo rozkvět některých údolních krajů v důležité oblasti zemědělské a kulturní. — Vegetace řídí se podle půdy, v pouštích velmi málo rostlinstva, většinou nízké křoviny a solimilovné rostliny s typickým saxaulem, který má velký význam pro oasy, že je chrání před zasypáním pískem. Stepi jsou na jaře pokryty bujnou vegetací, nedostatek letní vláhy rostlinstvo však ničí a stepi úplně vyprahnou. Na severu břízy, topoly a vrby tvoří přechod k sibiřským lesům. Horstva v nižších polohách mají velmi bujnou vegetaci lesů, vyšší partie jsou však pokryty věčným sněhem a ledovci. Ve vých. T. je dosti rostlin tam, kde je dostatek vláhy, a to je pod úpatími hor, kde jsou soustředěna i lidská sídla. Z kulturních rostlin má pro T. význam bavlna, pšenice, kukuřice, ječmen, tabák, mák, ovoce a luštěniny. Ze zvířeny jsou zastoupeni divocí osli, antilopy, pardáli i tygři. Chov skotu, ovcí, koní, velbloudů; velký význam pro hedvábnictví má chov bource morušového. — Těžba není významná, jen v pohoří Hissarském se těží něco kovů, průmysl je soustředěn ve větších městech (Taškent, Buchara, Chokand, Kašgar). Jsou to hl. přádelny bavlny, čistírny vlny, mlýny a tkalcovny. — Obyvatelstvo přísluší jednak arijskému plemeni, z větší části mongolskému. Z Mongolů jsou to Číňané a Dunganové, dále usedlí i kočovní Turkmeni, Uzbekové, Karakalpakové, Argynové a Kalmykové. Roztroušeně žijí v městech přistěhovalí Rusové a Židé. Většině národů T. dostalo se vnitřní samosprávy v autonomních republikách a oblastech v rámci SSSR. Vých. T. patří pod svrchovanost čínskou, více však jen podle jména, neboť hospodářsky tíhne spíše k sovětskému svazu, než ke vzdálené Číně. — Politicky dělil se T. za carského Ruska jako generální gubernátorství v Zakaspickou oblast, Syrdarjinskou, Semirěčenskou, Ferganskou a Samarkandskou oblast a ve dva chanáty s domorodými emiry, Bucharu a Chivu. Oba chanáty existovaly do r. 1924 (Chiva pod jménem Choresm) jako sovětské státy, pak byly přičleněny k novému politickému sovětskému dělení. Nyní zde jsou rovnoprávné části sovětského svazu, Turkmenistan, Uzbekistan (k němu připojena exklava města Chivy s okolím) a Tadžikistan. Ostatní části býv. carského T. byly připojeny k Ruské federativní socialist. sovět. republice RSFSR., jež má tu autonomní oblast Karakalpackou a auton. republiku Kirgizskou; okolí Čimkentu a býv. Sedmiříčí dostalo se pod správu republiky Kazakstanu, jež zabírá i celou zbývající část Rus. střední Asie, ovšem s hranicemi značně pozměněnými. —

Takto dostalo se domorodým národům vnitřní samosprávy a řeč každého z nich je vedle ruštiny na území příslušného státu úředním jazykem. K Tadžikistanu patří pod vrchní správu i autonom. obl. Nagornyj Badachšan o 56.884 km² s 32.300 obyv. (1931). Zkratky SSR v úředních názvech republik značí Socialistickou Sovětskou Republiku. Turkmenistan, Uzbekistan a Tadžikistan byly povzneseny na výši dílčích států SSSR., ostatní jsou politicky odvislé od vyšší jednotky, RSFSR. Čínský čili Vých. T. má v rámci říše zvláštní správu jako provincie. Prodělal během let také dosti značné územní změny, nyní mu patří pod správu i Dzungarsko, Ilijsko a část území jižně od Altyn-tagu, jež patřilo dříve k Tibetu. Celek má úř. čínský název Sin-kiang (Nová provincie) s hlav. městem Ili (dříve Kuldža), ač největší oasová střediska jsou Kašgar a Jarkand. V čele správy stojí čínský generální guvernér (Kiang Kun), jemuž podléhá 5 guvernérů (Taojin) v Urumči (Ti-hua), Ili, Tarbagataj, Aksu a Kašgaru. Pod těmito úředníky stojí domácí mohamedánští úředníci. T. zv. Tatarský generál spravuje všechny nomády a je podřízen přímo Peipingu. Plocha celého území činí 1,425.000 km² a žije zde 2,700.000 obyv., 2 na km², většinou poturčených Dunganů, vyznání mohamedánsko-sunnitského. Obchod mají v rukou Číňané a Indové, nomádů je kolem 125.000. Ja.

Turks (čti tekrs, angl.), dva angl. ostrůvky (Grand Turk, Salt Cay), patřící k Jamaice.

Turnbullova modř, vzniká srážením roztoku ferrikyanidu draselného (červené krevní soli) roztokem soli železnaté (zelené skalice). Mísí-li se oba roztoky tak, že jest přebytek soli železnaté, tvoří se tmavě modrá ssedlina modři Turnbullovy, složením

ferrokyanid železnato-železito-draselný, je-li však molekulání poměr takový, že je přebytek ferrikyanidu, vzniká rozpustná modř Turnbullova, složením ferrokyanid železito-draselný. Nerozpustné modři používá se podobně jako příbuzné modři berlínské jako minerál modré barvy.

Znak města Turnova.

Turnov, (1930) 8594 obyv.

Turpin, podle starofranc. pověsti druh Rolandův v Roncevallském údolí. Historickým vzorem je arcibiskup Tilpin z Remeše (753—800).

Turyn Aleksander, PhDr. (* 1900 ve Varšavě), pol. filolog, docent klasické filologie na univ. ve Varšavě od 1929. Sp.: Observationes metricae (1921—22), Lyria Graeca (1924), Studia Byzantina (1928), Stan badań i zagadnienia metryki greckiej (1930) a j.

Turzovka, (1930) 8786 obyv.

Tuřín či kolník, zdužnatělé jedlé kořeny stejnojmenné rostliny, jež je odrůdou řepky (Brassica napus napobrassica). Kořeny jsou buď podlouhlé nebo kulatě hlízovité, s bílou, nažloutlou nebo i narůžovělou dužinou. Pěstuje se hlavně v podhorských krajinách, kde se ho upotřebuje jako potraviny i jako krmiva. K jídlu se upravuje stejně jako vodnice nebo brukev. Po sklizni zbavuje se listů a drobných kořínků a ukládá do sklepů nebo jam.

Tuří Remety, (1930) 2336 obyv.

Tuscarora, indiánský kmen Irokésů, 1927 žilo 377 osob ve státě New Yorku, 350 v reservaci Grand River v Kanadě.

Tussah, druh hedvábí, získaného z některých bourců divoce žijících v Indii a Číně. Je žluté až hnědé barvy, hrubší a pevnější než hedvábí pravé. Používá se ho obyčejně v surovém stavu na pevné látky hedvábné. Označuje se též jako hedvábí divoké nebo tussor.

Tussol, sloučenina kyseliny mandlové s antipyrinem. Tvoří bílý, krystalický prášek ve vodě, alkoholu a éteru rozpustný. Taje mezi 52—55° C, roztoky jeho reagují kysele. Má účinky antipyretické a narkotické a proto používá se ho proti katarům průdušek, bolení hlavy a hlavně proti černému kašli obyčejně v roztoku nějakého syrupu.

Tušování, jednobarevné stínování kreslených obrysů, obyčejně černě čínskou tuší, hnědě sepií. V litografii kreslení mastnou tuší na nemastném kameni.

Tutor (lat.), poručník. V Anglii titul (vysl. ťúter) jistých universitních učitelů.

Tutti (ital.), zpěv nebo hra celého hudebního tělesa; tutte le corde: při hře na piano bez pedálu.

Tutti frutti (ital.), pokrm z rozmanité zeleniny a ovoce.

Tutuila, třetí dle velikosti ze Samojských ostrovů, 133 km² s (1926) 6616 obyv., má v zálivu Pago-Pago jediný dobrý přístav ze Samojských ostrovů.

Julian Tuwim.

Tuwim Juljan (* 1894 v Lodži), pol. spisovatel a básník. Sp.: Czytanie na Boga (1918), Czary i czarty polskie (1925), Slowa we krwi (1926), Wiersze, zebrane (1929) a j.

Tužina (1931) 2500 obyv.

Tvrdonice, (1930) 2115 obyv.

Twardowski Kazimierz Jerzy Adolf, Ph. Dr. (* 1866 ve Vídni), prof. filosofie na univ. ve Lvově 1895—1930. Sp.: Idee und Perception (1892), Wyobrażenia i pojęcia (1898), O filozofji średniowiecznej (1910), O istacie pojęć (1924) a j.

Tweed (vysl. tvíd), na lososy bohatá řeka ve Skotsku, 165 km dlouhá.

Tydeos, v řec. pověsti syn Ainea z Kalydonu, otec Diomedův, s Adrastem táhl proti Thébám, kde byl smrtelně zraněn.

Tyf návratný, ⚤ febris recurrens (D).

Tychowski Wiktor Zbigniew, MUDr. (* 1894 v Borszezowě), docent fysiologie na univ. lvov. Sp.: Pressure on the central nervous system in its relation to hyperglycaemia chronic piqure (1926), Przebieg dróg czucia dotyku w rdzeniu królika (1930) a j.

Tymián, sušená nať stejnojmenné rostliny (Thymus vulgaris), jež je domovem v jižní Evropě a i u nás se často pěstuje na zahrádkách. Je to vytrvalá křovinatá rostlina s přisedlými, čárkovitými nebo podlouhle vejčitými listy a nachovými pyskatými květy. Odrcené listy jsou kořením do uzenářského zboží a v domácnosti. Bývá porušován příměsí rozdrcených větviček a lodyh. Je chuti příjemně kořenné pro obsah as 1.5% silice tymiánové, jež se získává z čerstvé nebo sušené rostliny destilací vodní parou. Nejlepším zbožím je tymián francouzský.

Tymieniecki Kazimierz, PhDr. (* 1887 v Kielcach), pol. prof. dějin středov. na univ. v Poznani od r. 1919. Sp.: Procesy twórcze

formowania się społeczeństwa polskiego w wiekach średnich (1921), Wolność kmieca na Mazowsku w wieku XV. (1921), Prawo niemieckie w rozwoju społecznym wsi polskiej (1923) a j.

Týn nad Vltavou, (1930) 4021 obyv.

Tyne (vysl. tain), ř. v sev. Anglii, 129 km dlouhá, 24 km splavná, ústí do Sev. moře mezi Tynemouthem a South Shieldsem.

Tynemouth, m. v Anglii, (1931) 64.913 obyv.

Týniště nad Orlicí, (1930) 3170 obyv.

Typhlitis (řec.), zápal slepého střeva (nikoliv jeho červovitého výrůstku).

Typhon, v řec. mythologii syn Tartara a Gaje, Diovým bleskem svržený do podsvětí.

Typ-Kolin, vinan yohimbinu a papaverinu, ve vodě snadno rozpustný a používaný vnitřně nebo k injekcím pro zvýšení pohlavní činnosti.

Týr, nordické jméno starého germán. boha nebes, něm. zvaného Tin.

Tyramin, hydroxyfenyl-ethylamin $HO\langle\ \rangle CH_2.\ CH_2\ NH_2$, obsažen je jako účinná součást v námelu, plodnici paličkovice nachové (Claviceps purpurea), vřeckaté houby, žijící na obilí (hlavně na žitě). Je to bílý, ve vodě snadno rozpustný prášek, používaný v lékařství stejně jako námel. Vyrábí se uměle redukcí hydroxybenzylkyanidu.

Tyrosin, p-hydroxyfenylalanin složení $HO\langle\ \rangle CH_2.\ \underset{NH_2}{CH}.\ CO_2$, znám je ve třech formách, jako levotočivý, pravotočivý a inaktivní. l-tyrosin vzniká rozkladem bílkovin a látek jim příbuzných. Lze jej připraviti rozkladem kaseinu nebo rohových odpadků kyselinou sírovou. Tvoří těžko rozpustné jehličky. Při zahřívání rozkládá se mezi 290 až 320° C na tyramin. Tvoří se také působením pankreatického enzymu trypsinu na bílkoviny, obsažen je v klíčcích rostlinných a v melase řepové. Inaktivní tyrosin (směs d + l) vyrábí se uměle z fenylacetaldehydu.

U

Uddevalla, m. ve Švédsku, 15.015 obyv. (1931).

Udine, m. v Italii, 67.110 obyv. (1928). — Tam 28.—29. X. 1917 prudké boje ustupující it. arm. s rak. a něm. vojsky po průlomu u Kobaridu.

Údlice, (1930) 2.444 obyv.

Uherské Hradiště, (1930) 6.072 obyv.

Uherský Brod, (1930) 5.927 obyv.

Uhla, (1930) 3.896 obyv.

Uhlířské Janovice, (1930) 2.012 obyv.

Uhorská Ves, okr. Malacky, (1930) 2.527 obyv.

Uhříněves, okr. Říčany, (1930) 4.468 obyv.

Újezd, okr. Hustopeče, (1930) 2.234 obyv.

Ujlak, okr. Nitra, (1930) 2.762 obyv.

Ulm (a. d. Donau), m. ve Württembersku, 59.360 obyv. (1930).

Ultrafialové sklo, ultrafialové paprsky propouštějící tabulové sklo, používá se ho k zasklívání oken v nemocnicích, školách a pro skleníky.

Ulysses, ↘ Odysseus.

Úměra, ↘ proporce.

Unger František, (* 4. 8. 1882), č. básník, povol. tkadlec. Sp.: Domečky z karet (1927), Stínové obrazy (1929), Tvůrčí sny (1931), Křížové cesty (1933).

Unhošť, (1930) 2.889 obyv.

Uničov, (1930) 4.719 obyv.

Úpice, (1930) 7.149 obyv.

Uppsala, m. ve Švédsku, 30.752 obyv. (1931).

Urálská oblast, ruské správní území vytvořené 1923 z gubernií: Perm, Jekatěrinburg, Čeljabinsk a Tjumen, 1,709.751 km², 7 mil. obyv. Hl. m. je Sverdlovsk.

Urban Jaroslav A., (* 23. 10. 1899 v Bylanech), č. žurnalista, spisovatel a překladatel z angl., red. Lidových novin. Sp.: Námořníkem z Australie do Evropy (1926), Nejmladší pevnina (1931).

Urban Max (* 24. 8. 1882 v Praze), č. architekt, autor čet. význač. budov, na př. terasových staveb Barrandov, film. atelierů AB na Barrandově a j.

Urban Rudolf (* 24. 2. 1882), č. hudeb. skladatel a dirigent, docent klavír. hry. Složil různé smíšené sbory.

Urbánek Rudolf, PhDr., (* 7. 9. 1877), č. historik, hlavně doby husitské, profesor na Masaryk. univ. v Brně. Sp.: Bitva na Vítkově (1920), Jiří z Poděbrad a čes. národní království (1921), Jednota bratrská (1923), Z dějin staré Jednoty (1924), Konec Ladislava Pohrobka (1924), Žižka v památkách (1924), Husitství a jeho nepřátelé (1924), Žižkovo nové umění válečné (1924), Jan Žižka (1925), Husitský král (1926), Dvě studie o době poděbradské (1929).

Urbura, ↘ horní regál. (D.)

Urethritis (ř.), zánět močové roury.

Urethrotomie (řec.), obnažení a otevření roury močové od hráze; provádí se při zúžení a poranění roury moč.

Urmín, (1930) 4.306 obyv.

Urzidil Johannes (* 3. 2. 1896 v Praze), něm.-čes. spisovatel, politik a žurnalista, tisk. attaché něm. vyslanectví v Praze. Sp.: Sturz der Verdauerten (1919), Beethovens Ruinen von Athen (1927), Die Stimme (1931), Goethe in Böhmen (1932).

Ústí nad Labem, (1930) 43.802 obyv.

Ústí nad Orlicí, (1930) 8.370 obyv.

Úšovice, (1930) 4.350 obyv.

Úštěk, (1930) 2.244 obyv.

Utica, m. ve Spoj. státech amer. (New York), 101.740 obyv. (1930).

Utrejch, ↘ arsenik, (↘ D.).

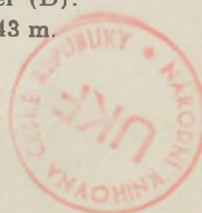
Utrecht, m. v Holandsku, 153.884 obyv. (1930).

Úvaly, okr. Čes. Brod, (1930) 4.347 obyv.

Úvěr akceptační, ↘ akceptační úvěr (D).

Uzel, míra, 1/120 námoř. míle = 15.43 m.

Užhorod, (1930) 26.669 obyv.

V

Vaasa, m. ve Finsku, 25.590 obyv. (1930), přístav při Botnickém zálivu. Dříve se naz. Nikolaistad.

Vaca Jan (1871—1931), čes. národohospodář, velkostat. v Příkazích u Olomouce, zakladatel čet. zemědělských podniků na Moravě, zakl. mor. agrární strany.

Váca Rudolf (* 9. 3. 1879), čes. přírodopisec a odborník v preparování přírodnin.

Vaccaro Andrea (1586—1670), ital. malíř žák Caravaggiův.

Václavek Bedřich, PhDr. (* 10. 1. 1897 v Čáslavicích), č. literární kritik, teoretik umění, překladatel, komisař arch. a knih. služby. Sp.: Od umění k tvorbě (1928), Poesie v rozpacích (1930).

Vagus, (nervus v., lat. bludný), desátý pár mozkových nervů, velmi rozvitý, rozpíná se v žaludku, jatrech, ledvinách, plicích a srdci. Působí napjetí srdce.

Váhovce, (1930) 2.019 obyv., Q S.

Vahylevyč Ivan (1811—1866), ukrajinský filolog, etnograf a archeolog. Vydával čas. Dnevnyk Ruškyj.

Vácha Fernand (* 20. 10. 1903 v Paříži), č. akad. malíř, portretista a genrista, spec. v pastelu, žák akad. v Paříži a v Praze.

Vácha Vincenc (* 1812 v Č. Budějovicích), majitel litografie a kamenotiskárny v Praze od r. 1840 i uměleckého závodu chromolitografického.

Vachek Emil (Q S), doplň sp.: Cestou do nebe (1921), Kovadlina (1923), Svatba v Absintbaru (1925), Svatá (1929), Parasit (1930), Čtyřicetiletý (1930), Dvanácti hlasy ano (1931), Muž a stín (1932), Dech smrti (1920), Vražda manželstvím (1922), Řešeto (1918), Vzpoura proti Bohu (1921), div. hra Ubohý blázen (1923).

Vachnjanyn Anatol (1841—1908), ukrajinský hud. skladatel.

Vajnory, (1930) 2.609 obyv.

Valaská, (1930) 2.392 obyv.

Valaská Belá, (1930) 4.441 obyv.

Valašská Bystřice, (1930) 2.038 obyv.

Valašské Klobouky, (1930) 2.607 obyv.

Valašské Meziříčí, (1930) 8.036 obyv.

Valašťan-Dolinský Ján (* 15. 2. 1892), sloven. hudeb. skladatel a spisovatel, dirigent čet. zpěv. spolků.

Valencia, m. ve Španělsku, 272.130 obyv. (1930), Q S.

Valeren, Q amylen (Q D).

Valli Virginia (* 1899), amer. filmová herečka, před tím v New Yorku u Ziegfelds Follies.

Valník, těžký, čtyřkolý vůz s velkou ložnou plochou, bez pažení, na perách, slouží k dopravě zboží.

Valenta Emanuel (Q S), doplň sp.: Písně z galeje (1918), Tiché soumraky (1919), Nakažení (1921), Head and Acid Resisting Cart Irons with high Chromium and Carbon Content (1930).

Valenta-Alfa Václav (* 14. 8. 1887 Těnovice u Spál. Poříčí), učitel ob. šk., píše legionář. povídky pro mládež, překládá z rušt. knihy zeměpisné, o zvířatech a div. hry. Jest stálý spoluprac. zeměp. měs. Širý svět. Pedagog. Sp.: Sibiřské jedovatosti (1923), Do legie (1924), S maminkou u Tatarů (1924), V ruském zajetí (1925), Povídky z vojny (1925), U bajkalských tunelů (1927), Buran na magistrále (1928), Za hlasem krve (1928), Hrdinové (1928), Vlast máti až nás zavolá (1929), U bajkalských jaskov (1930), Na Magistrále (1930), Mítěnka tulák (1930), Brouček a Jája (1931), V zajetí vlčí smečky (1931), Hari trampuje (1932). Z rušt. přelož. 7 knih a něk. divad. her.

Valona (alban.-Vlora, slov. Avlona), hl. m. alban. kraje V. [1360 km² s 44.000 ob.], 6.000 obyv. 1914 obsazena Italy, a jejich base na Balkáně do 1920, kdy ji vyměnili za Saseno.

Valtice, (1930) 3.310 obyv.

Valticko, území připojené smlouvou saintgermainskou r. 1919 k ČSR, polit. okres Mikulov (již. Mor.) a to město Valtice a obce Hlohovec, Charvatská Nová Ves, Poštorná a Úvaly, celkem 87.26 km², v nichž už 1890

napočítáno 4.618 Čechů vedle 3.035 Němců. V. zabezpečuje dráhu z Břeclavě do Mikulova (a do Znojma), která je tak zcela na území čs. Ač město Valtice připojením k ČSR pozbylo některých úřadů, vzrůstá českým živlem: 54 Č. r. 1910 z celkového počtu 3.402 obyv. vzrostl na 649 Č. z 3.257 r. 1921 a na 1.102 Č. (36.1%) z 3.393 obyv. r. 1930. Připojením získala však nejvíce obec nyní městys, Poštorná (polit. okr. Hodonín), v níž za Rak. byly nár. boje o českou školu (vyst. a vydržov. spolkem Komenským ve Vídni), kde napočteno 1900 3.118 Č. vedle 221 N., avšak 1910: 2.545 Č. a 1.059 N., které sčítáním uvedeno na správnou míru r. 1921: 3564 Č. a 285 N., 1930: 3.617 Č. z celk. počtu 3.853 obyv. — Lit.: Fintajsl, Valtice a okolí 1930.

Vamberk, (1930) 3.517 obyv.

Váňa Ladislav, Ing. Dr. (* 28. 3. 1883 v Hořanech), č. technik, profesor průmysl. šk. a docent čes. techniky v Praze, odbor. spisovatel. Sp.: Transmise (1921), Ozubená kola (1924), Potrubí a uzávěrky (1930), Řízení rychlosti strojů (1931).

Vancaš-Požeški Josip, † v prosinci 1932, Q S.

Vancouver, m. v Kanadě, 245.307 obyv. (1931), Q S.

Vaněk Karel, † 18. 7. 1933, Q S.

Vánoční stromek, jedle nebo smrk ozdobený a opatřený světly, střed vánoč. svátků, zbytek indogermánského zvyku stavění stromů o svátcích v domech a náměstích. U Římanů byly k tomu užívány vavřín a oliva, u Germánů jedlové ratolesti. V nové době objevuje se až v 18. stol. nejprve ve Skandinavii a Německu, v 19. stol. se zvyk v. s. rozšířil všeobecně.

Varaždin, m. v Jugoslavii, 14.610 obyv. (1931).

Varconi Viktor (* 1899), herec divadel v Budapešti, nyní trvale u filmu v Berlíně, krátce též v Americe.

Varnsdorf, (1930) 22.793 obyv.

Vasenol, nažloutlá nebo bělavá emulse, obsahující lanolin a vodu.

Västeras, m. ve Švédsku, 30.420 obyv. (1931).

Vasylenko Mykola (* 1867), ukrajinský učenec, člen Ukr. akad. věd, historie ukr. práva.

Vasylkivškyj Serhij (1854—1917), ukrajinský malíř, maloval ze života starodávné kozácké doby.

Vašek Bedřich (Q S.), doplň sp.: Moderní člověk (1919), Rodina dvacátého století (1924), Z problémů dnešní společnosti (1926), Křesťanská sociologie (1929, 1931, 1933).

Vašíček Zdenko (* 15. 4. 1889), č. žurnalista, sociální a kultur. pracovník, spisovatel. Sp.: V žabí kolonii (1922), Ukázky prací nožem (1923), Z Tater do Londýna (1924), A život jde dál... (1932) a j.

Vatikánské město (Citta del Vaticano), mělo v r. 1930 celkem 639 obyv., z toho 495 Italů, 118 Švýcarů, 8 Němců, 8 Franc. a j. (Q S.)

Vávra Antonín, č. operní pěvec, † 8. 6. 1932, Q S.

Vávra Jan, č. dram. umělec, † 19. 11. 1932, Q S.

Vavrečka Hugo (Q S.), doplň: Opustil diplomatickou službu, nyní ředitel Baťových závodů ve Zlíně. Sp.: František Lelíček ve službách Sherlocka Holmesa (1907, 1921).

Vavroch Josef (* 1879), před válkou ředitel populár. restaurantu „Palkin“ v Petrohradě. Postupně byl jmenován z řadového vojína až plukovníkem, působil u 3. kavkazského sboru jako tlumočník (1915), potom byl poslán jako emisař do kazaňského okruhu, v Kyjevě byl vedoucím vojensk. odboru (1916), o rok později byl přidělen k štábu 49. armád. sboru, kterému byla přidělena brigáda, zúčastnivší se bitvy u Zborova. Koncem r. 1918 je jmenován armádním intendantem čs. a spoj. vojsk.

Vavřík Jan (* 3. 5. 1874 ve Plasech), čes. pedagog, publicista a spisovatel, hlav. pro mládež. Sp.: Ze staré školy plzeňské (1921), Co psaly děti strýčku Václavovi o lásce ke zvířatům (1926).

Vazu zlomení, poranění (zlomenina n. vymknutí) prvních dvou obratlů krčních, při čemž se často zubovitý výběžek druhého obratle krčního ulomí, posune dozadu a způsobí těžké, většinou smrtelné smačknutí krčního oddílu míchy.

Večeřa-Střížovský František (Q S.), doplň sp.: Modlitby vlastenecké (1915), Půlnoční světla (1917), Jan Gutenberg (1922, div. hra), Sloup mariánský (1927), Sv. Grál (1929), Hvězdy mariánské (1932).

Věda o umění, zabývá se studiem podstaty a vývoje výtvarných umění a dělí se na popis památek, jejich chronologické určení, vřazení do vývoje, prozkum života a díla jednotlivých umělců, estetické zhodnocení.

Vejprnice, (1930) 2.663 obyv.

Vejprty, (1930) 11.443 obyv.

Znak města Vejprt.

Vejrychová Božena (* 14. 2. 1892 v Praze), čes. akad. malířka, odb. učitelka, spolupracovnice při vydávání dět. literatury.

Vejrychová Josefa (* 19. 2. 1851), č. spisovatelka, líčící hlav. život ves-

ničanů. Sp.: Jak bývalo v Kozlově (1924), Ze starých časů (1931).

Velatín, (1930) 3.044 obyv.

Velechovský František (* 5. 7. 1882), místokonsul, zahranič. pracovník za války, rus. legionář. Účastnil se od zač. osvobozovacího hnutí, byl tajemníkem Svazu čsl. spolků na Rusi. Překladatel z češtiny do ruštiny.

Veleslavín, č. hl. m. Prahy XIX., (1930) 2.536 obyv.

Velez Lupe (* 1910), původně revuální herečka a tanečnice, nyní populární filmová herečka.

Veliká Dobroň, (1930) 3.534 obyv.

Veliká Kopaňa, (1930) 2.467 obyv.

Veliké Komňaty, (1930) 3.271 obyv.

Veliké Loučky, (1930) 5.857 obyv.

Veliký Bočkov, (1930) 6.707 obyv.

Veliký Rakovec, (1930) 3.566 obyv.

Velim, (1930) 2.051 obyv.

Velíšek Josef R. N. Dr. (* 28. 7. 1896, Klatovy), prof. tech. fysiky na č. technice v Brně. Hl. práce z ob. elektrochemie, hydratace iontů, elektroosmosa, elektrod. potenciály, propag. a organisátor amat. kinematografie, popularisátor moder. atomistiky. Napsal mnoho prací (česky, angl., franc. a něm.).

Velká, okr. Hodonín, (1930) 2.055 obyv.

Veľká, okr. Poprad, (1930) 2.530 obyv.

Velká Bystřice, (1930) 3.807 obyv.

Veľká Bytča, (1930) 2.860 obyv.

Veľká Ida, (1930) 2.110 obyv.

Velká Hleďsebe, (1930) 2.050 obyv.

Velká Ves, okr. Broumov, (1930) 2.634 obyv.

Velké Bílovice, (1930) 3.138 obyv.

Velké Březno, (1930) 2.023 obyv.

Velké Hamry, (1930) 3.829 obyv.

Veľké Kapušany, (1930) 2.560 obyv.

Velké Karlovice, (1930) 3.847 obyv.

Veľké Leváre, (1930) 2.703 obyv.

Velké Losiny, (1930) 2.567 obyv.

Veľké Ludince, (1930) 2.028 obyv.

Velké Meziříčí, (1930) 5.629 obyv.

Velké Pavlovice, (1930) 2.774 obyv.

Veľké Pole, (1930) 3.316 obyv.

Velké Poříčí, (1930) 2.713 obyv.

Veľké Rovné, (1930) 4.101 obyv.

Veľké Šenkvice, (1930) 2.141 obyv.

Veľký Berezný, (1930) 2.991 obyv.

Veľký Diosek, (1930) 3.584 obyv.

Veľký Fedýmeš, (1930) 3.308 obyv.

Veľký Kýr, (1930) 2.436 obyv.

Veľký Mačad, (1930) 2.108 obyv.

Veľký Meder, (1930) 4.481 obyv.

Velký Osek, (1930) 2.125 obyv.

Veľký Šariš, (1930) 2.855 obyv.

Velký Šenov, (1930) 4.483 obyv.

Velvary, (1930) 2.365 obyv.

Vendryně, (1930) 3.356 obyv.

Venezia (Benátky), m. v Italii, 256.145 obyv. (1931).

Ventura František, Ing. (* 25. 12. 1860, Cerekvice u Litomyšle), řed. tabák. továrny v. v., techn. asistent cukrovaru ve Vys. Mýtě, od r. 1886 do 1924 úř. tab. režie. Přispíval do čas.: Nár. listy, Lid. nov., Nár. politika, Odb. čl. v Ottově Slov. naučném. Sp.: Přes Alpy na Adrii (1918), Památník ke 100letému jub. tov. na tabák v Sedlci u Kut. Hory.

Vepřek Josef (* 25. 2. 1884, Křesetice u Kutné Hory), správce pom. šk. v Kutné Hoře, pracuje v oboru didaktiky šk. obecné, pedopsychologie, pedopat. a výtv. výchovy, pěstuje vlastivědu Kutnoh. a zabývá se teor. i prakt. ochranou památek uměl. i přír. Přispívá do čas., redig. Sborník vlastivědných statí o polit. okr. kutnohorském (1925).

Verbyčkyj Mychajlo (1815—1870), ukrajinský hud. skladatel.

Vercelli, m. v Italii, 35.530 obyv. (1928).

Verchratškyj Ivan (1846—1919), ukrajinský ped., přírodopisec; má hojné práce z entomologie.

Vernet Claude Joseph (1714—1789), francouzský malíř a mědirytec.

Vernet Horace (1789—1863), franc. malíř klasického, pozd. realistického směru. V obrazech vylíčil napoleonské války, historické obrazy (Rafael ve Vatikáně), scény ze života v sev. Africe a podobizny (Napoleon, Thorvaldsen, Ludvík Filip, Napoleon III. Hl. dílem jsou obrazy bitev u Friedlantu, Wagramu, Jeny a Fontenoy.

Verona, m. v Italii, 151.710 obyv. (1928).

Verworn Max (1863—1921), něm. fysiolog, prof. v Bonnu, zdůrazňoval důležitost prozkumu jednobuněčných organismů pro porozumění obecních životních projevů, propagoval t. zv. fysiologickou psychologii, snaže se dokázati, že duševním jevům možno porozuměti výkladem fysiologických procesů v lidském mozku.

Vesec, okr. Liberec, (1930) 3.574 obyv.

Veselé, okr. Námestovo, (1930) 2.024 ob.

Veselí nad Moravou, (1930) 4.397 obyv.

Ves Staňkov, (1930) 2.147 obyv.

Vestálky, šest kněžek Vestiných, které pocházely ze svob. rodu, zachovávaly cudnost a službu počínaly v 10 letech. Po 30leté

službě mohly vstoupiti do veř. života a provdati se. Měly za úkol pečovati o svatý oheň v chrámu Vestině, čistiti chrám, obětovati a pod. Dohled měl pontifex, který při zhasnutí dával je bičovati, při porušeni čistoty za živa zazditi. Nosily bílou tuniku a bílý závoj.

Veszprém (Vesprim), m. v Maďarsku, 17.775 obyv. (1930).

Veterinářská služba, voj. zvěrolékařství, pečuje o zvířata v arm., léčí je, zabraňuje nákazám, dohlíží na jatečný dobytek, spravuje léčivo a j. materiál. Veterinářští důstojníci mají vysokoškolské vzdělání zvěrolékařské.

Větrání. Přirozená ventilace (t. j. větrání bez zvláštních zařízení) závisí na propustnosti stavebního materiálu, neboť stěny větrané místnosti nejsou nikdy absolutně husté, staviva jsou póresní; k tomu přistupují ještě netěsnosti okenních a dveřních rámů a různé skuliny. Hybnou silou ventilace je rozdíl teplot vně a uvnitř místnosti a vítr, v zimě pak ještě působení kamen. K přirozené ventilaci počítáme i otevřená okna a dvéře. Někdy bývají v oknech žalusie, nebo jsou hořejší okna vyklápěcí. — Při větrání umělém rozeznáváme větrání tlakové, při němž čerstvý vzduch je do místnosti vtlačován, a větrání ssací (aspirační), kdy se zkažený vzduch z místnosti vyssává. Pohyb vzduchu vyvolává se 1. tepelnými zdroji (zkažený vzduch se jimi ohřívá a pohybuje vzhůru), 2. ventilátory neb samočinnými větracími nástavci (ssacími neb tlakovými. Čerstvý vzduch se přivádí z míst hygienicky nezávadných větracími šachtami a pod. Často bývá vzduch nejprve filtrován, zahříván a případně i zvlhčován. Přivádí se obyčejně u stropu a odvádí dole, mnohdy však právě obráceně se dole přivádí a nahoře odvádí, na př. v divadlech, hostincích a pod., kde se má zkažený vzduch co nejrychleji odstraniti. Tepelná ventilace je založena na působení tíže: teplý vzduch stoupá vzhůru, studený klesá. Vzduch se ohřívá, abychom vyvolali tento pohyb.

Větrní, (1930) 2.077 obyv.

Via triumphalis, (lat.) vítězná cesta v Římě, cesta od Martova pole ke Kapitolu; dnes Via Trionfale.

Viborg, m. v Dánsku, 16.635 obyv. (1930).

Vicenza, m. v Italii, 66.970 obyv. (1928).

Victoria, hl. m. angl. korunní kolonie Hongkong, 577.500 obyv. (1930).

Victoriina země, vel. ostrov v arkticko-americkém Archipelu, dlouhý 700 km, s poloostrovy Prince Alberta a Wollastonovým.

Victors Jan (1620—1676), holand. malíř.

Vičuga, m. v Rusku, 26.000 obyv.; továrna na stroje, textil. průmysl.

Videant consules, ne quid res publica detrimenti capiat (lat.), nechť bdí konsulové, aby stát neutrpěl škody.

Vidnava, (1930) 2.187 obyv.

Vidor Florence (vl. jm. Flor. Arti, * 23. 7. 1895), amer. film. herečka.

Vidor King (* 8. 2. 1895), amer. film. režisér, psal filmová libreta a scenaria a konečně pronikl jako režisér s velkým úspěchem.

Viele-Griffin Francis (* 26. 5. 1864 v Norfolku), franc. básník, hl. zástupce franc. symbolické poesie.

Viersen, m. v Prusku (rýn. prov.), 32.200 obyv. (1930).

Vieuxtemps (vjétam) Henri (* 20. 2. 1820 Verviers — 6. 6. 1881), belg. houslista a skladatel. Jeho skladby (6 koncertů, fantasie jsou dodnes oblíbeny.

Vigilantius, ve IV. stol. odpůrce mnišství, uctívání sv. a ostatků, soupeř Jeronýmův.

Vignon Claude (vl. jm. Noemi Cadiot, * 12. 12. 1832 v Paříži — 10. 4. 1888), francouzská spisovatelka realistických novel a sochařka (Daphne v marseill. museu, fontána sv. Michala v Paříži a j.).

Viipuri (Viborg), m. ve Finsku, 55.010 obyv. (1929).

Viková-Kunětická Božena, † 1934.

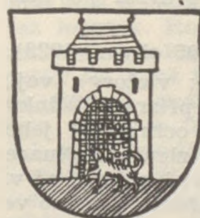
Vildštejn, (1930) 2.592 obyv.

Villa Maria, m. v Argentině, 17.000 obyv. (1928).

Villa Rica, m. v Paraguayi, 30.400 obyv. (1928).

Villette, La, sev. část Paříže, s jatkami, továrnami a tržnicí dobytka.

Villingen, m. v Badensku, 13.982 obyv. (1930).

Znak města Vimperka.

Vimperk, (1930) 4.934 obyv.

Viña del Mar, m. v Chile, 52.870 obyv. (1931).

Vinařice, (1930) 2.183 obyv.

Vincenciánky (Milosrdné sestry sv. Vincence de Paula), zal. sv. Vincencem 1633, řád věnující se péči o nemocné.

Virelai (virle), starofranc. básnická forma, zv. též chanson baladée; počíná krátkým refrénem, který se opakuje na konci všech tří slok. Oblíbena byla ve 14. a 15. století. U nás ji pěstoval Vrchlický.

Virtuální, ve fysice možná vlastnost, která může za jistých okolností se uskutečnit. V mechanice znamená virtuální posuv bodu v systému těles, každý nejmenší po-

suv, který dle daných podmínek (dle působení sil, stavby stroje) je možný. Virtuální moment je součin z takového posuvu a síly, působící ve směru posuvů, čili práce, kterou by tato síla konala. Za rovnováhy je součet virtuálních momentů v soustavě rovný nule. — Virtuální délka silnic a železničních drah je při stoupání větší, a při svahu menší vodorovná náhradní délka skutečné dráhy, která by vyžadovala tutéž práci.

Vis major (franc. force majeure), vyšší moc; jmenujeme tak událost, které při největší opatrnosti a obezřetnosti nemohlo býti zabráněno.

Vit, bulh. řeka, římský Utus, dl. 195 km, vlévá se do Dunaje u Somovitu.

Vitáček Ferdinand, Ing. (* 7. 4. 1853 v Žebráce, † 4. 10. 1929 v Novém Čestíně), průkopník čes. cukrovarnického průmyslu v Rusku, pod jehož vedením bylo postaveno přes 30 cukrovarů, poslanec na sněmu Království Českého, dlouholetý starosta okr. klatovského, předseda okres. klatovského revolučního výboru.

Vitáček Jiří (* 18. 5. 1890, † jako legionář 7. 1. 1915 v Haliči na Dunajci), posluchač vysoké školy technické v Kyjevě, rytíř kříže sv. Jiří, starodružiník.

Vitáček Václav (* 27. 12. 1883 v Kyjevě v Rusku), č. továrník, vstoupil jako první český dobrovolník do ruské armády 1. 8. 1914, byl mnohokráte raněn, majitel četných vyznamenání, major v. v., spisovatel. Sp.: Neznámý vojín (1934).

Vítečník, ☞ janovec obecný.

Vítek Ignác (1840—1892), rytec v Praze.

Vítek Martin (* 1802 v Poličce), mistr kreslíř, krasopisec, kamenotiskař s Janem Nep. Suchým, od r. 1843 samostatný; jeho syn Antonín (roz. 1840) převzal po něm závod.

Viterbo, m. v Italii, 35.795 obyv. (1928).

Vítězství (Sieg; victoire; victory), voj., úspěch v boji, který má příznivé účinky taktické (ústup nepřítele, ochromení jeho síly atd.) neb strategické (zlepšení situace na válčišti) aneb obojí. R o z h o d u j í c í v. je tenkrát, je-li tím celé tažení obráceno ve prospěch vítězův.

Vítkov, okr. Opava, (1930) 4.809 obyv.

Vitoria, m. ve Španělsku, 37.017 obyv. (1930).

Vivarini, benátská rodina umělců. Antonio († 1470), maloval Trůnící madonnu, a církevní otce.

Vizmberk, (1930) 2.154 obyv.

Vizovice, (1930) 3.338 obyv.

Vlaardingen, m. v Holandsku, 27.851 obyv. (1930).

Vlachové (starobulh. Vlahu, něm. Wlachen), slov. jm. pro románské národy: v češtině a polštině pro Italy, v ruštině a srbštině pro Rumuny. Název Valachů souvisí, protože horské obyv. bylo v Karpatech pův. rumunského. Slovo V. se vyvinulo ze starohornoněm. Walh.

Vlašim, (1930) 3.628 obyv.

Vlčice kapitolská, bronzová figura vlčice, která kojí dvojčata Romula a Rema (obě figury přidělány až v 16. st.). Jest to dílo původu etruského, bylo vystaveno na Kapitolu v Římě po r. 500 po Kr. Je nyní v Palazzo dei Conservatori na Kapitolu.

Vlčnov, (1930) 2.789 obyv.

Vlissingen, m. v Holandsku, 21.661 obyv. (1930).

Vnorovy, (1930) 2.112 obyv.

Voborný Jan (1889—1934), řed. Lloydfilmu (od r. 1918), předseda svazu film. průmyslu a obchodu. Natáčel „Varhaník u Sv. Víta“ a „Peníze a život“.

Vodňany, (1930) 4.633 obyv.

Vodnatelnost mozku, ☞ hydrocephalus.

Vodní kola a turbiny. Podmínkou pro využití vodní síly je stálé doplňování množství vody a s p á d. Spád může býti přirozený, na př. u potoka, řeky, zejména u výtoků velkých jezer (vodopády niagarské, Zambezi, Rýna atd.), nebo uměle vytvořený stavěním vody jezem neb přehradou. Řízení přítoku vody ke strojům se děje stavidlem, t. j. dřevěnou či železnou deskou, postavenou napříč proudu, kterou možno zdvihati a spouštěti. Dále jsou v přítoku t. zv. česle, jež zadržují nečistotu. Bývají to jednak hrubé česle, na př. kůly, zadržující plavené dříví, ledové kry a pod., a jemné česle, t. j. hustá železná mříž. Vodní kola. Náběh vody na kolo je buď přepadový, totiž voda teče přes přepážku (stavidlo), nebo spodní, kdy voda vytéká pod stavidlem, nebo kulisový, kde voda je vedena t. zv. kulisami. — U kola na svrchní vodu (obr. 2.) vytéká voda pod stavidlem na kolo. K o r e č k y se naplní vodou a klesají vlivem tíže, kdežto nahoru stoupají prázdné. Aby se vyprazdňovaly co možno nejpozději, musí přesahovati dosti daleko přes sebe. Jsou-li dvě kola na svrchní vodu na téže hřídeli, avšak mají obráceně postavené korečky, je to t. zv. z v r a t n é k o l o, které se může otáčeti oběma směry. U kola na střední vodu přitéká voda přibližně ve výši osy, u kola na spodní vodu až dole. U obou těchto je kolo těsně obezděno. U kola na spodní vodu nepůsobí již váha vody, nýbrž jen náraz proudu na lopatky. Sem náležejí kola lodních mlýnů, totiž postavených na zakotvené lodi, jež jsou hnána proudem řeky a ženou stroje, nalézající se v lodi. Kola na

spodní vodu mají zařízení, jímž je možno kolo zdvihati či spouštěti v ložisku podle stavu vody. Kola na svrchní vodu a na vyšší střední dopad mají korečky, t. j. korýtkovité nádoby na podržení vody, kdežto kola s nižším dopadem mají místo korečků lopatky po stranách neohražené. Tato musí býti pak po stranách těsně obezděna. — T u r b i n y. Proti vodním kolům nepůsobí u turbin vůbec váha vody, za to však jejich kinetická energie (živá síla). To je i v případu n á r a z o v é h o k o l a, které stojí mezi turbinami a vodními koly. Je to kolo s paprskovitými lopatkami, a jeho způsob práce je naznačen na obr. 6. Dříve se ho užívalo často při velikých spádech; sice se velmi rychle točilo, avšak mělo nepatrnou účinnost. U turbin jde o to, aby se vodě vzala rychlost pokud možno bez nárazu, pročež lopatky musí být zakřiveny tak, aby se vodní paprsek odchyloval jen zvolna. Každá turbina skládá se z pevného r o z v á d ě c í h o k o l a, s pevnými nebo řiditelnými lopatkami, z o b ě ž n é h o k o l a na hřídeli a z regulátoru pro přítok vody. Regulátor turbiny má udržovati pevný počet obrátek při různém zatížení, různém množství vody a různém spádu. Nejde tedy tolik o to, aby se dané množství vody a spád využitkovaly co nejlépe. Zejména to nemá význam tehdy, když voda neustále teče přes jez, nebo při vysokém stavu je jí přebytek, nebo konečně klesne-li zatížení. Regulace rovnotlakých turbin provádí se uzavřením přítoku vody do rozváděcích kanálů, a sice podle toho, je-li přítok axiální nebo radiální, plochými nebo cylindrickými šoupátky či uzávěrkami. Řízení škrtící klapkou, připouštěcím nebo odtokovým stavidlem je méně výhodné a pro svou jednoduchost se ho užívá jen tehdy, je-li nadbytek vody a nejde o dokonalé využití její energie. Řízení děje se ručně nebo samočinně. V tomto případě neřídí se bezprostředně regulátorem, nýbrž tento řídí servomotor, který teprve provádí regulaci. Nyní se staví skoro výhradně turbiny přetlakové (Francisova), vrtulové (Kaplanova a t. s pevnou vrtulí) a tangenciální kola. Použití těchto tří druhů se řídí výškou spádu, a ovšem také účelem turbiny. Pro malé a střední spády jsou výhodné Francisovy turbiny; pro velké spády hodí se tehdy, je-li množství vody příliš velké pro tečné kolo. Pro menší spády a velká množství vody přicházejí v úvahu vrtulové turbiny, kdežto pro velké spády a malá množství vody jsou výhodná tečná kola. Francisova turbina je radiální přetlaková turbina s vnějším dopadem a axiálním výtokem. — Novější Francisovy turbiny dosahují účinnosti až 90%; staví se pro spotřebu vody od 0.2 až do 150 cbm/sec, a pro spády od 0.5 do 260 m; mají tedy velmi široké možnosti použití. Rozeznáváme turbiny rychloběžné, nízkoobrátkové a turbiny s normálním počtem obrátek. Liší se tvarem oběžného kola. Pro spády až do 10 m staví se Francisovy turbiny v otevřené šachtě, pro větší spády uzavírají se do potrubí, a pro zvláště malé spády (½ m) staví se jako násoskové turbiny. Osa je buď stojatá neb ležatá. Uzavř. turbiny, k nimž se voda přivádí s velké výše potrubím, mají tu výhodu, že je možno umístiti je kdekoliv ve strojovně. Podle tvaru rozlišujeme turbiny spirální a kotlové. U spirál. turbiny přitéká voda potrubím, jež se dá uzavřít šoupátkem. Spirálovité pouzdro obsahuje rozváděcí kolo, a v něm se točí kolo oběžné. Obr. 1. je pohled na spirálovou turbinu; ssací roura je vzadu. Při větších množstvích vody dělají se i zde dvojitá kola s jediným spirálovým krytem, avšak dvěma ssacími rourami. Taková dvojitá spirálová turbina pro veliký výkon byla zbudována na jezeře Walchensee (má 24.000 HP, 500 obrátek za min., spád 197 m, průtokové množství vody 11.4 m³/sec). Nahradíme-li spirální kryt jednoduchým válcovým kotlem, máme turbinu kotlovou. Přivádí-li se k ní voda čelní stranou kotle, je to turbina čelní n. frontální. Vynález vrtulové turbiny vyšel ze snahy zvýšiti počet obrátek Francisovy turbiny při malém spádu. Nejvýznačnější v tomto směru byly práce Kaplanovy v Brně na počátku tohoto století. Obr. 7. ukazuje schematicky rozváděcí kolo a a oběžné kolo b turbiny s pevnou vrtulí; oběžné kolo připomíná spíše vrtuli letadla nebo lodi, než kolo turbiny. Na silné nábě je několik křídlovitých oběžných lopatek, jež nejsou na vnějším obvodu nikterak spojeny, a jsou od sebe dosti vzdáleny. Rozváděcí kolo odpovídá kolu Francisovy turbiny. Mezi výstupem z rozváděcího kola a vstupem do oběžného je prostor bez lopatek. Rozeznáváme turbiny s pevnou vrtulí a Kaplanovy. U těchto jsou lopatky na nábě řiditelné, u některých pevné. Obr. 3. znázorňuje osmikřídlé oběžné kolo vrtulové turbiny; u nejrychloběžnějších možno snížiti počet lopatek až na dvě. Zmenšením plochy lopatek a jejich počtu dosahuje se dobré účinnosti a zároveň vysokého počtu obrátek. Kdežto Francisova turbina se dá stavět pro specifický počet otáček až asi do 450, mívá Kaplanova turbina až 1000 obrátek a vrtulová asi 760.—. Schematicky je znázorněno zařízení Kaplanovy turbiny na obr. 5. a jsou lopatky oběžného kola, b rozváděcího, c je hnaná hřídel, d) je generátor proudu přímo s hřídelí spojený. Regulace se provádí tak, že lopatky jak rozváděcího, tak oběžného kola jsou ovládány servomotorem; každému určitému otevření oběžného kola odpovídá určité postavení oběžných lopatek. Jejich

natáčení (obyčejně je jich osm) se děje jako u Francisovy turbiny, a sice řídící tyčí v duté hřídeli c. Tyč je ovládána servomotorem. Ostatní celé zařízení k jich pohybu je v hlavě oběžného kola. Turbiny s pevnou vrtulí jsou řízeny pouze natáčením lopatek rozváděcího kola. Pracují s dobrou účinností jen při maximální nebo téměř maximální spotřebě vody, kdežto Kaplanova turbina je výhodná zvláště při silně kolísajícím množství, a dá se přetěžovati o 15—20%. Vrtulové turbiny jsou nízkotlaké, ačkoliv byly již vystavěny Kaplanovy turbiny pro spád 18 m; staví se se stojatou i ležatou hřídelí; přívod vody bývá otevřenou komorou, nebo betonovou spirálou. Největší dosud vystavěná vrtulová turbina firmy J. M. Voith v Heidenheimu dává při největším spádu 9.2 m výkon 9.320 HP. Vrtule má 6 lopatek a průměr 6 m; Kaplanovy turbiny byly již zbudovány pro výkon větší než 11.000 HP. Pro využití středních a vysokých spádů (60—1.500 m) a poměrně malá množství vody hodí se tangenciální kola (Peltonovo kolo). Pohled na Peltonovo kolo viz obr. 8. Na ležaté ose je upevněno oběž. kolo s lopatkami zakřivenými zvláštním způsobem. Na lopatky (obr. 4.) naráží paprsek vody, po př. více paprsků. Tyto paprsky tryskají z kuželovitých dýz pod velkým tlakem. Ostrá hrana lopatek rozděluje paprsek na dvě části a odchyluje podle obou zakřivení téměř o 180° zpět, při čemž tlak působící na lopatky žene kolo velikou rychlostí a s velmi dobrou účinností, až 90%. Regulace se děje změnou množství proudící vody řízením jehly v dýze, u malých strojů ručně, u větších servomotorem. Takové turbiny staví se i pro veliké výkonnosti. Dvojitá turbina na jezeře Walchensee dává při spádu 192 m a množství vody 9.4 m^3/sec 20.000 HP při 250 obrátkách za min.

(Obrázky k textu ⚲ příloha: Vodní kola a turbiny; ⚲ též S., turbiny.)

Vodoléčba (hydrotherapie), léčení studenou, teplou nebo vlažnou vodou, užívanou v podobě koupelí, sprch a vlhkých zábalů. Studená voda povzbuzuje značně činnost čivstva, oběh krevní, zvyšuje pracovní schopnost svalů a způsobuje pocit osvěžení. Nejlépe lze tohoto účinku docíliti celkovou studenou sprchou, jež však má trvati zcela krátce a stejně jako u celkové studené lázně jest nutné ihned ji přerušiti, jakmile se dostaví pocit zimy. Teplá lázeň uklidňuje a snižuje pracovní schopnost svalovou. Sprch vlažných se užívá u vzrušených a nespavých nemocných k celkov. uklidnění. Vedle celkových lázní jsou ještě lázně sedací a lázně pro horní a dolní končetiny. — Někdy se přidávají k lázním i různé léčivé látky, na př. sůl, kysličník uhličitý, prostředky desinfekční, látky aromatické a j.

Vodováha (lat. libella), 1656 Hookem vynalezený přístroj ke zjištění vodorovné polohy rovin. Sestává z poněkud zakřivené rourky naplněné lihem, v níž pluje bublina vzduchu. Rourka jest upevněna v kovovém obalu tak, že z ní lze viděti jen střed, kde se bublinka pohybuje a srovnáním označení na obalu a polohy bublinky lze zjistiti, zda se nachází v poloze vodorovné.

Vojtěchovský Josef, Ing. (* 1880 v Praze). Původně působil u fy Křižík, potom u A. E. G. v Berlíně a u A. E. G.-Union ve Vídni. Po Assec. Generali Moldavia byl povolán (1920) jako vedoucí ředitel do pojišťovny „Continental" v Praze.

Vokovice, č. hl. m. Prahy XIX., (1930) 3.124 obyv.

Volary, (1930) 3.906 obyv.

Volové, (1930) 4.426 obyv.

Volovec, (1930) 2.054 obyv.

Volyně, (1930) 3.081 obyv.

Vondraš Josef (* 15. 5. 1874 v Domažlicích), vládní rada a přednosta odd. XXIII. u Zemského finančního ředit. v Praze. V. studoval gymnasium v Domažlicích, v Čechách vystudoval práva. Na to se věnoval finanční službě a po převratu bylo mu svěřeno vedení inspekční a organisační kanceláře v pres. zem. fin. ředitelství. Tam provedl reformu finanční stráže, organisoval hraniční službu. Počátkem roku 1922 povolán do min. obchodu k vybudování agendy kontrolní a poplatkové, kdež setrval až do druhé polovice r. 1927. V pracoval ve všech oborech daňových. Od r. 1918—34 prokázal V. čsl. republice neocenitelné služby, jako jeden z nejschopnějších úředníků ve svém oboru. — V. je též rozený hudebník, skladatel a sbormistr. Studoval hudbu u znamenitého prof. Follingera (spolužák Kovařovicův), virtuos cellista, který byl učitelem italské královny a celé knížecí rodiny na Cetini. V. založil v Praze „Hudební sdružení pro pěstování čsl. národní písně a hudby" a je jeho předsedou a sbormistrem. V. jako chodský rodák jest znalec chodské písně a známý propagátor hudby dudácké. Jeden z jeho předků Matouš V. byl poslední volený chodský rychtář.

Vondrišel, (1930) 2.294 obyv.

Vosky lyžařské, látky, připomínající někdy svým vzhledem vosk. Užívá se jich k natírání jízdní plochy lyží, aby lyže lépe klouzaly a aby se na ně nelepil sníh. Jsou 2 druhy vosků: v. stoupací, které mají tu vlastnost, že při došlápnutí na lyži přilnou ke dráze, při odrazu dobře kloužou; v. sjezdové, klouzací, obyčejně tvrdé, které mají co možno zmenšiti tření jízdní plochy č. skluznice na sněhu. Těchto se užívá specielně pro sjezdy a skok, kdežto stoupací daleko hustěji, na túrách a p. Je mnoho růz-

ných vosků a každý se hodí pro určitou jakost sněhu. Pro mokrý sníh užívá se vosků řídkých, t. zv. klisterových. Základními součástmi vosků jsou včelí vosk, dřevitý dehet, parafín a pod. Nejlepší vosky se dovážejí z Norska.

Votice, (1930) 2.082 obyv.

Vráble, (1930) 3.275 obyv.

Vracov, (1930) 4.001 obyv.

Vranov nad Topľou, (1930) 2.848 obyv.

Vratimov, (1930) 2.780 obyv.

Vratislavice nad Nisou, (1930) 6.474 obyv.

Vrbno, okr. Bruntál, (1930) 3.990 obyv.

Vrbovce, (1930) 3.356 obyv.

Vrbové, (1930) 4.856 obyv.

Vrchlabí, (1930) 6.972 obyv.

Vrícko, (1930) 2.155 obyv.

Vrkoslavice, (1930) 2.732 obyv.

Vroutek, (1930) 2.148 obyv.

Vršac, m. v Jugoslavii, 29.423 obyvatelů (1931).

Vršovice, č. hl. m. Prahy XIII., (1930) 39.862 obyv.

Vrútky, (1930) 6.717 obyv.

Vsetín, (1930) 7.216 obyv.

Vstřikování, ⌬ infuse (D).

Vukovar, m. v Jugoslavii, 10.862 obyvat. (1931).

Vulchovce, (1930) 4.088 obyv.

Východná, (1930) 2.602 obyv.

Vyklice, (1930) 2.134 obyv.

Výlok, (1930) 3.379 obyv.

Výmar (Weimar), m. v Duryňsku, 46.000 obyv. (1930).

Vysočany, č. hl. m. Prahy IX., (1930) 15.796 obyv.

Vysoká nad Kysucou, (1930) 3.885 obyv.

Vysoké Mýto, (1930) 10.818 obyv.

Vyšehrad, VI. č. hl. m. Prahy, (1930) 5.284 obyv.

Vyškov, (1930) 5.398 obyv.

Výškovo nad Tisou, (1930) 6.125 obyv.

Vyšní Apša, (1930) 5.836 obyv.

Vyšší Brod, (1930) 2.026 obyv.

Výtopna, budova k přechovávání lokomotiv, nejsou-li v provozu, spojená často s dílnou pro malé opravy; příjezd se děje výhybkami nebo kruhovou deskou.

Vzdušný propeller, zařízení, kterým létací stroj má býti hnán dopředu. Rozeznáváme otáčivé a strkací propellery. K prvním patří vrtule (t. j. vzdušný šroub), dosud jediný v praksi používaný vzdušný propeller, a křídlová kola, jichž otáčející se lopaty či křídla při pohybu dopředu staví se do směru pohybu, při pohybu opačném staví se na směr pohybu kolmo; strkací propeller je opatřen klapkami, které při pohybu propelleru tam a zpět nabývají samočinně patřičného postavení dle téhož principu.

Výrok (lat. decisum), dříve soudní rozhodnutí, zvlášť konečný poznatek ve sporných právních případech; nyní trestní nález úřadů.

W

Wagner Václav, PhDr. (* 7. 11. 1894), č. historik umění v oboru ochrany památek, lektor Karl. univ., vrch. komisař Památkového úřadu.

Wacht am Rhein (Es braust ein Ruf . . .), vlastenecká něm. píseň od Maxe Schneckenburgera, melodie od K. Wilhelma.

Waldes Jindřich (* 29. 6. 1878 v Nemysli u Tábora), č. průmyslník, zakl. továren na kov. zboží a patent. knoflíky v Praze.

Wallis John (1616—1703), angl. matematik a teolog.

Walter-Landa Margot (* 4. 10. 1907), německá herečka divadelní a filmová.

Walther Johann (1496—1570), něm. hud. skladatel, přítel Lutherův, složil mnoho skladeb, hlavně církevních.

Waltner Josef (* 1883), čes. dramat. umělec, propagátor lehké hudby, hl. kabaretní, skládal ves. aktovky a písně.

Walzel Oskar (* 1864), něm. lit. historik, prof. univ. v Bonnu.

Wannsee, jezero sv. od Potsdamu, 3 km^2 veliké a 10 m hluboké, u něho hrob básníka Heinricha Kleista.

Warter Jan (1788 v Praze — 15. 7. 1861), čes. historický malíř.

Washington, hl. m. Spojen. států amer., 486.869 obyv. (1930), Q S.

Weilen Joseph (1828—1889), něm. spisovatel, rodem z Tetína u Prahy, rak. důstojník, prof. na voj. školách a váleč. škole ve Vídni.

Weinberger Jaromír (Q S), doplň: Poslední prací W. je opereta Na růžích ustláno (1933), která docílila v Praze i jinde vel. úspěchů.

Weisgerber Albert (1878——1915), něm. malíř, vůdce moderní mnichovské školy.

Weismann August (1834—1914), něm. zoolog, prof. ve Freiburce, darwinista, prac. v dědičnosti, descendenční teorii.

Weisse Hanni (J. C. Lüthge-Weisse, * 16. 10. 1894), německá film. herečka.

Weitenweber Vilém Adolf (1839—1901), č. malíř a spisovatel.

Weininger Otto (1880—1903), něm. filosof, v díle Geschlecht und Charakter (1903) podal psychologii a metafysiku pohlaví, která vyznívá v převahu mužovu a méněcennost ženinu, dále theorii logické jednoty a řešení pojmu geniality.

Wellesley, souostroví při zál. Carpentarském (sev. Australie). Hl. ostrov Mornington.

Wels Otto (* 1873), něm. politik, od 9. XI. do 28. XII. 1918 velitel v Berlíně, čelný socialista, vůdce strany soc. dem. Emigrant v Praze.

Wendland, kraj v Hannoversku, při Labi; obyv. jsou slovanského původu (Polabané).

Wenig Adolf (Q S), dopln sp.: Zahrada srdce (1905), Pohádky (1902), Kocourkov (1903, 13, 20, 26), Bohatýrské zvěsti (1906, 1923), Čertoviny (1907, 1920, též angl.), Pověsti o hradech (1907, 1923), Věnec pražských pověstí (1908), Zvířátka a loupežníci (1909, 1919), Kytka pověstí (1912, 1922), O černé hodince (1912), Vánoce (1919), Světem pohádek (1926), Žito čaroděj (1928), Staré pověsti pražské (1930, 1931), České pověsti (1932), Čeští bohatýři (1932). Dram. Čert a Káča, libr. (1899, 1926), Babička, libr. (1900), Na večer Bílé soboty (1907), K Betlemu (1915).

Werminghoff Albert (1869—1923), něm. historik, red. části „Epistolae" v „Monumenta Germaniae Historica", autor čet. spisů.

Weserská vysočina, něm. středohoří při Weseře od Münden až k Minden, 500 m vysoká, s četnými lázněmi, zn. zalesněná. Probíhá jí trať Kolín—Hannover.

Westermann G., Q Almquist K. J. L. (D).

Westfálské království, zřízeno 18. VIII. 1807 Napoleonem pro jeho bratra Jeronýma, 45.000 km^2, 2 mil. obyv. Hl. m. Kassel. Zrušeno 1. září 1813, král uprchl.

West Ham, m. v Anglii, (1931) 294.086 obyv., Q S.

Westinghouse George (1846—1914), amer. inženýr. Vynalezl: vzduchovou brzdu, elektr. lokomotivu a j.

Westminsterská kolej, nejsl. angl. škola, nově zřízena 1560, zn. výročními latinskými hrami (Westminster Plays).

West Palm Beach, světové lázně na Floridě.

Wheatley Philis (1754—1784), černošská básnířka, přišla jako otrokyně do Ameriky. S podporou vévodkyně z Huntingdonu vyd. v Anglii svazek básní (Poems on Various Subject, 1773).

Whittier John Greenbeaf (1807—1892), severoamer. spis. Mistr lyrické balady a idyly, nejv. lidový básník Ameriky.

Wieland Christoph Martin (1733—1813), německý básník, napsal nejdříve pod vlivem Klopstockovým poučnou báseň Die Natur der Dinge, biblické epos Der geprüfte Abraham. Jeho mistrovským dílem je epická báseň Oberon, dále Das Wintermärchen, Geron der Adelige, Horazeus Satiren a mn. j. W. dovedl získati, tehdy k německé literatuře lhostejné stavy a získal si tím značných zásluh o německé písemnictví.

Wieland Heinrich (* 1877), německý chemik, 1915 profesor v Mnichově, zasloužil se v oboru výzkumů kyselin organických, vysvětlil složení jedu ropušího. R. 1927 obdržel Nobelovu cenu.

K. Wierczyński.

Wierczyński Kazimierz (* 1894), pol. básník, motiv. sociál. a revoluč., pesimista. Sp.: Wiosna i wino (1919), Wróble na dachu (1920), Wielka niedźwiedzica (1922), Pamiętnik miłości (1925), Laur olimpijski (1928), Utvory zebrane (1929), Pieśni fanatyczne (1929) a mn. j.

Wiesbaden, m. v Prusku, 152.000 obyv. (1930), ♁ S.

Wichita, m. ve Spoj. státech amer. (Kansas), 111.110 obyv. (1930). Průmysl, obch. obilím o dobytkem.

Wilhelm Karel (1815—1873), něm. hud. sklad., složil nápěv k Wacht am Rhein.

Wild Jindřich, JUDr. (* 12. 9. 1894 v Praze), ředitel Svazu čsl. spořitelen, zastupuje spořitelny v odb. institucích, finanč. odborník ve spořitelnictví.

Wilhelmshafen, m. v Prusku, 25.400 obyv. (1930), ♁ S.

Wilkie (vilký) David (1785—1841), skot. malíř genrů a hist. obr. Většina jeho děl v král. soukr. majetku.

Wilno, pol. Wilno, lit. Wilnius, vojvodství v s.-vých. Polsku, 28.409 km² s (1920) 984.000 ob. — W. hl. m. (1920) 190.172 ob., při ústí Vilejky do Vilije, blíže litevsk. hranic, důl. žel. křiž., s histor. stavb., chrámy, kláštery, paláci, mlynářství, obch. plod., dřívím, význ. trhy, banky, univ. Štěp. Bathorya (zal. 1578 obn. 1919) s knih., bot. sad., semin., musea, resid. řím.-kat. a pravosl. arcibisk. a vyšší úřady. Na poradě vyslanců 15. bř. 1923 defin. připadlo W. k Polsku.

Wimbledon (wimbldn), m. v pol. okr. londýnsk., hr. Surrey, (1926) 58.030 obyv.,

Wimmera Creek, ř. v brit. austr. st. Victoria, pramení v poh. Grampians a ústí do slaného Lake Hindmarch. W.-distrikt jest nejúrodn. pšeničnou obl. Victorie.

Winawer Bruno (* 1883), pol. spisovatel, romanopisec, novelista a dramatik. Sp.: Roztwór dra Pytla (1920), Księga Hioba (1921), R. H. Inżynier (1923, přel. do češtiny), Doktor Przybram (1924, přel. do češ.), Frydląd Junior (1928) a j.

Bruno Winawer.

Winter Emerich (* 10. 10. 1878 v Šahách), ředitel a spolumaj. lázní v Píšťanech. Pečlivě se stará o povznesení a propagaci píšť. lázní, o společenský život lázeň. hostí. Založil museum v Píšťanech, golf. hřiště.

Winther Christian (1796—1876), dán. lyrik, přední z novějších dán. romantiků. Jeho básně vynikají ušlecht. formou se sklony k byronismu a heineovským zladěním.

Wisconsin River, ř. v USA, 1006 km, 390 km splavná. Ústí do Mississippi.

Wislicenus Herman (1825—1899), něm. malíř, prof. v Düsseldorfu. Hl. díla: Noc, Fantasie nesená slzami.

Wiślicki Jan X., JUDr. (* 1879 v Lubovsku), prof. práva kanon. na univ. gregor. v Římě, biskup. notář, prof. duch. práva na univ. Lubelsk. od 1926, docent na univ. varš. Sp.: Idealy religijne Zygmunta Krasińskiego (1912), Zwyczaj w prawie kanonicznem (1924), Umowy lateranciskie (1930) a j.

Wiśniewski Feliks Joachim, PhDr. (* 1890 v Lazinie), prof. teor. fys. od 1924, docent ve Varš. od 1926. Sp.: Włsności magnetyczne wodoru (1918), Próba teorji absorbcji promieni Röntgena (1918), Über zweianatomige Moleküle (1926), Zur Theorie des Lichtes (1929) a j.

Wisłock, pravý př. Sanu v Haliči, 220 km,

Wittenberg, m. v Prusku, 23.500 obyv. (1930), ♁ S.

Wittfogel Karl August (* 1896), něm. spisovatel a dramatik.

Wittichenit, nerost, směs sírníků mědi a vizmutu, nachází se celistvý a vrostlý, zřídka v kosočtverečných tabulkách, ocelově šedý, tv. 2.5, u Wittichenu v Schwarzwaldě.

Witwatersrand, pohoří v Transvaalu, 300 km dlouhé, 1200 m vys., největší světové doly na zlato.

Wlislocki Heinrich (1856—1907), něm. spisovatel, studoval život a mravy sedmihradských cikánů.

Włocławek, kr. m. v pol. vojv. Varšava, 42.000 obyv. (1/4 Židů); sídlo biskupa, výr. varhan, svíček, strojů, mýdla, cellulosy.

Wolfenstein Alfred (* 1888), něm. básník, expressionista, autor sbírek a dramat.

Wolf Ferrari Emanno (* 12. 1. 1876 v Benátkách), ital. hudební skladatel. Napsal opery Le donne curiose, sborová díla, komorní a klavírní skladby.

Wolfsbergit, ⚭ leštěnec antimonito-měďný (D).

Worsaae Jens Jakob (1821—1885), dánský archeolog, zakladatel věd. teorie vykopávek, sbírání a konservování materiálů, archeologické typologie a předhistorické chronologie.

Wrangelův ostrov v Sev. pol. moři, sev. od Beringova průlivu, 4.700 km², 60 obyv., od r. 1924 patří SSSR., od 1929 má radiovou meteorologickou stanici.

Wrba Georg (* 1872), něm. sochař. Hl. díla: Jinoch, kašny v Lipsku, Drážďanech a jiné.

Wredow August (1804—1891), něm. sochař. Hl. díla: Ganymed, Paris, Niké.

Wroblewski Zygmunt Florenty (1845 až 1888), pol. fysik, prof. v Krakově.

Wüllner Franz (1832—1902), něm. hudeb. skladatel.

Wurmser Dagobert Siegmund, hrabě (1724—1797), rak. maršál. Poražen Napoleonem u Castiglione, Rovereta, Bassana a Mantui.

Wyck Thomas (1616—1677), hol. malíř (ital. krajiny).

Wyganowski Wlad. Łodzia (1868—1932), pol. právník, předs. nejvyš. práv. soudu a býv. ministr.

Wycherley William (1640—1716), angl. dramatik, tvůrce angl. mravoličné komedie.

Wynants Jan (1620—1682), hol. malíř krajinář.

X

Xanthos z Lydie, řecký logograf, napsal 450 př. Kr. lydské dějiny Lydiaka.

Xeroderma, velmi řídká kožní nemoc, kůže vysýchá a připodobňuje se pergamenu.

Xerosa (Xerosis conjunctivae), zaschlost spojivky oční po těžkých, jízvu tvořících zánětech.

Xingú (šiňgú), pravý přítok Amazonky, 2.000 km, při ústí 15 km široký.

Xylometr (řec.), přístroj k měření kubického obsahu dřeva.

Xystos (řec.), v starověkých gymnasiích zápasiště, sloupová krytá chodba, ve které v zimě cvičili atleti; u Římanů zahrada před síní (perystilem); v klášterech kříž. chodba.

Y

Yamunda, levý přítok Amazonky, ústí u Obidu.

Yantra, v Indii mystická znamení a kresby, významná pro lidové náboženství.

Yaqui, bojovný ind. kmen v Sonoře, 17. stol. přijali křesťan., dnes usedlíci, 20.000 hlav.

Yare, řeka v angl. hrabství Norfolk, 130 km dlouhá.

Yarra-Yarra, řeka ve Viktorii (Australie), vzniká na Great Dividing Range, 240 km dlouhá, ústí u Port Phillip.

Yaruro, indián. kmen na Orinoku (Venezuela), mají vl. řeč, jsou lovci a rybáři.

Yazata (novopersky ízad), v zoroastrismu nespočetní strážní duchové přírodních sil, živlů, personifikace abstraktních ideí; sprostředkují styk lidí s Ahuramazdem.

Yazoo, levý přítok Mississippi, ve státě Mississippi, 480 km, většinou splavný.

Yellowstone River, pravý přítok Missouri, 1600 km dlouhý, protéká Nár. parkem a ústí u Fort Union. Největší přítok Big Horn River.

Yggdrasill, strom světa v nordické mythologii. Nese a obklopuje celý svět. Pod jeho kořeny leží svět lidí, obrů a mrtvých. Při jeho úpatí pramení studánka, z které Odin čerpá moudrost.

Yogin, pův. přívrženec filosofie Yogy, který se prakticky vypracoval z lidských vad a slabostí a získal nadpřirozené síly, které mu umožňují státi se neviditelným, lehkým, dosáhnouti měsíce, splnění všech přání, vládu nad těly i silami přírody atd. Dále značí kajícníka, zv. fakira, jichž divy dodnes překvapují.

Yojoa, jezero v Hondurasu, 100 km², obklopené 1000 m vysokými horami.

Yokuts (Mariposa), indiánský kmen s vlastní řečí, na Kings Riveru (Kalifornie). 3000 hlav, živí se sběračstvím a lovem.

Yonkers, m. ve Spoj. státech amer. (New York), 134.646 obyv. (1930).

Yonne (lat. Icaunus, Icauna), levý přítok Seiny, 273 km dlouhý.

York, m. v Anglii, (1931) 84.810 obyv.; podle něho vévodové z Y.

York River, aestuarium řek Pamunkey a Mattapony ve státu Virginia (USA.), 65 km, splavné.

Yudhišthira, hl. osoba Mahábháraty, nejstarší z bratrů Pándavů, pro spravedlnost zvaný Dharmarája (král práva).

Yuga, u Indů světové éry, provázející svět od počátku až do konce, z nichž každá je horší předcházející. Jsou čtyři: Krita, Tratá, Dvápara, Kali (dnešní, nejhorší, potrvá až do konce světa, načež nastane rajský stav).

Yuma, severoamer. indiánský národ, žijící v Coloradu, Dolní Kalifornii a Sonoře, je složen z rolnických kmenů Cocopa-Maricopa, Mohave, vl. Yumů, loveckých kmenů Guaricuru, Pericu, Cochini.

Yunka, starý kulturní národ v Peru, složený z kmenů Chimu, Moohica; měli velkou říši a vysokou vzdělanost neodvislou od Inků. Řeč jejich je dosud živá v odlehlých údolích.

Yurakare, kmen indiánský na Chimore a Secoře, 2000 hlav, mají staroperuánskou mythologii a náboženství, živí se lovem a rolnictvím.

Z

Z, zkratka pro zepeliny německého letectva. Útoky z. byly 1915 na Paříž, 31. května na Londýn, 1917 na Boulogne. 1917 byla jejich stavba zastavena, poněvadž se v boji s letadly neosvědčily.

Zabarella Francesco (1339—1417), středověký teolog a právník, arcibiskup ve Florencii, 1411 kardinál, vynikl na Pisánském a Kostnickém koncilu, kde se mu podařilo odstraniti papežské schisma.

Záběhlice, č. hl. m. Prahy XIII., (1930) 9.477 obyv.

Zabel Eugen (23. 12. 1851 — 26. 2. 1924), něm. spisovatel a žurnalista, psal hlavně o literatuře a kultur. dějinách Ruska. Hl. sp.: Turgeněv (1885), Russische Literaturbilder (1899), Vereščagin (1900), Tolstoj (1901) a j., romány Der Roman einer Kaiserin Katharina II. von Russland (1911), Der Meister (ze života R. Wagnera, 1914), Gegen den Osten (1917), div. kritiky atd.

Zabel Rudolf (* 1. 10. 1876), něm. žurnalista a cestovatel, jako zpravodaj Ostasiatisch. Lloydu v Šanghaji, prošel téměř všemi asij. zeměmi. Sp.: Deutschland in China (1902), Durch die Mandschurei und Sibirien (1902) a j.

Zábřeh, (1930) 6.251 obyv.

Zadné, (1930) 2.330 obyv.

Záduší, zádušní jmění (lat. bona fabricae), majetek věnovaný pro spásu duše ve formě nadace nebo odkazu ve prospěch chrámů a círk. ústavů (nemocnice, sirotčince, chudobince), resp. důchody, těmto účelům věnované. Zádušní jmění v užším slova smyslu je souhrn movit. i nemovit. jmění každého kostela, jehož výnos určen především k úhradě kostel. potřeb a udržování stavby chrámové v náležitém stavu. V širším smyslu rozumíme z. jměním movité a nemovité jmění i farních obročí, klášterů, kapitul a biskupství církve katol. U nás podléhá dozoru nadřízených stát. i círk. úřadů. V Čechách náleží správa záduš. jmění (zvaného též kostelním jměním) u kostelů soukromého patronátu patronovi, u kostelů veřej. patronátu zvláštním patronátním komisařům, v obojím případě za spoludozoru místních farářů a okres. vikářů. Správu vede patron, resp. patronátní komisař, patr. účetní a místní farář. O příjmech a vydáních předkládají se každoročně doložené výkazy zem. úřadu. Státní správa má právo bdíti nad tím, aby základní zádušní jmění zachováno bylo nezmenšené.

Zagorka Maria (* 1884 Zagorje), jugosl. spisovatelka románů a dramat.

Zahle Carl Theodor (* 1866), dán. politik a novinář, 1909—10, 1913—20 ministerský předseda. Sp.: Den danske Husmand (1901).

Záhorská Bystrica, (1930) 2.277 obyv.

Zahradnické umění, umělecké formování prostoru ve volné přírodě. Slouží jednotlivcům (zahrady a sady soukromé) a celku (veřejné, státní a městské sady, hřbitovy, zahradní města, sport. a dětská hřiště). Základem uměleckého zahradnického tvoření jsou pohnutky ideální, estetické nebo hospodářské (zahrady ozdobné, osvěžovací a užitkové); závisí rovněž na formaci půdy, poloze, okolí a podnebí. Četné druhy stylů různých dob lze rozděliti ve dva hlavní styly, v styl pravidelný a volný (krajinářský). V Egyptě převládal obdélník, v němž cesty byly vysázeny stromovím. U Babyloňanů jsou známy i visuté zahrady Semiramidiny, jež dal vystavět Nabukadonozor své choti Amythidě. Zahrady Peršanů byly částečně architektonické, terasovité, částečně to byly volné sady. Zahrady Řeků byly pravděpodobně pravidelně pěstěné domácí zahrady a zahrad. dvory. Zahrady Římanů vznikaly pod řeckým vlivem a vyvinuly se zvláště v době císařské v nádherné sady (Zahrada Hadrianova). U nich byla již vědomě příroda podřízena architektuře. Užívalo se hojně kašen a kanálů, rovněž tak architektonických a plastických ozdob. Ve středověku přiklonili se Maurové ve Španělsku k římskému zahradnímu stylu, užívali však vydatně vody. Novým slohem se vyznačují zahrady renesance. Dům a zahr. tvoří jednotu, která jest zdůrazněna ještě symetrickou výstavbou zahrady. Ostříhanými stěnami stromů, křovinami a výklenky se dosahovalo

Mapa Zadní Indie. (⟶ Indie, S.)

největších prostorových efektů. K největší dokonalosti dospěla zahrada renesance v baroku. Zahrady renesanční ve Francii rozprostíraly se jmenovitě plošně. Ze zámku vycházející velká střední perspektiva byla obyčejně hlavní osou celého sadu (Lenôtre, zahrad. architekt Ludvíka XIV. stvořil nejkrásnější dílo: Versailleské zahrady). — Také v Anglii a Skotsku byly vlivem italské renesance malé ozdob. zahrady přeměněny v nádherné architektonické sady. V 18. stol. francouzský sloh byl odstraněn volným zahradním stylem, t. zv. anglickým. Tento sloh přešel časem také na pevninu. Moderní zahradnické umění jest většinou ve službách celku společenského. Zakládá ve městech ozdob. sady, které nejsou jen květinovými zahradami, nýbrž též místem, kde obyvatel velkoměsta nalézá osvěžení.

Záhřeb (Zagreb), m. v Jugoslavii, 185.580 obyv. (1931), ⟶ S.

Zachystal Dominik (* 1881), čes. bankov. pracovník, od r. 1909 úředník a od 1929 řed. Živnobanky.

Zaimis Alexandros (* 1855 v Athénách), řecký státník, častý ministr, získal Krétu a byl tam guvernérem 1906—11, 1916—1922. 1927—1927 ministerský předseda, 1929 president republiky.

Zajende Rud, řeka v Persii, 350 km dlouhá, mizí v bažině Gavchanu.

Zákamenné, (1930) 2.032 obyv.

Mapa Zakavkazska. (⟶ S., D., Svaz sov. soc. republik.)

Zákon finanční, textový úvod ke státnímu rozpočtu. Obsahuje všeobecné zásady, na jichž základě je rozpočet sdělávan. Do tohoto zákona vkládají se též zmocnění vlády k různému prodeji nebo zastavení státních nemovitostí, o hospodaření státních podniků a správě státního dluhu.

Zákoníci, u Israelitů lidé, kteří znali důkladně zákon Mojžíšův a proto se zabývali jeho výkladem, jakož i jeho aplikací na nové poměry. Měli značný vliv na osudy národa židovského v době před Kristem i za dob Kristových.

Zákopčie, (1930) 2.834 obyv.

Zákupy, (1930) 2.145 obyv.

Záliv sv. Vavřince (Gulf of Saint Lawrence), záliv na vých. sever. Ameriky, 750 km dlouhý, 500 km široký, na Atl. oceáně. Četné přirozené přístavy jsou v zimě zamrzlé.

Záluží, okr. Most, (1930) 3.868 obyv.

Zamazal Alois (* 19. 6. 1902), č. akad. malíř a sochař, portrétista. Žije ve Vídni.

Zamboanga (Samboangan), m. na jihozáp. filipinského ostrova Mindanao, 44.000 obyv., živý přístav, vyváží gumu, konopí, kopru.

Zamora Antonio de (1660—1728), špaň. dramatik, napodobil Calderona. Hl. díla: Mazariegos y Monsalves, Cada uno es linaje aparte, El convidado de piedra, El hechizado por fuerza.

Zamošć, krajské m. v Polsku, vojv. Lublín, 2.000 obyv. Tov. na nábytek a parkety.

Zamrzla Rudolf, † 4. 2. 1930, ⟶ S.

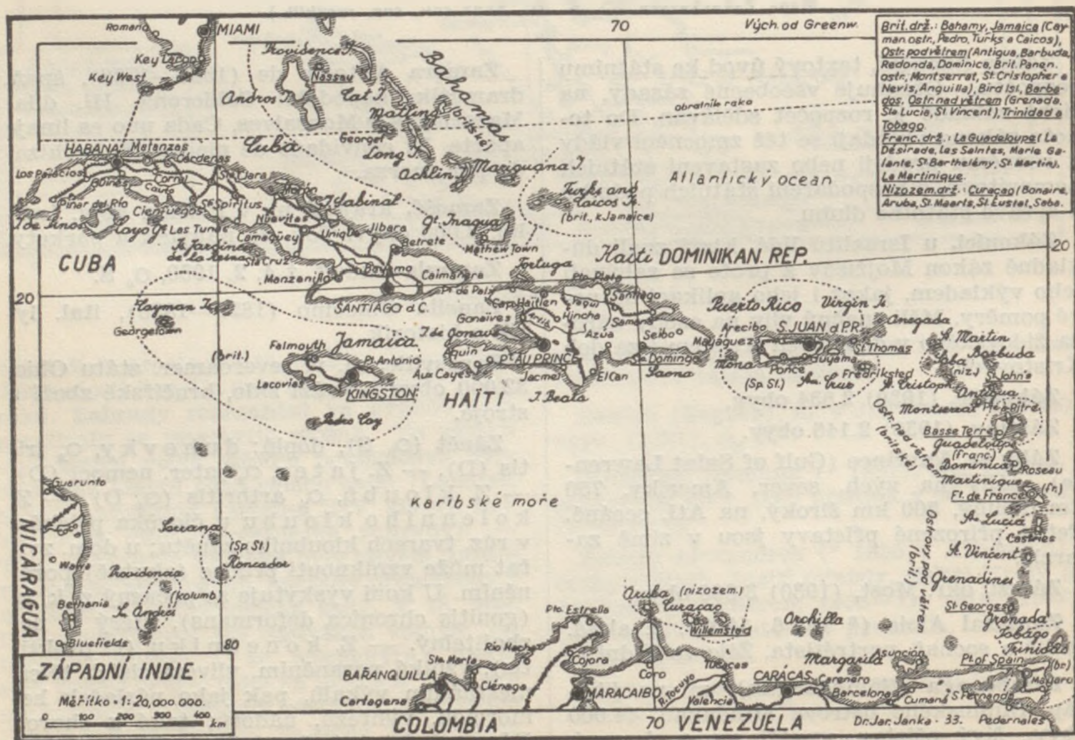
Zanella Giacomo (1820—1888), ital. lyrik a historik.

Zanesville, m. v. severoamer. státu Ohio. 32.000 obyv. Vyváží sklo, hrnčířské zboží a stroje.

Zánět (⟶ S), doplň: d u h o v k y, ⟶ iritis (D). — Z. j a t e r, ⟶ jater. nemoci (D). — Z. k l o u b ů, ⟶ arthritis (⟶ D). — Z. k o l e n n í h o k l o u b u u člověka přichází v růz. tvarech kloubního zánětu; u dom. zvířat může vzniknouti prudce (akutně) poraněním. U koní vyskytuje se počasný z. k. k. (gonitis chronica deformans), který je nezhojitelný. — Z. k o n e č n í k u (ř. proktitis), vzniká poraněním, vlivem cizích těles, městnáním výkalů, pak jako následek hemoroidů, výhřezů, nádorů; také z chorob žlázy předstojné, ženského pohlav. ústrojí atd. — Z. p o h r u d n i c e (pleuritis), cho-

roba buď samostatná, přicházející ponejvíce po nachlazení, většinou však v podruží tuberkulosy nebo zánětu plic, řídčeji při jin. nemocech nakažlivých a chronických (vleklých), organismus vyčerpávajících; také po poranění hrudníku. Rozeznává se: 1. suchý z. p. (pl. sicca): pohrudnice má povlak fibrinu, čímž se plochy obou jejích listů (pohrudnice — nástěnný, poplícnice — vnitřní list), jinak hladké a lesklé, při dýchání o sebe trou, čímž vzniká bolest při vdechu, dále t. zv. třecí šelest (podobný rupání umrzlého sněhu), slyšitelný při poslechu; někdy jej cítí přiložená ruka. 2. Z. p. s výměškem (pl. exsudativa): ze zanícené pohrudnice stéká tekutina vodnatá, kt. se v jedné n. druhé polovině dutiny hrudní hromadí a stlačuje plíce, vypuzujíc z nich vzduch. Tím vznikají bolesti, silné dráždění ke kašli a rostoucí dušnost. Výměšek může býti 1) serofibrinosní, barvy jantarově žluté, obsahuje fibrin v růz. množství; 2) hnisavý (empyem), 3) krvavý, kt. bývá vždy špatným znamením (jde o tuberkulosu n. rakovinu). Suchý zánět vyhojí se buď srůsty mezi listem nástěnným a vnitřním nebo bez nich. Velmi často přechází v zánět s výměškem. Nevyprázdní-li se u tohoto výměšek, tu se sice ponenáhlu vstřebá, avšak zanechá vždy silné srůsty. Hnisavý výměšek může se provaliti buď do průdušek n. ven píštělí hrudní. Předpověď z. p. závisí na základní chorobě. Sám o sobě není nebezpečný (hnisavý zánět je ovšem mnohem vážnější), avšak může se státi nebezpečný svým průběhem. — Z. n e r v ů, ↷ neuritis. — Z. p o t n í c h ž l á z, ↷ hydrosadenitis axillaris. — Z. p r s t u (panaritium), vzniká nepatrným, často nezpozorovaným poraněním kůže, jež je pak vstupní branou pro hnisotvorné mikroby. Přichází zvl. u dělníků, kuchařek, lékařů atd. Zanedbáním může dojíti ke ztuhlosti n. ztrátě prstu. Chorobu provázejí prudké bolesti, při hlubším zánětu horečka a nespavost. Stupeň poruch je různý. Nejvíce nebezpečné jsou infekce, jež pokračují do dlaně a do paže, a někdy vedou k celkové otravě krve, ztrátě paže, ba i ke smrti. — Z. ž l a z p ř í u š n ý c h (příušek) epidemický (parotitis epidemica), dotykem sdělné onemocnění, postihuje hl. děti mezi 5.—15. r.; inkubační doba 16—22 dní. Za horečky a nepatrných bolestí zduří krajina před uchem a za ním. Kolem 5. a 6. dne zduření mizí i s horečkou. Zhnisání slinných žlaz snad ani nepřichází, ale 5. a 6. den dostaví se někdy zánět 1 n. obou varlat.

Zanzibar, mohamedán. sultanát ve vých. Africe, pod protektorátem anglickým, 2642 km², s 216.790 obyv. (1924).

Mapa Západní Indie. (↷ S. Amerika.)

Zapletal Alois (* 30. 7. 1886 v Kroměříži), č. akad. malíř, pracuje na monument. dílech, hl. církev. námětů.

Zapotekové, staromexický kulturní národ v Oaxacu, s vlastní říší (zachované zříceniny staveb). Dosud žije asi 265.000 příslušníků, živí se orbou a bydlí v pevných sídlištích. Mluví vl. řečí (mluvnici napsal Reyes - slovník Junta Colombina), příbuznou Mixtekštině.

Zara, m. v Italii, 18.780 obyv. (1928) ⚲ S.

Zarlino Guiseppe (1517—1590), ital. hudební skladatel a theoretik. Podal teorii dvojitého kontrapunktu a konsonantních harmonií.

Zářičí, (1930) 2.042 obyv.

Zastavení trestního řízení, ⚲ abolice (D).

Zašová, (1930) 2.87 obyv.

Závět dvanácti patriarchů, v 1. stol. po Kr. vzniklý spis. žid. pův. s křesť. doplňky, v řecké a arménské řeči dochovaný, ve kterém 12 synů Jakubových vypráví své osudy a připojují napomenutí a moudré sentence.

Závod, (1930) 2.025 obyv.

Zázrak, zjev, který se vymyká ze zákonů přírodních a jeví se tudíž jako zasáhnutí vyšší moci — Boha v zákony přírody (na př. činy Kristovy - uzdravení v Lurdech). Stanovisko racionalistické je, že z. lze jednak vysvětliti přiměřeným, hlubším výkladem přírodních sil, jednak že nutno je odkázati do říše pouhé fantasie. Náboženství, která z. uznávají a dokazují jejich možnost, žádají zároveň víru v ně od svých členů.

Zázrivá, (1930) 3.298 obyv.

Zázvorka Josef (* 3. 10. 1894), č. akad. malíř, figuralista a krajinář.

Zborov, (1930) 2.006 obyv.

Zbožnění, božské uctívání vládců ve starověku, zvláště od doby Alexandra V., od Augusta u všech císařů římských až do doby křesťanské.

Zbraslav, (1930) 4.151 obyv.

Zbrucz, levý přítok Dněstru, 83 km dl., vzniká u Podvoločiska, tvoří hranici mezi Polskem a Ukrajinou. Bojiště za svět. války (19.—31. 7. 1917).

Zbůch, (1930) 2.230 obyv.

Zbýšov, (1930) 2.029 obyv.

Zdice, (1930) 3.160 obyv.

Zdíkov, (1930) 2.271 obyv.

Zduńska Wola, m. v Polsku, vojvod. Lodż, 19.000 obyv. Prům. textilní a železářský.

Zec Nikola (* 12. 10. 1883 Záhřeb), jugoslav. oper. pěvec, člen divadla v Beču a Něm. divadla v Praze v l. 1912—15.

Zednice, ⚲ chalicodona muraria.

Mapa Nového Zélandu. (⚲ S.)

Zefýr, jemné látky vlněné (i bavlněné) příze, prací, používá se na košile a dámské oděvy. Pův. jen vlněná příze k vyšívání.

Zech Paul (* 19. 2. 1881), něm. básník-expressionista.

Zelenka Jan (* 8. 12. 1856), čes. herec od r. 1876 u venk. společ., pak v Plzni a Brně, od r. 1907—1926 režiser Měst. div. na Vinohradech. Herec všestranný ,v mladších letech populární herec rolí komických.

Zeller Karl (1842—1898), rak. hud. skladatel, zást. starší vídeňské operety; složil optu Ptáčník.

Zelóti (z řec. zelótés, horlivec), přívrženci revolucion. strany židovské, kteří horlili pro rozšíření zákona božího a úcty k jedinému Bohu. Při tom však nenáviděli všecky ty, kdož se nehlásili k židov. víře. Jejich působením došlo ke vzpouře proti Římanům r. 66 p. Kr. Hlásali, že uznávání římské nadvlády je urážkou božího majestátu. Když jejich moc vzrostla, nezastavili se ani před vraždou protivníků. — Nyní nazývá se „zelota“ každý, kdo bez kritiky, slepě vystupuje proti lidem odlišného smýšlení, zejména náboženského.

Zeman Adolf (* 1895), čes. bankovní pracovník, od r. 1910 řed. Lidového úvěrního ústavu v Praze.

Země (lat. terra). Staří Řekové si představovali zemi jako kruhovou desku plovoucí v okeánu. Ale již Anaxymandros a Pythagoras, zvláště pak Eudoros (350 př. Kr.) učili o kulatosti země. Archimedes to chtěl dokázat. Aristoteles si zeměkouli představoval nehybnou, Aristarchos prvý přisoudil zemi pohyb kol slunce, avšak teprve Kopernik tento názor jasně vyslovil. Newton svými pokusy dokázal otáčení země kol své osy a tak vysvětlil zmenšení tíže zemské u rovníku odstředivou silou, která jest právě na rovníku největší. Tím nabyl též přesvědčení o eliptickém tvaru zemského meridianu a o sploštění zeměkoule na pólech. Osa zemská protíná povrch zemský ve dvou bodech, na sev. a již. pólu, které podléhají jistým změnám. Každá myšlená rovina procházející osou seče povrch zemský v meridianu (poledníku). Myšlená rovina, jdoucí středem země kolmo k ose zemské seče povrch zemský v rovníku, všecky roviny s touto rovnoběžné vytvořují rovnoběžky. Pomocí těchto kružnic stanovuje se pohyb bodů. Fysikální metoda stanovení tvaru země spočívá na mechanickém zákoně, podle kterého rotující nestejnorodá tekutina vytvoří rovnovážné těleso velmi podobné rotačnímu elipsoidu. Poněvadž se z. od koule velmi málo liší, musí její tvar býti velmi podoben rotačnímu elipsoidu. Tíže zemská jest rozdělena dle theorie gravitační čili naopak, z měření tíže zemské může se soudit na tvar země. Tímto způsobem vypočetl Helmert pro zploštění země hodnotu 1 : 298,2. Odchylky výpočtů od měřených hodnot jsou částečně způsobeny odchylkami olovnice, způsobenými nestejnoměrným rozdělením hmot kol pozorovacího místa. Tyto poruchy měření olovnicí ukázaly, že země není geometricky pravidelný elipsoid, nýbrž že je to tvar poněkud nepravidelný, zvaný geoid (řec. „zemi podobný"). Odchylky geoidu od rotačního elipsoidu jsou nepatrné, takže v geodetické praxi se geoid nahrazuje sploštělým elipsoidem, zvaným referenční elipsoid. Tvar země má vliv na pohyb měsíce; může se tudíž naopak z pohybu měsíce posoudit zploštění země neodvisle od dříve uvedených metod. V planetárním systému zaujímá země co do vzdálenosti od slunce třetí místo. Velikost leží mezi Jupiterem, Saturnem, Uranem a Neptunem, které jsou větší, a Merkurem, Venuší, Martem a Arteroidami, které jsou menší. Hmota země jest dle Bauschingera 1/330.200 hmoty slunce. Střední vzdálenost od slunce jest $149{,}5 \cdot 10^6$ km, excentricita = 0.01677. Oběžná doba siredická 365,242200 čili 365 dní 5 hodin 48 minut 46 vteřin. Délka oběhu jest 963.106 km, tedy rychlost země v prostoru jest 29,7 km za vteřinu. Tak jako následkem denního otočení země kol osy vykonává slunce zdánlivý pohyb od vých. k záp., tak způsobuje pohyb země kol slunce zdánlivý roční pohyb tohoto mezi stálicemi. Na této dráze, zvané eliptika postoupí slunce zdánlivě denně o 59 obloukových minut. Následkem ročního pohybu slunce jest doba mezi dvěmi po sobě jdoucími kulminacemi slunce čili pravý sluneční den poněkud delší než hvězdný den a délka slunečního dne jest proměnná. Denně se měnící postavení slunce jest příčinou různých délek dne a noci a ročních období. Pro všechna místa rovníku jsou dny a noci vždy stejné, směrem k pólům se rozdíl mezi nejdelším a nejkratším dnem stále zvětšuje až mezi oběma polárními kruhy, t. j. mezi rovnoběžkami od $66\frac{1}{2}^0$ sev. resp. již šíř., jest určitou roční dobu pouze den, jinou roční dobu zas pouze noc. S rozdílem délky dne souvisí i s astronomického hlediska roční období. Tak jaro trvá 92 dny 20 hodin, léto 93 dny 15 hodin, podzim 89 dní 19 hodin a zima 89 dní, takže na sev. polokouli trvá letní pololetí o 7 dní 16 hodin déle než zimní. — Země sestává z tuhé hmoty, jejíž prohlubiny jsou vyplněny vodou (hydrosféra) a to vše jest obklopeno vrstvou vzduchu (atmosféra). Dle různých měření byla stanovena spec. váha země na 5,5, poněvadž jest spec. váha kůry zemské mnohem menší, 2,8, musí jádro země (barysféra) sestávati z hmot hustších neb spec. těžších. Kůra zemská (lithosféra) sestává z poměrně málo nerostů, které se vyskytují dílem krystalisované, dílem jako usazeniny. Nejstarší známé útvary jsou krystalické (rula, žula a j.), které s nejstaršími usazeninami a vyvřelinami (porfyr, diabas, melafyr atd.) tvoří t. zv. prahory. Usazeniny jsou většinou starší útvary rozdrolené vlivy mechanickými neb chemickými a organickými, částečně za působení vody a jsou většinou vrstevnaté. Celková tlouštka prahor neobnáší více jak 50—60 km, t. j. asi 1% poloměru zemského. Stav a složení jádra země není dosud dostatečně prozkoumán. Starší theorie, že jádro země jest tekuté a žhavé, se nyní úplně zavrhuje. Dle nejnovějších seismologických výzkumů musí býti jádro země pevné, neboť musí vydržeti dle výpočtů Lorda Kelvina tlak $4—5.10^6$ at. Dle zkoumání šíření zemětřesení se soudí, že země jest složená z několika koncentrických dutých koulí různé tlouštky a hustoty. Nejnovější výzkumy si představují složení země takto: střed nejspíše z niklu a železa o spec. váze as 6—12 vytvořuje kouli o poloměru asi 3.500 km, kolem toho jest vrstva as 1.700 km šířky sestávající

z železa, niklu a chromu o spec. váze 4—6, vnější obal o šířce as 120 km tvořen ze dvou vrstev: vnitřní křemičito-hořčíkové o spec. váze 2,8—3,4 a vnější křemičitohlinité o spec. váze 2,7.

Země cara Mikuláše II., 1924 Leninova země, v Sev. ledovém moři, asi na 80° s. š. a 100° v. d., 1913 objevená Wilkitzkim.

Mírné zeměpásy, oba pásy na jižní i severní polokouli mezi obratníky a polárními kruhy, jež mají mírné podnebí, leží mezi $23\frac{1}{2}^0$ a $68^1/_2{}^0$ sev. a již. šířky, a obsahují $^{13}/_{25}$ veškerého povrchu zemského. Polední stín padá zde stále týmž směrem, v severním mírném pásu na s., v jižním na jih.

Zeměpisné společnosti, spolky k šíření a rozšiřování zeměp. vědomostí. Jejich předchůdcem byla Kosmografická společnost v Norimberku. Prvá zeměp. společnost byla zřízena v Paříži 1821 (Société de Géographie), pak postupně v Berlíně (1828), Londýně (1830); tyto zeměp. společ. vydávaly také své vědecké časopisy. Později společnosti tyto byly zřízeny v Rusku, Polsku, Rakousku, Maďarsku, Italii a u nás (1894 Zeměp. společnost v Praze). Také v jiných částech světa jsou staré zeměp. společ. Tak v Asii na př. byly již zřízeny v Taškentu, Tiflisu, Vladivostoku a Tokiu (1879), Bombayi (1831), atd. V Africe nejstarší spol. zeměp. je v Kahýře (1875), Oranu a Alžíru. Nejstarší v Americe je 1838 založená zeměp. společ. v Rio de Janeiro. Následují pak ostatní města amer. jako Buenos Aires, Bogota, Lima, Mexiko, Nový York atd. — V Australii jsou v Melbournu, v Birbanu a v Adelhaidě.

Zemianska Olša, (1930) 2.399 obyv.

Zemné, (1930) 3.071 obyv.

Zemp Josef (1834—1908), švýc. státník, 1895 a 1902 president státu.

Zemstvo, ve velkoruských a částečně i maloruských guberniích od 1864 okresy se samosprávou a jejich zastupitelstvo. Sovjetskou vládou byla zemstva zrušena.

Zemuň, m. v Jugoslavii, 28.083 obyv. (1931), → S.

Zen (sanskrit, dbyána — meditace), buddhistická sekta v Číně a Japonsku velmi přísného učení.

Zenareidy, jméno (Littrowovo) pro planetoidy mezi Martem a Jupiterem.

Zendž, arabské jméno východoafrického pobřeží.

Zeoditu (Zaoditu, Juditha), císařovna habešská, 1876—1930, dcera Menelika II., trůn nastoupila 1916, musila se 1928 vzdáti vlády ve prospěch Neguše Tafariho.

Zihl (franc. Thièle), levý přítok Aary, 105 km dlouhý, vzniká pod jménem Orbe z franc. jezera Lac de Rousses, protéká waadtlandské Val de Joux, jezerem Bielským a ústí za tímto do Aary.

Zighartice, (1930) 3.236 obyv.

Zich Otakar, PhDr. (* 25. 3. 1879), č. estetik a psycholog, teoretik umění, hud. skladatel a spisovatel. Sp.: Estetické vnímání hudby (1911), Smetanova Hubička (1911), Sokolstvo s hled. estetického (1920), Symfonické básně Smetanovy (1924), a j. Slož. opery Malířský nápad (1910), Vina (1922), Preciézky (1926), čet. písňové cykly s orch.

Ziller Tuiskon (1817—1882), něm. filosof a pedagog, prof. v Lipsku. Pokračoval v herbartovské pedagogice.

Zima, astronom. roční doba, kdy sestoupivší slunce pod rovník, tedy od slunovratu zimního, vykazuje největší uchýlení od rovníka a končí návratem slunce na rovník. Na s. polokouli podle gregor. kalend. od 22. pros. do 21. břez., na j. polok. od 22. červ. do 23. září. Meteorologicky u nás měs. pros., leden, únor, na j. polok. červen, červenec, srpen.

Zimnice žlutá, → febris flava.

Zjevení (lat. revelatio), projevení se božstva, tvoří základ všech náboženství. U nižších stupňů náboženských považovány za zjevení božstva různé ukazy přírodní a zázraky, u vyšších projeveno zjevení hlavně vedoucími náboženskými osobami. Učení církví zdůrazňuje zjevení jako vysvětlení nadpřirozených pojmů, projevení nadpřirozené pravdy a prohlašuje je za dogmatické. Novější theologie usiluje pak o filosofické odůvodnění smyslu a hodnoty zjevení, tak o jeho psychologické porozumění. — Názvu zjevení užívá se též všeobecně ve smyslu nějakého originelního duševního činu, geniálního objevu, zvláště tvůrčí myšlenky na poli uměleckém.

Zkouška, z velkého počtu materiálu určené množství, úplně odpovídající materiálu, které se prozkoumává.

Zkouška tvrdosti, → Brinellova zkouška tvrdosti. (→ D.)

Zlatarov Asen (* 1885), bulhar. básník, prof. univ. sofijské, vynikající biochemik. Pod. pseud. Aura vydal pozoruhodná poetická díla, jako Cvetja za nego (1927), Pesen za neja (1927, přel. do češtiny 1930), román V grada na ljubovta (1927). Napsal také vzpomínky Tragedijata na P. K. Javorov (1925).

Zlatáry, (1930) 2.234 obyv.

Zlaté Moravce, (193) 3.547 obyv.

Zlatná na Ostrove, (1930) 2.221 obyv.

Zliechov, (1930) 2.036 obyv.

Zlín, (1930) 21.584 obyv.

Zlonice, (1930) 2.330 obyv.

Značkování chovných zvířat je nezbytné ke zjištění totožnosti. Používá se: 1. vypálených značek na stehně nebo na krku; 2. vypálených značek na kopytu (u koní), brzy mizí; 3. vypálených značek na rozích, jež jsou velmi trvanlivé; 4. zářezů na uších (u ovcí, vepř. dobytka); 5. tetování, jež je nejspolehlivější; 6. ušních značek kovových a konečně 7. nožních kruhů z celuloidu nebo kovu (zvl. pro drůbež).

Zňačovo, (1930) 2.531 obyv.

Znojmo, (1930) 25.832 obyv.

Zodiakální světlo (zvířetníkové světlo), matný, slabý, po západu slunce na západní a před východem slunce na východě se objevující světelný kužel, jehož osa spadá přibližně s osou ekliptiky. Spektroskop a polariskop dokázaly, že z. sv. je světlem slunečním, které je reflektováno od nesčetných malých částiček, které jsou rozděleny v prostoru rotačního elipsoidu, jehož největší průměr se rozkládá asi nad dráhou zemskou.

Zohor, (1930) 2.865 obyv.

Zoologické museum, ústav, ve kterém jsou uchována konservovaná zvířata (v lihu) neb napodobeniny z vosku. V systematice převládá dodnes biolog. hledisko. Hl. z. m. jsou: Londýn, Berlín, Washington, Hamburk, Chicago, Frankfurt, Paříž, Vídeň, Kodaň, Cambridge (Mass.).

Zoologie. Přehled živočišstva podle systému Dr. J. N. Woldřicha a Dr. Jos. Woldřicha, Dr. Fr. Bayera a prof. Jiřího Jandy. I. kmen: Prvoci (Protozoa). I. třída: Hromadinky (Sporozoa). II. třída: Kořenonožci (Rhizopoda). 1. řád: Dírkonožci (Foraminifera). 2. řád: Mřížovci (Radiolaria). 3. řád: Měňavky (Amoebina). III. třída: Bičíkovci (Mastigophora). IV. třída: Nálevníci (Infusoria). 1. řád: Nálevníci rournatí (Suctoria). 2. řád: Nálevníci obrvení (Ciliata).

II. kmen: Houby (Porifera). I. třída: Houby vlastní (Spongiae). 1. řád: Houby rohovité (Cetatospongiae). 2. řád: Houby jednoosé (Monactinellidae). 3. řád: Houby čtyřosé (Tetractinellidae). 4. řád: Houby šestiosé (Hexactinellidae). 5. řád: Houby vápnité (Calcispongiae).

III. kmen: Láčkovci (Coelenterata). I. třída: Polypi (Anthozoa). 1. řád: Polypi osmiramenní (Octocolaria). 2. řád: Polypi šestiramenní (Hexacolaria). 3. řád: Polypi čtyřramenní (Tetracolaria). II. třída: Žebernatky (Ctenophora). III. třída: Slimýši (Hydrozoa). 1. řád: Trubejši (Simphonophora). 2. řád: Medusy laločnaté (Seyphomedusae). 3. řád: Slimýši polypoví (Hydromedusae).

IV. kmen: Červi (Vermes). I. podkmen: Červi nižší. I. třída: Hlístové ploší (Plathelminthes). 1. řád: Tasemnice (Cestodes). 2. řád: Motolice (Trematodes). 3. řád: Ploštěnky (Turbellaria). II. třída: Hlístové oblí (Nemathelminthes). 1. řád: Vrtejši (Acanthocephali). 2. řád: Škrkavky (Nematodes). III. třída: Vířníci (Rotatoria). II. podkmen: Červi vyšší: I. třída: Pijavky (Hirudinae). II. třída: Červi štětinatí (Chaetopoda). 1. řád: Řídkoštětinatí (Oligochaeta). 2. řád: Chvostoštětinatí (Polychaeta).

V. kmen: Členovci (Arthopoda). I. třída: Merostomata. 1. řád: Hrotnatci (Xiphosura). 2. řád: Gigantostraca. II. třída: Korýši (Crustacea). 1. řád: Trilobiti (Trilobitae). 2. řád: Svijonožci (Cirrchipedia). 3. řád: Klanonožci (Copepoda). 4. řád: Skořepatci (Ostracoda). 5. řád: Lupenonožci (Phyllopoda). 6. řád: Blešivci (Amphipoda). 7. řád: Stejnonožci (Isopoda). 8. řád: Ústonožci (Stomatopoda). 9. řád: Desítinožci (Decapoda). III. třída: Pavoukovití (Arachnoidea). 1. řád: Roztoči (Acarina). 2. řád: Sekáči (Phalangidae). 3. řád: Pavouci (Araneae). 4. řád: Štírovití (Scorpionidae). IV. třída: Stonožky (Myriapoda). 1. řád: Mnohonožky (Diplopoda). 2. řád: Stonožky vlastní (Chilopoda). V. třída: Hmyz (Insecta). 1. řád: Bezkřídlí (Apterygota). 2. řád: Polokřídlí (Rhynchota, Hemiptera). 3. řád: Blechy (Aphaniptera). 4. řád: Dvoukřídlí (Diptera). 5. řád: Motýlové (Lepidoptera). 6. řád: Mřížokřídlí (Pseudoneuroptera). 7. řád: Síťokřídlí (Neuroptera). 8. řád: Rovnokřídlí (Orthoptera). 9. řád: Brouci (Coleoptera). 10. řád: Blanokřídlí (Hymenoptera).

VI. kmen: Měkkýšovití (Molluscoidae). I. třída: Mechovky (Bryozoa). II. třída: Ramenonožci (Brachiopoda).

VII. kmen: Měkkýši (Mollusca). I. třída: Mlži (Lamellibranchiata). 1. řád: Mlži bez rour (Asiphonata). 2. řád: Mlži s rourami (Siphoniata). II. třída: Chroustnatky (Amphineura). III. třída: Přídonožci (Scaphopoda). IV. třída: Plži, břichonožci (Castropoda). 1. řád: Zadožabří (Opistobranchiata). 2. řád: Přídožabří (Prosobranchiata). 3. řád: Plícnatí (Pulmonata). V. třída: Hlavonožci (Cephalopoda). 1. řád: Čtyřžabří (Tetrabranchiata). 2. řád: Dvojžabří (Dibranchiata).

VIII. kmen: Ostnokožci (Echinodermata). I. třída: Jablovci (Cystoidea). II. třída: Lilijice (Crinoidea). III. třída: Hvězdice (Asteroidea). 1. řád: Hvězdice vlastní (Asterida). 2. řád: Hadice (Ophiurae). IV. třída: Ježovky (Echinoidea). Ježovky pravidelné (Regularia). Ježovky nepravidelné (Irregularia). V. třída: Sumýši (Holothurioidea).

IX. kmen: Pláštěnci (Tunicata). I. třída: Salpy (Thaliacea). II. třída: Sumky (Asci-

diacea). Samostatná skupina: Bezlebeční (Acrania). III. třída: Kopinatci (Leptocardii).

X. kmen: Obratlovci (Vertebrata). I. třída: Ryby (Pisces). 1. řád: Sliznatky (Hyperotreta). 2. řád: Mihule (Hyperoartia). 3. řád: Chimery (Holocephali). 4. řád: Ryby žralokovité (Plagiostomi). 5. řád: Ryby lalokoploutvé (Crossopterygii). 6. řád: Kostlíni (Holostei). 7. řád: Jeseteři (Chondrostei). 8. řád: Ryby kostnaté (Teleostei). 9. řád: Ryby dvojdyšné (Dipnoi). II. třída: Obojživelníci (Amphibia). 1. řád: Krytolebci (Stegocephali-Stegocephala). 2. řád: Červoři (Apoda-Gymnophyones). 3. řád: Obojživelníci ocasatí (Urodela-Caudata). 4. řád: Obojživelníci bezocasí (Anura). III. třída: Plazi (Reptilia). 1. řád: Pterosauria. 2. řád: Dinosauria. 3. řád: Theromorpha. 4. řád: Sauropterygia. 5. řád: Ichthyosauria. 6. řád: Plazi šupinatí (Squamata). 7. řád: Krokodilové (Crocodilia). 8. řád: Želvy (Chelonia). 9. řád: Hatterie (Rhynchocephalia). IV. třída: Ptáci (Aves). 1. řád: Pštrosovití (Brevipennes). 2. řád: Tučňáci (Impennes). 3. řád: Potápky (Pygopodes). 4. řád: Veslaři (Steganopodes). 5. řád: Rackovití (Lari). 6. řád: Vrubozobí (Lamellirostres). 7. řád: Brodiví (Grallae). 8. řád: Čápovití (Ciconiae). 9. řád: Kurovití (Rasores). 10. řád: Holubi (Columbae). 11. řád: Dravci (Accipitres). 12. řád: Sovy (Striges). 13. řád: Papouškové (Psittaci). 14. řád: Datlové (Pici). 15. řád: Kukačky (Cuculi). 16. řád: Ledňáčkové (Halcyones). 17. řád: Kolibříci (Trochili). 18. řád: Dudkové (Upupae). 19. řád: Lelkové (Caprimulgi). 20. řád: Rorýsové (Cypseli). 21. řád: Vlhy (Meropes). 22. řád: Mandelíci (Corociae). 23. řád: Zoborožci (Bucerotes). 24. řád: Pěvci (Oscines). V. třída: Ssavci (Mammalia). 1. řád: Ptakořitní (Monotremata). 2. řád: Vačnatí (Marsupialia). 3. řád: Chudozubí (Edentata). 4. řád: Kytovci (Cetacea). 5. řád: Kopytnatí (Ungulata). 1. podřád: Amblypoda. 2. podřád: Kopytnatí lichoprstí (Perissodactyla). 3. podřád: Kop. sudoprstí (Artiodactyla). a) Přežvýkavci (Ruminantia). b) Nepřežvýkaví (Non ruminantia). 4. podřád: Condylartha. 5. podřád: Ochechule (Sirenia). 6. podřád: Sloni (Proboscidea). 7. podřád: Damani (Hyracoidea). 6. řád: Hlodavci (Rodentia). 7. řád: Šelmy (Carnivora). 1. podřád: Ploutvonožci (Pinnipedia). 2. podřád: Šelmy volnoprsté (C. fissipedia). 8. řád: Hmyzožravci (Insectivora). 9. řád: Letouni (Chiroptera). 10. řád: Poloopice (Prosimii). 11. řád: Opice (Pitheci). a) Ploskonosé (Platyrrhinae).

Zrcadlo magické, dle okultní teorie zrcadlo, ve kterém se odráží veškeré jsoucno, jmenovitě v zemi ukryté poklady, minulost a budoucnost, svět astrální. Jest to obyč. kovová, konvexní deska, jemně vyleštěná. Návod hotovení m. z. podává Sédir (přel. Griese).

Zorničky (z lat. pupilla, „malé děvčátko", pro zrcadlový obraz v oku), černá tečka v oku. Při pohledu z blízka n. při světle zúžují se zorničky, při pohledu do dálky n. ve tmě se rozšiřují (zorničková reakce). Je-li zornička větší než obyčejně, mluvíme o mydriasis, je-li menší, o moisis. Uměle zorničky se zvětší vkapáním atropinu, homatropinu, skopolaminu a kokainu, zmenší se eserinem, pilokarpinem, morfinem, nikotinem. Pohyby zorničky jsou reflexní. Zánětem duhovky mohou se zorničky abnormálně zmenšiti, n. i úplně zakrýti; pak musí se umělé zorničky utvořiti operativně (iridektonomie).

Zubní nemoci, chorobné děje v zubech, vedoucí — bez odb. léčení — k méněcennosti, až i k úplné ztrátě těchto. Nejčastější z. n. jsou: zánět okostice zubních kořenů (periodontitis), zubní kaz (caries dentium) a zánět zubní dřeně (pulpitis). Profylakticky důl. je stálá hygiena úst.

Zubří, okr. Valaš. Meziříčí, (1930) 3.116 obyv.

Zubů ošetřování, soustavné chránění z. před možnou nemocí, podle určitých pravidel. Důl. je každodenní řádné čištění zubů kartáčkem (i po jídle). Nebezpečné je čistiti zuby ostrými předměty a střídavě píti horké a ledové nápoje. Onemocnění zubů (zubní kaz a j.) má býti včas léčeno.

Zuby třenové (praemolares) ve chrupu ssavců a lidském mezi špičáky a stoličkami.

Zuccaro Taddeo (1529—1566), ital. malíř. Bratr jeho Federigo (1543—1603), prac. ve Florencii, Anglii, Benátkách a Madridu. Napsal: L'idea dé scultori, pittori ed architetti (1607).

Zuna Milan (* 24. 11. 1881, Nový Bydžov), dirigent Čes. a Varšav. filharmonie, oper v Záhřebě, Lublani, ve Lvově, v Katovicích a j.

Zuna Otakar, MUDr., † 21. 5. 1934, ↘ S.

Zvedák, ↘ hever. (D.)

Zvolen, (1930) 11.217 obyv.

Zvolenská Slatina, (1930) 2.227 obyv.

Zwolle, m. v Holandsku, 40.560 obyv. (1930), ↘ S.

Ž

Žák Karel, † 16. 2. 1934, ♂ S.

Žacléř, (1930) 3.615 obyv.

Žák Karel Nikolaj (* 1892 v Kostomlatech), major ruských legií. Vstoupil do legií 1916, absolvoval důstojn. kurs v Borispole, byl jmenován praporčíkem 6. střel. Hanáckého pluku a súčastnil se boje u Bachmače. Byl těžce raněn v bitvě u Kiškulu (Sibiř). R. 1918 povýšil na poručíka a odejel do Vladivostoku, kde byl jmenován pobočníkem posádk. velitele. Po příjezdu gen. Čečka je zařazen do štábu čsl. vojsk na Dálném Východě. 1919 jmenován náčel. Zpravod. odděl. a povýšen na důstojníka. R. 1920 v hodnosti kapitána vrací se do vlasti a postupně povyšuje, až na majora (1924). Ž. byl vyznamenán různými našimi i zahran. řády.

Žáková Karla (* 21. 1. 1887), č. akad. sochařka portrétů, první absolventka školy v Hořicích, žačka prof. Kafky.

Žalmy, název sbírky 150 zpěvů v Starém zákoně; rozdělují se na h y m n y, t. j. chvalozpěvy, žalmy n a ř í k a v é, d ě k o v n é, k r á l o v s k é, p r o r o c k é b á s n ě, l i t u r g i e a j. Skladby žalmové vznikly z bohoslužby a byly pěstovány po celé dějiny Israelů.

Žalud, plod dubu. — Barva hracích karet. — Část mužského pohlavního údu.

Žaludková a střevní zkouška provádí se při podezření z vraždy dítěte jako podpora zkoušky plicní. Když žaludek a hor. části střeva, byvše před tím podvázány, položeny na vodu plovou, možno se značnou jistotou souditi, že dítě žilo, t. j. dýchalo a vzduch vnikl nejen do plic, ale i do žaludku a střeva.

Žaludy, plody dubů (Quercus) obsahují jediné, ze 2 velkých, masitých děloh pozůstávající semeno s tukým oplodím, vězící v tlusté, miskovité číšce. Žaludy našich druhů mají chuť svíravě nahořklou, žaludy některých jižnějších druhů chutnají však příjemně. Oloupané a upražené žaludy obsahují hojně škrobu, bílkovin i tuků, jakož i 3—4% quercitu [$C_6H_7(OH)_5$] a slouží k výrobě kávové s přidáním kakaa i kakaové a čokoládové) náhražky, jež doporučována je hl. rhachitickým a skrofulosním dětem. Jako krmivo vepřů, způsobují žaludy chutné maso a tuhý špek, také drůbeži (vyjma husí) prospívají, jakožto krmivo pro ovce se však nedoporučují.

Žamberk, (1930) 4.323 obyv.

Žarnovica, (1930) 2.262 obyv.

Žatec, (1939) 18.061 obyv.

Ždánice, okr. Kyjov, (1930) 2.157 obyv.

Žehnání, pokládání rukou na hlavu, bylo již ve starověku slavnostním úkonem a v Novém zákoně jest o něm častá zmínka (Kristus pokládáním rukou léčil nemoce). V Anglii a Francii léčili tímto způsobem někteří králové (v Anglii Eduard, ve Francii Ludvík XVI.) skrofulosní choroby. Dnes používá se toho jen od různých šarlatánů k vyvolávání sugestivních dojmů.

Železany, soli ve volném stavu neznámé kyseliny železové H_2FeO_4. Železan draselný (železný chameleon) K_2FeO_4 vzniká rychlým zahřátím jemného železného prášku s ledkem nebo perodyxem draselným, oxydací litiny v roztoku hydroxydu draselného účinkem elektrického proudu nebo suspense hydroxidu železitého chlorem. Tvoří černofialové, hranolovité krystaly. Jeho červený vodný roztok uvolňuje kyslík a vylučuje hydroxyd železitý. Poněkud stálejší, cihlově červený železan barnatý $BaFeO_4H_2O$ vzniká srážením roztoku železanu draselného chloridem barnatým. Zahříváním zelená a pouští vodu, později i kyslík.

Železitá tinktura, slazený roztok některých solí, používaný přípravek v lékařství.

Železná panna, mučící přístroj v pozdním středověku (ještě v 16. stol.), měl podobu měšťanky, byl uvnitř posázen železnými ostny a odsouzenec byl v něm sevřen. Známá ž. p. nalézá se na hradě Norimberku.

Železná svatba, 70. nebo 75. výročí svatby.

Železniční návěstidla, zařízení a opatření, kterými zasílají se v želez. provozu rozkazy a zprávy do dálky. Ž. n. jsou viditelná a slyšitelná, pro j í z d u a p o s o u v á n í (dle

toho, mají-li říditi službu vlakovou neb pohyby posuvu v nádražích) a pro návěstí ve vlaku. Návěstidla viditelná jsou terčová a ramenová, nejnověji též světelná, a mají zabezpečovati vjezd a výjezd staniční a tratí blokovaných. Vjezdová návěstidla jsou ramenová na stožárech se svítilnou pro signály noční. Říká se jim návěstidla hlavní, jelikož bývá před nimi vzdálenostní návěstidlo neb i předzvěst, aby strojvůdce měl čas, podle postavení těchto zaříditi pohyb vlaku, aby zůstal před hlavním návěstidlem stát, neb je projel. K návěstidlům viditelným náleží též přenosná: praporce, terče, ruční svítilny, s nimiž výpravčí neb traťový hlídač může dávati znamení. Tato návěstí podporují se obyč. píšťalkou. Vedle toho může i strojvůdce lokomotivy jedoucího vlaku dávati píšťalou parní neb vzduchovou sirénou výstražné znamení. K slyšitelným návěstím patří též zvukové zařízení a elektr. návěstí, sloužící pro zabezpečení tratí blokovaných.

Železniční odbočka, spojení kolejové dvou železnic za účelem umožniti přejezd vozidel z jedné dráhy na jinou. Ž. o. pro soukromé koleje podléhají zákonným předpisům.

Železniční právo dopravní, mezinárodní, zakládá se na mezinárodním ujednání pro dopravu zboží ze dne 1. led. 1893, k němuž přistoupila většina evropských států. Podkladem ž. p. d. m. jsou hlavně předpisy provozní něm. drah, doplněny franc. a švýc. ustanovením o dopravě zboží. Smluvní státy jsou sjednoceny v povinné souručenství, v němž mají dráhy určitá práva a přejímají povinnosti vyřizováním společně převzatých úkonů dopravních.

Železniční přívozy (trajekty), jsou přívozní lodě pro přepravu celých železnič. vlaků přes vodu. Mají na palubě 1—4 koleje, jsou ploché a stavěny jako parníky kolové neb šroubové. Pohání se vlastní parní silou neb bývají i ve vleku parníků jiných.

Železný Brod, (1930) 3.511 obyv.

Železo. Slitiny ž. vznikají sléváním železa s jinými kovy, přidáním kysličníků jiných kovů k železné rudě před zpracováním nebo redukcí směsi kysličníků hliníkem nebo křemíkem. Slitin železa používá se k redukci ocele a k přípravě ocelových slitin (specielní ocel, drahá ocel), které obsahují omezené množství cizích kovů. Cizí kovy přidávají se do ocele z toho důvodu, že martensitový stav železa (☞ S, železo), jehož u obyčejných ocelí lze docíliti pouze náhlým ochlazením (tvrzením), stává se přidáním malých množství cizích kovů stálým i za obyčejné teploty, čili lze takto zabrániti přeměně martensitu v perlit. — Železo hliníkové a sodíkové, sloužící jako desoxydační činidla, připravují se elektricky. Hliník ve slitině se železem podporuje tvoření se grafitu, zmenšuje tekutost, tuhost a kovatelnost, zvyšuje poněkud pevnost (☞ též slitiny hliníku). Hliníková ocel vyrábí se s 0.8—2.4 proc. hliníku. — Borové železo vyrábí se zpravidla s nepatrným množstvím hliníku. Bor zvyšuje tvrdost železa, je-li v něm obsažen v množství 0.2 proc. nebo 2.4—3.32 proc., jinak se tvrdost snižuje. Dalšího zvýšení tvrdosti lze docíliti přidáním niklu, jímž se současně zlepšuje kovatelnost. Borová ocel obsahuje vždy ještě jiné kovy (nikl, zirkon, cer). — Železná bronz vyrábí se s 13—50 proc. železa. — Chromové železo (ferrochrom) vyrábí se z chromitu za použití hodně kysličníku křemičitého obsahujících tavidel. Obsahuje 40—75 proc. chromu. Používá se k výrobě chromové oceli, která vedle chromu obsahuje ještě nikl a wolfram, a nerezavících ocelí, které obsahují ještě jiné kovy. Železo kobaltové svými vlastnostmi podobá se železu niklovému, kobaltová ocel mísí se s ocelí wolframovou. Manganové železo obsahuje směsné krystalky. Mangan působí na kysličník železnatý jako činidlo desoxydační. Větší množství manganu zabraňuje při tuhnutí železa vylučování grafitu a vzniku karbidů. Pevnost a kujnost uhlíkem chudého železa přidáním malého množství manganu se zvyšuje. Rovněž zvyšuje se elektrický odpor a magnetická síla koercitivní, tepelná vodivost klesá. Tvrdost manganového železa roste až do 6 proc. manganu, od 6 do 10 proc. klesá, od 10 do 22 proc. opět stoupá. Manganové železo s 5—20 proc. manganu je železo zrcadlové. Manganové oceli obsahují dle množství uhlíku železo v podobě perlitu, martensitu nebo austenitu. Perlitová a martensitová ocel vyznačuje se značnou tvrdostí a pevností, austenitová menší tvrdostí a pevností, ale za to větší tažností. Manganového železa používá se k výrobě nosných trámů (kde je třeba značné pevnosti v lomu). Molybdenové železo vyrábí se s 50 až 90 proc. molybdenu. Molybdenová ocel přidává se k oceli wolframové. Železo chromo-molybdenové (na př. 60 proc. chromu, 35 proc. železa, 2—3 proc. molybdenu) vzdoruje kyselinám, i vroucí lučavce královské. — Niklové železo má i s malým množstvím niklu barvu bílou nebo nažloutlou a rezaví nesnadno, používá se k výrobě nožů (nirosta). V železe uhlíkem bohatém usnadňuje nikl rozklad karbidů železa. Pevnost kujného železa (0.1 proc. uhlíku) roste až do 6 proc. niklu pomalu, pak rychle až do 20 proc. (na 120 kg), načež do 30 proc. klesá (až na 40 kg). Tvrdost dosahuje maximální hodnoty při 20 proc. niklu. Rozeznáváme následující druhy niklové oceli: perlitová, pevností podobá se uhlíkové oceli, martensitová, vyznačuje se značnou pevností a tvrdostí, ale je velmi křehká, austenitová je prostředně pevná. První dva druhy při ma-

lém obsahu uhlíku (0.05—0.15 proc., niklu 1—4 proc.) používají se k výrobě značně namáhaných čepů, hřídelů, ozubených kol atd. Ocelí s větším množstvím uhlíku (0.20 až 0.45 proc., niklu 1.5—4 proc.) používá se kalených k výrobě značně namáhaných součástí pastorků. Austenitové ocele (0.3—0.5 proc. uhlíku, 25—28 proc. niklu) jsou nemagnetické, velmi pevné a vzdorují oxydačním činidlům. Ocel s 35—38 proc. má nejmenší tepelnou roztažívost a používá se proto při výrobě přesných strojů chronometrických a geodetických (invarová a indilantanová ocel). Slitina s 46 proc. niklu (a 0.15 proc. uhlíku) má stejnou tepelnou roztažívost jako platina, takže lze jí nahražovati platinu v žárovkách (platinit). 5proc. niklová ocel vzdoruje dobře horkému louhu sodnému. Tvrdost a pevnost v lomu ocele niklové lze zvýšiti přidáním malého množství chromu. Chromo-niklová ocel s 0.5 až 0.7 proc. uhlíku, 21—23 proc. niklu a 2.5 proc. chromu jest neobyčejně pevná. Ocele s 0.25—0.45 proc. uhlíku, 1.5—3 proc. niklu a 0.5—0.75 proc. chromu hodí se pro pancéřové desky, s 2.5—2.75 proc. niklu, 0.25 až 0. 5 proc. chromu a stejným množstvím uhlíku hodí se pro osy automobilu. — Křemíková železa, obsahují-li přes 16 procent křemíku, vyrábí se v elektrické peci. Dle množství křemíku mohou obsahovati krystaly křemíku, krystaly silicidu FeSi vedle krystalů železa a uhlíku. S rostoucím obsahem křemíku klesá rozpustnost železa pro uhlík. O zrcadlovém železe křemíkovém, ↗ železo. Málo křemíku obsahující železo hodí se k lití uměleckých předmětů, obsahuje-li 25—30 proc. křemíku, dá se dobře leštiti. Vysokoprocentní železo křemíkové hodí se dobře pro kohouty a elektrody, jelikož vzdoruje kyselým činidlům oxydačním a nesnadno taje, ačkoliv elektrický odpor železa přidáním 4.7 proc. křemíku vzroste na hodnotu pětinásobnou. 14—15 proc. křemíku obsahují duriron a tantiron. První obsahuje mimo to asi 0.3 proc. manganu a 0.2—0.6 proc. uhlíku, druhý 2—2.5 proc. manganu a 0.75—1.25 uhlíku. Podobně jest složen ironac a thermisilid. Azidur obsahuje asi 19 proc. křemíku, 0.08 až 0.2 proc. uhlíku a 0.33 proc. manganu. Křemíkovým železem jest též železo neutrálové, feralun (obsahuje též hliník) a wegucit (30 proc. chromu a 3 proc. křemíku). Práškované železo křemíkové jest explosivní, na vlhkém vzduchu uvolňuje jedovaté plyny. Kovatelnost křemíkových ocelí klesá s rostoucím obsahem křemíku: křemíková ocel jest kovatelná do 7 proc., obsahuje-li málo uhlíku, do 5 proc. je-li uhlíkem bohatá. Pevnost v tahu stoupá u pozvolna schlazené ocele s 55 na 80. Pro svou značnou pružnost hodí se křemíková ocel pro pružná péra (0.5—0.6 uhlíku, 0.6—0.7 křemíku, 0.8 až 1.0 manganu). Tvrdost kovatelného železa se vzrůstajícím obsahem křemíku stoupá až na 250 při 24 proc. křemíku. Silicidů železa používá se proto k broušení. — Titanové železo připravuje se obyčejně v elektrické peci. Obsahuje sloučeninu Fe_3Ti, která rozpouští se v železe až na 6.3 proc. titanu. Titanová ocel dá se poměrně snadno obráběti. — Železo vanadinové připravuje se obyčejně elektrochemicky. Obsahuje 30 až 50 proc. vanadu, 1—1.5 uhlíku. Slouží skoro výhradně k přípravě vanadinové ocele, která obsahuje až 0.7 proc. vanadia. Chromo-vanadinová ocel hodí se pro pružná péra a strojové součásti s měnivým zatížením. — Wolframové železo vyrábí se v elektrické peci. Mnoho wolframu obsahující železo jest velmi tvrdé a křehké. Wolframová ocel má mnohem větší pevnost v lomu než obyčejné druhy ocele se stejným množstvím uhlíku, její tvrdost jest však menší než ocele chromové, jíž se jinak podobá. Svou tvrdost podržuje i při teplotách, při kterých ocel uhlíková svou tvrdost již ztrácí. Hodí se pro strojové součásti, které se rychle pohybují. Chromo-wolframové ocele používá se pro magnety.

Želiezovce, (1930) 3.105 obyv.

Žganec Vinko, Dr. (* 1890 Vratišinec), jugosl. hudební skladatel, sběratel chorvat. písní, advokát a práv. spisovatel.

Židlochovice, (1930) 2.764 obyv.

Žigard, (1930) 2.602 obyv.

Žilina, (1930) 17.473 obyv.

Žilina, okr. Nový Jičín, (1930) 2.455 obyv.

Žindava (Sanicula L.), rod bylin čeledi okoličnatých (Umbelliferae), drobné květy, skládané v okolíky; v Evr., Afr., Asii a Amer.; Ž. evropská čili žanykl (S. europaea L.), v stinných lesích hor. poloh; byla jako čaj užívána proti různým nemocem.

Žípek Alois (* 1885 v Přemíři), profesor, člen obecního zastup. a městské rady (osvět. a finanční odb.), člen Zemské školní rady, dlouholetý starosta v Nuslích, předseda Městské spořitelny v Praze, předseda Svazu českosl. měst a obcí atd. Literárně činný, sp.: Válka národů, Svět. válka, Za Husem (poctěno cenou), redigoval dokumenty naší Národní revoluce. Beletr.: Lovci štěstí, Ženy, Přede dnem, Sladké zlo a j.

Žirovnice, (1930) 2.921 obyv.

Žitava (Zittau), m. v Sasku, 38.400 obyv. (1930).

Živný Karel (* 25. 11. 1899 v Plzni), č. akad. malíř, žák prof. Obrovského a Švabinského.

Živković Svetislav, Dr. (* 2. 9. 1895 Niš), jugosl. lékař, chirurg a gyneaekolog, překl. a spisovatel.

Živojinović Velimir (* 1886 Vel. Plana), jugosl. literár. a divadelní kritik, spisovatel, žurnalista, red. časopisů Novosti, Epoha, Misao a j. Pod pseud. vydal knihu Vedre i tamne noći a drama Čovek snuje — —.

Život, souhrn zjevů pozorovaných jen u organismů. Rozeznáváme všeobecné zjevy životní (výživa, dýchání, rozmnožování atd.), které jsou všem organismům společné a speciální, které přísluší pouze určitým skupinám organismů (krevní oběh, vyměšování moče atd.). Rozeznáváme dále výměnu látek (výživa, dýchání, vyměšování), změnu energie (pohyb, tvoření tepla, vývin elektřiny) a změnu tvaru (růst, vývoj, rozmnožování). Zkoumání životních zjevů je předmětem fysiologie. Mikroskopickým pozorováním zjistíme, že všechny organismy se skládají z jedné nebo více buněk. Každá buňka vykazuje všechny všeobecné zjevy životní, výměnu látek, energie a změnu tvarů. Buňky se pokládají za elementární organismy, což se dokazuje tím, že se buňky vícebuněčných organismů dají ve vhodné vyživovací kapalině pěstovat jako samostatné organismy. Chemickou analysou se dá zjistit, že životní substance, protoplasma se skládá hlavně z bílkovin, prosycených silně vodou. Mimo to obsahuje protoplasma malá množství minerálních solí. Ústrojné sloučeniny, jako uhlohydráty, tuky, které se nalézají v živé buňce slouží jednak k vytváření tepla a jako zásobní látka, jednak jako kostra buňky nebo její obal. Je možno přijímati, že buňka je rozložena za mezi viditelnosti ještě na části, ve kterých se odehrávají fysické a chemické děje současně, aniž by se porušovaly vzájemně. Tyto pochody je možno pokládati za vlastní základ životních zjevů. Při jejich vytváření hrají důležitou úlohu v buňce se vytvářející fermenty. Vnější podmínky životní organismů jsou všeobecné (potrava, voda, kyslík, určitý tlak a teplota) a specielní, které jsou různé u jednotlivých druhů organismů. Tyto podmínky mají horní a dolní mez, mezi nimiž je život jedině možný. Překročili se tyto meze u nějakého organismu, přestává život, nastane skoro ve všech případech smrt. Jen málo organismů se dostává odnětím vody nebo překročením dolní meze teploty do stavu, ve kterém všechny životní poznámky přestávají, ale organismus zůstává schopným života a oživne, když se navlhčí po př. zahřeje (latentní život, zdánlivá smrt, ztrnutí). V mezích životních pomínek existují jisté podmínky pro organismus nejpříznivější, životní optimum. Nejstarší hypotésa o původu života je učení o prapůvodu, dle něhož první organismy na zemi vznikly z organických látek. Jiná hypotésa přijímá, že organismy jsou věčné jako hmota vůbec a že někde ve světovém prostoru, kde byly vhodné podmínky, vždy existovaly organismy. Odletěním nízkých organismů na odštěpených částech kosmických těles do vesmíru dostanou se na jiné těleso. Učení o kontinuitě života vychází od toho, že organismy vznikají pouze z organismů, ale hledí obejít vznik živých organismů z neživých hmot tím, že rozšiřuje spojení organismu i na př. na žhavé tekuté hmoty, jejichž produktem je na př. kůra zemská a jiné objekty, které jsme nebyli zvyklí pokládat za organismy. Vývoj a rozmanitost forem organismu hledá teorie descendenční.

Životopisy svatých (Skutky sv.), ⚲ Acta sanctorum (D).

Žižka Karel (* 1899), ital. legionář, byl vedoucím u Bati, provázel B. na jeho zahr. cestách. Od r. 1927 je šéfem Legiafilmu a spol. Futurumfilmu v Brně. Natáčel první moravský film a mnoho snímků českých, vědeckých, nár. a kulturních.

Žižkov, č. hl. m. Prahy, (1930) 90.700 obyv.

Žlázy nadledvinné, ⚲ glandulae suprarenales (D).

Žlučové kaménky, ⚲ cholelithiasis (D).

Žlutice, (1930) 2.019 obyv.

Župančič Oton (* 23.1.1878 Vinica), jugoslávský básník a dramatik, býv. dramaturg lublaň. divadel, překladatel z jaz. franc. a angl. Sp.: Čaša opojnosti, Sto ugank, Ciciban in še kaj, drama Veronika Deseniška a jiné.

Županić Niko, Dr. (* 1876 Gribilje), jugosl. historik a etnograf, ředitel Etnogr. musea v Lublani, býv. ministr.

Žveykal Jan (1782—1854), čes. cestovatel, prošel všemi evrop. zeměmi, Palestinou a Egyptem. Sp.: Popsání trojích cest po pevné zemi a po moři v Evr., As. a Africe (1844).

K o n e c III. s v a z k u D o d a t k ů.

PŘÍLOHY.

PŘÍLOHY ČERNÉ.

Texty k obrázkům příloh ⌕ jednotlivá hesla.

Zoologie: Obr. 1 a 2. Tuři (Bovinae). — Obr. 3. Promyka. — Obr. 4. Krokodil.

PŘÍLOHY BAREVNÉ.

I. a II.: Dějiny kroje. — (⌕ heslo Šat.)

III. Různé odrůdy brambor. (Solanum tuberosum.)

DOSLOV.

Tímto dvacátým svazkem ukončujeme Nový velký ilustrovaný slovník naučný. Přes veškeré potíže i nesnáze dnešní doby podařilo se nám toto veliké a záslužné dílo v plném rozsahu dokončiti a vydati.

Za milou povinnost pokládám vřele poděkovati všem, kdož umožnili vydati slovník a jeho doplňky. Jsou to především majitelé firmy Miloslav Nebeský a Jaroslav Beznoska, kteří se ujali dokončení díla vzdor velice nepříznivým poměrům na trhu knižním. Dále jsou to: vrchní ředitel Občanské záložny v Karlíně, p. L. Skokánek, Pražská akciová tiskárna, zejména její vrch. ředitel p. Stanislav Marek, tiskárna M. Knappa v Karlíně. Obě tiskárny s nevšední technickou pohotovostí a vyspělostí vytvořily zakončení tohoto rozsáhlého díla.

Stejným díkem zavázán jsem četným přispívatelům a literárním spolupracovníkům i četným čtenářům a odběratelům slovníku, kteří se zájmem sledovali vydávání a přispívali sami na doplnění našeho díla svými příspěvky.

Nemenší zásluhu má redaktor slovníku, p. Alois Jaša, který pečlivě přečetl všechny korektury a velmi mnohá hesla sám zpracoval.

V Praze dne 1. června roku 1934.

PhDr. ANTONÍN DOLENSKÝ,
vrchní redaktor.

PŘÍLOHA.

SLOVNÍK PSEUDONYMŮ A KRYPTONYMŮ V ČESKOSLOVENSKÉ LITERATUŘE.

SLOVNÍK PSEUDONYMŮ A KRYPTONYMŮ V ČESKO-SLOVENSKÉ LITERATUŘE

Sestavil

Dr. ANTONÍN DOLENSKÝ,

vrchní bibliothekář Národního Musea.

Třetí přepracované vydání.

PRAHA 1934.

Tištěno jako rukopis.

Tiskem M. Knappa v Karlíně.

Předmluva k prvnímu vydání.

Příčiny a původ pseudonymity v literaturách možno hledati v rozličných subjektivních důvodech jednotlivých spisovatelů i v touze modní různých směrů literárních. Nejznámější obliba v pseudonymech jest za renaissance a humanismu. Podnes mnohý básník, pokládaje své jméno za příliš vulgární, jednoduché, volí raději jméno výraznější a zvučnější. Ne vždy podobná touha vedla autory k záměně jména. Často byly to pohnutky málo čestné, naopak zcela nepoctivé, ba bezcharakterní. Tak Michal Pečka z Radostic, který r. 1619 vypovězen byv z Prahy, navrátil se po bitvě bělohorské s vítězným Ferdinandem do Prahy a skládal zde ostré satyry na nenáviděné Čechy. K zakrytí svého jména užíval různých pseudonymů, zvláště se psal Ribaldus. Správně tušil hanebnost svého jednání a následky nechtěl nésti. Neb i císařským místodržícím satyry byly příliš potupné a sbírku Ribaldovu zabavili a veřejně spálili. Zúmyslně uvádím příklad ze starší literární historie, ač mnohý podobný zjev při nejmenším literární nepoctivosti, bují dále a nedávná historie kritických statí by nám mohla podati více stejných příkladů o dvojím ohebném smýšlení téže osoby. Vedle osobních zájmů bývají to i zájmy obchodní, když autor ně-

jakého díla v autoreferátě pod pseudonymem sám sebe vychvaluje a doporučuje. Pochopitelnou jest nám pseudonymita v dobách politických persekucí a v případech závislosti služební a existenční. Píše na příklad Karel Sabina: Za Päumanna se někteří čeští spisovatelé, pod dohlídkou policejní stojíce, zvláštním reversem zavázati musili, že ani článku tiskem nevydají, než po vydobytí si k tomu zvláštního policejního povolení, tu mnohdy spisovatel vyhnul se celému řízení anonymitou, nebo pseudonymitou.

Právnický význam pseudonymity jest u nás málo ještě znám a často ještě nesprávně pojímán. Pseudonymně a anonymně vyšlá díla nepožívají téže právní ochrany jako díla vyšlá pod pravým jménem spisovatelovým. Praví zákon:) Původské právo k dílům literárním a uměleckým, která vyšla anonymně nebo pseudonymně, zanikne třicet let po vyjití díla.*

*Účinky pseudonymity trvají podle výkladu zákona i tehdy, když v pozdějším vydání autor odstranil pseudonym, nebo při knižním vydání drobné příspěvky anonymně otištěné po časopisech plným jménem podepsal.**)*

Důsledkům tohoto možno se však vyhnouti přihlášením díla a jména autorova do veřejného původského rejstříku ministerstvem obchodu vedeného, čímž získá delší právní ochrany. Důležité je ustanovení § 53. téhož zákona, že užije-li někdo pseudo-

---

**) § 44. zákona o právu původském ze dne 26. prosince 1895, č. 197 ř. z.*

***) Srovnejte JUDr. Jaroslav Pospíšil, Výklad zákona o právu autorském. Praha 1905.*

nymu již známého, dopouští se trestného skutku a může býti stíhán. Myslím tudíž, že seznamem známých a užívaných pseudonymů vyjdu vstříc nejenom spisovatelům a mnohým literárním historikům, ale i čtenářstvu, které zajisté se zájmem si uvědomí identitu jedné osoby při dílech různě podepsaných. Z poslednějšího důvodu připojuji řadu značek současných přispívatelů českých novin, referentů a kritiků. Nemohl jsem však při nejlepší snaze a vůli sehnati všech pseudonymů a tak největší ovšem vada celé sbírky tkví v neúplnosti. Nelze mnohdy vůbec při mnohých kritických posudcích zjistiti původce a časté střídání jmen jednotlivých kritiků práci sběratelskou činí velice obtížnou. Mnoho spisovatelů a redaktorů mi vyšlo se vzácnou ochotou vstříc a vzdávám jim vřelé díky. Jmen přispívatelů uváděti nemohu pro omezenost rozsahu slovníku. Ne však všude jsem docílil, by uznána byla moje snaha prospěti účelům literární historie a dílo posuzováno nikoliv z pohnutek literární policie, jak mi již během sbírání projeveno, ale pouze z literárně historického stanoviska. Kdo z důvodů čestných užíval kryptonymity, nebude prozrazením nijak rozhorlen a nepoctivec již zase si najde nový pseudonym, jen aby za své skutky nebyl přímo zodpověděn. Mojí touhou bylo učiniti počátek a třeba v mnohém nedokonalý, přec tato malá sbírka, první slovník pseudonymů samostatně tištěný v české literatuře, stane se základem dalších pokusů. Kladu slovník pseudonymů v ruce interesentů s prosbou, by jej neodsuzovali pro nedostatky, ale sami v zájmu studií literárních prospěli mi další radou i laskavými doplňky, zasílanými na mou adresu do Musea Českého, které občas v časopi-

sech hodlám uveřejniti, tím připravím pozdějším sběratelům lepšího a spolehlivějšího materiálu i literární historici v mnohém budou míti ušetřena předběžná badání.

Ant. Dolenský.

V PRAZE, 1. prosince 1910.

Předmluva k třetímu vydání.

Téměř čtvrt století uplynulo od prvního vydání mého pokusu vydati slovník pseudonymů. Dostalo se mi tehdy hojně souhlasu od dobře smýšlejících literárních historiků a kritiků. Získal jsem i četné doplňky přímo od spisovatelů, i cenné odpovědi na dotazníky, mnou zasílané. Původní nepatrná knížka vzrostla a já se proto odhodlávám vydati ji poznovu v rozsahu rozšířeném. I dřívější původní jednoduchý způsob registrování nahradil jsem podrobnějším, doplněným odkazy k literatuře. Tím snad částečně vyhovím pronešeným přáním, že často stejný pseudonym kryje dvě i více jmen spisovatelských. Proto, kde bylo mi možno zjistiti, uvádím časopisy nebo díla, která spisovatel vydal pod určitým pseudonymem. Pouze u případů známých a častěji opakovaných uvádím poznámku, že pseudonymu užíváno všeobecně.

K výtce, že podle první předmluvy dívám se na užívání pseudonymů jako na bezcharakternost, uznávám, že jsou motivy ku pseudonymitě rozmanitější, spletitější i často hlubší. Za tím účelem připojil jsem úvodem stať o vzniku různých pseudonymů.

I po stránce právní během doby změnila se autorská ochrana

původního práva k dílům otištěným pod pseudonymem. Nový zákon o právu autorském ze dne 24. listopadu 1926, číslo 218 Sb. z. a nař., nařizuje: § 39. Původské právo k dílům literárním a uměleckým (hudebním a výtvarným), při nichž není udáno pravé jméno, zaniká padesát let po vyjití. Původce, nebo, neprojevil-li původce jiné vůle, jeho dědic a s jejich přivolením také jiný právní nástupce, jest však oprávněn přihlásiti v této lhůtě pravé jméno původcovo k zápisu do veřejného původského rejstříku. Rejstřík vede úřad, který určen bude nařízením. Přihláška k zápisu působí, že se počítá ochranná doba podle § 38 stejně, jako kdyby dílo bylo vyšlo pod pravým jménem.)*

Ke konci děkuji četným svým přispívatelům, z nichž zvláště jmenuji dva již zemřelé. V první řadě to byl známý bibliograf Ľudovít V. Rizner, který upřímným dopisem mi poslal doplňky slovenské a k němu se druží zemřelý p. R. Kaizl, notář v Neveklově, který mi odkázal svou sbírku rukopisných doplňků.

Ani dnes však nepokládám toto vydání za definitivní, neboť těžko se podaří jedinci sebrati všechny pseudonymy, značky roztroušené po přečetných časopisech. Jest to jen příspěvek našim čtenářům a pomůcka pro knihovníky. Doufám, že najde se literární historik, který mou práci neodsoudí, ale svými poznatky v některé literární rubrice buď denních listů nebo v literární revui doplní.

V Praze, 1. května 1934. *Dr. Ant. Dolenský.*

**) Srv. Jan Löwenbach, Právo autorské, 1927.*

ÚVODEM

Pseudonym v literatuře.

Pseudonym jest nebo má býti literární záhadou, jejíž rozluštění ponecháno literárním dějinám. Jeť namnoze důvodem pseudonymního tvoření nedůvěra k vlastní práci a tím vzbuzená snaha, vlastní osobu ochrániti před možným neúspěchem.

Jest přirozeno, že i užší literární obec snaží se demaskovati pseudonym jen tehdy, když práce jím kryté ukazují lví drápek, ale jest pozoruhodno, že i v našich úzkých literárních poměrech, v nichž ani rozsah literární tvorby, ani sousedský život téměř „na jedné chodbě“ netvořil žádnou přetvářku, mohly některé pseudonymy na dlouhou dobu širšímu kruhu obecenstva literárního zůstati utajeny. Vzpomínáme jen Zápisků fil. stud. Filipa Kořínka od Martina Havla, Bezručových zpěvů, jak dlouho čtenářstvu zůstával zahalen pravý původce prací těch. Jak pečlivý v tom směru byl Arnošt Procházka, prozrazuje nám J. Krecar ve spise In memoriam A. P.: Jeden pseudonym však ostražitě utajoval až do konce svého života: Alois Navrátil. Nikomu vůbec, ani z nejbližších nebylo známo, že pod tímto jménem Arnošt Procházka otiskoval v Moderní Revui původní básně a že jich od r. 1913 do konce r. 1923 napsal celou řadu. Jenom nejisté podezření tu bylo, vyvolané u dvou, tří přátel podivnou shodou sensibility Aloise Navrátila a „pana redaktora“. Vyhýbavá i nevrlá odpověď na zvědavou otázku po lidské existenci autorově udržela i nadále mínění, že od Prostibola duše vyjadřuje Arnošt Procházka své lyrické vzněty jen tlumočením cizích autorů.

Nejen však čtenářům, ale i bibliografům některé pseudonymy jsou často dosti dlouho zatajeny. Pečlivý bibliograf dr. Fr. Bačkovský v Přehledu dějin písemnictví českého (vyšlo r. 1898) uvádí o Janu Rokytovi, že jeho životní data jsou neznáma, ačkoliv o tomto básníku na jiném místě má podrobný životopis pode jménem Adolfa Černého.

Jsou ovšem pseudonymy i tak vžité, že nikdo při nich si ani nevzpomene, že to jméno jen literární, a každému by připadalo nemístným, užíti občanského jména pseudonymně píšícího literáta. Při jménech Vrchlický, Světlá, Březina, Krásnohorská, Šípek, Kaminský atd. nikdo si ani nevzpomene, že nositelé jejich v občanském životě jmenují se jinak.

A přece i v našem úzkém obzoru literárním jsou případy, kdy o pravost pseudonymního literáta vznikly neb i dosud jsou spory. Tak znám jest spor o Žofii Jandovou. V „Čechoslavu" a v „Dobroslavu" objevily se v r. 1823 básně se jménem Žofie Jandové. Široká veřejnost, ano i sám patriarcha Josef Jungmann (Historie literatury české, str. 572) pokládal Žofii Jandovou za skutečnou básnířku tohoto jména a radovali se ze vstupu ženy na kolbiště literární. Později pokládán Josef Krasoslav Chmelenský za onoho, jenž se kryje tímto jménem. Tak Jakub Malý, sám pamětník dob předbřeznových, v Našem probuzení (I. 23) to zaznamenává, a potvrzení toho nalézá se i v Kobrově Národní Bibliothece v prvém svazku spisů Chmelenského (str. 68.). Také v „Osvětě" r. 1877 (str. 475) literární historik Ferdinand Schulz přisvědčuje tomuto výkladu. Dnes však jest již nesporným, že pod pseudonymem Žofie Jandové skryl se z bujnosti Frant. Lad. Čelakovský. Žofie Jandová způsobila ještě jeden malý zmatek v literární historii. Jungmann v Historii lit. české při zmínce o sbírce „Okus v básnictví českém" od Karla Sudimíra Šnajdra z r. 1823 připojuje poznámku: Objímá také báseň od Žofie Jandové „Jan za chrta dán". Ačkoliv poznámka tato od takové autority, jakou byl Jungmann, a v době téměř současné se vznikem této ballady, mohla by otřásti důvěru v autorství K. S. Šnajdra, přece jest nepochybno, že záhadná Žofie Jandová nebyla skladatelkou oné básně, nýbrž že jím byl Šnajdr.

Ottův Slovník naučný, pod heslem Sabina Karel poznamenává: Pěkné jsou také jeho studie: německy psaná rozprava „Das

Theater und Drama in Böhmen bis zum Anfange des XIX. Jh.“ (1877) vydaná s pseudonymem Leo Blass. Týž slovník naučný pod heslem Svátek Josef uvádí: Nejcennější práce Svátkovy jsou: ... pod pseudonymem Leo Blass „Das Theater und Drama in Böhmen bis zum Anfange des XIX. Jh.“ Rovněž Fr. Bílý v Osvětě (1887, str. 71) při recensi Bačkovského Zevrubných dějin uvádí, že týž čerpal ze spisu Leo Blassa-Sabiny. Máchal v Laichtrově Literatuře XIX. stol. připisuje dílo toto Sabinovi, a jest známo, že Sabina pod jménem Leo Blass vydal v r. 1879 německý román „Die Sturmvögel der Revolution in Oesterreich“. Později dr. J. J. Svátek potvrdil, že pseudonym ten nepatří jeho strýci Josefu Svátkovi, a jest tedy ono udání v Ottově Slovníku naučném patrným omylem, jehož šíření budiž přerušeno.

V Almanachu českého studentstva z r. 1869 byla uveřejněna také báseň „Touha bez naděje“ pod jménem Alois J. Jizerský. Všeobecně se mělo za to, že jest to práce Mistra Aloise Jiráska, a domněnka ta byla potvrzena také současným pamětníkem Lad. Quisem v Květech 1900. Poznámkou dra Zdeňka Nejedlého v Časopise Českého Musea 1901 (str. 308) označena domněnka ta za omyl, bez udání bližších okolností. Laskavostí Mistra Aloise Jiráska dostalo se nám při pořádání výstavy jeho spisů v Museu ujištění, že „pseudonym Alois Jizerský není můj“. Teď stojíme před nerozluštěnou záhadou, kdo jest Alois J. Jizerský v Almanachu. Žádná jiná verse není známa a účastníci almanachu onoho jsou již vesměs mrtvi, takže vypátrání pravého autora bude asi nemožným.

Ví se bezpečně, že Jan Neruda psával do Fliegende Blätter pod různými pseudonymy, ale z těchto není znám ani jediný, ač pamětníci Nerudovy tvorby snesli již každý detail jeho činnosti. Příčinou je tu zajisté přísné inkognito spisovatelovo, který také asi na práce ty nekladl žádné váhy. Jiný však příklad takového úmyslného zakrývání se nalézáme ve zprávě Máje (r. 1909, str. 158), že Pavla Maternová psala zejména verše pod několika pseudonymy, ale „marně byste se pokoušeli odhaliti roušku, za kterou se autorka halí — pseudonymy její znají jenom redaktoři, kteří je neprozradí“. Básně byly uveřejněny v Květech, Lumíru a Zvonu.

Že autoři sami nemají v paměti své pseudonymy a při nejlepší vůli nemohou svoji paměť donutiti k podání bezpečných zpráv

aneb i jen kontrolujících poznámek, toho dokladem jest Ignát Herrmann, který jest bezradným vůči slídivým snahám po kontrole jeho pseudonymů.

Jak brzy upadá mnohdy možnost zjistiti pravého autora, ukazuje — kromě již zmíněné nonchallance pp. autorů samých — případ nedávné doby. Za původce „Pláče koruny české“ z roku 1865 pokládán byl všeobecně Josef V. Frič, kterýž též na sebe bral celou zodpovědnost. Velmi mu to též znesnadňovalo získání amnestie za vlády hr. Taaffeho. Při úmrtí Antonína Kotíka v r. 1919 objevila se v novinách zpráva, že on byl spisovatelem Pláče, a také syn jeho, smíchovský knihkupec Kotík, vydal hned Pláč v novém vydání. Antal Stašek ve Zvonu 1919, str. 137 a ve Vzdělávací příloze Národních listů z 14. prosince 1919 prohlašuje, že mu Antonín Kotík v r. 1866 sám potvrdil, že je spisovatelem brožury Pláč koruny české, kterou sepsal k popudu Josefa V. Friče, jeho bratří, knížete dr. Rud. Thurn-Taxise a jiných. Josef Holeček však ve Zlaté Praze (článek: U Skrejšovského, 1920, str. 24), „má za jisté, že Pláč byl společnou myšlenkou i dílem J. V. Friče, Ant. Kotíka a J. S. Skrejšovského, že každý z nich přispěl svými návrhy, co do „Pláče“ má býti pojato a mohl si osobovati celé autorství, zvláště v dobách, kdy bylo velmi nebezpečné k němu se hlásiti a kdy se to mohlo díti jen v kroužku nejspolehlivějších přátel.“ Dodává pak Holeček: „Když jsem ‚Pláč‘ opět četl za světové války, zvolal jsem: Tohle nepsal nikdo jiný, než Skrejšovský! To je sloh a řeč českých článků J. S. Skrejšovského. Nuže ‚Pláč koruny české‘ má pádnost, břitkost, přesvědčivost, jasnost a neuprosnost, kteréžto vlastnosti vůbec vyznačovaly psanou mluvu Skrejšovského, ale nad to mu je vlastní prostota, upřímnost a nehledanost výrazu, kterýmižto vlastnostmi se lišily české články Skrejšovského od německých. České články Skrejšovského potřebovaly, aby je dříve, než byly dány do tisku, někdo prohlédl ‚po stránce jazykové‘, ale i psaná mluva Fričova vyžadovala vytříbení. V té příčině posloužil Ant. Kotík, výborný znalec českého jazyka.“ Tolik Holeček. Autoritativního řešení tu není, neboť přiznání Kotíkovo mohlo míti na mysli také jen hlavní podílnictví, zejména konečnou úpravu, společné práce té.

Není bez zajímavosti, sledovati též důvod vzniku toho kterého pseudonymu nebo vůbec použití pseudonymního jména.

Jaroslav Vrchlický vykládá v Máji 1911 svůj pseudonym takto: „V úzkých a často malicherných našich poměrech nezřídka spisovatel nebo překladatel je nucen skrývati se pláštěm anonymity, nemusíme vykládati, proč. Tato anonymita může interesovati jeho představené nebo ty, kteří by mu rádi pokazili úřední karieru a houfy jiných osobních přátel nebo nepřátel, ale nikdy nemá poutati referenta, který má posuzovati věc, nikoli osobu, nebo věc podle osoby . . . Souhlasí-li objednavatel, celému ostatnímu světu do toho nic není, objektivnímu referentu nejméně, leda, chce-li psáti svoje posudky pro kavárny a koterie.“ Zdá se však, že pravým důvodem použití pseudonymu byl i u Vrchlického středoškolský kázeňský řád, který nedovoloval žákům středních škol, uveřejňovati plody ducha jejich pod vlastním jménem. O volbě pseudonymu Jaroslav Vrchlický uvádí dr. Thomayer (Z pouti životní, str. 95-6): Připadli jsme (já a Frída) na tu myšlenku, že verše své budeme nabízeti pod jedním jménem, jako věc jediného autora tehdejším nejvíce váženým časopisům belletristickým: Květům a Světozoru. Jiná neméně duchaplná myšlenka byla, že do každého časopisu nabízeli jsme je pod jiným jménem, samo sebou se rozumí, že pod pseudonymem. Za prvé jako gymnasisté nesměli jsme nic publikovati pod jménem vlastním, a za druhé verše z dvou rukou v jednu zásilku uložené mohly jen s pseudonymem putovati do světa. A tak jsme poslali Hálkovi do Květů zásilku veršů pod jménem Kamil Měřický a do Světozora jinou zásilku s pseudonymem Jaroslav Vrchlický. Oba pseudonymy jsem navrhl já. Pseudonym Vrchlický nebyl originální. Psal pod tím jménem několik básní kdosi z Kutné Hory a verše ty uveřejněny byly v jakémsi plesovém Pamětníku, ale roku 1870 bylo jméno to zapomenuto . . . Teprve roku 1871 v létě přinesl Světozor tuším dvě básně Jaroslavem Vrchlickým podepsané a jím psané.“

K tomu dlužno připomenouti, že pseudonymu Jaroslav Vrchlický užíval Josef V. Jelínek, který zemřel r. 1870 a psal humoristické práce do Vilímkových Humoristických Listů a Nové Růže stolisté nebo Sto nevázaností v řeči vázané, vydané v r. 1861.

Thomayer sám vykládá, že „důvod, pro který jsem počal práce své pseudonymně uveřejňovati, byl ten, že jsem si řekl: Sklidíš-li prací svou posměch nebo potupu, snáze to snese pseudonym než

vlastní jméno." To má snad platnost o jiných ač pozdějších pseudonymech Thomayerových (Boh. Tvrdý, Filip Černý, Majordomus), ale k prvotnímu pseudonymu R. E. Jamot se nehodí, neboť tento jest příliš průhledný, než aby jím zmíněnému nebezpečí a odkrytí pravého autora čeleno býti mohlo.

Někdy též chce autor přesvědčiti o důležitosti a rovnocennosti české tvorby s cizí. Užije pseudonymů ukazující na původ cizozemský. Než nechme mluviti dr. Emila Synka o vlastním případu (čl. Lze právem mluviti o krachu české dramatické tvorby? A-Zet 24. 12. 1930). „Letos na podzim napsal jsem za tři neděle komedii „Partner". Nahozený, levou rukou udělaný nápad. Řeklo se mi o této hře, že není vůbec schopna provedení a že není na ní možných ani padesát slov. To se ovšem jmenovala „Partner" a napsal ji Emil Synek. Dávejte dobrý pozor, jak to vypadá hned docela jinak, nazve-li se komedie „Láska v nebezpečí" a její autor třeba Ricardo Gomez. Vymyšlené, zcela neexistující jméno, snad Španěla, a ejhle, jeho komedie se hraje v Intimním divadle při vyprodaných domech. Na zcela malé, o existenci těžce zápasící scéně, bez maximálních našich jevištních hvězd, bez premierové příbuzenské klaky, česká hra dociluje sedm a osm opon a spontánního, nadšeného přijetí. A prosím, tato česká hra, tento improvizovaný nápad, vržený jen tak na papír, pod cizozemskou vignetou, je přijat příznivěji a kladněji než světově slavní autoři Savoir, Levy, Klabund, Bernard, Lousdale atd., kteří se hemží na našich prvních scénách."

Namnoze důvodem k pseudonymitě jest to činnost redaktorská, která nutí redaktora k mnohým pseudonymům. Máme o tom dva doklady bohaté na množství pseudonymů: Svatopluka Čecha, redaktora Květů a Arnošta Procházku, redaktora Moderní Revue. Svatopluk Čech o svých hojných pseudonymech uvádí v interviewu s drem R. J. Kronbauerem (Máj IV., str. 22): „To by dalo mně samotnému mnoho práce (sestaviti seznam), a nevím, zda bych to svedl. Podepisoval jsem své práce různými jmény, někdy pouhou písmenou, někdy vyšly docela anonymně. Tu a tam jsem naznačil ve svých spisech svůj pseudonym — ale to je jenom nepatrná jejich část. Bylo by třeba projíti ročníky časopisů z těch dob, do kterých jsem psával. Byly to různé příčiny, proč mně záleželo na tom, aby zůstalo utajeno, co jsem napsal a vytiskl. Přední asi byla ta, že jsem

byl účasten na redakci časopisů a tu se mně nezdálo vhodným, aby se vědělo, že jsem psal to a brzo nato něco jiného. Pseudonymem jsem označoval hlavně svou prósu. Psal jsem v té době také básně a těm jsem přikládal větší váhu nežli své próse. Často a často byl jsem nucen psáti proto, poněvadž nebylo rukopisů od jiných autorů. K těmto pracím míval jsem nejmenší důvěru a označil-li jsem je nějakým podpisem, činil jsem tak jenom z toho důvodu, poněvadž se na to poukazovalo, že to podivně působí, není-li literární příspěvek označen jménem nebo aspoň pseudonymem."

O Arnoštu Procházkovi prozrazuje Krecar v posmrtné vzpomínce (In memoriam, str. 70): „Pseudonymy Arnošta Procházky nevznikly z potřeby skrývati se a krýti se, nebyly ‚vedlejší možností', ale jinou ještě možností jeho duchové potence. Povstávaly z jakési vrozené záliby v samotářském inkognitu, jímž nechával uplatniti se věc samu, zkoušeje její objektivní virtualitu, pozbavenou všeho osobního. Za nimi však stál vždy odpovědný člověk ryzího charakteru a jemného uměleckého svědomí. Ale povstávaly prostě také jen z redakční potřeby rozmnožiti a obměniti, alespoň nominelně pro čtenářské forum, přísně vyvolený a úzce semknutý kruh spolupracovníků Moderní Revue a Knih dobrých autorů, z jisté nechuti a ostychu ukázati, jaký pracovní úkol připadá tam na jediného. A možná, že i lyrické a ironické pohnutky intimní byly leckdy důvodem.

Je věru málo ‚líbivého' v pseudonymech Arnošta Procházky; spíše bizarního, archaického i posměšného. Leckteré jméno byste našli na firmách v ulicích, kudy chodil do úřadu a na svou roztěkanou, ale stereotypní procházku. Leckdy se tak jmenoval lahůdkář, u jehož výkladce se pozastavil, nebo holič, jehož byl klientem. A nejedno jméno, úplně stejné nebo podobné, náleží někomu z jeho osobních styků. Byla-li nouze o pseudonym nejvyšší, otevřel v restaurantu adresář a listoval v něm, až našel podivné jméno, nad nímž mohl zvolati heureka. Jiná jména jsou pouze varianty, jako některé šifry jsou rozmanité zkratky jednoho a téhož jména. Úplné jméno Arnošt Leopold Antonín Procházka (nebo též Procháska) dává jméno Leopold Procházka a šifry Alap, ap, Ap, Ar, Arzka, — zka, — ka, — ta, A. P., T. A., A. T., L. P. a rozmanité značky ‚a'. Rodové jméno s matčiny strany dalo jméno Leopold a Alois

Landa. A z některých častěji užívaných pseudonymů vznikají opět obměny nebo zkratky. V několika zdá se býti utajena jakási charakterová nebo symbolická nápověď: Bláha, Limax, Mortuus, Navrátil, Powaga, Pudlač, Suk. Pokud jde o šifru Alap, její drsná analogie s latinským významem alapa jest úplně nahodilá. Arnošt Procházka si nepovšiml jejího významu ‚políček', dokud sám jsem ho na něj neupozornil. Byla pro něho pouhou sestavou iniciál jeho úplného jména. Mnohých z pseudonymů a šifer použil Arnošt Procházka pouze jednou, četné, vlastně většinu, prozradil sám, zařadiv práce pod nimi uveřejňované v obsahu ročníku, nebo při knižním vydání pod své vlastní jméno, případně pod jeho iniciály, když — jako na příkladech — chtěl svou osobností ustoupiti do pozadí. Některé pseudonymy se literárně vžily pro určitý obor, který jimi výhradně a ponejvíce označoval. On sám pro slovníkovou edici charakterisoval, že Alap jest jeho pseudonym jako divadelního kritika a Hubert Cyriak jako výtvarnického kritika. Také však šifra T. A. se stala význačným štítem tvrdého, odvážného a poctivého glossátora českého národního života."

Pátráme-li po vzniku a původu jména, nebo významu jména na pseudonym užitého, nalézáme často, že to byla často žena, která básníkovi vnukla myšlenku nového jména. Dokládá to o Petru Bezručovi pí Marie Laudová-Hořicová (srv. Slezské obrázky. Venkov 1925, 3. října 1925, přetisk B. Těšínský, K pseudonymu Petr Bezruč, Naše kniha XI., str. 175):

„Petr podpisuje se básník prý podle doktora Petra, lidumila a buditele českých Slezanů na Těšínsku z Frýdku. S příjmením Bezruč je to tak: V zelených vlnkách Ostravice omývala si před mnoha lety něžné nožky mladistvá roztomilá dcerka místního fojta Dorotka Bezručová. Tak spatřil ji básník. Vzplanul k ní láskou, přijal její rodné jméno jako básnický pseudonym, povznesl je do oblačných sfér slávy a učinil je populárním. Dříve však nadešla doba, kdy mladý básník na čas byl nucen žíti vzdálen ‚bílého Sviadnova nad zelenou vodou'. Zatím příbuzní Dorotku provdali za jiného, aby ji lépe zaopatřili. Co s básníkem? To přece není partie! Také nebyl Bezruč tehdy ještě tak slavný, jako později.

Když se básník vrátil, měl jako známý slavík z povídky Oskara

Wildea srdce probodené trnem růže a krváceje, zpíval i on krásněji, ještě dojemněji:

Ó, já ji miloval a ona se mi vdala!
Tak můj krb vyhas', v srdce lehly stíny,
a smutek bez konce jde mojím žitím,
když vzpomenu si často,
že sladkým krokem kolem mne šla láska
a já přirazil dveře svojí chaty
a nikdy víc se nenavrátí zpátky!"

Též Machar ve svých Konfessích literáta (str. 288) přiznává: „Květy, Lumír, Ruch a Světozor otiskly moje verše a tak se stalo, že můj třídní profesor oznámil mně, že není mi dovoleno tisknutí duševních plodů pod vlastním jménem. Bylo to v ten čas, kdy se provdala jedna krasavice z Brandýsa s krásnými dlouhými copy, i přivlastnil jsem si její odložené jméno a podepisoval své verše od té doby (1884 po Velikonocích) Antonín Rousek." Jest s podivením, že téhož pseudonymu Antonín Rousek brzy na to užil otcovský literární druh Macharův Jakub Arbes pro své dílko v r. 1888 vydané „Z doby absolutismu", které po druhé vydal v r. 1894 pod vlastním jménem a pod titulem „Košut a Metternich".

Nedopatřením redaktorským přišel ke svému pseudonymu „František Pravda" Vojtěch Hlinka. V první jeho původní povídce „Dvě svatby najednou" jest uveden kněz, který byl na osadě, když se ty dvě svatby konaly, kaplanem. Hlinka dal tomuto knězi jméno Frant. Pravda. Redaktor Štulc napsal však jako titul povídky: „Dvě svatby najednou, od Fr. Pravdy." Tak to šlo dále a Hlinka zůstal Pravdou.

O vzniku svého pseudonymu vypravuje Eliška Krásnohorská v Máji (V., str. 348): „O řadu let dříve, než jsem spatřila světlo světa, přišel k mému otci, mistru lakýrnickému v Praze, jistý pochybný heraldik a tázal se ho, nepochází-li ze staročeské rytířské rodiny Pechů z Krásné Hory, snaživ se mu namluviti, že tomu asi tak jest, a nabídl se, že věc vyšetří a k platnosti přivede. Otec uvěřil, což ovšem heraldikovi vyneslo dosti peněz. Nedokázal však ničeho, jenom poplašil všecky Pechy ve vůkolí Jablonce, odkudž otec pocházel. My děti slýchávaly zvěst o illusorním rytířství

z Krásné Hory již jen jako pohádku a z rozmarného nápadu jsem si dala jméno Krásnohorská, když jsem chtěla první své verše pod nějakým pseudonymem poslati Hálkovi do Lumíra.“

V dobách probuzenských v otázce pseudonymity důležitou roli hrála úřední censura. Doklad toho máme od Fr. Hajniše (článek Před čtvrt stoletím v almanachu Po desíti letech. Vzpomínky na Fr. Rubeše, 1863). „Když si tenkráte člověk spisovatel ku stolku sedl, aby dítky ducha svého na papír přenášel, viděl vždy před sebou obraz přísného censora. Kde se nyní paragrafy kmitají, tam vznášel se pan censor. Ale za to byla matička censura velmi starostlivá, abychom nijak k úrazu nepřišli a ne zřídka se stalo, že si dal pan censor spisovatele zavolati a jej pro lecjaké výrazy a myšlenky nutně vyplísnil, až tomuto horko na čele vyvstalo. Avšak takové horko bylo snesitelnější, než nynější chládek. Já se pamatuji, že jeden již dávno v Pánu zesnulý censor přísně žádal, aby se každý spisovatel svým skutečným a pravým jménem podepisoval, a bylo mu solí v očích, když se psal na příklad: Tyl-Skalný, Rubeš-Čížkovský, Sabina-Sabinský, Tupý-Jablonský, Filípek-Líp, a když si pak ještě nějaké křestní jméno, o němž v matrice ani zmínky nebylo, přidal, na př. Jaromír, Jaroslav, Břetislav, tu nemilost p. censora dosáhla nejvyššího stupně. Stalo se též, že takové jméno jednou vyškrtl a poručil, aby se spisovatel vykázal, jak se skutečně jmenuje. Právě v tuto dobu z čista jasna objevil se článek, jak se mi zdá, ve Květech, se jménem Bačkora, spisovatele to mezi námi dosud žijícího († 1876). Pan censor dal si zavolati redaktora Tyla a celý rozkacený se na něj osopil: „Já si konečně zapovídám, abyste si ze mne tropili blázny. Nechal jsem si již lecjaké jméno líbiti, ale Bačkora! poslouchejte, Bačkora! ne, to je až přes příliš! I stálo to Tyla velikého namahání, dříve než p. censora přesvědčil, že pan Bačkora skutečně a opravdu se jmenuje Bačkora.“

Celou studii při příležitosti prvního vydání Slovníku pseudonymů otiskl nepodepsaný autor v Národním Obzoru, kde vhodným způsobem pátrá po důvodech pseudonymity. Pro důležité postřehy kritické otiskuji některé partie: „Zvláštní sklon k vybranému pseudonymu ukazuje se u básníků. Básník, mluvící řečí zcela zvláštní, rytmickou a rýmovanou, plnou obrazů a umělých obratů, pouhým vlivem této zvláštní mluvy cítí neodbytnou esthetickou potřebu, aby

i svůj vlastní lidský zjev přivedl do harmonie se svými projevy. Básnická duše jeho si vynucuje logicky, aby si volil i jméno, které by harmonovalo vnitřně s jeho poesií. To není pouhý odpor k občanskému, vulgárnímu, jednoduchému jménu, to je přímo postulát celé vnitřní bytosti básníkovy, aby ve všem, tedy i ve své lidské etiketě, jménu, objevoval se jako bytost svérázná a harmonicky do detailu zaokrouhlená. Může být opravdu, že pravé občanské jméno působí básníku touto disharmonií bolest nebo aspoň zřetelný esthetický nepokoj, který právě může odklidit jen volbou zharmonovaného pseudonymu. Volba tohoto pseudonymu naprosto není nahodilá; básník jistě dlouho hledá, hledá, než se mu zdá, že jeho esthetické potřebě je vyhověno. Jdu ještě dál a tvrdím, že básník je na tolik závislý na dobře voleném pseudonymu, že teprv tehdy, když dobře zvolil, je s to, aby dovedl povědět dokonale, co v duši jeho básnického je ukryto. Typický příklad toho bych spatřoval v Otakaru Březinovi (pravé jméno Václav Jebavý). Tvrdím, že tento básník, kdyby byl nucen psát pod svým občanským jménem, významu bez odporu nízkého, nikdy by nebyl, z vniterných, hlubokých příčin, schopen stát se právě tím básníkem Otakarem Březinou, kterého známe. Zde jeho poesie, slavnostní a mystická, plná kosmických výhledů, kategoricky si žádala pseudonymu jako conditionis sine qua non, a jistě pseudonym Otakar Březina nebyl jím zvolen lehkovážným rozhodnutím vteřiny, ale vyplynul mu spontánně jako jedině možný, adekvátní korrelát jeho poesie, jeho vniterného básnického uzpůsobení. — Esthetická citlivost pro tuto divergenci jména a tvorby může se projevovat u některých básníků méně okatě, ale přes to v jádře stejně živě: Josef Karásek ze Lvovic asi z téže příčiny volí si křestní jméno Jiří, které lépe hoví jeho aristokratismu duševnímu; Vančura nalézá jméno Mahen atd.

U dlouhé řady spisovatelů plyne snaha po malebném, barvitém, zvučném pseudonymu ještě z jiného důvodu než z nechuti k triviálně znějícímu jménu občanskému. Není to sice u nich ta esthetická, hluboká potřeba, o které jsem se zmínil výše, ale stav vyplývající z odlišného postavení básníka ve společnosti. Jako se básník odlišně strojí, nosí neobvyklý účes, upravuje si bizarně své prostředí, vede odchylný bohémský způsob života, vše to z tradicionálního romantického nazírání na básníka, jeho práva a sociální funk-

ci, tak z téhož romantického nazírání volí si i pseudonym. Pseudonym v tomto případě nevyplývá organicky, spontanně z celé bytosti básníkovy, ale podléhá soudobé módě. Před rokem osmačtyřicátým má zabarvení vlastenecky národní, dnes má zřetelně zvuk cizí, nečeský. Pseudonymy našich mladých a nejmladších ukazují zřetelně tento sklon k cizině. Jsou tu dále i případy příliš jemných, mimosovitých duší, které nutí k masce pseudonymu nadměrná citlivost ke slovu kritiky, pošklebku, tvrdému odbytí ledajakého posuzovače, který jediným slovem, ba křivým pohledem byl by schopen zmrazit v básnické duši to, co vydává ze sebe nejvzácnějšího: příklad úzkostného pseudonymu M á j i Z. — Hany Kvapilové. U jiných rozhoduje pouhá čistá touha po skrytosti, tak jako u ptáka, zpívajícího v lese, který rozklokotává své trilky a rulády pouze ve vědomí, že je úplně sám a na ráz umlká, odlétá, jakmile postřehne z houští svítit oči nežádaného posluchače.

Jsou zas literáti, kteří bývali básníky. Občas v pozdních letech nalehne na ně podivná chvilka, podniknout výlet do mladosti, pokradmu, beze svědků pustit se zas jedenkrát do končin poesie, ale jak podivné bývají pak ty výlety! Hlava už je šedivá a starý pán cítí v sobě neodbytné nutkání sebrat svou dávno zaprášenou lyru, s potrhanými strunami, špatně už zladěnou, a v tichu, pouze se svou duší, zahrát si ještě jedenkrát na poetu. (Jak možno jinak než pod pseudonymem? Lze jemu, vážnému dnes buržoovi, vystavit se veřejně coram populo a zarýmovat si? Lze jemu zahrát si na básníka, aby zítra s nejopravdovějším rozhorlením nenadal si starých oslů? A přec nelze, nelze se zbavit takového podivného pokušení). Je v tom kus sebezapomenutí, je v tom vteřinové vyzlacení šedivých stěn obyčejného života, je v tom rozkoš vytržení a pro sebezapomenutí, pro vyzlacení, pro rozkoš vytržení pouštívají se pseudonymně mezi básníky učení universitní profesoři, zkušení praktičtí advokáti, staří otřelí lékaři a dávno prachem obložení úředníci: pro všecky ty je to potřeba útěku do krásnějšího imaginárního života, k němuž je třeba pseudonymu jako dokladu pro autory samé, že v tu a v tu vzácnou chvilku ještě byli básníky.

Humoristé a fraškáři mají v literaturách vyhražený zvláštní koutek, kde platí výjimečně, volnější zákony. Humorista, nasadiv si čepici s rolničkami, už tím je imunisován naproti všem zákonům,

platícím v jiných končinách literatury: po stránce themat, názorů, přednesu, jazyka. Toto výjimečné postavení literárních šašků a clownů, kteří smějí se přede vším národem dopouštět všelijakých prostopášností a nevázaností, jež by za ohradou jejich oddělení byly přísně kárány, nezbytně si žádá také přiměřeného šaškovského označení osoby clownovy. Jména groteskní, hrubá, pouliční, familiární, jak je nalézáme v dlouhé řadě u všech českých fraškářů a humoristů (i u těch „rádi — by“), plynou z postavení jejich zrovna tak organicky, jako romanticky zvučné pseudonymy vážných pěvců s varytem a harfou. Specialita, úplně v souladě s rolničkami na čepici, kostkovanými širokými gatěmi a lomoznými plácačkami v pěstech. Že i zde za humoristickou maskou zhusta prozírá desperace souženého redaktora, který musí přečasto sám vyplňovat mnoho stránek svého veselého listu pod nespočítanými pseudonymy, dosvědčují četné masky Ignáta Herrmanna.

Ne příliš četné, ale charakteristické, jsou případy, kdy ženy se maskují za muže a muži za ženy. U žen hledal bych hlavně dvojí příčinu k tomu: jednak trošku politiky naproti redaktorům, kteří většinou mívají nedůvěru k „ručním pracím“ literátek a mužským jménem autorským lehce dají se vyvést z takové předpojatosti (kdo býval redaktorem, ví, kterak bývá důvodna), jednak z psychického uzpůsobení ženy, cítící, myslící a píšící opravdu víc po mužsku.

Velice málo ukazuje se u nás pseudonymů šlechtických, což by svědčilo o demokratickém sebevědomí českého literáta, který ví, jakou pohromou člověčenstva vůbec, a nás Čechů zvlášť, od pradávna bývala všecka aristokracie pouhého rodu. Objevují-li se ve starším období přes to jména Jana z Hvězdy, Ludmily z Hrádku, Voksy z Plesu a j., vyplývalo to nepochybně z vlastenecké snahy, aby národu vštípilo se více důvěry ve svou vlastní věc a víc odvahy k sebevědomí českému nevinnou fikcí, že nejsme zcela ztraceni, když i šlechtici se k nám hlásí za spolupracovníky.

Tím ještě dávno jsem nevyčerpal všech pohnutek pseudonymu. Stačí snad jen zběžně některé ještě naznačit: Hrdost na svůj původ z toho onoho města a příslušné k tomu lokální vlastenectví, touha připnout si národní kokardu a slovanskou trikoloru, naproti tomu naopak snaha vypadat onačeji než jako pouhý Čecháček, spíš jako nějaký Talián, Francouz, Nor, Němec; choutka vyvést někoho apri-

lem a napálit redaktora, kritiku i veřejnost; obléci se do kabátu oblíbeného hrdiny do známého románu či básně; nevinným symbolismem i ve jméně projevit své snahy o probuzení a vzdělání lidu; zahrát si na způsob anagramu se svým jménem (nejzdařilejší snad ze všech je Beda L. Mrak — Karel B. M á d l); úmysl vyvolat polemiku a kontroversi; pouhé výdělkářství a psavectví, literární sebevědomí, které dovoluje autoru ustáleným jménem podpisovat jen práce dobré, kdežto na chatrnější, výrobky levé ruky, produkci příležitostnou, překlady ať stačí pouhý pseudonym; okamžitá nálada; zřetelný cit, že v duši autorově o slovo se hlásí a spolu při vedou několikeré bytosti — asi v tom způsobu, jako své kritiky podpisoval Robert Schumann, jednou rozhodný, prudký, ohnivý Florestan, po druhé jako měkce citový lyrik Eusebius, nebo jako smiřující, nad oba moudrý mistr Raro; zřetel na rodinné vztahy, o nichž básník mnoho vyzrazuje (Martin Havel-Šimáček), zřetel na své sociální postavení, které špatně snáší, aby člověk obíral se veřejně veršíčky a rýmečky o lásce pod vlastním jménem (H. Uden — dr. Hruška) atd.“

Literární historie budoucnosti doplní řadu motivů zde uvedených a tím též osvětlí mnohou stránku české tvorby literární.

LITERATURA

1. Všeobecná.

Placcius Vincentius, Theatrum anonymorum et pseudonymorum. Hamburgi 1708. — Mylius Johann Christoph, Bibliotheca anonymorum et pseudonymorum detectorum. Hamburgi 1740. — Weller Emil, Lexicon pseudonymorum. Wörterbuch der Pseudonymen aller Zeiten und Völker, 2. vyd. Regensburg 1886. — Franklin Alfred, Dictionnaire de noms, surnoms et pseudonymes latins de l'histoire litteraire du moyen age (1100——1530), 2. vyd. Paris 1879.

Americká: Stonehill Ch. A., Andrew Block H. W. Stonehill, Anonyma and Pseudonyma. London 1926—27.

Anglická: Halkett Samuel and John Laing, A Dictionary of the anonymous and pseudonymous literature of Creat-Britain. Edinburgh 1882—1888. — Nové rozšířené vydání (Kennedy-Smith-Johnson). London 1920—29. — Cushing William, Initials and pseudonyms. London 1886——1888. — Cushing William, Anonyms. A Dictionary of revealed authorship. London 1890. — Marchmont Frederick, A concise Handbook of ancient and modern literature, issued either anonymously, under pseudonyms or initials. London 1896. — Stonehill Charles A., Andrew Block and H. Wintroph Stonehill, Anonyma and pseudonyma. London 1926/7. — Hamst Olphar (=Ralph Thomas), Handbook for fictitions names. London 1868.

Belgická: Delecourt Jules, Essai d'un dictionnaire des ouvrages anonymes et pseudonymes publ. en Belgique au 19. siècle. Bruxelles 1863.

Francouzská: Quérard Joseph Marie, Les Supercheries litteraires dévoilées, 2. vyd. considérablement augmentée, publiée par M. M. Gustave Brunet et Pierre Jannet. Paris (P. Daffis) 1869—70, 3. vyd. Dictionnaire des ouvrages anonymes par Antoine Alexandre Barbier. Paris 1869—79.

— Barbier Antoine Alexandre, Dictionnaire des ouvrages anonymes. 3. vyd. Olivier Barbier, René et Paul Billard, Paris 1872—1889. — Brunet Gustave, Dictionnaire des ouvrages anonymes suivi des supercheries littéraires dévoilés. Paris 1889. — Célani Henri, Additions et corrections au Dictionaire des anonymes de Barbier. Paris 1902. — Heylli Georges (= Antoine Edmond Poinsot), Dictionnaire des pseudonymes. Paris 1887.

Hebrejská: Sablatzky M., Lexikon der Pseudonymen hebräischer Schriftsteller, Berditschew 1902. — Zeitlin William, Anagramme. Initialen und Pseudonyme neuhebräischer Schriftsteller und Publizisten. Zeitschrift für hebräische Bibliographie. 1905.

Italská: (Melzi Gaetano), Dizionario di opere anonime e pseudonime di scrittori italiani. Milano 1848—59. — Passano Giambattista, Dizionario di opere anonime e pseudonime. Ancona 1887. — Rocco Emmanuele, Anonimi e pseudonimi italiani. Napoli 1888. — Montarolo Giovanni Battista, Bibliografia del risorgimento italiano: opere anonime e pseudonime. Roma 1884.

Jesuitská: Sommervogel C., Dictionnaire des ouvrages anonymes et pseudonymes, publiés par les religieux de la Compagnie de Jésus. Paris 1884. — Sommervogel: C., Bibliothèque de la Compagnie de Jésus. Bruxelles 1890—1911 (část I. 9. Table des anonymes et des pseudonymes, 1900).

Maďarská: Szekely David, Magyar irók álnevei. Budapest 1904.

Německá: Schmidt A. C., Gallerie deutscher pseudonymer Schriftsteller. Grimma 1840. — Holzmann Michael a Hanns Bohatta, Deutsches Pseudonymen-Lexikon. Wien u. Leipzig 1906. — (Ersch Johann Samuel), Verzeichnis aller anonymischen Schriften u. Aufsätze in der vierten Ausgabe des Gelehrten Teutschlands. Lemgo 1788—96. — Rassmann Friedrich, Kurzgefasstes Lexikon deutscher pseudonymer Schriftsteller. Leipzig 1830. — Sintenis Franz, Pseudonyme der neueren deutschen Literatur. Hamburg 1899. — Margreiter Hans, Beiträge zu einem tyrolischen Anonymen und Pseudonymen. Innsbruck 1912. — Margreiter Hans, Tiroler Anonymen- und Pseudonymen-Lexikon mit Register der Autoren und Monogramme. 2. vyd. Linz a. Donau 1930. — Holzmann Michael a Hanns Bohatta, Deutsches Anonymen-Lexikon. Weimar 1902—1928.

Nizozemská: van Doorninck Jan Izaak, Vermonde en naamlooze schrijvers der Nederlandsche en Vlaamsche letteren. 2. vyd. Leiden 1883/5. — de La Montagne Victor Alexandre, Vlaamsche pseudoniemen. Roeselare 1884. — de Kempenaer, Vermonde Nederlandsche en Vlaamsche schrijvers. Leiden 1928.

Polská: Minkowiecki Edward, Wykaz pseudonymów uzywanych przez autorów polskich. Warszawa 1888. — Czarkowski Ludwik, Pseudonimy i kryptonimy polskie. Wilno 1922. — Z(biegniewska) I(zabela), Pseudonimy i cryptonimy pisarzów polskich. Warszawa 1905. — (Dabczańska-Budzynowska Helena), Pseudonimy pisarzów polskich. Lwów 1910.

Ruská: Gennadi Grigorij Nikolajevič, Spisok anonymich russkich knig. S.-Peterburg 1874. — Karcov V. S. i M. N. Mazaev, Opyt slovarja pseudonymov russkichpisatělej. S.-Peterburg 1891. — Drahn Ernst, Pseudonyme von Autoren aus der freiheitlichen Bewegung Russlands in der Literatur des 19. und 20. Jahrhunderts. Zentralblatt für Bibliothekswesen, XXIV., Leipzig 1925 str. 31-5. Dodatek A. Luther, str. 242-3. — Bykov P. V., Slovar pseudonymov russkich pisatělej (v tisku).

Severská: Collin Edgar, Anonymer og Pseudonymer i den danske, norske og islandske Literatur. Kjobenhavn 1869. — Hjalmar Pettersen, Anonymer og Pseudonymer i den norske Literatur 1678—1890. Kristiania 1890. — Hjalmar Pettersen, Norsk Anonym- og Pseudonym Lexikon (Dictionary of anonyms and pseudonyms in Norwegian literature). Kristiania 1924. K tomu doplňky Admundsen Leiv, Norsk Anonym- og Pseudonymlexikon af H. P. v časop. Nordisk Tidskrift för bok-och bibliotekwäsen, 1925. — Bygdén Anders Leonard, Svenskt anonym — og pseudonym — lexikon. Upsala 1898—1915.

Španělská a portugalská: Maxiriarth (=Juan Eugenio Hartzenbusch), Unos cuantos seudónimos de escritores españoles. Madrid 1904. — de Uriarte José Eugenio, Cátalogo razonado de obras anónimas y seudónimas de autores de la Compañia de Jesús pertenecientes à la antigua Asitencia española. Madrid 1904—1914. — Sommervogel Carlos, Dictionnaire des ouvrages anonymes et pseudonymes publ. par des religieux de la Compagnie de Jésus. Paris 1884. — Da Fonseca Martinho Augusto, Subsidios para um diccionario de pseudonymos, iniciaes e obras anonymas de escriptores portuguezes. Lisboa 1896. — Arana Diego Barros, Notas para una bibliografía de obras anonimas i pseudonimas sobre la historia, la geografía e la literatura de America. Santiago de Chile 1892. — Medina José Toribio, Diccionario de anónimos y seudónimos hispano-americanos. Buenos Aires 1925. — Figarola-Caneda Domingo, Diccionario cubano de seudónimos. Habana 1922. — Scarone Arturo, Apuntes para un diccionario de seudónimos y de publicaciones anónimas. Montevideo 1926.

2. Česká literatura a příručky literární uvádějící pseudonymy.

D o u c h a František, Knihopisný slovník, Praha 1865.

S(a b i n a) K., O pseudonymech v literatuře české (seznam od XVI. stol.). Květy VI. 1871, str. 254 a d.

S e y d l e r K. V., Pseudonymy. Věstník bibliografický (č. 104), III. 1871, str. 168, 191, 213.

J i r e č e k Josef, Rukověť k dějinám literatury české. Praha 1875—6.

P s e u d o n y m y č e s k ý c h s p i s o v a t e l ů (sebral A. Klikar), Literární listy 1884, č. 16—24, str. 125, 144, 155, 175, 194; Řada II. Tamtéž 1886, str. 41, 285; Řada III. (Sebrali Novomlynský a J. F. Vrba). Tamtéž 1888, str. 146—7, 166, 215, 233.

K r y š p í n Vojtěch, Obzor činnosti literární učitelstva československého za posledních 100 let. Praha 1885.

Č e s k ý k a t a l o g b i b l i o g r a f i c k ý. Sestavili Bohuslav Fořt, Josef Springer, J. Jirman, L. K. Žižka. Praha 1889—1903.

B á s n i c k é O b z o r y k a t o l i c k é I. Pod jedním práporem. Almanach katolických básníků českých. Holešov 1895.

A r b e s o v a č i n n o s t l i t e r á r n í v letech 1860—1900. Obzor literární a umělecký. II. 1900, str. 151, 174, 190, 223, 239; roč. 1901, str. 13, 31, 64, 125, 143.

T o b o l k a Zdeněk V., Česká bibliografie za l. 1902—1911. Praha 1905 až 1914.

F l a j š h a n s V., Svatopluk Čech. Praha 1908. Připojena bibliografie od Jindřišky Flajšhansové.

H e l l e r Jan, O pseudonymu. Právník XLVII., 1908, str. 653—64, 696 až 712.

Ž i v n ý Lad. J., Index českých časopisů za rok 1908. Přehled revuí, roč. IV., č. 9/10. Praha 1909.

Stuna St., Ochrana jména v osnově novelly k obč. zákonníku. Právník, 1909, str. 128 a d.

Dolenský Antonín, Pseudonymy v české literatuře. Přehled revuí VI. 1910, str. 29—32, 63, 94—6, 125—218, 157—60. Samostatný otisk 1. a 2. vyd. Praha 1911.

Hýsek Miloslav, Literární Morava v letech 1849—1885. Praha 1911.

Hýsek Miloslav, Paběrky z dějin moravského písemnictví. Časopis mus. spolku v Olomouci, 1912, str. 50, 104.

Nosovský Karel, Soupis české literatury dramatické od října 1909 do února 1913. Praha 1913.

Nosovský Karel, Soupis české literatury dramatické od 1909 do 1920. Smíchov 1921.

Svoboda Jar., Příspěvek k slovníku pseudonymů české literatury. Přehled revuí, IX., 1913—4, str. 91—2, 187, 309, 406, 503, 534.

Nosovský Karel, Český katalog bibliografický za rok 1914. Praha 1915.

Frýdecký Fr. (O pseudonymech ve Světozoru z r. 1834), Světozor, roč. XVIII., 1917—8, č. 6.

Truhlář Antonín, Rukověť k písemnictví humanistickému, zvláště básnickému v Čechách a na Moravě ve století XVI. Praha 1908. Doplněk sestavil Karel Hrdina. Praha 1918.

Frýdecký Fr., Slovensko literární od doby Bernolákovy. Mor. Ostrava 1920.

Naše kniha. Literární a bibliografický věstník. Roč. I—XIII. 1920 až 1932. Založil a rediguje Bohuslav Foit.

Arbes J., Theatralia (Bilance původní dramatické literatury české až do roku 1888). Sebr. spisy, díl XXXII. 1920.

Páta František, Bibliografie Jiráskova díla. Praha 1921.

Bibliografický katalog. Vydává Československý ústav bibliografický při Veřejné a universitní knihovně v Praze. Odp. redaktor Lad. J. Živný. Ročník 1922 až 1928.

Tobolka Zd. V. Pseudonymy některých českých sociálně demokratických žurnalistů. Sborník věnovaný dějinám dělnického hnutí a socialismu. Sv. II. Praha (1922), str. 55.

Bibliografie české katolické literatury náboženské od roku 1828 až do konce roku 1913. Část V. Sestavil A. Podlaha. Praha 1923.

Frabša F. S., Čeští spisovatelé dnešní doby. Praha 1923.

Čvančara Karel, Bohumil Zahradník-Brodský. Praha 1923.

Pallas Gustav, Sborník literární, Praha 1923.

Krecar Jarmil, Pseudonymy Arnošta Procházky. Ve sborníku: In memoriam Arnošta Procházky. Praha 1925, str. 69—74.

Bitnar Vilém, Bibliografie díla Miloše Martena. 1926.

Rizner Ľ. V. Bibliografie písemnictví slovenského od doby nejstarší do konce roku 1900. S připojeným knihopisem archeologickým, historickým, místopisným a přírodovědeckým. Praha 1927. Díl 1 (A-Č).

Rizner Ľudovít V., Bibliografia písomnictva slovenského na spôsob slovníka od najstarších čias do konca r. 1900. Diel I-V (A-P). Turč. Sv. Martin 1929—1932.

Bibliografický katalog Československé republiky. Sestavila a seznamy opatřila Národní knihovna, konservační oddělení Veřejné a universitní knihovny v Praze. Redaktoři dr. K. Randé a dr. V. Foch. Praha I—III. 1929—31.

Pseudonym. Vilímkův kalendář studentstva čsl. republiky, XXVIII, 1932. Praha.

Chrobák Dobroslav, Rukoväť dejin slovenskej literatury. Osvetová knižnica, sv. 1. Praha 1932.

Soupis československé literatury za léta 1901—1925. Sestavili: oddělení české Karel Nosovský, oddělení slovenské PhDr. Vilém Pražák. Díl I. A-L. Praha 1931. Díl II. M-Ž. Praha 1933.

Dolenský Antonín, Kulturní adresář ČSR. Biografický slovník žijících kulturních pracovníků a pracovnic. Roč. I. Praha 1934.

A

a,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue, sv. 12, 1901. (○↘ Kr.).

— a,
Emil Frída, čas. Lumír 1878, 1882, 1889, Světozor 1883.

— a,
Jan Gerometta (○↘ Rizner).

— a,
Jur. Janoška (○↘ Rizner).

— a,
Antonín P. Kalina, čas. Reforma.

— a,
Jan Neruda, čas. Tagesbotte 1857.

— a,
Vilém Ryba, čas. Nár. Listy.

— a,
Fr. Lad. Sál, čas. Naše listy 1895.

— a,
K. Vondruška (○↘ Svoboda).

— a,
Vil. Jul. Hauner, čas. Čas (○↘ Svoboda).

A,
Karel Sl. Amerling, čas. Světozor 1834.

A,
Arne Novák, čas. Lidové Noviny.

A.,
Jakub Arbes (○↘ Svoboda, A.).

A.,
Václav Oliva (○↘ Podlaha, Bibliografie).

A.,
H. G. Schauer, čas. Čas.

A.,
Zdeněk Wirth, čas. Volné Směry, Styl.

— A —,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue, 2., 1905 (○↘ Kr.).

a + a,
Arnošt Oliva, čas. Naše listy.

a — a,
Arnošt Procházka, čas. Niva, r. IV., 1904. — Lit. Listy r. XVI., 1895. (○↘ Kr.).

a — a,
A. Otahal, čas. Mor.-Slezská Revue.

Aa,
Anna Brtníková provd. Petříková, čas. Zvon.

A — a,
Arnošt Procházka, čas. Lit. Listy r. XVI,. 1895 a XVII., 1896 (○↘ Kr.).

A. A,
Ondřej Halaša, čas. Narodnie Noviny (○↘ F.).

„—a 27—",
A. Havelka, čas. Český Západ.

A. B.,
Alois Behunek (○↘ Rizner).

A. B.,
Andrej Bella (○↘ Rizner).

A. B.,
Anton Bielek (○↘ Rizner).

A. B.,
Andrej Buday (○↘ Rizner).

— abc —,
Jaroslav Zyka-Borotínský (○↘ Boh. Čelikovský, Z dob našeho osvobození, 1921).

ABC,
Adolf Svatopluk Osvald (○↘ Rizner).

ABC,
Karel Jaroslav Obrátil (○↘ KA.).

ABCD,
Svatopluk Čech, Americký inserát, Nár. Listy, XX., č. 241, 1880, 7. října; Cestování za bytem, Nár. Listy, XXI., č. 307, 1881, 8. 12.; Comtessa Božena, Nár. Listy, XX., č. 266, 1880, 5. 11., též knižně Povídky, satiry a drobné črty (1881); Deštník, Nár. Listy, XXII., č. 49, 1882, 19. 2., též knižně; Humoresky, satiry a drobné črty (1882); Jarní fantasie o cihlách, Nár. Listy, XXI., č. 67, 1881, 19. 3., knižně; Humoresky, satiry a drobné črty (1887); Jedlové růže, Nár. Listy, XX., č. 308, 1880, 24. 10.; Kočár, Nár. Listy, XXII., č. 12, 1882, 13. 1.; Konečně! Nár. Listy, XXII., č. 42, 1882, 12. 2.; La grrrrrrrande nation, Nár. Listy, XXI., č. 72 a 75, 1881, 25. a 29. 3., též knižně: Humoresky, satiry a drobné črty (1881); L'âne, Nár. Listy, č. 264, 1880, 3. 11.; Losos mého

pradědečka, Nár. Listy, XX., č. 238, 1880, 3. 10., knižně: Humoresky, satiry a drobné črty (1887); Moje panenská řeč, Nár. Listy, XXI., č. 267, 1881, 29. 10.; Moře, Nár. Listy, XXVI., č. 288, 1886, 17. 10.; Motýl, Nár. Listy, XXI., č. 41, 1882, 17. 2., knižně: Povídky, arabesky a humoresky (1883); Mr. Plumpudding v Praze, Nár. Listy, XX., č. 253, 1880, 21. 10., knižně: Povídky, arabesky a humoresky (1883); Na břehu mořském, Nár. Listy, XX., č. 247, 1880, 14. 10., knižně: Humoresky, satiry a drobné črty (1887); Německá vesnice v Cruzii, Nár. Listy, XXI., č. 88, 1881, 13. 1.; Pod nůžkami a břitvou, Nár. Listy, XXII., č. 66, 1882, 8. 3., knižně: Humoresky, satiry a drobné črty (1887); Podzimní vzdech venkovského abonenta, Nár. Listy, XX., č. 256, 1881, 19. 10., knižně: Humoresky, satiry a drobné črty (1887); Pokynutí našim rozhodujícím kruhům, Nár. Listy, 10. 2., 1882 (Slavná redakce!). Knižně: Humoresky, satiry a drobné črty (1887); Pražský Robinson, Nár. Listy, XXI., č. 54, 1881, 4. 3., č. 55, 1881, 5. 3.; Psyche, Nár. Listy, XXII., č. 21, 1882, 21. 1., knižně: Humoresky, satiry a drobné črty (1887); Rozličná zklamání, Nár. Listy, XXI., č. 8, 1881, 9. 1.; Skvostná novella, Nár. Listy, XXI., č. 18, 1882, 21. 1., knižně: Povídky, arabesky a humoresky, IV., (1883) Stehlíkův duch, Nár. Listy, XXII., č. 28, 1882, 2. 2., knižně: Humoresky, satiry a drobné črty (1886); Strýc, Nár. Listy, XX., č. 302 a 303, 1880, 17. a 18. 12., knižně: Několik povídek a různých črt (1888); Tajemný člověk, Nár. Listy, XXI., č. 291, 1881, 22. 11., knižně: Povídky, arabesky a humoresky, IV. (1883); Trampoty kritikovy, Nár. Listy, XXI., č. 13, 1881, 15. 1., knižně: Povídky, arabesky a humoresky IV. (1883); Ubohý věřitel, Nár. Listy, XX., č. 313, 1880, 30. 12., knižně: Humoresky, satiry a drobné črty 1887); Věčný žid, Nár. Listy, XXII., č. 34, 1882, 4. 2., knižně: Humoresky, satiry a drobné črty (1887); Z neznámé knihy Jana Štelcara Želetavského z Želetavy I.—IV., Nár. Listy, XX., č. 271, 1880, 11. 11., č. 277, 1880, 18. 11., č. 289, 1880, 21. 12., č. 290, 1880, 31. 12.

Abée,
Jan Hrabě (Q KA.).

Abel,
Václav Šolc, Hřích (1897).

A. B. G.,
Dr. Zdeněk Wirth (Dot.).

Abietula,
Břet. Jedlička-Brodský (Q KA.).

Abigail (Horáková),
Hedvika Černovická rodem Horáková (všeobecně).

A./B./S.,
Alois B. Svojsík (Q Svoboda).

A. B-y,
Andrej Buday (Q Rizner).

Abyvásdrak,
Václav Filípek, čas. Paleček.

Acantis,
Kašpar Stehlík (Q Truhlář).

Acerk R.,
Ant. Krecar (Q Klikar).

Acicula,
Jan Jehlička (Q Truhlář).

áč,
Rudolf Václav Vokáč, v časop. Truhlářské Noviny, Dřevo, Čsl. Truhlář, Živn.-obch. Rozhledy, Reforma, Nový Večerník a j. živ. časop.

A. Č.,
Andrej Čerňianský (Q Rizner).

A. Č.,
Adolf Černý (Q Svoboda).

— áč,
Václav Kudrnáč (Q Svoboda).

— áč,
Arnošt Procházka, čas. Nár. Listy, roč. XV., 1894 (Q Kr.).

A. D.,
Ant. Dolenský, čas. Český Lid, Dílo.

A. D.,
Alois Dostál, čas. Čech.

A. D.,
Artuš Drtil, čas. Nár. Obzor.

Adam,
Gustav Jaroš (Q KA.).

Adámek E.,
Vincenc Červinka, Bolševický ráj ve světle pravdy (spol. R. Čechem), Praha 1920 (Q Nos.), pro překlady.

Adam Evin,
Karel V. Havránek, Jakub Tvrdý (V. Meziříčí, 1904).

a — dan,
Jan Fildan (politické články).

adè,
Karel Sládek, čas. Reklama, 1911.

Adelfi z Litomyšle,
Mikuláš Vrána (Q Svoboda).

Ad. L. Kjk.,
Adolf Ludvík Krejčík (Q Svoboda).

Adlof,
Klement Králík (Q KA.).

Adlof N.U.Dr.,
Jaroslav Jára (Q Čelikovský).

Adnaj,
Dr. Jozef Janda (Q Rizner).

Adolf,
Lad. Mattuš, čas. Hlas Národa 1888 až 1900.

Adonis,
Lad. Mattuš, čas. Hlas Národa 1888 až 1900.

Ad. P.,
Adolf Piskáček, čas. Venkov.

Adur,
Rudolf Mařík (O↘ KA.).

adv.,
Adolf Veselý, čas. Mor.-Slez. Revue.

a—e,
Duchoslav Panýrek, čas. Máj.

Aeneas Phyllo,
Vladimír Roy, čas. Slov. Pohľady (O↘ F.).

Aerichalcus,
Šebestian Měděný (O↘ Truhlář).

A. E. T.,
A. E. Timko, překl. Hrúzyplná noc... (Trnava 1923), (O↘ Kat. 1923).

— af —,
Alfred Fuchs, Tribuna (Dot.).

A. Gr.,
Adam Gröner (O↘ Rizner).

A. G—r,
Adam Gröner (O↘ Rizner).

A. H.,
Andrej Halaša (O↘ Rizner).

A. H.,
Anton Halúzka (O↘ Rizner).

A. H.,
Andrej Hlinka (O↘ Rizner).

A. H.,
Helena Horáková (O↘ Svoboda).

A H$_{34}$,
Adolf Hoffmeister (O↘ KA.).

Ahasver,
Dr. Ján A. Wagner (O↘ Rizner).

Ahasver Fer.,
Pavel F. Malý (O↘ Čelikovský).

Ahasver Valašský,
Adolf Bogner (O↘ KA.).

A. H. K.,
August Horislav Krčmery, Slovenský spoločenský spevník (B. Bystrica 1891), (O↘ Rizner).

A. H—l.,
Antonín Hartl (O↘ Čelikovský).

A. H. Š.,
August Horislav Škultéty (O↘ Rizner).

— ach —,
Em. Vachek, čas. Právo Lidu, Nová Doba, od r. 1920.

— ach,
Josef Mach (O↘ Svoboda).

A. Ch.,
Alois Chytil, čas. Z našich hor a lázní. (Dot.).

Achil Dr.,
Milan Lichard (O↘ Rizner).

Achill Felix,
František Cammra (redig. kalendáře: Strakonický dudák, Československý kalendář, Rodinný československý kalendář, Strýček Vševěděl, Nový národní kalendář, Vojenský kalendář, Veselá kopa, Lví silou, Kratochvilný povídkář, Náš rolník, Šotek, Vesna z r. 1923). (O↘ Kat. 1923.)

Achotrab,
Josef Bartocha, čas. Pozor.

ais,
Jos. Bartoš, čas. Kritika.

aj,
Karel Dostál-Lutinov (O↘ Fr.).

aj.,
Jaroslav Zyka-Borotínský (Dot.).

A. J.,
Alois Jirásek (O↘ Svoboda).

A. J. H.,
Jar. Alb. Havránek, čas. Pokrok západu.

A. J. H.,
Alois Jirásek, Kadidlák v Pečírkově Nár. kalendáři 1881. (O↘ Páta, Bibliografie.)

A. J. M. A.,
J. M. Augusta, čas. Dílo, Dalibor, Hud. Revue, Knihomol, Mod. Revue, Lumír, Světozor, Český svět, Kmen (Dot.).

ajv.,
Alois Jaša, čas. Žďár (Dot.).

ák,
Jos. M. Kadlčák.

—ák,
Emil Dvořák. — (O↘ Fr.)

—ák,
Ladislav Novák.

A. K.,
Antonín Kalivoda, čas. Škola měšťanská.

A. K.,
Antonín Klášterský. — (Dot.)

A. K.,
Andrej Kmeť. — (O↘ Rizner.)

A. K.,
Alois Šmíd.

Akana J.,
Josef Holý, Zkáza lidství (1928).

Akeim-Ouvalský Bedřich,
Bedřich Micka, Blaničtí rytíři (1919).

A. K. F. D. K.,
Anton Knapp. — (O↘ Rizner.)

Akle Hurt,
Ant. Věnc. Truhelka, Nejlepší české humoresky (1874), čas. Humoristické listy. — (O↘ Klikar.)

Aklubic,
Josef Cibulka, čas. Česká včela.

Ako,
Alois Květ Oderský. — (O↘ KA.)

Akron Albín,
Jan Vrchbělský.

Akrovoh J. M.,
Josef M. Hovorka, čas. Paleček.

Aksak,
Hynek Kaska, čas. Národní Obzor, Komenský, Čas (před válkou). — (Dot.).

Aksakov,
František Picko, čas. Mladé Podřipsko a jiné krajinské listy.

Akteon,
Bedřich Gut, čas. České lesnické rozhledy, Háj, Lesnický týdenník, Lesnický Obzor. — (Dot.)

A. L.,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue, sv. 9., 1899. — (O, Kr.)

Aladin,
Václav Štech. Jsem dítě bolesti (1911), Pohár (1912). — (O, KA.)

Alap,
Arnošt Procházka, Knihovna Besed Lidu č. 96. — Lit. Listy r. XIII., 1892 až XVII. 1896. — Vesna r. XIII., 1894. — Moderní Revue, sv. 3., 1896 etc. — Politik r. 38 a 39. — Nedělní Listy, příloha Hlasu Národa 1902, 1903. — Zář r. 6., 1902. — Illustrovaný Svět 1903, 1904. — (O, Kr.)

Albatros,
Jos. Náměstek, Sum ego (Velké Meziříčí 1901), čas. Světozor 1903.

Alberti Mario,
A. Bláha.

Albert P.,
Antonín Dokoupil.

Albieri Pavel,
Jan Mucek (všeobecně).

Albík P.,
Václav Vajs, čas. Dorost, Čech.

Albina Marie,
Albina Dvořáčková-Mráčková.

Albínský,
Vilém Sladomel, Ottovy kalendáře. — (O, Svoboda.)

Alcs,
Antonín Liška, čas. Krok II.

Alda Jan,
Jan Hořejší (všeobecně).

Aldebaran,
Jakub Arbes. — (O, A.)

Alef,
Dimitrij Popovič. — (O, KA.)

Aleko Št.,
J. Košťálek. — (O, Svoboda.)

Alethinus Albinus,
Mikuláš Havlíček. — (O, Truhlář).

Alethofilos,
Karol Raab, čas. Evanj. Škola. — (O, Rizner.)

Aletinus Adam a Mikuláš,
Pravda? — (O, Seydler.)

Alex,
J. V. Alexander, čas. Sokol. — (Dot.)

Alex,
Jindřich Rybák. — (O, KA.)

Alexa V.,
Josef Ch(eth) Novotný, čas. Nová Praha. — (Dot.)

Alexej J.,
J. V. Alexander, Hornické a Haasovské kalendáře. — (Dot.)

Alex Fr.,
Jan Kosina, čas. Paleček V.

Alexius,
J. V. Alexander, čas. Veleslavín. — (Dot.)

Alexius Dr.,
Rud. Horský, čas. Dělnické Noviny 1891 až 1899, Naše listy 1900—1910.

Alfa,
Jaroslav Adámek, čas. Máj 1909. — (O, Svoboda.)

Alfa,
Andrej Hlinka. — (O, KA.)

Alfa,
Antonín P. Kalina, čas. Reforma.

Alfa,
Karel Jar. Obrátil. — (Dot.).

Alfa,
A. Pikhart, čas. Hlas Národa 1894. (Dot.)

Alfa,
Otakar Skýpala. — (O, KA.)

Alfa,
Emanuel Svoboda. — (O, KA.)

Alfa,
viz Václav Valenta Alfa.

Alfa,
Adolf Vašek.

Alfa Omega,
Václav Mollenda. — (O, Novomlynský.)

Alf Lajla Wa Lajla,
Jan Šnobr. — (O, KA.).

Alfonsa Maria,
Marie Špačková, Selská princezna (Hradec Králové, 1927). — (O, Kat. 1927.)

Alf. P.,
Ant. Pikhart. — (O, Svoboda, Dot.)

Alfred,
Ant. Pikhart. — (Dot.)

Alfred,
Tob. Eliáš, Pozdě (Jičín).

Al Fred,
Ant. Pikhart, čas. Nár. Polit. 1890, 1893. — (Dot.)

Alfred Antonovič,
A. Pikhart, Ruské vzpomínky v Nár. Listech. — (Dot.)

Al Fredo,
A. Pikhart, čas. Nár. Pol. 1899, Švanda Dudák 1894—1907. — (Dot.)

Al. H.,
Alois Hajn, čas. Samostatnost.

Aliaps,
Jan z Prahy. — (Q Svoboda.)

Aligator,
J. S. Machar, čas. Čas 1897.

Ali Gátor,
J. Koniklec.

Aliquis,
Ján Čaják, Rodina Rovesných (Pešť 1909), Z deníku erotika (Pardubice 1921). — (Q Nos.)

Al. K—a,
Al. Koudelka. — (Q Fr.)

Allegri,
Frant. Kvapil, čas. Hlas Národa, 1887, 1889, 1890, 1892. — (Dot.)

Allegri,
Božena Kvapilová, čas. Hlas Národa 1887, 1890, 1892. — (Dot.)

Allegri Bohuš,
Josef Fr. Javůrek, Pri kozúbku VII. 1897.

Allegro,
Frant. Kvapil, čas. Rozhledy literární 1887. — (Dot.)

Allen Roman,
Timotheus Vodička. — (Q KA.)

Altelandt Daniel,
Frant. Václav Peřinka. — (Q KA.)

Alter Ego,
Vladimír Vašek, Černá hodinka s Petrem Bezručem (Praha 1931). — (Q Kat. 1931.)

Alvín P. M.,
P. P. Malý. — (Q Fr.)

Al. Wg.,
Alois Tichý. — (Q Svoboda.)

A. Lý.,
Ant. Libický. — (Q Svoboda.)

A. M.,
Václav Vl. Jeníček. — (Q KA.)

A. M.,
Karel Kálal. — (Q Rizner).

A. M.,
Albert Martiš, Na rozcestí (Turč. Sv. Martin 1921). — (Q Nos., Rizner.)

A. M.,
Josef Řehulka. — (Q KA.)

Amaranth,
Viliam Pauliny-Tóth. — (Q Rizner).

Amarus,
Emil Svoboda. — (Q Fr.)

Amat,
Adolf Matoušek. — (Q KA.)

Ambrosius,
Jiří Ambrózy. — (Q F.)

Ambrosius,
Samuel Ambrozy. — (Q F.)

Ambrosiades,
Jiří Ambrosius Kutnohorský. — (Q Truhlář.)

Ambrosiades,
Matěj Ambrosius. — (Q Truhlář.)

Ambrosius,
Ambrosiades Jiří. — (Q Truhlář.)

Ambrosius,
Ambrosiades Pavel. — (Q Truhlář.)

Ambrosius,
Ambrozy Šebestian. — (Q Truhlář.)

Amelius,
Achtznicht Jiří. (Q Truhlář).

Amicus,
Emil Frida, čas. Lumír 1891, Zvon 1901.

Amis,
J. A. Bláha, čas. Rozvoj.

Amis,
Josef Stivín, Putování Bořivoje Vocáska, vlastence (1924). — (Q Kat. 1925.)

Amis R. A.,
Karel Mečíř, Závěť Garibaldiho (1906). — (Dot.)

A. M. M.,
Alfred Maria Mayer. — (Q KA.)

Amuseur,
Josef Skružný. — (Q Svoboda.)

Amvok A. V.,
Václav Vojtěch Šejnoha. — (Q KA.)

A. N.,
Antonín Nečásek, čas. Venkov. — (Q Svoboda).

A. N.,
Ant. Novák, překlad spisu Osvoboditeľ otrokov, Vlastizradca a iné rozprávky (Turč. Sv. Martin 1922). — (Q Nos.).

A. N.,
Arne Novák, čas. Lumír, Lidové Noviny.

„—an",
Fr. Herrman, čas. Světlo, Svobodný občan od r. 1918. — (Dot.).

Anax,
Jan Slavík. — (Q KA.).

Andělíček Ladislav,
Jiří Vančura, Kozí bobky z Parnasu (Brno 1921). — (Q Nos., KA.).

—ander,
J. V. Alexander, čas. Nár. Pol., Nár. Listy, Hlas Národa, Politik, Union, Venkov, Žižkov. — (Dot.).

Ander F.,
Ant. Flandera. — (Q Klikar).

Andreades,
Andres Václav. — (Q Truhlář).

Andreae Vavřinec,
Ondřejův? — (Q Seydler).

Andrejov,
Andrej Seberiny. — (Q Rizner).

Andrejovič,
Andrej Majer. — (Q Rizner).

Anemius,
Jan Větrovský. — (Q Truhlář).

Anemius,
Šimon Větrovský. — (Q Truhlář).

Anger Frant.,
Fr. X. Svoboda, čas. Lumír 1881.

A—n H—a,
Anton Hromada. — (Q Rizner).

Anna Maria,
A. M. Tilschová (všeobecně).

Anonym,
Fr. Kvapil, čas. Ruch 1885. — (Dot.).

Anonymus,
Alois Koldínský, všeobecně pro divadelní hry. — (Q Svoboda).

Anonymus,
Pavel Beblavý, Slovenské Pohľady 1885—89. — (Q Svoboda, Rizner, F.).

Anonymus,
Josef Vejvara. — (Q KA.).

Anselm,
Ján Petrovič, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner).

Antokolski Petr Jefimovič,
Ferd. Peroutka.

Antonie Marie,
Josefa Pedálová. — (Q Jungmann, Seydler, Klikar).

Antonín,
Lad. Mattuš, čas. Paleček 1888. — (Dot.).

Antonovič E.,
Josef Baše, sbírky básní Otče náš (1896), Kytice z básní a písní (b. r.), Silhouety (1883).

Antoš z Bludů,
Rudolf Janč.

Antoška (Antoszka),
Antonina z Geldow Smiszkova, čas. Česká mládež. — (Q Czarkowski, Pseudonimy Polskie).

Anubis,
Emil Frida, čas. Lumír 1885. — (Q Klikar).

Aný,
Antonín Novotný. — (Q KA.).

Anzelm,
Ján Petrovič. — (Q Rizner).

A. O.,
A. Opatovský. — (Q Rizner).

A. O. K.,
A. Kusák, čas. Velehrad 1916 a d.

A. O. T.,
A. Oliva, čas. Naše listy.

ap,
Anton Prídavok, čas. Slov. Východ.

ap.,
Arnošt Procházka, čas. Lit. Listy, roč. XIII., 1892. — (Q Kr.).

Ap,
Arnošt Procházka, čas. Lit. Listy, roč. XIV., 1893 a XV., 1894. — (Q Kr.).

A. P.,
Arnošt Procházka, Kalendář neodvislého dělnictva 1900. — Čeští autoři 1905. — Lit. Listy, r. XIII., 1892. — Niva, r. II., 1892; III., 1893; IV., 1894. — Moderní Revue, sv. I., 1895 etc., překl. Cizí básníci. Knihy dobrých autorů čís. 127—8, překl. André Gide: Isabela, Knihy dobrých autorů č. 164, překl. Cizí básníci: Knihy dobrých autorů č. 167—8, překl. Remy de Gourmont, Morálka lásky. Knihy dobrých autorů č. 169, překl. Paul Claudel. Proteus; Knihy dobrých autorů č. 172, překl. de Gourmont. Listy Amazonce. Knihy dobrých autorů č. 177—8; překl. Henry Serre: Ghetto v městě. Knihy dobrých autorů č. 181. — Tisíc novel sv. 63, 99. — (Q Kr.).

A. P.,
Antonín Fulda.

apk,
Antonín P. Kalina, čas. Reforma.

Apostata,
Václav Kučera, čas. Český Východ 1895.

April Jebla,
Jaromír Hlavsa. — (Q KA.).

Apterix,
Jan Blahoslav. — (Q Svoboda).

A. P. Z.,
A. P. Zaturecký, Obrázkový Šlabikár a Prvá Čítanka pre školy evanjelické (Budap. 1902). — (Q Rizner, Nos.).

A. Pžk (též apržk),
Albert Pražák. — (Q Svoboda).

Aquarius,
Ján Kordoš, čas. Evanj. škola III. 1879. — (Q F.).

Aquensis J.,
Jan z Vodňan. — (Q Svoboda).

Aquila J. H.,
Josef Hudec. — (Q KA.).

Aquilinas,
Pavel Vorličný. — (Q Truhlář, Seydler).

Aquinus,
Jan Vodička. — (Q Truhlář).

Aquinus,
Jiří Vodička. — (Q Truhlář).

Aquinus,
Václav Vodička. — (Q Truhlář).

Ar.,
Arnošt Procházka, čas. Nový Kult, sv. 1., 1898. — (Q, Kr.).

— ar,
Josef J. Fikar (v časopisech).

— ar,
Josef Tatar. — (Q, Svoboda).

A. R.,
Emil Frida.

A. R.,
Andrej Radlinský. — (Q, Rizner).

Aram,
Josef Mifek, divad. kritiky v Divadelním Světě.

d'Arbès MUDr.,
Jakub Arbes, čas. Paleček 1886. — (Q, A.).

Arbor Er.,
Arnošt Oliva.

Arcadius,
Václav Brodský. — (Q, Truhlář).

Arcanus Rafael,
Josef Šimánek. — (Dot.).

Ardito,
Ludvík Kühn, čas. Proudy, Lidové Noviny. — (Q, KA.).

Aresin Emil,
Miloš Jičínský.

Argus,
Josef Mifek. — (Q, KA.).

Argus,
V. Pšorn, čas. Čas, Čsl. úřední listy.

Argus,
Anton Štefánek. — (Q, F.).

Argyrius,
Jakob Stříbrský, Jakob ze Stříbra. — (Q, Truhlář).

Arietto Lad.,
Lad. Šebek (všeobecně).

Ari J.,
Jar. Jíra, čas. Čas. 1922.

Aristarchus Redivivus,
Václav B. Nebeský.

Arland Viktor,
Julius Skarlandt. — (Q, KA.).

Arleth Louis,
Jindřich Koblic, Z podivných strun bardovy harfy (1897), Poesie (Praha 1897), Kniha osamělého (Praha 1901), Písně Miriaminy (Praha, 2. vyd., 1902), Vyvolen hladu a štěstí (1911), Zpověď Samarita o Lazaře (1910), Dědictví z Vídně (1910), Jedinec (Praha 1900). — (Q, Nos.).

Armand Jules,
Antonín Fencl. — (Dot.).

Armande Louis,
Alois Žipek, V soumraku (Praha 1911). — (Q, Fr.).

Armin F.,
Fr. Herrman, čas. České divadlo 1922. — (Dot.).

Arminius,
Ig. Herrmann, čas. Paleček V. — (Dot.).

Arnebych,
Lad. Mattuš, čas. Nár. Polit. 1910—18. — (Dot.).

Arnosti K.,
Arnošt Kraus, divad. referáty v Union a j.

Aronova Juditha,
Karol Sidor, čas. Vatra. — (Dot.).

Ar. Sch. Pý.,
Arn. Sch. Polabský, čas. Koleda.

Artemisius,
Mikuláš Černobýl. — (Q, Seydler, Truhlář).

Arthur, Pan,
Karel Hašler, čas. Hum. listy, 1905—9.

Ar . . . ti,
Arnošt Kraus.

Artopoeus Pardubský Kašpar,
Pekař? — (Q, Seydler).

Arvín,
Václav Vraný. — (Q, Rizner).

Arzka,
Arnošt Procházka, čas. Lit. Listy r. XV. 1894. — (Q, Kr.).

— as,
A. D. Svoboda. — (Q, Rizner).

A. S. J.,
A. Slavomil Intibus. — (Q, Rizner).

ask.,
Antonín Skála, čas. Čsl. divadlo, Česká osvěta a j.

A. Sl.,
O. Braxatoris. — (Q, Rizner).

A. S. O.,
Adolf Svatopluk Osvald. — (Q, Rizner).

asp,
Arnošt Schwab-Polabský. — (Q, Svoboda).

Aspik,
K. Z. Klíma, čas. Lidové Noviny od 1919. — (Dot.).

Assula,
Samuel Tříska. — (Q, Truhlář).

Assula,
Tobiáš Tříska. — (Q, Truhlář).

A. Std.,
Alois Studnička. — (Q, Svoboda).

Aster Emil,
Marcelán Vojtěch Reitler.

Astor,
Bohdan Höfer. — (Q, KA.).

Astr C.,
Cyrill Straka, Poklad všech pokladů, Elixír mudrcův (Praha 1923). — (Nos.).

Astur,
G. H. Schauer, čas. Čes. Revue, Lid. Listy.

A. S. U.,
Antonie S. Urbanová (v dětských časopisech).

aš,
Ant. Šilhán, čas. Nár. Listy.

A. Š.,
Albert Škarvan. — (O, Rizner).

A. Š.,
Anton Štefánek. — (O, Rizner).

A—š,
Jaroslav Antoš. — (O, Svoboda).

A. T.,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue sv. 20., 1908. — (O, Kr.).

A. T.,
Andrej Trenkus. — (O, Rizner).

Atlant,
Jaroslav Chvojka, Přírodní prostředky ku zachování zdraví (1925). — (O, Nos.).

Atom,
Václav Havel, Kniha života (1920). — (O, Nos.).

a + u,
Ján Valluš. — (O, Rizner).

Aubanus,
Jan Boehme (překlad jeho spisu vydal Jan Mirotický: Obyčeje, práva, řády aneb zvyklosti všech národův, Olomouc 1579). — (O, Svoboda).

Audax,
Jan Smělý. — (O, Truhlář).

Audrcký,
Vilém Údrcký. — (O, Truhlář).

Auerbekcius Maximilian,
Biber. — (O, Seydler).

Augurus,
Marie Pernicova. — (O, Fr.).

Augusta Jan Maria,
Ferd. Zahrádka.

Aurogallus,
Matouš Aurigallus. — (O, Truhlář).

Austinus,
Mikuláš Mitas z Vorličné. — (O, Truhlář).

Auterinus,
Jan Daneš (Danielis, Danielides). — (O, Truhlář).

Autor Nejmenovaný,
Vácslav Řezníček, Modrá knihovna, sv. 7, 17, 18, 28, 34, 39, 58. — (O, Nos.).

av.,
Albert Wallo, čas. Slovenský Východ, Slovák, Kultúra, Sborník spolku prof. Slovákov. — (Dot.).

A. V.,
Andrej Vengerický. — (O, Rizner).

A. V.,
Antonín Veselý (obvyklá zkratka v Nár. Listech a v Čsl. Republice). — (Dot.).

Avanti Vittore,
T. J. Jiroušek. — (O, Podlaha, Bibliografie).

Ave,
A. V. Bukovský.

A. V. M.,
A. V. Maloch, České zpěvy (1856).

A. V. O.,
Adolf V. Obst (školské a učitelské časopisy).

A. W.,
Albert Wallo, čas. Slovák, Sborník spolku prof. Slovákov, Kultúra, Slovenský Východ. — (Dot.).

ax,
Em. Vachek, čas. Právo Lidu od 1919.

Axamit Jan,
Jan Svátek, Chraňme se před nákazou! (Č. Bud. 1921), — Jak se chrániti před nakažlivými nemocemi epidemickými a jak je léčiti (1915). — (O, Nos.).

a + y,
Andrej Buday. — (O, Rizner).

A — y,
Leopold Abaffy. — (O, Rizner).

A. Z.,
Julius Glücklich. — (O, Svoboda).

A. Z.,
C. Horáček.

A. Z.,
Ján Petrovič. — (O, Rizner).

A. Z.,
Ondřej Pukl.

A. Z. (ábranský),
Jur Petrovič, čas. Slov. Pohľady. — (O, F.).

Azalko Ř.,
O. Klazar. — (O, Fr.).

Azazel,
Josef Fořtel.

Aznov L.,
Josef Lázňovský, Poznejme svého presidenta (1919), Woodrow Wilson (b. r.), Z plavčíka pohlavárem černochů (1923). — (O, Nos.).

A. Ž.,
Svatopluk Čech, Prosba o tiché místo. Nár. Listy XXXIII. č. 80, 1893 21. 3.; knižně Rozličná prósa. (Několik feuil.) 1895. Různé barvy I.—V. I. Černá. Nár. Listy č. 10, 1893 10. 1. II. Bílá. Nár. Listy č. 17, 1893 17. 1. III. Červená, Nár. Listy č. 24, 1893 24. 1. IV. Modrá, Nár. Listy č. 32, 1893 1. 2. V. Zelená, Nár. Listy č. 65, 1893 8. 2. Strach z cizích myšlenek, Nár. Listy XXXII. č. 299, 1892

29. 10. Knižně Rozličná prósa. 1895. Z filosofických fantasií nefilologa I., II., III. I. Nár. Listy XXXII. č. 278, 1892 8. 10., II. Nár. Listy XXXII. č. 285, 1892 15. 10., III. Nár. Listy XXXII. č. 292, 1892 22. 10. Knižně Rozličná prósa. 1895. Brusařské epištoly I., II., Nár. Listy XXXIV. č. 213, 1894 4. 8.; též knižně Vybrané české humoresky II., 1890. Čas. Nár. Listy XXXIII. č. 3, 1893 3. 1. Klepy. Nár. Listy XXXII. č. 334, 1892 3. 12. Květinové korso. Nár. Listy XXXIII. č. 170, 1893 21. 6. Léto proti strachu z cizích myšlenek; Nár. Listy XXXII. č. 306, 1892, 5. 11.; knižně Rozličná prósa 1895. Myšlenky o myšlenkách. Nár. Listy XXXIII. č. 271, 1893 30. 9. Návrh nového spolku. Nár. Listy XXXII. č. 327, 1892 26. 11. O květinkách a sluníčku. Nár. Listy XXXII. č. 320, 1892 19. 11. Knižně: Rozličná prósa. 1895. Pražské zvony. Nár. Listy XXXII. č. 351, 1892 20. 12., knižně Rozličná prósa, 1895. Příprava k úřadu kritickému. Nár. Listy XXXII. č. 313, 1892 12. 11.; knižně Rozličná prósa 1895. — (O, Fl.).

B

b,
Jos. Boleška (hudební referáty).

b.,
Pavol Bujnák, čas. Prúdy. — (O, F.).

b,
K. B. Mádl, čas. Ruch, Umělecký ruch. — (Dot.)

—b.,
Arnošt Procházka, čas. Lit. Listy r. XV., 1894. — (O, Kr.)

— b.,
Bohumil S. Urban, čas. Národní Listy, Legie.

— b —,
Ot. Svoboda, čas. Posel z Budče od 1892, Beseda učitelská 1893—7, Český učitel. — (Dot.)

B.,
Julius Bodnar, čas. Slov. Pohľady.

B.,
Bedřich Jedlička. — (O, Fr.)

B.,
Antonín P. Kalina, čas. Reforma.

B,
Václav Tille, čas. Nár. Listy 1913.

B.,
Zdeněk Wirth, čas. Volné Směry, Styl.

Babinský,
St. Řehák. — (O, Klikar.)

Babor,
J. Růžička, Černá ves (Praha 1913)). — (O, Svoboda.)

Babor Miloš,
Vilém Bitnar. — (O, KA.)

Baborka Ant.,
Jan Neruda. — (O, Svoboda.)

Baburin,
Marie Holá, čas. Venkov, Rozkvět.

Bačetínský B... P...,
Bohuslav Pohl, Nové Evangelium čili filosofie pracujících (Praha 1931). — (Kat. 1931.)

Baf,
F. A. Borovský, čas. Světozor, Zlatá Praha. — (Dot.).

Baghýra,
Jar. Dinoký (v revuích a denních listech, Č. Slovo).

Bajraktar,
Duchoslav Panýrek. — (Dot.)

Bakančoš,
Ján Brádňan, čas. Národnie Noviny. — (O, Rizner.)

Balán A. F.,
Pavel Durdík, Německé osady na Rusi (Osvěta 1874), — Ruský umělec Vereščagin (Osvěta 1875), — Německý pud na východ a Rusko (Osvěta 1873), — Státní rozpočet a berniční zřízení v Rusku (Osvěta 1873), — Slovanstvo v Asii a výprava Chivská (Osvěta 1874).

Baldesari,
Vojtěcha Plumlovská (všeobecně). — (Srv. Bibliografie spisů, Úhor XII. 1925, 37 a d.)

Baldnaj C. A.,
Jan Dlabač, beletrie v čas. Národní Buditel, Podřipan.

Balislav N.,
Jos. K. Urbánek.

Ban,
B. Voldan, čas. Hud. Věstník 1917.

Bánovský Ďuro,
Jiří Bánovský. — (Q Svoboda.)

Báňský L.,
Čeněk Kalandra, Sladké hříchy (1915). — (Q Nos., Fr.).

Barakovský,
Josef Barák. — (Q Klikar.)

Baranákov Jarka,
Jarmila Urbanová. — (Q KA.)

Baranovský,
Gustáv Izák. — (Q Rizner.)

Barbara,
Vlad. Karel Herain. — (Q KA.)

Barbour A. M.,
Jaroslav Im. Janeček. — (Q KA.)

Bard Stanko,
Stanislav Matějček. — (Q KA.)

Bardoun Vojtěch,
Josef Koněrza, překlad Bałuckého Jen výš (1880). — (Q Klikar.)

Bareš Jan,
Fortunát Toman. — (Q KA.)

Barnabáš Satan,
Jos. V. Sládek, čas. Paleček V.

Barnet Vilém,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue, sv. 14. 1903. — (Q Kr.)

Barta J.,
Vlad. Čech, čas. Květy 1904.

Bartelmus Ing.,
Jiří Trůneček. — (Q KA.)

Bartoch Jar.,
Ladislav Brtnický, čas. Zl. Praha 1884. — (Q Svoboda.)

Bartoloměj (Bartoš) od sv. Jiljí,
Bartoš Písař. — (Q Seydler.)

Bartoň Otokar,
V. Krofta, čas. Vydrovy Besedy, X. — (Q KA.)

Bartoš Felix,
Jan Brauner, Kačka Vomáčená (Praha 1931), — Zásnuby pana Kabourka (Praha 1931). — (Kat. 1931.)

Bartošek,
Bartoš z Drahenic. — (Q Svoboda.)

Barturé Raelph,
Rud. Horský, čas. Děln. noviny 1891 až 1899, Naše listy 1900—1910. — (Q Podlaha.)

Barvíř Artur,
Josef Nesnídal. — (Q KA.)

Barvíř Jan,
Jan Malíř.

Basilisk,
Ignát Herrmann, čas. Paleček V. — (Dot.)

Bass Eduard,
Eduard Schmidt (všeobecně).

Báťa,
Daniel Z. Lauček, čas. Národnie Noviny. — (Q Rizner, F.).

Batizovský Janko A.,
Ján Alexander Fábry, čas. Orol. — (Q Rizner.)

Bauer K.,
Konrád Sedláček, Nepřátelé demokracie, (Zábřeh 1922), Politic. epištoly (Olomouc 1922), Pomozte Rusku (Olomouc 1922), Církev a stát (Olom.). Co se stalo na Svaté Hoře u Příbrami (Olom. 1925). — Myšlenkové proudy v československé církvi (Olom. 1924). — Jak se dělají v demokratické republice zákony (Olom. 1922), — Vojna s Vatikánem (Přerov 1925). — Výsady římsko-katolické církve v Československé republice (Přerov 1924-25). Za svobodu národa (Olom. 1923) — Zaměstnanci a politika (Olom. 1923) a jiné katol. brožury. — (Q Nos.)

Bauchalová Marie,
K. J. Zákoucký.

Bavor Josef,
Jos. V. Sedlák, čas. Květy 1866. — (Q Seydler, Klikar.)

Bavorovský,
Augustin Pitlík. — (Q KA.).

Bavorovský T.,
Jindřich Veselý. — (Q KA.)

Bay,
František Bayer. — (Q Svoboda.)

Bayer Zdenko,
Zdeněk Hůla. — (Q KA.).

Bažant Fr.,
Svatopluk Čech, Filemon a Baucis. Květy II., 2. díl, 1880 knižně Povídky, arabesky a humoresky IV. (1883. — Ledové květy. Květy IV. 1881, též knižně: Několik dobrých povídek, 1884. — (Q Fl.).

Bb,
Jiří Baborovský, odb. čl. z chemie. — (Dot.)

B. B.,
Bedřich Baltík. — (Q Rizner.)

Bbg.,
Jan Branberger, čas. Čas.

Bbg. J.,
Jan Branberger, čas. Čas od 1909.

B. Bová (též B. B-ová),
Božena Benešová, čas. Kmen, Lípa.

Bčka,
Josef Borovička. — (Q Svoboda.)

B. Č. L.,
Bedřich Čurda-Lipovský, čas. Duch Času, Rudý kraj, Volné Slovo, U rodného krbu, Hlubina, Moravský buditel, Lidová osvěta a j.

B. Č.-L.,
Bedřich Čurda-Lipovský, čas. Duch Času a j. listy.

B. D.,
Bol. Dolejšek, čas. Tábor, Nár. Politika 1886—90. — (Srv. Hradišťšký.)

BDA Laděk,
Laděk Beneda, La java (1925). — (O↘ Nos.)

Bdš,
Eduard Baudyš, čas. Českoslov. Zemědělec.

Be,
K. Beneš. — (O↘ Svoboda.)

Bebravín,
Michal Kiss, čas. Nár. Noviny, Nár. Hlásník. — (O↘ Rizner.)

Bečvan Bedřich,
B. Konařík.

Beda Mrak,
K. B. Mádl (viz úvod.).

Bedlivý Milovník,
Matěj Bél. — (O↘ F.)

Bedra,
Bedřich Konařík. — (O↘ KA.)

Bedřich M.,
Beneš Bedřich.

Bejvával Jaroslav,
Patrik Blažek, Historky u nastaveného stolu (1896), čas. Švanda Dudák 1892 až 1895.

Békesy Pál,
Ján Pavol Tomášek. — (O↘ Rizner.)

Bělák Vojtěch,
Fr. Šimáček. — (O↘ Seydler, Klikar).

Belan,
Jozef Bohúň. — (O↘ Rizner.)

Bělečský,
Antonín Svoboda.

Bělina Jan,
Jar. Dlouhý, Bible a věda (1916). — Dělnické zahrady (Hradec Král. 1910). — Katakomby (Hradec Král. 1903). — Kázání na neděle v době vánoční (př. 1909). — Kázání na neděle v době svatodušní (př. 1910). — Kázání na neděle v době velikonoční (př. 1909). — Kdo je nepřítelem dělnictva? (1904). — Kdo jest otrokem? (1903). — Lurdy v roce 1901 (Praha 1902). — Lurdy v roce 1902 (Praha 1903). — Maria, útočiště hříšníků (Olomouc 1907). — Maria v životě a ctnostech (1910). — Mravouky bez Boha (Hradec Král. 1913). — Národové, vraťte se ke Kristu (1902). — O duši lidské (Hradec Král. 1905). — Rozumem ku pravdě (1902). — S kým mohou býti spiritisté ve spojení? (Hradec Král. 1905). — Spiritismus (1906). — Spojenci spiritistů (Hradec Král. 1905). — Svobodné zednářství (Hradec Král. 1096). — Účelnost v přírodě (Hradec Král. 1904). — Úpadek vědy (Hradec Král. 1915). — Víra a věda (Hradec Král. 1906). — (O↘ Nos.)

Bělinský N.,
Václav Oliva. — (O↘ KA.)

Bělinský Václav,
Václav Oliva, Z dob minulých a přítomných (Olom. 1902).

Belius,
Matěj Bél. — (O↘ F.)

Belkovič,
Karol Bielek ml., čas. Hlasník, Nár. Noviny, Slov. Denník. — (O↘ Rizner, F.).

Bělohorský,
Václav Helebrant. — (O↘ KA.)

Bělohorský V. M. V.,
Vojtěch Vejškráb (všeobecně).

Bělovodský,
Rudolf Bouda. — (O↘ KA.)

Bělopotocký K.,
Kašpar Fejerpataky. — (O↘Klikar, F.).

Běloújezský,
Vilém Sladomel, Ottovy kalendáře. (O↘ Svoboda).

Bělská A. J.,
Anna Mittenhubrová, Štěstí vstříc (1918).

Bělská A. M.,
Anna Mittenhubrová. — (O↘ KA.).

Bělská J.,
Anna Mittenhubrová. — (O↘ KA.).

Bělský,
Jan Špata.

Bělský Arnošt,
Antonín Roček v Samostatnosti. — (Dot.)

Bělský Eduard,
Eduard Beneš, T. G. Masaryk (Annemasse 1916). — (O↘ Nos.)

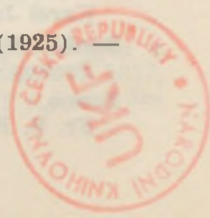
Bělský V. O.,
Václav Oliva, Reformace ve světle pravdy (1904). — (O↘ Nos.).

Bel. V-Dere,
Frant. Rudolf Vaverka, čas. Rudý kraj, Mladý socialista, Duch Času, Náš kraj, Ruch, Lada, Ilustr. Listy, Novina, Volné Slovo.

Ben,
Jan Fildan, čas. Zora, Host.

Ben Akiba,
Josef Šváb, Veselé modistky (1925). — (O↘ Nos.)

Ben Amort,
Ot. Fischer, čas. Nár. Listy.

Benátský,
Matěj Stříbrský. — (Q↘ Svoboda.)

Benátský,
Ant. Jaroslav Vrťátko, Pomněnky na rok 1841, Květy 1844, Osvěta 1887. — (Q↘ Seydler, Klikar.)

Benátský J.,
Václav Rab, čas. Č. Včela, Květy 1840. — (Q↘ Novomlynský.)

Benda Jan,
Jan Svátek, Láska ženy trůny boří (1924), Rádce pro zajištění budoucnosti válečných invalidů (Č. Buděj. 1917). — (Q↘ Nos.).

Benda K.,
Ant. Podlaha. — (Q↘ Podlaha, Bibliografie).

Benda Václav,
Svatopluk Čech, Šumařovo dítě. Lumír I. 1873; knižně Básně 1874; Světozor XX. 1886. — (Q↘ Fl.).

Beneš-Buchlovan B.,
Bedřich Beneš (všeobecně od r. 1917).

Beneš-Buchlovský,
Bedřich Beneš, Za naším humienkom (1922). — (Q↘ Nos.).

Beneš J.,
Jan Ladecký.

Beneš Jizerský Karel,
Karel Josef Beneš, Děvče s květinami (1921). — (Q↘ Nos.).

Beneš Karel,
Karel Hádek. — (Q↘ Fr.).

Beneš Šumavský,
Václav Beneš (všeobecně).

z Benešova,
Jan Petřík. — (Q↘ Svoboda).

Benešovský,
Matouš Philonomus. — (Q↘ Svoboda).

Benešovský Adam,
Adam Volf. — (Q↘ Seydler, Rizner).

Benešovský-Veselý J. J.,
Jan V. Veselý (všeobecně). První lit. pokusy psány společ. s Jarosl. Benešovským, odtud pak podržen pseudonym.

Beneš z Kola, Bedřich M.,
Bedřich Beneš, Šestipramenný svazeček loutkových her (1916). — (Q↘ Nos.).

Benjamin,
Miloslav Krčméry, čas. Stráž na Sione. — (Q↘ Rizner).

Benjamin,
Alois Skoumal. — (Q↘ KA.).

Ben Jehuda,
Karel Juda. — (Q↘ Fr.).

Benkovský A.,
Prokop Chocholoušek, čas. Poutník 1848.

Benno,
Fr. S. Paukner. — (Q↘ KA.).

Beňovský M.,
Otto Matzenauer, Slovenský dobrák (2. vyd. Trnava 1902), Smaragda (2. vyd. Trnava 1907). — (Q↘ Nos.).

Ben V.,
Václav Buben, U děravého sudu (1926). — (Kat. 1927).

Ben Walther,
Bedřich Beneš, Natrháno na cestě k životu (Studentský almanach 1904), Jáchyma Beneše cesta na zkušenou (Přerov 1917), Marcel Schlaf (Přerov 1907), Knížka básní didaktických (Uh. Hradiště 1909), Kratochvilný příběh Lva Kefase (Buchlovice 1914), čas. Šibeničky 1906. — (Q↘ Nos.).

Beppe de Vinci,
Josef Wünsch, čas. Paleček I.

Bergmanová Josefa,
Josef Pachmayer, čas. Květy 1890.

Berka Přemysl O.,
Přemysl Bačkora, Zámek Kaňovský (Pověst od Severina Goszczyňského, Praha 1871).

Bernan Friedr.,
Přemysl Bačkora, Plaňany s okolím (Praha 1896), články v Letem českým světem.

Bernard V.,
Ant. Podlaha. — (Q↘ Podlaha, Bibliografie).

Berounský,
Jan Mostnik. — (Q↘ Svoboda).

Berounský,
Jan Standera. — (Q↘ Svoboda).

Berounský,
Jindřich Sušil. — (Q↘ Svoboda).

Berounský Jan,
Achilles? — (Q↘ Seydler).

Berounský Josef,
Josef Šefl, Černohorka Marica (1927), Akir Bezir, lupič albánský (1924). — (Q↘ Nos.).

Beskydov Jan,
Jan Palárik. — (Q↘ Seydler, Klikar, F.).

Bessus,
Moravec. — (Q↘ Seydler).

Beta,
Jindra Hušková, roz. Flajšhansová, divad. referáty v Slov. Denníku. — (Q↘ KA.).

Beta,
Arnošt Procházka, čas. Lit. Listy, roč. XIV., 1893. — (Q↘ Kr.).

Bezděk Vladimír,
Vl. Vašátko, úvahy filosofické. — (Q↘ Svoboda).

Bezděková Růžena,
Růžena Vacková. — (Q↘ KA.).

Bezejmenný,
Josef Deograt Konrád. — (O↘ Svoboda).

Bezejmenný,
Jaroslav Marcha. — (O↘ KA.).

Bezkyd A.,
Ant. Zamazal. — (O↘ Podlaha).

Bezný Karel,
Karel Bartovský. — (Dot.).

Bezplatný,
Ant. Pikhart. — (Dot.).

Bezprav Petr,
V. Lounský, Sibiřské písně (1920). — (O↘ Nos.).

Bezruč Petr,
Vladimír Vašek, Básně (Slezské číslo Času 1903), — Maryčka Magdónova (1919), Písně (Chicago 1910, 1911), — Slezské písně (Praha 1909, 1911, Jekatěrinburk 1918, Brno 1920). — Slezské písně (Dodatky 1910). — Výbor ze Slezských písní (Brno 1920). — Maryčka Magdónova. 70.000 (1919). Cituji jen hlavní vydání. — (O↘ Nos.). Vl. Vašek vydal též anonymně Stužkonoska modrá (Brno 1931), — Kalina (Břeclav 1933). — (Kat. 1933).

Běžec,
P. F. Malý. — (O↘ Fr.).

B. F.,
B. Foit, čas. Naše kniha, Radikální listy, Samostatnost. — (Dot.).

B. F.,
Jar. Vrchlický, čas. Lumír 1883.

Bíba J.,
Karel Žák, překlady sp. Stevenson a Osborne, Tajemství. — C. Doyle, Pozdní pomsta.

Bíbr Dr.,
Zdeněk Mikyška. — (O↘ KA.).

Bidlo Václav,
Vilém Bitnar. — (O↘ KA.).

Bielohorský,
Gustav Božo, Vražda v dome bankárovom (Trnava 1925). — Žltý gombik (Trnava 1925). — Stolar a kravata (Trnava 1927). — (O↘ Nos.).

Bielohorský,
Martin Kollár, Za čo sa ľudia súdia (2. vyd., Trnava 1921). — (O↘ Nos., Rizner).

Blahoslav Ján st.,
Ján Blasius. — (O↘ Rizner).

Bierk Chr.,
J. Kreibich.

bil,
František Přibil, hlavně v Nár. Politice.

— bil,
Fr. Přibil. — (O↘ Fr.).

Bílá Magda,
Vlasta Vainová. — (O↘ KA.).

Bil Č.,
Č. Ibl, čas. Zl. Praha 1885, 1888, Lit. obzor IV. 1902. — (O↘ Klikar).

Bílek Fr.,
Emanuel Stehlík, čas. Zlatá Praha. (O↘ Svoboda).

Biliánová Popelka Marie,
Marie Popelková-Biliánová (všeobecně).

z Bíliny Bartoloměj,
Bartoloměj Synopfer (Sünhofer). — (O↘ Svoboda).

Bílková Růžena,
Vojtěch Vejškráb. — (O↘ Svoboda).

Bílovský Bohumír Hynek,
Gottfried Josef Bílovský. — (O↘ Svoboda).

Bílý Dr.,
Jan Bílý, čas. Mor. Noviny.

Bílý Jan,
Marie Popelková. — (O↘ Fr.).

Bílý L.,
G. Jaroš.

Bis,
Vincenc Červinka (pro publicist. práce).

Biskupec,
Mikuláš z Pelhřimova. — (O↘ Svoboda).

bk,
Gabriel Blažek. — (O↘ Svoboda).

Bk,
Al. Batěk, čas. Listy chemické 1899—1904, Zájmy všelidské 1908 a d.

Bk,
Václav Brtník. — (O↘ Fr.).

B. K.,
Josef Braun. — (O↘ Svoboda).

B. K.,
Karel Bušek. — (O↘ Svoboda).

B—k P.,
Pavel Bujnák, čas. Slov. Pohľady 1909. — (O↘ F.).

Bkř.,
J. M. Bakalář, mor. časopisy od r. 1878.

Bláha J.,
Otakar Josek.

Bláha Jan,
Jan Dvořák. — (O↘ KA.).

Bláha Rudolf,
Arnošt Procházka, překl. Stendhal, Abatyše v Castru (Knihy dobrých autorů č. 43). — (O↘ Kr.).

Blaho,
Lad. Novomestský. — (O↘ F.).

Blahoslav J.,
Jan Benedikti (fingovaný pseudonym u sp. Počátkové českého básnictví 1817, které napsali Frant. Palacký a Pavel Josef Šafařík).

Blahoslav Ján ml.,
Ján Blasius. — (Q Rizner).

Blanchenoir,
Rudolf Mařík. — (Q KA.).

Blanická Blanka,
Anastazie Martínková, Jiřina (Kralupy n. Vlt. 1927). — Pohádky (Tábor 1927). — (Kat. 1928).

Blanický,
Julius Brabec. — (Q Svoboda).

Blanický,
Karel Havlíček (při skladbách smělého obsahu buditelského, srv. Jan Jakubec, Naše doba 1905, str. 8.).

Blanický Jan,
Jan Ohrenstein.

Blanický Jaroslav,
Jaroslav Novák, Ozvěna duše (1903) v Publikacích mladých 1899—1902. — Z knihy života (1912), — Črty a nálady (1915), — Vysněné touhy (1929), čas. Lada, Eva, Našinec, amer. Nový domov, amer. Katolík. — (Q Nos.).

Blanický Oldřich,
Jaroslav Zyka-Borotínský. — (Q Čelikovský).

Blás Karel,
Karel Polák. — (Q KA.).

Blás K. R.,
Karel Polák. — (Q KA.).

Blass Leo,
Karel Sabina. — (Q úvod).

Blatnický Šimon,
Michal Růžek. — (Q KA.).

Blatník Julius,
Josef Hradecký. — (Q KA.).

Blauhaas Dr. V.,
Jakub Arbes, Jak jsem se stal ministrem. Paleček 1882; později vsunuto do románu „Mesiáš" 1883. — (Q A.).

Blažek J.,
Ot. Josef, čas Osvěta 1907.

Blažena,
Maria Holuby, roz. Boorová. — (Q Rizner).

Blažený,
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. — (Q Rizner).

Blechta Jáchym,
Antonín Ráb, První kniha lyriky (1925). — (Q Nos.).

Blot,
Jos. Stanislav Kaňka, čas. Právo, Pravda, Děl. listy, Budoucnost 1877—1881.

Blovický,
Jan Chylabaeus. — (Q Svoboda).

Blovská Anna,
Lad. Mattuš, čas. Hlas Národa 1888 až 1900.

Blovský,
Jos. Alex. Dunder. — (Q Seydler).

Blovský A.,
Ant. Lad. Dlask.

Blř,
J. M. Bakalář, mor. časopisy od r. 1857.

Blš,
Robert Balaš (Česká Osvěta).

Bludár,
Andrej Bella, čas. Slov. Pohľady. — (Q Rizner, F.).

z Blumenberka Václav Fr. Celestýn,
V. Fr. Nebeský z Blumenberka. — (Q Svoboda).

— b — n —,
Pavel Dobšinský, čas. Sokol. — (Q Rizner, F.).

Bnn,
K. Bloman. — (Q Svoboda).

B. O.,
Oskar Butter (Duch novin). — (Q Čelikovský).

Bob Alexander,
Ig. Herrmann, Švanda Dudák, 1895. — (Dot.).

Bobeš Čertovák,
Jos. Krondl, čas. Paleček III.

Bobrovecký,
Ambro Pictor. — (Q Rizner).

Bobrovský Jozef,
Jozef Šandrik, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner).

Bocko Daniel,
Daniel Botzko. — (Q Svoboda).

Boček Čeněk,
Boh. Čermák. čas. Naší mládeži 1882 až 1890.

Boček Tipan,
Vítězslav Boček, Když jsem plela len (Vys. Mýto 1924), — Tak už neplač (Chrudim 1924), — Umřely nožičky (Chrudim 1924). — (Q Nos.).

Bočko,
Andrej Bella, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner, F.).

Bodláček G.,
J. Kubelka. čas. Paleček III.

Bodlák J.,
Julius Myslík. satyr. verše v časopisech.

Bodlák P.,
Jos. Vlastimil Fürst. — (Q KA.).

Bodlák Prokop,
K. V. Rais, Trny (Praha 1880). — (Q Klikar).

Bodlák Š.,
Vrat. Kaz. Šembera, žurnal. články.

z Bodlákova Prokop,
K. V. Rais. — (Q Svoboda).

Boemius,
Jan Boehme. — (Q Svoboda).

Bogdanovič,
Pavel Blaho. — (Q Svoboda).

Bogislaus Ignatius,
Jan Theofil Elsner. — (Q Svoboda).

Boháč Jan Křtitel,
Jan Kř. Bohacz. — (Q Svoboda).

Bohata Kamil,
Frant. Karel Zachoval, čas. Nár. Listy. — (Q KA.).

Bohdanecký A.,
Jan Ev. Kosina, Čechové před Milánem (1850).

Bohdanecký,
Josef Jaroslav Langer. — (Q Seydler).

Bohdanecký,
Krištof Mathebaeus. — (Q Svoboda).

Bohemicus L. M.,
Lad. Mattuš, čas. Osvěta 1908. — (Dot.).

Bohemotrebovinus,
Jan Chorinus. — (Q Svoboda).

Böhmová Anna,
Adolf B. Dostal, básně Zlatá Praha 1905, 1906, překlady Kurt Kraatz a svob. pán ze Schlichtů, Taktika lásky (1907), — Jindřich Mann, Novely (1906), — Göthe, Hans Sachs, Schandorf, První láska (1908), — překlad operety Baron Větroplach z Nemanic (1919), — Pohádka o Jirkovi (1921), — Studánka mudrců (Č. Budějovice 1924). — (Q Nos.).

Böhnel Miloslav Bedřich,
Bedřich Böhnel (všeobecně).

Bohuporučený,
Ján Leška. — (Q Rizner).

Bohuslav,
Bohuslav Nosák. — (Q Rizner).

z Bohuslavic M.,
Jozef Miloslav Hurban. — (Q Rizner, F.).

Bohuslavský J. B.,
Jozef Buday, Ľudové poviedky (Trnava 1925), — Naša prva národná púť do Ríma (Trnava 1925), — Za bratmi do Ameriky (Bratislava 1927). — (Q Kat. 1927, 1928, Nos.).

Bohuš od Váhu,
Ľudovít V. Rizner. — (Q Rizner).

Bohušovský,
Frant. Mach.

Bohutiensky,
Michal Bodický. — (Q Rizner, F.).

z Bohutína Prokop,
Ve šlépějích Kramériusových (Telč 1908), — Z extensí středoškolských (Beroun 1922), — Za lidovou osvětou (Beroun 1915). — (Q Nos.); čas. Osvěta lidu, Ratibor.

Bohutínský Eugen,
Václav Vratislav Tomek, Česko-saské Švýcarsko (1906), — Norimberk (1908), — Praktická rukověť pro hodináře a příbuzná řemesla (1908). — (Q Nos., KA.).

Bohuznámý,
Josef Gašparik, Modlitebná knižočka pre dietky (7. vyd., Turč. Sv. Martin, 1926) — (Kat. 1928).

Bocher R.,
Karel Sedláček. — (Q Čelikovský).

Bochníček J.,
Dr. Zdeněk Kalista. — (Q KA.).

Boj Vlastislav,
Rudolf Eliáš, v časopisech. — (Q KA.).

Bojar Ivo,
J. Bogar, čas. Nový život.

Bojar Ladislav,
Adolf Vašek.

Bojek,
Vladimír Bureš (všeobecně).

Bojenický Fr. J.,
Frant. Sláma. — (Q Seydler).

Bojislav,
Ferd. Strejček, čas. Ohlas od Nežárky. — (Dot.).

Bojko R.,
Dr. Alois Horák (všeobecně).

Bolech Fr. Dr.,
Gustav N. Mayerhoffer. — (Q KA.).

Bolek,
Boleslav Havlíček. — (Q KA.).

Bolek Střezivoj,
Metoděj Havlíček. — (Q KA.).

Bolemír,
Václav Bol. Nebeský, čas. Květy 1838.

Boleráz P.,
Anton Prídavok, čas. Nár. Noviny. — (Q KA.).

Boleslav,
Viliam Pauliny-Tóth, čas Nitra. — (Q Rizner).

Boleslav Camil,
Miloš Čech, čas. Paleček III.

Boleslavský,
K. Ant. Madiera. — (Q Novomlynský).

Boleslavský Havel,
Josef Mikuláš. — (Q Seydler, Klikar).

Bolhav,
Boleslav Havlíček. — (Q KA.).

Bonasia Vittorio,
Viktor Kamil Jeřábek. — (Q KA., Fr.).

Bonaventura,
Josef Piter. — (Q Svoboda).

Bor Alois,
Frant. Sláma, Doktor Paprika (1897), různé časopisy.

Bor J.,
Dalibor Chalupa, různé deníky (1919 až 1929). — (○ KA.)

Bor Jan,
Jan Kresta, Oběti strojů (Mor. Ostrava 1931). — (Kat. 1931, ○ KA.)

Bor Jan Jaroslav,
Jan Strejček (všeobecně).

Bor Kazimír,
Arne Novák. — (○ KA.)

Bor Petr,
Max B. Stýblo. — (○ KA.)

Borecký,
Václav Novák. — (○ Svoboda.)

Borecký František,
František Cajthaml, O socialismu (Chicago 1902), Zrcadlo Němcům (Ústí n. L. 1925). — (○ Nos., KA., Fr.).

Borecký Jan,
Michal Marhan. — (○ Svoboda.)

Borek J.,
Fr. Roháček, čas. Šv. Dudák 1884, — Povídám pohádku (1908). — (○ Klikar).

Borek Jan,
Dr. Jan Vojtěch Sedlák. — (○ KA.)

Borek Jos.,
F. J. Andrlík. — (○ Fr.)

Borek L.,
K. Kabrle.

Borek T.,
Arnošt Oliva.

Borghese F. V.,
Ing. Frant. Ventura. — (○ KA.)

Borgis,
Arnošt Heinrich.

Borin,
Augustin Način. — (○ Čelikovský).

Boris Ř.,
Adolf Kubis. — (○ KA.)

Borková Magda,
Ludmila Glaserová. — (○ Nár. Politika, 5. IV. 1925.)

Borkovec,
F. X. Harlas, čas. Čes. Svět.

Boroda J.,
Jaroslav Barth, překlad: Egon Lützeler, Putující duše (1906), čas. Nová kultura, Isis, Čas. č. lékařů, Kalendář č. lékařů, Revue okultní.

Boroška-Loviškin,
Karol Salva, čas. Priatel Dietok. — (○ Rizner, F.).

Borotínský Jaroslav,
Jaroslav Zyka (všeobecně).

Borov Jiří,
Slavoj J. Sousedík, Karel Havlíček Borovský (Opava 1921). — (○ Nos., KA.)

Borovec Josef,
Josef Balda, Jak Bumbrlíček ve chvilce. vyhnal čerty z mlýnice (Praha 1931), — Špatný tramp Nekňuba aneb Dobrý Paďour Vendelín (Praha 1931), — Kampak s ohněm na hasiče. — (Kat. 1931, 1933.)

Borovohájsky,
Adolf Petr Záturecký. — (○ Rizner, F.)

Borovský Fr.,
Fr. Ruth. — (○ Svoboda.)

Borovský Havel,
Karel Havlíček, čas. Česká Včela 1845, Čas. Čes. Musea 1846, překlady Gogola. Voltaira.

Borský,
Miroslav Franěk. — (○ KA.)

Borský Lev,
Lev Bondy (všeobecně).

Borský T. A.,
Vojta Stein, čas. Divadlo.

Boruta Petr,
Rudolf Eliáš, v časopisech.

Bořek Břetislav,
Jaroslav Zyka-Borotínský. — (○ Čelikovský).

Bořický Zdislav Dr.,
Miroslav Tyrš, Phidias, Lumír VII. 1879.

Boskovic L.,
Josef Pilnáček. — (○ Novomlynský.)

Boskovický Květa,
Alois Květ Oderský. — (○ KA.)

Boskovský,
Jos. Alois Kouble. — (○ Klikar, Novomlynský, Rizner).

Boston Frank,
Antonín Šrámek a Karel Schulz, Golden star line (1925), — Letem k zlatu (1925). — Odkaz posledního cara (1926), — Přízrak moci (1926), — Tajemství kapských diamantů (1925). — (○ KA., Nos.)

Bošek Karel,
Hynek K. Bouška.

Bošinský Václav,
Václav Pokorný. — (○ Podlaha.)

Bošínský,
Sam. z Tardy. — (○ Klikar).

Boubín V.,
Adolf Ludvík Krejčík, čas. Čas. — (○ KA.)

Bouda B.,
Boř. Prusík.

Bouda Gusta,
Augustin Bouda. — (○ KA.)

Bouchalová Marie,
Karel J. Zákoucký.

Bouknot A. F.,
Alfred Fuchs, čas. Čsl. Republika.

Bousek Ant.,
Jakub Arbes, překl. Sigmund Koliš: Z doby absolutismu (1888). — (Q, A.)

Boušková Albína,
Věra Vášová. — (Q, Fr., KA.)

Boy Melly,
Boř. Prusík.

Boža,
Bohuslav Foit. — (Q, Čelikovský, KA.).

Božek J.,
Karel Žák, překlad Doyle, V zajetí dervišů.

Božek Jaroslav,
Otakar Josek, čas. Osvěta 1903—8, 1913.

Božena,
Ľudmila Riznerová. — (Q, Rizner.)

Božetěch,
Václav Bělohlávek (všeobecně).

Božetěch V.,
Václav Ježek. — (Q, Svoboda.)

Božislava,
Frant. Pichlová, roz. Svobodová, překl. Lucie od Reybanda (1843). — (Q, Seydler, Novomlynský).

Bp.,
Bohdan Pavlů, čas. Průdy. — (Q, F.)

B. P.,
Bohumil Čuřín, srv. Polan.

B. P.,
Bohdan Pavlů, čas. Průdy. — (Q, F.)

B—r,
Julius Bodnar, čas. Stráž na Sione, Slov. Pohľ. 1907. — (Q, Rizner.)

B. R. (Brando Rovinov),
Leopold Abaffy. — (Q, Rizner.)

B. R.,
Rudolf Bačkovský, Slovníček anglicko-český (2. vyd. 1920), — Slovníček cizích slov v češtině (3. vyd. 1922), — Slovníček českoanglický (2. vyd. 1920), — Slovníček českomaďarský (3. vyd. 1921), — Slovníček českomaďarský a maďarsko-český (1916), — Slovníček českoněmecký (1916), — Slovníček česko-polský a polsko-český (1917), — Slovníček česko-srbochorvatský a srbochorvatsko-český (1916), — Slovníček německo-český (1916), — Slovníček rumunsko-český a česko-rumunský (1917). — (Q, Nos.)

Brabec Filip (též Adolf),
Fr. Flos, kalend. Havlíček, Palacký. — (Dot.)

Bradáček Č.,
Boleslav Havlíček, Kolegialita (1924). — (Q, Nos., Kat. 1925.)

Bradáček Č.,
Boleslav Havlíček. — (Q, KA.)

Bradatý Jiří,
Stan. Řehák.

Bradelský,
Matěj A. Hrubý, čas. Hvězda, Rodinná kronika, Praha. — (Q, Seydler).

Bradelský Jos.,
Jos. Klvaňa, čas. Šv. dudák.

Brand J.,
Emanuel Lešehrad, překl. O. S. Marden: Vůle k činu (1922). — (Dot.)

Brach J.,
Julius Škarlandt. — (Q, KA.)

Bran Jan,
Jan Pospíšil. — (Q, KA.)

Brandensis,
Jiří Brandýsský. — (Q, Truhlář.)

Bránecký Michal,
Michal Boor, čas. Sokol, Orel. — (Q, Rizner.)

Braniborský,
Ivan Ľub. — (Q, Rizner.)

Branický Milán,
Jos. Fr. Rejzek. — (Q, Klikar.)

Branický V.,
V. Šimáček. — (Q, Svoboda.)

Branislav z Kysáču,
Ján Mičátek, čas. Nár. Noviny. — (Q, Rizner).

Branišovský H. P.,
Jan Pospíšil. — (Q, KA.)

Branovický,
František Brábek, čas. Paleček V.

Bratislavský Boleslav,
Vincenc Návara, Podivuhodné príbehy pána Vomačku, pána Balonka, pána Klinčoka, pána Filajku, pána Vrculku, pána Stehlíčka, pána Rypáčka a druhých pánov (Košice 1928), — Tri chrysanthemy a iná próza (Košice 1922), — V borbe s temnotou (Košice 1922), — Zúfalé duše (Košice 1925). — (Q, KA., Nos., Kat. 1924, 1925, 1926.)

Bratr Calixtus de Ense,
Josef S. Kačer, epická báseň: Kalich, meč a kříž (1870).

Bratr Ivan,
Jan Šnobr. — (Q, KA.)

Bratr Ruch,
Karel Domorázek. — (Q, Čelikovský.)

Bratr Vojtěch,
Josef Kouba. — (Q, Podlaha.)

Brauner Jan,
Jan Bartoš, Konec Jakuba Carranzy (1916), — Primo vere (1913), — Člověk, jenž má 5000 v kapse (Turnov 1928). — (Q, Nos., Kat. 1928.)

Brauner Leon,
Miloš Šebesta. — (O↘ Bitnar.)

Braxatoris A.,
A. Sladkovič. — (O↘ Rizner.)

Braxatoris Martin,
M. Sládkovičov (všeobecně).

Brazda Jakub,
Jakub Brazidin. — (O↘ Svoboda.)

Brázda Jan ze Zlámané Lhoty,
Ant. Lenz, polemické články proti Alfonsu Šťastnému, souborně ve sp. Syllabus Pia IX. (1891). — (O↘ Podlaha.)

Brázda z Křenovic Václav,
Kar. Marian Šubrt. — (O↘ Klikar).

Breisky A.,
Artur Brejský (všeobecně).

Brenner Ervín,
Emanuel Lešehrad (u překladů). — (Dot.).

Bretšnajdr Zdeněk,
Jan Hendrich. — (O↘ Podlaha).

Breznicenus,
Petr Březnický. — (O↘ Truhlář).

Brezovan,
Tomáš Hroš. — (O↘ Rizner).

Brezovský,
Tomáš Hroš. — (O↘ Rizner).

Bridelius Bedřich,
Friedrich Bridel. — (O↘ Svoboda).

Brk Isidor,
Ignát Herrmann. — (Dot.).

Brk Vendelín,
Otakar Klazar, čas. Šv. dudák 1893, Paleček V. — (O↘ Svoboda, Fr.).

z Brloha,
Magdalena Záborská. — (O↘ Truhlář).

Brod Alan,
Jan Šabršula. — (O↘ KA.).

Brod A. T.,
Antonín Telín, čas. Plzeňský Kraj. — (Dot.).

Brodecký,
Josef Entner. — (O↘ KA.).

Brodecký,
Václav Mathiades. — (O↘ Svoboda).

Brodská Mila,
Ludmila Grossmanová-Brodská (všeob.).

Brodský Adam,
Jiří Tesák Mošovský. — (O↘ Seydler).

Brodský Bohumil,
Bohumil Zahradník (všeobecně). — (O↘ Čvančara, Boh. Zahradník-Brodský, Praha 1923).

Brodský Bohuš,
Bohuslav Foit (z let 1884—6).

Brodský Břetislav,
Břetislav Jedlička (všeobecně).

Brodský Filip,
Filip Balek.

Brodský Martin,
Jos. Václav Frič, v alm. Máj 1858, Lada Niola 1855, Máj 1860, 1861, Lumír 1851, 1852, 1856, 1857. — (O↘ Seydler, Novomlynský).

Brodský Milan,
Ludmila Grossmannová (v časopisech pro mládež a na překladech).

Broj Richard,
Rich. Fragner, Ohnivá mračna (1919), — Podivné jitro (1921).

Brojnický Alex.,
J. V. Alexander, Sokolské črty (Praha 1922), — Sladké hříchy (Praha 1923). — (O↘ Nos.).

Broman Zdeněk,
František Tichý, Růžová a bílá knížka (1910), — překl. Jos. Jakobs, O Palečkovi (Pacov 1917), — Hugo Salus, Pražské a jiné novely (1907), — čas. Průdy 1913. — (O↘ Nos., Svoboda, KA.).

Brouček,
Karel Lhota, kuplety. — (Kat. 1926, 1927, O↘ Nos.).

Brouček A.,
Arnošt Oliva, čas. Naše listy.

Brozanus,
Jan Skopacius. — (O↘ Svoboda).

B. R. Prof.,
Rudolf Bačkovský.

Brtnický M.,
Matěj Procházka, čas. Světozor, Pražské Noviny, Hlas, Cyrill a Methoděj, Čas. Čes. Musea, Blahověst, Mor. Orlice, Obrazy života. — (O↘ Seydler, Novomlynský).

Brus Fabian,
Václav Petr, čas. Dělník 1867—74.

Brutus,
J. M. Molec, čas. Nár. Noviny. — (O↘ Rizner).

Brutus,
Dr. Karel Pergler. — (O↘ KA.).

Brůžek L.,
Josef Linda, čas. Zvěstovatel 1823. — (O↘ Hanuš v Laichtrově literatuře I., str. 858).

B. R—ý,
J. V. Bohuslav, čas. Nár. Listy, Česká Politika od 1890.

Brych,
Jan Ladecký, při překladech.

Brzorádová E.,
E. Cichrová. — (O↘ Klikar).

Břečtan V.,
Jos. Karásek.

Břetislav,
Kheyl, čas. Blaník. — (Q Hysek, Literární Morava).

Břetislav II.,
Karel Roháček, čas. Blaník. — (Q Hysek, Literární Morava).

Březanovský Jaromír,
Jan Šrámek. — (Q Seydler, Klikar).

Březenský Otakar S.,
J. O. Žižka, verše a články v jihomor. časopisech.

Březina Otakar,
Václav Jebavý (všeobecně).

Březnický,
Salomon Parvus. — (Q Svoboda).

Březnický M. K.,
J. M. Kadlčák (všeobecně).

Březničan,
Fr. L. Hovorka. — (Q Svoboda).

Břit Jan,
Stanislav Cyliak (v časopisech).

Břitva Vendelín,
Ignát Herrmann, čas. Šv. dudák 1886. — (Q Novomlynský, Dot.).

Bříza J.,
Svatopluk Čech, Malířský nápad. Lumír III. 1875, knižně Povídky, arabesky a humoresky 3., 1890; Vybrané české humoresky I. — (Q Fl.).

Bříza Václav,
V. Krofta, Na nové květy (1889), — čas. Písecké listy 1900.

Bříza Vladimír,
Vladimír Pazourek. — (Q KA.).

Bř. J. Br.,
Břetislav Jedlička. — (Q Fr.).

— bs,
Emanuel Stránský. — (Dot.).

B. S.,
L. Domečka, čas. Ohlas od Nežárky, Ratibor, Kraj královéhradecký, Osvěta lidu. (Q Dot.).

B. S.,
Josef Klimeš. — (Q KA.).

BSU,
Bohumil St. Urban. — (Q KA.).

B. Š.,
Bohdana Škultéty. — (Q Rizner).

Bšk,
Hynek K. Bouška.

B. T.,
Bela Klein. — (Q Rizner).

B. T. (Tatran),
Jozef Škultéty. — (Q Rizner).

B. T.,
Bohuslav Tablic. — (Q Rizner).

Bubenec Josef,
Dr. Jos. Pešek. — (Q KA.).

Buben X.,
Jarosl. Mácha, humor čas.

— btk —,
Václav Brtník. — (Q Fr.).

Bublák Petr,
Stanislav Řehák Kamenický, Pohledy do říše holubí (1920), — Pštros moravský (Milotice 1908), — Ptactvo na svobodě i v okovech (Dobruška 1920). — (Q Nos.).

Bučovský H.,
Ignát Hořica, čas. Osvěta 1892—93.

Budák Andráš,
Michal Rúžek. — (Q KA.).

Budatinský,
K. Bielek, čas. Hlásnik, Nár. Noviny, Slov. Denník. — (Q Rizner).

z Budče Pavel,
Fr. S. Hnátek. — (Q KA.).

Budečský L. Z.,
Lad. Zápotocký, čas. Budoucnost 1874 až 1881, Děln. listy 1878—81.

Budějovičan,
Jan Matěj ze Sudetu. — (Q Svoboda).

Budějovský J. U.,
Jos. Fr. Urban, Tišnovsko (1900), — Právní přítel pro každého (1896). — (Q Svoboda).

Budil,
Jul. Myslík, čas. Volná Myšlenka, ve sbírce Úvahy časové.

Budil Fab.,
Jos. Fabian. — (Q Podlaha).

Budín J. L.,
Jan Löwenbach, Muzikantské dušičky (1920). — (Q Nos., KA.).

Budínská,
Antonie Melišová-Körschnerová. — (Q Seydler, Klikar).

Budínský,
X. Dub, Momentky ze přední stráže (Praha 1909), Za štěstím (1927), O řízení odvolacím v samosprávě (Praha 1931).

Budínský,
Daniel M. Bachát, čas. Slov. Noviny. — (Q Rizner).

Budínský A.,
Andrej Bella. — (Q F.).

Budínský L. F.,
Leopold Frič, U domácího krbu (1892 až 1893), — překlady románů v Nár. Listech. — (Q Klikar).

Budislav,
Jakub Malý, čas. Čechoslav, Jindy a nyní 1833, Květy, Čas. Čes. Musea, Světozor. — (Q Seydler, Klikar).

Budislavský Jaromír,
Jos. Ignác Wagenknecht. — (Q Svoboda).

Budišovský M.,
Viliam Pauliny-Tóth, čas. Sokol. — (O, Rizner).

Budovec F. V.,
F. X. Prusík.

Budovec Jiří,
Jiří V. Klíma, v Almanachu pražských abiturientů 1892, čas. Vesna, Niva.

Budovec Václav,
Fr. S. Procházka, O Kolumbovi (Praha 1892), — Vypravování o Komenském (Praha 1892). — (O, Svoboda, KA.).

B. U. E.,
K. Procházka. — (O, Svoboda).

Buchlovan Bedřich Beneš,
Bedřich Beneš (všeobecně).

Buchtoslav Abyvásdrak,
Václav Filípek, čas. Paleček. — (O, Novomlynský).

Buk Fr. Vratislav,
Václav Plaček, čas. Tábor. — (Dot.).

Buk N. J.,
Ladislav Bukáč, Nejnovější pravidla hry Rummy (Praha, 3. vyd. 1931), — Pravidla hry mariáš (Praha 1931). — (Kat. 1931).

Bukolská Maruše,
Marie Kabrtová. — (O, Svoboda).

Bukovský,
Jeroným Jareš. — (O, Truhlář).

Bulgarský M.,
Michal Vrba. — (O, Rizner).

Bulík E.,
E. Bulský.

Bureš Jarosl.,
Svatopluk Čech, Rusalka. Květy VII. I. d. 1885, Knižně Různé črty žertovné i vážné 1887. — (O, Fl.).

Burian Jan,
Ferdinand Strejček, na knížkách pro mládež, v časopisech, na př. v Hum. Listech, Jizeranu a Mladobol. Listech a j. — (Dot.).

Buriánová Helena,
Helena Rudlová. — (O, KA.),

Burilovič,
Ján Burian, čas. Nár. Noviny. — (O, Rizner).

Bursa,
J. Ladecký.

Burtov A. V.,
M. Votrubová-Hauncrová, čas. Hum. Listy.

Bušil Jan,
Josef Durdík, v almanachu Ruch 1868.

BUн,
Bedřich Mudroch. — (O, KA.).

B—v,
Viliam Pauliny-Tóth. — (O, Rizner).

bý, (též Bý),
Fr. Bílý. — (O, Svoboda).

— by,
J. S. Machar, čas. Víd. děln. listy, Čas.

— by,
Anton Štefárek, čas. Sokol. — (O, F.).

Bý,
Karel Bartovský.

Bydžovský,
Marek Moravec z Florentýna. — (O, Truhlář, Seydler).

Bydžovský,
Matěj Stephanides z Aventina. — (O, Svoboda).

Bydžovský J. B.,
J. B. Němec. — (O, Seydler).

Bydžovský Jiří Kezelius,
Kecal? — (O, Seydler, Sabina).

Bydžovský Pavel,
Pavel Smetana. — (O, Svoboda).

Bý M.,
Michal Bodický. — (O, F.).

Byňov Jos.,
Jos. Fel. Špaček. — (O, Podlaha).

Bysterský,
Jiří Janoška, čas. Dom a škola 1885, 1886, Slov. Pohľ. 1909, Círk. listy. — (O, F., Rizner).

Bystrický A. S.,
Adolf Svatopluk Osvald. — (O, Rizner).

Bystroglazov A. D.,
Alois Durdík, čas. Lumír 1873, Květy 1888.

Bystroň,
Frant. Richard Osvald, čas. Kat. Noviny. — (O, Rizner).

Bystřický,
Daniel Krocín. — (O, Svoboda).

Bystřický Čechomil,
Jan Lhota. — (O, Svoboda).

Bystřický Ed. Reich,
Edvard Reich.

Bystřický Květoslav,
Jan Lhota, básně ve Večerním vyražení 1831, Pražské noviny, Právník, Rozmanitosti. — (O, Sabina, Seydler, Klikar).

Bystřina Otakar,
Ferdinand Dostál (všeobecně).

Bytčanov,
Herman Tausk, čas. Nár. Noviny, Slov. Pohľady. — (O, Rizner, F.).

Bývalý Eman,
Václav Šediva, Sólové výstupy 1885.

Byzantský,
Jan Argyrophylus. — (O, Svoboda).

BY—ŽÝ,
Ing. Berty Ženatý. — (O, KA.).

B—z—d,
Albert Bezvid. — (O, Svoboda).

Bzenecký Vácslav,
Bartošek. — (O, Sabina, Seydler).

C

C.,
Václav Tille, čas. Nár. Listy 1913.

Cabanius,
Matouš Čaban. — (O, Truhlář).

Cahne,
Miloslav Valouch. — (O, Svoboda).

Caelestinus z Blumenberka,
Václav František Nebeský. — (O, Truhlář).

Caepola Izaiáš,
Cibulka, spolupřekladatel Bible kralické. — (O, Seydler).

Caesar Parvus,
Jar. Fr. Peřina.

Cachtičan,
Dr. Josef Janda. — (O, Rizner).

Cajthaml František,
V. L. Liberté, Český sever ve hnutí dělnickém (1926). — (Kat. 1926).

Caliban,
Václav Hladík, čas. Nár. Listy.

Calixtus de Ense,
viz Bratr Calixtus de Ense.

Calma Marie,
Marie Veselá, roz. Hurychová (všeobec.).

Calvi Jan,
J. Křišťan, čas. Světozor 1886, Alm. Máj 1878.

Camara De la,
Felix Achilles Cammra (všeobecně).

Camenicenus,
Jakob Kamenický. — (O, Truhlář).

Camil Boleslav,
Miloš Čech, čas. Paleček III.

Campanus Jan z Vodňan,
Jan Kumpan (O, V. Mostecký, Otavan I., str. 145, Zlatá Praha 1916, č. 16).

Candidus,
Pantaleon Weiss. — (O, Truhlář).

C. Autor,
Fr. Hrnčíř, čas. Posel z Budče. — (Dot.).

Capito,
Jan Kapita. — (O, Svoboda).

Capito Jan,
J. Hlaváč. — (O, Seydler).

Capulet,
Miloš Čtrnáctý. — (O, Svoboda).

Caramba,
Ladislav Padevět, v denních listech i zahraničních, vídeňských, Rozhledy a j.

Carchesius Martin,
Kraus z Krausenthálu. — (O, Truhlář, Seydler).

Carlo di Praga,
Karel Čvančara, Bandita Mortadelli (1906). — (O, Nos.).

Carolides z Karlsperka Daniel,
Daniel Mělnický. — (O, Truhlář).

Carolides z Karlsperka Václav,
Václav Mělnický. — (O, Truhlář).

Carpio,
Emil Frida, čas. Lumír 1886.

Cassius Jaroslav,
Jaroslav Kolman (všeobecně).

Cassius Tomáš,
Tomáš Kaška. — (O, Truhlář).

Castor,
J. Stanček, Matěj kral' v Bojniciach a iné novelky (Prievidza 1930), — Pred maškarným plesom (Prievidza 1931), — Števko, slovenský Robinson (Prievidza 1931). — (Kat. 1931).

Catharinus,
Jan Kataryn z Kataru. — (O, Truhlář).

Cato,
V. Pšorn, čas. Mladobolesl. listy 1897 až 1899.

Cauchemare,
M. Novotný, čas. Mladá generace, I. a d.

C. C.,
J. M. Augusta, čas. Dílo, Dalibor, Hud. Revue, Knihovník, Mor. Revue, Lumír, Světozor, Český svět, Kmen.

Ceda A. B.,
Josef Deográt Konrád. — (Q Svoboda).

Cellulosa,
Ballaý Karol, čas. Slov. Pohľady, Nár. Noviny. — (Q Rizner, F.).

Cendrillon L. F.,
L. Popelka. — (Q Svoboda).

Cepalides,
Matěj Cibulka. — (Q Truhlář).

Cephalius,
Jan Hlaváček. — (Q Truhlář).

Cerasinus Lukáš,
Lukáš Třešnička. — (Q Truhlář).

Cervulus,
Jan Felix Jelínek. — (Q Truhlář).

Cetechovský František,
František Zeman, Pohádka zvadlých květů (Vídeň 1905), — Perpetuum mobile (Prostějov 1905), — Tvrdou cestou (Vídeň 1909). — (Q Nos.).

Cetenovský Pravoslav B. Dr.,
Jindřich Beránek, Prvá epištola studentstvu (1898).

C. G.,
Cyrill Gallay. — (Q Rizner).

C(yrian) H.,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue 1909. — (Q Kr.).

Cicada Jan Václav,
Jan Václav Koded(a). — (Q Seydler, Truhlář).

Cidlinský B. J.,
Boh. Janda, Almanach Máj 1860, 1861, Lumír 1857, 1858, 1862, — Jaroslav, obraz z minulého desítiletí (1857). — (Q Seydler, Klikar).

Cigaň Janko,
Ján Botto, čas. Prúdy, Sl. Pohľady, Dennica, Sbornik slovenskej mládeže 1909. — (Q F., Rizner).

Cigánek Vojt.,
Ant. Slabý, Sladké líbánky (1922), — Pekel nevěsta (1923).

Cihla Tomáš,
Ig. Herrmann, čas. Paleček V. — (Dot.).

Cichoraeus Tobiáš,
Tobiáš Čekanka. — (Q Seydler, Truhlář).

Cikán Jan Jakub,
Jan Czikann. — (Q Svoboda).

Cikart Theofil,
Bohdan Lad. Tyšler. — (Q Klikar).

Cilka,
Hermina Orfanidesová, čas. Slov. Pohľ., Živena. — (Q Rizner, Fr.).

Cimbura,
O. Materna. — (Q Svoboda).

Cink,
Norbert Zoula, čas. Budoucnost, Dělnické listy 1878—1881.

Cink Inž.,
Ad. Cink, čas. Večer.

Cirrinus,
Bartoloměj Kučera. — (Q Truhlář).

Civilius Jan (Lomnický),
J. Měšťánek. — (Q Seydler).

— ck —,
Samuel Bodický, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner).

— cký,
Emil Frida, čas. Světozor 1877, Zvon I., II., Lumír 1883. — (Q Svoboda).

Clarus H.,
Karel Černý. — (Q KA.).

Classica Puella,
Josefina Marečková (všeobecně). — (Q KA.).

Claudianus,
Mikuláš Klaudián. — (Q Svoboda).

Claudianus Jan,
Jan Kulhánek. — (Q Truhlář).

Clemens Adam,
Adam Klement. — (Q Svoboda, Truhlář).

Clo Š. P.,
H. Špolc, Pod vrchem Vítkovem (1914). — (Q Nos., KA.).

C. M. H.,
C. M. Höschl, Ruko- a leboznalectví (Třebíč 1906). — (Q Nos.).

Ctnost a pokora,
Josef Procházka, překlady povídek Nieritzových.

Coelestinus,
Zikmund Czelestyn. — (Q Truhlář).

Codicilus z Tulechova (Jakub, Petr, Jan),
Knížka? — (Q Seydler).

Cochius,
Ctiboch Zoch. — (Q F.).

Collinus Matouš,
Matouš Kalina. — (Q Truhlář).

— cola,
Karel Sedláček. — (Q Čelikovský).

Colinius,
Jan Kolinský. — (Q Svoboda).

Coluber,
Jan Kantor. — (Q Svoboda, J. Volf, Dějiny knihtisku).

Columella Stříbrský Josef,
J. Holoubek. — (Q Seydler).

Coraleque,
Filip Korálek. — (Q Svoboda).

Cornu,
Jan Roh, též Domažlický. — (Q Seydler).

— cp —,
J. Vycpálek. — (O, Svoboda).

Crinitus z Hlavačova David,
D. Vlasák. — (O, Seydler).

Crinitus Zikmund Stříbrský,
Z. Vlasatý. — (O, Seydler).

Crispus,
Josef Kraus. — (O, KA.).

Crotz Julius,
Arnošt Procházka, Vesna r. XII. 1893. — (O, Kr.).

Crupius,
Pavel Krupský. — (O, Svoboda).

— ctý,
Miloš Čtrnáctý, čas. Nár. Politika. — (O, Svoboda).

Cultrarius,
Matěj Žatecký.

Cumulus,
Frant. Kubka. — (O, KA.).

Cunctator,
O. S. Kostelecký. — (O, Novomlynský).

Curius,
Matěj Dvorský z Hájku. — (O, Seydler).

Ctibor Ignát,
Arnošt Procházka, Moderní Revue sv. 20, 1908. — (O, Kr.).

Cvajfus,
Ľudovít Gášpár. — (O, Rizner)

Cvetter Filip JUDr.,
Jan Požár.

Cvičitelka,
Marie Provazníková. — (O, KA.).

Cvrček Goliáš,
Ig. Herrmann, čas. Šv. Dudák 1886. — (O, Novomlynský, Dot.).

Cvrček Karel,
Karel Kordík, Povídky z naší tělocvičny (1924). — (O, Kat. 1924, Nos.).

Cyriak Hubert,
Arnošt Procházka, Moderní Revue sv. 17, 1901 etc. — (O, Kr.).

Cyril,
Methoděj Metelka. — (O, KA.).

Cz,
Arnošt Czech Czechenherz, Česká Svoboda a j. v novinách.

Czernovicenus,
Jan Černovický. — (O, Svoboda).

Czernovicus,
Jan Černovický. — (O, Svoboda).

Czerski Emil,
Emil Vachek, čas. Volná myšlenka 1908 až 1910.

Č

— č,
K. Bielek, čas. Hlásnik, Nár. Noviny, Slov. Denník.

č,
Jan Dlabač, čas. Nár. Buditel, Podřipan, Topičův sborník.

— č,
Ján Petrovič. — (O, Rizner).

Č.,
Svatopluk Čech, Několik črt z Florencie. Květy XIX., díl I., 1897, — Přiživníci pařížských kaváren. Květy XXI., 2. vyd. 1899, — Štokholmské národopisné museum pod širým nebem. Květy XVII., 2. díl, 1895. — (O, Fl.).

Č.,
J. J. Čejka, čas. Květy 1844.

Č — a,
K. Čvančara, čas. Venkov, Rozkvět.

Čaboun Florian,
Frant. Červínek, čas. Šv. Dudák 1907.

Čacká Marie,
Františka Pichlová, roz. Svobodová, čas. Česká včela 1838, Květy, Pomněnky (1843), — Písně (1857). — (O, Seydler, Klikar).

Čadek Jan,
Vilém Švarc.

Čachtičan,
Jozef Janda, čas. Kresťan. — (O, Rizner).

čák,
Jos. M. Kadlčák.

Čákay Karol,
Andrej Majer. — (O, Rizner).

Čamburský,
Petr Kompiš, Vohľady ispahanského emira Mehemeta (T. Sv. Martin 1908, 2. vyd. 1910). — (O, Nos., F., KA.).

Čankovský,
Miroslav Kovalevský, čas. Dom a škola. — (O↘ Rizner, F.).

Čap Klatovský,
srv. Klatovský.

Čáran,
Martin Kollár, Kat. Noviny. — (O↘ Rizner).

Čarda,
Martin Kollár. — (O↘ F.).

Čarud Bezežel,
Bedřich Čurda-Lipovský, čas. Hlas lidu slezského. — (Dot.).

Čas J.,
Jan Nečas, Ze srdce (1881). — (O↘ Klikar).

Časlavinus,
Johannes Zobanetinus. — (O↘ Svoboda).

Čáslavský,
Jan Mykonius. — (O↘ Svoboda).

Čáslavský,
Václav Nučovský. — (O↘ Svoboda).

Čáslavský,
Václav Šlemin.

Čáslavský F. H.,
Ferd. Holinka, čas. Paleček X. — (O↘ Klikar).

Čáslavský Jakub,
J. Zach. — (O↘ Seydler).

Častolovský V. K.,
V. Kavka, Na zdar (Praha 1869) a překlady divadelních frašek. — (O↘ Svoboda).

Čebratský K. S.,
Karol Salva, Čo dal deň (Pittsburg 1910), — Jánošík (1902). — (O↘ Nos.).

Č . . . ček Stanislav,
Stanislav Červíček. — (O↘ Svoboda.)

Čečotka.
Karol Csecsotka. — (O↘ Rizner.)

Čech,
Věnceslav Frost. — (O↘ Novomlynský.)

Čech Adolf,
Adolf Tausig, Z mých divadelních pamětí (1903). — (O↘ Svoboda, Nos.)

Čech B.,
Jaroslav Im. Janeček. — (O↘ KA.)

Čech Fr. L.,
Fr. L. Sitenský. — (O↘ Naše kniha, 1921, str. 164.)

Čech J. D.,
Jos. Dvořák, čas. Blaník. — (O↘ Hýsek, Lit. Morava.)

Čech Ladislav Dr.,
Ladislav Haškovec, Poučení o tyfu břišním (1903), — Spála (1909). — (O↘ Nos.)

Čech Leo,
F. J. Andrlík. — (O↘ Fr.)

Čech Pravdomil,
F. S. Studnička.

Čech Václav,
společnost Dr. Jos. Hubáček, Gustav Hubáček, Václav Beneš-Šumavský, Ludvík Hubáček, Dr. R. Kronbauer, Lad. Mattuš, Projsa, Em. Stránský, Karel Žák. Původně podle plánu zakladatele Hlasu Národa, Dr. Jos. Hubáčka, vycházel román Mamon, Proletáři (1898), Chudá holka (I.-II. 3. vyd. 1927), Sirena (1897), Prušáci v Praze (1897, 1914), Ztracený testament (1899), Krásná Uherka (1905), Nebesy seslaná (1901, 1913), Svět barev a světel (1907), Zločin tajného oddělení (1900). — (O↘ Nos., Kat. 1927, článek v Národních listech 2. III. 1930.)

Čechová A.,
Anna Dostálová. — (O↘ Podlaha.)

Čechová Pavla,
Vlasta Charlotte Kozlová, amer. čas. Hlas, Česká žena.

z Čechtic Vladimír,
Josef Nesnídal. — (O↘ KA.)

Čechtický,
Matěj Janda. — (O↘ Seydler.)

Čejka B.,
Svatopluk Čech, Stíny mrtvých, Nár. Listy XXXII. č. 303, 1892 2. 11. V září praporů, Nár. Listy XXXII. č. 277; 1892 7. 10. — (O↘ Fl.)

Čejkovický V.,
Václav Smetanka. — (O↘ KA.)

Čejkovský Svatopluk V.,
Josef Wurm, čas. Mor. Hvězda od r. 1860, Povídka Kuruci 1862. — (O↘ Seydler, Klikar.)

—ček,
V. Jireček. — (O↘ Svoboda.)

Čekal Xaver,
Čeněk Kalandra, Na praotcův statku (Praha 1890), — Jan Krátký v Kalifornii (Praha 1892), — Ze života ruského žalářníka (Karlín), — Vzorný tajemník lásky (Hr. Králové). — (Dot.)

Čelin,
Frank Wollman. — (O↘ KA.)

Čeněk J.,
Jan Vincenc Diviš-Čistecký, překl. J. Verne, Dobrodružství tří Angličanův a tří Rusův (1875).

Čeněk K.,
Čeněk Kramoliš. — (O↘ KA.)

Čeněk V.,
Věra Čalounová, překlady: H. Fielding, Vypravování a dobrodružstvích Josefa Andrewse (1914), J. Swift, Pohádka

o kádi (1914), Cl. Tillier, Můj strýc Benjamin (1927).

Čenkov Emanuel (z Čenkova Emanuel),
Emanuel Stehlík (všeobecně). — (Q Svoboda.)

Čenský,
Jos. Pachmayer, v časopisech. (Dot.)

Čepek Julius,
Arnošt Procházka, Moderní Revue sv. 17, (1906). — (Q Kr.)

Čermák-Izma Josef,
Josef Čermák, Poslední... Dvě nálady (Brandýs n. L. 1931). — (Kat. 1931.)

Čermák Jaromír,
Bohuslav Foit, Prostonárodní hubitel veškerých škodlivých živočichů (1894, 1907), — Ukrajina — Lysenko (1923), — čas. Česká Flora, Hospod. Československý, Zemědělské listy. — (Q Nos.)

Černá Marie,
Marie Voglová. — (Q KA.)

Černešovský Fr. B.,
Jos. Frant. Bezecný, čas. Besídka malých.

Černínský,
Dr. Václav Drozda. — (Q Klikar.)

Černohorská Hana,
Františka Svobodová, čas. Plzeňské Listy, Plzeňské Besedy.

Černohorský J.,
Vítězslav Houdek, beletrie v časopisech.

Černoch,
Jiří Černý. — (Q Svoboda.)

Černomostský,
Jakub Jan Václav Dobřenský z Černého Mostu. — (Q Svoboda.)

Černov Ludvík,
Ludvík Černovický, Črty ze Sibiře (1921), — Humoristická cesta legionářů ze Sibiře přes Ameriku do osvobozené vlasti (Vys. Mýto 1922), — Travinářství (1933). — (Kat. 1923.)

Černovic L.,
L. Domečka. — (Q Klikar, Zenkl, Studentský čas. gymn. Jindř. Hradeckého.)

Černý Bohuslav,
Jos. Thomayer. — (Q Novomlynský).

Černý Filip,
Svatopluk Čech, Jaro. Květy VI., 1881. — (Q Fl.).

Černý Fr. Dr.,
František Bačkovský, Obrázky z dob našeho probuzení (Praha 1890).

Černý H.,
V. Vaněk, čas. Niva 1914.

Černý Jan,
Matouš Černý. — (Q Svoboda).

Černý Jan,
Marie Popelková. — (Q Fr.).

Černý Otakar (též O. Č.),
Václav Jan Maria Augusta, čas. Dílo, Dalibor, Hud. Revue, Knihomil, Mod. Revue, Lumír, Světozor, Český svět, Kmen. — (Dot.).

Černý Vojtěch,
Jos. V. Sládek, Almanach Ruchu 1868.

Černá Adéla,
Ferdinand Tomek, Kantor ideál (1917) a čas. Osvěta 1900. — (Q Nos.).

Červená Maska,
Ant. Vančura. — (Q Nos.).

Červenka Miloslav,
Bohumil Čermák, čas. Naší mládeži 1882 až 1890.

Červený J.,
Antonín Macek, Bibliofilství (1907), — Co je nebe a peklo (1905), — Falešní svatí (1906), — Havlíček-buditel (1906), — Kněžské zázraky (1904). — (Q Nos.)

Červinka M.,
Vojtěch Vejškráb. — (Q Svoboda.)

Černych Ot.,
Svatopluk Čech, Letní procházka, Květy VII. 1881, knižně: Pravda a drobné básně, 1886. — (Q Fl.).

Čeřenský Sláva,
Václav Čeřenský, Písně o Bohu (1924). — (Q Kat. 1924).

Českobrodský,
Zikmund Podkostelecký. — (Q Svoboda).

Česnek Matouš,
Jan Skružný, čas. Hum. listy.

Čestislav,
Romuald Zaymus. — (Q Rizner).

Čestmír,
Frant. Dědina.

Čestmír,
Ferd. Zahrádka, Nad propastí (1920).

Čeveř,
Pavel Váša. — (Q KA.).

čch (též Čch.),
Č. Chyský. — (Q Čelikovský).

Čiernovodský,
Ján Petrovič, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner).

Čiernovodský,
František Pucher, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner).

Činoveský Jan F.,
Jan Formánek (všeobecně). — (Q Seydler, Klikar).

Čistecký,
Jan V. Diviš. — (Q Svoboda).

Čížický K.,
Karel Kesl. — (Q KA.).

Čížkovský Fr.,
Fr. Jar. Rubeš. — (Q Seydler, Klikar).

čk,
Jos. M. Kadlčák.

Č. K.,
Čeněk Klier, čas. Politik, Hum. listy. — (O Svoboda).

Čka,
Vincenc Červinka, čas. Zlatá Praha. — (O Svoboda).

čl,
Ladislav Čelakovský. — (O Svoboda).

Čmeli,
Jan Včelák, Zimní průvodce Krkonošemi (1924). — (O Kat. 1926, KA., Nos.).

Čn.,
Ján Černoch, čas. Kat. Noviny. — (O Rizner).

Čočka Fabian,
Václav Bendl, čas. Rachejtle 1854, 1855. — (O Seydler, Klikar).

Čočka Světlorád,
Pavel Socháň, Fotograf (Trnava 1923). — (O Nos.).

Črchľan,
Andrej Pavčo, čas. Kat. Noviny. — (O Rizner).

črn,
J. V. Černý. — (O Svoboda).

Črn,
Ján Černoch, čas. Kat. Noviny. — (O Rizner).

Čtrnáctý Pavel,
Em. Miřiovský. — (O Klikar).

Čtyroký Jindra,
Jaroslav Zyka-Borotínský. — (O Čelikovský).

Čuhár Slávik,
Ladislav Hokoš. — (O KA.).

Č. Ú. J. V.,
Fr. Kliment. — (O Svoboda).

Čvan,
K. Čvančara, čas. Venkov, Rozkvět.

Čvančara z Hubomel Cancílek,
Karel Čvančara, Dryáčník tombolář (1906). — (O Nos.).

č—ý,
František Červený. — (O Svoboda).

Čý,
Ján Petrovič. — (O Rizner).

Č . . . . ý,
Ján Petrovič. — (O Rizner).

D

— d.,
Arnošt Procházka, čas. Lit. Listy r. XV., 1894. — (O Kr.).

— d,
Daniel Rapant, čas. Prúdy.

— d —,
Michal Godra. — (O Rizner).

— d —,
Štěpán Radič. — (O Svoboda).

Da,
Karel Juda. — (O Fr.).

Dač.,
Jan Dlabač, čas. Nár. Buditel, Podřipan, Topičův Sborník, Věstník lidovýchovný.

Dačický,
Matouš Filomates. — (O Svoboda).

Dačický Mikuláš,
Jaroslav Rudloff, čas. Divadlo. — (O Svoboda, Fr.).

Dago Artuš,
Frant. Skácelík, Dobrodružství Joe Huľuťalka, Příloha Raracha I., 1921. — (Dot.).

Dales Emanuel,
Ruda Turinek, Noční fajfrclock soch na pražském kamenném mostě (1924). — (O Kat. 1924).

z Dalibora Václav,
Jos. R. Novotný, čas. Paleček III.

Dálný,
Fr. Kupka. — (O KA.).

Damascena,
Ľudmila Riznerová. čas. Slov. Pohľady. — (O Rizner).

Danělovic Václav,
V. Danielův z Javořice. — (O Svoboda).

Danieli Štěpán,
Bož. Němcová, alm. Perly české 1855.

Danielovič,
Samo Cambel ml., ve Sborníku slovenskej mládeže (1909). — (O F.).

Danko,
Jan D. Korvín, Výstavní písničky (1898). — (Q Svoboda).

Daňkovský E. M.,
E. Musil (všeobecně). — (Q Novomlynský).

Daňkovských Musil B.,
B. J. Musil, Otevřené oči (1927). — (Q Kat. 1928).

Danšovský J. V.,
Václav Jebavý, čas. Niva, Vesna, Moravská Orlice v l. 1886—1893.

Danzella C.,
K. B. Mádl, čas. Ruch, Umělecký ruch.

Dapsilius Curius,
Matěj Dvorský z Hájku. — (Q Svoboda).

d'Arbes Med.U.Dr.,
Jakub Arbes. — (Q A.).

Darinka,
Šarolta Andrejková, čas. Slov. Pohľ., Slov. Denník, Dom a škola. — (Q Rizner, F.).

Dárnok,
Jos. D. Konrád. — (Q Novomlynský).

Darov Ján,
Ján Dérer, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner).

Daskovský,
Ladislav Labler. — (Q Svoboda).

David Fr.,
František Vodrážka.

David Vilda,
Vilém David, Dojmy z výstavy (1897), — Všedním životem (1901), — Vzpomínky politického trestance (1902), — Proslovy (1914).

Dd.,
Pavel Durdík. — (Q Svoboda).

— de —,
Fr. Frýdecký, čas. Zvon, Novina. — (Dot.).

Dealba Václav,
Václav Oliva.

Debrnov J. S.,
Jos. Srb (všeobecně). — (Q Klikar).

de Broda Andreas,
Ondřej z Brodu. — (Q Svoboda).

Debyrov F. M.,
Josef Dvořák, Pode jhem (Užhorod 1924). — (Q Kat. 1927).

de Cara Sidonia,
Eva Anna Ptáčková, Saphino zrcadlo (1926). — (Q Kat. 1927).

Decorti Dr.,
Hugo Richter. — (Q KA.).

Dědeček,
A. Pikhart. — (Dot.).

Dedinec,
Andrej Bella, čas. Slov. Pohľ. — (Q Rizner, F.).

Dědinský J. M.,
Jan Milota. — (Q Svoboda).

Děd Metoděj,
A. Pikhart. — (Dot.).

de Ense,
viz Bratr Calixtus de Ense.

Défil,
S. St. Osuský, čas. Círk. listy, Stráž na Sione, Nár. Noviny, Slov. Týždenník. — (Q KA.).

de Hybla Theodor,
Matěj Bahyl. — (Q Svoboda, Rizner).

Děhylovský,
Josef Skýba. — (Q Svoboda).

Dejšinský Bedřich,
Bedřich Ženíšek. — (Q KA.).

Dejvický Kamil,
Jan Voborský. — (Q KA.).

De La Cámara Felix Achilles,
Felix Cammra (všeobecně). — (Q Kat. 1923, 1924).

Dělnický Ruda,
Frant. R. Vaverka. — (Q KA.).

Delta,
Edmond Konrád. — (Q KA.).

de Misa,
Jakub ze Stříbra. — (Q Svoboda).

de Moravia Hieronymus,
Jeroným Moravský. — (Q Svoboda).

Dentulinus (Dentulus) z Turtelsteinu Vít,
V. Zubáček. — (Q Seydler).

Deogratias Jos.,
Jos. D. Konrád. — (Q Novomlynský).

de Praga Mawritius,
Mařík Rvačka. — (Q Svoboda).

De profundis,
J. Zachej.

— der,
Václav Dresler, čas. Venkov. — (Q Svoboda).

Dere B. V.,
Frant. R. Vaverka. — (Q KA.).

Desiderius Dr.,
Hugo Boettinger.

Destinnová Ema,
Ema Kittelová, Nastolení Libušino (1923), — Ve stínu modré růže (1925). — (Q Kat. 1923, 1924, 1926).

Deštnák,
Vojtěch Pakosta, čas. Blahověst, Hlasy kat. sp. tiskov.

Dětenický R. N.,
Roman Nejedlý. — (Q Klikar).

Detvan,
Lad. Čundrlík. — (Q KA.).

Detvan,
Adolf Svatopluk Osvald. — (Q Rizner).

Detvan Ladislav Č.,
Ladislav Čundrlík-Detvan.

Devítský J. P.,
Jos. Procházka (všeobecně). — (Q Seydler, Klikar).

de Vredo G.,
Bohumír Josef Knechtl, čas. Pozor a j.

Diavolus,
J. J. Staňkovský, čas. Paleček V.

Digamma,
V. Wagner, čas. Paleček III.

Diones,
J. V. Šklovský. — (Q Svoboda).

Divinkov Svedernický,
Martin Medňanský, Slovesnosť. — (Q Rizner, F.).

Divinská Julia,
Augustin Način, Básne v próze (1925). — (Q Kat. 1926).

Diviš Stanislav,
Stan. Hanuš. — (Q Fr.).

Divišovský Jan,
Jan Šťastný.

Dixeram,
František Karel Soukup, čas. Jihočeský kraj, Otavan, Česká Osvěta, Venkov, Pošumaví. — (Dot.).

dixi,
Václ. Flajšhans.

D. J. V.,
Josef Straka. — (Q KA.).

dk,
Ladislav Dvořák. — (Q Svoboda).

D. K.,
Daniel Kopa. — (Q Rizner).

D. Koppa,
Daniel Kopa. — (Q Rizner).

dl,
Jos. M. Kadlčák,

— dl.,
K. B. Mádl, čas. Nár. Listy.

— dl —,
Břet. Jedlička. — (Q Fr.).

Dl.,
Jan Dlabač, čas. Nár. Buditel, Podřipan.

Dláček Jaromír,
Metoděj Havlíček. — (Q KA.).

Dlask,
Fr. Lad. Čelakovský, čas. Čechoslav.

Dlhopoľský,
Jur Čajda, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner, F.).

Dlouhán Fr.,
J. Bulánek, Osudem štvaní, — Štěstí mezi námi, — Dousi (Žižkov 1926), — Ztracený pramen, — Jakub Arbes, přechodný zjev české prosy (Praha 1930), — Půlnoční slunce (Praha 1926).

Dlouhoveský,
Jindřich Chanovský. — (Q Svoboda).

Dlouhoveský,
Wolfgang Chanovský. — (Q Svoboda).

Dlouhoveský,
Jan Mikš (v časopisech).

Dlouhý A.,
Ant. Pikhart. — (Dot.).

Dlouhý Max,
Justin Prášek, čas. Osvěta 1899, 1900.

D. L. Š.,
Ludvík Špirk. — (Q KA.).

Dluhoš,
J. M. Augusta (srv. Ot. Černý). — (Dot.)

D. M. (Drahotín Miloslavský),
Karol Miloslav Lehotský, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner).

D M.,
Dušan Makovický. — (Q Rizner).

Dna,
Fr. Drtina. — (Q Svoboda).

Dobner,
Ladislav Volenec. — (Q Fr.).

Dobrá kopa,
Lad. Mattuš, čes. České Slovo 1907. — (Dot.).

Dobreznámý,
Fr. Rich. Osvald, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner).

Dobrodružský Ogneslav,
Albert Martiš, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner, F.).

Dobroslav,
Daniel Bothár, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner, F.).

Dobroslavský Bohuš,
Ad. Černý. — (Q Novomlynský).

Dobrota Smíchorad,
Frant. Vladislav Hek. — (Q Seydler).

Dobrovlastka,
Josefa Pedálová, čas. Čechoslovan, Poutník slov. 1826. — (Q Klikar, Seydler).

Dobrovoľný,
Frant. Richard Osvald, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner).

Dobršínský,
Jakub Hrab. — (Q Seydler).

Dobruský A. K.,
Augustin Krauser, Kritika práva (Dobruška 1922), — Úvaha o manželství (Dobruška 1922), — O slabosti čivní (1924), — Kapitoly pro každého (1924), — O církvi a náboženství (1924), — Rozpravy o náboženství (1925), — O dogmatismu nábožensko-etickém s hlediska noetického (2. v. 1927), — O povaze a významu

práva (Dobruška 1924), — Rozbor mravního postulátu povinnosti (2. v. Dobruška 1923), — Theorie Darwinova a ideje křesťanské (2. vyd., Dobruška 1927), — Úvod do theosofie (2. vyd., Dobruška 1927). — (Q Kat. 1923, 1924, 1925, 1926, 1928).

Dobřanský Pius,
Jan Voborský. — (Q KA.).

Dohalský Bořek,
Frant. Dohalský z Dohalic.

Dohnal Antoš,
Leopold Hausmann, První povídky hanácké (3. vyd. 1927). — (Kat. 1924).

Dohnal Antoš z Mě—ic,
Leopold Hausmann, čas. Mor. Noviny.

Dojčanský B.,
B. Morávek, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner).

Doksanský V.,
Václav Buryánek, Starý dub, pověst veršem (1886). — (Q Klikar).

Dolanský L.,
J. Khek. — (Q Klikar).

Dolejš Venouš,
Josef Skružný, Bitva u Košťálova a jiné světové události (3. vyd. 1922), — Tajemství tety Klotyldy (1922), — Z mého notesu (1922), — čas. Hum. listy. — (Q KA.).

Dolejš Venoušek,
Josef Skružný, Bonton pro válečné zbohatlíky (1924), — Illustrovaný slovník naučný (1924), — O domě, v němž pošel pes (1924). — (Q Kat. 1924).

Dolejšů Venouše,
Kar. Kratochvíl, čas. Demokratie 1919.

Dolf A.,
Ad. Stránský. — (Q Klikar).

Dolina Jos.,
Josef Kálal. — (Q Klikar).

Dolinár,
Dr. Jozef Janda. — (Q Rizner).

Dolinská,
Jozef Gašparík, Martin Rebrina a jeho chodníčky (2. vyd. Turč. Sv. Martin 1922), — Ondrej Nákova a Svoreňov ženský klobúk (2. vyd. Turč. Sv. Martin 1922).

Dolinský,
Ján Brádňan, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner).

Dolniak,
Felix Kutlík, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner, F.).

Dolores,
Hanna Prusíková, čas. Máj 1910.

Dolský E. N.,
Emil Novák, čas. Ruch 1890, Šv. Dudák 1885, 1886. — (Q Svoboda).

Dolský St. K.,
Stanislav Krejčí. — (Q KA.).

Domas M.,
Josef Mikš, čas. Osvěta 1905.

Domažlický,
Herman Tausk, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner).

Domažlický,
Jan Turka. — (Q Svoboda).

Domažlický,
Bonaventura Wilhelm. — (Q KA.).

Domažlický Lad. H.,
Ladislav Hájek. — (Q KA.).

Domin,
J. Blažej Jičínský. — (Q Svoboda).

Don Motúz de Konopa,
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. — (Q Rizner).

Donovský V. Ž.,
Václav Žížala (všeobecně). — (Q Osvěta, 1891).

Doré R. J. P.,
Rudolf Jar. Pšenka. — (Q KA.).

Dorogaj,
Vinc. Červinka. — (Dot.).

Dostal Jiří,
Josef Müldner, v edici Letáky červenec 1902.

Dostal Ludvík,
K. J. Zákoucký.

Doubek Jan,
Jaroslav Zyka-Borotínský.

Doubrava J.,
Svatopluk Čech, Jarní sněm, Květy VII., I. d. (1885, — Matka, Květy V., 2. vyd. (1883). — (Q Fl.).

Doubravská Marie,
Marie Červinková-Riegrová.

Doubravský Beneš,
Karel Jonáš, Na postupu (1895), — O nás pro vás (1895).

Doubravský Karel,
Karel Hroch. — (Q KA.).

Doubravský K. V.,
Max B. Stýblo. — (Q KA.).

Doubravský Václav,
Václav Šlosar.

Doudlebský J. L.,
Josef Liška. — (Q KA.).

Doufající Václav,
J. Ign. Wagenknecht. — (Q Svoboda).

Douša Karel,
Jaroslav Zyka-Borotínský.

Dr.,
Dr. Ján Kohut. — (Q Rizner).

Dr. —,
Duchoslav Panýrek. — (Q Svoboda).

Dr.,
Hanuš Voves. — (♂ Fr.).

Draf,
Alfred Fuchs. — (♂ KA.).

Drag,
K. Čvančara, čas. Venkov, Rozkvět. — (Dot.).

Dragutin Graničar,
Karol Miloslav Lehotský. — (♂ Rizner).

z Drahejšova Alois,
Al. Hovorka, v časopisech a almanaších, upravil: Kytice, úpomínka na studentský ples v Březnici II. roč. 1862, — Krok, kalendář studujících 1863. — (♂ Seydler, Novomlynský).

Drahlovský,
Josef Čapka.

Drahomír P.,
Pavel Beblavý, čas. Sokol, Nár. Noviny. — (♂ Rizner, F.).

Drahošínský,
Ferd. Tomek. — (♂ Svoboda).

Drahotín Miloslavský,
Karol Miloslav Lehotský. — (♂ Rizner).

Drahotín zpod Rokoša,
Karol Štúr. — (♂ Rizner).

Drachovský J.,
J. Kalaš. — (♂ Svoboda).

— drap —,
Albert Pražák. — (Dot.).

Drap,
Antonín Pařízek. — (♂ Svoboda).

Drašar,
Jos. Václav Justin Michl. — (♂ Novomlynský, Seydler, Ottův Slovník XVII.).

Dražek,
K. P. Novotný. — (♂ Fr.).

Dražický Václav,
Václav Oliva. — (♂ Podlaha, KA.).

Dr. Č. K.,
Čeněk Klier, čas. Nár. Politika, Spořitelní Obzor.

Dr. Čský,
Alois Čenský. — (♂ Svoboda.)

Dr. D. P.,
Duchoslav Panýrek. — (♂ Svoboda).

Dréman Jiří,
Josef Nerad. — (♂ KA.).

— dreš —,
Karel Josef Beneš, hudební referáty v Moravsko-Slezském Denníku. — (♂ Fr., Dot.).

Dr. — eš,
Karel Josef Beneš, čas. Národní Politika. — (Dot.).

Dr. F. X. H.,
F. X. Harlas. — (♂ Svoboda).

Driekynský K. P.,
Koloman Peťko. — (♂ KA.).

Drienčanský Miloš,
Pavel Dobšinský, čas. Lipa III., Orol 1872. — (♂ Rizner).

drk.,
Ferdinand Kahánek, čas. Polední list a j.

Drk,
K. P. Novotný. — (♂ Fr.).

Dr. K.,
Rud. Jar. Kronbauer. — (♂ Svoboda).

Dr. L.,
E. Lederer, politické články.

Dr. Mo'Tal,
Fr. Procházka. — (♂ Svoboda).

Dr. N.,
Aug. Nevšímal. — (♂ Svoboda).

Drn J.,
Robert Nápravník. — (♂ Klikar).

Drn J.,
Jan Neruda. — (♂ Národní Listy, 29. III. 1925).

Drnkačka,
František Hrnčíř, Zápisky Celestina Skromného (1893), — čas. Komenský, Švanda Dudák, Pozor. — (♂ Rizner).

Drotár Fedor,
Jonáš Záborský, čas. Černokňažník. — (♂ Rizner).

Dr. P.,
Dr. Duchoslav Panýrek. — (♂ Svoboda).

Dr. Pr.,
Dr. Ján Kohut, čas. Kat. Noviny. — (♂ Rizner).

Dr. R. J. K.,
Rud. Jan Kronbauer. — (♂ Svoboda.)

DRS.,
Josef Rost. Stejskal. — (♂ KA.)

Dr. —š.,
Dr. Imrich Koraus. — (♂ Rizner).

Dr. — š — s,
Dr. Hanuš Voves, čas. Česká Stráž, a Bačkovského Dodatky k Riegr. Nauč. slovníku. — (Dot.).

Drtina Filip,
Ig. Herrmann, čas. Šv. Dudák 1886. — (♂ Novomlynský).

drvm.,
Dr. V. Matula, čas. Jas.

Dr. V. N.,
Viktor Novák, čas. Nové Čechy IV., V., VI., — Česká Demokracie IV., — Mladé Slovenskc III., IV., — Studentský Věstník I., 1921, — Československé Sjednocení II., III., — Socialistické listy V., VI., — Světozor XXII., — Mladé Proudy XVIII., — Večerník Českého Slova 1921 až 1922. — (Dot.).

Dr. W.,
Ján Alois Wagner, čas. Národnie Noviny.

drz,
Karel Záhořík (v časopisech).

DRZ.,
Dušan Zachystal. — (Q, KA.).

Dr. * * *,
Otakar Hostinský. — (Q, Svoboda).

Dřup,
Ľudevít Pivko, Carzano (1924), — Šifrované dopisy (1924). — (Q, Kat. 1924, Nos.).

Ds,
Josef Deográt Konrád, čas. Zvon. — (Q, Svoboda).

— dský,
V. Bělohradský. — (Q, Svoboda).

D S. P. (Dušan Sava Pepkin),
Martin Medňanský. — (Q, Rizner).

dš,
Jiří V. Daneš. — (Q, Svoboda).

Dšk,
V. J. Dušek. — (Q, Svoboda).

Dubčanský Jan,
Jan Habrovanský ze Zdenína a na Habrovanech. — (Q, Svoboda).

Dubec A. J.,
Al. J. Krejčí, Pod tichými krovy (1886), — Přátelé světla (b. r.), — V červáncích našeho probuzení (Praha 1921), — Ze zlatých dob Moravy (Přerov 1885), — čas. Pozor, Vesna, Obzor, Vlast. — (Q, Klikar).

Dubenecký Josef,
Josef Jabulka, Hrst dojmů a vzpomínek (Písek 1924).

Dubinský K.,
Josef Jiří Kolár, Král Václav a jeho kat (1879). — (Q, Novomlynský).

Dubňanská Boh.,
Boh. Brabcová. — (Dot.).

Dubravius,
Jan Skála z Doubravky a Hradiště. — (Q, Svoboda).

Dúbravský Ferdinand,
Ferdinand Strýčko, Vzácný amerikán (Uhorská Skalica 1921), — Krvavý hostinec (1923).

Dubrovská Terézie,
Teréza Koseová (všeobecně). — (Q, KA.)

Dubský,
Fr. Tesař. — (Q, Klikar.)

Dubský,
J. Vysloužil.

Dubský V. Ř.,
Vojtěch Říhovský, Album melodií (1926), — Na zlaté struně (1924), a j. časové písničky, kuplety. — (Q, Kat. 1923—26.)

Dub X.,
Budínský . . ., Chodská besídka (Praha 1930). — (Q, Kat. 1931.)

Duhan Ondřej,
Q. M. Vyskočil. — (Dot.)

Duchoň Ivan,
Václav Krofta, Na horké půdě (Plzeň, b. r.). — (Q, Čelikovský, KA.)

Duk Fra,
František Durďák. — (Q, KA.)

Dumná Maria,
Mária Holuby'ová, roz. Boorová. — (Q, Rizner, F.)

Dumný Miloslav,
Daniel Bachát, alm. Nitra 1877. — (Q, Rizner, Seydler, Klikar, F.)

Dumontová Matylda,
Gabr. Preisová, Čeledín a dcera ze statku, Pospíšilův kalendář 1877.

Dunajský,
Daniel Bachát, Macocha a Všade dobre, doma najlepšie (Turč. Sv. Martin 1925). — (Q, Kat. 1927.)

Dupnoskalský,
Ján Burian, čas. Nár. Noviny. — (Q, Rizner.)

Ďumbiersky Jaroslav,
J. S. Zachej. — (Q, Rizner.)

Dúras Oldřich,
Arnošt Procházka, čas. Nedělni Listy, příloha Hlasu Národa 1902 (spolu s Viktorem Dykem). — (Q, Kr.)

Důrasová Milena,
Růžena Jesenská, v Kalendáři paní a dívek.

Duriš J. S.,
Jaroslav Spirhanzl. — (Q, Fr.)

Ďurko zpod Dubňa,
Jur. Bartaky, čas. Obzor. — (Q, Rizner, F.)

Durst,
Vojtěch Vejškráb. — (Q, Svoboda.)

Dusarov,
Dr. Ján Mallý. — (Q, Rizner, F.)

Dušan Pavel,
Jan Šonka, Marné oběti (1927), — Příhody zajíce Polňáka a jiné povídky o zvířatech (Praha 1930). — (Q, Kat. 1928, 1931.)

Dušan Vilém,
Dušan Vilém Lambl, čas. Nár. Noviny 1848, 1849, Čas. Čes. Musea 1848. — (Q, Seydler, Novomlynský.)

Dušek Karel,
Jaroslav Kvapil. — (Q, KA.)

Dušnej Vinca,
Karel Sládek, čas. Hum. listy.

Dušný Ján,
Andrej Bella, čas. Slov. Pohľady. — (Q Rizner, F.)

Dvorecká Bedruša,
Xaver D. Pelikán.

Dvorecký Jan,
Jan Michal. — (Q Podlaha.)

Dvorecký Váša,
Karel V. Kuttan. — (Q KA.)

Dvorský,
Jindřich Curius z Helfenberka. — (Q Svoboda.)

Dvorský,
Matěj Curius z Hájka. — (Q Svoboda.)

Dvorský,
Zikmund Janský, Plovoucí oblaka (1891). — (Q Svoboda.)

Dvorský,
Václav Textorius. — (Q Svoboda.)

Dvorský Fr.,
Břetislav Jedlička.

Dvořák Antonín,
Mich. Navrátil, Dějiny školy v Kondratci.

Dvořák L.,
Ludvík Hofman, čas. Šumavan.

Dvořák Luděk,
K. J. Zákoucký.

Dvořák Pavel,
Karel Elgart, čas. Květy 1904, referáty v čas. Lid. noviny.

Dvořáková Helena,
Jos. Aleš, překl. Denis, Proč žijeme? (Praha 1903), — týž, Po smrti (Praha 1903, 1919).

D. x. r.,
Štefan Marko Daxner. — (Q Rizner.)

Dymontová Matylda,
Gabriela Preissová, v Pospíšilově kalendáři.

Dytrych Petr,
P. Dittrich. — (Q Svoboda.)

Dyvar,
Bohumil Vydra. — (Q KA.)

— dž —,
Michal Miloslav Hodža. — (Q Rizner.)

E

— e —,
Josef Večeřa, čas. Našinec 1883.

E.,
Em. Züngl. — (Q Svoboda.)

Edgar Emil,
Emil Kratochvíl (všeobecně). — (Q KA.)

Efes,
František Večeřa-Střížovský. — (Q KA.)

Efka,
Ferdinand Krch. — (Q KA.)

Efkem Ot. Dr.,
Ferdinand Tomek (všeobecně). — (Q Kat. 1928.)

Efpée,
František Prachař (v letech 90tých).

Efpem,
F. P. Malý, alm. Na nové květy (1899).

Efr. z K.,
E. Zítek a Fr. Kvapil. Pod touto společnou šifrou vystoupili v Kořánově Světozoru r. 1872. E. Zítek překladem ze slovinčiny: Práprotnik a Fr. Kvapil balladou: Oklamaná a romancí Na moři. Později ji užívá Kvapil v Obrazech života 1874. — (Dot., Q Zvon 1922, str. 99.)

Efte T.,
František S. Tichý, čas. Osvěta Lidu, Královéhradecký Kraj.

Ego,
Jan Emler, čas. Samostatnost. — (Q Fr.)

Ego,
Jan Opolský, čas. Rozhledy 1908.

Ego,
Josef Vejvara. — (Q KA.)

Egor K.,
Karel Rožek, Pomsta neznámé ženy (1898), — Návrat (1900), v Almanachu Moderní revue (1900), — Petr Suk (1902).

Egos,
Jaroslav Stuchlík. — (Q KA.)

—ech,
Václav Štech, čas. Máj. — (Q Svoboda.)

Eifer T. S.,
Viktor O. Seifert, Bilance života (Praha 1924). — (Q Nos., Kat. 1925, 1931.)

ej,
Emanuel Janský, čas. 28. Říjen, Polední list, Expres, Samostatnost, Čs. Divadlo. — (Dot.)

—ej—,
Jiří Hejda.

—ejč—,
Jan Krejčí, v kritikách a divad. referátech v Naší době, Budoucnu a denních listech.

E J P S,
Emanuel Jules Petrus, v časopisech.

E. J. S.,
Frant. Zákrejs, čas. Osvěta.

Ejš,
Julie Šupichová. — (Q, KA.)

—ek.,
Josef Mifek, krit. studie v Literárních listech.

E. K.,
Emil Kolenyi. — (Q, Rizner.)

E. K.,
Eliška Pechová. — (Q, Svoboda.)

E K. Dr.,
Ed. Krajíček, čas. Mor.-Slez. Revue.

ekman,
Fr. Herrmann, kalend. Třebízský 1903-6.

el.,
Emanuel Lešehrad, v časopisech. - (Dot.)

Elbl,
Emil Loubal. — (Q, KA.)

Elef,
Frant. Loubal. — (Q, KA.)

Eleonora Maria,
Apolonia Fellerová. — (Q, Svoboda.)

Elk N. J.,
Al. J. Klein. — (Q, Habenicht, Dějiny Čechů amerických, 1904.)

Elmur J.,
Josef Rammel. — (Q, KA.)

Elpe,
Ladislav Padevět. — (Q, KA.)

Elpl Mirek,
Eduard Elpl. — (Q, KA.)

elr,
Jan Emler, v časopisech.

Elze,
Ladislav Zamykal, čas. Našinec, Eva, Archa.

Elze,
Ladislav Zamykal. — (Q, KA.)

emef,
Milan Frič, čas. Národní Hospodář.

Emil V.,
Emil Milý, čas. Budoucnost 1881, Proletář 1883.

Emingerová Katynka,
Kateřina Emingerová, O klavírních skladbách starých českých mistrů (Kr. Vinohrady 1920), — Obrázky ze staré hudební Prahy (Praha 1924), — Bedřich Smetana (Praha 1923). — (Q, Nos.)

E. M. U.,
Eliška Mikanová. — (Q, KA.)

Em. V.,
Emanuel Bozděch.

En avant,
Karel Scheinpflug. — (Q, Svoboda.)

Enrico,
Gustav R. Opočenský. — (Dot.)

Enšpenger,
Václav Chlumecký, Spevník (1921), — (Q, KA.)

Enviado especial,
Vojtěch Albert Frič. — (Q, Svoboda.)

E. P.,
Edward Pachmayer, denní listy.

E. P.,
Emanuel Jules Petrus, v časopisech.

Ep. Dr.,
Emerich Polák. — (Q, KA.)

Epe,
Eliška Parchomenková. — (Q, KA.)

—er,
Fr. Bauer. — (Q, Svoboda.)

—er.,
Josef Müldner, čas. Nezávislé listy, Plzeň, 1902—4.

Era,
Rudolf Eckstein. — (Q, Čelikovský.)

Era,
Jan Mikš. — (Q, KA.)

Erat F. U.,
Frant. Taufer, prosa i verše z mladých let.

Erben Jarmil,
Karel Jaromír Erben, báseň Řevnivý v Čechoslovanu IV. 1831, následující dvě básničky v čísle 20 a 25 Povzbuzení k radosti a Touha jsou podepsány K. Jarmil Erben.

Erben V.,
Vladimír Čech, Zjevy úpadkové, Kulturní problémy, Kniha a knižní trh, Květy 1904.

Erry Saša,
Vilém Skoch. — (Q, KA.)

—ert,
Karel Krunert. — (Q, Svoboda.)

Erythraeus,
Matěj Červenka. — (Q, Seydler, Klikar, Svoboda.)

—es—,
Antonín Veselý, čas. Právo Lidu 1911 až 1920.

— e — s?,
Jos. Večeřa, čas. Našinec 1883.

E. S.,
Karel Elgart, div. referáty v čas. Lid. Noviny a Čs. Republika.

Eský,
Emanuel Janský, čas. Čs. Divadlo.

Eskymo Welzl,
Jan Welzel. — (Q, Kat. 1930.)

Espera Jan,
Jan Mikš. — (Q, KA.)

Eštényi Ľ.,
Jozef Gašparík. — (Q, Rizner.)

Eš,
J. Engliš. — (Q, Svoboda.)

E. Š.,
Em. Škatule, čas. Sborník mládeže od r. 1904, Akademie od 1903, Odborové sdružení Československé 1904—1908, Právo lidu 1908—20, Družstevník od 1922, Náš Rozvoj od 1922.

Éter,
Josef Entner, překlad Jean Qui Ritta, Pohádky pro dospělé. — (Q, KA.)

Etesius Matěj (Sušický),
Chládek. — (Q, Seydler.)

Ethen Waldemar,
Štěpán Kožušníček, Theorie paměti (1908), — Z hor a nížin (1926), — Portréty a silhuety I. (Prostějov 1926), — W. Fr. C. Messenhauser (Prostějov 1928). — (Q, KA., Kat. 1926, 1927, 1928).

L'Etranger,
Josef Koblic. — (Q, Svoboda.)

L'Etranger,
Josef Matějka, čas. Šv. Dudák 1906.

(etre),
Josef Schrötter. — (Q, KA.)

E. U.,
Eliška Urbanová-Mikanová, čas. Nár. Osvobození, Ornamenty, Sokolice, Právo Lidu, Hospod. Listy a j.

Eudonym P. S.,
Jan Spáčil. — (Q, Klikar.)

Eustach Dr.,
Jos. Páta, články o Litomyšli. — (Dot.)

ev.,
Eduard Valenta, čas. Lidové Noviny a v revuích.

Ev. (též ev.),
Em. Vachek, čas. Právo lidu od 1911.

Eva z Hluboké,
Růžena Jesenská, čas. Lumír.

E. V—nek,
V. E. Hynek, čas. Prostějovské noviny.

Exner E.,
V. Řezníček, Modrá knihovna, sv. 48.

Exulant,
Karel Juda. — (Q, KA.)

eye,
Felix Adam Vondruška, čas. Český deník.

E. Z.,
Emil Trnka. — (Q, Svoboda.)

Ez Ese — známe se,
Josef Šváb, Izák na vojně (Praha 1906), — Mikulášský proslov (Praha 1908), — Pokrokem ku předu! (Praha 1912). — (Q, Nos.)

F

f.
Vojtěch Mayerhofer. — (Q, Svoboda.)

F.,
Emil Frida, čas. Lumír 1877, 1878, Světozor 1883.

F.,
Václav M. Fryček.

F.,
T. G. Masaryk, kritiky v Čase. — (Q, Jakubec, Masaryk a česká literatura, Slavie I., str. 341.)

F.,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue, sv. 4., 1896. — (Q, Kr.)

z F.,
Jan Václav Svoboda.

F. A.,
Jos. Večeřa, čas. Našinec 1883.

Fab.,
F. A. Borovský, čas. Světozor, Zl. Praha.

F. A. B.,
F. A. Borovský, čas. Světozor, Zl. Praha.

Fabor,
F. A. Borovský, čas. Světozor, Zl. Praha.

Fabricius Mirko,
Milan Fučík, Základy vojenské nauky (1921). — (O, Fr., Dot.)

Faimonová Abby Dr.,
Marie Fabianová.

Falco Václav Písecký,
Sokol? — (O, Seydler.)

Falsacappa Juan Ejaroslav,
Jan V. Veselý, čas. Paleček V.

Fa Presto,
Karel Mašek (všeobecně).

Farkačová Arnoštka,
F. X. Svoboda, čas. Lumír, Květy 1882. — (O, Klikar.)

F. A. Š.,
Fr. Ad. Šubert. — (O, Svoboda.)

Fatranský,
Gustáv Izák. — (O, Rizner.)

Fa—Tutto,
K. Hašler, čas. Hum. listy 1905—9.

Faun,
Jan Hostaň, Kladivo, srp a péro (Praha 1923), — Ve stanu divokých skautů (Praha 1924), — Práce mezi dětmi (Praha 1925), — Loutkové a divadelní hry pro děti (1926), — Příhody malého rybáře (1926), — Lící k východu (1927), — Veselá besídka (1928). — (O, Nos., Kat. 1923, 1926, 1928.)

Faustin,
Karel Klostermann, čas. Politik 1885—7 (Heiteres und Trauriges aus d. Boehmerwalde), — Boehmerwaldskizzen (Plzeň 1890), — čas. Šv. Dudák 1894, Světozor 1887.

Faustin Fr.,
František Serafinský Procházka, překl. A. Candera, Dobrodružství cvrčka houslisty, A. Assolant, Hrdinný kapitán Korkorán, F. J. Cooper, Poslední Mohykán, — sp. Jiříčkův zimní výlet (Praha 1920). — (O, Nos.)

F. A. U. z B.,
František Augustin Urbánek (z Budějovic), čas. Sokol 1863. — (O, Novomlynský.)

fav.,
Felix Adam Vondruška, čas. Český deník.

Favik,
Frant. Tomáš Šimon. — (O, KA.).

F. B.,
Fr. Bílý. — (O, Svoboda).

F. C. Ž.,
F. C. Župka, čas. Hlasy z Hané.

Fdký,
Fr. Frýdecký. — (Dot.).

F-dur,
Frant. Durďák. — (O, KA.).

Federov,
Jur Čajda, čas. Nár. Noviny. — (O, Rizner).

Fedor (drotár),
Jonáš Záborský, čas. Sokol, Černokňažník. — (O, F.).

Felix,
Fortunát Felix. — (O, Svoboda.)

Felix Josef,
J. F. Špaček. — (O, Podlaha).

Felkovský,
Felix Kutlík, čas. Orol. — (O, Rizner).

Fémsky Fraňo O.,
Andrej Bážik. — (O, Rizner).

Fer Ahasver,
F. P. Malý. — (O, Fr., KA.).

Fer Ahasver,
Pavel F. Malý, Výkřiky a ozvěny (Král. Vinohrady 1918), — Z vojenských lazaretů (Praha 1917). — (O, Nos.).

Ferda,
Jar. Novák, čas. Našinec, Eva, Nový domov, Nový obzor, Čech, Pravda.

Ferenc Futurista,
Frant. Fiala (všeobecně). — (O, KA.).

Ferina z Dúbravky,
Ferdinand Dúbravský, Slovenská kuchárka (Trnava 1923). — (O, Nos.).

Ferreus,
Fr. Šeda. — (O, Svoboda).

Ferreus Olim Dr.,
Rud. Zháněl, čas. Škola Bož. Srdce Páně, Květy Marianské, Čas. kat. duchovenstva, Čech, Anděl Strážný, Rajská zahrádka, Náš domov, kal. Hlas, Moravan.

Ferus Jan,
Jiří Plachý. — (O, Seydler).

Fezoj,
Dr. Jozef Janda. — (O, Rizner).

ff,
Karel Stroff. — (O, Svoboda).

— ff —,
K. Hoffmeister, čas. Meziaktí.

***ff*,**
Tobiáš Ján Langhoffer. — (O, Rizner).

F. F. Ph. C.,
Fr. Frýdecký, Slovníček slovensko-český (1917), — Slovníček slovinsko-český (1917). — (Dot.).

Fgl,
Oldřich Flégl. — (O, Svoboda).

F. Hs.,
František Herites. — (O, Svoboda).

Fiala Evžen,
Karel Čvančara, překl. Perta C. — (O, Čelikovský).

Fialová A.,
Anna Beranová, čas. Jarý věk.

Fiedler Dr.,
Bedřich Voldan. — (Q, KA.).

Figulus,
Fr. Hrnčíř, čas. Věstník, souborně pak Z temna minulosti (Praha 1904).

Filipec,
Jan Biskup. — (Q, Svoboda).

Filištín Petr,
Ant. Koukl, čas. Paleček V., XII. — (Q, Klikar).

Filius Inferi,
František Holub, Nekřtěňátko (Zábřeh 1911). — (Q, Nos.).

Filjun Jan,
Jan Filipinský, Bible ve verších (Praha 1924). — (Q, Nos.).

Filomates (Dačický) Matouš,
Valkenberger z Valkenberka. — (Q, Seydler).

z Finberka Jan Václav,
Jan Václav Svoboda (všeobecně). — (Q, Nos.).

Fin-fin,
Václav Brtník. — (Q, Fr.).

Fingal Petr,
František Fingl (všeobecně).

Finitor,
Mikuláš Konáč z Hodištkova. — (Q, Seydler).

Firle,
Emil Pacovský. — (Q, Podlaha).

Fišer Jan Jaroslav,
Jan Lehovec, Fantastické novely (Praha 1919), — Křesťanský mysticismus (Nusle 1923), — Stručné dějiny světové literatury (Nusle 1925), — Ticho lesa (Praha 1922). — (Q, Nos.).

Fix, jeden z nových básníků,
Xaver Menhard-Litoměřický, rýmovačky v Ill. Kurýru.

F. J.,
Jindř. Flajšhansová, čas. Ženské listy 1912.

F. J. H.,
Frant. Jos. Havelka, v díle Dokumenty naší národní revoluce.

F. J. K.,
Fr. Jar. Kubíček, čas. Hvězda, Mor. Orlice 1863—64.

fjp,
J. Fr. Prokop, čas. Pozor, Jeviště.

F. K.,
František Klimann. — (Q, Rizner.)

F. K.,
Frant. Kvapil, čas. Ruch 1885, Rozhledy literární 1886, Slovanský sborník 1885. — (Dot.).

F. K.,
Božena Kvapilová, čas. Hlas Národa 1890. — (Dot.).

F. K. S.,
František Karel Soukup, čas. Česká Osvěta, Pošumaví, Otavan a j. — (Dot.).

Flajšhans-Podolský Jan,
Jan Flajšhans, Epitaf na společný hrob výborů všech knihovnických spolků v ČSR. 1931 (Praha 1931). — (Q, Kat. 1931).

Flaška Emil,
Jaroslav Rudloff. — (Q, KA.).

Flazius,
Bartoloměj z Čenkova.

F. L. D.,
Fr. Lad. Sál, čas. Naše listy 1896.

F. L. H.,
Fr. L. Hovorka. — (Q, Svoboda).

Flhs,
Václav Flajšhans. — (Q, Svoboda).

F. L. S.,
Fr. Lad. Sál, čas. Naše Hlasy 1895.

Folklor Dr. Č.,
J. S. Machar, Boží bojovníci (1897).

Foltýn Josef,
Josef Stivín, Nezvítězíš, Galilejský (1909), — Nová píseň o dvanácti medailonech na Hlávkově mostě (1912), — Vlčí máky (1908), — Vyloupení záložny Svatováclavské (Plzeň 1903), — Vydrancování Svatováclavské záložny (1903), — Ladův Veselý přírodopis (1917) a j., — u překl. Ossendowského, Z. Rabské, St. Žeromského a v časopisech soc. dem. — (Q, Nos.).

Fomeš Norbert,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue sv. 21, 1909, — překl. Wilde, Zločin lorda Art. Savilla, Knihy dobrých autorů č. 41; překl. Wilde, Básně v próse, Knihy dobrých autorů č. 50, překl. Wilde, Essaye. Knihy dobrých autorů č. 53. — (Q, Kr.).

Fork V. At.,
Václav Krofta, čas. Písecké listy, Český učitel 1914.

Fortius Jan,
Jan Chyba z Kouřimě. — (Q, Seydler).

Forty R. L.,
Ludvík Hofman, Popletené historie (1927). — (Q, Kat. 1928).

F. P.,
Karel Mašek. — (Q, Svoboda).

Fra di Valle,
Frant. Odvalil, čas. Eva.

Fragarides,
Matěj Jahoda. — (Q, Svoboda).

Fra Hmd,
Josef Hameršmíd. — (Q, Svoboda).

Fra Martinovič,
Frant. Procházka, gymn. prof. — (O, Novomlynský).

Francek,
Fr. Jar. Kubíček, čas. Vosa 1864.

Franěk Viktor,
Marie Slavíková, Fiškusova ženitba (1926), — Děvčátka ze zastrčené uličky (1927), — Dva, kteří se hledali (1927), — Šenkýřka u zelené žáby (1928), — Ve stínu nenávisti (1927), — Hřích lesního Křikavy (2. vyd. 1931) a j. veselohry, vydané u Švejdy.

Frankl Ant.,
Jiří Karásek, čas. Týn.

Franko,
Frant. Košák. — (O, Podlaha).

Frank Oskar,
K. H. Hilar, překlady v Moderní bibliothece: Th. Gautier, Noc Kleopatřina (Praha 1907), — A. M. Willner a R. Bodanzky, Krásná Risetta (Praha 1911).

Fraňo Jozef,
Fr. J. Strakovič. — (O, Rizner).

Franta Jaroslav,
Fr. S. Jaroš. — (O, KA.).

Fraštačan,
Emil Schwarz, čas. Kat. Noviny. — (O, Rizner).

Fra Tito,
Frant. Táborský. — (O, KA.).

Fr. Bý,
Frant. Bílý.

Frčka Števo,
Ľudovít V. Rizner. — (O, Rizner.)

Fremont Rolf,
Rudolf Fiedler. — (O, Kat. 1930).

Frenštatský Chrudoš,
A. R. Bumbala (s Brzobohatým), Hořčice a křen (1863).

Frey Otokar,
Ot. Fischer, čas. Novina.

Fr. Hs.,
Frant. Herites. — (O, Svoboda).

Frič Luděk,
Jan Lier.

Fridštatský,
Martin Vyzovicenus. — (O, Svoboda).

Fringilla,
Božena Čížková, Dva haranti (1926), — Dcerušky paní Veselé (Praha 1932), — Kolo se točí (Praha 1932), — Srdce na horách (Praha 1932). — (O, Kat. 1927, 1930, 1933).

— frj —,
Fr. Roman Jirman, čas. Moravsko-slezský deník, Kultura lidstva a j.

Fr. Jar. K.,
Fr. Jar. Kubíček. — (O, Hysek, Literární Morava).

Fr. K.,
Fr. Kameníček, čas. Lidové Noviny.

Fr. Kl.,
František Klimann. — (O, Rizner).

Fr. K—n,
František Klimann. — (O, Rizner.)

Frndák Janko,
Janko Kopaničar.

Fr. O. M.,
Frant. Otto Matzenauer. — (O, Rizner).

Frou—Frou,
H. K. Grunert, čas. Paleček V.

Fr. Pr.,
František Prachař (v letech 90tých).

F. S. J . . . š,
Fr. S. Jaroš. — (O, Svoboda).

Fr. Š.,
Fr. Šimáček. — (O, Svoboda).

Fr. V.,
František Vaněk. — (O, Svoboda).

Fr. V. V.,
Fr. Vykoukal. — (O, Svoboda).

Frydecký,
Jiří Joannides. — (O, Svoboda).

Frýs Karel,
Emanuel Lešehrad, překl. Oskar Panizza, Tajemné příběhy (1927), — sp. Tanec života a lásky (1912), — Ve vírech vášní (1911). — (Dot., O, Nos.).

Frýs Kar.,
Emanuel Lešehrad. — (O, KA.).

Fr. Ž.,
Frant. Kvapil, čas. Lumír 1875, Světozor 1875, 1876. — (Dot.).

F. S.,
Frant. Sekanina. — (O, Svoboda).

F Š.,
František Šujanský. — (O, Rizner).

F. Š.,
František Šupka, čas. Besídky Štítu.

ft,
František Tichý, Lidové Noviny.

F. F.,
František S. Tichý, čas. Nár. Listy.

Furioso Orlando,
srv. Orlando.

Furych Josef,
Josef Fuhrich. — (O, KA.).

Futurus,
Ladislav Kunte, Ideje, inteligence a strany (Praha 1904), čas Rozhledy 1903. 1904. — (O, Nos.).

F. V.,
A. Havelka, čas. Český západ, Venkovan, Selská Obrana.

F. V.,
F. Votruba, čas. Prúdy, Přehled 1909. — (Q, F.).

F. V. M.,
František Viktor Mokrý (uměl. referáty v denním tisku). — (Q, KA.)

F. V. P.,
Viliam Pauliny-Tóth. — (Q, Rizner).

F. X. H.,
Fr. X. Harlas. — (Q, Svoboda.)

F. X. J.,
F. X. Jiřík, čas. Nár. Politika. — (Q, Svoboda.)

F. X. S.,
Frant. X. Spurný. — (Q, KA,.).

fzc (též F. Z. C.),
František Zeman (v kratších pojednáních novinářských).

F. Z.,
Fr. Zuman, Časopis Spol. přátel starožitn. XI., XIII.

F. Ž.,
Ján Petrovič. — (Q, Rizner).

F. Ž.,
Fr. Procházka. — (Q, Svoboda).

G

g.,
Václav Koenig (v časopisech).

—g—,
J. J. Langner, čas. Stopa.

— — g —,
Jozef Gregor. — (Q, Rizner.)

G.,
H. G. Schauer, vídeňské dopisy do Mor. listů.

G.,
Zdeněk Wirth, čas. Volné Směry, Styl.

Gabler,
Václav Rošický. — (Q, Svoboda.)

Gabor Bethlen,
Jan Bogar (v novinách).

Gabri,
Arnošt Procházka, čas. Lit. Listy roč. XVIII., 1896. — (Q, Kr.)

Gabriel Mirko,
Jaroslav Zyka-Borotínský. — (Q, Čelikovský.)

Gajarík Igor,
O. Parma, čas. Slov. Denník.

Gajda Radola,
Rudolf Gajdl, Moje paměti (Praha 1920), — Válka a my (s Dr. Karlíkem, 1927). — (Q, Nos., KA.)

Gajdoš Ivo,
Jaroslav Jabelka.

Gajdoš Tomáš,
Fr. S. Procházka. — (Q, Svoboda.)

Gallieni,
Vilém Podroužek. — (Q, KA.)

Gall Ivan,
Ján Halla, čas. Dennica. — (Q, F.)

Galli Žlutický David,
D. Havlův. — (Q, Seydler.)

Galus Václav,
Bohumil Zahradník-Brodský. — (Q, K. Čvančara, B. Zahradník-Brodský, Praha 1923.)

Gamma,
Gustav Jaroš (všeobecně). — (Q, Kat. 1924, KA.)

Garaz Petr,
Jar. Hanka.

Gaskoněc Jiří,
Josef Hradecký. — (Q, KA.)

Gaspardi,
Jos. Vl. Kašpar, čas. Hum. listy. — (Q, Klikar.)

Gaston Humbert,
Jiří Guth, Obrazy z Tunisu (1896), — čas. Světozor 1894, Zl. Praha 1896, Květy 1895, 1896, 1897, Lumír 1890. — (Dot.)

Gatz Aron Dr.,
Eduard Cmunt, Časopis Lékařův Českých (1904).

Gbelský J.,
Jozef Matejka, čas. Cyrill a Method. — (Q, Rizner.)

Gd.,
Jan Gotthard, čas. Československý knihkupec.

Gel,
František Feigel, O lidských povoláních (1931). Šifry Gel užito při práci literární,

gel v Lidových novinách. — (Q Kat. 1931, Dot.)

Gellenius,
Zikmund z Jelení. — (Q Svoboda.)

Gem,
Jiří Václav Klíma. — (Q KA.)

Gem, (též G. E. M.),
Marie a Jiří Klímovýcch, čas. Besedy Času.

Gemerský,
Ján Brádňan. — (Q Rizner.)

Gemma,
Jakub Arbes. — (Q A.)

Genz.,
Josef Müldner, čas. Nár. Hnutí, Mor. Orlice, Odboj, Družina čsl. legionářů, Říšská Stráž.

Georges,
Jiří V. Klíma. — (Q Fr.)

Georgov Ilja,
A. Sova, čas. Světozor, realistické básně v růz. časopisech.

Gero,
Gustav R. Opočenský. — (Q Fr., KA.)

Gerson Jiří,
Josef Řezníček, básně v čas. Lid, Šťastná rodina, tamtéž články, epigramy a články v Lid. Listech.

Gersten Karel,
Jiří Červený. — (Q KA.)

G. H. L.,
Hostivít G. Lojko. — (Q Rizner.)

Gigi,
Gustav Opočenský. — (Q Fr., Dot.)

Gil Blas,
Gustav R. Opočenský. — (Dot.)

Giovanni Jean Juan,
Jan Červenka, čas. Sv. Dudák 1886, 1890, 1891, 1894.

Gip L.,
František Pigl Vožický, čas. Neruda.

Girk,
Jan Jirek. — (Q Svoboda.)

Giuseppe P.,
Josef Blažek, Hlavní hříchy v kukátku (Brno 1910), — Jarní stíny a jiné povídky (Brno 1911), — Potulky životem (Brno 1910), — Pýcha předchází pád (Brno 1923). — (Q Nos., Podlaha.)

G. J.,
Gustav Jaroš. — (Q Svoboda.)

G. K.,
Gustáv Kordoš. — (Q Rizner.)

G. K. M.,
Gustáv Kordoš Magurský. — (Q Rizner.)

Glogar Vladimír,
Jaroslav Nebeský. — (Q KA.)

Glosius,
Jan Pondělský.

G. M.,
Marie Gebauerová, čas. Nár. Listy 1911.

Gnóm,
Martin Braxatoris Sládkovičov. — (Q KA.)

Go,
Gustav R. Opočenský. — (Q KA.)

Goldstein Sámi,
Andrej Majer. — (Q Rizner.)

Gollin Kamil,
František Čepek, Keťasova zpověď (Praha 1918). — (Q Nos.)

Gollwell John,
Jan Borůvka (všeobecně). — (Q Kat. 1928 a d., KA.)

Gordon,
H. G. Schauer, čas. Ruch.

Gordon Fram,
Pavel Sulla, čas. Zádruha.

Goring Handa,
Anna Jehličková, provd. Tučková, čas. Máj 1909, Květy 1908, Nár. Politika.

Görlický,
Řehoř Žalud. — (Q Svoboda.)

Gr,
Gustav R. Opočenský. — (Dot.)

Graciano,
Ant. Pikhart, čas. Nár. Politika 1886. — (Dot.)

Gram,
Josef Müldner, čas. Nezávislé listy, Plzeň, 1902—4; Nár. Hnutí, Mor. Orlice, Odboj, Družina čsl. legionářů, Říšská Stráž. — (Q KA.)

Graničár Dragutin,
Karol Lehocký. — (Q Rizner.)

Gran Wilhelm,
Matěj Šedivý. — (Q Svoboda.)

Gregor Bohumil,
Bohumil Tajovský. — (Q KA.)

Gregor Bohumil,
Jan Grmela. — (Q KA.)

Gregor J.,
J. Gröger. — (Q Svoboda.)

Gregor J. J.,
Jan J. Řehák. — (Q Svoboda.)

Gregor M.,
Jan Grmela. — (Q Fr.)

Gregor-Tajovský Jozef,
Jozef Gregor (všeobecně).

Gregora Jan,
Bohumil Zahradník-Brodský. — (Q K. Čvančara, B. Zahradník-Brodský, 1923.)

Gregorias,
Bohuslav Horák. — (Q KA.)

Grelot Pavel,
Anna Farářová, povídky, překl. z franc.

Gresco,
František Mík. — (O, KA.)

Grevič Ilja,
Frant. Merta, čas. Niva, Vesna, Lada, Pelcl. Rozhledy, Moderní Revue. — (O, Fr., KA.)

G. R. O.,
Gustav Rud. Opočenský. — (O, Svoboda, Dot.)

Grob Ján,
Ladislav Nadaši. — (O, KA.)

Gruň Petr,
Jan Petrus, Byla malá dědinka (Praha 1918). — (O, Nos., KA.)

Gruss R.,
Jos. Vl. Fürst. — (O, KA.)

Grvit Jan,
Vítězslav Jan Švingr. — (O, KA.)

Grygar Fred.,
Václav Schüller, Werther (Praha 1907). — (O, Nos.)

Grygar Zdeněk,
Zdeněk Gintl, Zápas dvou Lvů (Praha 1922), — Jízda pánů (s B. Vrbským, Praha 1920), — Lesní ženka (s B. Vrbským, Praha 1925). — (O, Nos., KA.)

Gryll z Gryllova,
Jan Cvrček (1531—1600), Matyáš (1551 až 1611.) — (O, Seydler.)

Guillaume,
Vilém Heinz, čas. Cyklistické listy (v letech 90tých).

Gulon Otto,
Otakar Theer, Háje, kde se tančí (1897, 1920), — čas. Lumír 1898.

Gust. B. K-ský,
Gustav Pfleger, básn. překlady v Pichlově Krasořečníku 1853.

Guth-Jarkovský Jiří Stanislav Dr.,
Jiří Guth, Byla vojna (Praha 1920), — Mladému republikánu (Praha 1921), — Pozdrav (Praha 1919), — Slušnost a demokracie (Praha 1923), — Společenská výchova vojenská (Praha 1921), — Společenské klasobraní (Praha 1925, Pr. Ilustr. Zprav.), — Společenský slabikář (Praha 1920). — (O, Nos.)

Gut Ralf,
Viktor Hánek.

G. V.,
Svatopluk Čech, Dobrý skutek. Lumír I., 1873, též knižně Povídky, arabesky a humoresky II. 1879 Epigramy. Lumír III., 1875, — Foltýnův buben, Lumír II. 1874; knižně: Povídky, arabesky a humoresky II. 1879; Vybrané české humoresky d. I. 1890, — Kallobiotika na cestách. Lumír III. 1875. Knižně: Povídky, arabesky a humoresky III. 1890, — Odkaz. Lumír I. 1873, knižně Povídky, arabesky a humoresky I. 1885, — Předčitatel. Lumír II. 1874, knižně Povídky, arabesky a humoresky II., 1879, — Signorina Gioventu. Lumír II. 1874, knižně Povídky, arabesky a humoresky I. 1885, — Šílenec (dříve Nový doktor). Lumír I., 1873; knižně Povídky, arabesky a humoresky II. 1879, — Thusnelda. Lumír II. 1874, — Vesnický svatý. Lumír I. 1873, knižně Povídky, arabesky a humoresky I. 1885. — (O, Fl.)

Gwynplaine,
Karel Scheinpflug, čas. Cesta I. — (O, Svoboda.)

Gynt Olaf,
Lad. Šebek.

Gyrcaeus,
Jan Jirek. — (O, Svoboda.)

H

h.,
Arnošt Procházka, Moderní Revue, sv. 1. 1895. — (O, Kr.)

H.,
Ant. Hausgirger, čas. Světozor 1834.

H.,
Vilém Heinz, čas. Nár. listy.

H.,
Fr. Herites. — (O, Svoboda.)

H.,
Al. K. Hevera. — (O, Svoboda.)

H.
Václav Hladík, feuilletony v čas. Nár. Listy 1909, 1910.

h—a,
Hynek Babička, čas. Koleda 1879. — (O, O české literatuře, cyklus rozprav H. B. vydal Mil. Hýsek, 1910.)

Habaděj,
Jos. Šváb, kuplety.

Habakuk Ivan JU-Med.U. PhDr,
Jakub Arbes, čas. Paleček 1879. - (O, A.)

Habakuk Švonepaj,
Josef Šváb, Truchlivá píseň o dvou nešťastných milencích (1924). — (O, Kat. 1924.)

Habán,
Franta Kysela, v časopisech. — (Dot.)

Hebernfeld Andrea ab,
Ondřej Haberbeschel z Habernfeldu.

Habovčan,
Andrej Pavčo, čas. Kat. Noviny. (O, Rizner.)

Habr Jiří,
V. Krofta, kal. Havlíček III.

Habřina Rajmund,
Rajm. Chatrný. — (O, KA.)

Habsburský Karel,
Josef Macas, Nové Tyrolské elegie (Praha 1919). — (O, Nos.)

Hackens A.,
Stanislav Sahánek. — (O, KA.)

Hačin,
G. Vrzal. — (O, Svoboda.)

Had,
Jan Kantor, srv. Coluber.

Hagiochoranus,
Mik. Troilus. — (O, Svoboda.)

Hais-Týnecký Josef,
Josef Hais (všeobecně).

Háj Adam,
Jan Vrba. — (O, KA.)

Háj F.,
Marie Wagnerová, Školák Kája Mařík I.—IV. (Brno 1930—31), — Řídícím Márinka (Brno 1931), — Kájovo mládí (Praha 1933), — Kájovy radosti a trampoty (Praha 1933). — (O, Kat. 1927, 1928, 1931, 1933.)

Hájenský J.,
J. Havelka. — (O, Klikar.)

Hájomil,
Bohuš Klíma. — (O, F., Kat. 1930.)

Hák František,
Václav Plaček. — (Dot.)

Hák Jos.,
Boleslav Hrbek. — (O, KA.)

Halasovský J. O.,
Josef Fl. Olša. — (O, KA.)

Halaška Fr.,
Frant. Ignác Hallaschka. — (O, Svoboda.)

Halifax,
Emil Frida, čas. Hlas Národa 1890.

Halina O.,
Ot. Mokrý, alm. Anemonky 1872, čas. Květy 1882. — (O, Klikar.)

Hamerský Jaroslav,
Jaroslav Krátký, Bludná světla (Praha 1920), — Gerard (Praha 1925), — Hříchy (Pardubice 1925), — Ze zasněných dálek (Praha 1923). — (O, Nos.)

Hámor,
Karol Čečotka, čas. Horň. Slovenské Noviny. — (O, Rizner.)

Hámorský Ondrej,
Andrej Chrobák, čas. Horň. Slov. Noviny. — (O, Rizner.)

Hamouz Prokop,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue sv. 20., 1908. — (O, Kr.)

Hana,
P. Buzková, čas. Květy 1908, Besedy Času.

Hána Vojtěch,
Ferdinand Čenský, Procházky po Rýnu nad Mohanem, v čas. Praž. Noviny 1852.

Hanák,
Frant. Ser. Procházka. — (O, KA.)

Hanák J. F.,
J. Funtíček, čas. Komenský 1875. —(O, Klikar.)

Hanák od Dobo,
Jos. Wurm Čejkovský, čas. Nár. Listy.

Hanák od Prostějova,
Jos. Wurm Čejkovský.

Hanák Oldřich,
Eduard Reich.

Hanák Prokop,
František Serafínský Procházka polemiky ve Zvonu).

Hanar Mojmír,
Jan Grmela, Orchidea (Brno 1903), — Pomněnka (Brno 1906), — Růže Velehradská (Brno 1901). — (O, Nos.)

Hanin,
Josef Kolmann. — (O, KA.)

Hanin A. B.,
Jan Frant. Hruška, Na zboží chodském v čas. Večerní zábavy a j. belletr. práce ze života chodského.

Hanský Jan,
Prokop Mir. Haškovec, Stezky a touhy (Praha 1921), — čas. Studentské směry, Lumír. — (Dot., O, Nos.)

Hanslík Jos. Ad.,
Jos. Ad. Hanslick. — (O, Svoboda.)

Hanuš,
Hanuš Lanškrounský. — (O, Svoboda.)

Hanuš K.,
Hanuš Kriegelstein, Partie taroků (Praha 1925), — Polní lékárna (Praha 1913), — Zakletý švec (1913). — (O, Nos.)

Hanuš Otakar,
Hanuš Trneček (všeobecně). — (O, Nos., Kat. 1931.)

Hanuš P.,
Jan Vlček.

Harant,
Ferd. Pecák, čas. Blaník. — (Q, Hýsek.)
Haras Alois,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue sv. 16, 1905. — (Q, Kr.)
Harden Zd.,
Jarosl. Hendrych, Mně stůně mládí (1900), — Žaltář (1901).
Harkovský J.,
Jaroslav Šindler. — (Q, Svoboda.)
Hart F. O.,
Emanuel Lešehrad.
Hart Jan,
František Bíbl. — (Q, KA.)
Hart J. O.,
Emanuel Lešehrad, překl.: Kipling, S pokraje džunglí (1910). — (Dot.)
Hartvík A.,
A. Pikhart, čas. Švanda Dudák 1895. — (Dot.)
Hase Václav,
V. Hess, čas. Paleček V.
Haš,
Josef Hanuš. — (Q, Svoboda.)
Haša-Hladnovský J.,
Jindř. Haša. — (Q, KA.)
Hašek Roman,
Josef Hašek (všeobecně). — (Q, Nos.)
Haštalský J. Sl.,
Vincenc Vávra (všeobecně). — (Q, Seydler, Klikar.)
Havel Martin,
Matěj Anastasius Šimáček, Ze zápisků phil. stud. Fil. Kořínka (Praha 1892—96, 1904). — (Q, Nos.)
Havel Stanislav,
Petr Fingl, čas. Rozkvět 1922.
Havelka Ludvík,
Arnošt Procházka, překl. Tinon, Příklad Ninony, Knihy dobrých autorů č. 9. — (Q, Kr.)
Havelský K.,
K. V. Hof. — (Q, Svoboda.)
Havlasa Jan,
Jan Klecanda ml. (všeobecně).
Havlena J.,
J. J. Vykydal, čas. Volná Tribuna I.
Havlena Karel,
Karel Engelmüller. — (Q, KA.)
Havlíček Bol.,
Bedřich Čurda-Lipovský (prvotiny). — (Dot.)
Havlíček Robi,
Robert Guttmann.
Havlíček Věnceslav,
Václav Havlíček. — (Q, KA.)
Havlík E.,
Emil Sobota. — (Q, KA.)
Havlín Jos., (též Havlin Jos. Č.),
J. Havlíčková, provd. Kolmanová (všeobecně). — (Q, KA.)
Havlovský Jos. K.,
Josef Koťátko, Kališníci (Turnov 1904), — Písmáci (Vys. Veselí 1908), — Uhaslé ohně (Turnov 1903). — (Q, Nos.)
Havlůj L.,
Josef Vl. Hrubý, Epigramy (Praha 1905, 1906). — (Q, Nos.)
Havolan,
Ivan Lub. — (Q, Rizner.)
Havran,
Vladimír Roy. — (Q, F., KA.)
Havran V.,
Otomar Viglic, čas. Srdce.
Házr Písecký Josef,
Josef Házr, Zátiší (Praha 1931). — (Q, Kat. 1931.)
H. B.,
Karel Havlíček. — (Q, Svoboda.)
H—b—a,
Hynek Babička, čas. Koleda. — (Q, F.)
Hbý,
Jaromír Hrubý. — (Q, Svoboda.)
h. c.,
A. Haškovec. — (Q, Svoboda.)
Hc,
P. M. Haškovec, Časopis moderních filologů 1912.
H. C.,
Ant. Haškovec. — (Q, Svoboda.)
H. C.,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue, sv. 14, 1903 etc. — (Q, Kr.)
Hcký,
Josef Hvozdecký. — (Q, Svoboda.)
H—č,
F. X. Hodáč. — (Q, Svoboda.)
hd.,
Ad. Heyduk. — (Q, Svoboda.)
Hebraeus,
Albert z Kaménka. — (Q, Svoboda.)
Heda,
Františka Svobodová, provd. Tůmová, modní hlídka v čas. Nár. Listy, Cesta.
Heim Rudolf,
Václav Mollenda. — (Q, Svoboda.)
Hejna Vojtěch,
Ferdinand Čenský. — (Q, Novomlynský.)
Hejnický Vácslav,
Slavibor Kalousek. — (Q, Český Lid, X., str. 413.)
Hejný Jan,
Fil. Jan Konečný. — (Q, Podlaha.)
Held,
Jindřich Květ. — (Q, KA.)

Held Ota (též **Otakar**),
Fr. V. Picko, čas. Český svět 1917, N. ilustr. listy 1915.

Heliar,
Alexander Sommer Batěk, Čarovná věž (Praha 1922), — Ocelové paže (Břevnov 1920.) — (Q, Nos.)

Heliconiades,
Pavel Lucin.

Helm Ferdinand,
Emanuel Lešehrad, překl. O. S. Marden, Žena a domov (1925), týž, Splnění všech přání (1923), týž, Vůle k činu (1925). — (Dot.)

Helmerová Marie,
M. Stejnichová.

Helmichová Viviana,
Viktor Hánek (v časopisech).

Heluška,
Marie Holuby'ová. — (Q, F.)

Henkelt,
Josef Jiří Kolář. — (Q, Novomlynský.)

Henry,
Vilém Heinz, sportovní zprávy v čas. Nár. Politika do r. 1906, Sport a hry do r. 1914, Nár. Listy, — sp. Rádce automobilistův (Praha 1908). — (Q, KA.)

Herda Jaroslav,
Fr. Herda, Básně, — Ze srdce. — (Q, Svoboda.)

Herloš Karel,
Jiří Karel Reginland Herloszsohn. — (Q, Svoboda.)

Hermes Ivan, ,
Josef Vančura. — (Q, Kat. 1930.)

Hermin,
Hermenegild Jireček. — (Q, Seydler, Novomlynský.)

Herold Emil,
Hanuš Špolc. — (Q, KA.)

Herold Jan,
H. Špolc, Opojení (Ouvaly 1923). — (Q, Nos.)

Herrnhut,
Ad. Heyduk. — (Q, Otavan 1917, str. 168.)

Hertvic (Hertvicius),
Jan Hertvík. — (Q, Svoboda.)

Herynk Stanislav,
Ign. Herrmann, čas. Šv. Dudák.

Heřman,
R. Pokorný. — (Q, Svoboda.)

Heřmánek Jos.,
Ign. Herrmann, čas. Šv. Dudák. — (Q, Klikar.)

Heřmanický Hanuš,
Jan Sojka. — (Q, Svoboda, Podlaha.)

Heřmanický K.,
K. J. Zákoucký.

Heřmanoměstecký,
Šimon Mištu. — (Q, Svoboda.)

Heřmanoměstecký,
Trojan Nigellus. — (Q, Svoboda.)

Heřmanovský Hanuš,
Jan Sojka. — (Q, Svoboda.)

Heřmanský Karel,
Karel J. Zákoucký.

Hesiod,
Leopold Kochmann. — (Q, Tobolka.)

H. G.,
H. G. Schauer, čas. Čas.

—h—ch,
Ctiboh Zoch. — (Q, Rizner.)

Hch,
Josef Hendrich, pedag. články v revuích.

Hilar Karel Hugo,
Karel Hugo Bakule, Její Bůh (Kr. Vinohrady 1905), — Komediantské motivy (Praha 1902), — Písně mládí (Pr.-Kr. Vinohrady 1903), — Rozváté sny (Týn n. Vlt. 1903), — Zákony, (Praha 1906). — Od r. 1910 přijal úředně pseudonym za vlastní jméno. — (Q, Nos.)

Hild Clarus,
Kamil V. O. Holý. — (Q, KA.)

Hill A.,
Antonín D. Horáček. — (Q, KA.)

Hillar Jarmil,
Viktor Hánek (v časopisech).

Historický Pravdomil Vlastislav,
Fr. Žák. — (Q, Podlaha.)

H. J.,
Jan Herben, čas. Besedy Času 1909.

Hjalmar Jatgeir,
Fr. Kvapil. — (Dot.)

H—k Ivan,
Ivan Houdek. — (Q, F.)

H k b (též **H. K. B.**),
Hynek K. Bouška.

Hký,
Karel Horký.

H—ký,
Karel Horký. — (Q, Svoboda.)

hl,
K. H. Hilar. — (Q, Svoboda.)

Hla J.,
Ján Halla, čas. Prúdy. — (Q, F.)

Hladíková R.,
Anežka Loskotová-Hladíková. — (Q, KA.)

Hladký Emerich,
Arnošt Procházka, překl. Lonys, Antické povídky. Knihy dobrých autorů č. 37. — (Q, Kr.)

Hladnovský J. H.,
Jindřich Haša, Růženina kletba (Žižkov 1921), — Zmařené životy (Žižkov 1923), — Bolševik a jiné humoresky (1924), — U dvou ťopek (Brtnice 1926), — Zastave-

ný herec a jiné klepy o lidech slavných a nesmrtelných (Brtnice 1926). — čas. Ostr. deník od r. 1920, Zář 1923, Mor.-slez. deník 1920—21, Duch času 1920—21. — (O͵ Kat. 1923, 1927, 1930, KA.)

Hlava Jiří,
Bohumil Müller, Problém prostituce (Košice 1922), — Problém manželství (Košice 1923). — (O͵ Nos.)

Hlavatý Jan,
Vilém Bitnar. — (O͵ KA.)

Hlavín K.,
Karel Hadek. — (O͵ KA.)

Hlavsa Vojtěch,
Stanislav Cyliak (v časopisech).

Hlídek Jiří,
Miloslav Novotný. — (O͵ KA.)

Hlinský,
Jan Palladius. — (O͵ Svoboda.)

Hloh Jaroslav,
Jaroslav Houšek. — (O͵ KA.)

Hlošina V. O.,
Václav Oliva, Čes. duchovní řády za rozmachu husitské bouře (Praha 1924), — Monismus a křesťanství (Praha 1915), — O poměru K. Havlíčka Borovského k náboženství (Praha 1921), — O Růžovém paloučku na Litomyšlsku ve světle dějin (Praha 1922), — O svátku a oslavě Jana Husa (Praha 1915), — Rozvoj bludařství v Čechách (Praha 1911), — O spojitosti Methodismu s českou minulostí (1924). — (O͵ Nos., Podlaha, KA.)

Hloucha Joe,
Josef Hloucha (všeobecně).

Hložanský,
Jozef Hložný. — (O͵ Rizner.)

Hlubínský Silva,
Josef Vykydal, Životem (Praha 1920), — Jasno i temno, Jindřich Kurtius. — (O͵ Nos.)

z Hluboké Eva,
Růžena Jesenská. — (O͵ KA.)

—hm—,
Hanuš Hackenschmied (v časopisech).

Hn.,
Jan Herben. — (O͵ Svoboda.)

H. N.,
Josef Ch(eth) Novotný, čas. Nová Praha.

H+n (Habovčan),
Andrej Pavčo. — (O͵ Rizner.)

Hn. J.,
Jan Herben, čas. Koleda.

Hněvkovský Louis,
Q. M. Vyskočil, Jeptišky (1903). — (Dot., O͵ KA.)

Hoděta Prokop,
Fr. J. Rypáček.

Hodružský,
Fr. Richard Osvald, čas. Kat. noviny. — (O͵ Rizner.)

Hof I.,
Ignác Hofírek, Illustrovaný průvodce po Praze (Praha 1904). — (O͵ Nos.)

Hofman J.,
Svatopluk Čech, Myšlenky; Lumír III. 1875. — (O͵ Fl.)

Hohoš,
Matúš Dula. — (O͵ Rizner.)

Hoch B.,
Bohumil Hradčanský. — (O͵ KA.)

Hoch J.,
Hubert Masařík. — (O͵ KA.)

Hoch Jan,
V. V. Štech.

Hojka Frant. Dr.,
Josef Václav Bohuslav, při některých spisech právnických.

Holas,
F. X. Šalda.

Holátko,
Jiří J. Bittner, čas. Paleček III.

Holešovský F.,
F. Navrátil. — (O͵ Podlaha.)

Holina Kamil Dr.,
Josef Müldner, čas. Nár. Hnutí, Mor. Orlice, Odboj, Družina čsl. legionářů, Říšská Stráž. — (Dot.)

Holinský J. G.,
Josef Grafek, Mandalenka pana Klimenta (Praha 1911), — Zavržený (Praha 1907), — Z těžkých dob (Jičín 1902). — (O͵ Nos.)

Holiňský Karel,
Hynek K. Bouška.

Holoubek,
Václav Jiří Peristerius. — (O͵ Svoboda.)

Holub Jiří,
Alois Skoumal. — (O͵ KA.)

Holubica,
Mária Holuby'ová, rozená Boorová. — (O͵ Rizner, F.)

Holubová B.,
B. Morkovinová (překlady z ruštiny).

Holý J.,
Zdeněk Kalista. — (O͵ KA.)

Holý M.,
Máša Holá, Studentka Soňa (Smíchov 1920). — (O͵ Nos.)

Homo,
Ján A. Wagner. — (O͵ Rizner.)

Homolka-Pražský František,
František Homolka, Doktor Kašpárek (Praha II. vyd. 1931). — (O͵ Kat. 1931.)

Homolovič Ladislav,
Ladislav Homola.

z Hor Josef,
Josef Kauble. — (O, Svoboda.)

Hora Jaroslav,
Jaroslav Obenberger, Opuštěná cesta 1924), — překl. Ch. Lucietto, Mezi životem a smrtí (1927). — (O, Nos., KA.)

Hora Karel,
Karel Černohorský, Krejčí kavalír (1903).

Hora O.,
Arnošt Oliva.

Horák A.,
Adolf Gustav Procházka. — (O, KA.)

Horák F. S.,
František Fiala. — (O, KA.)

Horák J.,
Jos. Kauble. — (O, Svoboda.)

Horák J. K.,
Jindřich Kretší, Vznik a vývoj fašišmu v Italii (1927). — (O, Kat. 1928.)

Horák Jos.,
Fr. Bartoš, čas. Komenský.

Horák Jos.,
Alois Jirásek, Čas. Čes. Musea 1891. — (O, Páta.)

Horák Ludvík,
Arnošt Procházka, Moderní Revue sv. 14, 1903. — (O, Kr.)

Horák Pavel,
Konrád Sedláček, Výhra (Brno 1920). — (O, Nos., KA.)

Horáčková Hanna,
Luisa Rigelová.

Horal,
Petr Bella (slov. básně a překlady z polštiny). — (O, F.)

Horal Josef,
Jos. Chmelař, Česání květů (Praha 1912), — Těžký život (Praha 1911). — (O, Svoboda, Nos.)

Horaždějovský,
Daniel Smolicius. — (O, Svoboda.)

Horažďovický,
Tobiáš Malkovicius. — (O, Svoboda.)

Horažďovický,
Václav Vodička. — (O, Svoboda.)

z Horecka Alois Hanuš,
Alois Parma.

Horin,
Jan Uram. — (O, F.)

Horislav z Lehoty,
August Hor. Škultety. — (O, Rizner.)

Horký Hanuš,
Vladimír Čech, čas. Květy 1903, 1904. — (O, Svoboda.)

Horlivý G.,
Dr. Gustav Winter, Banda lupičů a žhářů (Praha 1909), — Německy v praxi (Praha 1912). — (O, Nos.)

Horn Jiří (též Hoorn Jiří),
Boř. Prusík.

Horník,
Josef Kajetán Tyl (více divadelní pseudonym). — (O, J. L. Turnovský, J. K. Tyl, obraz životopisný.)

Hornov Stanislav,
Emanuel Lešehrad (u překl.). — (Dot.)

Horská Jiřina,
Filipina Hoffmannová.

Horský,
Luď. V. Rizner. — (O, Ormis Ján V., Meno a priezvisko Ľudevíta V. Riznera. Slovenské Pohľady, XLVI., 1930, str. 256-7.)

Horský,
Jiří Zabilanský. — (O, Seydler.)

Horský A.,
Antonín D. Horáček. — (O, KA.)

Horský Bohuš,
Vl. Čech, čas. Květy 1904, 1906. — (O, Svoboda.)

Horský Brkoslav,
Stan. Řehák.

Horský Emil,
Čeněk Zíbrt. — (O, Dolenský, Bibliografie prací Č. Zíbrta, Čes. Lid XXXII.)

Horský Fr.,
Fr. Jiří Mach, Chudá láska (Pardubice 1922). — (O, Kat. 1924.)

Horský Jaroslav Z.,
Jaroslav Zatloukal, Rašící jehnědy (Konice 1922). — (O, Nos., KA.)

Horský K.,
Em. Miřiovský, čas. Paleček X., Zl. Praha. — (O, Klikar, Novomlynský.)

Horský L.,
Fr. L. Hovorka, čas. Lumír 1876. — (O, Klikar.)

Horský Lad.,
Lad. Dolanský.

Horský M.,
Antonín Zamazal. — (O, KA.)

Horský Otokar,
Ot. Klazar, čas. Šv. Dudák 1886, 1890, Paleček X., Lumír 1896. - (O, Klikar, F.)

Horšovský,
Jan Silvan z Tejna. — (O, Svoboda.)

Hortensius,
Jan Chyba z Kouřimi.

Hortensius,
Jan Zahrádka. — (O, Svoboda.)

Horvath Karel,
Břetislav Hůla. — (O, KA.)

z Hory Ladislav,
Antonín Ladislav Dlask, všeobecně pro divadelní hry. — (O, Novomlynský.)

Horymír,
Čeněk Zahálka. — (O, KA.)

Horymír Jan,
Lad. Mattuš, čas. Hlas Nár. 1888—1900.

Hořan Robert,
Arnošt Procházka, překl. Streuvels, Jaro. Knihy dobrých autorů č. 55. — překl. Lee, Povídky. Knihy dobrých autorů č. 126. — (O, Kr.)

—hoři—,
Karel Záhořík, v časop.

Hořický Alois,
Alois Adlof (všeobecně). — (O, Nos.)

Hořický Jan,
Jan K. Janovský. — (O, KA.)

Hořínský Jaroslav,
Michael Marhan, čas. Mělničan, Pšovan, Říp. — (O, Klikar.)

Hořovinus,
J. Kampanus. — (O, Svoboda.)

Hořovský,
Václav Smicheus. — (O, Svoboda.)

Hoskoran,
Ján Burian. — (O, Rizner.)

Hostinský Záboj,
Petor Kellner. — (O, F.)

Hostivít Fr.,
Fr. Táborský, alm. Nitra 1877, Zora 1878. — (O, Klikar, KA.)

Hostokrejský,
Josef Korn. — (O, Svoboda.)

Hostounský Jan,
J. Peřt. — (O, Seydler.)

Hošek Petr,
Max B. Stýblo. — (O, KA.)

Hoštický Kašpar,
Ambrož Hoštický. — (O, Svoboda.)

Houdek Jar.,
František Serafínský Procházka (u překladů pro mládež). — (O, Svoboda.)

Houfek J.,
Ignác Hofírek, Kniha humoresek (Olomouc 1906), — Druhá kniha humoresek (Olomouc 1910). — (O, Nos.)

Houžvic Jos.,
Jos. Houžvička (všeobecně). — (O, Nos., Kat. 1925.)

Hovora Janko,
Jan Neruda, čas. Lumír 1854, 1857, Československá pokladnice 1858.

Hovorinus Jan,
Jan Hovorka. — (O, Svoboda.)

H. P.,
Petr Zenkl. — (O, Svoboda.)

Hraběšínská M.,
Milada Šimáčková, překl. G. du Planty, Slečna bezhlavička (Praha 1921).

Hradčanský J. O.,
Josef Ort. — (O, KA.)

Hradčanský J. V.,
Jindřich Václav Alexander, v časopisech. — Sp.: Praha r. 1757 (Praha 1927), — Z toku života (Praha 1927), — Sokolské a jiné črty (1927), — V bouřích a míru r. 1848, díl III. (Praha 1930). — (O, Kat. 1927—1931.)

Hradecký,
Karel Adámek.

Hradecký,
Pavel Aquilinas. — (O, Svoboda.)

Hradecký,
Josef Buryšek. — (O, KA.)

Hradecký F. A.,
Frant. Ant. Zeman, Jan Hus (1899). — (O, Novomlynský.)

Hradecký Fr.,
F. X. Jiřík, čas. Květy 1898, 1900.

Hradecký J.,
Josef Polák. — (O, KA.)

Hradecký Jan,
Ráček. — (O, Seydler.)

Hradecký Jar.,
Fr. Ulrich, Z domácnosti soc. demokratů (1908), — čas. Lumír 1876.

Hradecký Jindřich,
Jan Fořt, Čaroděj Černobýl (Smíchov 1914), — Kašpárek krajánkem (Smíchov 1914), — Kašpárek námluvčím (Smíchov 1914), — Královna veselých šotků (Smíchov 1914), - Paleček (Smíchov 1914) - Smíření (Smíchov 1914), — Vězeň na Lokti (Smíchov 1914). — (O, Nos.)

Hradecký Jos. R.,
Josef Roubíček (všeobecně). — (O, Kat. 1925 a d.)

Hradecký Milan,
M. Pojman. — (O, Svoboda.)

Hradecký Tomáš,
Tomáš Rešel. — (O, Svoboda.)

Hradecký V.,
V. Houdek, čas. Koleda.

Hrádek Václav,
Václav Oliva. — (O, Podlaha, KA.)

Hradil Prokop,
Svatopluk Čech, Zimní noc. Květy I. I. d., 1879, knižně Menší básně 1880, Čerkes a jiné básně 1886. — (O, Fl.)

Hradištský,
Ant. Lad. Dlask.

Hradištský,
Jos. Alex. Dunder, čas. Čes. Včela 1843. — (O, Seydler, Novomlynský.)

Hradištský,
Václav Dvořák.

Hradištský,
Daniel Mykonius. — (O, Svoboda.)

Hradištský F. Drahorad,
F. D. Zenkl, čas. Světozor 1877, 1881.

Hradištský Jaroslav,
K. Adámek, čas. Zora, Hvězda.

Hradištský J. D.,
Jan Dunovský. — (Q Podobizny v Otavanu VI., 1922, str. 102.)

z Hrádku J.,
Justin Václav Prášek, V soumraku zlaté doby (Praha 1922). — (Q Nos.)

z Hrádku Jaroslav,
Josef Straka. — (Q Klikar.)

z Hrádku Ludmila,
Božena Němcová, alm. Lada Niola 1854. — (Q Seydler, Novomlynský.)

Hradovský,
Ján Brádňan. — (Q Rizner.)

Hradovský Dobroslav,
Jonathan Čipkay. — (Q Rizner, F.).

Hradská Anežka,
Ludmila Fedrová-Šebková, čas. Č. Včela. — (Q Klikar.)

Hradský J. K.,
Josef Klaban, Noví exulanti (Kladno 1924), — O Taláškovi (Praha 1924), — Stávka (Praha 1925). — (Q Nos.)

Hradský V.,
František Žák, Čtyři dramat. výstupy (Praha 1910), — Dort na cestách (Hradec Kr. 1921), — Lovu zdar! (Hradec Kr. 1922), — Odněmčme se! (Praha 1921), — V doupěti (Hradec Kr. 1920), — Ze života pro život (Hradec Kr. 1921). — (Q Nos., Podlaha.)

Hrachourna Dr.,
V. Štech. — (Q Svoboda.)

Hrachovec V.,
Fr. Sedláček, Obecní hospodářství plzeňské před porotou pražskou (1899)

Hrachovský,
Julius Markovič, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

Hrajnoha Vrahobor,
Jozef Podhradsky. — (Q Rizner.)

Hraničiar,
Felix Kutlík. — (Q F.)

Hraničiar,
Hubert Vitkovič, čas. Dom. a Škola. — (Q Rizner.)

Hreč Vsovolod,
Frant. Kvapil, čas. Zlatá Praha 1888. — (Dot.)

Hrnčíř Korábecký Vácsl.,
František Václav Peřinka. — (Q KA.)

Hroch Maximilian,
Čeněk Zíbrt. — (Q Dolenský, Bibliografie prací Č. Zíbrta. Český Lid XXXII.)

Hrochotius (Hrochotský),
Izák Abramides. — (Q F., Rizner.)

Hrochovský,
Izák Abramides. — (Q F.)

Hrochovský J.,
Karel Loníček, Invalidi (Hradec Král. 1925), — Karbaník (Hradec Kr. 1920), — Originál (Hradec Kr. 1922), — Přivítání (Hradec Kr. 1920), — Strašidlo (Hradec Kr. 1923), — Zachráněni (Hradec Král. 1922) — Strašidlo (Hradec Král. 1923), — Ospalec (1926). — (Q Nos., Kat. 1923, 1924, 1926.)

Hromotluk Konárovic Marcyan,
František Ladislav Čelakovský, Literatura Krkonošská v Čechoslovanu (1824). — (Q Novomlynský.)

Hron A.,
Josef V. Frič, alm. Máj 1859.

Hron B.,
Vladimír Čech, Něco z průmyslu (Květy 1904), Zužitkování líhu (Květy 1904.)

Hron Bedřich,
Vr. Václav Tomek, Pestré zprávy (1898), čas. Květy 1904. — (Q KA.)

Hron Jan Dr.,
Václav Nedoma. — (Q KA.)

Hron Josef,
František Rudolf Šimek, čas. Lada, Ruch, Americké dělnické listy, Duch času, Rudý kraj.

Hronovský Alois,
Alois Jirásek, Z dob utrpení. — (Q Fr. Páta, Bibliografie Jiráskova díla, 1921.)

Hronský J. C.,
Josef Cíger (všeobecně). — (Q Nos., Kat. 1923, 1926, 1927, 1930, 1931.)

Hr. Tono,
Anton Hromada, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner.)

Hrubý Dr.,
Jaroslav Nebesář. — (Q KA.)

Hrubý Jan,
J. Havelka. — (Q Klikar.)

Hrubý Jiří,
Mil. Novotný, Erotika českého obrození 1780—1850 (Praha 1923). — (Q KA.)

Hř.,
Fr. Hrnčíř. — (Q Svoboda.)

Hříva Josef,
Josef Hofer, Prospěje nebo uškodí, odstraníme-li náboženství vůbec a nábož. katolické zvláště (Holešov 1906). — (Q Nos., Podlaha.)

H—s,
Václav Hanus. — (Q Svoboda.)

Hs. (též Helvetius),
Lad. Švejcar, čas. Otavan, Sušické listy, Český deník, Na Stráž.

Hš,
J. Haša, Divadlo mor.-slezské 1921—3.

Hšk,
Karol Hašek, čas. Prúdy. — (Q F.)

hu,
H. G. Schauer, čas. Čes. Politika, Politik.

Huberová Žofie,
srv. Jandová.

Hubička Fédor,
J. Hubáček, čas. Paleček I., II., III. — (O, Svoboda.)

Huldricus a Neufeld,
J. A. Komenský, Judicium de judicis Valeriani Magni super Catholicorum et Acatholicorum credendi regula (Dantisci 1644). — (O, Učitelské Listy 1889, č. 30. L. A. Hrázděra, Lid. noviny 22. X. 1924.)

Hůlek K.,
K. Štella. — (O, Podlaha.)

Humanus Alfréd,
Alfréd Eisner, Boj práce (Praha 1924). - (O, Nos.)

Humbert Gaston,
Jiří Guth, srv. Gaston.

Huňáček Venouš, dř. Venoušek Dolejš,
Josef Skružný, čas. Hum. listy, — sp. Jak jsem byl bolševikem (Praha 1921), — Nové příhody a události (Praha 1914, 1922), — Ve šlépějích Šerloka Holmesa (Praha 1917, 1922), — Z mého notesu (Praha 1911). — (O, Nos.)

Hurdálek Jan,
Vilém Bitnar. — (O, KA.)

Hurdálek Jan,
A. Fuchs, čas. Přehled.

Hůrecký J. D. Dr.,
Josef Drozda, Čeho nám třeba (1904.)

Hurt,
Frant. Ruth. — (O, Svoboda.)

Hurt V. Akle,
Ant. V. Truhelka.

Hussonius,
Václav Pacovský.

Hustiřanský,
Ant. Záruba. — (O, Svoboda.)

Hvězda Jaromír,
Tobiáš Eliáš, Tajemství písma (Praha 1897), překl. z Heinburgerové.

z Hvězdy Bohuš,
Bohuslav Sedláček.

z Hvězdy Jan,
Jan Jindřich Marek (všeobecně). — (O, Seydler, Klikar.)

Hviezdoslav,
Pavel Országh (všeobecně). — (O, Klikar, F.).

Hvizdák,
Anton Bielek. — (O, Rizner, F.)

Hýbel J. B.,
Jur. Babka. — (O, Rizner.)

de Hybla Theodor,
Matěj Bahyl. — (O, Jireček, Rukověť I., str. 41.)

Hýmerský,
Samo Tomašík. — (O, F.)

Hynek J. Str. (atimír),
J. V. Frič.

Hynek K.,
Hynek Kaska, čas. Čas, Cesta. — (O, KA.)

Hynkonius,
Jan Hynek z Velenova.

CH

—ch,
J. Perch. — (O, Rizner.)

— ch,
J. Br. Zoch. — (O, Rizner.)

Cha,
Karel Chalupa, čas. Reforma, Nový večerník.

Chamilov,
Michal Godra, čas. Sokol II. — (O, Rizner, F.)

Chanovský,
Jan Mikš-Chanovský. — (O, KA.)

Charda Václav,
Václav Stach, čas. Květy 1870. — (O, Seydler, Klikar, Novomlynský.)

Charley
Karel Petrů. — (O, KA.)

Charpentier L.,
Lad. Tesař, u překl. v Div. kalendáři 1884. — (O, Klikar.)

Charvát,
V. Stach. — (O, Svoboda.)

Charvatecký,
Jos. Dürich, čas. Orel 1872.

Chauďanov L.,
Fr. Lad. Sál, čas. Naše Listy 1896.

Ch . . . . c Michal,
Michal Chovanec. — (O, Rizner.)

Chejnická,
Anna Beranová (všeobecně). — (O, Svoboda.)

Ch. Em.,
Em. Chalupný, čas. Přehled 1910.

Cheronval J. (též Fac),
Felix Cammra, př. Paříž, město Satanovo (1930), — Paříž se baví (1931).

Chilandarac Sáva,
Slavibor Breuer (přijaté klášterní jméno), Rukopisy a starotisky Chilandarské (Praha 1896), — Kniha o Svaté hoře Athonské (Praha 1911), též v čas. Osvěta.

Chilwarskij O.,
Hugo Raulich.

Chlad B.,
B. Chaloupka.

Chládek,
Rud. Pokorný. — (O, Klikar.)

Chládek Ludvík,
Em. Vachek, čas. Kopřivy 1916—1921.

Chlebničan,
Karol Anton Medvecký. — (O, Rizner.)

Chlk.,
Ján Chalupka. — (O, Rizner.)

Chlumecký,
Matěj Orlík. — (O, Svoboda.)

Chlumecký Adam,
Josef Kužela (všeobecně). — (O, Klikar, Nos.)

Chlumecký A. T.,
Artur Tuma, Po stopách rodu Vchynských (1915).

Chlumský A.,
Antonín Plechatý. — (O, KA.)

— chm —,
Hanuš Hackenschmied, v časopisech.

Chmelař Josef,
Karel Šedivý, Politické rozvrstvení Československa (1926). — (O, Kat. 1926).

Chmelin Ad. M.,
Adam Matěj Chmel. — (O, Svoboda.)

Chmurný Z.,
Arnošt Winter. — (O, KA.)

Chocenius,
Jan Chocenský. — (O, Svoboda.)

Chocensis,
Jan Chocenský. — (O, Svoboda.)

z Chocně,
Jan Chocenský. — (O, Svoboda.)

Choczna,
Jan Chocenský. — (O, Svoboda.)

Chod,
Karel Matěj Čapek (všeobecně). — (O, Svoboda.)

Chod Cyrill,
Eduard Jelínek.

Chod Jaromír,
A. Kaplický, čas. Brněnský Obzor, Svatobor, Šumavan, Posel ze Sušice. — (O, Svoboda.)

Choděra V.,
Gustav R. Opočenský. — (Dot.)

Chodohradský,
Wilhelm Bonaventura. — (O, KA.)

Chodovský,
Jiří Felix, čas. Český Jih 1877.

Chodovský J. F.,
J. Fischer. — (O, Seydler.)

z Choltic Jiří,
Jiří Sedlnický. — (O, Svoboda.)

Chomutický,
Václav Gabriel. — (O, Novomlynský.)

Chorľavý Janko,
Ľudovít Gášpár. — (O, Rizner.)

z Chorvat Matěj,
Matěj Korambus. — (O, Svoboda.)

Chorvatecký,
Josef Dürych. — (O, Novomlynský.)

Chorvatský J. L.,
Fr. Jar. Kubíček, čas. Hvězda.

Choták Ervin,
Viktor Hánek, v časopisech.

Chotěbořský,
Jiří Sorimo. — (O, Svoboda.)

Chotěšovský,
Jiří Janda. — (O, Svoboda.)

Choticenus,
Jan Chocenský. — (O, Svoboda.)

Choustnický,
Boleslav Dolejšek, čas. Tábor 1879—1880.

Chouttames,
Lad. Mattuš, čas. Boleslavan 1886.

Chrám Frant.,
František Chramosta, Duchovní písně (Boskovice 1914), — Na různých strunách (Boskovice 1914). — (O, Nos.)

Chranovský Ivan,
Ján Kvačala. — (O, Rizner.)

Chrastecký,
Jan Květoslav Klumpar, Listy vděčnosti (1864). — (O, Seydler, Novomlynský.)

Chrastecký K.,
Jos. Václav Kašpar. — (O, Novomlynský.)

Christeccus,
Theofil Crystecus. — (O, Svoboda.)

Christen Jan Maria,
Sigismund Ludvík Bouška, povídka Jak jsme slavili vánoce v Českých Květech. — (O, Kavanová, Naši básníci, F. [chybně Chrisen.])

Chrt.,
Krištof Chorvát, čes. Cirkevní Listy. — (O, Rizner.)

Chrudimský,
Matěj Krocín. — (Q, Svoboda.)

Chrudimský Fráňa Alois,
Alois Tichý (písničky a kuplety). — (Q, Kat. 1924.)

Chrudimský J. Š.,
J. Štěpánek. — (Q, Svoboda.)

Cht.,
Jan Evang. Chadt (Q, spis.: J. E. Chadt 1860—1920, Písek 1920).

Chudenický,
Karel Holý.

Chudík,
Otakar Schindler. — (Q, KA.)

Chumelev,
Mieroslav Kovalevský, čas. Dom a Škola. — (Q, Rizner, F.)

Chutnay,
Andrej Kmeť. — (Q, Rizner.)

Chval z Hrádiska,
Fr. Kameníček, Časopis Mat. Moravské.

Chvilková Cilka,
Jan Voborský. — (Q, KA.)

Chvoj Dalibor,
Dalibor Chalupa, čas. Vídeňský deník, Lumír 1916—8. — (Q, KA.)

Chvojan Jan,
Jiří Guth, Ostrov Rhodos (Praha 1913). - (Q, Nos.)

Chvojnický Franko,
Fráňa Vítězslav Sasinek. — (Q, Novomlynský, F.)

Chvostecký,
Jan Květoslav Klumpar.

Chvostík,
Artur Pittermann, Jejich miláček (Praha 1922). — (Q, Nos.)

Chybský,
Krištof Mathebaeus. — (Q, Svoboda.)

I

—ibil—,
František Přibil, hlavně v čas. Nár. Politika.

ibis,
Václav A. Neumann. — (Q, KA.)

I. B. P.,
Jan Blahoslav. — (Q, Svoboda.).

Idea,
Marie Holuby'ová. — (Q, F.)

Ideal,
Antonín Thein, Hubokruty (Praha 1924).

—ič,
Růžena Svobodová. — (Q, Moder. Revue, XXIX., 1922, str. 112.)

— — ič,
Ján M. Hodža. — (Q, Rizner.)

Ignanodon,
Arnošt Kraus, referáty v r. 1895.

Ignatius,
Ign. Herrmann, čas. Paleček V.

Ign. Hn.,
Ignát Herrmann. — (Q, Svoboda).

Ignota,
Božena Viková-Kunětická, Má lásko! (Praha 1908). — (Q, Nos.)

Ignota Jan,
Stanislav Klika, O ševci láskou zmámeném (Praha 1924), — Tajné prostředky doktora Sylvice a j. humoresky (Kr. Vinohrady 1923). — (Q, Nos.)

Ignotus,
Viktorin Pšorn, čas. Osvěta Lidu, Nár. Listy.

Igor,
Paľko Valášek, čas. Nár. Noviny. — (Q, F.)

Ihlička Ferko,
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. — (Q, Rizner).

Ihuhú,
Jozef Gašparík. — (Q, Rizner).

I. I. M.,
J. J. Melichar. — (Q, Svoboda).

—ik,
Ad. Cink, belletrie a satirické příspěvky.

—ík,
Jan Jirsík. — (Q, Svoboda).

—ík,
Štefan Mišík. — (Q, Rizner).

—ík,
Karel Záhořík, v časop.

I. K.,
J. Knopp. — (Q, Svoboda).

Ika,
Rudolf Raše, Shrabky (1929).

—ik Inž.,
A. Cink, čas. Textilní listy, Konfekcionář, Obchodní rádce.

I. Kr.,
Jarmil Krecar. — (Q, Svoboda).

I KY,
Jan Klášterský. — (Q, KA.)

—il,
Fr. Kvapil, čas. Kutnohorské listy 1883. — (Dot.)

—il,
Eduard Navrátil. — (Q, Svoboda).

—il—,
František Přibil, hlavně v čas. Nár. Politika.

Ilavský,
Pavel Uhrín, čas. Tovaryšstvo. — (Q, Rizner).

Iler Jan,
Jan Lier, čas. Květy 1882.

—ill—,
Otakar Filip, čas. Pražské noviny, Čsl. Republika.

Ilja Georgov,
Antonín Sova.

—ill (Kyrill),
Jozef Kohuth, čas. Černokňažník. — (Q, Rizner).

ill,
Arne Novák.

Illka A.,
Antonín Havelka. — (Q, KA.)

I. Lý.,
Jan Ladecký. — (Q, Svoboda).

in,
F. C. Župka, čas. Československý deník.

—in,
Karel Domin. — (Q, Svoboda).

Indický Karel,
Karel Štědrý. — (Q, Klikar, Novomlynský).

Indignus,
František Fryč, Oběť nejsvětější (Hranice 1907). — (Q, Nos., Podlaha).

Ing. L.,
František Landovský. — (Q, KA.)

Ingram,
F. X. Harlas, čas. Rozhledy (Pelcl). — (Q, KA.)

Inovecký Lajko,
Lud. Dohnányi, čas. Národnie Noviny. — (Q, Rizner).

Inovský Igor,
Svetozár Miloslav Hurban-Vajanský. — (Q, Rizner).

Insarov Alexander,
Soňa Špalová, Kamení (Kr. Vinohrady 1923), — Pohádky z čarovné země (Praha 1920). — (Q, Nos.)

d'Insen L. A.,
Josef Nesnídal. — (Q, KA.)

Institoris,
Michal Mošovský.

Interim,
Karel Hoch, čas. Nár. Listy.

I. Olb.,
Karel Zeman. — (Q, Svoboda).

Iota,
Jaroslav Rudolf Tesař, — (Q, KA.)

Irlevič,
Jur. Gogolák, čas. Katol. Noviny. — (Q, Rizner).

Irkut,
Josef Vavroch, v legionářských časopisech.

Irma,
Josef Čermák, Kniha sluncem života Brandýs n. L. 1927), — Myšlenky samotáře. Strany a lidé (Brandýs n. Lab. 1927, III. vyd. 1928), — Cinta ze Zelenče. Šporkovy jelenice (Brandýs 1930). — (Q, Kat. 1927, 1928, 1930.)

Ir-pa,
Jiřina Parmová, čas. Hvězda, Lípa.

—is,
Jos. Hais, denní tisk.

—is,
K. Kruis. — (Q, Svoboda).

I. S.,
Josef Skružný. — (Q, Svoboda).

Isola Nosi,
Ladislav Tůma. — (Q, KA.)

Isqui,
Václav Jan Maria Augusta. — (Dot.)

Isqui,
Viktor Novák, Marná láska (Praha 1910), — Nálady a reflexe (Praha 1915), — Ze života Thanatova (Praha 1915). — (Q, Nos.)

—iv—,
Antonín Kalivoda, čas. Měšť. škola, Časopis Českosl. obce učitelské.

Ivan,
F. S. Hnátek. — (Q, KA.)

Ivan Bohdan,
Jan Staněk, Básně 1851.

Ivan Ivanov,
Ľudovít V. Rizner. — (Q, Rizner.)

Ivánchfalury,
J. Bárdy.

Ivanoff Christo,
Jaroslav Zyka-Borotínský. — (Q, Čelikovský).

Ivanov,
Alois Kolísek. — (Q Svoboda).

Ivanov,
Ján Krno, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

Ivanov Michal,
Al. J. Klein. — (Q Habenicht, Dějiny Čechů amerických.)

Ivanová Bohdana,
Dora Hanušová. — (Q Klikar.)

Ivanovič,
Ján Ondrisík, čas. Peštbudínské Vedomosti. — (Q Rizner.)

Ivanovič Feodor,
F. J. Jezbera. — (Q Svoboda.)

Ivanyč,
Gorazd Pavlík. — (Q KA.)

Iv. J.,
Jan Šeba. — (Q KA.)

—ivo—,
Ladislav Preininger. — (Q KA.)

Izborský Bolemír,
Ant. Marek, čas. Dennice 1840, — překlad Shakespeare, Omylové (1823). — (Q Seydler, Novomlynský, Klikar, Jakubec, Ant. Marek, 1896, str. 14, Lumír 1916, str. 219.)

I. Ž.,
Ivan Žmavc.

J

—j—,
Václav Filípek, čas. Květy. — (Q Novomlynský).

J.,
Jindřich Vodák, čas. Čas (div. referáty).

Jablonecký,
Fr. Sobotka. — (Q Svoboda.)

Jablonovský,
Jozef Höhr, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner.)

Jablonský Boleslav,
Karel Eugen Tupý (všeobecně od r. 1838). — (Q Seydler, Klikar.)

Jaborský Antonín,
František Brzobohatý, čas. Hum. Listy. — (Q Seydler, Novomlynský.)

Jacovský,
Ján Klempa, Slovesnost, Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

Jacques,
Jaroslav Zyka-Borotinský. — (Q Čelikovský.)

J. A. F.,
Ján Alex. Fábry, čas. Orol. — (Q Rizner.)

J. A. F.,
Ján A. Ferienčík. — (Q Rizner.)

J. A. G.,
J. A. Gabriel, čas. Poutník od Otavy.

Jahoda Fr.,
L. Domečka, čas. Kraj Královéhradecký, Ratibor.

Jahoda Jan,
Jan z Turova. — (Q Svoboda.)

Jahodová A.,
A. Kasalová. — (Q Svoboda.)

Jahůdka Matěj,
Matěj Jahodka. — (Q Svoboda.)

Jáchym,
Andrej Halaša, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner.)

Jakoubek Linhart,
Fr. Roubík. — (Q Podlaha.)

Jakub Jaroslav,
Jaroslav Hubáček. — (Q KA.)

Jakubovič,
Fr. Dušan Zenkl. — (Q Ottův Slovník XXVII.)

Jakubovič Janko,
Jakub Arbes, překl. V podkrovní komůrce. Otavan 1864, — překl. O Janu III. Sobieském, králi polském, Otavan 1864. — (Q A.)

Jalovec Vojta,
Vácslav Řezníček, čas. Vyšehrad. — (Dot.)

Jamot R. E.,
Josef Thomayer (všeobecně pro beletrii). — (Q Nos.)

Jamrščík Cyrill,
Tereza Mellanová. — (Q KA.)

Jan Ater,
společný pseudonym Bedřicha Vrbského a MUDr. Pyro, Život je krátký (provoz. 28. II. 1934.)

Jan Otto,
srv. Otto Jan.

Jan z Hory,
Jan N. Jindra. — (Q, Podlaha.)

Jan z Hvězdy,
srv. z Hvězdy Jan.

Jan z Lípy,
Miloš Čech, čas. Paleček III., V.

Jan z Lizu (též Jana z Lizu),
Marie Žlábková, čas. Jihočeské Listy.

Jan z Pohoře,
Jan Voborník, Jan Hus (Praha 1905). — (Q, Jos. Páta, Voborníkovo literá. dílo, Praha 1934.)

Jan ze staré Prahy,
J. Pěšice. — (Q, Svoboda.)

Jan z Prahy,
srv. z Prahy Jan.

Jan z Ústí,
Jan Žahourek.

Jančík Fr.,
Mikuláš Št. Ferienčík. — (Q, Rizner, F.).

Jančík J. A. Fr.,
Ján Adolf Ferienčík, čes. Horň. Slov. Noviny. — (Q, Rizner.)

Janda,
Román Liška. — (Q, KA.)

Jandová Žofie,
František Ladislav Čelakovský, básně v Čechoslavu a Zieglerově Dobroslavu 1822. — (Q, Seydler, Novomlynský, Klikar, Pokrok 1886, č. 69.)

Janko Alexander,
Ján Alexander Fábry. — (Q, Rizner.)

Jánko Ján,
Fedor Sokolík, čas. Nár. Noviny. — (Q, Rizner.)

Janko Jaroslav,
Jan Koch, překl. Rud. Fr. Magjer, Obrázky ze slavonské vesnice (1914). — (Q, KA.)

Jano z Búdy,
Josef Gašparík, čas. Černokňažník. — (Q, Rizner).

Jano s „Vŕšku",
Ján Burian, čas. Nár. Noviny. — (Q, Rizner).

Jánošíkovič J. B.,
Ivan Br. Zoch. — (Q, F.).

Janota Pavel,
Jos. Jak. Toužimský, čas. Osvěta 1896, 1897, 1906, 1907.

Janota Prokop,
Svatopluk Čech, Květy 1908. — (Q, Svoboda.)

Janovický Jaroslav Vladimír,
Rudolf Schuster (všeobecně). — (Q, Svoboda, KA., Nos.).

Janský Josef,
Josef Jan Svátek. — (Q, KA.).

Janura V. inž.,
Emanuel Lešehrad, překl. P. Benoit, Solné jezero (1922). — (Dot.)

Janušová Pavla,
Vojtěch Hlinka.

Janušovský,
F. Öhm. — (Q, Svoboda).

Jaques,
Jaroslav Kvapil. — (Q, KA.)

Jarček,
Jaroslav Hubáček. — (Q, KA.).

Jarkin J. P.,
Lad. Švejcar, čas. Moravský Večerník, Otavan, Čes. denník.

Jarkovský Karel,
V. Prasek.

Jarkovský Stanislav,
Jiří Guth (všeobecně pro beletrii.) — (Q, Kat. 1924).

Jarník Quido Dr.,
Emanuel Lešehrad, překl. J. P. Jakobsen, Dvě povídky (b. r.), G. de Maupassant Láska se rodí, kvete, umírá (1912). — (Dot.)

Jaro,
Jaroslav Hilbert. — (Q, Svoboda).

Jaro — Jaro,
Jaroslav Hilbert. — (Q, Svoboda).

Jaro K.,
Jaroslav Kučera. — (Q, KA.)

Jarol V. A.,
Václav A. Jarolímek, čas. Kino, Český Filmový Svět.

Jaroměřský,
Jan Hovorinus. — (Q, Svoboda).

Jaroměřský A. K.,
Ant. Kolářský. — (Q, Svoboda).

Jaroměřský,
Gustav N. Mayerhoffer. — (Q, KA.).

Jaroměřský,
Václav Rudý. — (Q, Svoboda).

Jaroměřský Jan,
Jan Valeš. — (Q, Svoboda).

Jaropluk Fráňa Ivanovič,
Fr. Oščadal, čas. Blaník. — (Q, Hýsek.)

Jaroslav,
Jozef Hőhr, čas. Kat. Noviny. — (Q, Rizner).

Jaroslav Přemysl,
Fr. Hrnčíř, čas. Komenský.

Jaroslav z Vrbice,
Jozef Jančo. — (Q, Rizner).

Jaroslavovič Daniel,
Daniel Jaroslav Borik. — (Q, F.).

Jaroslavský,
Ondřej Mizera. — (Q, Svoboda).

Jaroš H.,
Jaromír Hrubý, čas. Osvěta 1885, 1886, překlady Dostojevského. — (Q, Klikar).

Jaroš Karel,
Karel Jaroslav Obrátil. — (Q, KA.)

Jarota,
Jos. Jaroslav Langer.

Jarovan,
Jaroslav Vaňásek. — (Q, KA.).

Jarovec B.,
J. V. Šimák, čas. Osvěta 1903, 1904, 1908, Zvon 1903, 1918, sborníky Půlstoletí Nár. Listů 1910, Od kolébky Riegrovy 1908.

Jarovec Václav,
Fr. Chalupa, čas. Šv. Dudák 1886.

Jarský Václav,
Josef Tomášek.

Jarý Bol.,
Jan Jaroslav Cekl (v časopisech).

Jasan Pravoslav,
A. Soukup.

Jasanovič Josef,
Josef Vévoda (všeobecně). — (Q, Svoboda).

Jasmín Petr,
Ant. Klášterský, básně mladších let.

Jasník Adolf,
Adolf Míček, Hráč na rudé ruce (Kopřivnice 1927). — (Q, Kat. 1927).

Jasnín J. V.,
Jan Vojt. Bena, Cyprian Lelek (Opava 1922). — (Q, Nos.).

Jasnov Boh.,
Emanuel Masák. — (Q, KA.).

Jaspid,
Jaroslav Spirhanzl. — (Q, KA.)

Jatgeir Hjalmar,
Fr. Kvapil, čas. Zlatá Praha 1888. — (Dot.)

J. A. T—k,
J. A. Trpák. — (Q, Svoboda).

Javor Bedřich,
Alois Rybka, čas. Kampaň.

Javor J.,
Bartoš Vlček, Nevděčné lásky (Olomouc 1924). — (Q, Nos.)

Javor J. K.,
Josef Kouba. — (Q, Seydler, Novomlynský.)

Javor Pavel,
Adolf Gajdoš. — (Q, KA.)

Javor Renald,
Arne Novák. — (Q, KA.).

Javorín,
Gustav Adolf Černák. — (Q, Rizner.)

Javorinská Mária,
Mária Holuby'ová, roz. Boorová. — (Q, Rizner.)

Javorinská Maria,
Sv. Hurban Vajanský, čas. Sl. Pohľady III. — (Q, F.).

Javorinský G. A.,
Gustav Adolf Černák. — (Q, Rizner.)

Javornický J. Fr.,
Jar. Novák, čas. Našinec, Eva, Nový domov, Nový obzor, Čech, Pravda.

Javornička Vlasta,
Vlasta Zezulková, Domčok pod lipami (N. York b. r.). — (Q, Nos.)

Javorník Miloslav,
Antonín Helebrant (všeobecně). — (Q, Podlaha, Svoboda, KA.)

Javorov Samoslav,
Samuel Bodický. — (Q, Rizner, F.).

Javorská Eliška,
El. Machová. — (Q, Klikar, Novomlynský).

Javorský,
Ondřej Mizera. — (Q, Svoboda).

Javorský,
Ant. Pastrnek.

Javorský,
J. Preis. — (Q, Svoboda).

Javorský Ivan,
Jan Javornický, čas. Hromádkovy Prvotiny. — (Q, Seydler, Novomlynský.)

Javorský Jaroslav,
V. Krofta, čas. Plzeň. Obzor. — (Q, KA.)

Javorský Karel O.,
K. Hubálek. — (Q, Klikar, Novomlynský).

Javorský Kornel,
Rudolf Slivar, Vesla (Dol. Kounice 1924). — (Q, Kat. 1924, Nos.).

Javořická Vlasta,
Vlasta Zezulková (všeobecně).

Javůrek P.,
E. Pešková.

J. B.,
Juraj Babka. — (Q, Rizner).

J. B.,
Jozef Badík. — (Q, Rizner).

J. B.,
Jos. Bartoš, v časopisech.

J. B.,
Jos. Bartocha, čas. Pozor.

J. B.,
Josef Benoni. — (Q, Svoboda).

J. B.,
Jozef Bielek. — (Q, Rizner).

J. B.,
Julius Bodnár, čas. Stráž na Sione, Slov. Pohľady 1907. — (Q, Rizner.)

J. B.,
Julius Botto. — (Q, Rizner).

J. B.,
Jos. Bradáč, srv. J. Bč.

J. B.,
Jozef Buday, Pútnické miesto: Dubnica (Trenčín 1905), překl. Sienkiewicz H., Sv. Peter v Ríme. — (Q, Nos.)

J. B.,
Břet. Jedlička. — (Q, Fr.).

J. Bč,
Jos. Bradáč, čas. Nár. Politika, Nár. Listy, Obchodní Listy, Československý Hospodář, Šťastný domov, Kostnické jiskry, Českobratrské hlasy.

J. Bčka,
Jos. Borovička, čas. Časopis Musea kr. Českého, Agrární Archiv.

J. B. H.,
Jul. B. Hlaváč. — (Q, Rizner.)

J. B. N.
Jos. Bradáč.

J. B—o,
Julius Botto. — (Q, Rizner).

J. B. P.
Ján Pravdoľub Bella. — (Q, Rizner).

J. B—r,
Julius Bodnár, čas. Stráž na Sione. — (Q, Rizner).

J. B—y,
Jozef Buday. — (Q, Rizner).

—jbz.,
Jaroslav Zyka-Borotínský. — (Q, Čelikovský).

J. C.,
J. Císler. — (Q, Svoboda).

—jč—,
Jindřich Čadík, v časopisech čl. uměl.-výtv.

J. Č.,
Ján Čalák, Rečnovanky (Petrovec 1924). — (Q, Nos.)

J. Č. (Čech),
Jan Petrák, ve Sborníku na r. 1863. článek o slozích stavitelských.

J. D. (Doubrava),
Svatopluk Čech, Na útěku. Květy VI. 2. vyd. 1884, — Předčasná smrt. Květy V. 2. d. 1883, — První a poslední. Květy VII. 2. d. 1885, — Rodnou vsí. Květy VI. 2. d. 1884, — Tajné hoře. Květy IV. 2. d. 1882, — Vojínův štědrý večer. Květy IV. I. díl 1882, — Vzpomínka. Květy IV. I. díl, 1882. — (Q, Fl.)

J. D.,
Ján Dérer. — (Q, Rizner).

J. D.,
Jan Dlabač, Topičův Sborník.

J. D.,
Jos. Dvořák, čas. Hvězda.

J. D. (evítský),
Josef Procházka, Duchovní písně (1835).

J. D. (též J. Doubrava),
srv. Doubrava.

J. D. (též J. Dušný),
Andrej Bella, čas. Slov. Pohľady. — (Q, Rizner).

J. D. K.,
Jos. D. Konrád. — (Q, Svoboda).

J. D. M.,
Ján Drahotín Makovický, čas. Priateľ školy a literatúry. — (Q, Rizner).

J. E.,
Jan Mikš, v časopisech.

Jean Juan Giovanni,
Jan Červenka, čas. Máj, Šv. Dudák.

Jean Marcel,
J. Palivec.

Jean Otakar,
Hanuš Jelínek, čas. Mercure de France 1900—03. — (Q, Svoboda).

Jeden od nás,
Jakub Arbes. — (Q, Svoboda).

Jedľa,
Jozef Janda. — (Q, Rizner).

Jedlička F. F.,
E. Pešková.

Jedličková Vladimíra,
Ed. Klas.

Jedna od nás,
Vlasta Veselá. — (Q, Svoboda).

Jeen Ch.,
Josef Ch(eth) Novotný, čas. Nová Praha.

Jégé,
Ladislav Nádaši, Adam Šangala (Turč. Sv. Martin 1924), — Krpečky sv. Floriana (Žilina 1925), — Mia (Turč Sv. Martin 1925), — Z dávných časov (Žilina 1927), — Itália (Turč. Sv. Martin 1931). — (Q, Nos., Kat. 1927—31, KA.).

Jehuda Kara Ben,
Karel Juda (všeobecně). — (Q, Nos.)

Jeka J.,
Fr. Vodseďálek, čas. Pokroková revue. — (Q, KA.).

Jelenský,
Zd. Fuchs. — (Q, Svoboda).

Jelínek,
Bedřich Konařík. — (Q, KA.)

Jelínek František,
Arnošt Procházka, čas. Moderní revue sv. 25., 1913. — (Q, Kr.).

Jelínek Jos.,
Jos. Gelínek. — (Q, Svoboda).

Jelínek Sl. V.,
Václav Jelínek (všeobecně). — (O, Kat. 1928—31).

Jemnický K. S.,
Karel Kreuzwieser. — (O, KA.)

Jenami K. Š.,
Jan Mikš, v časopisech. — (O, KA.).

Jer,
Jaroslav Růžička. — (O, KA.)

Jerabínský,
Petr Kompiš. — (O, KA.)

Jeremkovský,
Stefan Marko Daxner. — (O, Rizner.)

Jerha,
Josef Hradecký. — (O, KA.)

Jerza J.,
Jan Zmatlík, Hodiny šťastného člověka (Praha 1919). — (O, Nos.)

Jeřáb F.,
Jaroslav Filipi. — (O, KA.)

Jeřábek Fr. V.,
Václav Šolc, čas. Lumír 1859. — (O, Voborník, Fr. V. Jeřábek, str. 113.)

Jeřip K.,
K. Jonáš. — (O, Svoboda).

Jesenický,
Šimon Modestin. — (O, Svoboda).

Jesenský,
Antonín Krofta (všeobecně u spisů popul. lékařských). — (O, Nos.)

Jesenský Karel,
M. Novotný, čas. Republika 1919.

Jesom Ján,
Š. Krčmery, čas. Slov. Pohľady.

Jesulus,
Jiří Ježíšek. — (O, Svoboda).

Ještě někdo,
Václav Filípek, čas. Paleček. — (O, Seydler).

—JEU—,
Josef František Urbánek, Čert na letním bytě (Telč b. r.), — V zemi Žižkově (Telč 1924). — (O, Nos.)

Jetmar V.,
František Ventura. — (O, KA.)

Jevíčský,
Jan Černý. — (O, Seydler, Svoboda.)

Jezberovský z Olivé Hory,
Jan Jezbera. — (O, Svoboda.)

Ježatec,
Pavel F. Malý, Jarka a Majda ve frontách (Praha 1917), — Pohádky o redaktorech (Praha 1907). — (O, Nos., KA.)

Ježdík Franta,
Karel Vaněk, čas. České Slovo.

Ježek P.,
Arnošt Oliva.

Ježík Špička,
Václav Štech, slánské týdeníky. — (O, KA.)

J. F.,
Jindřiška Flajšhansová. — (O, Svoboda.)

J. F.,
Ján Francisci. — (O, Rizner.)

J. F. K.,
J. F. Karas, feuilletony v mor. časopisech.

J. F. U.,
Jaroslav František Urban, čas. Krajem Lučanů, Milotický Hospodář a j.

J. G.,
Ludvík Kuba, čas. Národní Listy.

J. G.,
Ján Gerometta. — (O, Rizner.)

J. G.,
Ján Gočár. — (O, Rizner.)

J. G. K.,
Jiří J. Kolár, čas. Česká Včela 1837.

J. Gr.,
Jakub Graichmann. — (O, Rizner.)

J. G—ý,
Ján Jesenský. — (O, Rizner.)

J. G. z Kusúc,
Ján Gočár. — (O, Rizner.)

jh—,
Jan Hrabánek, čas. Nár. osvobození.

Jh.,
Jar Helfert, čas. Lid. Noviny, Mor.-Slezská Revue XV., XVI.

J. H.,
Jan Herben. — (O, Svoboda.)

J. H.,
Jan Hůla, čas. amer. Hlas. — (O, Habenicht, Dějiny Čechů amerických.)

J. H — — — — a,
J. Hasina. — (O, Svoboda.)

J. Hč.,
Josef Holeček. — (O, Svoboda.)

J. H. K. C.,
Jan Hubálek, Základní pravdy nábožen. katolického (1784).

J. chl,
Josef Michl. — (O, Svoboda.)

Jičínský,
D. Rudiš. — (O, Svoboda.)

Jičínský,
Jan Šnejdárek, Žena v sedmi obrazech (1885). — (O, Svoboda.)

Jičínský,
František Karel Zachoval. — (O, KA.)

Jičínský F. K. Z.,
F. K. Zachoval, čas. Náchodské Listy.

Jičínský K.,
Kristian Štefan, čas. Čes. Včela 1838. — (O, Seydler, Klikar.)

Jičínský Václav,
V. Videman. — (Q Seydler.)

Jíl A.,
Josef Touc, J. A. Komenský, velký syn čes. národa a nesmrtelný učitel lidstva (Moravany 1906), — Jan Žižka z Trocnova a Kalichu (Pardubice 1924), — Stručné dějiny československé (Brno 1925, 2. vyd. 1926). — (Q Nos., Kat. 1927.)

Jílek J.,
Jan Thon. — (Q KA.)

Jilemnický Jan,
Jan Bapt. Herzog, překl. Kotzebue, Podivná nemoc (1823). — (Q Seydler, Klikar.)

Jílovská Oliva,
Fr. Štěpánek, překl. z angl. a něm.

Jílovský Emanuel K.,
Eman. Koliha, čas. Paleček I. — (Q Novomlynský.)

Jílovský Ot.,
O. Josek. — (Q Svoboda.)

Jimramovský,
Matiáš Stupanus. — (Q Svoboda.)

Jimramovský V. M.,
Vil. Mrštík, alm. mor. omladiny Zora 1883.

Jindra Karel,
Karel Královec. — (Q KA.)

Jindřich B.,
Jindřich Bačkovský, Abecední soupis knih (1900), — Seznam původních spisů pro mládež (1903), — Úplná bibliografie česká (1901), — Česká bibliografie na rok 1903 a 1904. — (Q Nos.)

Jindřichohradecký,
Nikodém Edlinger. — (Q Svoboda.)

Jindřichohradecký M.,
Miloš Záleský. — (Q KA.)

Jíra Č.,
Otakar Jiří Černý. — (Q KA.)

Jíra Jar.,
Ferd. Kaňánek. — (Q KA.)

Jíra M.,
Jiří Mařánek.

Jirka J.,
J. Funtíček. — (Q Klikar.)

Jirota J. H.,
Vojtěch Heinrich, čas. Světozor 1871.

Jirsák Jos. J.,
Hanuš Hackenschmied, překl. Giovanni Boccacio, Kratochvilná historie (1920), a j. překl.

Jirů V.,
F. J. Ondřej Kracovský Čečetka. — (Q Svoboda.)

Jiřík Jakub,
Jakub Jiří Šmíd. — (Q KA.)

Jiřík K.,
Jiří Kosek, Politika zdravého rozumu (1903).

Jiřík Václav,
Eduard Václav Kühnel.

Jiřina,
Jiřina Parmová, čas. Jas. — (Q KA.)

Jiřina,
Pavel Váša. — (Q KA.)

Jiskra J.,
J. Funtíček, čas. Osvěta 1902.

Jiskra Václav,
Augusta Tesková (všeobecně).

Jiskra Vratislav,
Jaroslav Zyka-Borotínský. — (Q Čelikovský.)

Jizerská Stanislava,
Leopolda Pölzelbauerová. — (Q KA.)

Jizerský,
J. Harapal. — (Q Svoboda.)

Jizerský Al. J.,
Al. Jirásek. — (Q Páta, Bibliografie, viz liter.)

Jizerský Karel,
Karel Josef Beneš, čas. Zlatá Praha, Topičův Sborník. — (Dot.)

J. J. B—V.,
Jan V. Veselý.

J. J—ý,
Ján Jesenský ml. — (Q Rizner.)

J. K.,
Jan Herben.

J. K.,
Ján Kempný, čas. Hlas. — (Q Rizner.)

J. K.,
Josef Kohuth. — (Q Rizner.)

J. K.,
Josef Koutňák. — (Q Svoboda.)

J. K.,
Ján Kožehuba. — (Q Rizner.)

J. K.,
Jozef Král. — (Q Rizner.)

J. K.,
Jan Krejčí, čas. Mor.-Slezská revue, Jeviště, Čas. — (Dot.)

J. K.,
Fr. Jar. Kubíček, čas. Hvězda.

J. K—k,
Josef Kořínek, čas. Věstník záloženský, Selské Listy, Snaha, Svépomoc, Pozor.

J. Kl.,
Ján Klempa. — (Q Rizner.)

J. Kmr.,
Jaroslav Kamper. — (Q Svoboda.)

J. Kř. V.,
J. Kř. Votka.

J. K. S.,
Jan Karel Strakatý, čas. Nár. Listy, Samostatnost, Nár. Politika, Večer, Vídeňský denník, Čas. pokrok. studentstva, Neděle, Národ, Cesta, Zítřek, Časopis česk. årednictva železničního, Nár. Obzor (Ha-

nušův), Ženský Svět, Sloven. Národ. — (Dot.)

J. K. T.,
J. K. Tyl, čas. Květy 1836.

J. Kub.,
Fr. Jar. Kubíček.

J. Kv.,
Ján Kvačala. — (Q, Rizner.)

J. K. Z.,
J. K. Zátka, Názor Světa (1863).

J. L.,
Fr. Jar. Kubíček, čas. Hvězda.

J. L.,
Ján Leška. — (Q, Rizner.)

J. L.,
Jan Lier, čas. Zvon.

J. L—a,
Ján Leška. — (Q, Rizner.)

J. L. H.,
Jozef Ľud. Holuby. — (Q, Rizner.)

J. L. Z—r,
J. L. Ziegler. — (Q, Svoboda.)

J. L. Ž.,
J. L. Živný, články o knihovnictví a bibliografii.

jm.,
Jan Menšík, divad. referáty v časop. „28. říjen".

J. M.,
Svatopluk Čech, Lumír VI., 1878, knižně Povídky, arabesky a humoresky III., 1890. — Správně má býti V. M. = Václav Malina. — (Q, Fl.)

J. M.,
Jos. Mach. — (Q, Svoboda.)

J. M.,
Ján Mallý. — (Q, Rizner.)

J. M.,
Ján Maróthy. — (Q, Rizner.)

J. M.,
Jan Mikš, v časopisech.

J. M. Dr.,
Josef Müldner, čas. Nár. Hnutí, Mor. Orlice, Odboj, Družina čsl. legionářů, Říšská Stráž.

J. M. H.,
Ján M. Hodža. — (Q, Rizner.)

J. M. H.,
Jozef Miloslav Hurban. — (Q, Rizner.)

J. Mil.,
Jan Milota. — (Q, Svoboda.)

Jmr,
Jar. Malý, Časop. pokrok. studentstva.

J. N.,
Jan Novotný, čas. Nár. Listy 1904, Mor. Orlice 1904—5.

J. N. B.,
Ján Nepomuk Bobula. — (Q, Svoboda.)

Jnčk,
Václav Vl. Jeníček. — (Q, Svoboda.)

Jnšk,
Jos. Janoušek. — (Q, Svoboda.)

Jobek,
Vít Přerovský.

Jocassius,
Jos. Štolba, čas. Paleček III.

Joh,
Josef Ort. — (Q, KA.)

Johanna Marie,
Jindřiška Ritterová z Rittersbergu, časop. Lumír 1895, 1861, Lada Niola 1855, Zábavy pro mládež 1862.

Johannes Petr,
Josef Hašek. — (Q, Svoboda.)

John Jaromír,
Bohumil Markalous (všeobecně). — (Q, Nos., KA.)

Jochaman,
Vladimír Roy. — (Q, KA.)

Jochmann,
Jozef Škultéty, časop. Nár. Noviny. — (Q, Rizner.)

Joliet,
V. Machálková, Nevinně odsouzen (Brno 1924). — (Q, Kat. 1925, Nos.)

Jonáš,
Karol Guoth, Slovenské pesničky od Jonáša (Lipt. Sv. Mik. 1908). — (Q, Nos.)

Jonny,
Josef Ch(et) Novotný, čas. Večer, — div. hry, komedie.

Jordan Blažej,
Louis Křikava, čas. Světozor, Zvon, Máj, Besedy Času.

Jordán J. P.,
Frant. M. Klácel, Jahůdky ze slovanských lesů (Lipsko 1845), — Ferina lišák (1845).

Jordán M.,
K. B. Mádl, čas. Volné Směry.

Josef,
Ant. Pikhart, čas. Paleček 1894. — (Dot.)

Josef z Hor,
Josef Kouble.

Josefovič Josef,
Josef Dürich, Kabát dolů (Praha b. r.) — Nouze o tenor (Praha 1868), — čas. Světozor 1868.

Josefovský,
Gustav N. Mayerhoffer. — (Q, KA.)

Josephe St.,
Josef Fl. Olša. — (Q, KA.)

Josipovič,
Hanuš Hackenschmied (v časopisech).

Josipovič Gavril,
Ľudevít Turzo, časop. Slov. Pohľady. — (Q, F., Rizner.)

Jos. P.,
Josef Páta. — (Dot.)

Jošifovič Vojan,
Jonáš Záborský. — (Q, Seydler, F.)

Jovaničova Jenka,
Zdeňka Hagenová. — (Q, KA.)

Jozef Fraňo,
Jozef Strakovič, čas. Národ. Noviny. — (Q, Rizner.)

Jozífek O.,
Josef Dyrhon, Čes. strany politické (Praha 1901), — Dvě generace Zeithammrů (Praha 1901), — Jaký je zděděný charakter čes. národa (Praha b. r.). — Karlinsko (Praha 1904). — (Q, Nos.)

— j. p. —,
Jos. Procházka.

J. P.,
Jaroslav Perner, čas. Vesmír, Živa.

J. P.,
Juraj Palkovič. — (Q, Rizner.)

J. P.,
Jan Plavec. — (Q, Svoboda.)

J. P.,
Julius Plošic. — (Q, Rizner.)

J. P.,
Jozef Podhradský. — (Q, Rizner.)

J. P.,
Jakub Škoda. — (Q, Svoboda.)

jpa,
Jiří Polívka, čas. Národopisný věstník čsl. 1910, Čes. Časop. Historický.

J. P—c,
Julius Plošic. — (Q, Rizner.)

J. P—k (Prorok),
Andrej Halaša. — (Q, Rizner.)

J. P . . . . . . n,
Ján Pelcmann. — (Q, Rizner.)

— jr —,
Fr. Roman Jirman, čas. Mor.-slezský deník, Kultura lidství.

J. R. (Janko Rimavski),
Ján Francisci. — (Q, Rizner.)

J. R.,
Em. Ludvík. — (Q, Svoboda.)

J. R—k,
Jan Rulík, čas. Kramer. Vlast. nov. 1792.

J. R. M.,
Jos. Rosenzweig-Moir.

j. s.,
Jaroslav Stránský, čas. Lidové noviny.

J—s,
Julius Bodnar, čas. Slov. Pohľady, Stráž na Sione. — (Q, Rizner.)

J. S. (též J. Stára),
Svatopluk Čech, Z Martiala překl., Květy VI., 1881. — (Q, Fl.)

J. S.,
Josef Smrtka. — (Q, Svoboda.)

J. S.,
Frant. Zákrejs, čas. Osvěta.

J. Sm.,
Ján Smetanay. — (Q, Rizner.)

Jsfč (též Josefovič),
Josef Jungmann ml., Čas. Čes. Musea. — (Q, Seydler, Novomlynský.)

J. S—ý,
Jaroslav Slabý, v různých českých a slovenských novinách a časopisech.

J. Sv. Č.,
Jur. Svatopluk Čajda, Bobulové Slov. Noviny. — (Q, Rizner.)

J. S. Z.,
J. S. Zachej. — (Q, Rizner.)

J. Š.,
Jozef Škultéty, čas. Slov. Pohľady.

J. Š.,
Josef Šváb. — (Q, Svoboda.)

jšr,
Jan Šnobr, čas. Literární Noviny, Národ. Osvobození, Časopis. čsl. knihovníků.

J. Š. z V.,
Ján Škultéty, čas. Kat. Noviny. — (Q, Rizner.)

J. T.,
J. K. Strakatý, čas. Zl. Praha, České ilustrované listy, Nové ilustrované listy.

J. T.,
J. Tichý. — (Q, Svoboda.)

J. T.,
J. Tobiášek, České zpěvy (Jičín 1856).

J. T—ar,
J. K. Strakatý, čas. Den.

J. T—ý,
J. Tichý. — (Q, Svoboda.)

Julakovský Mirojar Oněgin,
Marie Bieleková. — (Q, Čelikovský.)

Junica,
Vincenc Pavel Žák, Drobnosti z Petrarky v Týdenníku 1848. — (Q, Novomlynský.)

Junius,
Alois Adalbert Hoch, Třídní boje v dějinách (Praha 1925), — Žižka a jeho doba (Praha 1924), — Racionalisace výroby a dělnictvo (1927). — (Q, Nos., Kat. 1924, 1925, 1928.)

Junius,
Václav Tille. — (Q, KA.)

Jurčinová Eva,
Anna Webrová, roz. Navrátilová, Návrat a jiné novelly (Praha 1920), — čas. Květy 1914, Lumír, Moderní Revue, Cesta, Lidové noviny. — (Q, Nos.)

Jurda V.,
Matouš Béňa. — (Q, Svoboda.)

Jurievič,
Jur. Gogolák, čas. Kat. Noviny. — (Q, Rizner.)

Jurjevič Ladislav,
Al. J. Klein. — (Q, Habenicht, Dějiny Čechů amerických.)

Justova Božena,
Božena Kvapilová, čas. Lumír 1879, Ruch 1879. — (Dot.)

Juvenal,
Jan Klecanda starší, čas. Hum. Listy.

jv.,
Jindřich Vodák, čas. České Slovo.

J. V.,
Emil Frida, čas. Světozor 1874, Nár. Listy 1907, Lumír 1877—1882, 1884, 1886, 1892, 1894—95, Pokrok 1885—86, Česká Revue II., Zvon 1901, 1903, Hlas Národa 1886 až 1893, Máj 1908.

J. V.,
Josef Straka. — (Q, KA.)

J. V.,
Josef Večeřa, čas. Našinec 1883.

J. V.,
Jaroslav Vlček. — (Q, Rizner.)

J. Vr.,
Emil Frida, čas. Pokrok 1885.

J. Wd.,
Josef Werstadt. — (Q, Svoboda.)

J. V. B.,
J. V. Bohuslav, čas. Nár. Listy, Česká Politika.

J. V. Dn.,
Fr. Hrnčíř, čas. Pokrok, Posel z Budče. — (Dot.)

JW-M.,
Julie Mezerová. — (Q, KA.)

jzh,
Jar. Zajíček-Horský, čas. Nár. Listy. — (Q, Svoboda.)

J. Ž.,
Josef Žemla. — (Q, Svoboda.)

K

—k,
Vendko Bohboj Kutlík. — (Q, Rizner.)

—k—,
Emanuel Janský, čas. Čs. Divadlo.

. . . . k,
Fr. Jar. Kubíček, čas. Hvězda.

K.,
Antonín P. Kalina, čas. Reforma.

K.,
Josef Karásek. — (Q, Svoboda.)

K.,
J. R. Kronbauer. — (Q, Svoboda.)

K.,
Š. Krčmery, čas. Slov. Pohľady.

K.,
Fr. Jan Kubíček, čas. Hvězda, Nár. Listy 1861, Mor. Orlice.

K.,
Vendko Bohboj Kutlík. — (Q, Rizner.)

K.,
Frant. Kvapil, čas. Pokrok 1878, Posel z Prahy 1878, Nár. Listy 1880. — (Dot.)

K.,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue sv. 2. 1895. — (Q, Kr.)

K.,
Václav Tille, čas. Nár. Listy 1913.

K—,
Jos. M. Kadlčák, čas. Brn. Hlas, Selský obzor, Obzor našeho venk., Selské hlasy.

K—,
Ant. Klier. — (Q, Svoboda.)

ka.,
Antonín P. Kalina, čas. Reforma.

—ka (Darinka),
Šarolta Andrejková. — (Q, Rizner.)

—ka,
Hynek Babička, čas. Koleda.

—ka,
Fr. Hulka. — (Q, Svoboda.)

—ka.,
Arnošt Procházka, čas. Lit. Listy sv. XIV. 1893 a XV. 1894. — (Q, Kr.)

—ka—,
Jar. Zyka-Borotínský. — (Q, Čelikovský.)

K—a,
Fr. Kabina. — (Q, Rizner.)

K—a,
K. L. Kukla. — (Q, Svoboda.)

Kácovský Vojtěch,
V. Vejškráb. — (Q Svoboda.)

Kačer,
Jiří Červený. — (Q KA.)

Kačín J.,
Stanislav Sochor, v časopisech.

Kačkovský,
Matiáš Amorphus. — (Q Svoboda.)

Kadeřávský,
František Bohumil Tomsa. — (Q Seydler, Klikar, Svoboda.)

Kádi,
Bohumil Müller, Tadeáš Vávra, inšpektor (Košice 1923, 1926). — (Q Kat. 1924, 1926, Nos.)

Kadlík T.,
Adolf Ludvík Krejčík, Časop. Čes. Musea.

Kahler,
Otto Stehlík. — (Q KA.)

Kaiser R.,
Zdeněk Kalista. — (Q KA.)

Kajetán J.,
Jos. Tumpach. — (Q Podlaha.)

Kajík Dr.,
Jiří Trůneček. — (Q KA.)

Kakomoiros,
A. B. Koudelka, srv. Košulič.

Kalán Petr L.,
Karel Pelant, čas. Akademie, Besedy Lidu.

Kaldunov Emil,
Adolf Vašek.

Kalenský Boh.,
Boleslav Schnabl, překl. z ruštiny a dětské knihy.

Kalenský Josef,
Josef Urbánek, Kniha kouzel a bájí (Pr.-Karlín 1902), — Národní pohádky a báje (Praha), — Nejkrásnější pohádky z Tisíc a jedna noc (Praha 1924), — Pohádka za pohádkou (Praha 1911), — Pohádky (Plzeň 1918). — (Q Nos.)

Kalimatyáš z Aše Tadeáš,
Josef Šváb, Smekat nebo nesmekat?! (Praha 1908). — (Q Nos.)

Kalina,
Jan Klecanda st., čas. Paleček I., II., Humoristické Listy. — (Q Klikar.)

Kalina Jan
Jan Herben, čas. Světozor 1886, Koleda, Nitra, Zora. — (Q F., KA.)

Kalina Jar.,
Karel Mečíř, překl. Wernerová E., Alpská vila, táž, Majitel dolů, táž, Vykoupení.

Kalina O.,
Ján Smetanay (všeobecně), Sobrané práce Andreja Kalinu, sv. I., II., (1922). — (Q F., Rizner.)

Kalina Vojtěch,
Josef Mikš, čas. Osvěta 1893, 1895, 1897, 1898, 1900. — (Q Svoboda.)

Kalinov Ivan,
Emil Štolc, všeobecně pro hud. skladby.

Kalinová M. A.,
Josefa Humpalová-Zemanová. — (Q Svoboda.)

Kalinová Milada,
Anna Dvořáková. — (Q KA.)

Kalinovich,
Alojs Behúnek. — (Q Rizner.)

Kalištský,
Fr. Kroupa. — (Q Svoboda.)

Kalivoda,
Frant. Vodseďálek, čas. Novina, Časopis pokrokového studentstva, — sp. Volní myslitelé v Čechách (Praha 1907), — Volné lidové školství v cizině a u nás (Pacov 1911), — Záhady spiritismu vědecky osvětleny (Praha 1909). — (Q Nos., KA.)

Kalivoda Xaver,
Fr. Picko.

Kalkar J. Št.,
J. Št. Calcar. — (Q Svoboda.)

Kalnus J.,
Svatopluk Čech, Bahadur. Květy II.,1880. — (Q Fl.)

Kaloň-Sůva-Vejrovský Matyáš,
Miroslav Krajník, čas. Paleček V.

Kalous Václ.,
Svatopluk Čech, Illusionista, Květy XIX., 1887, knižně Různé črty žertovné i vážné, 1887. — (Q Fl.)

Kam.,
Karel Kamenický. — (Q KA.)

Kamatipura,
Vincenc Svoboda. — (Q KA.)

Kamejský V. T.,
Václav Tumpach, překlady. — (Q Podlaha.)

Kamenický,
Jiří Fabricius. — (Q Svoboda.)

Kamenický Fr. Jaroslav,
Frant. Jar. Vacek. — (Q Seydler, Klikar.)

Kamenický Jan,
Stan. Řehák, Rajské jablíčko (1891).

Kamenický Stanislav,
Stanislav Řehák. — (Q Klikar.)

Kaminský Bohdan,
Karel Bušek (všeobecně). — (Q Klikar.)

Kampanus,
srv. Campanus.

Kamycký Lad. R.,
Ant. Lad. Ryšánek, čas. Světozor 1871. — (Q Svoboda.)

Kamýcký Lad. R.,
Frant. Šplíchal, čas. Světozor 1872.

K+an,
Karol Krizan. — (O, Rizner.)

Kaňka,
Ign. Herrmann, čas. Šv. Dudák 1886. — (O, Novomlynský.)

Kaňkovský,
Martin Ortopaeus. — (O, Svoboda.)

Kanský,
K. Nosovský, čas. Knihkup. oznamovatel.

kap,
Karel Chalupa, čas. Reforma, Nový večerník.

Kapa Sigma,
Karel Stloukal, čas. Nár. Listy. — (O, KA.)

Kapihorský Šimon Eustach,
Jakub Všetečka. — (O, Seydler.)

Kapitán,
Michal Bodický. — (O, Rizner.)

Kappa,
J. F. Karas, feuilletony v mor. časopisech.

Kapr J.,
Karel Červinka, čas. Zvon.

—kar,
Josef J. Fikar, v časopisech hospodářských.

Karabáček,
A. M. Marek. — (O, Svoboda.)

Kara ben Jehuda,
Karel Juda (všeobecně).

Karaf Steinbach,
Miloš Čech, čas. Paleček.

Karafiát Jos. Fl.,
Jos. Flekáček. — (O, Klikar.)

Karas Severin,
Jan Ev. Kosina. — (O, Klikar.)

Karásek ze Lvovic Jiří,
Jiří Karásek (všeobecně).

Kardašovský Karel,
Karel Eugen Tupý. — (O, Klikar.)

Karel Franta,
Karel Sellner.

Karel Jan,
Karel Vlad. Herain. — (O, KA.)

Karel z Prahy,
Karel Vrátný.

Karlík Jan,
Lad. Pospíšil ml., Zlaté mládí (Král. Hradec 1884), — Aesopovy bájky (II. vyd. Kr. Hradec 1890), — Francouzsko-česká konversační knížka (Král. Hradec 1875), — Komenského Orbis pictus (1893, spolu s Černým). — (O, Svoboda.)

Karlov V. J.,
Václav Johanis, čas. Zdraví, Svépomoc, Pojištěnec.

Karlovský,
Frant. V. Kodym.

Karlovský Prokop,
Jos. Prokop Kubička. — (O, KA.)

Karmen Svatopluk,
Ladislav Volenec, Bludičky (Praha 1909), — Cestou k životu (Kostelec n. O. 1902), — Lásky, jež divně končí (Čáslav 1910), Ve smutku večerů (Terezín 1904). — (O, Nos., Svoboda.)

Karneol,
Hugo Kaizl.

Karničov,
Bedřich Remeš, libreto k Nešverově opeře Radhošť. — (O, KA.)

Kárník Jan,
Josef Svítil, Červená a bílá (N. Město n. M. 1923), — Chudobná žeň (Prostějov 1904), — Moravská symfonie a jiné básně (Přerov 1919), — Sladké s hořkým (Brno 1925), — Soumrak rodu Jamborova (N. Město n. Mor. 1921), — Večery u krbu N. Město n. Mor. 1922). — (O, Svoboda, KA., Nos.)

Káro,
Jos. V. Hrubý, Psí filosofie (Praha 1908). (O, Svoboda, Nos.)

Karvan,
Karel Vaněk, čas. Rudé Právo.

Karvínský Lev K.,
Lev Kazík. — (O, KA.)

Kašpar Vojtěch,
Adolf Chaloupka. — (O, KA.)

Kašparides Šebastian,
Jakub Arbes, Zákon ku podpoře nakladatelstva. Šotek, 1884, — Zákon k vyhubení anarchistů. Šv. Dudák, 1886. — (O, A.)

Kašperlík Matěj,
Mat. Kasperlík. — (O, Svoboda.)

Katrab,
V. Barták. — (O, Svoboda.)

Kavoň A.,
Antonín Dokoupil, Klid (Pr.-Karlín 1916), — Kocourkov (Prostějov 1920), — Náš Mikuláš (Praha 1912), — Ze zápisků sběhových (Prostějov 1920). — (O, Nos.)

Kavon J.,
Jar. Novák, čas. Našinec, Eva, Nový domov, Nový obzor, Čech, Pravda.

Kaz,
Karel Mašek.

Kaz,
Fr. S. Procházka, čas. Zvon.

Kazda J.,
Svatopluk Čech, Mezi knihami a lidmi, Lumír II., 1874; knižně Povídky, arabesky a humoresky, 1890, — Na lodi vyhoštěnců. Lumír I., 1873, knižně Menší básně 1874, též Česká poesie III., 1898, — Oblaka. Lumír I. 1873, knižně Povídky arabesky a humoresky II. 1888. — (O, Fl.)

Kazetka,
Karel Zdeněk Klíma, čas. Lidové Noviny, České Slovo. — (Q KA.)

K. B.,
Koloman Banšell. — (Q Rizner.)

K. B.,
Jos. M. Kadlčák, čas. Selská Obrana.

K. B. H.,
K. B. Hájek. — (Q Svoboda.)

K. B. J.,
Karel Josef Beneš, čas. Hudba.

K. B. M.,
Karel B. Mádl, čas. Nár. Listy od r. 1888.

Kč,
Jos. M. Kadlčák, čas. Selská obrana.

KČ.,
Fr. Kučera.

K—Č—a,
Karol Čečotka. — (Q Rizner.)

K. Čv.,
Karel Čvančara, čas. Venkov.

Kdosi od nás,
Jakub Arbes, U nás. Šotek, 1883. — (Q A.)

Kdyňský,
Matěj Karban. — (Q Svoboda.)

kek,
Ferdinand Kahánek.

Keladruh M. A.,
Jos. Frant. Hurdálek, Dárek dobrým dítkám (1823), — Mravné vypravování a povídačky pro malé i dospělé (1824).

Kempenský Tomáš,
T. Hamerken. — (Q Svoboda.)

Kepková T.,
Tereza Novotná. — (Q Svoboda.)

Kern Ada,
Václav Knop, Násilím vynuceno (1903), — Z požatých lánů (1905), — Upírek (1904).

Kerry,
Václav Tille, čas. Nár. Listy 1910 a d. — (Q KA.)

Kerýnap,
Duchoslav Panýrek.

Kešotrab A.,
A. Bartošek, Podrobná železniční mapa Slovenska se seznamem stanic (Bratislava 1920). — (Q Nos.)

kgsk.,
Josef Königsmark, v časopisech.

kh,
K. Heller. — (Q Svoboda.)

K. H.,
Karel Hoch, čas. Nár. Listy.

Khern Jan,
Jan Kherner. — (Q Svoboda.)

K. H. H.,
Karel H. Hilar. — (Q Svoboda.)

Kch,
Karel Chalupa, čas. Reforma, Nový večerník.

Klaškovský,
Jozef Maliak. — (Q Rizner.)

K. J.,
Karel Janský. — (Q Svoboda.)

K. J.,
Karel Juda. — (Q Fr.)

K. J. Č.,
Bratří Čapkové, čas. Mor.-Slez. revue.

Kjk.,
Adolf Ludvík Krejčík.

K. J. O.,
Karel Jaroslav Obrátil.

kk,
Ferdinand Kotek, čas. Tribuna, Hlasy z Posázaví, Hraničář, Zájmy čes. severu.

K—k.,
Samo Kupčok. — (Q Rizner.)

K. K.,
Karol Krizan. — (Q Rizner.)

K. K.,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue, sv. 29. 1915. — (Q Kr.)

K. K.,
Karol Kuzmany. — (Q Rizner.)

K. K—l,
Karel Kálal. — (Q Rizner.)

KL,
Kaler Heller.

K. L.,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue sv. 11, 1900. — (Q Kr.)

Klácel Ladimír,
Matouš Frant. Klácel (všeobecně).

Klackobor Jaloslav,
Karel Irenej Černý, Sbírka nověstaročeských textů (Chicago 1889).

Kladenský Jindra,
Jindřich Husák. — (Q KA.)

Kladenský Václav Svatopluk,
Václav Štulc, čas. Jindy a nyní, České Květy 1833, 1834. — (Q Klikar).

Kladivo,
Alois Rosipal. — (Q Rizner)

Kladrubský,
Štěpan Ambrosii. — (Q Svoboda).

Klán B.,
František Tichý, čas. Osvěta Lidu.

Klas Andrej,
František Votruba. — (Q KA.)

Klas Eduard,
Vladimíra Jedličková, Povídky o ničem (Praha 1903). — (Q Nos.)

Klas Jaroslav,
Gustav Hubáček, Snoubenci. — (Q, Nár. Listy 2. III. 1930).

Klas Jiří,
Bohumil Schweigstill, Poklad z Kašpárkova hradu (Praha 1925). — (Q, Nos.)

Klatovský,
D. Hála. — (Q, Svoboda.)

Klatovský,
Adam Chytropaeus. — (Q, Svoboda.)

Klatovský,
Ondřej Libertin. — (Q, Svoboda.)

Klatovský,
Martin Moravecius. — (Q, Svoboda).

Klatovský C. M. H.,
Cyrill Method Höschl, Láska k živoucímu (Nová Paka 1910). — (Q, Nos.)

Klatovský Čáp,
Kar. B. Štorch. — (Q, Klikar).

Klatovský Karel Boleslav,
Kar. Bol. Štorch, čas. Jindy a nyní 1831, Večerní vyražení 1831, Čechoslav 1831, Vlastimil 1841, Květy 1834, epigramy ve Slovance I. díl. (Květomluva) 1833.

Klatovský Strnad,
Karel Slavomil Amerling, čas. Čechoslav 1830. — (Q, Seydler).

Klaus,
Josef Žuvníček. — (Q, KA.)

Kl. B.,
Kletus Bielek. — (Q, Rizner).

Klecanda Jan,
J. K. Táborský, Dědečkovo požehnání (Milotice 1914), — Houby v přírodě a v kuchyni (Praha 1915). — (Q, Nos.)

Klemens Marianský,
Kl. Václ. Švec. — (Q, Podlaha).

Klement Josef,
J. Zástěra, Jan Amos Komenský (Turč. Sv. Martin 1920).

Klement Viktor,
Josef Mach, čas. Švanda Dudák, Kopřivy a j. (Q, Svoboda, KA.)

Klementič,
Kliment Čermák. — (Q, Svoboda).

Klen J.,
Karel Žák, překl. Gyp, Jak se třeštidlo vdávalo.

Klen Jan,
Jaroslav Šulc, Mezi životy (1902), — Zákony (1902, 1924). — (Q, Svoboda, Kat. 1925, KA.)

Klein Janko,
Ján Štrobl, čas. Nár. Noviny — (Q, Rizner.)

Klein O.,
Jan Šonka.

Klenský T. G.,
Bohumil Ždímal. — (Q, KA).

Klerik,
Stanislav Kianička. — (Q, Rizner.)

Kles Petr,
Vilém Vordrem, čas. Lumír 1891—2 Niva, Mod. Revue, Šv. Dudák, Zlatá Praha 1904, 1905, 1907, Majales 1899.

Kleska Ondřej,
Jaroslav Zyka-Borotínský. — (Q, Čelikovský.)

Kletenský Prokop,
Hugo Toman, Kalendář Posel z Prahy 1863. — (Q, Seydler, Klikar.)

Klič Josef,
Josef Václav Petr Dittrich. — (Q, Seydler, Novomlynský).

Klička Benjamin,
Benjamin Fragner, Brody (1926), — Vzpoura nosičů (1926), — Jaro generace (1928), — Muž, který chtěl A B C D E (1928), — Pestré osmero (1928), — Fragner, Himmelhadsteinský vrah žen a dívek (1931). — (Q, Kat. 1926, 1928, 1931.)

Klíma Vl.,
Fr. Lad. Sál, čas. Rodina, škola a národ, Vzdělání lidu.

Klimentič Kliment,
Kliment Čermák. — (Q, Klikar.)

K. Líp,
Fr. Jar. Kubíček, čas. Hvězda.

K - ll,
Josef Karell, čas. Kat. Noviny. — (Q, Rizner.)

Klobásek Jelitus z Uzeného Ouška,
Josef Šváb, Pohřební řeč nad zavražděným vepřem a z něho upečenou jitrnicí (Praha 1901). — (Q, Nos).

Klobásek Pafnicius,
Josef Šváb, Americká holírna (Praha 1902.) — (Q, Nos.)

z Klopota Jan,
Jan Michal, čas. Č. Včela 1843, hum. verše v Besedníku. — (Q, Novomlynský, Svoboda.)

Klsk,
Jan Kolísek. — (Q, Svoboda.)

Klučenický,
Martin Bujacius. — (Q, Svoboda.)

K. M. B.,
Václav Flajšhans.

K. M. Č.,
M. Čapek.

Kmotor Neboziec,
Karol Bielek ml. — (Q, F., Rizner.)

Kňazolúcky,
Štefan Volf. — (Q, Rizner.)

Knedlhans,
Jan S. Líblinský. — (Q, Klikar.)

z Kněžomosta Vaněk,
Václav Valečovský z Kněžomosta a Žiřic. — (Q Svoboda.)

Kněžovský,
Václav Hornof, čas. Rodinná Kronika 1863. — (Q Seydler.)

Kniežatko H.,
Jos. Vlastimil Fürst. — (Q KA.)

Knigt V.,
Václav Rytíř. — (Q KA.)

Knínský,
Jan Pašek. — (Q Svoboda.)

Knížnický J.,
Josef Wagenknecht, čas. Krejčovské Listy. — (Dot.)

Knopf-Vodňanský Filip,
Filip Knopf, Cikánčina věštba (Praha 1931). — (Q Kat. 1931.)

Kobliha Abraham,
Jan Váňa, Kokrhy (Praha 1891), — Mé krákory (Praha 1893), — Kokrhy a krákory (Smíchov 1909). — (Q Nos., Svoboda.)

Kobr Jan,
Josef Vraný, Na zámku Vojetínském (Praha 1916), — Okovy (Praha 1924). — (Q Nos., Kat. 1925, KA.)

Kobylka A.,
A. Pikhart. — (Dot.)

Kocandský,
J. A. Florian. — (Q Tobolka.)

Kocourek Vendelín,
František Serafínský Procházka, čas. Humor. Listy. — (Q Svoboda.)

Kočár Stanislav,
Arnošt Procházka, čas. Besedy Národního Obzoru 1911—12. — (Q Kr.)

Kočkodan,
Karel Poláček, čas. Lidové noviny. — (Q KA.)

Koerner Julius,
Břetislav Hůla. — (Q KA.)

Kohoutek,
K. Havlíček.

Kohút,
Martin Rusnák. — (Q Rizner.)

z Kohutovic Jan,
J. Hanke z Hankensteina.

z Kohútových Kamenů Jan,
Jan Alois Hanke z Hankenšteina. —(Q Novomlynský.)

Kojas Vašek,
Václav Sojka, čas. Lidové noviny.

Kokarda Vlastislav,
Fr. Picko, čas. Mělnické Listy 1919. — (Q Svoboda.)

Kokořínský Václ. Hanuš,
Václav Reischl, čas. Květy 1846, 1847. — (Q Klikar.)

Kokšinský,
Ant. Voráček. — (Q Svoboda.)

Koktánek Jeremiáš,
Josef Šváb, Koktavý Vít a nahluchlý Matěj (Praha 1906). — (Q Nos.)

Kol V.,
Vincenc Červinka, pro publicistické práce.

Kolár Josef Jiří,
Josef Jiří Kolář (všeobecně)

Kolář L.,
Alois Kolář, Zákop (Olomouc 1926). — (Q Kat. 1927.)

Kolář Ludvík,
Alois Kolář, Tiché zdi (1925). — (Q Kat. 1926.)

Kolbov Maria,
Eduard Cmunt, čas. Besedy Lidu.

Kolčava Jan,
Stan. Řehák.

Kolčavský K. Č.,
Karel Čupr, čas. Hozdeckého Světlo, Paleček X., XII., Šv. Dudák 1884. — (Q Klikar, KA.)

Kolda Emil,
Edmond Konrád. — (Q KA.)

Kolda Malínský,
Josef Lacina (všeobecně). — (Q Nos.)

Koldun J.,
Josef Bečka. — (Q KA.)

Koleda Jan Václav,
J. V. Cikáda. — (Q Svoboda.)

Kolek A.,
Kleofáš Pistorius.

Kolenský V.,
Vojtěch Novotný.

z Kolkovic Rejsa Jan,
Jan Rejsa. — (Q KA.)

Kolman-Cassius Jaroslav,
Jaroslav Kolman (všeobecně).

Kolsinius Jiří,
Jiří Kavka. — (Q Svoboda.)

Kolumban,
Václav Jiří Peristerius. — (Q Svoboda.)

Kol. V.,
Vincenc Červinka, v časopisech. — (Q Fr.)

Kom.,
Václav Komárek. — (Q Svoboda.)

Komár Spytihněv,
Ign. Herrmann, čas. Šv. Dudák. — (Dot.)

Komarovský J. K.,
Josef Kubálek. — (Q KA.)

Komenský,
Jan Janda, čas. Blaník. — (Q Hýsek.)

Konarovic Marcyan Hromotluk,
Fr. Lad. Čelakovský. — (Q Svoboda.)

Končinský J. O.,
Otakar Pavlásek, čas. Český jih.

Kondracký Dr.,
Mich. Navrátil, Čtrnáctý červenec v Paříži, — čas. Č. Noviny.

Konečný Antonín,
Arnošt Procházka, čas. Niva, r. III., 1893; IV. 1894. — (O, Kr.

Konopásková Jetta,
Jindřiška Konopásková. — (O, KA.)

Konopka Fr.,
Fr. Flos, kal. Havlíček, Palacký.

Konrád Jiří,
Petr Fingl, čas. Neděle, Šotek v l. 1905—6, Vzlet 1917—18, Rozkvět 1922.

Konstantin O.,
Konst. Miklík. — (O, KA.)

Konšel Kazimír,
Augustin Ráth. — (O, KA.)

Konvalinka,
Hermína Miloslava Moštenanova. — (O, Rizner.)

Kopal-Stěhovský L. K.,
Ladislav J. Stěhule, Co vede čsl. církev ku křesťanskému východu? (Olomouc 1921). — (O, Nos.)

Kopanický Otakar H.,
Otakar Hlaváč, Hrabě Žralby (Praha 1901, 4. vyd. 1923). — (O, Nos., Kat. 1924.)

Kopanský Fr. Sl. Št.,
Frant. Slavomír Štěpánek, čas. Lumír 1863. — (O, Seydler, Novomlynský.)

Kopecký Jan,
František Bartoš, Pravidla moudrosti a opatrnosti (Brno 1875). — (O, Klikar.)

Kopecký Jar.,
Miroslav Krajník, básně studentských let v časopisech.

Kopecký Jar.,
Emanuel Lešehrad, překl. G. de Maupassant, Naše srdce, O. S. Marden, Vůle a úspěch 1926, Důvěřuj v sebe a zvítězíš, 3. vyd. 1926. — (Dot.)

Kopidlanský,
Fr. Göbl, všeobecně, redigoval Domácího přítele. — (O, Seydler.)

Kopidlanský Ant.,
Ant. Pfleger. — (O, Seydler.)

Kopřiva,
Jan Klecanda st., čas. Hum. Listy, Světozor 1881.

Kopřiva A. R.,
Arnošt Oliva.

Kopřiva Ivan,
Jan Arbes, Požehnaná ústa. Šotek, 1883, An die Freude. Paleček, 1882, — Bratři v péře kritickém. Paleček, 1882. — (O, A.)

Kopřiva Petr,
Petr Kopal, všeobecně pro novinové články a povídky. — (O, Klikar.)

Kopřivarius,
Jos. Jar. Langer, čas. Čechoslav 1830. — (O, Svoboda.)

Koráb Fr. Dr.,
Václav Schuster. — (O, KA.)

Koráb Jan,
Rudolf Eliáš, v časopisech.

Kordeš Bořivoj,
Fr. Pravoslav Volák, překlady v Lumíru 1854. — (O, Seydler, Novomlynský, Klikar.)

Koriatovičov,
Jozef Ruman, čas. Hlas. — (O, Rizner.)

Kornel Jan,
Fr. X. Harlas, čas. Ottův Světozor.

Kořínek Josef,
Arnošt Procházka, čas. Vesna r. XII., 1893. — (O, Kr.)

Kořínek Max,
Gustav R. Opočenský. — (Dot.)

Kořínek V. Dr.,
Jan Dotřel, Benátky (1908). — (Dot.)

Kos F.,
Fr. Flos, kalendář Havlíček, Palacký.

Kosmos S. Dr.,
Jan L. Procházka, Atlantis (Košíře 1921). — (O, Nos., KA.)

Kosorkin,
Samo Cambel ml., — (O, F.)

Kosořský,
Jos. Bojislav Pichl. — (O, Seydler, Novomlynský.)

Kostelecký Č.,
Č. Horáček, Jakou cestou nyní? (Praha 1907). — (O, Nos.)

Kostelecký O. S.,
Oldřich Seykora (všeobecně). — (O, Klikar.)

Kostolan,
Andrej Hlinka, čas. Ľudové Noviny. — (O, Rizner.)

Kostka B.,
Bronislava Herbenová. — (O, KA.)

Košický,
Julius Kustra, Rozprávka o Pavlovi Skromnom a Jánovi Nafukanom (Praha 1920), — Slovenský listár (Košice 1920). — (O, Nos.)

Košulič,
A. B. Koudelka, čas. Květy, Nár. Listy, Nár. Politika, Čech, Lidové Listy, Meditace, Obzor, Hlas, Občanské Noviny, Den, Marianské Květy, Škola božsk. Srdce, Moravské Noviny, Hlídka, Zábavné Listy.

Kotouček Kar.,
Josef Koněrza.

Kouba-Drahovský J.,
J. Kouba, Když děla zahřmí, prapor zavlaje . . . (Praha 1931). — (O, Kat. 1931.)

Koucký Z. A.,
Karel Zákoucký, v časopisech.

Koudelka Ant.,
Jan Wagner, překlady (Axakov, Korsakov, Féré, Lepelletier, Verne, Hudson).

Kounický Jos.,
Josef Kratochvíl. — (Q, KA.)

Kouřílek Medard,
Jakub Arbes. — (Q, A.)

Kouřiman,
Jan Fortius. — (Q, Svoboda.)

Kouřimský,
Pavel Pressius. — (Q, Svoboda.)

Kouřimský,
Adam Procházka. — (Q, Svoboda.)

Kouřimský,
Václav Jindřich Zyvalda. — (Q, Seydler.)

Koutný Jos. Dr.,
Ing. Antonín Pavel.

Koutský Alois,
Alois Simonides.

Kov.,
Václav Kočka-Amort. — (Q, KA.)

Kovan Vendelín,
Hanuš Sedláček, O sedláčkovi (Nymburk 1920), — Občan republiky Československé (Poděbrady 1919). — (Q, Nos.)

Kovárský L. Z.,
Ladislav Zápotocký, čas. Budoucnost 1874 až 1881, Děln. Listy 1878—1881.

Kovář Jan,
Václav Popelka, Svobodni (1918). — (Q, KA.)

Kováč Karel,
Kar. St. Sokol, překlady v Levné osvětové knihovně.

Kovář Karel,
Jakub Jiří Šmíd. — (Q, KA.)

Kovářů Josef,
Josef Kouble, almanach Krakonoš.

Kozák Jaroslav,
Fr. Procházka, čas. Šv. Dudák 1898.

Kozákovský,
Ján Izák ml., čas. Nár. Noviny. — (Q, Rizner.)

Kozmanecius,
Václav Fr. Kocmánek. — (Q, Svoboda.)

Kozmanecký,
Václ. Fr. Kocmánek. — (Q, Svoboda.)

Kozmanides,
Václ. Fr. Kocmánek. — (Q, Svoboda.)

Kozodolský,
Samuel Tomášek, čas. Orol Tatránski. — (Q, Rizner, F.)

Kožár,
Karol Ballay, Časopis Museálnej slov. spoločnosti. — (Q, F., Rizner.)

Kožíšek,
Martin Pelzl. — (Q, Klikar.)

Kožuchovič,
Ján Pelcmann, čas. Vojtěch. — (Q, Rizner.)

—kp.—,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue sv. 1., 1895 (společně s Jiřím Karáskem?) — (Q, Kr.)

K. R.,
J. B. Kühnl. — (Q, Svoboda.)

K. R.,
Karol Raab. — (Q, Rizner.)

Kraftová Marina,
Jarmila Urbanová. — (Q, KA.)

Krajan B.,
Lud. Boh. Kašpar, O dobrodiní Ježíše Krista (1883), — J. A. Komenský (1892).

Krajovan Fran,
František Krajovan. — (Q, KA.)

Krákorová Fr.,
Fr. Klejslová. — (Q, Svoboda.)

Krakovec J.,
Josef Vlastimil Fürst. — (Q, KA.)

Krakovský Z. K.,
Zdeněk hr. Kolovrat-Krakovský. — (Q, Svoboda.)

Králohradecký,
Jiřík Anděl. — (Q, Seydler.)

Králová Vl.,
Tereza Mellanová. — (Q, KA.)

Královcova M.,
Fr. Roháček, čas. Koleda. Mor. Orlice. — (Q, Klikar.)

Kralovec z Kotnova,
J. O. Kralovec.

Královéhradecký,
Jan Kvetonius. — (Q, Svoboda.)

Královéhradecký,
Jiří Polentarii. — (Q, Svoboda.)

Královéhradecký,
V. Orcini. — (Q, Svoboda.)

Kralovický,
Jeroným Kasselius. — (Q, Svoboda.)

Královický,
Daniel Komes. — (Q, Svoboda.)

Královický,
Jeroným Machabaeus. — (Q, Svoboda.)

Kralupská Pavla,
Aloisie Katzrová.

Kralupský,
Jan K. Jodl, překlady ze srbštiny v Lumíru. — (Q, Seydler, Klikar.)

Krampa Kryšpín,
Josef Šváb, Což pak mne, má ženo, neznáš? (Praha b. r.). — (Q, Nos.)

Krása V.,
Tereza Mellanová. — (Q, KA.)

Kraselovský J.,
Jan Mikš, v časopisech.

Krasko Ivan,
Jan Botto ml., Nová poesie slovenská (1928), Nox et solitudo (1910), — Verše (1912). — (Q, F., KA.)

Kraskovan,
Ivan Ľub. — (Q, Rizner.)

Krásnohorská Eliška,
Alžběta Pechová (všeobecně). — (Q, Seydler, Klikar.)

Krásodol,
Andrej Chrobák. — (Q, Rizner.)

Krásoslav,
Pavel Kočkovský, čas. Orol. — (Q, F., Rizner.)

Krásoslav,
Frant. Urbánek. — (Q, Rizner.)

Krasoslava A.,
Nepomucena Šikolová, čas. Č. Včela, alm. Horník.

Krašovský Ant.,
Ant. Šnajdauf, čas. Světozor 1877.

Kratoš J. V.,
J. V. Kalaš, Žíhavky pro české politiky (1880). — (Q, Svoboda.)

Kratov Jos.,
Josef Kratochvil. — (Q, KA.)

Krčažný Ján,
Svetozár Mil. Hurban-Vajanský. — (Q, Rizner.)

Krecar z Růžokvětu Jarmil,
Jar. Krecar, V mé duši věčný smutek (Praha 1905).

Krejčí Emil,
Eduard Valenta, v Lidových Novinách a v revuích.

Krejza Vilím,
Fr. Sekanina.

Krenn Norbert,
Ot. Fischer, čas. Rozhledy.

Kresťanovič,
Eduard Šándorfi. — (Q, F.)

Kresťjanin,
Karel Sedláček.

Krhanský R. J.,
Rudolf Žižka. — (Q, KA.)

Krhovská-Dolečková Marie,
Marie Dolečková. — (Q, KA.)

Krim A.,
Em. Miřiovský, čas. Zl. Praha 1882.

Krimitus,
Jan Fousek. — (Q, Svoboda.)

Križák,
Michal Rosý. — (Q, Rizner.)

Križlický Bohdan,
Bohdan Kutlík, čas. Ev. Církevník. — (Q, Rizner.)

Kr. K.,
Kamil Krofta, čas. Č. Časopis Historický.

Krl.,
J. Kratochvíl. — (Q, Svoboda.)

Krocinovský M.,
Matěj Krocín. — (Q, Svoboda.)

Krok Slavomír Dr.,
Mir. Tyrš, čas. Lumír 1882.

Krolmus Václav,
Václ. Grolmus. — (Q, Svoboda,)

Kroměřížský,
B. Rybka. — (Q, Svoboda.)

šl. Kronus Věnceslav,
Václav Kronus (všeobecně).

Kr. R. J.,
J. R. Kronbauer, čas. Máj.

Kruha,
Jos. Skružný, čas. Paleček, Šv. Dudák.

Krumlovský,
B. Kočí. — (Q, Svoboda.)

Krupinský,
Ján Búr. — (Q, F.)

Krupius Pavel,
Pavel Krupský. — (Q, Svoboda.)

Krupský,
Jan J. Těšitel. — (Q, KA.)

Krušina Zdeněk,
Em. Lešehrad, Šeré nálady (Praha 1905). — (Dot.)

Krutihlav Liboslav,
Ant. Sova, čas. Šv. Dudák 1891. — (Q, Svoboda.)

Krzwsr,
Karel Kreuzwieser. — (Q, KA.)

Kř.,
Karel Kramář, čas. Nár. Listy.

Křemen Jar.,
Jan Jaroslav Cekl, v časopisech.

Křemen Václav,
Jan Zelinka. — (Q, Svoboda.)

Křen František K.,
Fr. K. Zgoda, Na té naší Hané (Brno 1925), — Pod hanáckým nebem (Brno 1924), — Příhody hanáckých strýčků (Brno 1924), — Strejčkové z Moravy (Brno 1901), — Strýčkovy rozumy (Brno 1924), — Tři hanácké příhody (Telč 1902), — Veselé hanácké příběhy (Brno 1923), — Z hanáckých gruntů a mlýnů (Brno 1923), — Z hanáckých rodin (Brno 1924), — Z kraje hanáckých palem (Brno 1925). — (Q, Nos., Kat. 1925.)

Křeslický Z.,
Frant. Ladislav Zelinka. — (Q, KA.)

Kříž Adam,
Gustav Jaroš, čas. Světozor 1891. — (Q, KA.)

Kříž Gustav,
Arnošt Procházka, Moderní Revue, sv. 16, 1905. — (Q, Kr.)

Kříž Jan,
Jar. Suttnar. — (Q, Svoboda.)

Křížkovský Bohdan,
Bohdan Kutlík. — (Q, Rizner.)

Křížovský František,
Josef Večeřa.

K. S.,
Karel Stloukal, čas. Nár. Listy.

ksg.,
Karel Scheinpflug, čas. Nár. Listy, Lidové noviny. — (Q, Svoboda.)

K—ský F. F.,
František Václav Frič, v časopisech odborných a venkovských.

K. Š.,
Josef Peška. — (Q, Svoboda.)

K. Š. J.,
Jan Mikš, v časopisech.

Kšk,
Josef Košek, čas. Čes. Slovo. — (Q, Svoboda.)

Ktk,
Boh. Koutník, čas. Českosl. knihovníků, Čin.

Ktosi,
Josef Janda. — (Q, Rizner.)

Ktosi,
Ján Slávik, Smiechoty (Báň. Štiavnica b. r.). — (Q, Nos.)

Kuba,
Jos. Kouble. — (Q, Svoboda.)

Kúcan,
Rudolf Fr. Jehlička, čas. Kat. Noviny. — (Q, Rizner.)

Kučera Arnošt,
Eduard Kučera, Kacířská kniha (Praha 1901). — (Q, Nos.)

Kudrna Jan,
František Boháček, čas. Koleda, Mor. Orlice. — (Q, Klikar.)

Kudrna V.,
Jan Wagner, překlad. Veresajev, Zápisky praktického lékaře (1902).

Kudrna Vážný,
Arn. Kraus, Pan Půta Potštýnský (Potštýn 1901).

Kudrnka Florián,
Josef Bubeníček, Jak má žena vařit, aby muž byl spokojen (1906), články v Nájemníku.

Kruchlovský Ad.,
Josef Vévoda. — (Q, Svoboda.)

Kukatkář,
Václav Kosmák, Kytice z vonného i nevonného kvítí (1885).

Kukučin Martin,
Matěj Bencúr (všeobecně) — (Q, F., Rizner.)

Kuliferda Isidor,
Ferd. Tomek, čas. Paleček, Hum. listy, Šv. Dudák.

Kum,
Jan Muk. — (Q, KA.)

Kumjatskij,
Julius Boršoš. — (Q, KA.)

Kundratický F. H.,
Fr. H. Žundálek. — (Q, Podlaha.)

Kuneš Bauer,
srv. Bauer.

Kunětická Božena,
Bož. Viková, roz. Novotná (všeobecně) — (Q, Klikar.)

Kunstatský,
Jakub Petrozelín. — (Q, Svoboda.)

Kunvaldský F. F.,
František Václav Frič, v časopisech.

Kunz Pavel,
F. X. Šalda.

Kursa V.,
Jakub Arbes, Zázračný doktor. Šotek 1880. Též knižně Z víru života, 1899. — (Q, A.)

Kurt Artur,
Alois Hetzl, čas. Čechoslovan.

Kurt M.,
Maxm. Kunert, Básně (1908), — Zkáza (1907), — Všichni tři (1909), - čas. Revue Mor. Slezská 1907—8, Lidová revue mor. 1905, Pokroková revue II., III., Zlatá Praha 1907. — (Q, KA.)

Kuřák-Hledatel,
Milan Fučík, Tabák, jeho pěstění a zpracování (Praha 1918). — (Q, Nos.)

Kutenský J. M.,
Jos. Mírumil Pohořelý, Osm příběhů pro rodiče (1836), — Jeskyně starého otce Blažeje (1849). — (Q, Seydler, Novomlynský.)

Kuthan,
Jan Ladecký.

Kuthanová,
L. Pokorná. — (Q, Svoboda.)

Kutnohorská Anna,
Anna Petrová. — (Q, Seydler, Klikar.)

Kutnohorský,
Matyáš Campan. — (Q, Svoboda.)

Kutnohorský,
Josef Množislav Bačkora. — (Q, Novomlynský.)

Kutnohorský,
Daniel Jirkonius. — (Q, Svoboda.)

Kutnohorský,
Jan Philomates. — (Q, Svoboda.)

Kutnohorský,
Jiří Polenka ze Sudetu. — (O Svoboda.)

Kutnohorský,
Aug. Stephan(ides). — (O Svoboda.)

Kutnohorský B.,
Josef Braun, Kutnohorský kat (Kutná Hora 1882). — (O Klikar.)

Kutnohorský Miroslav,
Jos. Kaj. Tyl. — (O Seydler, Klikar, J. L. Turnovský: Život J. K. T.)

Kutnohorský Mírumil,
Josef Mírumil Pohořelý. — (O Novomlynský.)

Kutnohořan,
Václav Faberius. — (O Svoboda.)

Kutnohořan,
Jakub Jakobeus. — (O Svoboda.)

Kuzma,
Josef Ch(eth) Novotný, čas. Trn. — (O KA.)

kv.,
Karel Velemínský, čas. Naše Doba, Čas, Táborská Jiskra a j.

Kvapil J. M.,
Josef Kvapil. — (O KA.)

Kvapil Karel,
J. S. Machar, čas. Studentské listy.

Květ Bohuslav,
František Havránek, Když zraje ovoce (Praha 1919), — Na vodách neklidu (Praha 1901). — (O Nos.); čas. Lumír 1899 až 1900, Nový život 1898, Museum 1898 až 1899, Mládí 1900, Svatobor 1901, 1912 až 1913, Nár. Politika 1918, Klatovské Listy 1919—23, Zátiší 1921, Šumavan 1922—23. — (Dot.)

Květ Jaroslav Dr.,
Duch. Panýrek, Lékařské feuilletony (1902), — Co lékař vyprávěl (1904), — Zdravé mlsky (1904), — Poučení o choleře (1906), — čas. Zlatá Praha, Květy 1894, Osvěta 1894, Lumír 1897, 1898, Máj, Zvon.

Květ K. M.,
Karel Zarda, překl. Montepin, Herečka (1880). — (O Klikar.)

Květenský,
Antonín Voráček, čas. Šumavan.

Květenský A.,
Al. Matuška. — (O Klikar.)

Květenský Jaromír,
F. K. Ringsmuth, Za práporem sokolským (1887). — (O Svoboda.)

Květenský Jaroslav,
Ervín Špindler, Nejnovější nejúplnější tajemník lásky a dvorný společník (Pr.-Karlín 1903), — v beletr. listech — (O Seydler, Klikar, Novomlynský, Nos.)

Květnický Fr.,
Fr. Kosík. — (O Svoboda.)

Květnický Fr.,
Fr. Klinkáč, verše z mládí po časopisech, — čas. Moravan.

Květnický Jaroslav,
Fr. A. Zeman, Hvězdičky (1882), — Měsíčky (1882), První kniha maličkých (1882). — (O Klikar, Novomlynský.)

Kvetomil,
Pavel Bučan, čas. Nár. Noviny. — (O Rizner.)

Květoň Jarka,
Anna Havlíčková. — (O KA.)

Kvetoslav,
Ignác Kaviak, čas. Kat. Noviny. — (O Rizner.)

Květoslav,
Jar. Květoslav Lhota. — (O Novomlynský.)

K. V. H.,
K. V. Havránek, čas. Zvon.

K. V. P.,
K. V. Prokop. — (O Svoboda.)

K. V. R.,
K. V. Rybář. — (O Svoboda.)

—ky,
Em. Lešehrad, kritické články v různých časopisech. — (Dot.)

—ký,
Emanuel Janský, čas. Čs. Divadlo.

Kyčerská,
Marie Hoľubyová. — (O F.)

Kýčerský,
Pavel Kokeš. — (O F., Riner.)

Kyjadkyj,
Vendko Bohboj Kutlík, čas. Sokol. — (O Rizner.)

Kyjnakyj,
Vendko Bohboj Kutlík. — (O F., Rizner.)

Kyjovský,
A. B. Koudelka, výčet časopisů srv. pod heslem Košulič.

Kyjovský V.,
R. Horský. — (O Podlaha.)

Kymla,
Fr. Zajíček.

Kyrill,
Josef Kohuth. — (O Rizner.)

Kyrillov Sava,
Fr. X. Harlas, čas. Český Svět.

Kyrilovič Petr,
Josef Černoch. — (O KA.)

Kyrmezerský Pavel,
Pavel Kyrmezer. — (O Svoboda.)

Kysec Rudolf,
Rudolf Secký, překl. Just, Moudrost Talmudu (1891).

Kysela F.,
A. Sauer, Franta Habán ze Žižkova (Praha 1923). — (O Nos.)

Kyselka Slanovodský,
František Brzobohatý, společně s Bumbalou: Hořčice a křen (1863). — (Q Seydler.)

Kyselý František,
P. Bruno Sauer, Akkordy (Praha 1903), — Z říše světla (Olomouc 1923). — (Q Svoboda, KA., Nos.)

z Kysúc J. G.,
Ján Gočar, čas. Peštbudínské Vedomosti. — (Q Rizner.)

Kysucký Dr.,
Jozef Brežný, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

Kysucký J. P.,
Ján Pösteny, Nebeské kvietky (Trnava 1925), — Pamätna kniha vysviacky slov. biskupov (Trnava 1921). — (Q Nos., KA.)

Kysučan,
Andrej Bielek. — (Q Rizner.)

Kysučan,
Ján Gočar. — (Q Rizner.)

Kyš L.,
Heřman Šikl, čas. Paleček III.

—kzk—,
Karel Záhořík, v časop.

L

l.,
Emanuel Lešehrad, v časopisech.

l.,
Vácslav Rudl, beletrie v časopisech. — (Dot.)

l.,
Ladislav Zamykal, čas. Našinec, Eva, Archa.

—l.,
Karel Kálal. — (Q Rizner.)

—l.,
Fr. Kvapil, čas. Nár. Listy 1889, 1884, Rozhledy Literární 1886, Ruch 1886. — (Dot.)

L.,
F. Lederer, politické články v čas. Čas.

L.,
Em. Lešehrad, u drobných článků v časopisech. — (Dot.)

L—,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue, sv. 2, 1895. — (Q Kr.)

—la,
Emanuel Chvála, v čas. Nár. Politika.

L. A.,
Leopold Abaffy. — (Q Rizner.)

Labenský Ot.,
Jaroslav Petrbok, Křídlo cikády (Mělník 1906). — (Q Nos.)

Labor Thomas,
Tomáš Jos. Jiroušek. — (Dot.)

Labuťa Toňa,
Antonín Labuťa, Den pomsty (Praha 1921), — Rudí ďábli (Praha 1923). — (Q Nos.)

Láda M.,
Ladislav Mattuš, čas. Zábavné listy 1887 až 1888.

Laďáček Láďa,
Vladimír Jiránek. — (Q Nos.)

Ladimír,
Fr. Matouš Klácel, v Americe, od snahy uváděti v lad veškeré nesrovnalosti světa. — (Q Jan Kabelík ve sborníku Bož. Němcová 1912.)

Ladinský Karel,
Karel Hašler, čas. Lada 1898—1905.

Ladislav Prokop,
Ladislav Prokop Procházka, Otárka, kom. opera (1910), — Sen lesa, hudeb. báseň (1907), — Valčík (1903).

Ladislav z Hory,
Antonín Ladislav Dlask, Mravné povídky v Lumíru 1854, veselohra Frajtr Kalina (1869), — Zrzavé vlasy, dle Grandjeana (b. r.)

Laetus,
Veselý? (Jan 1582, Lukáš z Telče). — (Q Seydler.)

Lakosil Lambert,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue sv. 21, 1909; překl. franc.: Traktér u královny Pedanky. Knihy dobrých autorů č. 59—60. — (Q Kr.)

Lakricius,
K. V. Hof, čas. Paleček II. — (Q Svoboda.)

Lambert Loza,
A. Procházka v Almanachu mor. omladiny 1883. — (Q Klikar.)

Lambertin,
F. X. Harlas, čas. Český Svět.

Lamont Jiří,
Josef Lachout. — (Q KA.)

Lampérth-Orlov,
Ignác Grebáč, V údolí života (Ružomberok 1920 — 2. vyd. Ružomberok 1922). — (Q Nos., Kat. 1927.)

Landa Alois,
Arnošt Procházka, čas. Vesna r. XII. 1893. — (Q Kr.)

Landa Boh.,
Lad. Ryšavý, překl. Lazarevského.

Lang H.,
Antonín Vančura, Máchova poesie a její význam (Přerov 1909). — (Q KA.)

Langer Stanislav,
Stanislav Lang, Kapitoly o režii (Žižkov 1921), — Mimika (Praha 1922). — (Q Nos.)

Lanhod H.,
Hugo Dohnal, Mařenčina modlitbička, Moderní dámský klobouk (1926). — (Q Kat. 1926.)

Landškrounský,
Vladimír Šubar. — (Q Seydler.)

Lanius J. M.,
Jan Miroslav Masák, Oběť lásky (Kr. Vinohrady 1904), — Za duší (Kr. Vinohrady 1903). — (Q Nos.)

Lankašová Anna MUDr.,
Anna Burianová, O zkřiveninách páteře (Kr. Vinohrady 1911). — (Q Nos.)

Lánský,
Fr. Alf. Illem. — (Q Podlaha.)

Lánský V.,
Jan Bohumil Janda, v Almanachu Máj 1858. — (Q Seydler, Klikar.)

Lanškrounský,
Jan Corovin. — (Q Svoboda.)

Lanškrounský,
Pavel Hanuš. — (Q Svoboda.)

Lanškrounský Jan Hanuš,
Jiří Hanuš z Kronenfeldu. — (Q Seydler, Svoboda.)

Lanštjak,
Andrej Lanštiak. — (Q Rizner.)

Lapier,
Josef Skružný, čas. Hum. Listy. — (Q Svoboda, KA.)

Lari,
Ladislav Riedl. — (Q KA.)

Larin S. J.,
Pavel Durdík, Z divadel ruských v Osvětě 1874. — (Q Klikar.)

Laskomerský Gustáv Karol,
Gustáv Karol Zechenter, Sosbierané žarty a rozmary G. K. Laskomerského (Turč. Sv. Martin 1922), — Starý zaľúbenec. Súboj na pivo (Turč. Sv. Martin 1906), — Starý zaľúbenec (Turč. Sv. Martin 1924). — (Q Nos., Kat. 1925.)

Lašek-Lukovič František,
František Lašek, Nechtěla jsem — ale musela jsem (Praha 1931). — (Q Kat. 1931, KA.)

Latěmyv,
Raymud Vymetal. — (Q KA.)

Latiborský,
Moric Philadelphi, čas. Bobulové Slov. Noviny — (Q Rizner.)

Laton Martin,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue, sv. 19, 1907. — (Q Kr.)

Laubová Jindřiška,
Václav Plaček, čas. Tábor. — (Dot.)

Laudová Marie,
Marie Hořicová, Společenská výchova (Praha 1925). — (Q Nos.)

Launický Šimon,
Josef Macas, Ballada revoluční. Nová svatební košile (Praha 1919). — (Q Nos.)

Laurent,
Jos. D. Konrád. — (Q Svoboda.)

Laurentiades,
Jiří Kostelecký.

Laurier P.,
Prokop Vavřínek. — (Q Svoboda.)

L. A-y,
Leopold Abaffy. — (Q Rizner.)

Lazar O.,
Otta Lazar. — (Q KA.)

Lazar Otto,
Ladislav Zamykal, čas. Našinec, Eva, Archa, Nový věk, Rod. Obzor. — (Q KA.)

Lazar Václav,
V. Danielův z Javořice. — (Q Svoboda.)

Lažanský Em.,
Em. Züngel, Proslovy. — (Q Novomlynský.)

Lažanský Svatopluk,
Frant. Steyskal, čas. Květy, Zábavy pro mládež, Plzeňské Noviny, Lidumil. — (Q Seydler, Novomlynský.)

L. B.,
Leopold Bruch. — (Q Rizner.)

L. B. A.,
Leopold Branko Abaffy. — (Q Rizner.)

L. B. B.,
Léon Bondy. — (Q Svoboda.)

lč.,
Ladislav Čelakovský. — (Q Svoboda.)

—ld,
Josef Müldner, čas. Nezávislé listy, Plzeň, 1902-4.

Leander Václav,
Václav Rošický, Elektřina a její upotřebení (1903), — Zařízení a užívání akkumulatorů (1900), — Zařízení a obsluha elektromotorů (1901). — (O Svoboda.)

Lebeda Vavřinec,
Ign. Herrmann, čas. Šv. Dudák. — (Dot.)

Lebrok Al.,
Al. Korbel.

Leda,
Eduard Lederer, Biblické glossy (Praha 1923), — Bjornstjerne Björnson (Kr. Vinohrady 1910), — Český Honza (Č. Budějovice 1904), — Epištoly k mladému příteli (Praha 1910), — Hříchy otců (Praha 1912), — Mojžíš (Praha 1919), — Můj Muky (Praha 1905), — Na ostří nože (Praha 1907), — Obecní volby (Praha 1908), — Na zapadlé hroudě (Smíchov 1903), — Paleček (Č. Budějovice 1904), — První protekce (Praha 1913), — Pohádky o pekle, nebi a zemi (Praha 1923,) — Právo k životu (Praha 1909), — Rakušák (Praha 1924), — Zápisky hrbáčovy (Praha 1923), — Zápisky starého mládence a jiné (Praha 1922), — Zrádce (Praha 1920), — Právo k životu (Praha 1926), — Lelíček redivivus (Praha 1923). — (O Nos., Kat., 1926, 1928, KA.)

Ledecký,
Jan Šolín, čas. Česká Včela 1843—6, Hlasy ze Sionu. — (O Seydler.)

Ledecký F. (K. J.),
Josef Mach. — (O Svoboda.)

Leden Eugen,
Eugen Lederer, Jeseň v duši (Praha 1922), — Na vraku snů (Praha 1921), — Verše (Praha 1919). — (O Nos., KA.)

Leden-Lederer Eugen,
Eugen Lederer, Silhouetty (Praha 1924), - Jiskry v popelu (Praha 1927). — (Nos., Kat. 1927.)

Legerová Klára,
Antonín Jenne, čas. Malý čtenář.

Legranda Tadeáš Matyáš,
Josef Šváb, Humoristická všehochuť (Praha 1907). — (O Nos.)

Lehký Theodor,
Jan Wagner, Matice Lidu 1903.

Lehotský Aug. Horislav,
August Horislav Škultety, čas. Orol Tatránski. — (O Rizner.)

Leiermann E.,
Andrej Kubina. — (O Rizner.)

Leitner Emmy,
Emilie Naskeová. — (O KA.)

Lekár J.,
Jozef Karell, čas. Katol. Noviny. — (O Rizner.)

Lekeš Karel,
Gustav Spáčil, Amorovy nezbednosti (Pr.-Vršovice 1924), — Kubičkovy zálety (Brtnice 1925). — (O Nos., Kat. 1926, 1927).

Leksa Ondřej,
Bohumil Zahradník, Jan Vladyka (Praha 1919). — (O K. Čvančara, Boh. Zahradník-Brodský, Praha 1923.)

Léman Fr.,
František Dohnal. — (O Podlaha, KA.)

Léman Hugo,
Bohumil Zahradník. — (O K. Čvančara, B. Zahradník-Brodský, Praha 1923.)

—len—,
B. Polenský. — (O Svoboda.)

Lenský,
V. Šťovíček. — (O Svoboda.)

Lenský F.,
B. Foit. — (O Naše kniha 1932, KA.)

Lenský J. K.,
J. Kalenský, čas. Koleda. —(O Svoboda.)

Lenský Jarosl. Dr.,
Jaroslav Lenz. — (O KA.)

Lenský K.,
Karel Leger, alm. Máj 1878, Lumír 1876, 1877. — (O F., Rizner.)

Leonardi Leo,
J. S. Machar, čas. Paleček X., Arb. Šotek.

Leonier Max,
Jan Pavlík, Domů (Jaroměř 1909), — Halpar osvícenec (Černilov 1904), — Šedesát šest (1905). — Lovci (Hradec Kr. 1911), — Umírání (Turnov 1907). — (O Nos.)

Leovitius a Leovicia,
Cyprián Lvovický ze Lvovic. — (O Seydler.)

Lepier B.,
Jaroslav Lipovský. — (O Svoboda.)

Lerando,
L. Zelenka. — (O Svoboda.)

Lesíkov Jan,
Antonín Vomáčka, Úvahy o bitvě u Lipan (Kolín 1931). — (O Kat. 1931.)

Lesomil,
Josef V. Rozmara, v časopisech.

Lešan A. K.,
Ant. Klášterský, Písně z práce (1891), čas. Světozor 1890, 1891, 1892.

Lešek,
Dr. Alexandr Batěk, Čtyřsach (Pr. Karlín 1918), — čas. Nár. Listy 1896, Ruch 1907. — (O Nos.)

Lešek K.,
Leoš K. Žižka. — (O Naše kniha 1926, str. 193.)

Lešetický E.,
Emanuel Lešehrad, Z kroniky lásky (Třebenice 1911). — (○ Nos.)

Leška V. A.,
J. Valečka. — (○ Svoboda.)

Leštinský Jozef,
Jozef Gašparík (všeobecně). — (○ Nos., F., Rizner.)

Letenská D.,
Anna Králová. — (○ KA.)

Letinský D. V.,
Dušan Vilém Lambl.

Letninský K.,
Karel Lambl. — (○ Novomlynský.)

Letocha K.,
Bohumír Josef Knechtl, čas. Pozor.

Letovský Jan M.,
J. M. Bárta, čas. Slovan Amerikánský. — (○ Svoboda.)

Lev,
Lev Šimák. — (○ KA.)

Levarský,
Antonín Štefánek. — (○ KA.)

Levý Frant.,
Zikmund Winter.

—lex—,
Alexander Pavlík. — (○ Rizner.)

Lgj.,
Josef Logaj.

L. H.,
L. Huttrova, čas. Český západ.

L. H.,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue, sv. 14., 1903. — (○ Kr.)

L. H.,
František Karel Soukup, čas. Jihočeský kraj, Česká Osvěta, Pošumaví, Otavan, Venkov. — (Dot.)

Lhotský,
Adam Proserchomus. — (○ Svoboda.)

—li—,
Antonín P. Kalina, čas. Reforma.

—li—,
Emil Kolenyi. — (○ Rizner.)

Libčanský F. C.,
Fr. Cyrill Kampelík, Zábavné a poučlivé pohádky (1859), — Víra křesťanská zvítězila (1859). — (○ Seydler, Klikar, Novomlynský.)

Libenský Václav,
Josef V. Krejča, Doktorovo tajemství (2. vyd. 1910), čas. Hlas Národa, České Noviny, Národní Listy.

Libertas,
Ant. Svoboda, čas. Učitelské Noviny.

Liberté,
Ant. Svoboda. — (○ Podlaha.)

Liberté V. L.,
František Cajthaml (všeobecně). — (○ KA.)

Libichovský,
Jan Ev. Purkyně. — (○ Svoboda.)

Libín F.,
Bohdan L. Tyšler. — (○ Klikar.)

Libínský Milín,
Frant. Aug. Urbánek, Zpívejme (1869). — (○ Seydler, Novomlynský.)

Liblinský J. S.,
Jan Slav. Knedlhans, Přísloví a pořekadla (1848). — (○ Seydler, Klikar.)

Libochovický P.,
Jan Ev. Purkyně. — (○ Seydler, Klikar.)

Libochovský Jos.,
Jos. Vl. Hrubý, čas. Paleček III. — (○ Klikar.)

Libor F.,
Václav Špaček, — (○ Podlaha, KA.)

Libunský Fr.,
Frant. Václav Zelinka. — (○ Seydler.)

Libušinský,
Joža Jícha (všeobecně.)

—lič,
Ant. Pavlíček. — (○ Svoboda.)

Lidée Arnošt M.,
Arnošt M. Tichý, Nad bahno (1903), — Hlasy z pouště (1904), — Prvotiny kacíře (1905).

Lieskovan Vavro,
Vavro Šrobár, Dedinské rozpravky. — (○ Rizner.)

Líhovecký,
Lud. Izák.

Lichnický Oldřich,
Rudolf Secký, čas. Chrudimské Noviny.

Lík R. H.,
R. Halík. — (○ KA.)

Likavec Josef Kalaš,
F. X. Likavec. — (○ Svoboda.)

Lilia Hermor,
František Bíbl, Stíny (Kladno 1931). — (○ Kat. 1931.)

Lilie Milada,
Fr. Slav. Štěpánek, Různé listy z oboru vychovatelství (1869). — (○ Klikar.)

Limax Adolf,
Arnošt Procházka, čas. Vesna, r. XIII., 1894. — (○ Kr.)

Linda Miloš,
František Štampach, Junák (Plzeň 1920), — O dvou Jenech (Plzeň 1920). — (○ Nos.)

Linné Arnošt,
Emil Utitz.

Linteon,
Litoměřický z Pilsenburku. — (○ Seydler.)

Líný Vojtěch,
František Wenig, Mezi lesy. Lumír 1873.

Líp,
Václav Filípek. — (O Klikar.)

Lípa A.,
Alois Tlučhoř. —(O KA.)

Lípa Jiří Dr.,
Duch. Panýrek, Časopis čs. turistů.

Lípa J. M.,
Josef Mikulič. — (O KA.)

Lípa Petr,
Pavel Nebeský, Zábavná příloha Plzeňských listů 1898, 1899.

Lípa Václav,
Karel Mečíř. — (O KA.)

Lipan B.,
František Holubec, Náš rodnyj kraj (Užhorod 1927.) — (O Kat. 1928.)

Lipanský,
V. Jouza. — (O Svoboda.)

Lipanský,
Alois Kotrbelec, čas. Slavoj.

Lipanský Jetřich,
Fr. Mastik-Lipanský. — (O KA.)

Lipanský,
Tobiáš Závorka. — (O Seydler.)

Lipenský Jaroslav,
Jan Novotný, čas. Koleda 1876, 1878, překlad H. Sienkiewicze, Na slunném pobřeží (1878).

Lipenský Pravoslav,
Ant. Přibyl, básně z mladších let v Komenském, Koledě, Obzoru.

Lipín Vítězslav,
Frant. Procházka. — (O Klikar.)

Lipina,
Čeněk Ibl. — (O Klikar.)

Lipňanský Pravdoslav,
Bohuš Lepař, čas. Moravská Orlice, beletrie a brožurky o Slezsku. — (O Lidové Noviny, 2. 4. 1927.)

Lipnický Dušan,
Elo Šándor. — (O KA.)

Lipnický E. H.,
E. Hrabal, almanach Růže 1860, Pospíšilováž Domácí bibliotheka. — (O Seydler.)

Lipnický Jaroslav,
Max Vančura, verše v Šumavanu 1880, v Koledě. — (O Klikar.)

Lipnický Ladislav,
František Bauer, Topografický popis výletních míst (1885). — (O Novomlynský).

Lipodolský,
Jar. V. Šejnoha.

Lipovec Jaroslav,
František Jaroslav Kubíček, básně a povídky ve Hvězdě 1859, 1860, Nár. Listech 1861, Moravské Orlici, Moravanu. — (O Hýsek.)

Lipovský,
Karel Čečotka. — (O Rizner.)

Lipovský B. Č.,
B. Čurda Lipovský (všeobecně), — čas. Rašple, Svědomí, Mor. Korespondence.

Lipovský Jar.,
F. J. Andrlík. — (O Fr.)

Lipovský Slávomil,
Andrej Truchlý. — (O F., Rizner.)

Lipovský V.,
Václav Matyáš. — (O Květy 1904, str. 470.

Lipovský Václav,
Eduard Srb, čas. Obecní Samospráva, Stavební Rádce.

Lipták,
Andrej Hlinka, čas. L'udové Noviny. — (O Rizner.)

Liptay Fráňa,
S. B. Hroboň. — (O Klikar, F.)

z Lípy Jan,
Miloš Čech.

Liscová Zora,
J. Brychtová. — (O Svoboda.)

Lisý-Hostomický Jirka,
Jirka Lisý, Sny duše (Praha 1931). — (O Kat. 1931.)

List Pavel,
Václav Schwab (všeobecně.)

Lišenský Davorin,
Martin Kříž, překl. L. Siemienského, Večery pod lípou (1863). — (O Novomlynský.)

Liška Protiva,
Ant. Fux, čas. Květy.

Liškovský M.,
M. Jandík. — (O Seydler.)

Litava Jan,
Antonín Šilha. — (O KA.)

Litera Jan,
Jan Herben. — (O Klikar.)

Litněnská Jaroslava,
Barbora Štětková. — (O Klikar.)

Litněnský J. Jaromír,
Josef Štětka, čas. Květy 1839, alm. Horník 1844, překl. Scribe, Ďáblův podíl (1852). — (O Novomlynský.)

Litoměřický,
Šimon Cerasyn. — (O Svoboda.)

Litoměřický,
Šimon Pistorius. — (O Svoboda.)

Litoměřický,
Jan Prokopius. — (O Svoboda.)

Litoměřický,
Jan Žák. — (O Svoboda.)

Litoměřický X.,
Xaver Menhard (všeobecně).

Litomyšlský,
Jan Kladivo. — (Q, Svoboda.)

Litomyšlský,
Mik. Vrána. — (Q, Svoboda.)

Litomyšlský Tobiáš,
Tob. Mouřenín. — (Q, Seydler.)

Litovanský Pravda,
Hynek z Valdšteina. — (Q, Seydler.)

Livchotark P. F.,
F. Kratochvíl, překl. Casanova, Memoiry (Praha 1924.)

Livonský Ing.,
F. Rulec, čas. Český sklář.

z Lizu Jan, (též z Lizu Jana),
Marie Žlábková-Lešetická. — (Q, KA.)

Ljo,
Gustav Hostivít Lojko. — (Q, Rizner.)

L. J. Ž.,
J. Lad. Živný, čas. Česká stráž. — (Q, Svoboda.)

L. K.,
L. Kazda, Bernardi v oficíně (Praha 1903), — Kráva kojnou (Praha 1902). — (Q, Nos.)

L. K.,
Michal Laciak. — (Q, Rizner.)

L. K.,
Ladislav Kouček. — (Q, Rizner.)

L. K.,
Ludvík Kuba. — (Q, Svoboda.)

LK.,
Michal Laciak. — (Q, Rizner.)

L. K—k,
Ladislav Kouček. — (Q, Rizner.)

L—K. M.,
Mil. Krausová-Lesná, čas. Nár. Listy 1912.

—ll,
Koloman Banšell. — (Q, Rizner.)

L. M.,
Petr Dejmek, čas. Humor. Listy.

L. M.,
Lad. Mattuš, čas. Nár. Politika od 1910, Hlas Národa. — (Dot.)

Loboda Marcin,
Ľudovít V. Rizner, čas. Černokňažník. — (Q, Rizner.)

Lobšová Katuše,
Arnošt Procházka, překl. France: Na bílé skále. Knihy dobrých autorů č. 16—17. — (Q, Kr.)

Lodyha Dr.,
F. X. Harlas, čas. Lidové noviny.

Löfler Jan,
Karel Konrád. — (Q, KA.)

Loh Ivan,
Jos. Holý.

Lohinský,
Ján Čajak st. — (Q, Rizner.)

Lochovicenus Martin,
M. Horký z Lochovic. — (Q, Svoboda.)

Lom Stanislav,
Stanislav Mojžíš (všeobecně).

Lomnický,
Jan Civilius. — (Q, Svoboda.)

Lomnický Ant.,
Antonín Machát. — (Q, KA.)

Lomnický J. H.,
Jan Kl. Havelka, čas. Koleda. — (Q, Klikar.)

Lomnický J. V.,
Jan Vávra, překlady z Bir-Pfeifferové, Bayarda, Benedixe, Bluma, J. z Weisenturmu. — (Q, Seydler, Novomlynský.)

Lomnický Karel Hynek,
Karel Hynek Ježek. — (Q, KA.)

Lomnický Šimon,
Fr. Šimon, Písně pražského Figara 1896), — čas. Šv. Dudák 1894—98, Paleček XII.

Lomperbidus,
Andrej Bážik, čas. Kat. Noviny. — (Q, Rizner.)

Lonek J.,
Svatopluk Čech, Jarní, překl. R. Burns. Květy IX. I. d. 1887. — (Q, Fl.)

Longen Emil Artur,
Artur Pittermann (všeobecně).

Longinus,
Arnošt Ditrich, O kometách (1910), — čas. Švanda Dudák 1889.

Long Tom,
Ludvík Lošťák, čas. Rozhledy 1903.

Lonský Karel,
Max B. Stýblo. — (Q, KA.)

Lopatka Ondriš,
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. — (Q, Rizner.)

Loquis,
Martin Húska.

Lorek Jiří,
Karel Teichman, při prosách v časopisech.

Loretánský J.,
J. V. Alexander, Hornické a Haasovské kalendáře. — (Dot.)

Los Jiří,
Edvard Srb, čas. Obecní Samospráva.

Loserth Otto,
Jan Novotný, Bitva u Tovačova Dubu dne

15. července 1886 (Brno 1902). — (Q Nos.)

Loskota Karel,
Gustav R. Opočenský. — (Dot.)

Lošenický,
J. Guth. — (Q Svoboda.)

Loštický J.,
J. Havelka, Album Cyril a Metoděj (1864). — (Q Klikar.)

Loucký Bohdan,
Jos. Vévoda. — (Q Svoboda.)

Loucký J.,
Vladimír Čech, Americká soutěž, Květy 1904.

Louček Martin,
M. Lauček. — (Q Svoboda.)

Loučenský,
Matiáš Niger. — (Q Svoboda.)

Loučenský M.,
Ladislav Mrázek, Chrt (Praha 1924), — Kašpárek agentem (Praha 1922), — Potkalo ji štěstí (Brno 1911), — Pro maminku (Praha 1925), — Tovární dělnice a její dva milenci (Praha 1913), — Vesnická královna Helenka z Pazderny (Praha 1912). — (Q Nos.)

Loučovský J. G.,
Jan Ambrož Gabriel, čas. Poutník od Otavy, Lumír 1853—62, překlady dle Scribe a Kotzebue, Div. bibliotheka 1858, 1862. — (Q Seydler, Novomlynský.)

Louis z Přeštic,
Louis Křikava.

Loukota Karel,
Gustav R. Opočenský. — (Q KA.)

Lounický Šimon,
Josef Macas, Ďábel v republice (Praha 1920), — Historie sv. Jana z Nepomuku (Praha 1919). — (Q Nos.)

Lounský,
Florian Lauterbachius. — (Q Svoboda.)

Lounský,
Jan Oliva. — (Q Svoboda.)

Lounský,
Matěj Skála. — (Q Svoboda.)

Lounský,
Ondřej Stupanius. — (Q Svoboda.)

Lounský A. M.,
Antonín Mojžíš, Zimní květy (1889), — Robinson Krusoe (1894), — České národní hry (1902), — Květy a hlasy (1903), — Nápisy do památníku (1902), — Severské pohádky (1906), — překlady z Andersena (1899) a br. Grimmů (1912). — (Q Klikar.)

Lounský Bohdan,
Josef Vévoda. — (Q Svoboda.)

Lounský Frant. Jos.,
Fr. Jos. Dobicer. — (Q Seydler, Novomlynský.)

Lounský Quido,
L. Polák, čas. Paleček II., III., — (Q Svoboda.)

Loviškin Boroška,
Karol Salva. — (Q F., Rizner.)

Lovotín H.,
František Horčička.

L. P.,
Ladislav Pauliny. — (Q Rizner.)

L. P.,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue, sv. 29, 1915. — (Q Kr.)

L. P. C.,
Alois Kolísek.

Lrd.,
Daniel Lichard. — (Q F.)

L. S.,
Ludvík Strahl, čas. Posel z Budče 1889 až 1908. — (Q Svoboda.)

Lský (Leštinský),
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. (Q Rizner.)

Lš,
Emanuel Lešehrad, v časopisech.

L. Ší. (též L. Š.),
Ladislav Šíma, čas. Českoslov. republika, Umělecký měsíčník, Volné směry, Lípa. — (Q KA.)

Ľubický,
Petr Kompiš. — (Q KA.)

Lubinský E.,
Emil Musil. — (Q KA.)

Lubinský R.,
Robert Parma. — (Q Hýsek.)

Ľubomír,
Ferdo Klátik. — (Q KA.)

Ľubomír,
Ján Kreva. — (Q Rizner.)

Ľuborečký Michal,
Michal Algöver. — (Q F., Rizner.)

Ľuborečský,
L'udovít Maróthy. — —(Q Rizner.)

Lucian Vladimír,
Bohumil Zahradník. — (Q K. Čvančara, B. Z.-Brodský, Praha 1923.)

Lucie,
Vlasta Vainová. — (Q KA.)

Lucký Oldřich B.,
Oldřich Bedřich Pátek, Hnízdo kosů (Vyškov 1912), — Tatrmánci (Vyškov 1913), — Vyprávění o počestné obci Nesmyslovu,

moderním to Kocourkovu (Vyškov 1916). — (Q Nos.)

Lučan V. O.,
Václav Chochola, Žlutí proti bílým (Praha 1925). — (Q Nos.)

Lučavka,
Marie Žlábková, čas. Republikán.

Lučkov,
Lad. Učík, Vojtěch Hliňák (1898).

Luděk,
Vojtěch Rada, čas. Švanda Dudák, Srdce. — (Q Naše kniha 1921, str. 121.)

Ludikar Pavel,
Pavel Vyskočil. — (Q KA.)

Ľudomil,
Gustav Kordoš, Názorný „kráť" (Senica 1911), — Učme naše deti rátať (Ružomberok 1901). — (Q Nos., Rizner.)

Ľudomil Ivan,
Ivan Ľub. — (Q Rizner.)

Ľudomil z Považia,
Ľudovít V. Rizner. — (Q Rizner.)

Ľudomil z Viesky,
Jozef Branislav Ďurjan. — (Q Rizner.)

Luhský,
Michal Kiss. — (Q Rizner.)

Lukavský Petr,
Karel Slavíček, K svobodě! (Olomouc 1919). — (Q Nos.)

Lukeš V. Z.,
Zdeněk Schmoranz, čas. Venkov.

Lukianus,
F. E. Míšek, Královna moře (Vršovice 1922). — (Q Nos.)

Lukovský,
Jindřich Mackovík. — (Q Rizner.)

Ľula,
Ľudmila Schmidová. — (Q Rizner.)

Lund Pavel Grigorjevič,
Lad. Švejcar, čas. Moravský večerník.

Luneburgensis,
Lukáš Lossius. — (Q Svoboda.)

Lupulus,
B. Vlček, Dáma v černém závoji (Mar. Hory b. r.),

Lutinov K. D.,
Karel Dostál, všeobecně.

Lutislav K.,
Karel Jeřábek.

Lutobor d' Amary Jean,
Jan Grmela, sp. Fleurs nationales. Květy národní, Paris, 1915.

Lux,
Břeněk Rys, Chvála bláznovství (Pr.-Vyšehrad 1914), — Jeptiška (Praha 1911). — (Q Nos.)

Lux Dr.,
Bedřich Čurda-Lipovský, čas. U rodného krbu, Hlubina, Moravský buditel, Lidová osvěta, Duch Času, Rudý Kraj, Volné Slovo. — (Dot.)

Lužan Karel,
Karel Čvančara, Veselá hodinka (1904), — Z nejstarší korrespondence Julia Zeyera v Zlaté Praze 1902. — (Q Nos.)

Lužanská Karla,
Karla Česáková, roz. Bernášková (všeobecně).

Lužanský,
Michal Kiss. — (Q F., Rizner.)

Lužanský Em.,
Emanuel Züngel, čas. Lumír 1861, 1862. — (Q Seydler, Novomlynský.)

Lužická Věnceslava,
Anna Srbová, všeobecně. — (Q Seydler, Klikar.)

Lužický Jiva,
Václav Klička. — (Q KA.)

Lužný J.,
Bohumil Šťastný. — (Q KA.)

L. V.,
Ján Rányi. — (Q Rizner.)

L. V.,
Lad. Vycpálek. — (Q Svoboda.)

L. V. O.,
Ľudovít V. Rizner. — (Q Rizner.)

ze Lvovic Jiří Karásek,
Josef Karásek.

L. Vz.,
Ján Rányi. — (Q Rizner.)

L. Wz.,
Lev Winter. — (Q Svoboda.)

Lykiška,
Jan Vlček, Bílá paní (1845). — (Q Seydler, Klikar.)

Lysický,
Viliam Pauliny-Tóth. — (Q Rizner.)

Lyska Vojt.,
Svatopluk Čech, Lili, Květy XIX., 1887; knižně Několik povídek a různých črt, 1888. — (Q Fl.)

Lyzaniaš,
Ján Leška, čas. Korouhev na Sionu. — (Q Rizner.)

L. Z.,
Ladislav Zamykal, čas. Našinec, Eva, Archa. — (Dot.)

L+7,
Fr. Klobouk. — (Q Podlaha.)

L+75,
A. Oliva, čas. Naše Listy.

M

—m—.,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue, sv. 1., 1895. — (Q Kr.)

—m—,
František Křemen, čas. Venkov.

—m—,
Ant. Sum. — (Q Svoboda.)

—m—,
Fr. Vymazal, čas. Koleda.

M.,
K. B. Mádl, čas. Zlatá Praha, od r. 1889, Nár. Listy 1888—17. — (Dot.)

M.,
A. M. Marek. — (Q Svoboda.)

M.,
Bedřich Mansfeld.

M.,
Vojtěch Martínek, čas. Mor. Slezská Revue. — (Q Svoboda.)

M.,
Lad. Mattuš, čas. Nár. Politika 1910 až 1918. — (Q Dot.)

M.,
Jan Mikš, v časopisech.

M.,
František Mik, srv. Mk.

M.,
Bedřich Mudroch. — (Q KA.)

M. (též Dr. M.),
Josef Müldner, čas. Moře Slovanům.

M*.,
Ján Mallý. — (Q Rizner.)

M.—,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue, sv. 2., 1895. — (Q Kr.)

M. (též Magurský),
Gustáv Kordoš. — (Q Rizner.)

M—a,
Ant. Macek. — (Q Svoboda.)

M. A.,
Alfons Mucha, Svobod. zednářství (1925).

Maceškova Mar.,
Marie Macešková-Schnablová. — (Q KA.)

—máč—,
Jar. Šimáček. — (Q Svoboda.)

Madek,
Václav Piscenus z Krymlova.

Ma—Fa,
Marie Fantová. — (Q Kat. 1931.)

Maginhradský Janko,
Ján Botto. — (Q Rizner.)

Magurský,
Gustáv Kordoš. — (Q F., Rizner.)

Magurský N.,
Jonáš Záborský, Učme sa zatať (1898). — (Q Seydler, F., Rizner.)

Mahen Jiří,
Antonín Vančura (všeobecně). - (Q KA.)

Mahr Pavel (též K. Mahr),
Emanuel Lešehrad, čas. Rudé Květy, I., II., III., Obchodní Revue. — (Dot.)

Machatý Vojta,
Ign. Herrmann, čas. Šv. Dudák 1884, 1907. — (Dot., Q Klikar.)

Mája Z.,
Hana Kvapilová, čas. Světozor 1895.

Majer A.,
Ant. Mayer. — (Q Svoboda.)

Majerová Marie,
Marie Tuzarová, roz. Bartošová (všeob.).

Majordomus,
Jos. Thomayer, čas. Paleček I., II., III., Šv. Dudák 1891.

mák,
Otakar Čermák, čas. Šumavan.

Mák E.,
Emil Dvořák. — (Q KA.)

Makarius,
Jan Blahoslav. — (Q Svoboda.)

Makovec Cyrill,
Fr. Procházka. — (Q Svoboda.)

Makš A. P.,
Ant. Škampa.

Malá Horačka,
Alžběta Malá. — (Q KA.)

Malečský Xaver,
Xaver B. Pelikán.

Malge Jos. Ž.,
Jos. Žemla, Omlazovací methoda profesora Voronova (1924). — (Q Kat. 1924.)

Malonický,
Pavel Bednár, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner.)

Maleničan,
Andrej Bednár, čas. Katol. Noviny. — (Q Rizner.)

Malický Jan,
Josef Vlastimil Kamaryt, čas. Čechoslav 1822—25.

Maličká T.,
Tereza Mellanová. — (Q KA.)

Malina Ivan,
Stanislav Zima, epigramy v Čase a Bese-

dách Času. — (Q Tribuna 1926, 26. XI. 1922.)

Malina Ján,
Ján Tóth, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner.)

Malina Václ.,
Svatopluk Čech, Pantofle, Květy XXIX., 1892, — První starosti, Lumír VI., 1878, knižně Povídky, arabesky a humoresky IV., 1883, — Tiché řemeslo, Česká Včela III., 1878, knižně Povídky, arabesky a humoresky II., 1879. — (Q Fl.)

Malina Václav,
Svatopluk Čech, Fiorella, Lumír VI., 1878, knižně Různé črty žertovné i vážné, 1887, 1892 přeloženo do němčiny Edm. Grünnem, — Jestřáb contra Hrdlička, Lumír, IV., 1876, knižně Povídky, arabesky a humoresky I., 1885. — (Q Fl.)

Malina Javorský,
Ant. Pastrnek, čas. Brněnský Obzor.

Malinacus,
Jan Malinka. — (Q Svoboda.)

Malinovič,
Ján Brádňan, čas. Nár. Noviny. — (Q F., Rizner.)

Málinský,
Adam Gröner. — (Q F., Rizner.)

Malinský Kamil,
Jos. Vl. Kašpar. — (Q Klikar, Věstník Bibliografický 1880, str. 71.)

Malinský Kolda,
Jos. Lacina (všeobecně). — (Q Klikar.)

Malíř,
Jos. Kopal.

Malířová Helena,
Helena Nosková, provd. Zemanová (všeobecně). — (Q KA.)

Málokdysmutný,
Šebest. Hněvkovský. — (Q Klikar.)

Malopařížan,
Gustáv Augustiny, čas. Nár. Noviny. — (Q F., Rizner.)

Malostraňák,
Josef Šváb, Humor v kapse (1924). — (Q Nos.)

Malostranský,
Václav Kříž. — (Q Svoboda.)

Malostranský,
Jan Landezalius. — (Q Svoboda.)

Malostranský J.,
Jos. R. Novotný, čas. Paleček III.

Malostranský Šváb,
Jos. Šváb (všeobecně). — (Q Svoboda.)

Mařucký,
Felix Kutlík, čas. Nár. Noviny. — (Q F., Rizner.)

Malvín Pavel,
Pavel F. Malý, Biblické pohádky (1908), — Kdyby Kristus nyní z mrtvých vstal (1907). — (Q KA., Nos.)

Malý Karel,
K. V. Havránek, srv. Sluka.

Malý Mišík,
Michal Kiss. — (Q Rizner.)

Malý Pavel,
Karel P. Štětka. — (Q KA.)

Malý Jaroslav,
Bohuš Kafka. — (Q KA.)

Ma—Ne,
Marie Nesnídalová. — (Q KA.)

Manetínská,
J. J. Kolář. — (Q Svoboda.)

Manetínský,
Adam Viktorin. — (Q Seydler.)

Manetta Antonio,
Tomáš Jos. Jiroušek. — (Dot.)

Mansvet Quido,
Fr. Klement (všeobecně).

—mar.,
Miloš Kramár. — (Q Rizner.)

M. A. R.,
Miloš Ruppeldt. — (Q KA.)

Mar Rich.,
Rudolf Mařík. — (Q KA.)

Mára B. J.,
Bohumil Čuřín, čas. Obzory I., Práce 1905.

Marcel,
Lad. Mattuš, čas. Hlas Národa, 1888 až 1900. — (Dot.)

Marcius Antonius,
A. Pikhart, čas. Šv. Dudák 1895. — (Dot.)

Marcus Marci,
K. Klement, čas. Paleček I.

Marčan Pavel,
Rudolf Mařík. — (Q KA.)

Marčanin Láďa,
Fr. Lad. Sál, čas. Naše Hlasy 1900.

Mareš J.,
Jan Ladecký.

Margin Salesius,
Fr. Jehlička, Novoveká filosofia a Slováci (Turč. S. Martin 1903). — (Q Nos., Rizner, F.)

Marcha Jaroslav,
Dominik Nejezchleb, Kamarádi z lesa (Brno 1924), — Novelisace zákona o dávce z majetku a přírůstků (2. vyd. Brno 1924), — Obec, země a stát (2. vyd., Brno 1924). — (Q Kat. 1924.)

Marchio,
Vít Kamenický.

Maria Alfonsa,
Marie Špačková, Na besedě (Brno 1924), — Světla (Holešov 1916), — Vánoce (Kroměříž 1923), — Zapuzená (Brno 1923.) — (Q Nos., Kat. 1924, 1925.)

Maria Anna,
A. M. Tilschová. — (O↘ KA.)

Maria Eleonora,
Apolonia Fellerová. — (O↘ Svoboda.)

Maria Jaroslav,
Jaroslav Maria Mayer (všeobecně). — (O↘ KA.)

Marianský Hanuš,
Jan Kožíšek, čas. Pěstoun Moravský 1863. — (O↘ Klikar.)

Marianský Klement,
Václav Klemes Švec, Svatý Václav a jeho význam pro český národ (Č. Budějovice 1911). — (O↘ Nos.)

Marie Johanna,
Jindřiška Rittersbergrova.

Marina,
Mária Oľga Horváthová, Vzdory srdcu (Turč. S. Martin 1920). — (O↘ Nos.)

Mariolánus,
Bohumil Bouška, za války v krajinských listech.

Marius,
Jan Gebauer ml. — (O↘ Svoboda.)

Marius,
Prokop Miroslav Haškovec, čas. Sokolova Neodvislost 1917—18. — (O↘ KA.)

Marius,
Marie Holá, čas. Venkov, Rozkvět.

Mars,
Vilém Julius Josef Hauner, čas. Přehled, Tribuna. — (O↘ Svoboda, KA.)

Martan Pavel,
Jaroslav Výborný. — (O↘ KA.)

Marten Miloš,
Miloš Šebesta (všeobecně). — (O↘ Bitnar.)

Martenová Aťa,
Aťa Klecandová, Život v Indii (Pr. 1919). — (O↘ Nos.)

Martens Jean,
Josef Bartovský. — (O↘ KA.)

Martin F.,
Milan Fučík, První kniha čs. radioamatéra (1926). — (Dot.)

Martin Josef,
Jaroslav Martinec.

Martin zpod Babejhory,
Martin Hattala, čas. Orol Tatránski. — (O↘ Rizner.)

Martinec Jaroslav,
Jos. Martin, Mladému pokolení (1863), — Básně (1872), — April (1862). — (O↘ Seydler, Klikar, Novomlynský.)

Martinov,
Fr. Dúbravský. — (O↘ F.)

Martinovič,
Miloš Kramár. — (O↘ Rizner.)

Martinovský Jos.,
Jos. L. Hrdina.

Martoň E.,
Jaroslav Kejzlar, Dve rozprávky (Kremnica 1926), — Krakonoš (Kremnica 1927). — (O↘ Čelikovský, Kat. 1928.)

Maruška Jan,
Josef Merhaut, Sbírka básní. — (O↘ vyd. Hýskovo, Praha 1908.)

Maruškin,
Pavel Beblavý. — (O↘ F., Rizner.)

Maruškov,
Pavel Beblavý. — (O↘ F., Rizner.)

Maryšková Olga,
Libuše Baudyšová, Život ženy (Praha 1916), — Janyšové (Praha 1919). — (O↘ Nos.)

Mařek S.,
František Lazecký.

Mařenů Jaroslav,
Jaroslav V. Dolenský, čas. Čech 1882 až 1883, 1887.

Mařík Jan,
Mořic Hruban.

Mařín Jiří,
Ferdinand Písecký, Národnostní myšlenka v novodobé československé literatuře (Kyjev 1917), — Pod mrakem (Chicago 1917). — (O↘ Nos.)

Masaryk Vlastimil Dr. Th.,
T. G. Masaryk, v almanachu na oslavu Šemberovu 1877.

Masařík Jos.,
Jos. Jindřich Řezníček, Kvinde a jinde. — (O↘ Klikar.)

Maska Červená,
Ant. Vančura, Nápady (Brno 1921).

Masnicius Tobiáš,
Tobiáš Masník. — (O↘ Svoboda.)

Maszányi Dr. Det Ektiv,
Antonín Srba, Nepokradeš (Praha 1913). — (O↘ Nos.)

M. A. Š.,
M. A. Šimáček. — (O↘ Svoboda.)

Mašek — Fa Presto Karel,
Karel Mašek (všeobecně).

Mašek Jan,
Viktor Hánek.

Maškovský,
Koloman Banšell. — (O↘ F., Rizner.)

Maškovský Danko,
Daniel Maróthy, hum. verše v Domové pokladnici, Orlu Tatranském, Sokolu. — (O↘ F., Rizner.)

Matala Mat.,
Fr. Vymazal, Původ slova lať (1873).

Maťásek K.,
Jakub Arbes. — (O↘ A.)

Maťko zo Slovian,
Andrej Hodža, Kalendář Matice Slovenské z l. šedesátých. — (O↘ Rizner.)

Matohlávek Damian,
Jakub Arbes. — (Q, A.)

Matoušek Linda,
Václav Matoušek. — (Q, Svoboda.)

Matúš Láďa,
Ladislav Mattuš, Veselé čtení (1894). — (Q, Svoboda.)

M—a V.,
V. Mikuška, čas. Průdy.

Mauritius,
Josef Heřman Agapit Galaš.

M. B.,
Matěj Bencúr. — (Q, Rizner.)

M. B.,
Přemysl Plaček. — (Dot.)

M. B—a,
Martin Bujna. — (Q, Rizner.)

M. Bý,
Michal Bodický.

Mcelský Jaroslav,
Jos. Jar. Váňa, Album pohlednic z jara života (1904), — V jubilejním roce (1908), — Theseus (1909), — V záblescích minulosti (1902).

M—cky,
Ján Drahotín Makovický. — (Q, Rizner.)

M. D.,
Daniel Bachát. — (Q, Rizner.)

M. D. (též md),
Daniel Rapaut, čas. Slov. Dielo.

M. D. B.,
Miloslav Daniel Bachát. — (Q, Rizner.)

Mdh,
Matúš Dula Hohoš. — (Q, Rizner.)

Meakulpínský,
Ladislav Novomeský, Co hatí Slováky? (Hodonín 1902), — Raz žijeme! (1921), — Milujme se! Volá vlast! (2. vyd. Nitra 1922), — Slovenčina (Lipt. Sv. Mikuláš 1904). — (Q, Nos.)

Měčínský,
Josef Bočan, čas. Šumavan.

Medardus,
Josef Jiří Kolář, čas. Politik. — (Q, Klikar.)

Med U Dr. ď Arbès,
Jakub Arbes, Z embryologie bakterií, Paleček 1886. — (Q, A.)

Medulanus,
Václav Medek z Krymlova. — (Q, Svoboda.)

Medvecký Miloslav,
Michael Ursíny, v denních listech. — (Q, KA., Rizner.)

Meisl Marek M.,
M. M. Mayzl. — (Q, Svoboda.)

Meisl Max,
Max Fr. Millauer. — (Q, Svoboda.)

Mejtský,
Jan Makonius. — (Q, Svoboda.)

—mel,
Jaroslav Demel. — (Q, Svoboda.)

Melan,
Daniel Jindřich Schwarz ze Semanína. — (Q, Svoboda.)

Melan V. R.,
Edvard Maška. — (Q, KA.)

Meliv Našud,
Vilém Dušan Lambl.

Mělnická L.,
Ludm. Grossmanová-Brodská.

Mělnický,
Jiří Morávek. — (Q, Svoboda.)

Mělnický,
Matěj Morávek. — (Q, Svoboda.)

Mělnický,
Ant. Vojt. Valenta. — (Q, Svoboda.)

Mělnický,
Jos. Valenta. — (Q, Svoboda.)

Mělnický Antoš,
Antoš Pelant, čas. Dělník, Český Dělník, Dělnická bibliotheka 1868—1875, Paleček II. — (Q, Svoboda.)

Menažerista,
Julius Markovič. — (Q, Rizner.)

Mencl F.,
Frant. Vodseďálek, Časopis pokrokového studentstva.

Menhard-Litoměřický,
Xaver Menhard, Pacientka (Turč. Sv. Martin 1925). — (Q, Nos.)

Mentor,
Ján Donoval, čas. Literárne Listy. — (Q, Rizner.)

Merhan F.,
František Herrman, Moderní poupátko (Praha 1909), — Hum. kal. 1915, — České divadlo 1919. — (Q, KA.)

Merten Vojta,
Vojtěch Bartůšek. — (Q, KA.)

Merklínský Ed. V.,
Ed. Valečka, Dívčí zpěvy (1863), — Syn Palečkův (1862), — Epištoly k našim dívkám (1866), — Básně v prose (1876), — Deklamatorka (1863), — čas. Lumír 1856 až 1858. — (Q, Seydler, Klikar.)

Merylič,
Filip Cyril Župka. — (Q, KA.)

Měřínský,
Mik. Fabricius. — (Q, Svoboda.)

Měřínský,
Samuel Sabbatecius. — (Q, Svoboda.)

Městecký Č. Z.,
Čeněk Zich, čas. Spravedlnost 1881—5, Bojovník 1883—5.

Městecký Heřman,
Rud. Pokorný, Vlastenecké šlehy (1882), — čas. Paleček X.

Městecký Jan,
Václav Vilém Trnobranský, Pan baron Matějček, — čas. Lumír 1851, 1853, 1854, 1856, 1860. — (O↘ Novomlynský.)

Městecký Karel,
Karel J. Zákoucký, Pestré květy z cizích zahrad (Velké Meziříčí 1908.) — (O↘ Nos.)

Městský,
Jos. Aug. Urbánek, Věnec besední (1863). — (O↘ Seydler, Klikar.)

Mešťan,
Andrej Hlinka. — (O↘ Rizner.)

Metař,
Josef Nosek. — (O↘ Seydler, Novomlynský.)

Metellus L.,
Petr Dejmek, čas. Humor. Listy.

Method. P.,
M. Halabala.

Metlice J.,
K. B. Mádl, čas. Volné Směry.

Metličanský Antonín,
Antonín Šulc (též Šulc-Metličanský A)., Spiritické povídky (Nová Paka 1921). — (O↘ Nos.)

Metolík Kylof,
Metoděj Havlíček. — (O↘ KA.)

Meziřický,
Adam Huber z Riesenbachu. — (O↘ Seydler.)

M. F.,
Milan Fučík. — (O↘ Svoboda.)

M. Fk.,
Mikuláš Št. Ferienčík. — (O↘ Rizner.)

Mg.,
Felix Adam Vondruška, čas. Český deník.

M. H.,
Martin Hojič. — (O↘ Rizner.)

M. H.,
Martin Húska. — (O↘ Rizner.)

Mha Ant.,
František Prachař (v l. 90tých.) — (O↘ KA.)

Mhd.,
Xav. Menhard. — (O↘ Svoboda.)

M. H. D.,
Maxa Hoffmann, Nejnovější sokolský zpěvník. — (O↘ Nos.)

Mhf. H.,
Heřman Mayerhöfer.

M. Ch . . . . c,
Michal Chovanec. — (O↘ Rizner.)

M. Ch—k,
Michal Chrástek, čas. Veniec (Bystrice 1862). — (O↘ Rizner.)

Mický Š. J.,
J. Šimický. — (O↘ Svoboda.)

Midola Giuseppe,
J. B. Pecka. — (O↘ Tobolka.)

Michal,
Josef Václav Justin Michl. — (O↘ Novomlynský.)

Michal,
Michal Paulík, Mučeník či kacier? (Ružomberok 1923). — (O↘ Nos., Kat. 1928.)

Michal,
Ján Vojtašák, Či môže byť pravý katolík sociál-demokratem? (Ružomberok 1923.) — (O↘ Nos.)

Michalovic,
Floryš Štoll.

Miklošičov R.,
Jozef Danielak, čas. Nár. Noviny. — (O↘ Rizner.)

Mikromegas,
Emil Frida, čas. Lumír 1890.

Mikuláš z Pohronia,
Mikuláš Št. Ferienčík. — (O↘ Rizner.)

Mikuláš z Považia,
Mikuláš Dohnányi, čas. Orol Tatranski. — (O↘ Rizner.)

Mikuláššký Jan B.,
Jan Svoboda.

Mikuláššký J. S.,
Jan Svoboda. — (O↘ Klikar.)

Mikulčický,
A. B. Koudelka, čas. srv. pod jménem Košulič.

Mil,
M. Novotný, čas. Republika.

Mil J.,
Jan Milota. — (O↘ Svoboda.)

Milanovič,
Josef Mejsner. — (O↘ Svoboda.)

Milča Bedřich,
Xaver B. Pelikán.

Milčický,
Frant. Jan Vavák. — (O↘ Svoboda.)

Milčánský,
Jan Sudlicius. — (O↘ Svoboda.)

Mílek z Láskovic,
Josef Šváb, Veselá svatba (Praha 1908). — (O↘ Nos.)

Milén,
Ladislav Hájek. — (O↘ KA.)

Milen Eduard,
Eduard Müller (grafik), Album čtyr litografií (Brno b. r.), — Ex libris (Brno 1918), — Ex libris (Brno 1919). — (O↘ Nos.)

Milena,
Milena Jesenská, Cesta k jednoduchosti 1926), — Člověk dělá šaty (1927). — (O↘ Kat. 1926, 1927.)

Milenov,
Jaroslav Václav Vacek. — (O↘ KA.)

Milenovský Jaromír,
Jan Šrámek. — (O, Seydler, Klikar.)

Miletínský,
Karel Jaromír Erben, Almanach Máj 1858 (Pták Ohnivák a Liška Ryška). — (O, Klikar.)

Milesius,
Eliáš Rejšický.

Milhousen,
František Tichý.

Milič,
Jos. Skácel, čas. Blaník. — (O, Hýsek.)

Milín Rudolf,
Fr. J. Svoboda, Plevy v obecné mluvě české (1879.) — (O, Klikar.)

Milko U.,
Milo Urban, Jašek Kutliak zpod Bučinky (Ružomberok 1922.) — (O, Nos.)

Milkovič Oskar,
Jos. V. Sládek, čas. Lumír 1876.

Milkovský Miloš,
Karel Slavíček, Starý Palač (Olomouc 1926.) — (O, Kat. 1927.)

Milmar Erik,
M. Novotný, čas. Topičův sborník.

Mil Ný,
Miloslav Novotný, čas. Nár. Listy, Lidové Noviny, Liter. rozhledy, Otavan, Mladá Generace, Nové Čechy, Republika, Cesta.

Milný,
Miloslav Novotný. — (O, KA.)

Milo,
Jos. V. Sládek, čas. Paleček V.

Miloň,
Ferko Urbánek. — (O, Rizner.)

Miloslav z Růže,
Ant. Semerád, v časopisech.

Miloslava,
J. M. Hurban, čas. Nitra II. — (O, F.)

Miloslavín V.,
Viliam Pauliny Tóth. — (O, F., Rizner.)

Miloslavský K.,
Karol Miloslav Lehotský. — (O, Rizner.)

Milkovský Miloš,
Karel Havlíček, Cimra (2. vyd. Olomouc 1918), — Čtení o K. Havlíčkovi Borovském, slavném novináři českém (Olomouc 1919), — Michal Antoušek (Olomouc 1918), — Život a živoření (Olomouc 1921). (O, Nos.)

Miloš Vilém,
Vil. Molnár, čas. Paleček I., II., III., Světozor 1873. — (O, Klikar.)

Milovník Bedlivý,
Matej Bel. — (O, Rizner.)

Milovník Boží,
Michal Bodický. — (O, F., Rizner.)

Milovník Božího přikázání,
Matej Bel. — (O, F., Rizner.)

Milovník Snažný Krista Pána,
Michal Semian. — (O, Rizner.)

Milovník Spasitele,
Michal Semian. — (O, Rizner.)

Milutín,
Milutín Ž. Križko. — (O, Rizner.)

Milý Jan,
Ivan Ľub (původně Lieb.) — (O, Rizner.)

Mína,
Viliam Pauliny-Tóth. — (O, Rizner.)

Minický,
Václav Svoboda, čas. Květy 1840. — (O, Seydler, Novomlynský.)

Mirceltic Z.,
Josef Braun. — (O, Klikar.)

Miriam,
Marie Veverková. — (O, KA.)

Mirka,
A. M. Marek. — (O, Svoboda.)

Mirka, (též Mirkovič),
Em. Miřiovský. — (O, Klikar.)

Mirko Frant. P.,
František Páta. — (O, KA.)

Mirko,
Imrich Koraus. — (O, Rizner.)

Mirohorský,
Emanuel Salomon z Friedbergů (všeobecně. — (O, Seydler, Klikar.)

Miron,
O. Zachar. — (O, Svoboda.)

M(iroslav) P(rokop),
P. M. Haškovec, čas. Přehled, Naše Doba

Mirošovský,
Jaroslav Votruba. — (O, Svoboda.)

Mirotický z Mirotic K. S.,
Karel Sládek (všeobecně).

Mirovický,
Jan Vodicius. — (O, Svoboda.)

Mirovít,
Jos. Mirovít Král.

Mirsa,
Jaromír Hlavsa. — (O, KA.)

Mírumil,
Josef Mírumil Pohořelý. — (O, Novomlynský.)

Misenus,
Matyáš Nejedlý. — (O, Svoboda.)

Miskovský Gustav B.,
Gustav Bambas, překl. G. Putlize, Damoklův meč (1881), — Labyrint slávy volně podle J. E. Vocela (Praha 1868), — Thys a Germain, Tři Kuriatové (1869), — Rampack, Mlynář a jeho dítě (Praha 1875), — čas. Hum. Listy. — (O, Novomlynský.)

Místecký,
Jaroslav Havlíček. — (O, Svoboda.)

Místecký Ferd. P.,
Ferdinand Pěčka.

Misko Stankovský,
Michal Kiss. — (Q, Rizner.)

Mišovský,
Rafael Soběhrd ze Sebuzína. — (Q, Svoboda.)

Mithridates,
J. S. Machar.

Mitis (Tichý) z Limuz Tomáš,
T. Kamarith. — (Q, Seydler.)

Mitovský,
Antonín Horn.

Mitrovická Jiřina,
Marie Petráňová. — (Q, KA.)

Mitrovský,
Josef Linda, čas. Rozmanitosti. — (Q, Novočeská knihovna, sv. VIII.)

Mix Mixtan,
Mikuláš Stano. — (Q, KA.)

Mixa-Táboran Robert,
Robert Mixa.

M. J. H.,
Viliam Pauliny-Tóth. — (Q, Rizner.)

Mjur V.,
Rud. Pokorný.

—mk—,
Anton E. Timko. — (Q, Rizner.)

M. K.,
A. M. Marek. — (Q, Svoboda.)

MK.,
Jan Menšík, Časopis pro mod. filologii, Časopis Nár. Musea.

M. K.,
Mirko Kálal. — (Q, Nos.)

M. K.,
Michal Kiss. — (Q, Rizner.)

M. K.,
Martin Kollár. — (Q, Rizner.)

Mk (též Mh, M.),
František Mik, čas. pedag. a učitelské.

M. K.,
Gustav R. Opočenský. — (Dot.)

M. K. D.,
Marie Dolečková. — (Q, KA.)

—ml—,
Jan Emler, čas. Rozhledy, Krása našeho domova.

Mla,
J. Malina. — (Q, Svoboda.)

Mladeň,
Mikuláš Štefan Ferienčík, V zákutí světa (Trenčín 1920). — (Q, Nos., F., Rizner.)

Mlázovský,
Josef Karel. — (Q, KA.)

Mls,
Josef M. Smazal. — (Q, KA.)

Mlš B.,
Miroslav Štěpánek, Milota a Milén (Praha 1922). — (Dot.)

Mlynar B. D.,
Bohuslav D. Molnar. — (Q, F., Klikar.)

M. M.,
Martin Morhač. — (Q, Rizner.)

M. M. H.,
Michal Miloslav Hodža. — (Q, Rizner.)

—mn—,
Fr. Kameníček, čas. Čas, Matice Moravská.

M—n (Maruškin),
Pavel Beblavý. — (Q, Rizner.)

M—n,
Viliam Pauliny-Tóth. — (Q, Rizner.)

M. N.,
M. Novotný, čas. Nár. Listy, Čes. Osvěta.

Mnichovský Jan,
Václ. Nedoma. — (Q, KA.)

Mníšecký J. D.,
J. Doubrava, čas. Paleček I., III., Lumír, Světozor.

Mnišovský,
Rafael Soběhrd ze Sebuzina. — (Q, Svoboda.)

Mnk,
Vojtěch Martínek. — (Q, Svoboda.)

Moden A.,
Václav Nedoma, čas. Nár. Politika. — (Q, KA.)

Modrovous,
Karel Scheinpflug, čas. Rozhledy 1903.

Mohelnický,
Vavřinec Nigrin. — (Q, Svoboda.)

Moir,
A. Rosenzweig (všeobecně).

Mol A.,
Václav Vlad. Jeníček. — (Q, KA.)

Moleon Acis,
Václav Vlad. Jeníček. — (Q, KA.)

Molxis Z. A.,
František Merta. — (Q, KA.)

Montan,
Bohuslav Horák. — (Q, KA.)

Montanus,
Rudolf Horský. — (Q, Podlaha.)

Monte-Čerigo,
Andrej Černiansky. — (Q, Seydler, Rizner.)

Montevideo,
Jozef Emmanuel. — (Q, Rizner.)

Mo-ra-ta,
František Pospíšil. — (Q, KA.)

Moravan,
Josef Chmela, čas. Hyblovy Rozmanitosti 1816.

Moravan V. H.,
Vlad. Hloch. — (♂ KA.)

Morávek Jindřich,
Arnošt Procházka, překl. Palante: Boj o individuum, Knihy dobrých autorů č. 10. — (♂ Kr.)

Moravičanský,
Fr. Pluskal (všeobecně).

Moravský,
Gustav Pfleger (všeobecně). — (♂ Seydler, Klikar.)

Moravský J.,
J. Hudec, Normální a chorobný pohlavní život muže a ženy (Ml. Boleslav b. r.). — (♂ Klikar, Nos.)

Moravský O.,
Edvard Reich.

Morfové bratří,
Ot. Fischer a M. Rutte.

Morko V.,
Vendko Bohiboj Kutlík. — (♂ Rizner.)

Moriturus,
Karel Vrátný. — (♂ KA.)

Mortuus,
Arnošt Procházka, čas. Nový Kult sv. 3., 1900. — (♂ Kr.)

Mostecká Liduše G.,
Liduše Gabessamová. — (♂ KA.)

Mošovský,
Michael Institoris. — (♂ F.)

Mošovský,
Jiří Tesák. — (♂ Seydler.)

Moštěnský,
Ant. Matzenauer. — (♂ Seydler, Novomlynský.)

Mot K. E.,
Ferd. Tomek, čas. Paleček, Hum. Listy, Šv. Dudák. — (♂ Svoboda.)

Moton Gabriel,
Arnošt Procházka, čas. Lit. Listy r. XV. 1894. — (♂ Kr.)

Motúz,
J. A. Wagner. — (♂ Rizner.)

Motys Ludevít,
Lad. Mattuš, překl. Ohnet, Dceruška pana poslance (1909), — čas. Nár. Politika.

Moudrá Pavla,
Pavla Mrhová, roz. Přibylová, všeobecně.

Moudrosti Svaté se učící krajan,
Michal Semian. — (♂ Rizner.)

Moudrý Karel,
Karel Růžička, Naše a Husova doba (1921).

Mouřinovský Jos. Maria PhDr.,
Josef Handlíř. — (♂ KA.)

Možný,
Jan Ladecký.

Možný Karel,
Ot. Sadovský. — (♂ Klikar.)

M. R.,
Viliam Pauliny-Tóth. — (♂ Rizner.)

M. R.,
M. Rehák. — (♂ Rizner.)

M R.,
Emil Švagr, čas. Život.

Mráček Rud.,
Karel Čvančara, překl. Bret Harte, Klášterní chovanka.

Mráčková Albína,
Alb. Dvořáková. — (♂ Svoboda.)

Mrak Alexander Dr.,
Duch. Panýrek.

Mrak Beda,
K. B. Mádl, čas. Zl. Praha od 1899, — Květy 1889, 1890, — Nár. Listy, Štencovo umění, překlady z Przybyszewského. — (Dot.)

Moravec,
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. — (♂ Rizner.)

Mráz Alex. Dr.,
Duchoslav Panýrek, čas. Světozor 1904. — (♂ KA.)

Mráz D. K.,
Karel Domorázek. — (♂ KA.)

Mrha V.,
Karel Zákoucký.

Mrkva Antoš,
Fabian Ovesný. — (♂ Klikar.)

Mrkvička Josef Š.,
Josef Šváb, Ať, ať, ať! je to jako lať (Praha 1922). — (♂ Nos.)

M—r S.,
Samuel Mikler. — (♂ Rizner.)

Mrzena Jan,
Luděk Vondráček. — (♂ Svoboda.)

Mrzout,
Jaroslav Zyka-Borotínský. — (♂ Čelikovský.)

M. Š.,
Miloš Šebesta. — (♂ Bitnar.)

Mšenský,
Jiřík Chobot (též Chobotides. — (♂ Seydler.)

M. T. G.,
T. G. Masaryk, čas. Naše doba 1909.

M. Th. M.,
Milan Mitrovský.

MTK (též Mtk),
Otakar Matoušek. — (♂ KA.)

Mts,
Fr. Mathesy. — (♂ Svoboda.)

Muczený, (t. j. kantor mučený),
Fr. Hrnčíř, Mimo škamna (1893), — čas. Posel z Budče.

Muchovský V.,
František Ladislav Zelinka. — (♂ KA.)

Müller Karel E.,
Karel Engelmüller, čas. Vesna 1892.

Mura,
Rehor Uram, čas. Černokňažník. — (Q, Rizner.)

Muromec Ilja,
Kar. Štěpánek, čas. Paleček, Humor. Listy.

Musil Beneš,
Edmond Konrád. — (Q, KA.)

Musil Daňkovský E.,
Emil Musil (všeobecně). — (Q, KA.)

Mutov Jindř. Ap.,
Josef Tumpach. — (Q, Podlaha.)

Muťovský A.,
Adolf Truksa. — (Q, KA.)

Muttich Camill,
Kamil Vladislav Muttich. — (Q, Nos.)

M—v (Maruškov),
Pavel Beblavý. — (Q, Rizner.)

M. W.,
Miloš Weingart, v časopisech filolog.

M—ý.,
Gustáv Kordos. — (Q, Rizner.)

M—ý,
F. P. Malý. — (Q, Svoboda.)

Mycenín,
Karel Irenej Černý, pamflet na Rukopis Královédvorský, — čas. Atheneum V.

Mydlářský Josef,
Josef Svítil, v mor. časopisech.

Mydloslav Vechtovič,
Viliam Pauliny-Tóth. — (Q, Rizner.)

m. y. h.,
Viliam Pauliny-Tóth. — (Q, Rizner.)

Myjavský J. S.,
Jaroslav Slabý, překl. Šť. Kosorkin, Poblouděni (1919).

Mylnar,
Bohuslav D. Molnár. — (Q, Klikar, F.)

Myrta,
Myrta Longauerová (všeobecně).

Myslimír,
Josef Myslimír Ludvík. — (Q, Seydler, Novomlynský.)

Myslitel,
Josef Drachovský, čas. Rozhledy Pelclovy.

z Mýta Jan,
František Loskot, Bible (1924). — (Q, Kat. 1924.)

Mytský Mudromil,
Al. V. Šembera, Čas. Čes. Musea 1829, Jindy a nyní.

M. Z.,
Maximilian Schwarz. — (Q, KA.)

M. z Bohuslavíc,
Jozef Miloslav Hurban. — (Q, Rizner.)

M. z B. V.,
Frant. Aug. Urbánek, čas. Sokol 1863. — (Q, Novomlynský.)

N

. . . . . n . . .,
Pavel Dobšinský. — (Q, Rizner).

— n —,
Josef Novotný (v krajinských listech).

— n —,
Frant. Sekanina, čas. Zvon.

— n —,
Karel Sabina, čas. Nár. Listy.

N.,
K. St. Neumann, čas. Mor.-Slezská Revue.

— n — a,
Dr. Milan Ivánka. — (Q, Rizner).

Nagidi J. C.,
Arnošt Fürst, Zeměpis Palestiny (Ilava 1925). — (Q, Nos.).

Nagira,
Václav Karel Čančík, Řetěz životů a jeho tragedie (Dvůr Králové 1927). — (Kat. 1927).

Náhlovský,
Tekla Oliveriusová. — (Q, Svoboda).

Náhradník,
Jozef Škultéty, čas. Národnie Noviny. — (Q, Rizner).

Nap,
Milan Fučík, čas. Samostatnost 1902.

Nasica,
Josef Nosek. — (Q, Klikar).

Narcis,
ThDr. Ladislav Narcis Zvěřina v časop. Světozor, Osvěta, Besedy Času. — (Dot.).

Navarovský V.,
Alois Václav Svoboda. — (Q, Theatr.).

Navrátil Alois,
Arnošt Procházka, Moderní Revue sv. 17, 1913 etc. — (O, Kr.).

Navrátil Jakub,
Arnošt Procházka, překl. Remy de Gourmont: Morálka lásky. Knihy dobrých autorů č. 169. — (O, Kr.).

— nd —,
Ant. Randa. — (O, Svoboda).

— n — d,
Milan Lichard. — (O, Rizner).

— ndl,
Karel Čondl. — (O, Čelikovský).

ne.,
Arne Novák. — (O, Čelikovský).

Neapolský,
Jan Spinelli. — (O, Svoboda).

Nebeský El. Fr.,
Coelestin Liposlav Frič. — (O, Svoboda).

Neboj sa!,
Julius Markovič, Na adresu redakcii Obzora na Myjave. (Modra b. r.). — (O, Nos.).

Nebojsa,
Dr. Miloš Štefanovič. — (O, Rizner).

Neboziec Kmotor,
Karel Bielek. — (O, Fr.).

Necpalský Jozef,
Jozef Loos. — (O, Rizner).

Nečesaný J. M.,
Jaroslav Mácha (humor. časopisy).

Nedoma A.,
V. Bělohrobský. — (O, Svoboda).

Neděle B. Wolfram,
Bed. M. Beneš, čas. Květy 1911.

Nechtík,
Ľudmila Riznerová. — (O, Rizner).

Neklan,
Karel Kálal. — (O, Rizner, F.).

Neklan,
Jan Soukenka, Jak vše cítím (1903).

Neklan Alexandr,
Karel Jan Rohan, Jak vše cítím (Praha 1903), — Z Vaškova politického života (Brno 1901). — (O, Nos.).

Nelen V.,
Jan Jaroslav Cekl (v časopisech).

Němcová Božena,
Barbora Němcová (všeobecně).

Německobrodský,
Ladislav Riedl. — (O, Čelikovský).

Němčický M.,
Fr. M. Vrána. — (O, Klikar).

Němec Urban,
Hermann Hermon. — (O, Svoboda).

Německobrodský,
Tomáš Dentulus. — (O, Svoboda).

Německobrodský,
Václav Doubek. — (O, Svoboda).

Německobrodský,
Jan Gotsman. — (O, Svoboda).

Německobrodský,
Petr Hajecius. — (O, Svoboda).

Německobrodský,
Šimon Hydropota. — (O, Svoboda).

Německobrodský,
Jan Turek. — (O, Svoboda).

Německobrodský Jan,
Romanec. — (O, Seydler).

Nemicus,
Tadeáš Hájek z Hájku. — (O, Seydler).

Nemo,
Hynek K. Bouška.

Nemo,
A. B. Černý, čas. Časopis společ. přátel starožit.

Nemo,
Emil Frida, čas. Lumír 1883, 1884.

Nemo,
K. M. Mádl, čas. Ruch, Umělecký ruch, Zlatá Praha.

Nemo,
J. A. Wagner, čas. Nár. Noviny 1894 až 1898. — (O, Rizner.)

Neosolinus,
Jan Bastner. — (O, Svoboda).

Nepomucký K.,
Karel V. Kuttan (v časopisech a kalendářích).

Neresnický,
Juraj Slávik (lyrické básně). — (O, F.).

Neri Pavel,
Petr Kropáček. — (O, Čelikovský).

Neslovský A. H.,
A. H. Sokol, čas. Lumír 1863, Hvězda Olom. 1862.

Nesvadba Josef,
Josef Hamáček. — (O, Svoboda).

Nesý Artur,
Viktor Hánek. — (O, Čelikovský).

Netušil,
J. M. Augusta, srv. O. Černý.

Netval K.,
Otakar Skýpala (při belletr. pracích v Mor.-Slezské revui, v Čes. Slově).

Netýn Bořek,
Bř. Otýn, čas. Lid. Noviny, Pozor, Nár. Listy, Zlatá Praha, Mor. Venkov, Niva.

Neustupovský,
Fr. J. Buchal. — (O, Svoboda).

Nězabudov,
Bohuš Novák. — (O, Klikar, F.).

Nězdanov,
Karel Sezima.

Nezmar A.,
A. Oliva, čas. Naše listy.

Nezmar Vladimír,
Lad. Kunte, čas. Rozhledy 1903.

Neznámý,
Jos. D. Konrád. — (O, Svoboda).

Neznámý X.,
Čeněk Kalandra, Putování za chlebíčkem (Pr.-Žižkov 1894).

Nežárecký F. S.,
František Soukup, O náboženství (Praha 1908). — (O, Nos.).

Nežárecký Josef B.,
Josef Bradáč, William Booth a jeho Armáda Spásy (Smíchov 1914), — K náboženské svobodě! (Praha 1919), — Po stopách mučedníků kostnických (Praha 1920), — Úvahy křesťanského komunisty (Praha 1924), — Z dějin otrokářství (Praha 1917), — Záhady života a smrti (Klatovy 1919), — Znovuzrození (Praha 1917), — Židé v minulosti a přítomnosti (Praha 1919), — Luhačovská pohádka (Brno 1927), — Nedokončená revoluce (1928). — (O, Nos., Kat. 1928).

Neždanov,
Karel Kolář (Kronika v Lit. listech).

Niewenhuis,
F. Domela. — (O, Svoboda).

Niger,
Jan Černý. — (O, Seydler).

Niger,
Daniel Jindřich Schwarz ze Semína. — (O, Svoboda).

Nigranus,
Jan Černý. — (O, Svoboda).

Nigrin,
Jiří Černý. — (O, Svoboda).

Nigrinus,
Jan Černý, čes. bratr. — (O, Seydler).

Nikodem,
Ballay Karol. — (O, Rizner, F.).

Nikolaides,
Jáchym Lišovský.

Nikolajevič,
Ján Nemessányi. — (O, Rizner).

Nikolčický,
A. B. Koudelka.

Nikopoliensis,
Benedikt Linhart. — (O, Svoboda).

Nilér B. K.,
Božena Rélinková. — (Dot.).

Nimrod,
František Štětka, čas. Česká myslivost.

N. J.,
Josef Navrátil. — (O, Čelikovský).

— n — k,
Anton Bielek. — (O, Rizner).

— n — n,
Martin Čulen. — (O, Rizner).

N. N.,
Ján Francisci. — (O, Rizner).

Noha Václav,
Josef Hubáček. — (O, Svoboda).

nok,
Dr. Vl. Novák. — (O, Svoboda).

Nom Surnom,
Josef Skružný, čas. Humor. listy. — (O, Svoboda).

Nopál Kamil,
Gustav R. Opočenský. — (Dot.).

Nor A. C.,
Josef Kavan (všeobecně).

Nosek R.,
Růžena Nosková provd. Malířová.

Nosický,
Ľud. Thurzo. — (O, F.).

Nosislavský,
Václav Vlaverýn. — (O, Svoboda).

Nosti Isola,
Ladislav Tůma.

Notus Ignotus,
Ludvík Bradáč, Písničky pro bibliofily (1928). — (Kat. 1928).

Notus Ignotus,
Emmerich A. Hruška, Ballada o černé Mary (Praha 1925), — Píseň o divotvorci (Vinohrady 1925), — Živnobanka (Vinohrady 1925). — (O, Nos., Fr.).

Nov,
K. Novotný. — (O, Čelikovský).

Novák A. V.,
Václav Novák, Přátelé z ostrovů Podvětrných (Hor. Černošice 1923), — Tahiti (H. Černošice 1923), — Tahitská manželství (H. Černošice 1923), — Japonské ženušky (1927), — Když kvetly sakury (1927), — Povídky o gejšách (1927). — (Kat. 1923, 1927).

Novák František,
František Bartoš, román Myrta (Olomouc 1909). — (O, Klikar).

Novák Jaromír,
J. Klepetář, Prostitutky, jak žijí, milují a umírají (1927).

Novák J. K.,
Karel Čvančara, překl. Herczeg Ferenz, Román krásné květinářky. — (O, Čelikovský).

Novák Jos.,
Olga Fastrová, pro překl. divadel. her.

Novák J. prof.,
Jan Jiránek, překl. Tolstoj: O náboženství a mravnosti (1895), Stručný výklad evangelia (1895), Peníze (1896), O vědě a umění (1896).

Novák Karel,
V. V. Štech.

Nováková Lila,
L. Bubelová. — (Q Svoboda).

Nováková Viléma,
J. Lier.

Novanský Rudolf,
Rudolf Novák. — (Q Rizner).

Novický Ivan,
F. C. Župka, čas. Pokrok 1919, Cesta.

Noviforensis Jan,
Jan ze Středy. — (Q Svoboda).

Novo C.,
Karel Nový, Cyril Crha, náčelník (Drnovice 1919), — Síla bratrství (Příbram 1913), — Uvedení do sokolského bratrstva (Příbram), — Věnoval se rodině (Příbram b. r.). — (Q Nos.).

Novodvorský F.,
Fr. Žlábek. — (Q Podlaha).

Novodvorský Hanuš M.,
Dr. J. Máchal, čas. Čes. Jih. — (Q Klikar).

Novohorský K.,
Karel Vorovka, Rodinná Kronika (1864), překlad Lenana.

Novohradecký,
Abraham Rusín. — (Q Seydler).

Novohradecký F. P.,
Fr. Pitaš, En miniature (Holice 1922). — (Q Čelikovský).

Novohradský V.,
Karel Frypes, Topičův sborník 1921.

Novohutský Frant. B.,
František Brožík.

Novoknínský,
Petr Miroslav Veselský, čas. Květy 1840. — (Q Klikar).

Novokolínský,
Václav Šindler. — (Q Svoboda).

Novoměstský,
Václav Charvát. — (Q Svoboda).

Novoměstský,
Tobiáš Krupský. — (Q Svoboda).

Novopacký A. K.,
Ant. Kotík, čas. Osvěta 1908. — (Q úvod).

Novopacký J. B.,
Josef P. Beran, O vzdělání hluchoněmých, Osvěta 1878. — (Q Klikar).

Novopražský,
Pavel Liberius. — (Q Svoboda).

Novostrašecký,
Václav Jiří Dunder. — (Q Seydler).

Novotný B.,
Eliška Pešková, překlady Labich Eugen, Malá úslužnost, — Winterfeld, Vždy na hlídce. — (Q Nos.).

Novotný E.,
Em. Brožík a Dr. R. Brejský, Slovácká princezna (libreto k Piskáčkově operetě).

Novotný Oldřich,
Otto Pick, Beata (Brno 1912), — Krůpěje světla (Praha 1911). — (Q Nos.).

Nový Adolf,
Arnošt Procházka, Moderní Revue sv. 9. 1899 (spolu s K. Kamníkem). — (Q Kr.).

Nový Jan,
Em. Stránský, Stříbrná nevěsta (1912).

Nový Karel,
Karel Novák, Cesta životem (Praha 1919), — Pod svícnem (Praha 1922), — Karel Půlpán, jeho život a dílo (Praha 1920). — (Q Nos.).

Nový Karel,
Arnošt Procházka, Lit. Listy r. XV., 1894. — (Q Kr.).

Nový Lev,
Jakub Arbes, Črta, jaké se nyní v Čechách netisknou. Zábavné listy (1894). — (Q A.).

ns,
Emanuel Janský, čas. Čes. Divadlo.

N—ský,
Jan Nebeský, referáty v Saloně odmítnutých (1897).

Nšv.,
Rudolf Nešvera, čas. Humor. listy.

Nudožerský,
Benediktini Vavřinec. — (Q Seydler).

nv.,
Antonín Veselý, čas. Právo Lidu od r. 1921—1925.

n — v,
Duchoslav Panýrek, čas. Máj.

N — v (Nezabudov),
Bohuslav Nosák. — (Q Rizner).

Nvk,
Artur Novák. — (Q Čelikovský).

— ný,
Otmar Vaňorný. — (Q Svoboda).

N — ý,
Dr. Ďuro Slavík. — (Q F.).

Nymburský,
Jan Herynk. — (Q Seydler).

O

...o,
Dr. Julius Markovič. — (O, Rizner).

O.,
Adolf V. Obst (školské listy).

O.,
Václav Oliva. — (O, Podlaha).

O.,
S. Št. Osuský, čas. Círk. listy, Stráž na Sione, Nár. Noviny, Slov. Týždenník.

O. B.,
Andrej Bella. — (O, Rizner).

Obrázkar,
Pavel Blaho st., čas. Kat. Noviny. — (O, F., Rizner).

Obrov Ľ. V.,
Ľudovít V. Rizner. — (O, Rizner).

Obrovec Petr,
R. Eliáš, Slezské bodláčí (1919).

Ocel V.,
Em. Valenta, Písně z galeje (1918), — Tiché soumraky (1921), — Nakažení (1921).

O. Č.,
J. M. Augusta.

— — óčka,
Andrej Bella, čas. Nár. Noviny. — (O, Rizner, F.).

Očovský,
Štefan Pilarik. — (O, F.).

od neštudovaného venkovana,
Karel Bauer, Věstník bibliograf. 1873.

od samouka,
Karel Bauer, Věstník bibliograf. 1873.

„od Sávy",
Fr. Bronislav Kořínek. — (O, Svoboda).

O. F.,
Olga Fastrová, čas. Nár. Politika. — (O, Svoboda).

O. F.,
Otakar Filip, čas. Pražské Noviny, Čsl. Republika.

O. F.,
Dr. Ot. Fischer, čas. Nár. Listy. — (O, Svoboda).

Ofir,
O. Fischer, čas. Tribuna, Čas.

— och —,
František Serafínský Procházka.

O. Ch.,
Dr. Ot. Chlup. — (O, Svoboda).

— oi —,
B. Foit, Hospodář. slovník naučný.

O + K.,
Pavel Križko. — (O, Rizner).

Okáč Pavel,
Otakar Skýpala. — (O, KA.).

— oko —,
Fr. V. Pokorný, čas. Niva, Čtení Besední.

— ol —,
K. Kolman.

Olaf,
Jaroslav Kvapil. — (O, KA.).

Olbracht Ivan,
Karel Zeman (všeobecně).

Olbramovický,
Čejka. — (O, Svoboda).

Olbramovický J.,
Jos. Machoň. — (O, Klikar).

Olďes,
Oldřich Štangler. — (O, KA.).

Olen Miloš,
Viktor Hánek (v časopisech).

Oleřiský Ladislav,
František Myslivec, Za svítání (Olomouc 1906). — (O, Nos.).

Oleškin F. O.,
František Lakomý, čas. Nár. Politika, Legie.

Olešný Oldřich,
V. Krofta, čas. Pís. listy 1900—02, Jitřenka od 1899, Plzeň. listy od 1899, almanach Z nejmladších 1902. — (O, Nos.).

Olgin,
Fedor Jesenský. — (O, Rizner).

Oliva M.,
Martin Pernica, Máša a Lola (1903). — (O, Čelikovský).

Olivet G.,
Gustav Zába, alm. Majales 1907.

Olivetský Pavel,
Pavel z Meziříčí. — (O, Svoboda).

Olšanský Jaroslav,
Karel Jarosl. Obrátil.

Olšovský,
Stanislav Řehák.

Olšovský Z.,
Josef Fabián. — (O, Podlaha).

Olyt P.,
Daniel Z. Lauček. — (O, Rizner, F.).

Om (Očekávám),
Josef Kalousek, čas. Zlaté Klasy II.

Om,
Marie Omelčenková. — (O, KA.).

Omega,
C. Horáček.

Omega,
Arnošt Winter. — (O͜ KA.).

Omikron,
O. Filip, čas. Čsl. republika.

On,
Josef Šimon. — (O͜ KA.).

Ondrejovič M. B.,
Martin Braxatoris. — (O͜ Rizner).

Ondřejovský M.,
Rud. Demartýn, České dítky (1904). — (O͜ Nos.).

Ondřejovský,
Ant. Jaroslav Strádal. — (O͜ Klikar, Seydler).

Ongis L.,
E. Artur Pitterman, Nos (Praha 1922), — Po amerikánsku (Praha 1922). — (O͜ Nos.).

Onyx,
Václav Štech, čas. Nár. Listy.

Opatovinus,
Jiří Moller. — (O͜ Svoboda).

Opočenský J.,
Josef V. Frič, čas. Lumír 1850, 1853.

— or —,
Jos. E. Korn. — (O͜ Svoboda).

— or —,
Jan Morávek, čas. Čes. Slovo, Nár. Politika, Praž. ill. zpravodaj.

— ör —,
Jos. Förster st. — (O͜ Svoboda).

O. R.,
Andrej Ľudevít Radlinský. — (O͜ Rizner).

Oral Jan,
Václav Davídek, Písně (Praha 1911).

Oravín Stanko,
Gustáv Tomala. — (O͜ Rizner).

O'Ray L.,
Václav A. Jarolímek, čas. Kino, Český filmový svět.

Orcinus Vít,
Vít Pekelský. — (O͜ Svoboda).

Orebský Jan,
J. T. Hejda, Zkouška pokušením (Vídeň 1908). — (O͜ Nos.).

Orebský Jan,
Jan Theobald Held. — (O͜ Seydler).

Orel J. K. (též Kajetán Orel),
Hynek Růžička, čas. Selské Listy, Vídeň. Deník, Neděle, Našinec, Eva, Archa, Pravda a j.

Orelský Vítězslav,
Ot. Svoboda, čas. a lid. kalendáře.

Oresitrofos,
Oldřich Kramář, Ztracený syn (1876). — (O͜ Klikar).

Orestes,
Jan Ohrenstein.

Orfano Camill ben,
Kamil Muttich, Interview s poslední pannou (Praha 1912), — Kalif Harún al Rašid a spravedlnost (Praha 1904), — Lásky spor (Praha 1902). — (O͜ Nos.).

Orfano-Muttich Camill,
Kamil Muttich, Odbojem k vítězství (Praha 1923), — Vše pro dítě (Praha 1915). — (O͜ Nos.).

Oriáši Tuhutum,
Ľudovít V. Rizner. — (O͜ Rizner).

Orien,
Adam Haško. — (O͜ Rizner).

Orin,
Františka Svobodová, čas. Plzeňské Listy, Plzeňské Besedy.

Orion,
Jakub Arbes. — (O͜ A.).

Orlando Furioso,
Svatopluk Čech.

Orlický Boleslav,
G. Kubelka.

Orlický Čeněk,
Čeněk Kalandra. — (O͜ Klikar).

Orlický F. H.,
František Horák, Paprsky (Plačkov u Humpolce 1914). — (O͜ Nos.).

Orlický J. S.,
Jan Sýkora, Vlastenectví a národnost (1903), — Ve spárech dravců (1903).

Orlický Miroslav,
Tomáš Jiroušek.

Orlický Sv.,
Oldřich Souček. — (O͜ Klikar).

Orlický Svatopluk,
Ladislav Klumpar.

Orlický Svatopluk,
J. S. Machar.

Orlík Blažej,
Antonín Klášterský.

Orlov I. Gr.,
Ignát Grebáč. — (O͜ F.).

Orlov Jar.,
M. A. Šimáček, čas. Světozor 1884.

Orlov Michal,
Ant. Palát, čas. Písecké listy.

Orlov-Podlipovský,
Jan Smetana, Mučednictví lásky (Brtnice 1924). — (O͜ Nos.).

Orlová Helena,
Jar. Novák, čas. Eva, Našinec, Nový domov, N. obzor, Cesta, Pravda.

Orlovský Pavel,
Ludvík Hofman, čas. Šumavan.

Orlovský V.,
Vilém Koleš. — (○ KA.).

Orný F. A.,
Frant. Ant. Šídlo. — (○ KA.).

Orsa,
A. Svoboda, Bůh, nebe, peklo (Praha 1910), — Vývoj země a první její obyvatelé, zvláště v Evropě (Praha 1919), — čas. Školský obzor, Volná myšlenka. — (○ Nos., Svoboda).

Orsey Pavel,
Miloš Šebesta. — (○ Bitnar).

Oružný,
Andrej Krno, čas. Sokol. — (○ Rizner).

— oscy,
Gustav R. Opočenský. — (Dot.).

Osecký Jos.,
Josef Tumpach. — (○ Podlaha).

Osečanský Jar.,
Miloš Vystyd, čas. Čes. Lid.

Osiris,
Emil Frida, čas. Lumír 1885.

Oskava Oldřich,
Jar. Hořejš, Blaťačka (1924), — Studentské drama (Planá n. Luž. 1924). — (Kat. 1924).

Osten Jan,
Jan Ohrenstein (všeobecně).

Ostracius,
Jiří Střípek. — (○ Svoboda).

Ostravický Čeněk,
Antonín Hüttler, Některé pověsti slezské veršem (1900), — Píseň o Ondrášovi (1902), — Šerem k ránu (1900), — čas. Šv. Dudák 1900, Lumír 1896—99. — (○ Čelikovský).

Ostravský K. Fr.,
Kar. Jar. Bukovanský. — (○ Klikar).

Ostriežský,
S. Št. Osuský, čas. Cirk. listy, Stráž na Sione, Nár. Noviny, Slov. Týždenník. — (○ F.).

Ostroskalský,
Jozef Gašparík. — (○ Rizner).

Ostrovská Lea,
L. Reimannová, čas. Nár. Listy, Nár. Politika, Hlas Národa, Čes. Demokracie, Radik. listy.

Ostrovský Štěpán,
Václav Zelený, překl. Sheridanovy veselohry Klevety (1855). — (○ Seydler).

Ostrý R.,
Ant. Krecar. — (○ Klikar).

Ostrý Theodor,
Theodor Bartošek, Klerikalism po stránce hospodářské (1909).

Osvětič Hanuš,
J. Al. Očadlík. — (○ Klikar).

— oš,
Fr. S. Jaroš. — (○ Svoboda).

— oš,
Ľudovít V. Rizner. — (○ Rizner).

Oškerdák,
Ľudovít V. Rizner. — (○ Rizner).

O. Šnk,
O. Štěpánek. — (○ Svoboda).

Ota Josef,
Josef Otakar, čas. Světozor, Paleček, Zl. Klasy, Hlas Národa, Nár. Listy, Osvěta 1901, 1905.

Otakar Jean,
Hanuš Jelínek. — (○ Svoboda).

Otaslavský Ant.,
Ant. Peška. — (○ Klikar).

Otavský Zdeněk,
Jan Matzner ml.

Ot Efkem Dr.,
Ferdinand Tomek, Z bujných okamžiků (Praha 1904). — (○ Nos.).

Otomar V.,
Otomar Viglic, Dvě ženy (Žamberk 1902), — Povídky (Žamberk 1902), — Resignace (Žižkov 1904), — čas. Mor. Orlice 1894, Niva 1894—95, a j. — (○ Nos.).

Otta Jan,
V. V. Janota.

Ottomanský J.,
Josef Hejzlar (všeobecně).

O. U.,
Svatopluk Čech, Rozumné námluvy, Lumír II., 1874. — (○ Fl.).

Oujezdecký (z Oujezdce),
Martin Lupáč.

Oujezdský,
Adam Klement. — (○ Seydler).

Oujezdský V.,
Vincenc Vávra, Božena Němcová (1894).

Oustecký B. P.,
Bedřich Peška, čas. Květy 1845. — (○ Seydler).

— ov (Pietrov),
Ambro Pictor. — (○ Rizner).

— ov (Obrov),
Ľudovít V. Rizner. — (○ Rizner).

— ov,
Peter V. Rovnianek. — (○ Rizner).

Ovidius in Ponto,
Antonín Rybička.

O. Z.,
Otakar Zich. — (○ Svoboda).

Ozim Libor,
František Olejník, Kouzelný klíč (Praha 1922). — (○ Nos.).

P

p.,
J. K. Pojezdný, čas. Mor.-Slez. Revue.

p,
F. C. Župka, čas. Mor.-Slez. deník.

P.,
Frant. Kameníček, Čas. Matice Moravské.

P.,
Josef Pelnář, Časopis českých lékařů.

P.,
Jar. Perner, čas. Vesmír.

— pa —,
František Serafínský Procházka, čas. Zvon.

Pá,
František Páta. — (O, Čelikovský).

Pá,
Minka (Vilemína) Podhajská, krit. články v časopisech.

Pa Ant.,
Antonín Podlaha, Čas. katol. duchovenstva.

Pacovinus,
Jan Mykonius. — (O, Svoboda).

Pacovinus,
Daniel Pacovský. — (O, Svoboda).

Pacovský Pavel,
Krupius? — (O, Seydler).

Pádovská Věra,
Božena Šteflíčková, Zákon aster — Lomené květy (Něm. Brod 1913). — (O, Nos.).

Paeonius,
Prokop Světnovský. — (O, Seydler).

Pá F.,
František Páta. — (O, Čelikovský).

Pachaeus,
Jan Budimský.

Paeononius Prokop,
Prokop Holý. — (O, Svoboda).

— pal —,
Viktor Palivec (v referátech).

Palát Fr.,
Svatopluk Čech, V buranu, Květy I. (2. d. 1879). — (O, Fl.).

Palingerius,
Jeroným Horský.

Paľo,
Bohdan Pavlů, Pokrokovosť a konzervatizmus na Slovensku (Bud. 1911). — (O, F., Nos.).

Palovic Jan,
Karel Žalud. — (O, Čelikovský).

Pamětný Jan,
Alois Jirásek, čas. Lumír 1881.

Pána Ježíše Krista Milovník Snažný,
Pavel Jakobaei (slov. kněz v Modrej). — (O, Rizner).

Panan,
Ľudovít Žambokrethy. — (O, Rizner).

Panklelov,
Jozef Podhradský. — (O, Rizner).

Pannonius,
Jiří Tesák Mošovský. — (O, Svoboda).

Pannonius,
Jan Textoris. — (O, Svoboda).

Pantof,
Jaroslav Pantoflíček (novinář. články).

Paprsek ze Zbořence,
L. Strahl, čas. Posel z Budče 1889—95.

Paratus Jan,
Dr. Alf. Fuchs, čas. Přehled, Čes. kultura.

Pardubická Tereza,
Terezie Schubertová, Dcery nemanželské (Hradec Kr. 1925). — (O, Nos.).

Pardubický,
Jiří Sphaerinus. — (O, Svoboda).

Parius,
Jos. B. Pecka. — (O, Klikar).

Parnasista,
Emil Frida, čas. Lumír 1893.

Pas de Temps Jean,
Jan Nečas, Versus memoriales (1898).

Pasovský Jaroslav,
Jaroslav Šimánek (všeobecně).

Pasovský Vratislav,
Ant. Vojt. Valenta. — (O, Svoboda.)

Pasquin J.,
Jan Voborník, čas. Č. Včela 1879.

Pater Giuseppe,
Josef Blažek.

Pater Victor,
Frant. Viktor Sasinek, čas. Cyrill a Metod. — (O, Rizner.)

Páter Vyklouz,
Karel Juda. — (O, Fr.)

Patočka Eduard,
Eduard Půlpán, Manželství je přece jenom hezká věc (1924), — společně Fr. Kletečkou: Veselí Josífkové (1924). — (O, Kat. 1924.)

Patry A. M.,
Artur Maria Tůma, Vzpomínky a listy (1906), — V předvečer bouře, veršové romanetto (1912) a v časopisech. — (Q Nos.).

Paukner Vaša,
Miroslav Böhnel, Hedvábný hřích (Pacov 1917). — (Q Nos.).

Paulovič Ľudevít,
Dr. Jozef Miloslav Hurban. — (Q Rizner.)

Pavelka Stanislav,
V. Hrubý. — (Q Svoboda.)

Pavel P.,
Petr Dejmek (lit. pokusy).

Pavel Petr,
Karel Engelmüller, překl. Knuta Hamsuna, Petra Altenberga, Hermana Bahra.

Pavel z Budče,
František Hnátek. — (Q Čelikovský.)

Pavla M.,
Pavla Maternová. — (Q Svoboda.)

Pavlát,
Ladislav Mattuš, čas. Svornost (Chicago) 1908-18.

Pavlát Mamert,
Kar. Čvančara, čas. Rozkvět.

Pavlov Rudolf,
Rudolf Eliáš, Těšínské elegie (Radvanice 1919). — (Q Nos.).

Pavlovický Josef,
Josef Blažek (všeobecně).

Pavlovský Xyx.,
F. V. Pavlovský. — (Q Čelikovský.)

Pavlů Jan Dr.,
Jan Zítek. — (Q Podlaha).

— pb. —,
Pavel Blaho st., čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner, F.)

P. B—k,
Pavel Jur Bujnák, čas. Sloven. Pohľady od 1907, Prúdy od 1907, Slov. Obzor od 1908, Nár. Noviny 1916, Círk. listy a j. — (Q F.)

P. B—ý,
Pavel Beblavý. — (Q Rizner.)

P. B. S.,
Pavel B. Sochaň. — (Q Rizner.)

P—c J.,
Julius Plošic. — (Q Rizner.)

Pecka Bartoloměj,
Karel Leger. — (Q Svoboda.)

Peckovský,
Jos. Fr. Kocian. — (Q Sedler, Klikar.)

Peckovský J. V. K.,
J. V. Krecar. — (Q Klikar.)

Pečínková Běla,
Běla Dlouhá, Ženy (Hradec Král. 1913), — Žeň v bouři (Olomouc 1923). — (Q Nos.)

Pečorin,
Dr. F. X. Šalda.

Pechány Adolf,
Adolf Pechaň, Dějiny uhorského boja za slobodu r. 1848—1849 (Bud. 1903), — Domáca pokladnica (Bud. 1912), — Slovník slovensko-maďarský (Bratislava 1922), — Slovník slovenský a maďarský (Budapest 1907), — Cvičebnica reči slovenskej (Budapest b. r.). — (Q Nos.).

Pekárek Hanuš,
Jan Pekárek, Na osamělých cestách (Praha 1912). — (Q Nos.)

Pekelský J. J.,
Jan Cibuzar (všeobecně).

Pelargus Mikuláš,
Čapek? — (Q Seydler.)

Pelhřimovský,
Jan Burda, překl. Gerharda, Knížka velikých potěšení plná (1616). — (Q Seydler.

Pelhřimovský J.,
Jan Donát, Poznámky k Poznámkám o české politice dra K. Kramáře (1906).

Pelyněk Balthasar,
Frant. Červínek, čas. Švanda Dudák 1902.

p. En.,
Josef Erben. — (Q Svoboda.)

Penn Mr.,
Boř. Prusík.

Pelhřimovský V. A.,
Václav Alexandr Pohan, čas. Č. Včela.

Pepkin Dušan Sava,
Martin Medňanský. — (Q Rizner, F.)

Peprný Bol.,
V. Petrů. — (Q Svoboda.)

Pepř R. S.,
Robert Saska, čas. Paleček I.

Pepřenko,
Hynek Majer, čas. Paleček V.

Periklides B.,
Václav Beneš. — (Q Klikar.)

Peristerius Petr,
Holub. — (Q Seydler.)

Perohryz X. Y.,
Anton Emanuel Timko, Terra incognita (Trnava 1926), — Výzkumy z mesiaca (Trnava 1924). — (Q F., Nos., Kat. 1924, 1926.)

Pessius,
Ciprian Pešín.

Pestrý J.,
Josef Koněrza.

Pestrý Jan,
J. Strakatý (divadelní pseud.)

Petar Ranko,
Rudolf Pokorný, Nemilostné písně (1879), — čas. Světozor 1871—2, Paleček 1879.

Petrinec Gjuro,
A. Pikhart, čas. Hlas národa 1909.

Petropavlovský,
Ján Izák, čas. Národnie Noviny. — (○ F.)

Petrov A.,
Ambro Pietor. — (○ F., Rizner.)

Petrovecký,
Felix Kutlík. — (○ F., Rizner.)

Petrovický Roman,
Alois St. Novák, Šleh bičíkem (Hradec Král. 1922). — (○ Nos.).

Petrovská Elena,
Božena Okrucká roz. Kompišová, Kamaráti (Turč. Sv. Martin 1920), — Rozpravky z Lučenca (Praha 1922), — V žatve (Turč. Sv. Martin 1919). — (○ Nos.).

Petrovský,
Gustáv Maršall. — (○ Rizner.)

Petrovský Julius,
Xaver B. Pelikán.

Petruškin,
Jur Kello. — (○ F.)

Petrýn Václ.,
V. Stach, překl. Royko, Historie vel. sněmu Kostnického (1785) a polemika: Sprosté kat. rozvážení nad opovážlivostí překladatele Historie Roykovské. — (○ Klikar, Seydler.)

Petřík Rostislav,
Jaroslav Zyka-Borotínský. — (○ Čelikovský.)

Petřík V.,
V. Šafr. — (○ Čelikovský.)

Petřínský Boleslav,
Adolf Velhartický.

Pevný Oldřich,
Oldřich Šmejkal, Šlépějí satyrovou (Rokycany 1913). — (○ Nos.).

pě,
Jan Purkyně. — (○ Svoboda.)

Pěnkava,
Jos. D. Konrád. — (○ Svoboda.)

P. F.,
František Prudký. — (○ Čelikovský.)

— pf. —,
Pavel Fink, čas. Nár. Osvobození a jiné denní listy.

Pfk,
Jaroslav Pantoflíček (novinářské články).

T. H.,
Pavel Hečko, čas. Sokol, Národ. Noviny. — (○ Rizner.)

Phaëton,
Havel Želanský. — (○ Seydler.)

Phagelus Písecký,
Vít Beránek. — (○ Seydler.)

Philadelfus,
Martin Zámrský.

Philadelphus Nikodem,
Nikodem Vacetinský. — (○ Svoboda.)

Philonomus,
Matouš Benešovský. — (○ Svoboda.)

Philolog,
Bohumír Dlabač. — (○ Seydler.)

Phylobog,
Bohumír Jan Dlabač, Zpěv ke cti Pia VI. (1782). — (○ Klikar.)

Phylon Aeneas,
Vlad. Roy. — (○ F.)

Pcháč J.,
Stanislav Koranda, Minutové povídky (Brno 1909), — čas. Lit. Noviny, Nár. Obzor, Hum. listy. — (○ Nos.).

Picko-Zásmucký Fr.,
František Picko (všeobecně).

Pichel,
Konrád Celtes. — (○ Svoboda.)

Pichl Karel,
Leoš K. Žižka. — (○ Naše kniha 1926, str. 193).

Pikulík,
V. J. Pokorný (všeobecně).

Pilná E.,
Iška Posnerová provd. Čvančarová. — (○ Fr.)

Pilná Milada,
Karel Čvančara, př. Knylenstierna E., Na vlastní vrub. — (○ Čelikovský.)

Pinka,
Andrej Bella. — (○ F., Rizner.)

Pinka Štefan ,
Dr. Gustav Zechenter, Žarty a rozmary (1878, 1907). — (○ F.)

Pinkl Stefan,
Dr. Gustav Zechenter.

Piov Drahotín,
Fr. Richard Osvald, Kat. Noviny. — (○ Rizner.)

Pipuškin,
Andrej Majer. — (○ Rizner.)

Piras Jan,
Jaromír Jedlička, čas. Cesta, Čas, Tribuna, Lid. noviny.

Píro,
Jan Antoš.

Pisarevský F. O.,
T. G. Masaryk, v Času 1887 kritika Vrchlického: Exulanté.

Písař N.,
Alois Spisar. — (Q, Podlaha.)

Piscenus,
Florián Barvicius. — (Q, Svoboda.)

Písecký,
J. Haser.

Písecký,
Pavel Juvenis. — (Q, Svoboda.)

Písecký,
Jan Malinka. — (Q, Svoboda.)

Písecký,
Martin Mathiades. — (Q, Svoboda.)

Písecký,
Václav Medek z Krymlova. — (Q, Svoboda.)

Písecký,
Samuel Phagellus. — (Q, Svoboda.)

Písecký,
Vít Phagellus. — (Q, Svoboda.)

Písecký,
Jan Picka. — (Q, Svoboda.)

Písecký,
Pavel Russius. — (Q, Svoboda.)

Písecký,
Jan Jiří Strejc. — (Q, Svoboda.)

Písecký B. V.,
Bedřich Vilém Spiess, čas. Besedy 1864, Květy 1866. — (Q, Seydler.)

Písecký Čechoslav Fr.,
Frant. Unger.

Písecký Jos.,
Jos. Házr (všeobecně).

Písecký Václav,
Mladič (Hladič?). — (Q, Seydler.)

Pištěk Doďa,
Theodor Pištěk, 500 K + šunka = 0. (Praha 1925), — Zrovna jako na brabence leze láska na Ference (Praha 1925). — (Q, Nos.).

Pittner Gustav V.,
V. Pšorn, čas. Jizeran (v l. 90tých), Č. Zájmy.

P. J.,
J. Plaček, Čas. Mus. Olom. 1913.

P. J. Š.,
P. J. Šulc. — (Q, Svoboda.)

pk,
F. C. Župka, čas. Hlasy z Hané.

Pk.,
František Pánek. — (Q, Čelikovský.)

Pký V.,
Václav Pokorný. — (Q, Podlaha.)

Pl.,
Jan Plavec. — (Q, Svoboda.)

—pla—,
F. C. Župka, čas. Hlasy z Hané.

Placalius,
Tomáš Plácal.

Plácel z Elbinku V.,
V. Plácal.

Plachta Jindra,
Jindřich Šolle, Paní Acetylenová s paní Šakalovou jdou na fudbal (Praha 1922). — (Q, Nos.)

Plajštift ze Štálfedrů,
Josef Šváb, Doktor Faustík a spanilá Markytka (Praha 1901), — Doktor Mastičkálek z Liliputánska (Praha 1901), — Naše dětičky Fricínek a Hedvička (Praha 1904). — (Q, Nos.).

Plavec Jan,
Adolf Červinka. — (Q, Fr.)

Plešinger Hugo,
C. Kredba, Láska Káči Rambouskové (Praha 1925). — Potíte se také? (Praha 1925). — (Q, Nos.)

Plešingerová Anna,
A. Zahradníková-Brodská, překl. Exotické povídky (1920).

Plešovský A. O.,
A. Otahal, čas. Opavský týdeník.

Plešovský Václav,
Tom. Škrdle, čas. Čech, Vlast 1883—1913.

Pll.,
Josef Pelcl. — (Q, Svoboda.)

Plojhar J. M.,
Jaroslav Kubelka, Život se vrací (1927). — (Kat. 1927.)

Plumlovská B.,
Vojtěcha Baldessari, Dětské povídky a divadelní hry: Sněhurka (1902), — Zahrada Sudiček (1903), — Krakonoš, Honza Pán (1905), — Honza v zakletém zámku (1900), — Sůl nad zlato (1901), — Svatoň a Milena (1899), — Sen vánoční (1907), — Zlatá husa (1908), — Bílé růže (1921), — Blaničtí rytíři (1921), — Horymír (1922), — Krakonoš (1904), — Matička vlast (1921), — Mikeš Lomidrevo (s Q. M. Vyskočilem) (1922), — Vánoční hra (1915), — Zvířátka a Petrovští (1924). — (Q, Nos.)

Plzeňský,
Jan Mautnanus. — (Q, Svoboda.)

Plzeňský,
Fabian Ripanus. — (Q, Svoboda.)

Plzenský Adam,
Klement. — (Q, Seydler.)

Plzenský Alois Vl.,
Al. Rirenšaft, čas. Čes. Beseda, Květy. — (Q, Seydler.)

Plzenský Ant.,
Frozin. — (Q, Seydler).

Plzenský Jan,
Jan Kerner. — (Q Seydler.)

Pobožský Jos. M.,
Josef Miškovský. — (Q Svoboda.)

Pobyt,
Daniel Lauček. — (Q F.)

Poctivý V.,
Arnošt Oliva. — (Q Čelikovský.)

Počátecký J.,
Jakub Škoda, překl. Premarey, Doktor Robin (1856), Girardini, Pokuta ženy (1867), Pokuta muže a j. — (Q Klikar.)

Počátecký Josef S.,
Josef Sládek, čas. Národní Noviny (St. Louis).

Podbělovský,
Václav Stach, Něco pro českou literaturu (1782). — (Q Klikar, Seydler.)

Podboranensis,
Václav Brosius. — (Q Svoboda.)

Podbrádelský,
Tomáš Hroš. — (Q Rizner.)

Podbrežný,
Jozef Gašparík. — (Q Rizner.)

Podbučinský,
Anton Šalát. — (Q KA.)

Podčápský,
Jan Možný, povídky pro mládež a překl. — (Q Klikar, Seydler.)

Poděbradský,
Pavel Fabricius. — (Q Svoboda.)

Poděbradský,
Václav Pok, Sborník Čechů dolnorakouských (1895). — (Q Rizner.)

Poděbradský V. O.,
Václav Pok, čas. Lumír 1862. — (Q Klikar, Seydler.)

Podhajský Jan,
Kar. Tipmann, Sirotci (1881), — Z dob velké vojny (1881), — Radyně (1882), — Sulek (1882), — Jiřík (1883), — Ave Maria (1886).

Podhorský E.,
Eduard Albert, básně v České Revui, Hlasu Národa.

Podhorský Ivan,
Ľudovít V. Rizner. — (Q Rizner.)

Podhorský Jan,
Jan Kocián. — (Q KA.)

Podhorský Jaroslav,
Bohumil Nerad.

Podhorský Vlad.,
K. Frýpes, překl. Čirikov, Vyhnanství (1917), Návrat (1918), Gorkij, Dětství (1918).

Podhradský V.,
Václav Špaček. — (Q KA.)

Podchlumský A. O.,
Antonín Okáč. — (Q Klikar.)

Podchočanský A. K.,
Karol Anton Medvecký. — (Q Rizner.)

Podchočovský,
Jozef Gašparík. — (Q Rizner.)

Podjavorinská Ľudmila,
Ľudmila Riznerová. — (Q Rizner.)

Podjesenický Bohumil,
Jan Hrubý. — (Q KA.)

Podklenský,
Tomáš Hroš. — (Q Rizner.)

Podkobútov,
Dr. Ivan Bran. Zoch. — (Q Rizner.)

Podkotelský Augustin,
Augustin Somolík, Kytice milé mládeži (Rokycany 1922), — Pomněnky sebrané po domovinách (Rokycany 1906), — (Q Nos.).

Podkozinský Jan,
Jan Kocián. — (Q KA.)

Podkriváňsky,
Daniel Miloslav Bachát. — (Q Rizner.)

Podlesák,
Augustín Paulovič, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner.)

Podlesák H.,
Jindř. Š. Baar, Museum (1889).

Podleský,
František Hlaváček.

Podlipský,
Samuel Hlaváč, čas. Nár. Hlásnik. — (Q Rizner.)

Podlipský Květomil,
Karel Jar. Erben. — (Q Svoboda.)

Podlipský Václav A. Z.,
Václav A. Zatloukal. — (Q Podlaha.)

Podolan,
Dr. Josef Janda. — (Q Rizner.)

Podolinský Branislav,
Ladislav Pauliny, Výlet do Kocourkova (1842). — (Q F.)

Podolský V.,
Viliam Pauliny-Tóth. — (Q Rizner, F.).

Podošva Dratvoslav,
Pavel Sochář, Lepiš-švec (Trnava 1923). — (Q Nos.).

Podpilský,
Anton Florek. — (Q Rizner.)

Podrokošovský,
Samuel Hlaváč, čas. Nár. Hlásnik. (Q Rizner.)

Podřipský Václ.,
Ferd. Kubeš. — (Q Svoboda.)

Podsitniansky,
Ľudovít Bothár. — (Q Rizner.)

Podsitniansky E. B.,
Erno Bohúň, Obrázky a kresby (Lipt. Sv. Mikuláš 1929). — (Kat. 1930.)

Podsvijanský,
Václav Jaromír Picek, Věstník bibliograf. 70. — (Q Klikar, Seydler.)

Podtatranský Rehor,
Uram Rehor, Husacie kosti (Turč. Sv. Martin 1908), — Srbský junák (Senice 1910). — (Q Nos.).

Podtremšínský Velebín,
Augustin Jedlička. — (Q Seydler.)

Podzniovsky G. P.,
Gabriel P. Bargár, čas. Nár. Noviny. — (Q F., Rizner.)

Podžiarsky Branislav,
Jozef Branislav Ďurjan. — (Q Rizner.)

Pohorecká Žofka,
Žofie Šebková. — (Q Svoboda).

Pohorská Leonora,
Leonora Pamrová, Listy se stromu života (Olomouc 1919). — (Q Nos., Klikar.)

Pohorský E.,
Dr. E. Albert. — (Q Svoboda.)

z Pohoře Jan,
Jan Voborník, Jan Hus (Praha 1905), — (Q Nos.)

Pohořelecký Polda,
Leopold Batěk. — (Q Čelikovský).

Pohrebník,
Andrej Bella. — (Q Rizner, F.)

Pohronský,
Frant. Kabina, Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

Pohronský A.,
August Horislav Krčméry. — (Q Rizner.)

Pohronský Emil,
Emil Černý, čas. Lipa. — (Q Rizner.)

Pohronský Miloš,
Emil Černý, čas. Lipa. — (Q Rizner.)

Poire Henri,
Emer. Al. Hruška, Nahota v umění (Praha 1932).

Pojezdný J. K., Jaromír Doležal, K osmdesátinám Dr. Vahoslava Jagiče (Vídeň 1918), — Masarykova cesta životem (1920), — Němci zmařený zájezd Sokolské župy dolnorakouské do Znojma (1919), — Vídeň (1919), — překlady: A. P. Čechov, Drama na lovu (Hradec Králové 1912), týž, Z mladých let (1923), Svet. Čorovič, O lásce a životě v Hercegovině (1911), týž, Ve chvílích klidu (1911), Ivan F. Naživin, Rudá mlha na Rusi (1928), týž, V blázinci (1910), Felix Salten, Bambi (1928), G. Zápolská, Morálka paní Dulské (1910). — (Q Nos.)

Pojišek Jiří,
J. T. Urbánek, O pokladě na Rukštejně (Telč b. r.), — Petré příhody sv. Petra (Telč 1922). — (Q Nos.)

Pokorný,
E. Dlouhý. — (Q Svoboda.)

Pokorný K. M.,
Karel Pokorný. — (Q KA.)

Pokorný Lad.,
Emanuel Lešehrad, překl. S. Marden, Klid, síla, blahobyt (1912).

Pokorný-Pikulík Josef Václav,
Václav Josef Pokorný, Nadarmo (Kutná Hora 1919). — (Q Nos.)

Pokrievka Dobroslav,
Pavel Socháň, Ach, tie slúžky (Trnava 1923). — (Q Nos.)

Pokuta Juro,
Juraj Kalmár, Pokutovo listy a iné spišské klapancie (Sp. N. Ves 1924). — (Q Nos.)

Pol Š. C.,
H. Špolc, Pasažeři i konduktéři (Praha 1913), — Slečna Táňa (Žižkov 1916). — (Q Nos.)

Polabská Tereza,
Tereza Gošičová, Domov a škola (Karlín 1914), — Dvé povídek (Praha 1910), — Paní maminka (Praha 1908), — Pastorkyně a jiné povídky (Praha 1906), — Patero povídek (Praha 1907), — Ve škole i doma (Praha 1906), — Z dob mládí Karlín 1910). — (Q Nos., Svoboda.)

Polabský,
Arnošt Schwab.

Polák-Blár Karel R.,
Karel R. Polák, Na cestách radosti a štěstí (Praha 1925). — (Q Nos.)

Polan Bohumil,
Bohumil Čuřín, Se Stanislavem K. Neumannem (Praha 1919), — čas. Pokrok. Revue VI.-X., Cesta III., Divadlo IX., X., Čas. pokrok. student. XII., XIII., Kmen III., Nové Čechy I.-VI., Pramen I.-III., Přerod I., Lumír, Květy, Jeviště I., Scena I., Samostatnost, Nová Doba. — (Q Nos.)

Polavský A.,
Frant. Ročen. — (Q KA.)

Polda A. H.,
Ant. Podlaha, koresp. s Fr. Kottem.

Polehradský F. J.,
Fr. Jos. Řezáč, Mluvnice s pravopisem (1849), — Nový obraz zemí čsl. (1850), — Obraz země české (1848), — překl. Xenofon, O správě Athenské obce (1849). — (Q Klikar, Seydler.)

Polenský Fr. P.,
Frant. Poimon. — (Q Seydler, Podlaha.)

Polenský Karel,
Vlad. Knittl.

Polenský Zdeněk,
Zdeněk Knittl, čas. Máj 1905.

Poličský J. V. M.,
Josef Václav Justin Michl, čas. Včela, Květy, Čas. Čes. Musea, Čas. katol. duchovenstva.

Polnensis,
Jan Ortopaeus. — (Q Svoboda.)

Polom J. B.,
Jan Beránek, Ballady a dojmy slovenské (1910), — čas. Švanda Dudák (1898), Osvěta (1890, 1892, 1895, 1898, 1899), Máj (1910), Zlatá Praha (1898), Květy (1888, 1891).

Polom Jiří,
Jakub Deml. — (Q KA.)

Poľský Dlhomír,
Andrej Majer, čas. Kresťan, Slov. Pohľady. — (Q Rizner.)

Polonus (Pelčický) Valentin,
Polák. — (Q Seydler.)

Pomucký,
Alexandr Berndorf.

Pondelský,
Michal Bodický. — (Q Rizner F.)

Pondró,
Josef Gašparík. — (Q Rizner.)

Poněta B.,
Bohumil Šťastný. — (Q KA.)

Ponětovský B.,
Bohumil Šťastný. — (Q KA.)

Ponrepo Viktor,
Dismas Šlambor, Moderní salonní kouzelnictví (Karlín 1903). — (Nos.)

Poppée Dolfina,
Adolphine Popperová (společně s Adolfem Zelinkou), Tajemství písma (1897), — Učebnice grafologie (Praha 1922). — (Nos.)

— pop —,
Přemysl Plaček.

Popelka Biliánová,
Marie Popelková (všeobecně).

Popelková,
Anna Krystinová. — (Q Svoboda.)

Porcius Vodňanský Václav,
Václav Prasátko (srv. V. Mostecký, O českém spisovateli V. P. V. Otavan, 1919, str. 105).

Porub J. B.,
Ján Burian. — (Q Rizner.)

Porubský J. B.,
Ján Burian, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

Pořanský V. O.,
V. Peisker, čas. Pokrok (1894). — (Q Klikar.)

Pořický H.,
Hugo Demartini, Úryvek z dějin živnosti kominické (Praha 1923). — (Nos.)

Poříčský J.,
Jos. Hübner, čas. amer. Slovan, amer. Ochotník v letech 80tých.

Poskok Vitolid,
Václav Brosius, Koule Davidova (1589).

Posolda Jakub,
Josef Hofer. — (Q Svoboda, Podlaha.)

Pospíšil-Branišovský Jan,
Jan Pospíšil, Poučení zřízencům železničním, utrpěvším úraz a jich pozůstalým (Praha b. r.). — (Q Nos.).

Postumus,
Viktor Dvorský, Sladký temný východ (Praha 1925). — (Q Nos.)

Pošumavský A. S.,
Antonín Svoboda, Mistr Jan Hus (Praha 1914), — Kristus vítězí (Brno 1924), — Několik listů z křesťanských dějin českých (Praha 1917), — Prodané oběti (Praha 1917), Vyděděnci (2. vyd. 1926), Cesta k srdci vede žaludkem (Brno 1928), — Dědictví otců zachoval's nám, Pane (Brno, 1928), — Pokoj lidem dobré vůle (Brno 1928). — (Q Nos., Kat. 1926, 1928.)

Potápka Arne,
Fr. Procházka. — (Q Svoboda.)

Potokinova B.,
Jan Botto ml. — (Q F.)

Poustka Václav,
Jan V. Prokop, Zeměpis pro mládež.

Poutník,
Max Regal. — (Q KA.)

Poutník,
Josef Sedlák, Buď vůle tvá, (Nová Říše 1927), — Gotické sny (N. Říše 1927), — Hlas její písně (N. Říše 1927), — Hlas jihu (N. Říše 1927), — Hovory s věčností (N. Říše 1927), — Hvězdy Tvých smutků a nadějí (N. Říše 1927), Srdce tichá (N. Říše 1926), — V zajetí touhy a života (N. Říše 1927), — Za jižním sluncem (N. Říše 1925). — (Q Nos., Kat. 1928.)

Považan,
Ľudovít V. Rizner. — (Q Rizner).

z Považia Mikuláš,
Mikuláš Dohnány, čas. Slov. Pohľady, Orol Tatranský. — (Q F.)

Považský Ivan,
Ľudovít V. Rizner. — (Q Rizner).

Považský Ľ. V.,
Ľudovít V. Rizner. — (Q Rizner.)

Považský P.,
Pavel Roy. — (Q, Rizner.)

Povolný Marek,
Arnošt Procházka, Moderní Revue sv. 20. (1908). — (Q, Kr.)

Powaga,
Arnošt Procházka, čas. Lit. Listy roč. XIV. (1893). — (Q, Kr.)

Pozd. Jar.,
Pavel Turčan. — (Q, KA.)

Požár Jan,
Filip Cvetler, Dům „U Jelena" (Praha 1910), — Do tří věků (Praha 1927). — (Q, Nos.)

— pp,
Prokop Šup, Čert a Káča (Brno 1907), — Z vývoje sociálního pojišťování (Brno 1908). — (Q, Nos.)

P. P.,
Celestin Frič. — (Q, Svoboda.)

P. P. Z.,
Petr Pavel Zgúth. — (Q, F.)

— p + q,
Emil Frida, čas. Hlas Národa (1888).

P. + Q,
Emil Frida, čas. Hlas Národa (1888).

Pracký,
A. B. Koudelka.

Pragenus,
Jan Zahrádka. — (Q, Svoboda.)

z Prahy Jan,
Jan Nep. Druchsa. — (Q, Seydler.)

z Prahy Jan Václavův,
Jenek z Prahy. — (Q, Svoboda.)

z Prahy Karel,
K. Vrátný, Secretos del Laberinto (1871). — (Q, Svoboda.)

z Prahy (de Prag, Pragensis) M. Jan,
Šindel. — (Q, Seydler.)

Prachatická V.,
Věra Vášová.

Prachatický,
Petr Hebes. — (Q, Svoboda.)

Prachatický,
Barlal. — (Q, Svoboda.)

Prachatický J. R.,
Julius Roth. — (Q, Seydler.)

Prachatický J. V.,
Jan Váňa, čas. Paleček V.

Pravda,
Dr. Ján Kohut, čas. Kat. Noviny. — (Q, Rizner.)

Pravda, E. J.,
Ed. Jelínek, Slov. Sborník III. — (Q, Klikar.)

Pravda Fr.,
F. S. Frabša.

Pravda František,
Vojtěch Hlinka (všeobecně).

Pravda Ivan,
Jakub Arbes, čas. Šotek 1881, Nár. Listy 1888. — (Q, A.)

Pravda Jan,
Václav V. Jeníček. — (Q, Svoboda.)

Pravda Justicius,
Jakub Arbes, čas. Šotek 1881. — (Q, A.)

Pravda ľudu,
Marie Holuby'ová. — (Q, F.)

Pravda Václav,
Jakub Malý, Mezi vzkříšením (1863). — (Q, Klikar, Seydler.)

Pravdodatný Pravoslav Pravdomil,
Jan Roškot, Patronátní právo (1887). — (Q, Svoboda.)

Pravdomil,
Andrej Hlinka. — (Dot.)

Pravdomil Josef,
Josef Himmer, Češi a Němci v Čechách (Slaný 1904), — S pravdou ven (Praha 1908). — (Q, Nos., Podlaha.)

Pravdomil P. D.,
Dionýs Pavlovič. — (Q, Rizner.)

Pravdomluv,
Jozef Buday. — (Q, Rizner.)

z Pravdomluvovic Ondřislav,
Andrej Šoltys. — (Q, Rizner.)

Pravdomluvný,
Jozef Gašparík. — (Q, Rizner.)

Pravdus Justicius,
Jakub Arbes, Český poslanec v županu. Šotek, 1881. — (Q, A.)

Pravoľub,
Samuel Štefanovič. — (Q, Rizner).

Pravoslav,
Jozef Podhradský. — (Q, Rizner, F.).

Pravoslav Justin,
Ján Izák, čas. Národnie Noviny. — (Q, Rizner).

Pravý Ivan,
Aug. Eug. Mužík, čas. Švanda Dudák 1895.

Pražák V. J.,
Václav Johanis, čas. Zdraví, Svépomoc, Pojištěnec.

Pražan,
Václav Kandidus. — (Q, Svoboda).

Pražský,
Mikuláš Gellenius. — (Q, Svoboda).

Pražský,
Ant. Hoffmannus. — (Q, Svoboda).

Pražský,
Jan Chocholius. — (Q, Svoboda).

Pražský,
Jiří Jan Longolius. — (Q, Svoboda).

Pražský,
Jiří Meussnerus. — (Q, Svoboda).

Pražský,
Havel Patian. — (Q, Svoboda).

Pražský,
Václav Paulinus. — (Q, Svoboda).

Pražský,
Řehoř Venceslaides. — (Q, Svoboda).

Pražský,
Matěj Vošitka. — (Q, Svoboda).

Pražský E. J.,
Eduard Jelínek, Historické humoresky (1885), čas. Paleček 1882. — (Q, Klikar).

Pražský Fr.,
Frant. Dlouhý. — (Q, Klikar).

Pražský Jiří V.,
A. Kožmínová.

Pražský Josef,
Josef Prokop Kubička. — (Q, KA.).

Pražský J. P.,
Jos. Procházka, čas. Budoucnost 1877 až 1879.

Pražský P.,
Pavel Židek. — (Q, Svoboda).

Pražský Sudimír,
Václav Jul. Kafka, čas. Švanda Dudák 1890. — (Q, Svoboda).

Pražský V.,
Vilém Prágr, Písecké sloupky (Vápenný Podol 1928). — (Kat. 1928).

Pražský Václav,
Josef Macas, Ballady o válce (Praha 1915). — (Q, Nos.).

Predsitniansky,
Ľudovít Bothár. — (Q, Rizner).

Preroviensis,
Jan Blahoslav. — (Q, Svoboda).

Priateľ mládeže,
Pavel Gallo, Silospyt pre slovenské ľudové školy (Prešov 1919). — (Q, Nos.).

Priateľ školskej mládeže,
Ján Bežo, Biblické historie pre nižšie triedy evanj. a v. počiatočných škôl (Trnava 1922). — (Q, Nos.).

Prieplavän,
Jozef Podhradský. — (Q, Rizner).

Prietržský Kvetoslav,
Jozef Holub, čas. Nár. Hlásnik. — (Q, Rizner).

Princ E.,
Zdeněk Kalista. — (Q, KA.).

Principie Satanella,
Jakub Arbes, Adamitský ples v českém divadle (Šotek 1880). — (Q, A.).

Prítomný,
Stanislav Kianička. — (Q, Rizner).

Prix,
Liboslav Šimon. — (Q, KA.).

Pro,
Dr. F. X. Procházka. — (Q, Svoboda).

Proboštovský F.,
Frant. J. Havelka. — (Q, KA.).

Proboštů Vojtů,
Vojtěch Kudlata, Letní sídla lázeňská (Klatovy 1903), — Klatovy — město královské (Klatovy 1903). — (Q, Svoboda).

Progressista,
Jaroslav Stuchlík. — (Q, KA.).

Procházka J.,
František Bačkovský, Prostonárodní říkadla (Praha 1890), — Sto pohádek (Praha 1904), — Stručné dějiny písemnictví českého (Praha 1906). — (Q, Nos.).

Procházka Josef,
Josef Kubišta, čas. Osvěta 1876, 1883, 1890. — (Q, Svoboda).

Procházka Leopold,
Arnošt Procházka, Šaškova Moravská bibliotéka, dílo 59 (1894). — (Q, Kr.).

Procházková Jaroslava,
Jan Misárek. — (Q, Svoboda).

Prok,
Jan Prousek. — (Q, Svoboda).

Prokop,
Frant. S. Procházka. — (Q, KA.).

Prokop František,
František Mlíčko, Kristus! Bůh! (Praha 1904). — (Q, Nos., Podlaha).

Prokop Jiří V.,
Amálie Kožmínová-Cimrhanzlová, Naši kluci (Praha 1912), — Zatoulané štěstí (Praha 1914), — Zápas (Pr.-Karlín 1917), — čas. Čes. Deník, Plzeň. Listy. — (Q, Nos., Dot.).

Prokop Ladislav,
Prokop Ladislav Procházka, Otázka (Praha 1910), — Sen lesa (Praha 1907). — (Q, Nos.).

Prokop Václav,
Václav Vilém Štech, Drážďany (Praha 1906). — (Q, Nos.).

Prokš J.,
A. Pikhart, čas. Paleček 1896.

Prokšová Karla R.,
Karla Geussová, Povídky z vesnického života (Holešov 1925), — Rézini ženiši (Olomouc 1925), — Slaboši (Praha 1925). — (Q, Nos.).

Prometheus,
Andrej Chrobák, čas. Horň. Slov. Noviny. — (Q, Rizner).

Promyk H.,
Hanuš Sedláček, Náboženství a klerikalism (Praha 1920). — (Q, Nos.).

Prokop z Bohutína,
O. Wagner, Ve šlépějích Krameriusových (Telč b. r.), — čas. Naše Doba 1904, 1908.

Prorok J.,
Andrej Halaša. — (○ Rizner, Svoboda).

Prostějovský,
Staugk J. — (○ Svoboda).

Prošek Jan,
Jan Janáček, čas. Topičův Sborník 1909.

Proteus,
Alois Skoumal. — (○ KA.).

Protiva,
A. Pikhart.

Protiva Liška,
Ant. Fux.

Prozor,
J. V. Hirsch, Stručná učebnice společného spisovného jazyka slovanského (Pardubice 1925). — (○ Nos.).

Prst,
Karel Mašek. — (○ Svoboda).

Pručackij N.,
L. O. Linovský. — (○ Svoboda).

z Průhonu Karel Zdenko,
K. J. Zákoucký.

Průtik,
Jozef Gašparík. — (○ Rizner).

r — rý,
Artur M. Tuma (v časopisech).

Př.,
František Přibil, čas. Nár. Politika.

Předměstský Václav,
Václav Šolc, čas. Lumír. — (○ Seydler).

Přehořovský Bohdan,
Karel Kadlec, čas. Hlas Národa, Národní Listy.

Přeloučský Tůma,
Tomáš z Přelouče. — (○ Svoboda).

Přemysl J. V.,
Čeněk Slepánek, Črty z Ruska a odjinud (Praha 1909). — (○ Nos.).

Přerovský,
Jan Blahoslav. — (○ Svoboda).

Přerovský,
Jan Thomaides. — (○ Svoboda).

Přerovský V.,
A. Pikhart.

Přeštický,
Šebestián Aerichalcus. — (○ Svoboda).

Přeštický,
Jan Kudlata z Javořice. — (○ Svoboda).

Přeštický J. V.,
Josef Volf, Karel Havlíček Borovský (Praha 1906). — (○ Nos.).

Převor I. (Ivan),
Ivan Bureš, překl. Priápské písně (1925), Poggius, Facécie (1928), a v časopisech.

Přibík Zdeněk V.,
Josef Kopáček, Srdce a zvony (Praha 1922), — Šťastní a obětovaní (Praha 1924), — Na pokraji ráje (1927), — Nad miliony (Praha 1929), — Pod třemi vrchy (Praha 1928), — Zázraky duše (Břeclava 1929). — (○ Nos., Kat. 1928, 1930).

Příborský J.,
J. Kratochvíl, Vzorné řády, pravidla a instrukce pro samosprávné úřadování (Praha 1912). — (○ Nos.).

Příbramský Karel M.,
Karel Mečíř, V tenatech (Praha 1922). — (○ Nos.).

Přibyl Jožka,
Jos. Pospíšil, Evropa (Brno, 2. vyd. 1920), — J. A. Komenský, „apoštol mládeže" (Brno 1920), — Patero dílů světa (Brno 1922), — Republika československá (Brno, 16. vyd. 1925). — (○ Nos.).

Přibylová Olga,
Pavla Moudrá, čas. Ženský Svět, Nár. Listy, Šv. Dudák 1896, 1898.

Přibyslav Zdeněk,
Zdeněk Přibík, Cestou k velikému míru (Praha 1922), — Uprostřed života (Praha 1926). — (○ Nos.).

Přibyslavský,
Jindřich Hošek. — (○ Svoboda).

Přibyslavský J. F.,
Jan Filip. — (○ KA.).

Příhoda Method,
Ignát Zháněl, čas. Hlas 1886—87.

Přílba J.,
Emanuel Lešehrad, překl. J. Peladan, Umění státi se Magem (1920).

Příleská Marie,
Marie Blažková, Mocnější pouta (1925), — Očkování proti lásce (1930), — Pinkoš (1931), — Z Dušanových pohádek (1931). — (○ Nos.).

Přímý Kristoslav,
Cyrill Method Höschl, Co je dovoleno muži, když miluje (Hradec Králové 1916), — Glosy k problému očkování (Klatovy 1922), — Jiskry (Klatovy 1919), — Klíč ke štěstí, zdraví, kráse, moudrosti a spáse (Klatovy 1917), — Moc modlitby (Klatovy 1923), — Otázka výživy a vitaminy (Klatovy 1925), — V čem spočívá milování? (2. vyd. Klatovy 1920), — Vzbouřené živly (Klatovy 1922), — Za vyšším cílem (Klatovy 1923), — Základy praktické frenologie (Klatovy 1924), — Životní moudrost (Klatovy 1914), — Manželství (Klatovy 1927), — Věda o dechu a vědomí duše (Klatovy 1927), — čas. Vesna, Ml. Proudy, N. Kultura a j. — (○ Nos., Kat. 1927).

Přímý Verus,
Václav Štech.

Přival V.,
Jan Jaroslav Cekl (všeobecně).

Pseudo Arbes II.,
Jakub Arbes, Z duševní dílny žijících autorů českých, Švanda Dudák 1888. — (O↘ A.).

Psohlavý Jan,
Jindřich Š. Baar, Rodnému kraji (1903). — (O↘ Čelikovský).

Pšenka R. J.,
Rudolf Jan Pšenička, Román afrického legionáře (1909), — čas. Topič. Sborník 1913, Světozor 1913.

P. Š. T—ý,
Š. Tichý. — (O↘ Svoboda).

P. T.,
Peter Tomkuljak? — (O↘ Rizner).

Ptáčník B.,
F. X. Šalda.

Puč et Cie,
Jaroslav Hanka, Poznámky k malým a veľkým udalostiam (Bratislava 1922). — (O↘ Nos.).

Pudil Karel,
Jakub Arbes, překl. Tadeáš Bulgarin, Paměti titulárního rady, Slovanský Kalendář na r. 1872. Ve prospěch holoubků a holubiček, Šotek, 1883. Moták, Lumír 1873. — (O↘ A.).

Pudlač Jiří,
Arnošt Procházka, Moderní Revue sv. 17 a 18, 1906. — (O↘ Kr.).

Pudlač K.,
Arnošt Procházka, překl. Mirbeau, Špatní pastýři, Knihy dobrých autorů č. 13, Knihovna Moderní Revue, 1906. — (O↘ Kr.).

Pudlač Leopold,
Arnošt Procházka, Symposion, překl. Nietzsche, Antichrist, Knihy dobrých autorů č. 5. — (O↘ Kr.)

Puella Classica,
Josefa Marečková (všeobecně).

Pukanský S. K.,
Samo Kupčok. — (O↘ Rizner).

Puklík Kapihorský Eneáš,
Josef V. Pokorný-Pikulík, Veselá historie o výpravě křižácké do Čech (Chotěboř 1901). — (O↘ Nos.).

Pulda,
Josef Fulda, div. hry a překl.

Pume Dr.,
Jan Marek. — (O↘ Čelikovský).

Puritán,
Pavel Stacho, Z našich mlýnov (Ružomberok 1915). — (O↘ Nos., F.).

Purkarecký J. H.,
Jan Hůla, čas. amer. Hlas (O↘ Habenicht, Dějiny Čechů amerických).

Pursimuove E.,
Václav Vladimír Zelený, Nestranné slovo o Nár. divadle (Praha 1885). — (O↘ Klikar, Seydler).

Pustiměřský J. F.,
J. Funtíček. — (O↘ Klikar).

Pustímský Slavomír,
Aleš Balcárek, Pozůstalé básně (1862), — čas. Lumír, Hvězda Olomoucká, Opavský Besedník, almanach Dunaj.

Puškvorec Ph. Dr.,
Filip Drha, Na horké půdě (1902), — čas. Humor. Listy. — (O↘ Svoboda).

P—y E.,
Emanuel Vávra.

P . . . ý V.,
Václav Pokorný. — (O↘ Podlaha).

Pýr C. L.,
Celestýn Rypl. — (O↘ KA.).

Pyšišvor Emanuel,
Dr. Jos. Hubáček, čas. Humor. Listy.

p. z. h.,
Peter Kellner. — (O↘ Rizner).

P. Z. H. (P. Z. Hostinský),
Peter Kellner. — (O↘ Rizner).

Q

q,
Jaromír Borecký, čas. Nár. Listy.

q.,
Karel Velemínský, čas. Naše Doba, Čas, Táborská Jiskra a j.

—q—,
Jaromír Borecký. — (O↘ Svoboda.)

Q. M. V.,
Dr. Quido Maria Vyskočil. — (O↘ Svoboda.)

Quelqu'un,
Marie Poppeová. — (Q KA.)

Quidam,
Jindřich Šimon Baar, čas. Čech 1916—17.

Quidam,
Jan Emler.

Quidam,
Krištof Charvát, čas. Cirk. Listy. — (Q Rizner.)

Quidam,
Emil Frida, čas. Pokrok 1886, Lumír 1892. — (Q Klikar.)

Quidam,
Krista Nevšímalová, čas. Rozhledy 1904.

Quidam,
Antonín Pimper. — (Q KA.)

Quidam,
Dr. F. X. Šalda, čas. Volné Směry 1906. — (Q Svoboda.)

Quidam,
Jaroslav Zyka-Borotínský.

Quirit Jean,
K. H. Hilar.

Quispiam,
Krista Nevšímalová, čas. Rozhledy 1904, 1906.

Quos ego,
Emil Frida, čas. Lumír 1886.

Quo Usque,
Karel B. Mádl, Divadelní tyranie (Praha 1901). — (Q Nos.)

R

—r,
Julius Bodnár, čas. Slov. Pohľady, Stráž na Sione. — (Q Rizner.)

—r,
R. J. Kronbauer. — (Q Svoboda.)

—r,
Josef Mach. — (Q Svoboda.)

—r—,
Samuel Ormis. — (Q Rizner.)

—r—,
Vinc. Prasek.

R.,
L. Huttrová, čas. Český západ.

R.,
Václav Tille, čas. Nár. Listy 1913.

—ra—,
Jar. Dinoký, čas. Č. Slovo.

Ráb Ach. Ot.,
Josef Bartocha, čas. Pozor.

Ráb A. T.,
Boh. Bárta. — (Q Svoboda.)

Ráb Václav,
V. Raab. — (Q Svoboda.)

Ráček Jaroslav,
Jaroslav Radimský. — (Q KA.)

Rada A.,
August Zlonický, Obrázky z Wöllersdorfu (Jičín 1916). — (Q Nos.)

Rada Eduard,
Rudolf Ekštein. — (Q Fr.)

Radenský Bohuš,
J. V. Bohuslav, čas. Nár. Listy, Čes. Politika (v letech devadesátých). — (Q Klikar.)

Radil K.,
Karel Randé. — (Q KA.)

Radim,
František Soukup. — (Q Čelikovský.)

Radim,
Raymund Vymetal. — (Q KA.)

Radimov J. B.,
Jindřich Bartoš, Karel Marx, učitel proletariátu (Brno 1920). — (Q Nos.)

Radimský Oscar,
O. Hůrka. — (Q Svoboda.)

Radislav,
Jan Racek. — (Q Svoboda.)

Radius,
Otto Rádl. — (Q KA.)

Radlinský Miloš,
Vinc. Prasek. — (Q Klikar.)

Radmir A.,
Jozef Kompánek, čas. Cyrill a Method. — (Q Rizner.)

Radnický F. A.,
Petr Fingl (kalendáře).

Radoň F. X.,
Karel Štella, Protestantismus a povaha českého národa (Praha 1903). — (Q Nos., Podlaha.)

Radostický J. P.,
Josef Pilnáček. — (Q KA.)

Radostov J.,
Josef Košín. — (Q Svoboda.)

z Radostova J. K.,
J. Košín z Freudenfeldu. — (Q Seydler.)

Radotínský,
Václav Švácha. — (Q KA.)

Radovan Jiří,
Karel Scheinpflug, čas. Květy 1906, Osvěta 1896. — (Q Svoboda.)

Radslav,
Jan Racek. — (Q Svoboda.)

Radvanovský Aleš,
Aleš Knap, Panstvo jede na Potštýn (Kutná Hora 1926), — Potštýnské písně (Kutná Hora 1926), — Směnka (Kutná Hora 1926). — (Q Kat. 1926.)

Radvanský Aleš,
Aleš Knap Radvanovský. — (Q KA.)

Radványi,
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. — (Q Rizner.)

Radzivill,
Frant. Picko (časop. příspěvky).

Rafael Arcanus,
Josef Šimánek.

Rajecký,
Jur. Slota. — (Q Rizner, F., Svoboda.)

Rajecký,
Andrej Škrábik, Ján Hus ve svetle pravdy (Trnava 1923), — Úvod do reči slovenskej (Nitra 1919). — (Q Nos.)

Rajská Anna,
Anna Turnovská, roz. Forchheimová. — (Q Seydler.)

Rajská Antonie,
Bohuslava Čelakovská, roz. Reiszová. — (Q Klikar.)

Rak,
Josef J. Fikar (v časopisech hospodářských v době válečné.)

Rak Ar.,
J. Novák. — (Q Klikar.)

Rak L. E.,
Karel Sládek, čas. Reklama.

Rak S.,
Svatopluk Čech, Vánoční sen. Zlaté klasy IV. (1864). — (Q Fl.)

Rakous Vojtěch,
Vojt. Oesterreicher (všeobecně). — (Q Svoboda.)

Rakovec R.,
R. Dubový, čas. Opav. týdeník.

Rakovnický,
Tomáš z Javořice. — (Q Svoboda.)

Rakovnický,
Václav Kohout. — (Q Seydler.)

Rakovnický,
Jiří Střípek. — (Q Svoboda.)

Rakovnický,
Jiří Sušil. — (Q Svoboda.)

Rakovnický Martin,
Martin Faberius. — (Q Svoboda.)

Rakovnický z Prahy,
Jan Bakovský. — (Q Svoboda.)

Rakovničan,
Martin Faberius. — (Q Svoboda.)

Rakovník,
Tomáš z Javořice. — (Q Svoboda.)

Rakovský Jan,
Jan Bakovský. — (Q Svoboda.)

Rameš Jan,
Jaroslav Rozvoda, překl. H. Bojanowski, Běda přemoženým, H. Mniszková, Malomocná, H. Filochowska, Žena se zlatou maskou, B. Prus, Faraon, M. Rodziewiczówna, Devajtis. — (Q Naše kniha 1920, str. 126.)

Rampach Jaroslav,
Eugen Stoklas, Večer (Litovel 1913), — Září (Zábřeh 1912). — (Q Nos., KA.)

Rank Karel,
Zdeněk Bár. — (Q KA.)

Ranko Petar,
R. Pokorný. — (Q F.)

Ranský L. S.,
Leopold Romedius Stírský. — (Q Svoboda.)

Rantovský Milosl.,
Jos. Fr. Rautenkranz, erot. a humor. básně v čas. Hlasatel a Hrom. Prvotinách. — (Q Svoboda.)

Rant. U. S.,
Jar. Sutnar. — (Q Svoboda.)

Rapídný Lad.,
Bohdan L. Tyšler. — (Q Klikar.)

Rašina,
Andrej Kmeť. — (Q Rizner.)

Rataj Antonín,
Bohdan Klineberger, Neumřel Velký Pan (Praha 1931).

Ratibor,
Vinc. Prasek. — (Q Klikar.)

Rauštecká S.,
Vlastimila Karlasová. — (Q KA.)

Ravek K. D.,
Václav Kadeřávek, uměl. kritiky v čas. Rozhledy. — (Q Klikar.)

Rayon,
L. Strahl, čas. Besedy Času 1909.

Ráz Jiří,
Jiří Chaloupecký, První zákl. čes. pravopisu (1922).

Ráz Josef,
Jan Cibuzar.

Razov Saša,
Vladimír Kožušníček, Na co jako okouni všichni lidé okouní (Praha 1922), — kuplety. — (Q Nos.)

Ráž Karel,
Gustav Hubáček. — (O, Čelikovský.)

Ráž Petr,
Josef Nesnídal. — (O, KA.)

Ražek Viktor H.,
Emmerich Alois Hruška, Judita (Žižkov 1920), — Knížka pro dámy (Praha 1920), Pánská knížka (Praha 1922), — Román kurtisány (Žižkov 1920), — Stará Praha v písničkách (Praha 1917). — (O, Nos.)

—rb,
Adolf Srb. — (O, Svoboda.)

—rča,
Max Kunert, čas. Ostravský deník.

Rectus,
J. Hofer, čas. Pozor 1902.

Rectus,
Josef Nesnídal. — (O, KA.)

Red.,
Josef Müldner. — (Dot.)

Redaktor,
Ignát Herrmann. — (O, Svoboda.)

redaktor,
Ferd. Hiller. — (O, Svoboda.)

Regnar,
Arne Novák. — (O, KA.)

Regnard Paul,
František Kupka. — (O, KA.)

Reglus,
Jan Želetavský.

Regnis V.,
Vilém Singer, Veselý úpadek (Praha 1924). — (O, Nos.)

Regulus,
Jakub Arbes. — (O, A.)

Regulus,
Klement Králík. — (O, KA.)

Reich Bystřický Edvard,
Edvard Reich, Proč máme zvelebovati naše ovocnictví (Tábor 1905). — (O, Nos.)

—rek,
A. M. Marek. — (O, Svoboda.)

Rek Frank,
František Rek. — (O, KA.)

Rektor K. O.,
Antonín Machát. — (O, KA.)

Remi,
Edward Müller (v novinách).

Rémy W. A.,
Vilém Mayer.

Rémys Jos.,
Jos. Fel. Špaček. — (O, Podlaha.)

Renata Š. J.,
Václav Davídek. — (O, KA.)

Renatus Quido F.,
Václav Červinka, Marinka (1884), — Jarní bouře (1893), — Život dle mé obraznosti (1906), — čas. Neděl. listy 1894 až 1896, Květy 1888, 1892, Osvěta 1904, Lumír 1897, Život 1906, Nár. Politika 1915. — (O, Klikar, Nos.)

René,
J. Kuffner. — (O, Svoboda.)

René Fr.,
František Just. — (O, KA.)

Renfuk,
Karel Kuffner.

Renié St.,
Rudolf Steiner, Štěstí, jeho podstata a zdánlivost (Praha 1920). — (O, Nos.)

Renuarb D. W.,
D. W. Brauner.

Repete,
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. — (O, Rizner.)

Reš D.,
Emil Švagr, čas. Česká Demokracie.

Rešetar Jakob,
Stanko Vráz. — (O, Svoboda.)

Retniev Jan,
Miroslav Vintr, Boj o nový honební zákon (Hradec Králové 1926). — (O, Kat. 1927.)

Révin Oskar,
Adolf Veselý. — (O, KA.)

Revka V.,
Vladimír Mičátek, čas. Národ. Noviny. — (O, Rizner.)

Revo,
Adolf Gajdoš. — (O, KA.)

Ribaldus Peruanus (Petrus),
Michal Pečka z Radostic.

Ribor Fr.,
Václav Špaček, Cesta k nebesům (1910). — Svatý Prokop (1910.)

Riedl-Německobrodský,
Ladislav Riedl. — (O, Čelikovský.)

Rien de Sainte Madelaine,
J. Sešín. — (O, Svoboda.)

Richardson,
Antonín Vančura, Režisérův zápisník (Brno 1923), — Rozřešme českou divadelní otázku (Brno 1922). — (O, Nos.)

Richi,
Richard Russ, Děvče mého srdce (Praha 1910.) — (O, Nos.)

Richmburský,
František Heyduk. — (O, Svoboda.)

Richnovicus,
Jiří Rychnovský. — (O, Svoboda.)

Rimavský Janko,
Jan Bradňan, čas. Nár. Noviny. — (O, F.)

Rimavský Janko,
Ján Francisci, Slovenskje povesti (1845). — (O, F.)

Rímsky,
Erno Bohúň, Vörösmartyová žije? (Trnava 1928), — Nový zázrak boží (Trnava 1927). — (Q, Kat. 1928, 1930.)

Rišavec Řehoř,
Kar. Jonáš.

Rivulus (Žlutický) Jan
Jan Potůček. — (Q, Seydler.)

Rix Tom,
Jiří Balda. — (Q, KA.)

R. J. V.,
Rudolf Jan Vonka.

R. M.,
Rudolf Medek. — (Q, Svoboda.)

R+n,
J. Viktor Rohon. — (Q, Svoboda.)

R—n,
Viliam Pauliny-Tóth, čas. Nár. Hlásnik — (Q, Rizner.)

R. N.,
Ján Černoch, čas. Kat. Noviny.

R. N.,
Rudolf Nešvera, čas. Humor. Listy.

Rnavský T.,
František Kačer, Otec a syn (Spišská Nová Ves 1923.) — (Q, Nos.)

Rob (Ján Rob),
Ján Poničan, čas. Pravda, Ml. Slovensko.

Robin L.,
Jakub Arbes. — (Q, A.)

Robert Radius,
Bedřich Čurda-Lipovský, čas. Duch Času, Rudý Kraj, Volné Slovo, U rodného krbu, Hlubina, Moravský buditel, Lidová osvěta a j.

Robur,
Otakar Moravec, čas. V boj, — O naší zahraniční armádě v Italii (Kolín 1923). — (Q, Kat. 1923, KA.)

Robur le Conquérant,
Milan Fučík.

Robuš M. K.,
Metoděj Kotásek, Otrávená krev (Brno 1929). — (Q, Kat. 1930.)

Roden Josef,
Josef Rebec (všeobecně). — (Q, KA.)

Rudol'ub,
L'udovít V. Rizner. — (Q, Rizner.)

Radomil Igrín,
Ján Galbavý, čas. Pešť-Budín. Vedomosti. — (Q, F.)

Roger,
G. R. Opočenský. — (Q, Svoboda.)

Roháč,
Fr. Barvič, čas. Blaník. — (Q, Hýsek, Lit. Morava.)

Rohnický J. Č.,
Josef Čurda. — (Q, Klikar.)

Rohovský K.,
Jan Kuška.

Rohoznický F. P.,
František Petera. — (Q, Seydler, Klikar.)

—roch—,
Fr. S. Procházka. — (Q, Svoboda.)

Rocher Karel,
Karel Skála, Praktická mluvnice španělská na základě latiny (Praha 1929). — (Q, Kat. 1930.)

Roj V.,
Josef Žemla, Květen (Praha 1920). — (Q, Nos.)

Rojický,
Jan V. Poklop.

Rokos J.,
Svatopluk Čech, Nový rok dra Berly. Nár. Listy XXVII. č. l. 1887, 9. 1. Knižně: Různé črty žertovné i vážné, 1887. — (Q, Fl.)

Rokošovský,
Samuel Hlaváč, čas. Nár. Hlásnik. — (Q, Rizner.)

Rokycanský,
Jan Kamillus. — (Q, Svoboda.)

Rokycanský,
Ján Ránwritten, čas. Ev. Církevník. — (Q, Rizner.)

Rokycanský,
Jan Jiří Strejc. — (Q, Svoboda.)

Rokycanský,
Jan Sýkora. — (Q, Svoboda.)

Rokyta,
Karel Jan Bukovanský. — (Q, Svoboda.)

Rokyta Ant.,
Arnošt Oliva. — (Q, Čelikovský.)

Rokyta Jan,
Adolf Černý (všeobecně). — (Q, bibliogr. F. Tichého, Slovanský přehled 1914—1924, str. 49. a. d.)

Rokyta Prokop,
Ignát Herrmann, čas. Švanda Dudák 1906—7.

Rolík J.,
Jos. Fr. Urbánek.

Rollo Minuskul J. U.,
Jos. Fr. Urbánek, Počtářské praktiky (1907).

Rolnický J. Č.,
Josef Čurda.

Vlastimil Rolnický,
Josef Slabý. — (Q, KA.)

Roman Antes,
Václav Špaček. — (Q, KA.)

Roman Jos.,
Josef Kratochvíl. — (Q, KA.)

Romanov,
Jiří Pomahač. — (Q, KA.)

Romanovská Kateřina,
Josef Vraný.

Romanovský B.,
Ludvík Böhm, překl. Basanin, Fantastická novela.

Román - Podkarpatskij Ján,
Ján Román.

Romedius Leopold,
L. Štírský.

Ronaj Gabriel,
Jan Bogar (všeobecně).

Ronovský M.,
Ant. Semerád (čas. příspěvky).

Rorejs Václav Jiří,
Karel Mečíř, Pan domácí Putička, logik (1927). — (Q, KA.)

Rosacius,
Adam z Karlsperka. — (Q, Svoboda.)

Rosacius,
Jan Hořovský. — (Q, Seydler.)

Rosacius,
J. Sušický. — (Q, Seydler.)

Rosacius,
Jan Soběslavský Musofilus. — (Q, Seydler.)

Rosacius,
Tomáš Soběslavský Nadopolcius. — (Q, Seydler.)

Rosacius,
Adam Řešátko. — (Q, Svoboda.)

Rosacius,
Jan Řešátko. — (Q, Svoboda.)

Rosacius,
Sofoniáš Řešátko. — (Q, Svoboda.)

Rosacius,
Tomáš Řešátko. — (Q, Seydler.)

Rosalba,
Marie z Lešehradu, čas. Máj 1907.

Rosej Ivan,
Odon Pára, Almanach 1914—1918 (Praha 1929). — (Q, Kat. 1930.)

Rosenberger E.,
Vincenc Svoboda. — (Q, KA.)

Rosický,
Hugo Táborský-Rosický (při článcích a spisech.)

Rostan Vladislav,
Rostislav Bartocha. — (Q, KA.)

Rosti Leonid,
J. Fr. Urban.

Roškot Fr.,
Jan Cibuzar.

Roštínský V. V.,
Vítězslav Valenta, Pěšiny duše (1913), — Za pravdou (1908), — Z chalup a statků (1912), — Lásek boj (1913), — Večery i jitra (1913—14), — Noční šichta (1919.) — (Q, KA.)

Rothwald,
Gustav Izák, čas. Nár. Noviny. — (Q, F.)

Rouba R. A.,
Antonín Vik. — (Q, Kat. 1927.)

Rouček A.,
Svatopluk Čech, Endymion, Květy VI., 1881, též knižně Několik drobných povídek, 1884; 1886 přeloženo do slovinštiny. — Hortina s milionářem. Květy II., 2. díl, 1880 knižně Album výtečných povídek čes. i přel. I., 1884. — (Q, Fl.)

Roudnický,
Jan Žampach. — (Q, Svoboda.)

De Rouge Paul,
Rudolf Mařík. — (Q, KA.)

Rousek Ant.,
Jakub Arbes, Z doby absolutismu (1888.) — (Q, A.)

Rousek Ant. Svat.,
J. S. Machar, čas. Světozor 1882—86, Zl. Praha 1885, Ruch, Lumír, Květy.

Rousek B.,
Svatopluk Čech, Výlet páně Broučkův do měsíce. Květy VIII. II. d. 1886. — (Q, Fl.)

Rousinovský F. S.,
Frant. Sušil.

Routovský Miloslav,
Josef Rautenkranz, čas. Hlasatel 1813. — (Q, Seydler, Klikar.)

Rovenský,
Václav Karel Holan. — (Q, Seydler.)

Rovenský,
Jan Kuttnauer. — (Q, Svoboda.)

Rovenský A.,
Karel Žák, překl. Crookerová, Osudná jízda.

Rovenský Jiří,
Viktor Hánek.

Rovín Ivan,
Ján Ondrísik, čas. Peštb. Vedomosti. — (Q, Rizner.)

Rovinov Branko,
Leopold Abaffy, čas. Círk. Listy. — (Q, F.)

Rovinov Peter,
Peter Rovnianek. — (Q, F.)

Rovný,
Ján Zigmundík, Či Maďaři zaujali Uhersko a či založili uhorský stát (Trnava 1923). — (Q, Nos.)

Rovský Tóma,
Jindřich Veselý. — (Q, KA.)

Rowalski Jean,
Alexandr Bačkovský, překl. d'Annunzio, Gioconda (1908), týž, Hraběnka z Anulfi (1911), týž, Námořní chirurg (1911), týž, Panny ze skal (1910), Capuana, Markýz Roccaverdina (Hradec Kr. 1912), Fed. de Roberto, Novely (1906), Serao, Povíd-

ky (1908), Zola, Lístek lásky (1909), — čas. Květy 1908., — časop. kritiky.

Roz—a,
J. V. Rozmara. — (Q Svoboda.)

Rozal,
Fr. R. Jehlička. — (Q Rizner.)

Rozmarin Jakub,
Peter Pavel Zgúth. — (Q KA.)

Rozmarin Marek,
Viliam Pauliny-Tóth, čas. Sokol, — Rozprávka o Svítkovi (3. vyd. Turč. Sv. Martin 1919). — (Q Rizner, F., Nos.)

Rozocin,
Adam Řešátko z Karlsperka. — (Q Svoboda.)

Rozum Václav,
Františka Svobodová, čas. Plzeňské Besedy, Plzeňské Listy.

Rozpakovský,
Ladislav Šípek.

Rozvaha J.,
Josef Koněrza.

Rožďalovský J.,
Jiří Melantrich. — (Q Svoboda.)

Rožumberský,
Jáchym Kalinka. — (Q Seydler.)

R—r (Rehor),
Rehor Uram, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

R. R.,
Arnošt Procházka, Moderní Revue, sv. 19., (1907). — (Q Kr.)

rs.,
Rudolf Soják, čas. L'ud. Politika, L'ud. Chýrnik.

—rs.,
Jos. Förster ml. — (Q Svoboda.)

Rs,
Josef Rous, referáty, články o divadle po růz. časop. a v div. čas. Jeviště.

R. S.,
Rudolf Stránský. — (Q Podlaha.)

—rsk—,
Vojta Stein, čas. Divadlo.

rt,
Rudolf Těsnohlídek.

R. F.,
Renáta Tyršová. — (Q Svoboda.)

Rtyňský,
Václav Hubka. — (Q Svoboda.)

Rubal M. A.,
Přemysl Plaček.

Rubín Jos.,
Ivo Burin, Kommi Fritz (1922), — Píseň Máni (1922), — U cihličky (1922). — (Q Kat. 1923).

Rubín Jarka,
František Josef Čečetka, Bartoš, pes a já (Praha 1925). — (Q Nos.)

Rubín M.,
Jos. Vl. Kašpar. — (Q Klikar.)

Ruda F.,
Frant. Rudolf Vaverka, čas. Rudý Kraj, Mladý socialista, Duch Času, Náš kraj, Ruch, Lada, Ilustr. Listy, Novina, Volné Slovo. — (Q KA.)

Ruda Jan,
Emil Ludvík, čas. Opavský týdeník, Hlas Národa, Nár. Listy.

Ruda Jiří,
František Náprstek. — (Q KA.)

Ruda Jos.,
Vl. Šťastný, kal. Moravan 1864—70.

Rudavský,
Antonín Štefánek. — (Q KA.)

Rubín Anatol,
Hanuš Voves, Tři dary (1901), — Zmařený život (1902), — Na toulkách světem (1928), — Pozdní láska (1926), — Severské legendy (1927), — čas. Blahověst, Růže Dominikánská, Budečská Zahrada, almanach Kytice u Urbánka, Čech, Hostimil, Národní Listy, Rokycanské Listy, Žďár, Tribuna, Národní Politika, Československý Deník, při překladech v Bohemii a v Prager Tagblattu.

Rudl Lad.,
Karel Čvančara, překl. Csiky Gergely, Dceruška páně Blažejovy.

Rudný Prokop (P. R.),
Jan Krejčí, Almanach Máj 1859—60. — (Q Seydler, Klikar.)

Rudonický Franko,
Franko Škutil, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

Rudová Josefka,
Josefa Nachotková. — (Q Svoboda.)

Rudvan Jan,
Rudolf Vancl, Palceřík (Praha 1922). — (Q Nos.)

Rudý Jan Vlád'a,
Přemysl Plaček.

Rudyard Edward,
Edward Pachmayer (básně).

Rudzan,
Ján Kršák, čas. Kat. Noviny, Cyrill a Method. — (Q Rizner.)

Ruch Bratr,
srv. Bratr Ruch.

Runeš,
Rudolf Nešvera, čas. Humor. Listy.

Runié Ant.,
Ant. Thein. — (Q Podlaha.)

Rupius Norbert,
Skalník. — (Q Seydler.)

Rusý J. P.,
Joža Pinc.

Rusticus,
Aloys Skoumal. — (Q KA.)

Rutte Havelský Mirko,
Miroslav Rutte, Maria z Magdaly (Praha 1908). — (Q Nos.)

Růžena Šípková,
Ludm. Grossmannová-Brodská (spisy pro mládež).

Růžička K.,
Cyril S. Moudrý. — (Q Klikar.)

Růžička Václav,
Bohuslav Foit.

Růžinský Bohuslav,
Bohuslav Foit, Zákonodárství (Praha, 3. vyd.), — Myrta a její správné pěstování (Praha 1923), — Pěstování a rychlení hyacintů a jiných rostlin cibulovitých (Praha, 2. vyd.), — Pěstování žampionů (pečárek) ve velkém i v malém (Praha, 2. vyd. 1909), — Rychlení zeleniny v malém i ve velkém (Praha, 3. vyd. 1915), — (spol. s Jos. Hořejším), Praktický pěstitel růží (Praha 1904, 2. vyd. Praha 1924), — čas. Č. Flora, Hospodář Čsl., Zemědělské listy. — (Q Nos., KA.)

Růžodolský Jar.,
Jaroslav Šťastný, Tajemník lásky (Třebechovice 1920). — (Q Nos.)

Růžodolský Milko,
Ľudmila Riznerová (humoresky a úvahy v čas.). — (Q F.)

z Růžokvětu Jarmil,
Jarmil Krecar.

Růžomberský,
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. — (Q Rizner.)

Ružomberský,
Jáchym Kalinka. — (Q F.)

Ružoslav,
Jozef Kačka. — (Q Rizner.)

Ružovský,
Ján Nemessányi, čas. Evanjelík. — (Q Rizner.)

Ryba,
Josef Nosek, čas. Lumír, Květy. — (Q Seydler, Klikar.)

Rybář A.,
Svatopluk Čech, Duch markýzův, Lumír II., 1874, týž knižně Povídky, arabesky a humoresky I., 1885, též přeloženo do němčiny 1884. — (Q Fl.)

Rybařický Aug.,
Aug. Fischer, Drobné mince (1910), — čas. Hvězda Olomoucká, Školník. — (Q Klikar.)

Rydvan Jakub,
Václav Sommer, čas. Čes. Divadlo, — Lepší služba (Praha 1904), — Princezna ze statku (Praha 1920), — Světice (Praha 1912). — (Q Nos., KA.)

Rychlý Jan,
Václav Josef Klement Boušek, Český Jih (1912).

Rychnovský,
Tobiáš Emba. — (Q Svoboda.)

Rychnovský,
Jiří Horatius. — (Q Svoboda.)

Rychnovský,
M. Škvor.

Rychnovský Jos.,
Jan Wagner, překl. Boussenard, Hořící ostrov 1904, — čas. Zl. Praha 1896.

Rychnovský Pelhřim,
Peregrin Novák, čas. Květy, Č. Včela. — (Q Svoboda.)

Rychtářová Hana,
Pavla Burková. — (Q Fr.)

Rymnický Fr.,
Fr. Navrátil. — (Q Podlaha.)

Ryol Vít,
L. Křikava, čas. Švanda Dudák 1908.

Rypáček Jaroslav,
Jaroslav Radimský.

Rys Břeněk,
Giovolano Bruno Rys, Bůh tudy šel (Jičín 1920), — Nauka o složení těla lidského i jeho výkonech a zdravověda (Jičín 1920), — Sapfo a Pfaon (Jičín 1923). — (Q Nos.)

Rys J.,
Svatopluk Čech, Obrázky z Kolchidy. Květy VII., 2. vyd. 1885. — (Q Fl.)

Rys V.,
Svatopluk Čech, Pod šedým nebem. Nár. L. č. 295, 1892; později: Různé barvy VI. — (Q Fl.)

Ryšavý Julius,
Dr. Jul. Nejedlý, čas. Světozor 1868. — (Q Seydler.)

Ryvín Mikuláš,
Anna Lauermannová.

Ryzecká M.,
Marie Matějovská. — (Q KA.)

R. Z.,
Arnošt Procházka, Moderní Revue, sv. 11. (1900). — (Q Kr.)

R. z. I.,
J. V. Frič. — (Q Klikar.)

R. Z—l,
E. Zünzl. — (Q Svoboda.)

Ř

—ř.,
Frant. Hrnčíř, čas. Komenský.

—ř—,
Josef Večeřa, čas. Koleda.

Řehnický J. V.,
Jindřich Vančura. — (Q, Svoboda, KA.)

Řehoř Vavřinec,
Jan Vraný, čas. Venkov, — Dvojí život (Praha 1918), — Libovíz (Praha 1923), — Na Sibiř (Praha 1916), — Návrat (Praha 1914), — Pohrobek (Praha 1920), — Válečné tajnosti pražské (Praha 1925). — (Q, Nos., Kat. 1926, KA.)

Řehoř Hýskovský Antonín,
Antonín H. Řehoř, Veselé příběhy ze života Jaroslava Haška (Praha 1925). — (Q, Nos., KA.)

Řehořovský,
J. Červený. — (Q, Svoboda.)

Řehotský J. K.,
Jan Kapras. — (Q, KA.)

Řetkvička Soliman,
Alžběta Pechová (El. Krásnohorská), 300 hádanek a rozluštění (Praha 1904), — čas. Paleček. — (Q, Nos.)

Řibřid Bohdan,
Theodor Řibřid (všeobecně).

Říčaner Řehoř,
Karel Jonáš. — (Q, Svoboda.)

Říčanský R. K.,
Rudolf Koliš, Sebevrah (Praha b. r.) — (Q, Nos.)

Říha J.,
Otokar Josek.

Říha V.,
Václav Tille, Alšovy pohádky (Praha 1904, 2. vyd. Praha 1911), — Alšovy pohádky, 2. knížka (Praha b. r.), — Bajky (Praha 1905), — Berona (Praha 1921), — Bolenka (Praha 1921), — Dvanáct pohádek z onoho světa (Praha 1921), — Dvě Maričky (Praha 1920), — K Ježíškovi (Praha 1903), — Knížka o Růžence a o Dobešovi (Praha 1901), — Koledy (Praha 1903), — Krejčí hrdina (Praha 1921), — Lada (Praha 1918), — Letní noc (Praha 1906), — Lidka (Praha 1921), — Liliana (Praha 1920), Mariana (Praha 1920), — Maruška (Praha 1918), — Paleček (Praha 1918, 2. v. Praha 1922, 3. vyd. Praha 1924), — Pohádka o třech podivných tovaryších (Praha 1917), — Princezna ze severu. Liliána Dangherta. Červený rytíř. Mor. Polednice, Podzimní noc (Praha 1912), — Říhovy pohádky (Praha 1915), - Povídka o svatbě krále Jana (Praha, 2. vyd. b. r.), — Růženka (Praha 1920), — Strnadovy povídky (Praha 1925), — Voják. Papoušek (Choceň b. r.). — (Q, Nos., KA.)

Říhovský Vojtěch,
V. K. Dubský, Křížová cesta (1924). — (Q, Kat. 1925.)

Říchovic Dr.,
Bedřich Ženíšek.

Říman V. K.,
Frant. Tučný, Zločin ve svatostánku (1904).

Římský K.,
Frant. Klobouk. — (Q, Podlaha.)

S

s.,
Antonín Skála, čas. Čsl. Divadlo, Česká Osvěta a j.

—s,
Julius Bodnar, čas. Slov. Pohľady.

—s,
Jozef Institoris. — (Q, Rizner.)

—s—,
Emanuel Janský, čas. Čs. Divadlo.

S.,
Svatopluk Čech, O jednom králi. Světozor IV. 1870. — (Q, Fl.)

S.,
Karel Elgart, čas. Mor.-Slez. Revue do r. 1912.

S.,
František Sekanina. — (Q Svoboda.)

S,
H. G. Schauer, čas. Nár. Listy.

S.,
Josef Soukup. — (Q Svoboda.)

S.,
Rudolf Stránský.

S,
Václav Tille, Nár. Listy 1913.

Sabina Vojtěch,
Jaroslav Výborný. — (Q KA.)

Sabinský,
Karel Sabina, Květy 1835—39. — (Q Klikar, Seydler.)

Sadovská M.,
Amalie Svobodová. — (Q KA.)

Sahuel K.,
Karel Husa, Časové vzpomínky (Kladno 1922).

Sajda,
A. Seidenberg, Statistika elektrisace ČSR podle stavu ze dne 1. ledna 1923 (Praha 1924.) — (Q Nos.)

Saknipo,
Ota Pinkas, čas. Paleček I., III., V.

Salaba-Vojan Jar. E.,
Jaroslav Egon Salaba, Českoamerické epištoly (Chicago 1911), — Velký New York (New York 1908). — (Q Nos.)

Salaquarda,
František Ženíšek ml., čas. Humor. listy. — (Dot.)

Saléský,
Fr. Bařina. — (Q Svoboda.)

Saléský,
Fr. Bauer. — (Q Svoboda.)

Salva B.,
Bohuslava Sokorová (básně v čas. Květy).

Salvan Jiří,
Karel Jonáš.

Sám Jaro,
Jaroslav Skraněk, Když ženich stávkuje (Pečky 1922), — S dceruškou na cestách (Pečky 1923), — Za protekcí (Pečky 1923), — Zajímavý případ (Pečky 1923), — Černé pondělí (Pečky 1927), — Opálový prsten (Pečky 1927). — (Q Nos., Kat. 1928.)

Samek Fr.,
Fr. Procházka. — (Q Svoboda.)

Samoslav Javorov,
Samuel Bodický. — (Q F.)

Samouk,
Karel Bauer.

Samovič Samo,
Samuel Bodický, čas. Nár. Noviny. — (Q F., Rizner.)

Samsonyč Siba,
Vítězslav Štěpánek, čas. Pokr. Revue V.

a Sancto Germano Adauctus,
Mikuláš Voigt. — (Q Svoboda.)

Sanherib,
Václav Štech. — (Q Svoboda.)

Sankturienský,
Augustin, husit. biskup. — (Q Svoboda.)

Sans pard,
Josef Skružný, čas. Humor. Listy.

Sapin,
Antonín Smrček, čas. Nár. Listy 1884 až 1888, články o potřebě rekonstrukce pražských mostů, o splavnění Vltavy v Praze.

Sarafán,
Václav Štech, čas. Nár. Listy. — (Q Svoboda.)

Satan Barnabáš,
Jos. V. Sládek.

Satbauch,
Jan Sopouch. — (Q Svoboda.)

Satbogen,
Jan Sopouch. — (Q Svoboda.)

Satyr,
Alois Květ Oderský. — (Q KA.)

Satyr,
František Pigl Vožický, čas. Neruda.

Sázavská Anna,
Anna Fričová roz. Kavalírová, Lyrické básně v alm. Lada Niola, čas. Máj, Jasoň, Obrazy Života, Lumír 1857.

Sázavská Věra,
Ludmila Kudrnová-Kapičková, Studentská láska (Hořovice 1925). — (Q Nos., KA.)

Sázavský Jar.,
Josef Šach, čas. Nové ilustr. noviny, Meditace, Hlas národa.

Sázavský Prokop,
Karel Škába, Na počátku velké doby 1885).

Sázavský Xaver,
Xaver P. Pelikán.

Sbd.,
Ant. Svoboda, čas. Pedagog. Rozhledy.

S. B. H.,
Samo Bohdan Hroboň, čas. Sokol. — (Q Rizner.)

Scipio,
Šebestian Berlička. — (Q Seydler.)

Scribonius Jindřich,
Píšek. — (Q Seydler.)

SČ.,
Svatopluk Čech, Cikáni, Květy, X., 2. d., 1888, — Dušičky v lese, Nár. Listy XXI., č. 270, 1881, též knižně Humoresky, satiry a drobné črty, 1887, 1892, 1896 přel. do němčiny, — Dvě chalupy moravské, I., Nár. Listy XXI., 1881, — Kámen, Světo-

zor XII., 1870, — Moravská selanka I., II., Nár. Listy XXI., č. 305 a 316, 1881, knižně Humoresky, satiry a drobné črty, 1887, Na Radhošti v Několik obrázků moravských, 1884, — Pan Bolehlav a svět, Světozor V., 1871, knižně Povídky, arabesky a humoresky II., 1888, — Pan Brůžek, Nár. L. č. 274 a 277., 5. a 8. list., knižně Humoresky, satiry a drobné črty, 1886, — Před rozvalinou Karlova mostu, Nár. Listy XXX., č. 246, 1890, — Souboj, Lumír I., 1873, knižně Povídky, arabesky a humoresky, I., 1878, — Trepka, Světozor III., 1869, — V Hodslavicích, Nár. Listy č. 197, 1881, knižně Několik obrázků moravských, 1884, — Joli, Světozor V., 1871, knižně Povídky, arabesky a humoresky, I., 1875. — (Q, Fl.)

Sdlčk Pavel,
Ot. Svoboda, čas. Škol. obzor, Čes. učitel.

—sec,
M. P. Haškovec.

Sectator J. R.,
Josef František Urbánek, Ve dne v noci (Telč 1920). — (Q, Nos.)

Securus,
Ján A. Wagner. — (Q, Rizner.)

Sečkár,
Ján Petrovič. — (Q, Rizner.)

Sedláček Frant. Dr.,
V. Hrachovec.

Sedláček Pavel,
Ot. Svoboda, čas. Školský obzor, Čes. učitel.

Sedláček-Promyk H.,
Hanuš Sedláček, Dětské dýchánky (Praha 1920), — Učitel a škola české republiky (Poděbrady 1918). — (Q, Nos.)

Sedláček-Smíchovský,
Václav Sedláček. — (Q, KA.)

Sedlák Květoslav,
Vítězslav Houdek, čas. Koleda.

Sedlčanský,
Fr. Bobek (všeobecně).

Sedlčanský K.,
Karel L. Kukla, čas. Humor. Listy.

Sedlecký,
Prokop Chocholoušek, čas. Květy 1846. — (Q, Klikar, Seydler.)

Sedlecký Ferd.,
Vilém Ferd. Černický, Děti lásky (1871).

Sedličánský,
Frant. Bobek. — (Q, Svoboda.)

Seen Arne,
J. V. Rosůlek, čas. Neodvislé listy 1914, 1915.

Sehnoutka Frant. P.,
František Páta. — (Q, Čelikovský.)

Seidlitz Julius,
Jeitteles. — (Q, Seydler.)

Seidlová,
Vilma Sokolová.

Sekáč Mirko,
Imrich Bárdy, čas. Nár. Noviny, Slov. Noviny. — (Q, F., Rizner.)

Sekáček Cyril,
Emil Musil. — (Q, KA.)

Sekavec,
Josef Miškovský. — (Q, KA.)

Sekytský Miroslav,
Petr Veselský, čas. Včela 1839—40. — (Q, Seydler, Klikar.)

Selenský,
Pavel Turčan. — (Q, KA.)

Seletovský M.,
Jozef Miloslav Hurban. — (Q, Rizner.)

Selfby M. E.,
Antonín Fencl, Kvítek prérie (Praha 1922). — (Q, Nos.)

Selisko Ferd.,
F. Želízko.

Selovský,
Jozef Miloslav Hurban. — (Q, Rizner.)

Semita Franta,
Josef Šváb, Jakhób a Sára (Praha). — (Q, Nos.)

Semonická,
Květ. Řezáčová. — (Q, Svoboda.)

Semov B.,
Bedřich Moravec. — (Q, Čelikovský, KA.)

Seněk Alexandr Mitrofanič,
Boř. Prusík.

Senior,
Josef Schrötter. — (Q, KA.)

Sepský J.,
J. Kosař, čas. Paleček II., III. — (Q, Svoboda.)

Sequenides,
Jan Černovický. — (Q, Svoboda.)

Serafínek,
František Serafínský Procházka, čas. Šv. Dudák. — (Q, KA.)

Serpenteau,
Milan Fučík (kritiky). — (Q, Fr.)

Set Akim,
A. Tesková, čas. Máj 1905—08, Květy 1909, — překl. Sibirjak, Pohádky (1906).

Sever Jos.,
Josef Uher.

Severa Ilja,
František Severa, Cestou (Brno 1917), — Co vraždí (Brno 1925). — (Q, Nos.)

Severák Karel,
Karel Sedláček.

Sezima Karel,
Karel Kolář (všeobecně).

S. F.,
Františka Stránecká, Pohádky z Moravy (Praha 1868).

S. G—a,
Samuel Godra. — (Q, Rizner.)

sh,
H. G. Schauer, čas. Čes. Politika.

sh,
Pavel Váša, čas. Lidové Noviny.

S. H.,
Silvestr Hippmann, hud. kritiky v čas. Lid. Noviny.

S. H.,
Zdeněk Wirth, čas. Čes. Revue.

S. H . . . . č,
Samuel Hlaváč. — (Q, Rizner.)

Sch (též sch),
H. G. Schauer, čas. Čes. Politika, Politik.

Sch. J.,
Julius Schmit, čas. Čas 1913.

Schlagbrandtner,
Alois Tlučhoř. — (Q, KA.)

Schmidt,
Adam Šmíd. — (Q, Svoboda.)

Schmied,
Adam Šmíd. — (Q, Svoboda.)

Scht,
Jos. Schützner. — (Q, Svoboda.)

Schütz Zd. A.,
Ludvík Bohumil Kašpar. — (Q, Svoboda.)

Sidi,
Kar. Čvančara, čas. Venkov, Rozkvět.

Sigma,
Antonín Skála (div. referáty v denním tisku).

Sigma,
Karel Stloukal, čas. Nár. Listy. — (Q, KA.)

Sigma,
Adolf Stránský.

Sigma,
Josef Svítil, čas. Pozor.

Sigma J. V.,
Josef Valášek, čas. am. Květy, Dennice novověku. — (Q, Svoboda.)

Sika Jan,
J. Syka. — (Q, Svoboda.)

Sikoborský,
Antonín Štefánek. — (Q, KA.)

Sil dr.,
Josef Schieszl. — (Q, KA.)

Sila Samsonyč,
Vítězslav Štěpánek. — (Q, KA.)

Silén Miloslav,
K. Novotný, básně v čas. Zvon 1918, Lumír 1899, 1900, Rozhledy IX.

Silesiacus,
Josef Kaván. — (Q, KA.)

Silorád,
Michal Silorád Patrčka, čas. Květy 1834 až 1835, Dobroslav IV. — (Q, Seydler.)

Silván V. Š.,
Václav Schwab, čas. Liter. Listy. — (Q, KA.)

Silvanus Jan,
Jeroným Pražský. — (Q, Svoboda.)

Simeon V.,
Vladimír Čech, čas. Květy 1889, 1899, 1901.

Simoni Jiří Dr.,
Jiří Šimanič, Jak dosáhneme dlouhého věku (1895).

Simplex,
Frant. Jirásko. — (Q, Podlaha.)

Sinapius Daniel,
Daniel Hořčička. — (Q, Svoboda, Seydler, F.)

Sinapius Jakub,
Hořčický z Tepence. — (Q, Seydler.)

Sincerus,
Emil Frida, čas. Lumír 1886.

Sincerus,
Peter Pavel Zgúth. — (Q, KA.)

Sinica J. J.,
Josef Koněrza.

Sinus-versus,
Jakub Arbes. — (Q, A.)

Siola Al.,
srv. Květenský.

Sirius,
Jakub Arbes, Přesýpavky, Švanda Dudák 1908. — (Q, A.)

Sirius,
Jan Fildan (politické glosy, úvahy, studie, úvodníky).

Sirius,
Ladislav Tůma, čas. Divadlo, Máj 1908. — (Q, KA.)

Sirius,
Jan Alojs Wagner, čas. Národnie Noviny.

Sirkovankin,
Ivan Ľub. — (Q, Rizner.)

Sirotín V.,
Fr. V. Sasinek, čas. Kat. Noviny, Cyrill a Method. — (Q, Rizner.)

Si-Si,
Václav Štech. — (Q, KA.)

Sivera Pavel,
František Votruba. — (Q, Čelikovský.)

Sk.,
Fr. V. Sasinek. — (Q, Rizner.)

Sk,
Fr. Skácelík, čas. Rarach I.

Sk,
Otakar Skýpala, čas. Mor.-Slez. Revue.

S. K.,
Stanislav Kianička. — (Q, Rizner.)

S. K.,
Samo Kuchta. — (Q, Rizner.)

S. K.,
Samo Kupčok. — (Q Rizner.)

Skačanský Michal,
Michal Vrba. — (Q Rizner, F.)

Skach Petr,
Lad. Mattuš, čas. Hlas Národa 1888—1900.

Skála,
Jaroslav Kučera, články z oboru uměl.-průmyslu, hlavně uměl. textilie.

Skála František,
František Loskot.

Skála Ivan,
Miloš Šebesta. — (Q Bitnar.)

Skála J.,
Václav Koutník.

Skála Jaroslav,
Josef Šach, čas. Vídeňský deník.

Skalák Jan,
J. Havlíček. — (Q Čelikovský.)

Skála Otakar,
Otakar Fiala. — (Q KA.)

Skalák Jan,
Josef Havlíček. — (Q KA.)

Skalický F. R.,
Frant. Reyl. — (Q Podlaha.)

Skalický J.,
Josef Petr Václav Dittrich. — (Q Seydler.)

Skalický Jiří,
Edvard Srb, čas. Stavební rádce.

Skalický Pavel,
Pavel Blaho, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner.)

Skaličan,
Ján Černoch, čas. Kat. Noviny.

Skalička V.,
Václav Řezníček, čas. Obráz. Revue.

Skalný,
Josef Kajetán Tyl (více divadelní pseudonym, srv. J. L. Turnovský, J. K. Tyl, obraz životopisný). — (Q Klikar, Seydler.)

Skalný Fr.,
František Skácelík. — (Q KA.)

Skalský J.,
Miloslav Novotný. — (Q KA.)

Skalský Josef,
Josef Šamalík, čas. Rolnické listy 1906, Selské hlasy od 1897.

Skalský Václav M.,
V. F. Mikolášek, Mír (Chicago b. r.), — Naděje (Chicago b. r.), — Návrat (Chicago b. r.), — Prerie (Chicago b. r.). — (Q Nos.)

Skapino,
Arne Novák. — (Q Čelikovský, KA.)

Skarlandt Julius,
Jul. Škrland (všeobecně).

S. K—k.,
Samo Kupčok. — (Q Rizner.) ,

Skn,
František Sekanina. — (Q Svoboda.)

Skočovský,
Joannides Daňhel. — (Q Svoboda.)

Skokan Zdeněk V.,
Zdenko Vašíček. — (Q KA.)

Skp,
František Karel Soukup, čas. Česká Osvěta, Pošumaví, Otavan, Brázda a j.

Skružný Julius,
Arnošt Procházka, překl. Gourmont, Noc v lucemburské zahradě. Knihy dobrých autorů č. 33. — (Q Kr.)

Skřehota,
Klement Králík. — (Q KA.)

Skřivan Karel,
K. Dostál Lutinov, Potulný zpěvák (1902). — (Q Svoboda, Podlaha.)

Skřivan Pavel,
Josef John, Dětská tvářička a dušička (Nymburk 1904), — Kytička sedmikrás (Praha 1920), — Prázdniny (Praha b. r.), — Říkadla a povídačky (Brno 1911), — Vzpomínky (Praha 1912). — (Q Nos.)

Skutečský,
Mik. Giranius. — (Q Svoboda.)

Skutečský,
Jan Tykalides. — (Q Svoboda.)

Skutečský A.,
Antonín Rybička. — (Q Klikar, Seydler.)

—ský (Vlkolinský),
Samuel Czambel, čas. Slov. Pohľady. — (Q Rizner.)

—ský,
Bedřich Čurda Lipovský, čas. Duch Času, Rudý Kraj, Volné Slovo, U rodného krbu, Hlubina, Moravský buditel, Lidová osvěta a jiné.

—ský,
J. Vl. Hráský. — (Q Svoboda.)

ský,
Karel Nosovský. — (Q Čelikovský.)

—ský,
V. Valenta. — (Q Svoboda.)

—ský,
J. J. Vykydal, čas. Ill. Noviny, Čes. selka.

—ský,
Jaroslav Zyka-Borotínský.

—ský—,
Jaroslav Zyka-Borotínský.

Ský,
Jiří Skorkovský.

Ský,
Adolf Stránský.

Skytořínský Jeremiáš,
Denhort. — (Q Seydler.)

—s—l—,
Duchoslav Panýrek, čas. Máj.

Sl.,
Milan Frič, čas. Národní Hospodar.

Slabší Josef,
Josef Nosek, čas. Světozor 1868. — (Q, Seydler.)

Slabý J.,
Helena Malířová.

Slabý Jan,
Ferd. Strejček, čas. Ohlas od Nežárky.

Sládkovič Andrej,
Andrej Braxatoris (všeobecně). — (Q, Seydler, F., Rizner.)

Sládkovičov Martin,
Martin Braxatoris. — (Q, F., Rizner.)

Slandre L.,
Ivan Ľub. — (Q, Rizner.)

Slanický,
Anton Bernolák. — (Q, F., Rizner.)

Slanický,
Ján Mallý, čas. Slov Noviny. — (Q, F., Rizner.)

Slanický Ľudomil,
Jur. Tomík. — (Q, Rizner.)

Slaničan,
Ignác Kaviak. — (Q, Rizner.)

Slanovodský Kyselka,
František Brzobohatý, Hořčice a křen (1863).

Slanský,
Jan Assulinus. — (Q, Svoboda.)

Slanský,
Jan Pithopaeus. — (Q, Svoboda.)

Slanský,
Martin A. Přibyl.

Slanský D. K.,
Dominik Fr. Kinský. — (Q, Klikar.)

Slanský K.,
Karel Alois Vinařický, Jan Slepý (1847). — (Q, Seydler, Klikar, Theatr.)

Slatinský,
Josef Smolík. — (Q, Seydler.)

Slatinský,
Jan Slav. Toníček.

Slatinský,
Adolf J. Vlček. — (Q, Klikar.)

—slav,
J. V. Bohuslav, čas. Nár. Listy, Čes. Politika, Paleček 1884.

. . . slava,
Bohuslava Čelakovská, roz. Reiszová.

Slavděl,
Josef Věromír Pleva.

Slavěčský J. F.,
Josef Fabian. — (Q, Podlaha.)

Slavětínský-Vavroušek Bohumil,
Bohumil Vavroušek (všeobecně).

Slavianoslav F. J.,
František Ježko. — (Q, Rizner.)

Slavibor J.,
Jan Slavibor Knedlhans, čas. Květy 1847. — (Q, Svoboda.)

Slávický L. H.,
Ladislav Hohoš. — (Q, KA.)

Slavíček J. V.,
J. E. Zíta, překl. Caesar, O válce galské.

Slavičinský J. M.,
Jan Misárek, Příhody a smyšlenky (Praha, 3. vyd. 1903), — Vlk Krampotů (Praha 1892), — Ze starého světa (Olomouc 1907), — U Křůpalů (1907). — (Q, Nos., Kat. 1927, 1928, Čes. Lid 1932, str. 52.)

Slávik,
Ladislav Hohoš. — (Q, KA.)

Slavík Bubenečský,
Otta Slavíček, Sokolské povídky (Praha 1925). — (Q, Nos.)

Slavík Jaromír,
Sigismund Ludvík Bouška, básně v Čechu 1890—92, literární studie z provençalské literatury v Hlase Národa 1891, čas. Obzor 1891. — (Q, Fr.)

Slavík Jindřich Maria,
Stanislav Vrbík. — (Q, Čelikovský, KA.)

Slavík V.,
František Ventura. — (Q, KA.)

Slavínská Jindřiška,
Jindřiška Ritterová z Rittersbergů.

Slavinský,
Milan Frič, čas. Národní Hospodar. — (Q, Rizner.)

Slavínsky,
Petr Kompiš. — (Q, F.)

Slavinský,
Vlad. Pitman. — (Q, Svoboda.)

Slaviš Prokop,
Karel Stanislav Sokol.

Slavjanin,
Karel Štěpánek, čas. Nár. Listy.

Slavkovič J.,
Josef Koněrza, čas. Liter. Listy, Slavie, Zábavné listy, Květy, Komenský a j.

Slavkovský F. J.,
Ferdinand Pražský, Za svobodu (Brno 1925). — (Q, Nos., KA.)

Slavnický,
Štefan Petrik. — (Q, Rizner.)

Slavoľub,
Ján Francisci. — (Q, Rizner.)

Slavomil,
Jos. Kolář.

Slavomil,
Jan Slav. Tomíček, čas. Květy 1845—46. — (Q, Seydler.)

Slavomil J.,
V. Vávra. — (Q, Klikar.)

Slavoslav,
Ľudovít V. Rizner. — (O, Rizner, F.)

Slavoš,
Ľudovít V. Rizner. — (O, Rizner, F.)

Slavošan,
Andrej Dianiška. — (O, Rizner.)

Sldt, Sdt,
Alois Soldát. — (O, KA.)

Slíva Petr,
Stanislav Řehák.

Slivenský A. V.,
Antonín V. Šourek, čas. Otavan, Paedagogium. — (O, Svoboda.)

Slivický,
Václav Čermák. — (O, Podlaha.)

Slk,
Jos. V. Sládek. — (O, Svoboda.)

Sloboda,
Daniel Svoboda. — (O, Svoboda.)

Slobodová Angelína,
Mária Holuby'ová, Tá ovečka (Turč. Sv. Martin 1913). — (O, Nos.)

Slota Jiří,
J. Slotta. — (O, Svoboda.)

Slovacius Pavel,
Pavel Slovák. — (O, Svoboda.)

Slovák,
Kar. Jar. Bukovanský. — (O, Svoboda.)

Slovák,
Petr Kompiš. — (O, KA.)

Slovák K. B.,
Jos. Mnohoslav Kadlčák.

Slovák M.,
Rudolf B. Mácha. — (O, Nos.)

Slovák S. R. (též N.),
Samuel Rožnay, čas. Hlasatel 1807—08, 1818—19.

Slovákovič,
Fr. V. Sasinek, čas. Nár. Noviny. — (O, Rizner.)

Slovenčina,
Mária Holuby'ová, Svätodúšky (Senice 1894). — (O, Rizner, F.)

Slovenka,
Mária Holuby'ová. — (O, F.)

Slovenkin,
Izidor Žiak. — (O, Rizner.)

zo Slovian Maťko,
Ondrej Hodža. — (O, F.)

Sluka J.,
Jan Wagner, překl. Saltykov, Kněžna Anna Lvovna (1898).

Sluka Vladislav,
Karel V. Havránek, čas. Nár. Politika 1898—9, 1903—10, Paleček 1886, Venkov 1910—12, Vesna 1895, Kurýr 1902, Květy 1901, Zvon, Besedy Lidu.

Slukov Vojta,
Jakub Vojta, překl. Dančenko, Šťastný člověk.

Sm.,
Ján Smetanay. — (O, Rizner.)

S. M.,
Samo Medvecký, čas. Orol. — (O, Rizner.)

S. M.,
St. Minařík, Revoluční verše (Praha 1919). — (O, Nos.)

Smatek Fráňa,
František Smeták, Tisíc a jedna noc lásky (Kutná Hora 1924). — (O, Nos.)

Smažík Láďa,
Jaroslav Zyka-Borotínský.

Smetana,
J. Smetanay, čas. Slov. Pohľady 1889.

Smetana Joe,
Antonín Vančura, Rouletabille v Čechách (Brno 1922). — (O, Nos., KA.)

Smích F.,
Otakar Filip, čas. Pražské noviny, Čsl. Republika, — sp. Tajemství opuštěného bytu (Praha 1908). — (O, Nos.)

Smíchorad Dobrota,
Frant. Vlad. Hek, Řídí-li se svět novým rokem? (1816).

Smil,
Jan Palacký, čas. Lumír 1851—52, 1857, Lada Niola 1855.

Smil Flaška,
Jaroslav Rudloff, čas. Humor. Listy a j.

Smil-Kyselka,
F. Brzobohatý. — (O, Hýsek.)

Smirnov A. F.,
F. C. Župka, čas. Mor.-Slez. deník, Československý deník, Moravské noviny. — (O, KA.)

Smiřický F. L. J.,
Antonín Plechatý, Vlastní silou k cíli (1925), — v čas. — (O, Nos.)

Smiřický Jaroslav,
Josef Šach, Pod tíhou osudu (Praha 1918), — Ztemnělou alejí (Praha 1920), — čas. Nové ill. listy a j. — (O, Nos., KA.)

Smolák Adolf,
Adolf Pechman. — (O, Čelikovský.)

Smolíř Ferd. Th. C.,
Fr. Procházka. — (O, Svoboda.)

Smrek,
Pavel Jur Bujnák, čas. Slov. Obzor.

Smrek Ján,
Ján Čietek (všeobecně).

Smrž Ondřej,
Roman Liška. — (O, KA.)

Smutenský Světimír,
František Rypáček.

Smutnohájský,
Petr Kompiš. — (○ F., KA.)

Smutný Boleslav,
Svatopluk Čech, Člověk, jenž vydal básně. Lumír III., 1875, též knižně: Povídky, arabesky a humoresky, sv. 3. (1890). — (○ Fl.)

Smutný Jan,
Jan Karel Hraše, čas. Lumír, Hvězda Olom., Poutník od Otavy 1859—64.

Smž,
Rudolf Smažík. — (○ KA.)

—snar,
V. J. Kosnar. — (○ Svoboda.)

—s—o,
Julius Botto. — (○ Rizner.)

Sob.,
Primus Sobotka. — (○ Svoboda.)

Soběhrdský Láďa,
Fr. Lad. Sál, čas. Učitel. noviny XX. — (○ KA.)

Sobek,
Matouš Ferdinand z Bikuberka. — (○ Svoboda.)

Soběslavská S.,
Fr. Svobodová, čas. Niva, Veselé listy, Pěstoun.

Sobička K.,
Václav Beneš, překl. Ed. Bellany, Pohled do budoucího ráje (1893, 2. vyd. 1902).

Sobotka,
Jan Ladecký.

Sobotka Cyril,
Floryš Štoll.

Sofokles Josef,
Aug. Nevšímal, čas. Paleček I.

Sochor Miroslav,
Fr. Procházka. — (○ Svoboda.)

Sojka,
Ľudmila Riznerová. — (○ Rizner.)

Sojka Miloslav,
Jan Ev. Sojka, Lada Niola 1855.

Sokol,
Pavel Jur Bujnák, čas. Slov. Týždenník.

Sokol,
Jan Masák. — (○ KA.)

Sokol Elgart,
Karel Elgart (všeobecně).

Sokol-Tůma František,
František Tůma (všeobecně). — (○ Svoboda.)

Sokolík Ostriežský,
Sam. Št. Osuský, čas. Cirk. listy, Stráž na Sione, Nár. Noviny, Slov. Týždenník.

Sokolov,
Karol Ruppeldt. — (○ Rizner.)

Sokolov,
Václav Sojka. — (○ KA.)

Sokolov Vladimír,
Karel Frypes, překl. Jurij Kazi Bek, Pět povídek kavkazských (1897), — Tolstoj, Posmrtná díla (1911—12) a j.

Sokolová Vilma,
Vilma Seidlová. — (○ KA.)

Sokolovič G.,
Gabriel Zaymus. — (○ Rizner.)

Sokolovská Ladislava,
Marie Červinková-Riegrová.

Sokolovský,
Ľudovít V. Rizner. — (○ Rizner.)

Solitude H.,
Jan Zlámal, Reforma početního vyučování (2. vyd. 1924), — Cesta (1924). — (○ Kat. 1924, 1925.)

Solnický,
Melichar Kolidius. — (○ Svoboda.)

Solnický,
Ant. Jar. Strádal. — (○ Klikar, Seydler.)

Sommer,
Al. Batěk (všeobecně).

Sommer Jan Bohumír,
Jan Boh. Vlk. — (○ Seydler.)

Somolický,
Izidor Žiak, Allegorie o čertu (Praha 1916), — Bájky (Turč. sv. Martin, 2. vyd. 1919), — Čertové kúsky (Turč. Sv. Martin, 2. vyd. 1921), — Na svite (Turč. Sv. Martin, 2. vyd. 1905), — S kroka na krok a Chodil po pánoch (Turč. Sv. Martin 1907), — Striga a Doviedol somára miesto kravy (Turč. Sv. Martin, 3. vyd. 1923), — Štědrý večer a iné články (Turč. Sv. Martin 1902). — (○ Nos., F.)

Sonek,
Josef Nosek, čas. Květy 1866. — (○ Seydler).

Sopauch,
Jan Sopouch. — (○ Svoboda.)

Sordello,
Arne Novák. — (○ Čelikovský, KA.)

Souček Josef,
F. V. Jeřábek.

Souček Pavel,
Frant. Ferd. Šamberk.

Souček Viktor,
Viktor Dyk, čas. Niva 1896, Světozor 1895, — Výbor veršů u Topiče.

Soukop Jan,
Jan N. Soukup.

Soukup,
A. Hajn.

Soulek Jan (též Soulek Václav,
Č. Zíbrt. — (○ Dolenský, Bibliografie prací Č. Zíbrta, Český Lid, XXXII).

Soulková Marie,
Č. Zíbrt. — (○ Dolenský, Bibliografie prací Č. Zíbrta, Čes. Lid, XXXII.)

Soused Vavřinec,
Václav Špaček, Jakou budeme míti školu? (Čes. Budějovice b. r.). — (Q Nos.)

Sova Jíra,
Jiří Sovka. — (Q Svoboda.)

Sovová Lucie,
Františka Benešová, Dětská knížka (Praha 1924), — Introitus (Praha 1918), — Podnebesí (Brno 1922), — Smutné sestry (Č. Třebová, 2. vyd. 1925). — (Q Nos., KA.)

S. P.,
Pavel Sochaň, čas. Živena 1910.

Spáčil Jaroslav,
Jan Mrazík, Mistr Jan Hus (Praha 1903.) — (Q Nos.)

Spadovský Ondrej,
Andrej Bážik. — (Q Rizner.)

Spálovský Bohdan,
Bohdan Kutlík, čas. Evanj. Církevník. — (Q Rizner.)

Spectator,
Emil Frida, čas. Lumír 1895.

Spectator,
Josef Janko. — (Q KA.)

Spectator,
Tim. Vodička. — (Q KA.)

Spectator,
G. Žalud.

Spektator,
Vinc. Müller.

Spevomil,
Michal Bothár. — (Q Rizner.)

Spirhanzl Jaroslav,
J. S. Duriš, Přes hory a moře (1926.) — (Q Kat. 1926.)

Spravodlivý,
Jozef Gašparík. — (Q Rizner.)

Sprewjanski Zm.,
Vladimír Zmeškal. — (Q KA.)

Spurný P.,
R. Zahálka, čas. Květy 1896.

S . . . . r (Sečkár),
Ján Petrovič. — (Q Rizner.)

S—r,
H. G. Schauer. — (Q Svoboda.)

—s—r,
Julius Bodnar, čas. Stráž na Sione. — (Q Rizner.)

S. R.,
Samuel Rožnaj, překl. Anakreonta.

Srbecký J. M. B.,
Jan M. Bakalář, čas. Slavia, Komenský, Brněnský Hlas, Mor. Orlice a j.

Srbová Lužická Anna,
Anna Srbová (všeobecně).

Srnovec,
Bartoloměj Havlík z Varvažova. — (Q Svoboda.)

Sršeň Janko,
Ján Janček, čas. Slov. Sokol (v amer. Pittsburgu) 1917, Slovenské Hlasy (v Rusku) 1918.

Srubjan Michal,
Martin Prigl, Obrázky ze Slovácka (1899.)

S—s,
Frant. Kvapil, čas. Osvěta 1902.

S. S.,
Václav Krofta, kal. Havlíček III.

S. S.,
Stanislav Souček, Časopis Matice Moravské.

S. S. S.,
Fr. Svobodová, čas. Niva, Veselé listy, Pěstoun.

St (Strnad),
K. S. Amerling, čas. Světozor 1834.

St.,
Gustav R. Opočenský. — (Dot.)

St.,
J. K. Strakatý, čas. Nár. Politika.

St.,
Jindřich Strnad, čas. Český Deník.

S. T.,
Samuel Tomášik. — (Q Rizner.)

sta,
J. M. Augusta, srv. O. Černý.

Stach L. E.,
Josef Páta (prvotiny). — (Q Svoboda.)

Stambulov,
Andrej Majer. — (Q Rizner.)

Stáňa,
Stanislav Sypěna. — (Q Svoboda.)

Staněk Ivan Bohdan,
Jan Staněk. — (Q Svoboda.)

Stáňa J.,
Stanislav Kovanda, čas. Zl. Praha 1895.

Staněk Jiří,
K. S. Sokol (překlady.)

Staněk O.,
Otakar Josek.

Staněk Václav,
V. Martínek.

Staňkovský,
Václav Ripa. — (Q Svoboda.)

Stankovský J. J.,
Svatopluk Čech, Oběti pověry (Praha, 2. vyd. b. r.). — (Q Nos.)

Stankovský Miško,
Michal Kiss. — (Q Rizner.)

Stára J.,
Svatopluk Čech, Letní večer. Květy VII., — (Q Fl.,

Stará firma,
Julius Markovič. — (Q Rizner.)

Stará panna,
Josefa Rudová-Machotková, Tabák hořlavý a šňupavý (1864).

Stárek,
Rudolf Pokorný, čas. Horymír, Květy, Světozor. — (Q Seydler, Klikar.)

ze Staré Prahy,
Jiří Jan Pešice, čas. Květy 1838. — (Q Seydler.)

Starkoč J. S.,
Josef Sekera.

Starohorský,
Petr Kompiš. — (Q KA.)

Starohorský J.,
Ján Gerometta. —(Q Rizner.)

Starohorský J. V.,
J. Volko.

Starohradský M. K.,
Miroslav Krajník, čas. Tábor 1886, Lumír 1866.

Starožitnický,
Kar. Jar. Bukovanský. — (Q Klikar.)

Starý,
Josef Valach, Vánoční hra (Brtnice 1927), — Ve mlýnici (1925), — Veselá bída (1925). — (Q Kat. 1927.)

Starý Antonín,
Vojt. Cigánek, Děvče ševcovským učedníkem (Mar. Hory 1922). — Kropáček, policajt z Kočičí Lhoty (Mar. Hory 1922), Magnet (Mar. Hory 1922), — Postilionka (Mar. Hory 1922), — Ranní dostaveníčko (Mar. Hory 1922), — Sladké libánky (Mar. Hory 1922), — Slasti učedníkovy (Mar. Hory 1922), — Pekel nevěsta (Mar. Hory 1923), — Otrávená (1923), — Listonoš Konipásek (M. Hory 1927), — Mikulášova vnučka (M. Hory 1927), — Nevděk národa (M. Hory 1927), — Když komín netáhne (Brno 1929), — Památka starého veterána (Brno 1929), — Příjemná upomínka (Brno 1929), — Přišlo to samo (M. Ostrava 1928). — Urovnaná záležitost (M. Ostrava 1928). — (Q Kat. 1922—30.)

Starý Čech,
Josef Václav Frič, Habsburkové v Čechách (Čes. Budějovice 1919). — (Q Nos.)

Starý hulán,
Vendko Bohboj Kutlík. — (Q Rizner.)

Starý J.,
Gustav R. Opočenský. — (Dot.)

Starý missionár,
Andrej Čambal, Sväte missie v obrazoch (Trnava 1922). — (Q Nos.)

Starý Švejda,
Jiljí V. Jahn, Věštby Sibyllinské (1862.)

Starý Vlk,
Karel J. Šváb, Přednáška Huberta Mastihubky, profesora mysliv. latiny na universitě v Albanii (Praha b. r.), — Velezajímavá přednáška zazračného počtáře prof. Floriana Cifry o vyšší matematice (Praha 1925). — (Q Nos.)

Starý známý,
Konrád Pospíšil.

Stařeček z chaloupky,
Josef Kaštil. — (Q Podlaha.)

Stáša Jan Maria,
Jan Křen, čas. Niva 1896, — Několik myšlenek o úkolech nár. dělnictva českého (1898.)

Stáša Jiří,
Matouš Béňa. — (Q Svoboda.)

Staša Pavlová,
Pavla Burková, čas. Květy 1908, Besedy Času.

Stašek Antal,
Antonín Zeman (všeobecně).

Stěhovský L.,
Ladislav J. Stěhule, Náboženství aneb občanská nauka? Křesťanství anebo zednářství? (1924). — (Q Nos., Kat. 1924.)

Stěhule Roman,
František Bommer, překl. M. Carmichael-Stopes, Moudré rodičství (Praha 1923.)

Steinbach Karaf,
Miloš Čech, čas. Paleček V.

Stella,
Jindřiška Švejcarová-Konopásková, čas. Nár. Listy od 1901. — (Q KA.)

Stella Maria,
Marie Svobodová-Sýkorová, Komteska Šotek (Praha 1909, 2. vyd. 1921), — Zákulisí (Praha 1925), — Život vítězící (Mor. Ostrava 1911). — (Q Nos., Svoboda.)

Sterling Antonín,
Antonín Kodym, Dopisy manželův o rozkoši a lásce manželské (společně Bernardem B., 1927). — (Q Kat. 1927.)

Stín A. G.,
Augustin Vrzal, Historie literatury ruské (1897). — (Q Čelikovský.)

Stirský Leopold Rom.,
L. R. Štirský, Nevěsta z obžinek, Zrzavé vlasy (Praha). — (Q Nos., Svoboda.)

Stivo,
Albert Pražák.

Stj,
Stanislav Javor.

S T K,
Stanislav Kovanda, čas. Lid. Noviny, Přerov. Obzor.

Stka J.,
Josef Smrtka. — (Q Čelikovský.)

Stkr,
K. Stecker. — (Q Svoboda.)

Stloukal-Zlínský Karel,
Karel Stloukal, Karel z Lichtenštejna a jeho účast na vládě Rudolfa II. (Praha 1912). — (O↘ Nos.)

Stodola Pavel,
Antonín Vančura, Zpívající pyramida (Brno 1921). — (O↘ Nos., Ka.)

Stoh František,
Hanuš Sedláček, Českým ženám (Praha 1922), — Rozdělení půdy v Československé republice (Poděbrady 1919), — Ženo republikánská, pamatuj! (Poděbrady 1919). — (O↘ Nos.)

Stolanský V.,
V. Zima. — (O↘ Čelikovský.)

Stolcček J.,
Fr. Herites, čas. Paleček II—III.

Stop,
Oskar Lederer. — (O↘ KA.)

Stop,
Rudolf Soják, čas. L'udová Politika, L'udový Chýrnik.

Stopěpuntík Kuba,
(správně má býti Stopěrutník), Vl. Vašek, Moravská zem a moravská řeč. Republika před svatým Petrem (Brno 1923).

Str.,
Ferd. Strejček, čas. Zvon, Jizeran.

Stradenová Malva,
Karel Vaněk, čas. Rudé právo.

Strahovský Boleslav,
Karel Eugen Tupý, almanach Ruch 1870, 1873, almanach Anemonky 1871.

Strahovský J.,
J. V. Alexander, Hornické a Haasov. kalendáře.

Strahovský J. B. S.,
Jos. Bol. Pecka, čas. Dělník 1869—71, Budoucnost 1874—80, Dělnické listy 1878—84. — (O↘ Klikar.)

Strahovský Stanislav,
Josef Řezníček, čas. Dorost 1925.

Strach,
Fr. Pokorný. — (O↘ Naše kniha 1932.)

Straka Albín,
Jan Wagner (překl. z ruštiny a polštiny.)

Straka Cyril,
Antonín Straka (všeobecně, Cyril klášterní jméno.)

Straka Miloslav,
Jan Ev. Sojka, Jičín roku 1620 (1855.)

Strakonický,
Vít Opthalmius. — (O↘ Svoboda.)

Stráň Alex,
Gustav Hubáček. — (O↘ Nár. Listy 2. III. 1930.)

Stránecká Františka,
Františka Körschnerová, roz. Všetečková (všeobecně.)

Stranický Čeněk,
Václav Bendl, hum. Tatínkovy juchty v Nejlepších č. humoreskách 1874, čas. Lumír 1851—1857, 1859, Lada Niola 1855. — (O↘ Seydler, Klikar.)

Stránská M.,
Bohuslava Sokolová, čas. Ženský svět.

Stránský,
Pavel Zapenus. — (O↘ Svoboda.)

Stránský J.,
Ludvík Boh. Kašpar.

Stránský Ján,
Samuel Czambel. — (O↘ Rizner.)

Strašecký,
Jos. Alex. Dunder. — (O↘ Seydler.)

Stratimír,
Jos. V. Frič.

Stráž Petr,
Jaromír V. Šmejkal. — (O↘ KA.)

Stráž Ulián,
Josef Holý, čas. Národ.

Strážnický,
Mikuláš Drabík. — (O↘ Svoboda.)

Strážovský Aug.,
Aug. Černý, čas. Paleček II.—III. — (O↘ Svoboda.)

Strěček (Matěj) Křópal z Břochovan,
Valentin Šindler, Plkačke a jedno drohy (Letovice 1927). — (O↘ Kat. 1927.)

Stredonius,
Martin Středovský. — (O↘ Svoboda.)

Strejc Vetter,
Jiří Strejček. — (O↘ Svoboda.)

Strejček J. B.,
Julius Košnář, články z oboru círk. dějin, architekt. a umění v katol. časopisech. — (O↘ Podlaha.)

Strmilovský V. M.,
Vilém Martínek, čas. Ruch.

Strnad Fr.,
Fr. Flos, kal. Havlíček, Palacký.

Strnad Klatovský,
Karel Slavomil Amerling (prvotiny.) — (O↘ Seydler, Klikar.)

Stromar V.,
Arnošt Oliva.

Stropnický Svatopluk,
Fr. Šimek. — (O↘ KA.)

Strouhal,
A. B. Koudelka.

Strýček Pravdomil,
Frant. Dědek, kal. Moravan. — (O↘ Seydler.)

Strýček Václav,
Jan Vavřík.

Strýčko Ferdinand,
Ferdinand Dúbravský (všeobecně). — (Q F., Rizner.)

Strýčko Ferdinand Martinov,
Ferdinand Dúbravský, Malé Karpáty a Biela Hora (Olomouc 1910.) — (Q Nos.)

Strýčko Janko,
Jan Dettrich, Arabské rozprávky (Trnava 1921), — Dobrodružné cesty Gullivera do Liliputánska a do krajín obrov (N. Mesto n. Váh. b. r.), — Dobrodružstva baróna Tlčhubu (N. Mesto n. Váh. b. r.), — Päťdesiat malých rozprávok dľa Fr. Hoffmanna (Trnava 1920), — Peter a Pavel (Trnava 1926). — (Q Nos., Kat. 1926.)

Strýčko Martin,
Martin Braxatoris, Drobné kvieťa (Trnava 1923), — Hrstka kláskov (Trnava 1925), — Vtačí džavost (Trnava 1925). — (Q Nos.)

Strýčko z Martina,
Jozef Gašparík, Malý dopisovateľ (Turč. Sv. Martin 1925). — (Q Nos.)

Strýčko Slavoš,
Ľudovít V. Rizner. — (Q Rizner.)

Stryga Krivošlapka,
Mária Holuby'ová. — (Q Rizner.)

Strýk Bratrmil,
Anton E. Timko. — (Q Rizner.)

Strýko Pravda,
Jozef Gašparík. — (Q Rizner.)

Střebský A. O.,
Arnošt Oliva.

Středa F. Dl.,
Antonín Friedl, Zámek Kratochvíle (Praha 1916.) — (Q Nos., KA.)

Střela K.,
K. Štella, Význam M. J. Husi (Praha 1903). — (Q Nos., Podlaha.)

Střelenský,
Josef Frank. — (Q Podlaha.)

Střešovák Oldřich,
Jaroslav Mácha, čas. Hum. Listy. — (Q KA.)

Stříbrný,
Jan Česbivius. — (Q Svoboda.)

Stříbrný Jindřich,
Emanuel Lešehrad, překl. A. France, Různé prosy.

Stříbrský,
Šimon Karas. — (Q Svoboda.)

Stříbrský,
Jan Klecanda, čas. Humor. Listy, Český jih a j.

Stříbrský,
Jan Kolumella. — (Q Seydler, Svoboda.)

Stříbrský,
Václav Mollerius. — (Q Svoboda.)

Stříbrský Jakobellus,
Jakoubek ze Stříbra. — (Q Svoboda.)

Stříbrský Jakub,
Jakub ze Stříbra. — (Q Svoboda.)

Střížovský František,
František Večeřa, Jan Gutenberg (Olomouc 1922), — Modlitby vlastenecké (Olomouc 1915), — Půlnoční světla (Olomouc 1917), — Svatý Grál (Olomouc 1929.) — (Q Nos., KA., 1930.)

Sts,
Stanislav Sochor (v časopisech).

Studánka R. A.,
Rudolf A. Roubal. — (Q Čelikovský.)

Studenecký,
Markvart Vančura. — (Q Svoboda.)

ze Studnic Jan,
J. Nečas.

Studnická J.,
Julie Šupichová (esperantské články).

Studnička Ferdinand,
Arnošt Procházka, překl. Bareš, Nepřítel zákonů, Knihy dobrých autorů č. 8. — — (Q Kr.)

Studýnský A. J.,
Alois Jašek. — (Q Svoboda, Podlaha.)

Stuchla K. B.,
Jos. Mnohoslav Kadlčák, Černé obrázky (1898).

Stuchlík Ivan,
J. K. Říha, Bojovník dnů příštích (1918).

Stupavský Rudolf,
Josef Navrátil, Bílí beránci (Velehrad 1906), — Cyrilo-metodějské paprsky (Velehrad 1913), — Královně nebes (Velehrad 1913), — Z mého zpěvníku (Nový Jičín 1903). — (Q Nos.)

Stupenský,
Rudolf Wunsch. — (Q Seydler.)

Stý Ivan,
Zdeněk Kalista. — (Q KA.)

St. V—,
Hanuš Hackenschmied (v časopisech).

Sudiprav,
Jan Rettig.

Sudony F. P.,
František S. Paukner. — (Q KA.)

Suchdolský Metod,
Metod Nečas.

Suchdolský Ľ.,
Ľudovít Clementis, čas. Dom a Škola. — (Q Rizner.)

Suchomel Čeněk,
Jan Váňa. — (Q Svoboda.)

Suk Emil,
Josef Musílek. — (Q KA.)

Suk Ivan,
Josef Suchánek, Lesy a ulice (Smíchov 1920), — Sluneční lásky (Praha 1923), —

Srdce na kovadlině (Praha 1925), — Vyloupení Evropy (Pr.-Žižkov 1925). — (Q Nos., KA.)

Suk J.,
Jaroslav Rudloff. — (Q KA.)

Suk Josef,
Arnošt Procházka, Lit. Listy r. XV., 1894. — (Q Kr.)

Suk Tomáš,
Vilém Malý. — (Q KA.)

Sukdolský J. V.,
Šedivý. — (Q Seydler.)

Sula Pavel,
Josef Sulík (všeobecně). — (Q KA.)

Sum,
Bohumil Müller, Smutné tóny (Košice 1924). — (Q Nos.)

Sumín Jiří,
Amalie Vrbová (všeobecně). — (Q KA.)

Sumlork V. J.,
Václav Krolmus, Staročeské pověsti a zpěvy (1845), — O slavnosti národní sv. Prokopa (1844). — (Q Seydler.)

Superoxyd,
Vladimír Novák, čas. Švanda Dudák.

Surnom,
Josef Skružný. — (Q Svoboda.)

Sursum,
souhrnná šifra několika autorů (Machar, Masaryk a j.), čas. Naše Doba 1896—97.

Sušanský,
V. Ježdík. — (Q Svoboda.)

Sušický,
Jakub Krocín. — (Q Svoboda.)

Sušický,
Jan Rosacius. — (Q Svoboda.)

Sušický,
Jan Václav Rozacius. — (Q Svoboda.)

Sušický,
Václav Rošický, Hodinářství (1900). — (Q Svoboda.)

Sušický Ambrož,
Jos. Gabriel. — (Q Svoboda.)

Sušický Jan,
Piškule. — (Q Seydler.)

Sušický Jaroslav,
J. A. Gabriel, čas. Poutník od Otavy.

Sušický Václav,
Petržilka. — (Q Seydler.)

Sutner Josef,
Stanislav Klika, Co měly skrýti vlny jezera (Kr. Vinohrady 1927), — Milenec od obelisků (Kr. Vinohrady 1927), — Stín mrtvého (Kr. Vinohrady 1925). — (Q Nos.)

Sv.,
Jan Svátek. — (Q Čelikovský.)

Sváko,
Jozef Opatovský. — (Q Rizner.)

Svákovský Jaroslav,
Alois Josef Hofman, Gulliverovy cesty a dobrodružství v zemi trpaslíků a obrů (Praha 1911), — čas. Lužnice. — (Q Nos.)

Svatohor V.,
Václav Bělohlávek, Blaník (Brno 1922), — Čtení o našich svatých ochráncích (Praha 1923), — Do Maria Zell (Praha 1921), — Idyla svatého pána (Žďár n. M. 1923), — Krásné milování (Brno 1922), — Májová knížka (Praha 1924), — Oheň Eliášův (Olomouc 1922), — Zabitý pastýř (Brno 1924), — Nová královna květin — eucharistie (1927), — Řím v plamenech (Brtnice 1926). — (Q Nos., KA., Kat. 1927.)

Svätojanský Ferd. H.,
Ferdinand Háber, Prehovorila šibenica (Bratislava 1923), — Bratislavské piesne (Bratislava 1927). — (Q Nos., Kat. 1928.)

Svatopluk,
Jan Emler, čas. Rozhledy.

Svatopolský H. J. Šlechtislav,
J. H. Šimák, Chlupaté čepice (1847).

Svatoslav,
Ant. Mlčoch. — (Q Hýsek.)

Svatova Ž.,
Fr. Svobodová, čas. Niva, Veselé listy, Pěstoun.

Svbd.,
Ot. Svoboda, čas. Úhor od 1913, Měšť. škola, Čes. učitel, Učitel. noviny.

Sv. Č.,
Svatopluk Čech, Hluché Kopřivy, Světozor V., 1871, — Slovenská literatura, Květy II., I. díl 1880. — (Q Fl.)

Svedernický Divinkov,
? Medňanský. — (Q F.)

Svengali,
Stanislav Losman, Je hypnosa škodlivá (Kr. Vinohrady 1920). — (Q Nos.)

Sver A. H.,
Jos. Kubík.

Svěrák Jan,
Eduard Valenta, čas. Lidové Noviny, v revuích.

Svérázný Pravdomluv,
Sylva Jiří Karlík (v denních listech čsl. o názvosloví).

Světelský V. V.,
V. Vlček.

Světlá Karolina,
Johanna Mužáková, roz. Rottová (všeobecně). — (Q Seydler, Klikar.)

Světloš,
Václav Čuban, Český šum bor (Pr.-Nusle 1919), — Arnošt Denis (Praha 1918), — Hymnoseč (Pr.-Nusle 1921), — Kolkujme, kolkujme (Nusle 1919). — (Q Nos.)

Světnovinus,
Prokop Holý. — (Q Svoboda.)

Světský Jan Dr.,
Jan Svátek. — (Q Čelikovský.)

Svit Boh.,
L. Domečka, čas. Hlas od Nežárky 1879 až 1923, Ratibor od 1894, Osvěta Lidu, Kraj Královéhradecký.

Svoboda Cyril,
Vincenc Svoboda. — (Q KA.)

Svoboda Hradecký J. (též Svoboda Hrad.),
Josef Salaba, čas. Naše Doba 1911, 1914. — (Q KA.)

Svoboda J.,
Jakub Arbes, Z bojů o vykořistění lidské bídy (1892), — První sociální revoluce (1892). — (Q A.)

Svoboda Jan,
Jan Herben. — (Q KA.)

Svoboda Jaro(slav),
Jaroslav Zyka-Borotínský.

Svoboda Jos. Lad.,
Jos. Salaba, čas. Naše Doba, Rozhledy. — (Q KA.)

Svoboda L.,
Ludvík Šejba, Neplodnost (1922), — a růz. populár. lékař. spisy (Mladá matka, Samohana a j.)

Svoboda Lad.,
Fr. Oldřich Vaněk, Příroda a Bůh (1909), — Starý a nový názor světa (1909), — Vyvolený národ (1901).

Svoboda Luděk Dr.,
Jos. K. Urbánek. — (Q Čelikovský.)

Svoboda Mojmír,
Josef Hudec. — (Q KA.)

Svoboda-Pošumavský Antonín,
Antonín Svoboda, Kristus vítězí (Brno 1910). — (Q Nos.)

Svoboda Václav,
František Jelínek. — (Q KA.)

Svoboda Vl.,
Josef Jak. Toužimský, čas. Osvěta 1894 až 1898, 1901, 1903.

Svobodová Anna Arnoštka,
J. V. Svoboda, čas. Chrudim. noviny 1892.

Svobodová Bohunka,
F. Pichlová, čas. Květy 1844.

Svornicius (Rychnovský) Martin,
M. Škvor. — (Q Seydler.)

Svratouch K.,
K. J. Zákoucký.

Sweer A. H.,
Josef Kubík, Věčný panic (Praha 1928). — (Q Svoboda, Kat. 1930.)

Sychra,
V. Bol. Pavlík.

Sychrovský Antonín,
Ant. Novotný, čas. Obzory.

Sykra,
Oldř. Seykora-Kostelecký, čas. Paleček I.—III.

Syl,
Václav Speychal, čas. Osvět. rozhledy, Hlas nár. obrany. — (Q KA.)

Sylvan Karel,
Josef L. Volenec, Když ta vojna začala (Praha 1924), — Sedmikráska (Praha 1925), — Svátek mládí (Praha 1922), — Umřela láska (Praha 1923), — Z učitelského ráje, Marná oběť (Pr.-Karlín 1905). — (Q Nos.)

Sylvanus,
Emil Musil. — (Q KA.)

Sylvin Bohdan,
L. J. Živný, Obrazy života (1890).

Syn chudé matky,
A. B. Koudelka.

Sypúnov,
Milan Ivanka. — (Q Rizner.)

Systematik-Celkovidec,
Richard Wolf. — (Q KA.)

Sytař František,
František Moravec. — (Q KA.)

Sytnianský Ondrej,
Andrej Truchlý, čas. Slov. Pohľady 1891. — (Q F., Seydler.)

Szegfü,
Parma. — (Q Svoboda.)

Szlanyina István,
V. Štech. — (Q Svoboda.)

Szliepkay Janó,
Jozef Gašparík. — (Q Rizner.)

Š

š,
Josef Kuffner, čas. Nár. Listy.

š,
Emanuel Lešehrad (v časopisech).

š,
František Šimek, čas. Nár. osvobození

š—,
Eduard Šarša.

—š,
Imrich Koraus. — (Q Rizner.)

—š,
Jan Mikš (v časopisech).

—š,
B. K. Vendyš. — (Q Svoboda.)

—š—,
Koloman Banšell. — (Q Rizner.)

—š—,
František Serafínský Procházka.

Š.,
Jan Hanuš, čas. Věstník bibliogr.

Š.,
M. A. Šimáček.

Š. A.,
Štefan Algover, čas. Círk. Listy. — (Q Rizner.)

Šafařík Petr,
Jakub Arbes, Milujeme tyrany, Šotek 1883. — (Q A.)

Šaftlich Ferdinand,
Ferdinand Čenský.

Šajavský,
Samo Tomašík, čas. Nitra II. — (Q F.)

Šalamoun,
Hýbl. — (Q Svoboda.)

Šamberk František Ferdinand,
Fratišek Ferdinand Schamberger (všeobecně).

Šárecká Maryša,
Marie Bosáčková, provd. Radoňová (všeobecně).

Šarlih Karel,
Karel Čáda (všeobecně).

Šarpen Věnceslav,
Václav Nepraš. — (Q Svoboda.)

Šárský Fráňa,
František Šponar, Umění jízdy koňmo a vozmo (Prostějov 1923). — (Q Nos.)

Šaštivský Michal,
Karol Nečesálek. — (Q Rizner.)

Šatský V. R. (Vršatský),
Anton D. Svoboda. — (Q Rizner.)

Š. C. Pol,
Jaroš H. Špolc.

Ščerbinský Jiří,
Bořivoj Prusík, Topič. sborník 1913, Nová čes. revue I., překl. z angl., franc., pol.

Šebestian,
Ant. Klášterský, čas. Švanda Dudák 1891. — (Q Svoboda.)

Šedý Karel,
Jos. Reiner, čas. Tribuna.

—šek,
Čeněk Dušek. — (Q Svoboda.)

Š — — — ek,
Jar. Heyduk. — (Q Svoboda.)

Šel Edgar,
Josef Bezděka, Ve výších stoicismu (b. r.).

Šenkvičan,
Alois Behúnek, čas. Pútnik sv. Vojtěcha. — (Q F., Rizner.)

Šepoj A. K.,
Josef Peška, čas. Paleček III.

Šeršelín,
Ľudovít V. Rizner, čas. Černokňažník. — (Q F., Rizner.)

Šerý Jarmil M.,
Ferdinand Kocura, Hastrmanka (Žižkov 1918), — Kniha mládí (Praha 1905), — Medvěd a uhlíř (Choceň), — Sen na popeleční středu (Praha 1909). — (Q Nos.)

Šetelíková Lola,
Ludmila Bílá, É morto (Kr. Vinohrady 1920), — O našich lidech (Praha 1925). — (Q Nos.)

Ševětínský,
Jan Ev. Chadt. — (Q brož. J. E. Chadt 1860—1920, Písek 1920).

Ší,
Ladislav Šíma, čas. Umělecký měsíčník, Volné směry, Lípa, Českoslov. republika.

Šídlo Samuel,
F. A. Hora.

Šim Lom,
Fr. Šimon. — (Q Svoboda.)

Šíma Jos. Roman,
Josef Müldner (v edici Letáky, červenec 1902).

Šíma Kristian Dr.,
A. Fuchs, čas. Čes. Slovo.

Šimani J.,
Jiří Šimanič.

Šimanovský F.,
František Holub, Moli v kutně (Brno 1906), — Moravská Slovač na rub (Brno 1906), — Nesvěcené obrázky (Praha 1906), — Průvodce do pekla (Praha 1908). — (Q Nos., Svoboda.)

Šimek Doubravský Josef,
Josef Šimek, Bouře na úsvitě (Tábor 1933). — (Q Kat. 1933.)

Šimon Lomnický Frant.,
František Šimon.

Šimon z C(yreny),
J. Š. Baar, čas. Čech 1916.

Šimůnek Karel,
Jakub Arbes, Mořská panna. Čech, 1865. — (Q A.)

Šindel dr. med.,
Jan Ondřejův. — (Q Svoboda.)

Šíp J.,
J. V. Šimák, čas. Humor. Listy.

Šíp V.,
Svatopluk Čech, U moře, Květy VIII., I. díl, 1886. — (Q Fl.)

Šípek Karel,
Josef Peška (všeobecně).

Šípek Karel,
Jar. Wagner, čas. Paleček V.

Šipkovan,
Jozef Janda, čas. Naša Nádej. — (Q, Rizner.)

Šípková Růžena,
Ludmila Grossmannová (v časopisech pro mládež a na překladech).

Šizený Joza,
Josef Hybeš, čas. Budoucnost 1876—81, Děl. listy 1878—84, Hlas lidu od 1886, Rovnost od 1887.

Š. J.,
J. Škultéty, čas. Slov. Pohľady 1914.

Šk.,
Joz. Škultéty. — (Q, F.)

Š. K.,
Š. Krčmery, čas. Slov. Pohľady.

Š—k,
Pavel Štefánik, čas. Nár. Noviny. — (Q, Rizner.)

Škorpion,
Svetozár Miloslav Hurban-Vajanský. — (Q, Rizner.)

Škorpion,
Ján Burian. — (Q, Rizner.)

Škorpion,
Ignát Herrmann, čas. Švanda Dudák 1886.

Šlahor,
Ľudovít Boor, čas. Nár. Noviny. — (Q, F., Rizner.)

Šlachetín,
Ján Nemessányi, čas. Evanjelík. — (Q, Rizner.)

Šlanický,
Ján Mallý. — (Q, Rizner.)

Šlechta Jan,
Vítězslav Houdek, čas. Koleda.

Šleis,
Marie Holá, čas. Venkov, Rozkvět.

Šlosar Doubravský Václav,
Václav Šlosar, O cizí čest (Praha 1921), — Pro klid duše (Praha 1913), — Stíny duší (Praha 1906), — Z dob slávy a štěstí (Praha 1901), — Z lásky k svým (Praha 1904), — Z víru života (Praha 1910). — (Q, Nos.)

Š. M. D.,
Štefan Marko Daxner. — (Q, Rizner.)

Šmíd František,
Arnošt Procházka, Lit. Listy r. XV., 1894. — (Q, Kr.)

Šmíd Václav,
Václav Oliva. — (Q, Podlaha.)

Šmilovský Alois Vojtěch,
Alois Schmillauer (všeobecně).

Šmodrcha Lojzík,
Alois Gallat, Rytíř Šnofronius a princezna Mordulina (1860). — (Q, Seydler.)

Šnk,
Karel Štěpánek. — (Q, Svoboda.)

Šnofoun,
Ignát Herrmann, čas. Paleček V.

—šp,
L. B. Kašpar. — (Q, Svoboda.)

Š. P.,
Štefan Pitrof. — (Q, Rizner.)

Špagátik,
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. — (Q, Rizner.)

Špaňodolinec,
Štefan Kmeť, čas. Katol. Noviny, Kazateľňa. — (Q, Rizner.)

Špásovič Žertomil,
Josef Šváb, Proslov k humoristické zábavě (Praha 1917). — (Q, Nos.)

Špendlík,
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. — (Q, Rizner.)

Špička Ježík,
Václav Štech (slánské týdeníky).

Špirifangulín,
Ľudovít V. Rizner, čas. Černokňažník. — (Q, Rizner.)

Špk,
Jos. Štěpánek. — (Q, Svoboda.)

Š. R.,
Štefan Rúčka. — (Q, Rizner.)

šť,
J. Košťálek. — (Q, Svoboda.)

Šťahlavský E. F.,
E. Fechtner, Komenský, apoštol míru a sdružení národů (Brno 1920). — (Q, Nos.)

Šťáhlavský Jos. R.,
Josef Rous, čas. Čes. deník, Nová Doba, Omladina, Český Kraj, — akt. Sladká pouta (1927).

Šťálek K. O.
Josef Košťálek, Svátek slečny tetinky (Praha 1904). — (Q, Nos., Svoboda.)

Šťasná Blažena,
Mária Holuby'ová. — (Q, Rizner.)

Šťasná-Budská Zdeňka,
Zdeňka Šťasná, Bolka (Praha 1925), — Jezulátko na zemi (Praha 1925), — Sestřička (Praha 1925), — Zlato (Praha 1925). — (Q, Nos.)

Šťavnický,
Petr Stradelius. — (Q, Svoboda.)

Štefanovič J. B.,
Jozef Branislav Ďurjan. — (Q, Rizner.)

Šteffen Edgard,
Ota Haněl.

Štěchov A. V.,
Antonín Šafařík, Poskvrněná (Plzeň 1926).

Štein-Táborský Vojta,
Vojtěch Štein.

Šteliar-Steller,
Ferdinand Šteller, Gramatika slovenského jazyka na školy gymnazialne (Ružomberok 1925). — (Q, Nos.)

Štěpánová Vlasta,
M. Marhan.

Štěpánovský Ot.,
Otakar Čermák, čas. Šumavan.

Štěpař Otakar,
Ant. Šnajdauf, Procházka parkem (1882).

Štěrba-Böhm Jan,
Jan St. Štěrba (všeobecně).

Števo Frčka,
Ľudovít V. Rizner. — (Q, Rizner.)

Št. F—k,
Štefan Furdek. — (Q, Rizner.)

Štika,
Marie Laudová-Hořicová.

Štika Daniel,
Ignát Herrmann, čas. Švanda Dudák 1886.

Štika V. F.,
V. Paroulek, Kočvarda (Poděbrady 1924.) — (Q, Nos.)

Štika Václav,
Karel Červinka, Bez taláru (1903), — Šťovík a Petržel (1912), — Švanda Dudák 1904, 1905.

Štírek,
V. Vajs, čas. Čes. západ 1909—14.

Štiposlav,
M. V. Bělohrobský.

Šťovík Ant.,
Adolf Černý. — (Q, Fr.)

Študent od Váhu,
Karol Sidor (Národnie noviny 1918). — (Dot.)

Šubert,
Emanuel Lešehrad (u překladů).

Šumavský,
Ant. Baumgartner. — (Q, Hýsek.)

Šumavský,
Václav Beneš (všeobecně).

Šumavský Ambroš,
Jos. A. Gabriel, čas. Poutník od Otavy. — (Q, Seydler, Klikar.)

Šumavský J. F.,
Josef Franta Šumavský, Pohádka o krásné zemance (Praha 1919). — (Q, Nos.)

Šumavský S.,
Jan Šonka.

Šumavský Ursus,
Viktorin Zeithammer, Jed v žilách (Praha 1922), — Šumavské dumy a turistické táčky (Sušice 1911). — (Q, Nos.)

Šumavský Václav B.,
Václav Beneš (všeobecně).

Šumavský Vlastimil,
B. Zahradník, stud. čas. Diblík.

Šumbera,
Josef Lošťák, čas. Blaník.

Šumena,
Mária Holuby'ová, roz. Boorová. — (Q, Rizner.)

Šumínský Boh. H.,
Šperlík, čas. Lípa morav.

Šustrpajtl Josef Šv. Florian,
Josef Šváb, Hrůzostrašná píseň o tom velkém krveprolití . . . (1926).

Švábinger,
Josef Šváb. — (Q, Svoboda.)

Šváb Malostranský Josef,
Josef Šváb (všeobecně).

Švanda,
Ignát Herrmann, čas. Švanda Dudák 1886. — (Q, Klikar.)

Švanda Dudák,
Patrik Blažek.

Švarc Bohuslav,
Jos. Mach. — (Q, Svoboda.)

Š—vič S.,
Samuel Štefanovič. — (Q, Rizner.)

Švihrovský,
Daniel Mil. Bachát. — (Q, Rizner.)

Švingr Vítězslav Jan,
Jan Grvík.

T

—ť,
Andrej Kmeť. — (Q, Rizner.)

—t,
Em. Lippert, v Topič. sborníku.

—t,
Boh. Foit, čas. Hospodář Čsl., Hudeb.

—t,
Emil Švagr, čas. Čas, Dalibor.

—t—,
Lad. Mattuš, čas. Svornost 1908—1918 (Chicago).

T.,
Vojta Stein, čas. Divadlo.

T.,
František Táborský, čas. Naše Doba. — (Q Svoboda.)

T.,
Fratišek S. Tichý, čas. Nár. Listy.

T.,
Václav Tille, čas. Nár. Listy 1910—14. — (Q Svoboda.)

—ta,
Arnošt Procházka, Nový Kult sv. 2., 1899, Omladina r. IV., 190. — (Q Kr.)

T. A.,
Arnošt Procházka, Kalendář neodvislého dělnictva 1900, — Nový Kult, sv. 2., 1899, — Moderní Revue sv. 13, 1902 etc., — Obzor literární a umělecký r. IV. — (Q Kr.)

Tábor,
K. Táborský. — (Q Svoboda.)

Tábor,
F. D. Zenkl.

Tábor (Franta),
František Štětka, čas. Česká myslivost, Myslivec. besídka, Nár. Politika.

Táborský,
Jan Benicius. — (Q Svoboda.)

Táborský,
Jan Dotulinus. — (Q Svoboda.)

Táborský,
Jakub Luňák. — (Q Svoboda.)

Táborský,
Josef Novák. — (Q Svoboda.)

Táborský A. C.,
Antonín Cikhart, Posvícení v Malčicích (1868).

Táborský Jan,
J. R. Vilímek, Odměna poctivosti (1875).

Táborský J. K.,
Jan Klecanda, České houby jedlé a jedovaté, jich poznávání, sbírání a úprava v kuchyni (Praha 1912). — (Q Nos., Klikar.)

Táborský Vilém,
Vilém Neumann, Divadelní krev (Praha 1903), — Dívčí války (Praha 1906), — Milostná psaníčka (Praha 1906), — Netančím (Praha 1902), — První oběd (Praha 1903), — V rodinném zátiší (Praha 1904), — Z veselých veršů (Praha 1901). — (Q Nos.)

Táborský Vilouš,
Vilém Neumann, Maestoso v strunách duše (Plzeň 1908), — překl. Habbe, Bez domova (1911), — Kadelburg, Cesta do pekel (1911), — Moser a Troth, Pan kapitán (1911), — Blümsrieder, Z fabriky (1911), — Fr. ze Schönthanů, Zlatá Eva (1909) a mnoho j.

Táborský-Neumann Villy,
Vilém Neumann, Byla v divadle (Praha 1908). — (Q Nos.)

Táborský Vojta Š.,
Vojta Štein, Dějiny ochotnictva československého (Praha 1912), — Kouzlo kulis (Praha 1905), — Nový pán (Praha 1906), — Přehled vzniku a vývoje českého divadla, hlavně venkovského (Praha 1909), — Společnost slečny Máši (Praha 1924), — Půl století českého divadla (Praha 1904), — Stručný přehled dějin českého divadla (Praha 1907), — Základy režie a dramatické reprodukce (Praha 1903), — Pavouk (Praha 1926), — Sedávej panenko v koutě... (Praha 1928). — (Q Nos., Kat. 1927—28.)

Tabris,
Alois May, Okkultism (Praha 1910), — Svobodné zednářství (Praha 1910). — (Q Nos.)

Tachecí Jan,
Jan Tachezy. — (Q Svoboda.)

Tajkest A.,
Karel Jonáš, Román o sněmovní Penelopě (Praha 1920). — (Q Nos.)

Tajovský,
Jozef Gregor (všeobecně). — (Q F.)

Tajovský,
Jan Troillus. — (Q Svoboda.)

Tajtlbaum Pinkeles,
Josef Šváb, Půl tuctu veselých židovských deklamací (Praha 1902). — (Q Nos.)

Takar J.,
Jan Strakatý, čas. Světozor, Nár. Politika a j.

Tak jest,
Karel Jonáš.

Talinský Josef,
Josef Truhlář, čas. Světozor 1867. — (Q Seydler.)

Tandariáš,
Ignás Herrmann. — (Q Klikar.)

Tandariáš,
Josef Peška, čas. Paleček, Švanda Dudák 1890—93, 1896.

Tantris,
Vinc. Červinka.

Tarabovský,
Michal Kiss. — (Q Rizner.)

Targo R.,
Karel Kálal, Vyhubit (Telč 1907). — (Q Nos., F.)

Tasovský Jan,
Jan Knies. — (Q Čelikovský.)

Tasovský Jar.,
A. Kastner. — (Q Klikar.)

Tatran B.,
Jozef Škultéty, čas. Nár. Noviny, Orol. — (Q, Rizner, F.)

Tatranec,
Julius Markovič. — (Q, Rizner.)

Tatranovič J.,
Samuel Czambel. — (Q, Rizner.)

Tatranský,
Daniel Miloslav Bachát. — (Q, Svoboda, Rizner.)

Tatranský Ferd.,
Ferdinad Náprstek. — (Q, Seydler.)

Tatrin,
Svetozár Hurban Vajanský. — (Q, Rizner.)

Tavík F.,
František T. Šimon, čas. Volné Směry, sborník Hollar.

Tavoletto,
Frant. Herites, čas. Lumír 1876. — (Q, Klikar.)

Tbk,
Zdeněk Tobolka. — (Q, Svoboda.)

T—c B.,
Bohuslav Tablic. — (Q, Rizner.)

Tef,
František S. Tichý, čas. Lidové Noviny.

T. efte,
Fratišek S. Tichý, čas. Osvěta Lidu, Kraj Královéhradecký.

Techiew Ande,
Eduard Weichert, Jak roste chléb (Plzeň 1907), — Jak se rostliny zasívají? (Plzeň 1906), — Stát mravenčí (Plzeň 1907), — Živé stroje (Plzeň 1906), — čas. Příroda, Epocha, Vzdělání lidu. — (Q, Nos.)

Těchonický F. J.,
Frant. J. Šubrt. — (Q, Seydler.)

Tejnický,
Jan Koupil. — (Q, Seydler.)

Tejřov Xaver,
František X. Teyrovský (všeobecně).

Tejřovský M.,
Matěj Šíma. — (Q, Seydler, Klikar.)

Tekovský,
Michal Šittanc. — (Q, Rizner.)

Telkovský,
Felix Kutlík. — (Q, F.)

Temný Slavomil,
Fr. Otto Matzenauer, čas. Bobulové Slov. Noviny. — (Q, Rizner.)

Temps Jean Pas de,
Jan Nečas.

Teodorovič B.,
Desid. Bodický. — (Q, F., Rizner.)

Teplický,
Jan Thomaides. — (Q, Svoboda.)

Teplický (Thermanus),
Václav Štefan. — (Q, Seydler.)

Teplý Florian,
Josef Šváb, Věštkyně (Praha 1907). — (Q, Nos.)

—ter,
Zikmund Winter. — (Q, Svoboda.)

Terebelský Jindřich,
F. M. Klácel(?), Život Jana Žižky (Olo-

Terego Al.,
Josef Baše, čas. Paleček III.
mouc 1850).

Tereza,
Tereza Schubrtová, Vzpominky ošetřovatelky (Nová Paka 1916). — (Q, Nos.)

Terpentinus,
Ignát Herrmann. — (Q, Svoboda.)

Tesacius,
Jiří Tesák Mošovský. — (Q, Svoboda.)

Tesnoskalský,
Belo Klein, čas. Dunaj, Orol. — (Q, F., Rizner.)

Těšínská Viola,
Svatopluk Čech, čas. Pestré Květy.

Teta Ľudmila,
Ľudmila Riznerová.

Teta Ľudmila,
Hanna Ruppeldtová, Kytka veršov pre slovenské dietky (Bratislava 1921), — Sňaženky a iné pohádky (Bratislava 1925), — Červená Karkuľka a iné pohádky (Bratislava 1927), — Najkrasšie rozprávky sveta (Bratislava 1927), — Pohádky zvierat a vtakov (Bratislava 1927), — Rozpravky zo života zvierat (Bratislava 1927), — Zvierata rozprávajú (Bratislava 1927). — (Q, Nos., Kat. 1927.)

Teta Zora,
Anna Lacková, Konvalinky (Myjava 1925). — (Q, Nos.)

Teutobrodenus,
Prokop Holý. — (Q, Svoboda.)

Téver Felix,
Anna Lauermannová-Mikschová (všeobecně).

T. G.,
T. Glos. — (Q, Čelikovský.)

T. G.,
T. G. Masaryk. — (Q, Čelikovský.)

Theatínský,
Karel Račín. — (Q, Seydler.)

Thermanus,
srv. Teplický.

Tichá Hermína,
Antonie Valtrová, Vzory vyšívání lidu moravského 1889—99.

Tichá L.,
L. Procházková, čas. Květy 1836—58. — (Q, Klikar.)

Tichá Lud.,
M. Pospíšilová, Pomněnky na r. 1834, čas. Květy 1836, 1838.

Tichan K.,
Břet. Jedlička. — (Q Fr.)

Tichomir Milkin,
Ján Donoval. — (Q F.)

Tichovský,
Fr. Matouš Klácel.

Tichý A. Fr.,
Frant. Dlouhý, čas. Literár. Listy. — (Q Klikar.)

Tichý Bohuš,
Otakar Klazar. — (Q Fr.)

Tichý Jaroslav,
Fr. J. Rypáček (všeobecně pro básně). — (Q Klikar.)

Tichý Jindřich,
Arnošt Procházka, Moderní Revue, sv. 13, 1902. — (Q Kr.)

Tichý Jiří,
Jaroslav Radimský.

Tichý Josef,
Prokop Holý, překl. Féval, Hrbáč. — (Q Čelikovský.)

Tiller Jiří,
Jiří Karásek (ze Lvovic), čas. Mod. revue, Týn.

Timrava,
Božena Slančíková (všeobecně). — (Q F.)

Tintíšek z Vopršálkovic František,
Josef Šváb, V insertní kanceláři (Praha 1906). — (Q Nos.)

Tiro,
Ivan Markovič, čas. Slov. Týždenník, Prúdy. — (Q F.)

Tisovský Hostivít,
H. Gustav Lojko. — (Q F., Fr., Seydler.)

Tisovský S. K.,
Samo Kuchta. — (Q Rizner.)

Tisovský T. E.,
Tobiáš Eliáš (všeobecně).

Tisý Tomáš,
Fabián. — (Q Seydler.)

Tišnov Jaroslav,
Jaroslav Altman, Tři dny života hráčova (Praha 1911), — Písmo úsporné (Praha 1914). — (Q Nos.)

Tišnovský K.,
Josef František Karas, Červení kopiníci (Brno 1915), — Flibustýr (Brno 1917), — Na prahu nové doby (Brno 1915), — Pan provisor (Brno 1912), — Rytmistr Olšovec (Brno 1911), — Waldštejnův tábor (Brno 1912), — Zapomenutý (Brno 1914). — (Q Nos.)

T. J. J.,
Tomáš Jos. Jiroušek, čas. Budoucnost, Děl. listy 1879—84, Práce 1884—85, Děl. Noviny 1891—99, Pozor 1886—89, Čech 1888—91, Naše listy od 1900, Vlast od 1888.

—tka,
Karol Čečotka, Horň. Slov. Noviny. — (Q Rizner.)

Tkadlec Josef,
Samuel Verner. — (Q Čelikovský.)

Tmavohorský,
Petr Kompiš. — (Q F.)

T. O.,
Otakar Theer, čas. Nár. Listy 1913.

Tobolecký F. G.,
Fr. Hrnčíř, div. hra Proklatec (Praha 1878).

Tolc E. S.,
Emil Štolc.

Tolz E. S.,
Emil Štolc.

Tóma ze Štítného,
Karel Tůma. — (Q Klikar.)

Tomala,
Tomáš Bartošík, Slovácké obrázky (Nedakovice 1928). — (Q Kat. 1928.)

Toman Karel,
Antonín Bernášek (všeobecně).

Tomarov Jindřich,
Jindřich Veselý, Svatopluk Čech (Praha 1906). — (Q Nos.)

Tomášik Samo,
Samuel Tomášik (všeobecně).

Tomeš Bochů,
A. Zeman, čas. Zlatá Praha 1865.

Toncová Joža,
Josefa Mettlerová. — (Q Svoboda.)

Tongi U. S.,
F. X. Harlas, Až k tomu dojde (Praha 1925), — Maghad (Praha 1925), — Pod buky (Praha-Žižkov 1923), — Pod palmami (Pr.-Žižkov 1923), — Vidiny a touhy (Praha 1925), — Z cizích revírů (Pr.-Žižkov 1924), — Berlice. Když lesní rohy zněly . . . (Praha 1928), — Proto, Praho! (Praha 1928). — (Q Nos., Kat. 1930.)

Tonislav K.,
Tonislav Kučera, Český galanthome (Třebíč 1914). — (Q Nos.)

Tono Hr.,
Anton Hromada. — (Q Rizner.)

Tonsoris Jan,
J. Barvíř. — (Q Seydler.)

Toplan,
Ján Rányi. — (Q Rizner.)

Topol,
Jan Boor. — (Q F.)

Topol J. E.,
Štěpán Polášek (všeobecně). — (Q Nos., Svoboda, Kat. 1930.)

Topol J. L.,
Jan Lakomý, Ze zápisků policejního psa (Brno 1927). — (Q Kat. 1928.)

Topoličanský,
Jiří Michal. — (○ Svoboda.)

Topolský,
Fr. Chládek.

Topolský Josef,
Josef Novotný, Útok prof. Masaryka na církev katolickou (Hradec Králové 1907). — (○ Podlaha.)

Toten,
Jos. D. Konrád. — (○ Svoboda.)

Totěř,
Josef Kutta. — (○ čas. Otavan VI.)

Toušek J.,
Karel Čvančara, př. Geeth H. S., Pan správce, — čas. Venkov. — (○ Čelikovský.)

Toužimská Věra,
Herma Pilbauerová. — (○ Svoboda.)

Toyen,
Marie Čermínová. — (○ KA.)

Tovačovský Bohaboj Arnošt,
Arnošt Förchgott. — (○ Svoboda.)

—tr,
Fr. Petr. — (○ Svoboda.)

Trajanus,
Jan Trojan. — (○ Svoboda.)

Trachtínský,
E. Hegner, čas. Besedy Lidu, Světozor, Právo lidu.

Tram,
Václav Brtník. — (○ Fr.)

Tranoscius,
Jar. Třanovský. — (○ F.)

Trávnický,
Josef Sivák. — (○ KA.)

Trbiž,
Čeněk Zíbrt.

Trebatičan,
Josef Janda. — (○ Rizner.)

Trebonianus,
Gallus. — (○ Svoboda.)

Trebonius,
Vavřinec Třeboňský. — (○ Svoboda.)

Trebonius,
V. Třebovský. — (○ Svoboda.)

Trenčanský Matyáš,
Ant. Mráček, čas. Blaník. — (○ Hýsek.)

Trenčianský J. L.,
Jozef Miloslav Hurban. — (○ F., Rizner.)

Tréval Emil,
Václav Walter (všeobecně).

Tréval Emil — Viola,
Václav Walter a Zdena Walterová (všeobecně).

Trihaňská Jiřina,
Jetty Konopásková.

Trihranský,
Pavel Križko. — (○ F., Rizner.)

Trihviezdin,
Samo Bohdan Hroboň. — (○ F., Rizner.)

Tristan,
S. V. Friedl.

Tritinov,
Ján Ondrísík, čas. Peštbudín. Vedomosti. — (○ Rizner.)

Tritonovič Sergěj,
Josef Hollý. — (○ F.)

Trn Barbarabaš,
Ignát Herrmann, čas. Paleček V.

Trn,
František Merta. — (○ KA.)

Trn F.,
Ferdinand Mačenka, čas. Čes. Učitel.

Trnavský,
Boh. Čermák.

Trnavský,
Mikuláš Schneider. — (○ F.)

Trnavský Ant.,
Fr. Ulrich, alm. Máj 1878.

Trnavský Dr.,
Milan Ivanka. — (○ F.)

Trnavský V. P.,
Václav Plaček, čas. Zlatá Praha 1886 a d., Tábor 1889 a d., Nár. Listy 1888, 1889, 1907 a d., Švanda Dudák 1890—1894, Nár. Politika 1889, — sp. Evin hřích (1897), — Sestry (1897), — Povídky (1895), — Tři povídky (1875).

Trnička J. J.,
Josef Šváb, To je ta flauta, na tu pískám rád (Praha 1906). — (○ Nos.)

Trnka,
Stanislav Řehák.

Trnka Em.,
Emanuel Züngel, čas. Paleček V.

Trnobranský Dr.,
Fr. Votruba. — (○ F.)

Trnovská J.,
Josefa Mrzenová.

Trojanus E. S.,
Emanuel Stránský, Historické pohlednice (Praha 1911), — čas. Čech 1909—10.

Trojanus Nigellus z Oskořína,
Kmínek. — (○ Seydler.)

Troplperger,
Mikuláš Krupěhorský. — (○ Seydler.)

Trs V.,
Viktor Hánek (v časopisech).

Trúbeľa Matej,
Pavel Socháň, Hlásnik z Trhanovice (Trnava 1923). — (○ Nos.)

Trudný F. P.,
F. Jar. Peřina, čas. Lumír 1865.

Truhelkovský A. V.,
Ant. V. Truhelka, Filigránek (1854).

Truhlařovský B. L.,
Bohdan Lad. Tyšler. — (○ Klikar).

Trut,
Julius Zeyer, čas. Lumír.

Trutnovský,
Eliáš Nisselius. — (Q Svoboda.)

Trutnovský J. A.,
Jos. Ant. Janiš. — (Q Svoboda.)

Třebenický,
Jan Carchesius. — (Q Svoboda.)

Třebický Jan,
Jan Haněl.

Třebícký Jos.,
Josef Chmela.

Třebíčský Arnošt,
Arnošt Tvarůžek, Dcera Hynka z Valče (Třebíč 1925), — Světlo (Vladislav 1922). — (Q Nos.)

Třebízský Václav,
Václav Beneš.

Třeboninský,
Václav Oliva. — (Q Svoboda.)

Třebovský,
J. Hubálek. — (Q Svoboda.)

Třebovský,
Fr. Mat. Klácel, čas. Světozor, Mor. Noviny 1850.

Třebský A. O.,
Arnošt Oliva, čas. Naše listy.

Třebský V. O.,
Václav Oliva. — (Q KA.)

Třemošinský,
Fr. Svoboda. — (Q Svoboda.)

Třemšínský,
Aug. Jehlička. — (Q Svoboda.)

Třemšínský Budislav,
Gustav A. Bach, Básně (1868, 1872), — Rarášek (1865), — almanach Cyril a Metoděj (1864), překl. Göthova Klavigo (1863).

Třešťský Miroslav,
Miroslav Rošický, Vzorník staveb dřevěných a ze staviva hrazděného (Praha b. r.). — (Q Nos.)

Třídvorský Rud.,
Ludvík Strahl, Světozor čes. mládeže 1893.

Třímanský,
Vojt. V. Janota. — (Q Svoboda.)

Tříska Dr.,
Otakar Hurych. — (Q KA.)

—t—s,
Arnošt Kraus, čas. Atheneum VII.

—tu—,
Lad. Botnický. — (Q Svoboda.)

Tubab Kain,
E. Lederer.

Tučck Miroslav,
Karel J. Zákoucký, Za otcem (Hradec Král. 1917). — (Q Nos.)

Tugurinus Duchoslav,
D. Chalupa († 1607). — (Q Seydler.)

Tuhaň Jiří,
Jindř. Švejcarová-Konopásková, čas. Nár. Listy, Vol. Směry II., Věstník sokolský 1904, Máj. — (Q KA.)

Tuhaňská Jiřina,
Jindřiška Švejcarová, provd. Konopásková, Jediný Bůh (Pr.-Smíchov 1915), — Navarov (Kladno 1913), — Student Roman (Pr. Smíchov 1920), — Tiché poselství (Kladno 1913), — Zámecká okna Pr.-Smíchov 1918), — čas. Ženská revue XIII. — (Q Nos., KA.)

Tuhošťský,
Jiří Felix, čas. Slavia 1877—78, Zábav. listy 1879, Domažlic. listy 1880—83, Posel od Čerchova 1880—83.

Tuhytum Oriáši,
Ľudovít V. Rizner. — (Q Rizner, F.)

Tůma Fr.,
Frant. Sokol.

Tůma Jan,
Jaroslav Radimský.

Tůma Jaroslav,
Viktor Hánek. — (Q Čelikovský.)

Tuma-Patry Artur M.,
Artur Maria Patry, Kaple (Praha 1917), — Píseň lásky krále blázna (Praha 1922), — Socha (Smíchov 1912), — V předvečer bouře (Smíchov 1912), — Ze srdce kroniky (Praha 1917). — (Q Nos.)

Tůma-Zevloun Ladislav,
Ladislav Tůma, Karmanovo rigorosum (Praha 1921), — Náš skautík (Praha 1922). — (Q Nos.)

Tupý Polykarp,
Jakub Arbes, Jak pan dr. Matějíček duši lidskou perem vyfotografoval, Šotek 1881. — (Q A.)

Turanský,
A. S. Osvald, čas. Orol 1870. — (Q F.)

Tureček,
Fr. Herites, čas. Paleček III.,

Turková Valburga,
Ant. Sova, čas. Lumír 1884.

Turnovská Anna,
A. Forchheimová. — (Q Svoboda.)

Turnovský,
Šimon Theofil. — (Q Svoboda.)

Turnovský F.,
František Jan Černohouz. — (Q Seydler.)

Turnovský Fr.,
Václav Slovák, čas. Květy, Č. Včela.

Turnovský Jan,
J. Paustevník. — (Q Svoboda.)

Turnovský K. V.,
V. Kulich, Lepší budoucnost národů (Praha 1925). — (Q Nos.)

Turnovský V.,
Jan Trojan. — (Q Svoboda.)

Turnovský V. E.,
Theodor Mourek, čas. Květy 1902. — (Q Klikar.)

Turnovský V. Martinides,
Václav Slovák. — (Q Svoboda.)

Turovský Joža,
Josef Logaj.

Turský,
Adolf Sv. Osvald. — (Q Rizner.)

T. V. (též T. V—á),
Tereza Vansová. — (Q Rizner.)

Tvardovský,
Aleš Gráf. — (Q Svoboda.)

Tvrdý Bohuslav,
Josef Thomayer, čas. Lumír 1878.

tý,
Jan Týml (v časopisech).

Tý (též T—ý),
Vojta Stein, čas. Divadlo.

Tý,
K. E. Tupý.

Tydlitát Hubomel,
Josef Šváb, Vyvolávač před zvěřincem (Praha 1906). — (Q Nos.)

Týn Emil,
Hanuš Špolc, Bobeček (Ouvaly 1920). — (Q Nos.)

Týnecký,
Josef Hais (všeobecně).

Tynhoršovinus,
Jan Orthophidius. — (Q Svoboda.)

Týnský,
Josef Kubička. — (Q Svoboda.)

—tz—,
Fr. Otto Matzenauer. — (Q Rizner.)

U

Ubralov,
Pavel Zoch, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

Uden H.,
Jaroslav Hruška, Decursus a Epikrise (Kladno 1913), — Diář (Praha 1908), — Donin. Senza Sordini (Kladno 1911), — K dokladům doby (Kladno 1922), — Smrt Boženina (Kladno 1923),—Zedena (Kladno 1915), — Znak (Kladno 1913). — (Q Nos.)

Uderiansky,
Julius Bodnár. — (Q F.)

uh,
H. G. Schauer, čas. Čes. Politika.

—uh
Viktor Guth.

Uherskobrodský,
Václav Malobicenus. — (Q Svoboda.)

Uhle Alois,
Alois Uhl. — (Q Svoboda.)

Uhlík Jan,
Jindřich Šimon Baar (v čas.)

Úhoř Jiří,
Václav Jan Maria Augusta. — (Dot.)

—uje—,
Josef František Urbánek.

Újezdecký F. N.,
František Novák, Z tajů života (Klatovy 1923). — (Q Nos.)

Újezdský Adam,
Adam Klement. — (Q Svoboda.)

Ujo Mirko,
Ján Bohuň (společně s H. Ruppeldtovou) Červená Karkuľka a iné pohádky (Bratislava 1927). — (Q Kat. 1927.)

Ukrajinec,
Ján Izák, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

Ulmanovský J.,
Jozef Weisz-Nägel, Skrytý hrdina P. Viliam Doyll (Trnava 1927). — (Q Kat. 1928.)

Ulrich R.,
Jindřich Květ. — (Q KA.)

Umkin,
Anton Prídavok, čas. Slov. Východ, Nár. Noviny. — (Q KA.)

Únanov J.,
Jan Rudolecký, Macocha (Únanov 1929). — (Q Kat. 1930.)

Unger Jiří,
Emil Frida.

Unhošťský,
Jos. Vlastimil Šírer. — (○ Seydler.)

Uno,
Jan Hrabě. — (○ KA.)

Upravdov,
Jan Ondrísik, čas. Peštbudín. Vedomosti. — (○ Rizner.)

Úprimný Blahoslav,
Daniel Bachát. — (○ Rizner.)

Uram Podtatranský Rehor,
Rehor Uram (všeobecně).

urav,
Václav Rudl (beletrie).

Urban J.,
Josef Uher.

Urban Oldřich,
Václav Krofta, čas. Besedy Času XV., Mor.-Slez. Revue VI., Zlatá Praha, kal. Havlíček a Palacký.

Urbánek Ferko,
František Urbánek (všeobecně).

Urbánek Kamil,
Antonín Vančura, Jak se dělá divadlo? (Brno 1921). — (○ Nos.)

Urbánek-Budějovický J.,
Jos. Fr. Urbánek, Učitel písma ve škole obecné a měšťanské (Praha 1902). — (○ Nos.)

Ureique Mr.,
Duchoslav Panýrek, Asyl Scte Catherine (1919, označeno jako překl.).

Uriov,
Otakar Hurych. — (○ KA.)

Urmínčan,
Jozef Janda. — (○ Rizner.)

Ursus-Šumavský,
Viktorin Zeithammer, Šumavské dumy a turistické táčky (1911), — Jed v žilách (Praha 1922), — čas. Květy 1907, Šumav. proudy 1911—12, Podvysocké listy XVIII., Sušické listy 1919—21, Svatobor 1908 až 1915, Lovec. obzor X., Jihočes. Kraj 1912 až 1914. — (○ Nos.)

Urtica,
Václav Kopřiva. — (○ Svoboda.)

Úslavský,
František Nekola. — (○ KA.)

Úslavský A. J.,
Alois Němejc, čas. Šumavan.

Úslavský Vladimír,
Frant. Sýkora, čas. Čes. deník, Nová Doba, Omladina, — sp. Prameny (1920, posmrt. vyd.).

Ústecký,
J. Němejc. — (○ Svoboda.)

z Ústí Jan,
Jan Žahourek. — (○ Klikar.)

Ústianský,
Jan Kovalík. — (○ F.)

Ušáček K. L.,
K. L. Klusáček, čas. Švanda Dudák.

—utlí—,
Vendko Bohboj Kutlík. — (○ Rizner.)

Útržka R.,
Rudolf Knobloch. — (○ Čelikovský.)

V

—v.,
Václav Rudl (beletrie v časopisech).

—v—,
František Kvapil, čas. Rozhledy Liter. 1886.

V. (Vajanský),
Svetozár Hurban Vajanský, čas. Slov. Pohľady.

V.,
Emil Vachek, čas. Právo lidu 1920—21.

V.,
Adolf Vašek, Čas. vlast. spolku mus. v Olomouci.

V.,
Josef Večeřa, čas. Našinec 1883.

V—.,
Karel Houžvička, čas. Právo lidu 1903 až 1910, 1922, Besedy Lidu 1908—12 a j.

V(—a),
Frant. Votruba, čas. Prúdy.

—va,
Václav Krofta. — (○ Svoboda.)

Vacek B.,
Bohuš Rieger. — (○ Svoboda.)

Vacek Vl.,
Jos. Vlastimil Fürst. — (○ KA.)

Václav,
Methoděj Metelka. — (○ KA.)

Václavík H.,
Václav Hladík.

Václavovič,
Václav Beneš (Třebízský), Mara Bočarovna, Černý rytíř (Světozor 1871). — (Q, Klikar.)

Vacovský,
Milán Ivanka, Slováci a Maďari (Pittsburg 1914). — (Q, Nos.)

Vačalka František,
Antonín Havelka, Do žertu i do pláče (Plzeň b. r.). — (Q, Nos.)

Vagus Dr.,
Petr Jehlička. — (Q, Svoboda.)

Vahanovský,
Anton Florek, čas. Kat. Noviny. — (Q, Rizner.)

Vajanský,
Svetozár Hurban (všeobecně). — (Q, F., Rizner, Klikar.)

Vajcr K. Arn.,
Arnošt Crha, čas. Paleček II., III., V.

Valášek O.,
Otomar Viglic, kal. Lid. Novin 1904.

Valašský J.,
Jos. Vejvara.

Vald A. J.,
Alois Jaša, Městské museum v Rokycanech (1933), — čas. Žďár, Západočes. Život. — (Q, KA.)

Valečský,
Jiří Vančura. — (Q, Svoboda.)

Valečský,
Jindř Wagner. — (Q, Svoboda.)

Valenta-Alfa Václav,
Václav Valenta, Česká škola na Sibiři (Praha 1924), — Do legie (Praha 1924), — Na úsvitě československé samostatnosti (Praha-Dejvice 1924), — Povídky z vojny (Praha 1925), — S maminkou u Tatarů a j. povídky z vojny (Praha 1924), — V ruském zajetí (Praha 1925), — Hrdinové (Praha 1928), — Vlast máti až nás zavolá... (Praha 1929), — Za hlasem krve (Praha 1928). — (Q, Nos., Kat. 1930).

Valenta Pavel,
Vilém Bitnar. — (Q, KA.)

Valenta-Roštínský Vítězslav,
Viktor Valenta, Lásek boj (Kamenice n. L. 1913), — Noční šichta (Soběslav 1919), — Pěšiny duše (Brno 1913), — Stíny a blíny (Benešov 1923), — Z chalup i statků (Habry 1913), — Za pravdou (Vídeň 1908). — (Q, Nos.)

z Valešova Václav,
Václav Valešovský z Knězomosta a Žiřic. — (Q, Svoboda.)

Valeur,
Jan Dvořák, Jak Kašpárek napálil čerta (Choceň b. r.), — Nový Golem (Choceň b. r.), — čas. Loutkář VI. — (Q, Nos.)

Valičová Božena,
Božena Sadílková. — (Q, KA.)

Vamberský,
Daniel Břečťánek. — (Q, Svoboda.)

Van A. F.,
A. F. Fierbiger, čas. Kopřivy.

Van J. S.,
Josef Obr. — (Q, KA.)

Van Louis,
Aleš Knap-Radvanovský. — (Q, KA.)

Váňa-Mcelský Josef J.,
Josef J. Váňa (všeobecně).

Vančina J.,
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. — (Q, Rizner.)

Vaněk J.,
J. Havelka. — (Q, Klikar.)

Vaněk V.,
V. Panýrek. — (Q, Svoobda.)

Vardener Jiří,
Emanuel Lešehrad (u překladů).

Vareška Smažislav,
Pavel Socháň, Orchideje (Chrudim 1922), — Starosti kuchárok (Trnava 1923). — (Q, Nos.)

Varjak (Nebudimirovič),
Jan Slavík. — (Q, KA.)

Varšavská M.,
Marie Dolečková. — (Q, KA.)

Varub Oskar,
Václav Krofta, čas. Škol. Obzor XIII. a d.

Vaša z Hradce,
K. Adámek, čas. Hvězda.

Vašárek z Rovného,
Václav Růžek, Rudovláska (1927).

Vašek Ladislav,
Václav Walter, čas. Květy 1904—06, Zvon 1918—19.

Vávra Frant. P.,
Frant. Páta. — (Q, Čelikovský.)

Vávra Jan,
Jan Herben, čas. Čas 1908.

Vávra Jan (též Jan Jiří),
Jaroslav Zyka-Borotínský. — (Q, Čelikovský.)

Vávra Jiří,
Josef Vraný, O chovu skotu v království Českém (Valaš. Meziříčí 1906). — (Q, Nos.)

Vavrinec J. Vl.,
Ján Kršák, čas. Kat. Noviny. — (Q, Rizner.)

Vavris Hugo,
Hugo Vavrečka, František Lelíček ve službách Sherl. Holmesa (Praha 1908), — čas. Lid. Noviny. — (Q, Nos.)

Vavroušek-Slavětinský Bohumil,
Bohumil Vavroušek, Kar. Havlíček Borov-

ský, buditel národa, jako politický učitel a bojovník za jeho práva a svobodu (Praha 1920). — (Q Nos.)

vb,
Václav Brtník. — (Q Fr.)

v. b.,
Vojt. Krist. Blal. — (Q Svoboda.)

V. B.,
Vendko Bruck. — (Q Rizner.)

V. B.,
Václav Kosmák, čas. Hlas 1871.

V. B.,
Václav Oliva. — (Q Podlaha.)

V. B.,
Bohuslava Sokolová, Čechům dobré vůle! (1897).

V. B.,
Bohumil Vlček, čas. Textilní Obzor.

v b k,
Václav Běhounek.

Vbk.,
Vojtěch Kristian Blahník. — (Q Čelikovský.)

Vbk.,
Jan Voborník.

V. Č.,
Vincenc Červinka. — (Q Svoboda.)

V. Č.,
Josef Večeřa, čas. Našinec 1883.

Včelakovský Fr. Havlíček,
Frant. Havlíček.

Včelárka Gusta,
Augusta Khollová.

V. Č. k.,
Jar. Vlček. — (Q Svoboda.)

Vd.,
Jindřich Vodák. — (Q Svoboda.)

V. Dr.,
Václav Dresler. — (Q Svoboda.)

Vechtovic Mydloslav,
Viliam Pauliny-Tóth. — (Q Rizner.)

Vejr Jaromír,
Karel B. Hájek.

Vejškovský Václ.,
Václav Lederhofer, Památky času (1864).

Věk Em.,
Emerich Čech, feuilletony a povídky v čas. Vídeňský denník.

Věkoslav,
Ján A. Wagner. — (Q Rizner.)

Veleba,
Jan Hýbl, Píseň k sv. Janu Nep. (1827).

Velebín Em.,
Jakub Arbes, O pitomém péře. Šotek, 1883. — (Q A.)

Velehorský E. P.,
Edward Parma, čas. Nové cesty 1915.

Velehradský Fr.,
Fr. Norbert Hrachovský. — (Q KA.)

Velehradský M.,
Method Daněk, Bl. Jan Sarkander, mučeník za pravdu Boží (Brno 1920). — (Q Nos.)

Velen A.,
Alois Slovák. — (Q Klikar.)

Velen V. A.,
V. A. Jung, Almanach čes. omladiny 1879. — (Q Klikar.)

Velen Zdeněk,
Lad. Mattuš, čas. Zábav. listy 1887—88.

Velenský Jaroslav,
Antonín Perný. — (Q KA.)

Velenský Miloš,
František Mnohoslav Vrána. — (Q Klikar.)

Velešovský Jan,
Jos. Richard Vilímek, čas. Zl. Klasy II. — (Q Seydler, Klikar.)

Velikán Velikánovič,
Karel L. Řehák, K té obraně reformátorů (1878).

Velislav,
L'ud. Štúr. — (Q F.)

Vellibský Jiří,
Josef Holý.

Velšovský Jaroslav,
Gregor Slávek, Láska kletby silnější (Brno 1925), — Slávkova dorostenecká devítka (Brno 1924), — Velšovská dvacítka (Brno 1924), — Zlato, srdce, kamení (Kr. Vinohrady 1925), — Až se vrátíš (Brno 1926). — (Q Nos., Kat. 1926).

Veltrovský,
K. de Wetter. — (Q Svoboda.)

Veltruský Ladislav,
L. Vařečka, Z naší ulice (Praha 1919), — Ženění, ženění (Pr.-Žižkov 1924), — čas. Humor. Listy. — (Q Nos.)

Velvarský,
Jan Barmon. — (Q Svoboda.)

Velvarský,
Matiáš Passonides. — (Q Svoboda.)

Velvarský,
Jiří Lukáš Záviš. — (Q Svoboda.)

V. Em.,
Emanuel Bozděch (Jedna ze dvou pro veřejnost určených básní: Třicáté narozeniny v Lumíru 1873).

Venator,
Bedřich Moravec. — (Q KA.)

Venator,
Jos. V. Rozmara (v časopisech).

Věnceslav,
V. Svoboda. — (Q Svoboda.)

Věnceslav z Lípy,
Václav Matyáš, čas. Jizeran, Mladobolesl. listy.

Věnecký,
Kristian Štefan. — (Q Seydler.)

Věnecký K.,
K. Jičínský, čas. Lumír 1852, 1855. — (Q Seydler.)

Venkovský,
Antonín Pfleger. — (Q Seydler.)

Venkryl Vlastimil,
Frant. Vinkler, překl. Görner, Čer. Petr (1863), — Moser, Pozvou si majora 1864), — Benedixi, První den po svatbě (1865). — (Q Seydler, Klikar.)

Venouš-Huňáček (Dolejš),
Josef Skružný, čas. Humor. Listy.

Vepran,
Ján Brádňan, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner, F.)

De la Vera Alma,
Marie Šmídová.

Verbenius,
Viktorin Vrbenský. — (Q Svoboda.)

Verd,
Božena Zelinková. — (Q KA.)

Veremo Pravulo,
Hynek K. Bouška.

Verhovac,
Hanuš Hackenschmied (v časopisech).

Veridico Francesco,
Frant. Bohunek. — (Q Podlaha.)

Veridicus,
Albert Wallo, čas. Slovanský Východ, Kultína, Slovák a j.

Veritas,
Fr. Richard Osvald, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner.)

Věrkovský Jan,
Jan Vlček. — (Q Klikar.)

Verner E. L.,
Emanuel Lešehrad, Strážci majáku (Praha 1906). — (Q Nos.)

Verner Julius,
Fr. Hrnčíř, povídky v krajin. čas. a kritiky v čas. Komenský.

Věrný Činorad,
Jan Pavel Tomášek. — (Q Seydler, Klikar.)

Verus,
J. Pachmajer.

Verus,
Viktorin Pšorn, čas. Osvěta Lidu 1915, Pozor.

Verus,
J. Třebický, čas. Nár. Listy.

Verus,
Karel Werstadt. — (Q KA.)

Verus Přímý,
Václav Štech, Před učitelským prahem. — (Q KA.)

De Vesceari Emile,
Jan Švingr. — (Q KA.)

Veselá Adela,
Ferdinand Tomek.

Veselohorská Ludmila,
Ludmila Riznerová. — (Q Rizner.)

Veseloslav z Kočí-Činy,
Josef Šváb, Sezení kocourkovské městské rady (Praha 1910). — (Q Nos.)

Veselský A.,
A. Rejsek. — (Q Podlaha.)

Veselský Jar. M.,
Jaroslav Veselský. — (Q KA.)

Veselý Jenny,
Jan Veselý, Dnes hraje Káďa! (Praha 1925). — (Q Nos.)

Veselý Jos. P.,
Jos. Pečírka. — (Q Seydler.)

Veselý Malostraňák,
Jos. Šváb, Humor v kapse III. (1924). — (Q Kat. 1924.)

Veselý Pepa,
Josef Šváb, Zapovězené ovoce (Praha 1903). — (Q Nos.)

Veselý-Prosečský Josef,
Josef Veselý.

Vesnický,
Antonín Pfleger.

Vesnický Jan,
František Bartoš, Stručný přehled dějin čes. písemnictví (1873).

Vesnín Janko,
Ján Štepita. — (Q Rizner.)

Veteran,
Andrej Seberiny. — (Q Rizner.)

Vetešník Fr.,
Ant. Marek? (báseň „K samotě“ v Čechoslovanu 1825 podepsána jménem Fr. Vetešníka. V exempláři univ. bibliotheky podpis ten opraven a připsáno jméno Ant. Marka. Autorství sporné. — Q Jakubec, Význam Ant. Marka, ČČM. 1890, st. 128., Q Svoboda.)

Větrovský Václav,
Methoděj Metelka. — (Q KA.)

Vetti O. S.,
Alois B. Koudelka (všeobecně pro překl.)

Vetter,
Jiří Strejc. — (Q Seydler.)

Veuvre P.,
Jaroslav Petrbok, Studie k historii boha (Praha 1906.) — (Q Nos.)

Vever F.,
František Veverka, Bezdýmný prach (Praha 1910), — Bouře na Balkáně (Praha 1914), — Ozbrojení lidé (Pr.-Smíchov

1913), — Ve zbrani (1909), — V županu a stejnokroji (1912), — překl. Gribojedov, Hoře z rozumu (1913). — (Q Nos., Svoboda.)

Veverka,
Josef Jiří Kolář.

Vexator,
Jaroslav Fr. Urban. — (Q KA.)

Věžnar Martin,
František Náprstek. — (Q KA.)

Věžník Jeroným,
Růžena Jesenská, čas. Světozor 1899.

Věžník Martin,
Růžena Jesenská. — (Q KA.)

vfr,
Th. L. Molnár. — (Q Svoboda.)

V. G.,
Vikt. Guth. — (Q Svoboda.)

V. H.,
Vil. Heinz, sport. referáty v čas. Nár. Listy.

V. H.,
Václav Hora. — (Q Svoboda.)

V. H. S.,
Vladimír S. Hurban.

V. H. V.,
V. Hurban Vladimírov.

vhz,
Vil. Heinz, čas. Nár. Listy.

Viator,
Ervín Weyder, čas. Nár. Politika 1918.

Vicemilovský Drahotín,
Ferdinand Schulz. — (Q Čelikovský.)

Victoire du Travail,
Tomáš Jos. Jiroušek, srv. T. J. J.

Vídeňský Karel,
Joža Pinc. — (Q KA.)

Vidnocký,
Andrej Kmeť, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

Viera,
Mária Holuby'ová, roz. Boorová. — (Q Rizner.)

Vieroslav,
Fr. R. Jehlička. — (Q Rizner.)

Víchovská,
Anežka Loskotová-Hladíková. — (Q KA).

Vik Antonín,
Rudolf Roubal. — (Q Čelikovský.)

Vika Karel,
Karel Houžvička (všeobecně).

Viking,
Jan Slavík. — (Q KA.)

Viklan Pavel,
Stanislav Jelínek, Cesta k vítězství (Žihle 1924), — Velezrádce (Podbořany 1923). — (Q Nos.)

Viková-Kunětická Božena,
B. Novotná, provd. Viková, — srv. Kunětická.

Világosváry T.,
Ján Pavel Tomášik. — (Q Rizner.)

Vilda,
Vilém Drda (humoresky v časopisech). — (Q Svoboda.)

Vilda David,
Vilém David, Od srdce k srdcím (1902), — Píseň pekelníků (1912), — Sbírka našich písní (1902), — Všedním životem (1901), — Vzpomínky politického trestance (1902). — (Q Nos.)

Vilič Božo,
Josef Václav Bohuslav (v den. listech).

Vilimský,
P. T. Zikmund. — (Q Svoboda.)

Vilinský,
Zikmund Pauliny-Tóth, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

Villa J.,
Josef Žemla, Pravý původce světové vojny Franz Josef I. (Praha 1918). — (Q Nos.)

Vilma,
Vil. Sokolová, provd. Seidlová. — (Q Klikar.)

Vilouš F.,
Vilém Táborský (kuplety). — (Q Kat. 1924.)

Vinařovský Horymír,
František Alois Hora, Písně starého studenta (Plzeň 1912), — Randály (Plzeň 1862), — čas. Lumír 1865. — (Q Nos., Seydler.)

Vinca Dušnej,
Kar. Sládek, — srv. Dušnej.

Vincent J.,
J. Vinc. Havlíček, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner.)

da Vinci Beppo,
Josef Wünsch.

Vinkler H.,
Jakub Arbes, O číslech, počtářích a ledačem jiném. Máj 1880. — (Q A.)

Vinkler Hugo,
Jakub Arbes, překl. J. Kochler, Tlachal 1863 (netištěno), — Královna plesu. Čech, 1865. — (Q A.)

Vinobrodský A.,
A. Weinfurter, čas. Švanda Dudák 1886. — (Q Klikar.)

Viňovský J. V.,
Jar. Skřivan. — (Q Svoboda.)

Viola,
Zdena Walterová, srv. Tréval Emil, čas. Květy 1906—07, Máj 1906—07. — (Q Svoboda, Kat. 1926.)

Viola z Prácheňska,
Terezie Švecová (všeobecně). — (O Kat. 1924, Nos.)

Viridion A. E. T.,
Ant. Em. Tinko, Umelkár čili Veselý zábavník z kunštovného umenia (Uher. Skalica 1901). — (O Nos., F., Rizner.)

Viridis,
Stanislav Zelenka. — (O KA.)

Víšek J. K.,
Jos. Jak. Kučera, kal. Hus 1891.

Vít J.,
Jaroslav Plass. — (O KA.)

Vít Jan,
Jakub Arbes, První debut za blesku a hromu. Lumír 1881; též knižně: Ve službě umění, 1886. — (O A.)

Vít Karel,
Karel Veit (překlady).

Vítek Cyrill,
Vlad. Mejsnar, verše i prosa v růz. čas. — (O Svoboda.)

Vítěz H.,
Jakub Arbes, V Nuslích. Čech, 1865. — (O A.)

Vítěz H.,
Vítězslav Hálek. — (O Klikar.)

Vítěz Hugo,
Jakub Arbes, Ztracený život. Slovanský kalendář na r. 1872. — (O A.)

Vítkovec Alois,
Alois Kolísek. — (O Podlaha.)

Vítkovický Fráňa,
František Rudolf Šimek, čas. Lada, Ruch, Americké dělnické listy, Duch času, Rudý kraj.

Vítovec A.,
Jakub Arbes, Český vyhnanec. Lumír 1877; knižně Ve službě umění, 1886, — Karel IV., Slovanský kalendář na 1879, — Červnová revoluce pražská r. 1848, Slovan. kalendář na r. 1879. — (O A.)

Vítovec J.,
Jakub Arbes, Polka. Lada 1889, — První rozkol v českých kruzích divadelních. Česká Thalia, 1889. — (O A.)

Vítovec Jan,
Jakub Arbes, Muž jako žula, původně pod titulem Rodinné drama. Květy, 1889. — (O A.)

Vitský J. S.,
J. F. Svoboda, Dědictví a pozůstalost (Žďár 1912), — Fotograf amateur (Praha 1903), — O knihách pozemkových (Plzeň 1907, 1908), — Otázky živnostenské (Plzeň 1907), — Slovíčko o retuši (Žďár b. r.), — Zábavy mládeže dospělejší (Praha 1901). — (O Nos.)

Vittor Avanti,
Jindřich Geidl, čas. Budoucnost 1876-78, Dělnic. listy 1878-79.

Vittore Avanti,
Tomáš Jos. Jiroušek.

Vive la Liberté,
Leopold Kochman (všeobecně).

V. J.,
T. G. Masaryk. — (O Čelikovský.)

vk,
Václav Krofta, čas. Plzeň. Kraj, Čes. deník a j.

V. K.,
V. Kopecký. — (O Svoboda.)

V. K.,
Karel Velemínský, čas. Naše doba 1910—11.

V . . . k,
Jar. Vlček, čas. Koleda.

vkb,
Vojtěch Kristian Blahník, Topič. sborník, čas. Čes. Divadlo, Českoslov. Divadlo, Bratrství od 1918, Osvěta Lidu, Neodvislé listy a j.

V. K. M.,
Vladimír Müller. — (O KA.)

Vlad.,
Vladimír Sís. — (O KA.)

Vladimír,
Vlad. Mičátek, čas. Nár. Noviny. — (O Rizner.)

Vladimír,
Josef Vladimír Pelikán. — (O Seydler.)

Vladimír (též Vladimirovič),
Miloš Štefanovič. — (O Rizner.)

Vladimirov,
Vlad. Hurban. — (O Fr.)

Vladyboř,
Václav Al. Svoboda, čas. Hromádkovy Prvotiny 1812—13. — (O Klikar.)

Vladyka Jan,
J. Herzog, čas. Čechoslav 1821-23, Včela. — (O Klikar.)

Vladyka Lev,
Vlad. Přimda, Balada o tvářích z papíru (1928), — Bar-el-Ghazal (1928), — Mnohoženství (1929), — Pouze tělo (1928).

Vlach Č.,
Vlad. Čech, čas. Květy 1903.

Vlach Negro Jaroslav,
Jaroslav Vlach.

Vlach Roman,
Jaroslav Marcha. — (O KA.)

Vlasák Tomáš,
František Pokorný.

Vlastenecký Květoslav,
Jan Lhota. — (O Svoboda.)

Vlastenec starý,
Josef Němec, čas. Světozor 1870.

Vlastimil Fr. R.,
Fr. V. Russel, čas. Sokol, Orol 1870. — (O, F., Rizner.)

Vlastislav,
Josef Čejka, čas. Květy 1836, 1844.

Vlastislav Ivan,
L'udevít V. Rizner. — (O, Rizner.)

Vlašimský Aug.,
Augustin Nevšímal, Almanach čes. studentstva 1869.

Vlašimský Beneš,
Čeněk Klier.

Vlček Václav,
Jan Filip. — (O, KA.)

Vlčkovec Hanuš,
Jan Vlček, Všezvěd aneb povodeň pražská r. 1845 (Praha 1845). — (O, Seydler, Klikar.)

Vlčkovský J.,
Jan Vlček, Jeftovna (1840), — Pohled na starověkou Prahu (1848), — Povahopisy Theofrastovy (1839), — překl. Homérovy Iliady (1842). — (O, Seydler, Klikar.)

Vlk Dr.,
Josef Novák. — (O, KA.)

Vlk Starý,
Karel J. Šváb, — srv. Starý vlk.

Vlkolinský Ján,
Samuel Czambel. — (O, Rizner.)

V. L. M.,
V. L. Moser. — (O, Svoboda.)

Vlnovský Frank,
Frank Wollmann, Bludný kámen (1918), — Rastislav (1922). — (O, KA.)

Vl. Ol.,
Václ. Vl. Jeníček. — (O, Svoboda.)

VLR,
Vladimír Švácha. — (O, KA.)

Vltavotýnský,
J. Ortopaeus. — (O, Svoboda.)

Vltavotýnský J. P.,
Josef Pařízek, čas. Květy, Včela, Šotek. — (O, Seydler.)

Vltavský,
M. Hrdlička. — (O, Svoboda.)

Vltavský,
Fr. Sommer. — (O, Svoboda.)

Vltavský Bolemír,
B. Švarc, čas. Lada, Včela 1855.

V. M.,
Svatopluk Čech, Z dob zašlých. Květy IV. 2. d. 1882. — (O, Fl.)

V. M.,
Vladimír Mičátek, čas. Nár. Noviny. — (O, Rizner.)

V. M. A.,
J. M. Augusta, srv. O. Černý.

V. Mnk,
Vojtěch Martínek. — (O, Svoboda.)

vms.,
Vilém Martínek, čas. Ruch.

VMUS,
Vítězslav Markus. — (O, KA.)

—vn—,
Viktor Novák.

—vn—,
M. Novotný, čas. Nár. Listy 1922—23.

V. O.,
Václav Oliva. — (O, Podlaha.)

Vocel Jan,
Tobiáš Eliáš, Na válečné lodi (Praha 1907). — (O, Nos.)

Vocifer T.,
Alois Tlučhoř. — (O, KA.)

Vodický Ivan,
Al. J. Klein. — (O, Habenicht, Dějiny Čechů amerických.)

Vodňanský,
Havel Gelastus. — (O, Svoboda.)

Vodňanský,
Tomáš Hnoinecius. — (O, Svoboda.)

Vodňanský,
Jan Kampanus. — (O, Seydler, Svoboda.)

Vodňanský,
Václav Kutinius. — (O, Svoboda.)

Vodňanský,
Martin Mylius. — (O, Svoboda.)

Vodňanský,
Václav Nyzenius. — (O, Svoboda.)

Vodňanský,
Václav Rošický, Příruční knížka prakt. fotografie (1898). — (O, Svoboda.)

Vodňanský,
Adam Slovacius. — (O, Svoboda.)

Vodňanský J. Bosák,
Jan z Vodňan. — (O, Svoboda.)

Vodňanský Karel,
Ant. Dolenský, čas. Český Lid XIX.

Vodňanský Lucius,
Lukáš Stika. — (O, Svoboda.)

Vodňanský P. Č.,
Petr Četislav Rettinger. — (O, Seydler.)

Vodňanský z Radkova,
Václav Vodička. — (O, Svoboda.)

Vodolský,
Fr. Urban, Dobou utrpení (1905), — Zušlechťujte svůj život (1907). — (O, Svoboda.)

Vodolský,
Josef J. Fikar, v časopisech hospodářských v době válečné.

Vogeler Hanuš,
K. H. Hilar, překl. Andrian, Zahrada poznání.

Vohánka R.,
Michal Navrátil, čas. Vídeň. Denník.

Vojáček Mojmír,
Josef Hudec. — (Q KA.)

Vojan J. E.,
Jar. Egon Salaba, Českoamerické epištoly (1911).

Vojan Josipovič,
Jonáš Záborský, div. hry Odboj Zadunaj. Slovákov, Arpádovci a j. — (Q F.)

Vojben,
Vojta Beneš, Osnova české čítanky (Praha 1908). — (Q Nos.)

Vojen Oldřich,
František Melichar. — (Q KA.)

Vojíř Pavel,
Rudolf Secký, čas. Chrudimské Noviny.

Vojmír Svatopluk,
Jan Herben, alm. Zora 1878, čas. Koleda, Nitra.

Vojnar,
F. X. Harlas, čas. Besedy lidu.

Vojnar H.,
K. Müller. — (Q Svoboda.)

Vojnar Hanuš,
Jan Kriegelstein, Katechismus ochotnického divadla (1907). — (Q Svoboda.)

Vojta (též Dr. Vojta),
Štefan Bella, čas. Nár. Noviny. — (Q F., Rizner.)

Vojta A.,
Vojta Stein, čas. Divadlo, Čes. Divadlo.

Vojtěch,
Vojta Náprstek, Zpěvník slovanský (1848).

Vojtěch bratr,
Josef Kouba, Růže a pomněnky (Praha 1909). — (Q Nos.)

Vojtěchovský,
Vojtěch Šeba, Zvířátka a děti (1927). — (Q Kat. 1928.)

Vojtěchovský A. S.,
Antonín Sojka.

Vok J.,
Antonín Jenne (humor. práce v časopisech).

Vok Jan,
Jan Vondráček. — (Q KA.)

Vok Petr,
Rudolf Eliáš. — (Q KA.)

Vok Petr,
Bohuš Vybíral. — (Q KA.)

Vok z Dražic,
Jakub Arbes. — (Q A.)

Vokáč K.,
Gustav Schmoranz.

Vokáč Rudek,
Rudolf Vokáč, Kamarádi! (Praha 1923), — Obrázky z Paříže (Praha 1925), — Soustružník (Praha 1921). — (Q Nos.)

Vokonnius,
Petr Vokoun. — (Q Svoboda.)

Vokorineus,
Jan Žlutický. — (Q Svoboda.)

Voksa z Plesu,
Hermenegild Jireček, Veselé čtení (1860).

Vokurka Silovák,
Josef Peška. — (Q Svoboda.)

Volar Martin,
František Pokorný.

Volavec Jan,
Svatopluk Čech, Výlet do Chorvatska. Lumír VI., 1878; knižně Povídky, arabesky a humoresky II. 1879. — (Q Fl.)

Voldán Jiří,
Jaroslav Hudec (všeobecně). — (Q Kat.)

Volek,
Julius Choráz.

Volešský J.,
Josef Vejvara. — (Q Svoboda.)

Voljev A.,
Marie Karlovská-Veilová, Drak (Choceň 1924), — Princezna žába (Choceň 1924), — Zlatá vajíčka (Choceň 1921), — O dvou chudých princeznách (Choceň 1928), — (Q Nos., Kat. 1930).

Volko-Starohorský Ján,
Ján Volko, Geologické pokrovy Poludnice (Lipt. Sv. Mikuláš 1933), — Lôm a Pravnáč v Liptov. vápenistých vrchách (Lipt. Sv. Mikuláš 1933), — Tretí sjazd geologickej karpatskej asociácie v Prahe a na Slovensku 1931 (Lipt. Sv. Mikuláš 1933), — Zpráva o geologickom mapovaní v okolí kúpeľov Lúček (Lipt. Sv. Mikuláš 1933), — Prírodné bohatstvo Liptova (Lipt. Sv. Mikuláš 1924), — (Q Kat. 1933, Nos.)

Volný Arnošt,
Václav Antonín Crha, Testament (1880).

Volný Fr.,
Otakar Skýpala, Boj o uhlí (Brno 1920), — Černá země (Mor. Ostrava 1910), — Lichvářský dům (Brno 1920). — (Q Nos., Kat.)

Volný J.,
Svatopluk Čech, Píseň, Květy XXXVII., 1896. — (Q Fl.)

Volný Jan,
J. Havelka.

Volný K.,
Karel Tůma.

Volný Pavel,
Lad. Pospíšil ml., Bitva u Hradce Král. (Hradec Kr. 1891). — (Q Svoboda.)

Volný R. J.,
Jaromír Klíma. — (Q Čelakovský.)

Volný Stanislav,
Václav Zelený, překl. Bogdanič, Dějiny války vlastenecké 1812—62.

Volný Vl.,
Ján Nemessányi. — (Q Rizner.)

Volšovský Fr.,
Ferd. Košín, čas. Lumír 1856. — (Q Klikar.)

Vomáčka Šebestian,
Matěj Netval, Národohospodářské poměry ve střední Evropě pokouší se vyvrátiti (Červ. Kostelec 1923). — (Q Nos.)

Vorel Jan,
J. Bošek, Praktická životní filosofie (Klatovy 1917).

Vorel J. M.,
Jan Soukup, čas. Pražské Noviny 1896.

Voron,
Gorazd Pavlík. — (Q KA.)

Vosa,
Antonín Havelka, čas. Čes. západ. — (Q KA.)

Vosátka Petr,
Stanislav Řehák.

Voskovec Jiří,
Jiří Wachsmann (všeobecně.) — (Q KA.)

Vostrý Jan,
J. Havelka.

Vosyp Ondřej,
Karel Houžvička, čas. Dělnic. Besídka 1904—10, Besedy Lidu 1904—13, Honza od 1921 a d.

V. O. T.,
Václav Oliva. — (Q Podlaha.)

Votročický,
Petr Jeřábek. — (Q Seydler.)

Votruba Stáňa,
Stanislav Votruba, Renata (Praha 1914), — Spolek pro ochranu opuštěných dívek (Praha 1924). — (Q Nos.)

Vožický,
Jiří Sarkander. — (Q Svoboda.)

Vožický František P.,
František Pigl (všeobecně).

—vp—,
Viktor Palivec (v referátech).

V. P.,
Viktor Palivec (v referátech).

V. R. (Revka),
Vladimír Mičátek, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

V. R.,
Vladimír Roy, čas. Průdy. — (Q F.)

Vrabec F.,
Frant. Flos, kal. Havlíček, Palacký.

Vrabec O. B.,
Andrej Gážik, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner.)

Vracelová Helena,
Arnošt Procházka, překl. Gautier Judith, Princezna lásky. Knihy dobrých autorů č. 46. — (Q Kr.)

Vrahobor,
Daniel Márothy, čas. Orol IV. — (F., Rizner.)

Vrach T. A.,
J. Charvát. — (Q Svoboda.)

Vrána Jaroslav,
Antonín Vančura, Narabovaná kultura (Brno 1921). — (Q Nos., KA.)

Vrána Karel,
Jaroslav Radimský. — (Q KA.)

Vrána-Trocnovský Miroslav,
Miroslav Vrána.

Vrána Vašek,
Václav Vrána, Není valuta jako valuta (Praha 1922), — Ve mlýnici — na šalandě (Praha 1925), — Pohádka o Honzovi (Praha 1923). — (Q Nos.)

Vrána Vojtěch,
Karel Sabina, Německá a česká mluv. cvičení (1860), — Pravopis český (1861). — (Q Seydler, Klikar.)

Vranini Giovanni,
Svatopluk Čech, Nikotina. Lumír I., 1873. Knižně: Povídky, arabesky a humoresky II., 1888. — (Q Fl.)

Vrantovič Franta,
Jos. Franta-Šumavský. — (Q Seydler, Klikar.)

Vraný Jan,
Svatopluk Čech, Čechám. Pestré cesty po Čechách, 1891, — V klášterním sklepě. Almanach českého studentstva, 1869; knižně Menší básně, 1874. — (Q Fl.)

Vraný Josef,
Frant. Kvapil, čas. Ruch 1885.

Vraštil Míla,
Miloslav Niederle, Vyhnancovy písničky (New York 1918, Praha 1920). — (Q Nos.)

Vratislav František Dr.,
Dr. František Loskot, Mistr Jan Hus (Praha 1915). — (Q Nos.)

Vrátný Bartoloměj,
Václav Vrátný, Život bl. Zdislavy (Praha 1908). — (Q Nos.)

Vrba F. J.,
Frant. Dlouhý. — (Q Klikar.)

Vrba Fr.,
Fr. Hrbáček. — (Q Svoboda.)

Vrba N.,
Jaroslav František Urban, čas. Milotický Hospodář a j.

Vrba Tadeáš,
Jan Muckenšnábl, Kamení (1904), — čas. Pokrok. Revue II.

Vrbata,
Jan Vrba. — (O˯ KA.)

z Vrbice Jaroslav,
Jozef Jančo. — (O˯ Rizner.)

Vrbický,
Michal Vrba. — (O˯ Rizner.)

Vrbický,
Petr Pavel Zgúth. — (O˯ F., KA.)

Vrbík Stanislav,
Jindřich Maria Slavík.

Vrbina Václav,
Gustav Izák, čas. Nár. Hlásnik. — (O˯ Rizner.)

Vrbinský,
Jozef Gašparik, čas. Černokňažník. — (O˯ Rizner.)

Vrbský Bedřich,
Bedřich Vrbka, Herecká láska (Praha 1917), — Hra o srdce (Praha 1918), — Hrabě Gravelot (Pr.-Karlín 1909), — Karneval (Praha 1920), — Kožich (Praha 1920), — Na dvou židlích (Praha 1920), — Počestný dům (Praha 1918), — Revanche (Praha 1920), — Svatý hřích (Praha 1923). — (O˯ Nos.)

Vreson S. U.,
Frant. Košák. — (O˯ Podlaha.)

Vrchdolinský,
Karel Rapoš. — (O˯ KA.)

Vrchlický Jaroslav,
Emil Frida (všeobecně).

Vrchlický J. V.,
Josef Věnceslav Jelínek. — (O˯ Seydler.)

Vrchopolský,
Jakub Narcissus. — (O˯ Svoboda.)

Vríčan,
Ján Burian. — (O˯ Rizner.)

Vrchotinský A. J.,
Gustav Adolf Ježička, čas. Český Jih, Kvas.

Vrk,
Am. Vozárik, čas. Nár. Noviny, Nár. Hlásnik, Domácnost a Škola.

Vršatský,
A. Svoboda, Slovenský pravopis (Uh. Skalica 1921), — čas. Nár. Noviny. — (O˯ Nos., Rizner.)

Vršavský Al.,
Al. Koudelka. — (O˯ Fr.)

Vršecká Eva,
Adolf Černý. — (O˯ Fr.)

Vrták (Hvizdák),
Anton Bielek. — (O˯ F., Rizner.)

Vrtkavý,
Petr Kompiš. — (O˯ KA.)

Vrúčan,
Ján Burian. — (O˯ Rizner.)

Vrý,
Otmar Vaňorný. — (O˯ Svoboda.)

Vrzalovský,
Ľudevít V. Rizner, čas. Nár. Hlásnik, Černokňažník. — (O˯ F., Rizner.)

Vřeskovický Jaroslav,
Jaroslav Fr. Urban, Léčivé rostliny (Milotice 1922), — čas. Krajem Lučanů, Milotický Hospodář a j. — (O˯ Nos., KA.)

Vřesnický Jan,
Jan Nálevka, Cestou lopotnou (Praha 1922), — Lánem i hájem (Vel. Meziříčí 1904), Malá Skála a Vranov s okolím (Turnov 1913), — Na rodná pole (Praha 1925), — Od země k obloze (Vel. Meziříčí 1907), — Z pohorských dědin (Praha 1911), — Zmařený život (1927). — (O˯ Nos., Kat. 1928, KA.)

Vřeštovský,
Frant. Jerie. — (O˯ Seydler.)

Vřnek,
Prokop Vavřínek. — (O˯ Svoboda.)

V—s,
Václav Flajšhans.

Vsetínský B.,
Josef Boubela (verše v beletr. časopisech).

V—ský (Vlkolinský),
Samo Czambel. — (O˯ Rizner.)

V. Š.,
Vavro Šrobár. — (O˯ Rizner.)

Všedniden Jakub,
František Nepilý. — (O˯ KA.)

Všetečková Frant.,
srv. Stránecká.

V. Š. K.,
Václav Štulc.

V. Š. T.,
Vojta Štein, čas. Divadlo.

Všudybyl,
Petr Fingl, čas. Plzeň. kraj 1916—19.

Vukovič,
Josef Nejsnes. — (O˯ Svoboda.)

z Vůlemilsva,
Václav Al. Svoboda. — (O˯ Klikar.)

Vulkan David,
Ignát Herrmann, čas. Šv. Dudák 1886.

Vulpes,
Alfred Fuchs, čas. Tribuna, Čes. Slovo. — (O˯ KA.)

Vusák Jan,
Jan Šanda. — (O˯ KA.)

V. V.,
Vinc. Vávra, čas. Blahověst 1871—72.

V. V.,
Václav Vojtíšek, čas. Agr. Archiv II., III.

V. W.,
V. Weitenweber.

Vx,
Felix Adam Vondruška, čas. Český deník.

Vyleťal Valdemar,
František Vyleťal, České písemnictví (Nymburk 1922), — Jidáš (Nymburk 1921), — Jaroslav Vrchlický (Nymburk 1921). — (Q, Nos.)

Výrava J.,
J. J. Vykydal, čas. Nové Směry I.

Vysk Fr.,
Frant. Vyskočil. — (Q, Svoboda.)

Vyskočil Quido Maria,
Antonín Q. Vyskočil (všeobecně).

Vysloužilec,
Karel Bauer, čas. Věstník bibliogr. 1873.

Vysocký,
Josef Nosek, čas. Květy, Lumír, — sp. Základy hasičství (1869). — (Q, Seydler, Klikar.)

Vysokomýtský Antonín,
Ant. Žalud, Početí roku 1620 (Litoměřice 1849), — Dějepis španěl. inquisice (1850). — (Q, Seydler.)

Vysokomýtský Bohuslav,
B. Bepta. — (Q, Seydler.)

Vysokomýtský Frant.,
Hanus (Haanus). — (Q, Seydler.)

Vysokomýtský Jan Alexius,
Čapek. — (Q, Seydler.)

Vysokomýtský Matěj,
Hossius. — (Q, Seydler.)

Vysocký J.,
Dr. Jindřich Veselý, Hádanky ze všech předmětů (Choceň 1920). — (Q, Nos.)

Vyšehradský,
M. Popelková. — (Q, Fr.)

Vyševič K.,
Konstantin Loský. — (Q, KA.)

Vyškovský,
Václav Lederhofer, Památky času (Vídeň 1864.) — (Q, Seydler.)

V. Z.,
Václav Zadrobílek (články o lékárnictví v odborných časopisech).

Vzájemný Ludomil,
Jan Rányi, čas. Beseda Učitelská. — (Q, Klikar.)

Vzdor Vilém,
Vilém Švarc.

Vznata J.,
Jakub Deml.

V. Ž.,
Ferd. Strejček, čas. Humor. listy 1916 až 1921.

W

w,
Arnošt J. Winter. — (Q, Svoboda.)

W.,
Zikmund Winter. — (Q, Svoboda.)

Wágner Emil,
Jaroslav Petrbok. — (Q, Svoboda.)

Waldan Alfred,
Josef Waldemar Jaroš, Obrazy života 1859. — (Q, Seydler.)

Waldemar,
Štěpán P. Kožušníček. — (Q, KA.)

Walevská Marie,
M. Waleská, Kdysi život, dnes pohádka (Kr.- Vinohrady 1924). — (Q, Nos.)

Walkenberger,
Jakub Sofian. — (Q, Svoboda.)

Walker John S.,
Jan Svatopluk Procházka, Organisace činnosti duševního pracovníka (1926).

Walteřický,
J. Hanuš. — (Q, Svoboda.)

Walther Ben,
Bedřich Beneš, Knížka básní didaktických (Uh. Hradiště b. r.), — Kratochvilný příběh Lva Kefase Výtečníka (Buchlovice 1914), — Marcel Schlaf (Přerov 1907). — (Q, Nos.)

Wanklová,
K. Bufková. — (Q, Svoboda.)

Wässerich,
Jan Krištof Vodička. — (Q, Svoboda.)

Weleba Wácl. F.,
V. Fr. Veleba. — (Q, Svoboda.)

Wener,
E. Hegner, čas. Besedy Lidu, Světozor (Ottův), Právo lidu.

Wenig Frank,
František Wenig, Děti z černého kraje

(Brno 1925), — Enšpíglova čtveráctví a dobrodružství (Hranice 1925), — Honzova maminka (Choceň b. r.), — Překvapení (Praha 1924), — Staroměstský orloj (Kr. Vinohrady 1923), — Stromeček radosti (Vel. Meziříčí 1924), — Svatební kytice (Praha 1924). — (Q, Nos.)

Wer,
Josef Winter. — (Q, KA.)

Werner E. L.,
Emanuel Lešehrad, Strážci majáků (Praha 1906). — (Q, Nos.)

Werner Lad.,
Emanuel Lešehrad. — (Q, KA.)

Werner Willy,
Vilém Werner, Moderní Šalamoun (Praha 1917). — (Q, Nos.)

Werner Y. H.,
ryt. Pech, čas. Květy 1840, Pomněnky na r. 1841, 1843.

De Wetter,
Karel Dewetter.

Wgt.,
Miloš Weingart (ve filolog. časopisech).

Wiesner Emil,
Jaroslav Janeček. — (Q, Svoboda.)

Wimmer A.,
Jakub Arbes, V. Klicpera. Politik, 1889. — (Q, A.)

Wimmer Alfred,
Jakub Arbes, Antal Stašek. Politik, 1889. — (Q, A.)

Windler S. C. H.,
F. X. Harlas, čas. Čes. Svět.

Woborský,
Rud. Zwak. — (Q, Svoboda.)

z Wojkowicz Jan,
Jan Nebeský (všeobecně).

Woldan Zdeněk,
Jarmil Krecar, čas. Knihomil.

Wolfram - Neděle B.,
B. U. Beneš, čas. Květy 1912. — (Q, Svoboda.)

Wollmann Frank,
František Wollmann (všeobecně).

X

x,
Jos. M. Kadlčák, čas. Brn. Hlas, Selský Obzor, Obzor našeho venkova, Selské hlasy, Našinec a j.

x,
František Kvapil, čas. Ruch 1885, 86.

x,
M. Novotný, čas. Čes. Osvěta 1923.

— x,
Emil Frida, čas. Světozor 1883, Lumír 1884, Hlas Národa 1888-89.

— x,
Frant. Kvapil, čas. Ruch 1885-86.

— x —,
Otakar Filip, čas. Venkov, Nár. Listy, Nár. Politika, New-Yorkské Listy.

X,
Svatopluk Čech, Vinně. Národní Listy XXXIV. č. 359, 1894. — (Q, Fl.)

Xam Reredel,
A. Pikhart, čas. Rozvoj 1906.

Xander,
J. V. Alexander, Hornické a Haasovské kalendáře.

Xaver Jiří,
Miloš X. Čtrnáctý. — (Q, KA.)

Xaverius,
F. X. Harlas, čas. Politik.

xy,
Václav Oliva. — (Q, Podlaha.)

xyz,
Václav Oliva. — (Q, Podlaha.)

xyz,
Viktorín Pšorn, čas. České Zájmy.

x. y. z.,
Emanuel Stránský.

XYZ,
Václav Pšorn, čas. Čes. Zájmy, Žíhadlo, N. Obrana.

X + Y + Z,
Jozef Strakovič, čas. Nár. Listy. — (Q, Rizner.)

X. Y. Z.,
Václav Zadrobílek (články o lékárnictví v odborných časopisech).

Y

— ý,
Jan Bílý, čas. Mor. Noviny 1858. — (Q Hýsek.)

— ý.,
Svatopluk Čech, Ledová kněžna, Lumír II., 1874, též knižně Povídky, arabesky a humoresky I. 1885. — (Q Fl.)

— ý,
Jan Evang. Chadt. — (Q brož. J. E. Chadt 1860—1920. Písek 1920.)

— ý.,
Josef Novotný (v krajinských listech).

— ý,
Jan V. Malý. — (Q Svoboda.)

— ý,
F. X. Svoboda. — (Q Mod. revue 1922, XXIX. 112.)

— ý —,
Duchoslav Panýrek, čas. Máj.

ý,
Vojta Stein, čas. Divadlo.

ý —,
Emil Frída, čas. Lumír 1879.

— ý,
Emil Frída, čas. Lumír 1877-79, 1881-83, Světozor 1883, 1888, Hlas Národa 1886-9, Zvon 1901.

— y —,
Anton Štefánek.

Yes,
Josef Stivín, Hrozinky z národní bábovky (Praha 1925). — (Q Nos.)

Yester Stanislav,
Emanuel Moravec. — (Q KA.)

— yk —,
Jar. Zyka-Borotínský.

Ypsilon,
Ignát Herrmann, čas. Nár. Listy. — (Q KA.)

Yves ,
Jaroslav Kalva, čas. Nár. Politika.

Yves,
Ivo Řežek. — (Q KA.)

Yvonna,
Olga Cikhartová, provd. Fastrová, módní referáty a feuilletony v čas. Národní Politika.

Yzž,
Svatopluk Čech, Rrrrbumbum. Lumír I. 1873; knižně Povídky, arabesky a humoresky III. 1880, — Spletená historie. Lumír I. 1873. — (Q Fl.)

Z

Z,
Jaroslav Zyka-Borotínský.

Z.,
František Picko, čas. Nová Praha, Mladé Podřipsko, Osvobození, Literární letáky a jiné.

Z.,
Zdeněk Wirth, čas. Přehled.

— Z.,
Arnošt Procházka, čas. Lit. Listy r. XV., 1894. — (Q Kr.)

Z—a (Zorenka),
Šarolta Andrejková. — (Q Rizner.)

Zábidovský Ján,
Ján Ev. Stas. — (Q Rizner.)

Záboj,
Peter Záboj Kellner. — (Q Rizner.)

Záboj,
Anton Holubovský, čas. Blaník. — (Q Hýsek.)

Záboj Hugo,
Ján Izák, čas. Nár. Noviny. — (Q Rizner.)

Záborský B.,
Antonín Kvapil.

Záborský J.,
Jos. V. Rozmara (v časopisech).

Záborský Vítězslav,
Václav Miniberger, Zrna máků (1901), — Číš vypita (1903), — Prerie chce plat

(1904), — V mlhách (1904), — v alm. Z nejmladších 1902.

Zabralský,
Cyrill Zoch. — (O, Rizner.)

Zábranský Alois,
František Červinek, Břehule (Praha 1919), — Lásko, milá lásko... (Praha 1920), — Na potulkách se Švandou (Praha 1919), — Z nového labyrintu světa (Praha 1907), — čas. Švanda Dudák 1918. — (O, Nos.)

Zábranský Anzelm,
Ján Petrovič, Lipa (Bratislava 1922), — Obrázky ze života slovenského (Trnava 1904), — čas. Slov. Pohľady, Kat. Noviny. — (O, F., Rizner.)

Zábřezký,
Jiří Strejc. — (O, Seydler.)

Záducha Čeněk,
Karel Sládek, čas. Humor. Listy.

Zadumaný,
Fr. R. Osvald. — (O, Rizner.)

Zádvorský J. N.,
Jan Nosek, čas. Květy, Ĺumír, Světozor, Obrazy života (v letech 1870——90).

Zahálka R.,
Adolf Novotný. — (O, KA.)

Zahâň Jiří,
V. Bitnar. — (O, Podlaha.)

Záhorec,
Ján Mallý. — (O, Rizner.)

Záhora Karel,
V. V. Štech.

Zahorlov,
Ignác Slušný, čas. Priateľ Školy a Literatúry. — (O, Rizner.)

Záhorský A.,
Ant. Pavelčík.

Záhorský A(ndrej),
Andrej Kubina, čas. Kat. Noviny, Pútnik sv. Vojtěcha, — sp. Básně (1886), — Andrej Skála (1893). — (O, Svoboda, Rizner.)

Záhorský Boleslav,
Ĺudevít Štúr. — (O, F., Rizner.)

Záhorský B.,
Antonín Kvapil.

Záhorský J. K.,
K. J. Zákoucký, Kouzelný kruh (Praha 1896).

Záhoř Jiří,
Jindřich Veselý, Proslovy a přidánky (Praha 1920). — (O, Nos.)

Záhořová Milada,
Jindř. Veselý. — (O, KA.)

Zahradecký J.,
J. Bárta. — (O, Svoboda.)

Zahrádka R. K.,
R. Zahálka.

Zahradník-Brodský Bohumil,
Bohumil Zahradník (všeobecně).

Zahradník J. V.,
Jan Malý, překl. Demosthenes, Polit. řeči a řeči o věnci (1883).

Zahradníková-Brodská Anna,
Anna Plešingerová-Zahradníková (v časopisech).

Zach,
A. Rautenkranz.

Zachar Jan Harris,
Václav Miniberger, Echa prérijí a babyłon. věží (Praha 1915), — Malát (Praha 1914), — V zemi cizozemců zpíváme (Praha 1912).

Zachar Jiří,
Emanuel Lešehrad, Píseň modrého paprsku (Praha 1910). — (O, Nos.)

Záchodský ze Slevízu Petr,
Václav Stach, Psaní školního mistra (Praha 1786). — (O, Seydler.)

Zachová,
Viera Strelcová. — (O, KA.)

Zachrtadán Jan,
Josef Mach (za války v chicagském revolučním časopise V boj).

Zakolanský,
F. Š. Hnátek. — (O, KA.)

Zakopčianov,
Karol Klučka, Švehla (Levice 1922). — (O, Nos.)

Záleská Bohuslava,
Božena Augustinová, roz. Zelená, překl.: Lažečnikov, Ledový dům (1872), George Sandová, Markýz Villemer (1874). — (O, Klikar.)

Záleská Růžena,
Marie R. Holubová.

Záleský J.,
Ludvík Boh. Kašpar. — (O, Svoboda.)

Zaletěl Prokop,
Josef Prokop Fabian, Několik poznámek o papežství (Hradec Král. 1903), — Několik slov o Janu Husovi (Praha 1903), — O dobrodiní sv. zpovědi (Praha 1903), — O manželství (Hradec Kr. 1905), — Pohřbívati či spalovati mrtvoly? (Hradec Kr. 1904), — Ratolístky (Sušice 1901), — Spolek sv. Bonifáce (Praha 1904), — Vzhůru srdce! (Olšová 1902). — (O, Nos.)

Zalová Lidka,
Lidka Vrzalová, Pampeliška (Praha 1914). — (O, Nos.)

Zamazal Josef,
Antonín Vančura, Moderní drama snadno a rychle (Brno 1921).

Zamažský V. J.,
Vácslav Josef Štěpán. — (O, KA.)

Záměstský,
Ferd. Tomek, čas. Švanda Dudák 1894

až 1895, Humor. Listy, Paleček. — (Q Svoboda.)

Zamojský O.,
Oktavian Wagner, Hudba budoucnosti (Praha 1908). — (Q Nos.)

Zamponi,
Jar. Stretti (všeobecně). — (Q Svoboda.)

Zámrský,
Martin Philadelphus. — (Q Svoboda.)

Zaosek,
Ľudevít Gašpár, Dedinský hasič a j. (Budapešt 1901), — Historia drotára (Budapešt 1904), — Chlieb sv. Antona (Budap. 1903), — Odrobinky svadby Kani Galilejskej u pátra Zaoska (Trnava 1903), — Trnavský bál (Budap. 1904), — Vybrané spisy humoristické (Budap. 1902). — (Q Nos.)

Západ Petr,
Jaroslav Marcha. — (Q KA.)

Zapletal Ignác,
Ignác Husička.

Zapletal Josef,
František Bartoš, Vesna (1876), — Vlast (1875).

Záruba A.,
Jiří Guth, Mnichov (Praha 1908), — Vídeň (Praha 1908), — překl. Hornung, Zločincovo vyznání (1903). — (Q Nos.)

Záruba Hynek,
K. St. Neumann (a Votoček Jiří), Dějiny lásky I.—VI. (1924—27). — (Q Kat. 1927.)

Záruba Josef,
Julie Vlasáková, Květomluva a barvomluva (Ml. Boleslav 1911), — Tajemník lásky (Ml. Boleslav b. r.), — Turci před Vídní v r. 1683 (Ml. Boleslav 1909). — (Q Nos.)

Záruba Ladislav,
Josef Logaj, Bolest (Rokycany 1914). — (Q Nos.)

Záruba Tomáš,
Václav Tille, přeprac. Tylovu hru Tvrdohlavá žena (1922). — (Q KA.)

Zárubský Jan,
Jan Koláček-Zárubský.

Zaričanský J.,
Josef Vocásek.

Zásmucká Zdenka,
Ludm. Grossmannová-Brodská, Zábavná směs a j. spisy pro mládež, — u překladů.

Zásmucký,
František Picko (všeobecně).

Zásmucký Ant.,
Ant. Cebuský. — (Q Svoboda.)

Zásmucký J.,
F. Svoboda. — (Q Svoboda.)

Zásmucký Jaroslav,
Josef Barák, Zvonařův Dalibor, Českosl. Pokladnice, Rodinná Kronika, Lumír 1854. — (Q Seydler, Klikar.)

Zastavský,
E. Hegner, čas. Besedy Lidu, Světozor (Ottův), Právo lidu.

Zástěra J.,
Emil Musil. — (Q KA.)

Zástěrka Florián,
Josef Šváb, Proti ženám! (Praha 1909). — (Q Nos.)

Zatáraný S.,
Samuel Mikler. — (Q Rizner.)

Zavaďan (též Závadský),
Ľudovít Bazovský. — (Q Rizner.)

Zat,
Jaroslav Zatloukal. — (Q KA.)

Zatty K.,
K. J. Zákoucký, Na otecké půdě (Brno 1894).

Záviš,
Jos. Zelenka, čas. Blaník. — (Q Hýsek.)

Závora Jan,
Svetozár Hurban Vajanský. — (Q Rizner.)

Závora Stanislav,
Václav Hrubý, čas. Švanda Dudák.

Zázvora,
Josef Zázvorka. — (Q KA.)

Zázvorník & Tríska,
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. — (Q Rizner.)

Zbejšovský Vl.,
Fr. V. Pokorný, čas. Niva, Čtení Besední.

Zbirovský Josef,
Josef Pik Zbirovský. — (Q Nos.)

Zborský Jiří,
Ant. Dolenský, při prvním nezkráceném vydání Epigramů K. Havlíčka-Borovského (Chicago 1911).

Zbranský Josef,
Pavel Országh. — (Q F., Klikar.)

Zbraslavský E.,
Edm. Görlich.

Zbraslavský J. K.,
Jan Kaška, Zlé rozmary (1845), — Dvě postele (1856), — Jenom pět zlatých (1861), — Opička (1846), — čas. Květy 1845—46. — (Q Seydler, Klikar.)

Zbrojný Václav,
Samuel Verner.

Zbudovský,
Jan P. Dvořák. — (Q Svoboda.)

Zbt.,
Čeněk Zíbrt. — (Q Svoboda.)

Zdeborský Alex J.,
Bořivoj Prusík (všeobecně).

Zdobnický,
J. R. Vilímek. — (Q Svoboda.)

Zdobnický Frant.,
František Hajniš, Krátké znělky (1859). — (Q Seydler, Klikar.)

Zdobnický J.,
Antonín Bednář. — (Q KA.)

Zd. V.,
Zdeněk Váša, čas. Mor.-Slezská Revue.

Zdychavský,
Samuel Ormis.

Zechenter-Laskomerský Gustav,
Karol Gustáv Zechenter, Slovenské humoresky (Pacov 1919). — (Q Nos.)

Zeman E.,
Alex Čaplovič.

Zeman Jos.,
Josef Matějka.

Zeman V.,
Vladimír Čech, Severní vody (Květy 1904).

Zemanová,
J. Humpalová. — (Q Svoboda.)

Zenit,
Vilém Nezbeda. — (Q KA.)

Zenith O.,
Oldřich Štěpánek, Chimery (1901).

Zeno F.,
Jan Maštalíř, Oční diagnosa aneb čtení chorob z očí (Pr.-Smíchov 1924). — (Q Nos.)

Zero Adam,
Jan Lier, čas. Lumír 1878. — (Q Klikar.)

Zevloun,
Jos. Kuffner, čas. Nár. Listy 1891.

Zevloun,
Ladislav Tůma, čas. Nár. Listy od 1908, — sp. Na trati (1926), — Zlatý strejda Áda ... (1927), — Známost z veletrhu (1927), — Nepleť se paní do domácnosti (1929), — Náš skautík (1921), — O mé ženě Žanynce (1911). — (Q Kat. 1926, 1927, 1930.)

z F . . . . . ,
Jan Václav Svoboda. — (Q Svoboda.)

Zguriška Zuzka,
Ludmila Dvořáková, Obrázky z Kopanic (1929), — Španielske pohľadnice (1931).

Zha J.,
Jozef Záhora, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner.)

Zh. Method,
Ignát Zháněl.

Zhorský,
Fr. X. Škorpík, čas. Brn. týdenník. — (Q Seydler.)

Zhorský A. S.,
Antonín Skála. — (Q KA.)

Z H R A,
Jozef Záhora, čas. Kat. Noviny. — (Q Rizner.)

Zikmund V.,
Zikmund Winter, v Almanachu studentstva 1869.

Zima Adam,
Edmond Konrád, drama Návrat mládí.

Zima Martin,
Fr. Procházka. — (Q Svoboda.)

Zinda,
Kamila Broftová, čas. Jas. — (Dot.)

Z. K.,
Karel Záhořík (v časop.).

—zka,
Arnošt Procházka, čas. Lit. Listy r. XV., 1894. — (Q Kr.)

Zkazka,
Karel Procházka. — (Q KA.)

Zkusil J.,
Jan Tiray, Svědomitý správce školy (Telč 1904). — (Q Nos.)

Z—ký,
František Picko, čas. Nová Praha, Mladé Podřipsko, Osvobození, Literární letáky.

zl.,
Ladislav Zamykal, čas. Našinec, Eva, Archa.

Zlatohorský,
Dominik Alois Špachta. — (Q Seydler.)

Zlatopotocký Alois,
Alois J. Klein. — (Q Habenicht, Dějiny Čechů amerických.)

Zlatý Hoch,
K. Bělohlávek, Modrý jas (Praha 1922). — (Q Nos.)

Zlický R.,
Čeněk Tonder.

Zlichovský T. J.,
Tomáš Josef Jiroušek.

Zlinský,
Karel Stloukal. — (Q Svoboda.)

Zlívecký Hanuš,
Jan Duchoslav Panýrek, Malý kouzelník (1890). — (Q Seydler, Klikar.)

Zloch A. M.,
Karel Mašek.

Zlom Václav,
J. V. Rosůlek, čas. Východ 1919.

Zlý,
V. V. Zelený. — (Q Svoboda.)

—zm—,
Karol Kuzmány. — (Q Rizner.)

Zmoknutý,
Jozef Gašparík, čas. Černokňažník. — (Q Rizner.)

Z. N.,
Zdeněk Nejedlý. — (Q Svoboda.)

Známý,
Ignát Herrmann, čas. Paleček V.

Známý,
A. B. Koudelka, srv. Košulič.

Známy,
Fr. R. Osvald, čas. Kat. Noviny. — (Q, Rizner.)

Znata,
Jakub Deml. — (Q, KA.)

Zniovský Jaroslav,
Samuel Jaroslav Zachej. — (Q, Rizner.)

Zniovský Miloslav,
Ján Capko. — (Q, F.)

Zoltán Oldřich,
Karel Driml. — (Q, Čelikovský).

Zora,
Anna Lacková, čas. Živena, Slov. Pohľady, Slov. žena.

Zora,
Anna Demková, Jarné spevy (Turč. Sv. Martin 1921). — (Q, Nos.)

Zorenka,
Šarolta Andrejková. — (Q, F., Rizner.)

Zorovit,
Mieroslav Kovalevský, čas. Sokol. — (Q, F., Rizner, Svoboda.)

Zorro,
Ladislav Tůma, Její čest (Praha 1925), — Chodí mezi námi ... (Praha 1926). — (Q, Nos.)

Zoubek,
Matouš Ferd. z Bilenberka. — (Q, Svoboda.)

Zouvák Arne,
Frant. Procházka. — (Q, Svoboda.)

Zpěvák Adolf,
Arnošt Procházka, čas. Moderní Revue sv. 20., 1908. — (Q, Kr.)

zsl,
Arne Novák. — (Q, Čelikovský.)

Zuniga,
Jan Gebauer mladší, čas. úvahy, feuilletony, kritiky, referáty atd.

Zvaljevský Lad.,
Ladislav Tesař, alm. Máj 1898.

Zvekan,
Ivan B. Zoch. — (Q, Rizner.)

Zvěřina František,
Teréza Dubrovská.

Zvičinský A.,
Josef Julius David, překl. John Milton. Ráj opět nabytý (1900), Mill John Stuart, Tři essaye o náboženství (1900).

Zvolenčan,
Miloš Štefanovič. — (Q, F., Rizner.)

Zvonař Jaroslav,
Jaroslav Haasz.

Zvonický P. S.,
Pavel Socháň, Hus pečená (Trnava 1923), — Otec sedem dcér (Trnava 1923), — Strašiak (Trnava 1923). — (Q, Nos., Kat. 1923.)

Z. W.,
Zikmund Winter. — (Q, Svoboda.)

Z. Z.,
Svatopluk Čech, Náčrtky z r. 2070. I. až IV., Pokrok 1870, — Stín, Pokrok č. 168, 1870 24./6., — Turkos, Pokrok č. 216, 1870 11./8., — Vyměněný klobouk, Pokrok č. 131, 1870 25./5., — Zázračné těžítko, Pokrok č. 131, 1870 13./5., zkráceně otiskl Flajšhans v Písemnictví. — (Q, Fl.)

Z 6,
Václav Hrnčíř. — (Q, KA.)

Ž

—ž—,
Vojta Režný, čas. Národní Obzor, Samostatnost, Český List v Záhřebě, Peněžní Bursa a j.

—Ž,
Josef Anýž. — (Q, Svoboda.)

Ž.,
Leoš K. Žižka. — (Q, Čelikovský.)

Žádný F.,
Jan Novotný, čas. Vojenské Listy 1884.

Žák J.,
Svatopluk Čech, Klášterní květ. Květy VIII., I. díl, 1886. — (Q, Fl.)

Žák Jan,
Zdeněk Záhoř.

Žák Vincenc,
Vincenc Žiak. — (Q, Svoboda.)

Žákovinus,
Jan Mathiades. — (Q, Svoboda.)

Žalanský Havel (též Phaeton),
Pelikán? — (Q, Seydler.)

Žalkovský,
Jan Oheral.

Žalostín,
Rehor Uram. — (Q, Rizner.)

Žalov E.,
Jakub Arbes, Hlas Národa 1888, též knižně Drobnokresby, 1890. — (Q, A.)

Žalský Libor,
Frant. Ladislav Zelinka. — (Q, KA.)

Žamberský,
Václav Parys. — (Q, Svoboda.)

Žamberský,
Jiřík Rosa. — (Q, Seydler.)

Žarnov Andrej,
František Šubík, Verše Andreja Žarnova (Bratislava 1925), — Stráž pri Morave (Bratislava 1924). — (Q, Nos., Kat. 1925.)

Žárovský Fr.,
Fr. Procházka. — (Q, Svoboda, KA.)

Žárovský Fr.,
František Sekanina.

Žarp K. A.,
Jan Pražák. — (Q, KA.)

Žartovnická Milka,
Tereza Vansová, čas. Živena 1910.

Žatec J. E.,
F. P. Malý. — (Q, Svoboda.)

Žatecký,
Havel Cahera. — (Q, Svoboda.)

Žatecký,
Ant. Hoffmannus. — (Q, Svoboda.)

Žatecký,
Mikuláš Komes. — (Q, Svoboda.)

Žatecký,
Jan Marchion. — (Q, Svoboda.)

Žatecký,
Jan Mendicellus. — (Q, Svoboda.)

Žatecký,
Jan Němec. — (Q, Svoboda.)

Žatecký,
Cyprian Pešín. — (Q, Seydler.)

Žatecký,
Jiří Pyrin. — (Q, Svoboda.)

Žatecký,
Jan Selinius. — (Q, Svoboda.)

Žatecký,
Simon Simonius. — (Q, Svoboda.)

Žatecký,
Jakub Strialius. — (Q, Svoboda.)

Ždánský,
Kar. Jan Bukovanský. — (Q, Svoboda.)

Žďárský,
Ondřej Marchio. — (Q, Svoboda.)

Žďárský,
Klement Pistorius. — (Q, Svoboda.)

Žďárský,
Jiří Properátor. — (Q, Svoboda.)

Žďárský B.,
Alois V. Kožíšek. — (Q, KA.)

Žďárský Emanuel,
Emanuel Binko.

Žďárský J.,
Josef Drašnar, čas. Proud a j. liter. revue.

Žebracenis Václ.,
Václav Clemens. — (Q, Svoboda.)

Žebracenus,
Jan Pruškovský. — (Q, Svoboda.)

Žebrácký Václ.,
Klement. — (Q, Seydler.)

Žebrák,
Šimon Lomnický z Budče. — (Q, Svoboda.)

Žebrovský,
Jožko V. Štech. — (Q, Svoboda.)

Želenský Antonín,
Antonín Bradlec, básně v časopisech v letech devadesátých, — čas. Světozor 1887.

Želenský Karel,
Karel Drápal (všeobecně).

Želetavský,
Jeroným Mathiades. — (Q, Svoboda.)

Želetavský,
Jan Štelcar. — (Q, Svoboda.)

Želetický Boleslav,
Jos. Ign. Wagenknecht. — (Q, Svoboda.)

Železný Radoslav Dr.,
Rudolf Zháněl.

Železný Václav,
Leon Bondy, brož. Jak lze odstraniti naši agrární krisi (1897), — Národu na uváženou před volbami poslanců na radu říšskou v V. kurii (1897). — (Q, Svoboda.)

Železolom,
Andrej Šustek. — (Q, Rizner.)

Želichovský D.,
Drah. Wolf. — (Q, Klikar.)

Želiva Jaroslav,
František Rýpar, Bílé chiméry (Tešetice 1903), — Kde dohořely hvězdy (Příbor 1903), — Polární země (Vyškov 1907), — čas. Mor.-Slez. Revue 1906—07, Pokrok. Revue V. — (Q, Nos.)

Želivský Arian,
Karel Sabina. — (Q, Klikar.)

Želiva Jar.,
Frant. Rýpar. — (Q, KA.)

Želkovský Voj.,
J. Al. Očadlík. — (Q, Klikar.)

Ženko,
Ženko Rijáček. — (Q, Svoboda.)

Žeranovský,
Jan Spáčil Žeranovský. — (Q, Nos., Klikar.)

Žeravický,
Ignác Domanický. — (Q Rizner.)

Žert,
Al. Koldinský. — (Q Svoboda.)

Žherský F.,
Fr. Kvapil, čas. Paleček 1874, Světozor 1875, Lumír 1875, Obrazy života 1874 až 1875. — (Q Klikar.)

Žihadlo,
Anton Bielek, čas. Nár. Noviny. — (Q F., Rizner.)

Žichovič J. Zd.,
J. Zd. Raušar. — (Q Svoboda.)

Žilinský,
Ivan Hálek, čas. Naše Slovensko. — (Q F.)

Žilinský Ján,
Ján Kempný, čas. Kresťan. — (Q Rizner.)

Žilinský S. M.,
S. M. Kada. — (Q Rizner.)

Žilovický F. B.,
Frant. B. Viniklář, překl. Benedix, Babička (1866), týž, Proces (1866), z pol. Povídky pro mládež (1863), — Kosiński, Vojenské příběhy (1864—65). — (Q Seydler.)

Žiranský,
Štefan Križan. — (Q F.)

Žitný Bohdan,
Svatopluk Čech, Na Váhu. Květy VII., I. d. 1885. — (Q Fl.)

Žitný Karel,
Frant. Kvapil, Čas. Čes. Musea 1902, Zlatá Praha 1888—90.

Živanský Bohdan, JUDr.,
Theodor Živanský, Národnostní poplatnost a zemské hospodářství v král. Českém (Praha 1905). — (Q Nos.)

Živič Ivan,
Václav Kuttan, Pax vobiscum (Plzeň 1924). — (Q Nos.)

Živič Mirko,
Daniel Miloslav Bachát. — (Q Rizner, Svoboda.)

Živný Edmund,
Fr. Otto Matzenauer. — (Q Rizner.)

Živsa F.,
F. X. Harlas, čas. Osvěta.

Živsa Václav,
Ferdinand Strejček, Zkáza tvrdého meče čili kdo jiskru seje, klidí troud ... (Choceň 1919). — (Q Nos.)

Žižkovský Dušan,
Dušan F. Zenkl.

Ž. J. (Žalkovský),
Jan Ohéral.

Žk.,
Alois Žipek. — (Q Svoboda.)

Ž—k,
Isidor Žiak-Somolický, čas. Nár. Noviny. — (Q F.)

Žla,
Josef Žemla. — (Q Svoboda.)

Žlutičan,
Jan Soběvolný. — (Q Svoboda.)

Žofie,
Žofie Podlipská, alm. Máj 1858.

Žuhović,
Jos. Zd. Raušar. — (Q Jos. Páta, Jos. Zd. R., k sedmdesátinám, Čs.-jihosl. revue 1931—32, č. 5.)

Žuk,
Filip Cyril Župka. — (Q KA.)

Žuk Jan,
Jan Port, Mez (Praha 1925). — (Q Nos.)

Žulič,
Filip Cyril Župka. — (Q KA.)

z Žulotýna Peter,
Karol Salva. — (Q F., Rizner.)

Župan František,
František Procházka, Pepánek nezdara (Praha 1916—1921), — Pohádky a povídky (Plzeň 1920), — V pavučině satiry (Praha 1905). — (Q Nos.)

Různé.

Fr. S. Procházka, Semenec (1906), čas. Zvon.

α

Jar. Kamper.

α

A. Pikhart, čas. Šv. Dudák.

α

Arnošt Procházka, Lit. Listy r. XIV.,

1893, — Nový Kult sv. 2., 1899. — (O, Kr.)

β
Jos. Kuffner.

β
Arnošt Procházka, Lit. Listy r. XIV., 1893. — (O, Kr.)

γ
Arnošt Procházka, Lit. Listy r. XIV., 1893. — (O, Kr.)

δ
Arnošt Procházka, Lit. Listy r. XIV., 1893 a XV., 1894. — (O, Kr.)

ε
Arnošt Procházka, Lit. Listy r. XIV., 1893. — (O, Kr.)

μ
K. B. Mádl, čas. Nár. Listy 1888—1917.

η
Arnošt Procházka, Lit. Listy r. XIV., 1893. — (O, Kr.)

π
Emil Frida, čas. Lumír 1892, 1897.

ρ
Arnošt Procházka, Lit. Listy r. XV., 1894. (O, Kr.)

—ρ
Emil Frida, čas. Světozor 1883, 1889, Nár. Listy 1907, Lumír 1884, 1885, 1890, 1895, 1897, 1898, Česká Revue 1897—8.

—
Emil Frida, čas. Hlas Národa 1886, Lumír 1892.

Xα
Jan Misárek.

ζ
Arnošt Procházka, Lit. Listy r. XIV., 1893 a XIV., 1894. — (O, Kr.)

ψ
J. A. Wagner, čas. Nár. Noviny od 1889.

Ω
Václav Tille.

⊥
Ctibor Helcelet, čas. Mor. Orlice.

♂
Václav Josef Klement Boušek, čas. Český Jih 1902, Česká škola 1908.

♂
Emil Frida, čas. Česká Revue 1899.

♂
Fr. Těšík, „Kukátko" v mor. časopisech.

♁
Jan Bílý, čas. Mor. Noviny.

* * *
Ľudovít Bazovský. — (O, Rizner.)

* * *
Arnošt Procházka, Moderní Revue sv. 7., 1898. — (O, Kr.)

* * — n
J. Jungmann, čas. Hromádkovy Prvotiny 1813.

* — *
Jur. Čajda. — (O, Rizner.)

*
Antonín P. Kalina, čas. Reforma.

„2"
Jaromír Borecký. — (O, Svoboda.)

—
Jan Kříž, čas. Samostatnost.

—?
Emil Frida, čas. Hlas Národa 1887.

???
K. Bušek. — (O, Svoboda.)

J. Kalaš, Jak ruský literární historik Pipin píše (Praha 1881).

∴
Jan Nebeský, Mizerie (1889).

∴
V. Řezníček v Modré knihovně.

∴
V. Vašek, čas. Niva 1922, 1923.

†
Jos. M. Kadlčák, čas. Ostr.-Přívoz. Noviny.

†
Václav Oliva. — (O, Podlaha.)

+ + +
Lad. Mattuš, čas. České Slovo 1907.

+ + +
Arnošt Procházka, Niva r. V., 1895, — Moderní Revue sv. 7., 1898, sv. 14., 1903. — (O, Kr.)

+*
Ján Drahotín Makovický. — (O, Rizner.)

○
Emil Frida, čas. Zvon.

○
F. J. J. Janke, čas. Věstník Královédvorský.

○
Arnošt Procházka, Kritická knihovna sv. 8., 1898, — Chrysanthem, 1899, — Lit. Listy r. XVII., 1896 a XVIII., 1897, — Rozhledy r. VIII., 1899, — Moderní Revue sv. IX., 1899. — (O, Kr.)

▽
Františck Lipš, čas. Otavan od r. 1892.

Δ
B. Foit, čas. Knihkupecké rozhledy a zprávy.

Δ
Jos. Klika, pedagogické články v Nár. Listech.

△
Jan Neruda, čas. Nár. Listy. Počal užívati v Čase 26. IV. 1861.

Jindřich Haša, illustr. a příspěvky v čas. Kocur 1919—20, Morav.-Slezském deníku 1920—2.

□
J. M. Kadlčák, čas. Opav. Týdenník, Hlasy Valašské.

□
Fr. Bronislav Kořínek. — (O, Svoboda.)

□
Fr. Jar. Kubíček, čas. Mor. Orlice 1863—4.

□
J. J. Langner, Věstník Královédvorský.

□
A. M. Marek. — (O, Svoboda.)

□
A. Pižl. — (O, Svoboda.)

□
Fr. S. Procházka. — (O, Svoboda.)

□
Jan Scheiner. — (O, Svoboda.)

□
Emanuel Tilsch. — (O, Svoboda.)

□
Jiří Stříbrný, čas. Pol. list.

≈≈≈
Antonín P. Kalina, čas. Reforma.

UŽITÉ ZKRATKY.

A. = Arbesova činnost literární (viz liter.).

Bitnar = Bitnar, Bibliografie díla Mil. Martena (viz liter.).

Čelikovský = Čelikovský Bohumil, Z dob našeho osvobození. Praha 1921.

Dot. = Materiál získaný dotazníky.

F. = Frýdecký Fr., Slovensko literární (viz liter.).

Fl. = Flajšhans V., Svatopluk Čech (viz liter.).

Fr. = Frabša F. S., Čeští spisovatelé (viz liter.).

Gott. = Československá bibliografie. Roč. I., II. za r. 1920 a 1921. S redakčním kruhem pořádal Jan Gotthard. Praha 1920—21.

Hýsek = Hýsek Miloslav, Literární Morava v letech 1849—1885. Moravská Ostrava 1911.

KA. = Kulturní adresář I. (viz liter.).

Kat. = Roční Bibliografie české literatury (viz. liter.) s uvedením roku katalogu.

Klikar = Pseudonymy (viz liter.).

Kr. = Krecar J., Pseudonymy Arn. Procházky (viz liter.).

Nos. = Soupis československé literatury (viz liter.).

Novomlynský = Pseudonymy, Literární listy, 1888 (viz liter.).

Podlaha = Bibliografie čes. katolické literatury nábo ženské od r. 1828 až do konce r. 1913. Sestavil A. Podlaha. Praha 1923.

Rizner = Bibliografie písemnictví slovenského, I. a II. vydání a též materiál přímo zaslaný † Riznerem.

Sabina = S(abina) K., O pseudonymech v literatuře čes. (viz lit.).

Seydler = Věstník bibliografický (viz liter.).

Svoboda = Příspěvek k slovníku pseudonymů (viz liter.).

Theatr. = Arbes J., Theatralia (viz liter.).

Truhlář = Rukověť k písemnictví humanistickému. (viz liter.).

